

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

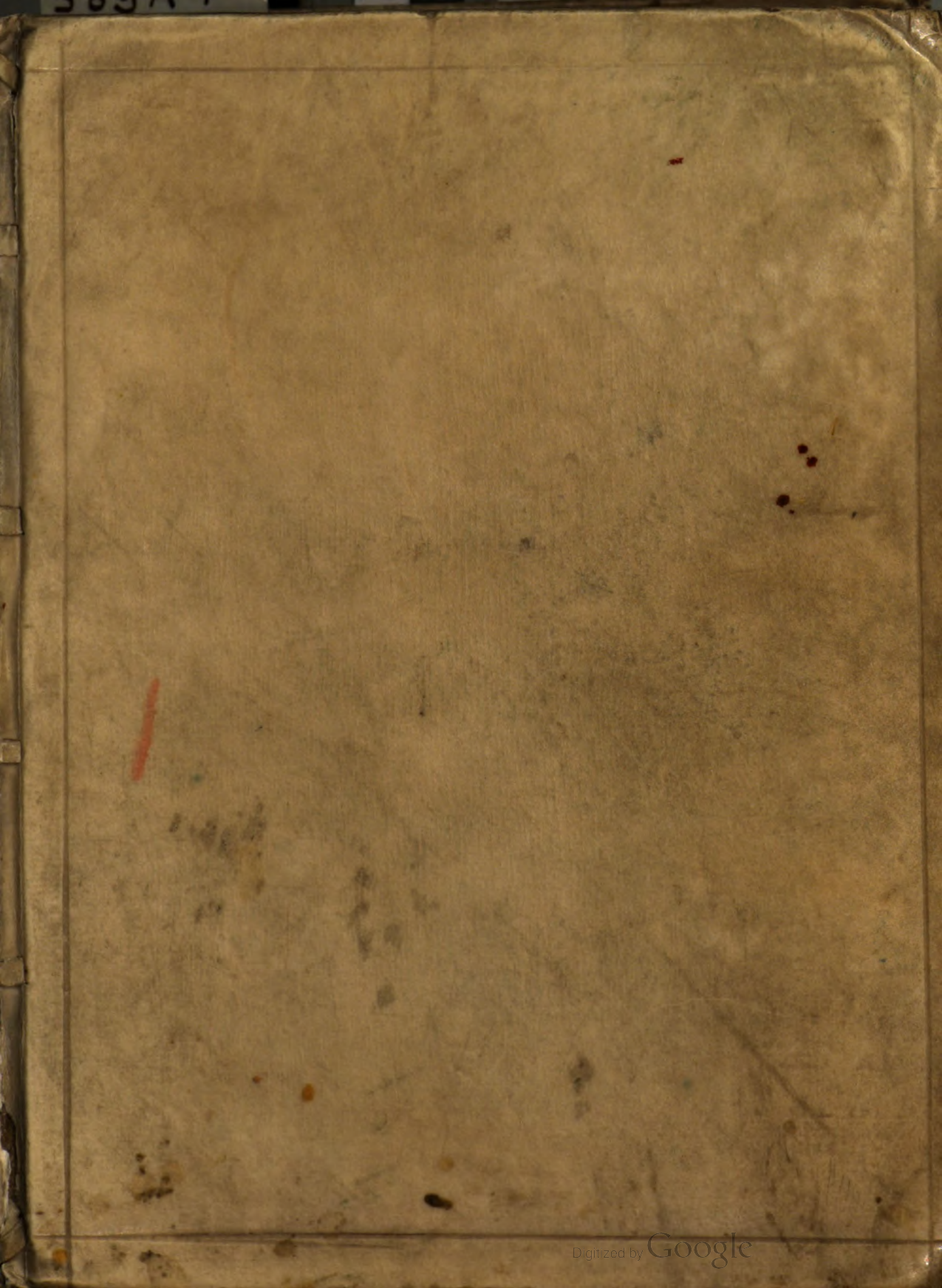
Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

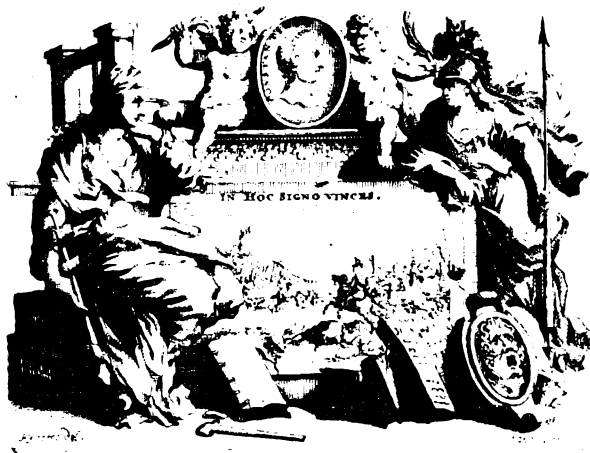

01 1065 3706 UB AMSTERDAM

A. MOONEN'S

POËZY.

TAMSTERDAM EN T'UTRECHT,

By FRANÇOIS HALMA en WILLEM vande WATER,

Boekverkoopers, 1700.

OPDRAGHT

AEN DE HEEREN,

HENRIK JORDENS,

ONTFANGER DES LANDTS
TWENTE,

RUDOLF JORDENS,

BURGEMEESTER DER STADT
DEVENTER,

GEBROEDERS.

Etrouwe zuilen van 't aelout gemeenebest,
Dat, met de kruisleere aen den Yffel voor tien
eeuwen

Geplant, een hoofstadt van 't Rynfrankische gewest,
Noch 't bontgenootschap sterkt der Nederlantsche leeuwen,
Der Duitsche vryheit en vereende Hanzesteên,
Gebroeders, eens van zin, laet d'yver u behaegen,
Die myne poëzy, myn dichtwerk, groot en klein,
Onrype en rype vrucht van jonge en oude dagen

* 2

Op-

O P D R A G H T.

Opoffert aen 't altaer van uw goetgunftigheên.
't Is bywerk van den dienst, dien Hardenberg myn krachten,
Hoe zwak, eerft oplaedde, en vier jaeren zag bekleên,
Dien namaels Deventer door ftadt- en tempelwachten
My vergen dorft, maer op 's Aertsherders eige ftem;
Den Euangelidienst, zyn' rykftaf opgedraegen,
Die, eerft uit Davids burg en 't hoogh Jerufalem
Gezwaeit, van 't aerdryk, voor zyn' trotsen zegewagen
Gebogen, Ooft en West eerbiedigh wordt gekuft.
Dees dienst, aen Deventer, zoo lang my myn gebeente
En onze preëkftoel draegt, gewydt, myn vreugt en luft,
Om dat me d'eer gebeurt van Chrifthus kruisgemeente
Naer eifch te fieren met haer dierbaer bruitsgewaet,
En fpiervit ftactsikleet, verpooft zyn laftige uren
Met ruste en vreugt, wanneer myn hant de fimbel flaet,
Die 't wout by d'ooren leidt, de fteenen bout tot muuren;
Of rust noch niet, indien myn grove Duitsche fluit
Den Heilant pryft van Onhebreuwen en Hebreuwen,
Dien u, naer 's Tarzers les, de ftoel jaer in jaer uit
Verkondigt, hoop en trooft van oude en jongere eeuwen:
Ik volg de toonen van elk godgewyden tolk,
Die, door Godts Geest ontvonkt, de godtsgeheimeniffen
In dicht ontvouwende, Godts uitgekoren volk
Vroeg leeraert perlen uit dees bybelzee te viffen.

Ge-

O P D R A G H T.

Gewaerdigt zich uw zorg voor uw wethoudery,
Voor laege en hooge bank, 's lants kiste en gelttrezooren
En rekenboeken, nu van moeite en arbeit vry,
Een poos t'ontlasten, gy moogt veltgezangen hooren
Van Goël, die, als mensch, met menschen vleesch en been
Behangen, 's hemels troon en bloozende oosterpoorte,
Verliet om 's menschen zoen, en als een slaef verscheen,
Een eigenhoorige, in zyn schamele geboorte.
Gy moogt ook hooren, hoe zyn Godtheit zich, bekleedt
Als met een koortapyt, door wondren koome ontdekken,
Waer hy den honger spyft, op zee en golven treedt,
En lyken van de baere en uit het graf kan wekken,
Hoe hy, verflonden van Godts yver, stil en stom,
Zyn Vaders vloekkelk met al 't grontfop uit durft drinken
Op onzen welvaert, en 't verwaten geestendom
Des helschen zwavelpoels in boei en banden klinken.
Bevangt u andre lust, dien kan verjaergedicht
Verzaeden nu en dan, of echtzang, bly gezongen.
Met lykklagt, heldentoon, en kerk-en zedeplicht,
Schoon door 's lants nootlot en bedryf my afgedwongen.
Gy ziet hier, waer ge ziet, met droefheit of met vreugt
De bruiloftstoortfen en gewyde of hooge dagen
Van u en van uw bloet, en wysheit, trouwe en deugt
En uwen vader en grootvader uitgedraegen.

O P D R A G H T.

Wien offre ik beter dan myn Duitsche poëzy,
Meest Deventersc gewas, gelyk een dankbaer teken,
Dan u, dan heeren, wiens weërzydschen stamme ik my
Uitheemsch en inheemsch meest verplicht en eigen reken?
Dan heeren, die, al vroeg op 't vrolyk hantgeklap
Der burgery ten Raet- en Meentestoel verheven,
De vryheit onder 't loof en stedehouderfchap
Des konings, naer uw kracht, verdedigt voor de neven,
Die Christus kuische en in zyn bloet gewassche kerk
Beschermt, en voorlicht door een onbesproken voorbeeld,
Die kunst en wysheit in vrou Annaes metselwerk
Vol yvers voortplant en de woestheit streng veroordeelt.
Uw gunst dan, schilden van ons Yssellant, uw gunst
Dekke ook myn poëzy door vriendelyk ontmoeten,
Hoewel onopgetooit of met te luttel kunst
Gefiert, om in deeze eeu den blyden dagh te groeten.
En zy, myn speelgenoot, zal nimmer (magh haer d'eer
Gebeuren, dat uw hart en hant heur wellekoomen,
Dat zy ook uit uw scherp en keurigh oordeel leer',
Waer zy bezwyke of staec) voor lettervlegels schroomen,
Maer veilig schuilen in de schaduw van uw' naem,
En eeuwig zweeven op de wicken van de Faem.

A. MOONEN.

B E-

J. Boscawen del.

OF THE MONUMENTAL TABLES KEPT TO MEMORY

Handwritten text in cursive script, likely a dedication or inscription, arranged in two columns.

B E R E C H T

aen den

L E E Z E R.

HOen het de goddelyke voorzienigheid behaegde, my, die weinigh lammers en schaepen van den grooten Aertsherder der zielen aen de Vecht in stilte en met genoeggen weidde, tot onzen besaemden lantstroom, den Iffel over te brengen, om eene talryker kudde der algemeene schaepskooie in die beemden te hoeden, waer omtrent Marcellyn en Lebuwyn geplant en besproeit hadden, op hoope en met het gevolg van eenen hemelschen wasdom, had ik gedichten en gezangen, het eenvoudige en eerlyke tytverdrijf der aeloude herderen, den zak gegeven, en myne Duitische fluit, die zich ook, als een gans onder de zwaenen, by de uitvaert van den onvergelijkelyken Zeeruitter had laeten hooren, en nu wanhoopte van ooit of ooit zoo heerlyk een voorwerp weder te bekoomen, in de kappelle te Nyenstede (dus plag Hardenberg te heeten, of liever de plaets van een vervallen godts huis) opgehangen.

Sedert zyn geheel Europe, het hervormde Christenryk, de Britannische eilanden, ons gemeene vaderlant van zoo veele, zoo groote en zoo gedenkwaerdige veranderingen getroffen, dat ik my ten hoogste genootzaekt hebbe gevonden, om myne opgehangne fluit weder van den gewyden want te haelen, en daer op, naer den eisch van byzondere voorvallen, Gode den hanthaever en beschermheere zyner kerke ter eere, getrouwwe vrienden en heusche weldoeneren ten genoeggen, onversaegde koningen en dappere helden ten prys, godvruchtige en weergalooze koninginnen ter gedachtenisse, en eindelyk onze dierbaere en lieftaelige gemeente ten dienste
luid-

BERECHT aen den LEEZER.

luidruchtigh te speelen. Hier uit is een groot en voornaem gedeelte myner Nederduitſche poëzye geboren.

Maer daerenboven wert eene onverwachte verandering, my zelven en myne gezonthheit door eenen gevaerlyken val overkoomen, die my eenige weeken lang aen een ongemaklyk leger bond, baermoeder der heilige herderszangen, die het leven en bedryf van den vernederden en verhoogden Heilant met eenige doortuchtige voorzeggingen ontvouwen. Gelykerwys ik op het voetſpoor van den grooten kruisgezant onder de heidenen, niet voorgenomen hebbe iets in deeze gemeente te weten, dan Jefus Christus en dien gekruist, zoo oordeelde ik my verplicht den tyt; die myne kamer en den huize des Heeren door het krankbed ontrokken wert, tot zyne eere en in zynen dienst te beſteeden, en in deeze ledigheit niet geheel ledigh, godt vruchtige lofzangen van hem aen te heffen, en te zyner tyt Godts volk met vermaek te ſtichten.

Waer toe de poëzy niet alleen een ongemeen vermogen heeft, maer ook ten allen tyde van outs gebruikt is. Want gelyk woorden, aen maet en getal van lettergreepen, en (magh ik'er byvoegen) aen rymklankengebonden, wonderlyke kracht hebben op de menſchelyke geheugenis en inbeelding, en de gemoeden, die'er naer luisteren, door een zoet geweld kunnen bemaghtigen, zoo heeft het ook de eeuwige en allerhoogſte wysheit behaegt een groot gedeelte der heilige Schrift, die tot leering, verbetering, en onderwyzing in de rechtvaerdigheit nut is, te begrypen in dichtkunſtige werken, die uit deezen hoofde den naem van Pſalmen, dat is, Gezangen voeren.

In deeze Pſalmen van Iſraël (op dat niemant oordeele, dat de poëzy, die by wyze volken voor eene waerdige oeffeninge altoos gehouden is, geen en Christen leeraer passe, als zyn ampt onwaerdigh) was de gezalfde van Jakobs Godt, David lieflyk, naer de onwraekbaere en uitgedrukte godtspraek van den heiligen Geest.

En

BERECHT aen den LEEZER.

En Salomon, erfgenaem van zyn vaders troonen kroone, is ook door de hemelsche genade bezitter geweest van zynengeest, die zyne hooge en bovenaerdsche bespiegelingen niet alleen ontvout in eene menigte van geheimryke zedespreuken, in de levendige beschryvinge der wereltsche ydelheit, en in het doorluchtigste bruiloftsliet, den hemelschen zielenbruidegom en zyne uitgekore bruit voor Hebreusche ooren toegezongen; maer ook drie duizent spreken, in beknopt dicht naer waerschyndlykheit begrepen, en duizent en vyfgezangen zyne stamgenooten naliet; hoewel ons deeze ryke en onwaerdeerbare schat van staet-en natuurwysheit door de goddelyke voorzienigheit, haere redenen alleen bewust, misgunt is.

Fa wat zeggen wy, die zelfs deezer gezalften grootsten zoon, den waerachtigen David, die meer is dan Salomon, onzen gezegenden Verlosser eenen lofzang met zyne leerlingen hooren aenbesssen, als hy zich gereet maekt om het gewigstige werk onzer eeuwige verlossinge met kracht en tot kosten van zyn leven uit te voeren; gelyk voorhene strant en duinen van den Arabischen zeeboezem wedergalmden op de goddelyke zegezangen van zynen getrouwen huisknecht en stedehouder Moses en zyne zuster Miriam, de reien der Israëlytinnen aenvoerende, na dat Israëls verlossing uit het Egiptische diensthuis door de nederlage van Farao met zyn voet-en paerdevolk in die roode wateren voltooit was; als ook het gebergte van Palestyne op den hoogdravenden lofzang van Debora, die grootdaedige moeder van Staete in Israël, na eene doorluchtige en geweldige zege, op Sisera, koning Jabins veltheer, en zyne Kanaänners manhaftigh bevochten.

Wyder hebben de wisselvalligheden (om van deeze uitspanninge tot myn eigen werk te keeren) die de Kerk en Staet, zoo binnen, als buiten ons vaderlant getroffen hebben, my gelegenheit verschafft tot het vertaelen eeniger bybelpözye, en opzingen van verscheide heldendichten, en eindelyk de bittere lyktraenen over de

* *

groot-

BERECHT aen den LEEZER.

grootmaghstigste beschermster des geloofs, de onvergelykelyke bruit van den grootsten koning deezer eeuw, ten ongeveinsden boezem uitgeperst; traenen, waer van de gebeugenis vryheitlievende gemoeden noch in deezen tyt billyk ontroert, nu ze al lang schynen opgedroogt.

Deeze Deventersche poëzy, die de gunst en achting van uit-en inheemsche geleerden, ook somtyts boven waerdy en verdienste, verkregen heeft, beschout na veel verzoekens, veel verlangens ten leste het licht; en met haer geen kleen getal van jeugdige gedichten, vruchten myner jonge en onbedreve jaeren, als niet alleen uit de bygevoegde jaergetallen, maer ook en meest uit den inhoud en stoffe blykt. Alle andere, die behalve deeze in iemants handen moghten zyn, weigere ik voor de myne te erkennen, en doeme ze, zommige als ontydige en wanschape misgeboorten, andere, als onechte en bastaerden, ter duisternisse en eeuwige vergetelheit. Ontfang dan, Leezer, deezen bondel myner Nederduitsehe poëzye, gebruik die tot uwe uitspanning en oeffening, bedien u in zommige duistere plaetsen van myne Aenteeningen, neem de menigte der eerdichten myner vrienden op deeze dichtwerken in het goede; doch geloof voor al niet, dat ik de eere, die my daer in gegeeven wordt, my eenigs zins door vermetelheit aenmatige, als van de schraelheit en bekrompenheit van myn vernuft over en over bewust; verwacht ook, zoo Godt my tyt en leven gunt, de Nederduitsehe Spraekkunst, in de ledige uuren myner lastige bedieninge ontworpen, en langzaam tot haere uitgave geraekende om de menigte van noodiger bezigheden, en vaer eindelyk wel.

REV.

REV. DOMINO

ARNOLDO MONENIO

B. LESPIERRIUS

S. P. D.

Urbe præpropere rus abeo; quapropter Tibi Methodum istam
tuam Gallicam remitto, gratias coram acturus. Ceterum,

*Si quanti faciam tua vis cognoscere, Vates;
Scripta quidem hæc subita, at rite putantis habe:*

PRisca mihi redeunt Jessæi secula Vatis,
Divinâ madidi rorantia carmina Lege;
Et Salomon redivivus adest, qui sacra patrissans
Dogmata, luctificam coelo donantia vitam,
Atque, suis numeris plectrum vincentibus Orphei,
Grandiloquus cecinit super æthereos Hymenæos,
Et mundum docuit mundo nil vanius esse;
Obsitus ulceribus redit & moestissimus ille
Antiquus Vates, cui morbi mille dolores,

* * 2

Mille

Mille mali facies, nec in ipsâ vita relicta
Vitâ, morte prius vivoque feralia surgunt,
Sed provecta, Deo nimium dilecta senectus
Mille modis vario cantavit carmine grates.

Cedite Cecropii, Romani cedite Vates,
Numen inest istis, veniunt hæc carmina cælo;
Queis propiora, sacro deducta volumine, pangit
Momina **M O N E N I U S**, tenui seu carmen avenâ
Condat, Apollineo resonent seu pulpita focco.
Omnia divino fulgent huic scripta Decoro:
Aurea cœlesti radiant Documenta nitore:
Essè docet vanum Mundum mundique theatrum,
Ni mala Fatidico mundetur scena cothurno:
Casta nitet Venus hic castique Cupidinis arcus:
Nec Lessus fœdo nimiove dolore vacillat.

Sic Vatum redeunt mihi secula prisca, vel ipsis
Vatibus antiquis vix es minor, Optime Vates.

I N

I N

Doctissimi ac disertissimi

V I R I

ARNOLDI MONENII,

Pastoris Daventriensis,

Eclogas Sacras.

P Astorum lusus , alternaque carmina , primus
Concinuit Vates , terra Sicana , tuus.
Edocuit populum pastoria verba Latinum ,
Trinacrio Juveni proximus arte , Maro.
Musa legit veterum gressus MONENIA Vatum ,
Belgicaque Hebraeas fistula mulcet oves.
Audit , & insolitae captus dulcedine cannae
Lentior attomitas Isala volvit aquas.
Haecenus ore gregem Christi , nunc carmine , pascit
MONENIUS ; vates , terra Sicambra , tuus.
Pastoris gemino defunctus munere Pastor
Et gemino populi dignus amore sui est.

PETRUS FRANCIUS.

** 3

I N

I N

P O Ë M A T A

Vernacula multo elegantissima

Reverendi Viri

D^o. A R N O L D I M O N E N I I.

S Imichidæ calamos ac Doridos orgia Musæ
Obduxit tacito longa senecta situ.
Et fontes, Arethusa, tuos dulcesque recessus
Horridus occluso numine squalor habet.
Quique prius sacras mulcebant cantibus umbras,
Obticit flavo cum Corydone Mycon.
Nec spes jam super ulla, nemus lustrare canorum,
Aut defueta suas ducere in antra Deas.
Quis putet? ad gelidos nova nascitur Enna triones,
Exsistitque novis Himera dulcis aquis.
Trinacrii pastoris opes tibi, culte M O N E N I,
Detulit à Siculis rustica Musa jugis;
Et peram, & fulvo baculi splendentis ab ære
Munus, & Oebalia cum genetricè Thoum;
Et vitulum dulci cum matre, levesque capellas,
Et mulctram niveo nunc quoque lacte gravem.

Ac-

Accedit, donis pretiosior omnibus una,
Illa Syracosio fistula trita seni.
Fistula vel Pani non inficianda Lycæo,
Pinea semiferum cui tegit umbra caput.
Fistula, Mantous quam dum sibi Tityrus aptat,
Ascraeæ numeros vicit, & orsa, lyræ.
Hanc digitis, hanc voce animans, dulcissime pastor,
Sicania Batavos elicis arte modos.
Gaudent insolita tactæ dulcedine silvæ,
Et demulsa novis versibus antra sonant.
Antra sonant hirsuta, sonat cum frondibus Echo
Mobilis, & gelidum quæ quatit aura nemus.
Et Salæ virides ripæ, campique Tubantum,
Et maris in rauco murmure læta Thetis.
O veterum revocator opum, nova fama vetusti
Carminis, ô grati muneris auctor, ave.
Cantor ave facunde, tuis nove saltibus Orpheu,
Optime bucolici carminis auctor ave.
Tu primus faciles docuisti jungere cannas,
Tu mulcere novo carmine primus oves:
Tyrrenamque tubam gracili mutare cicuta,
Et trahere agrestes ad sua sacra Deos.
Panaque cum Satyris quercu lustrare sub alta
Primus, & oblitam lacte piare Palem.
Primus in umbroso convivia ducere luco,

Et

Et veteri testa promere dulce merum.
 Primus ad Arcadium juvenem nudare palæstram,
 Primus inexperto fingere more choros.
 O pecudes! ô rura! ô simplicis otia vitæ,
 Et contenta tuis dotibus alta quies!
 O non abrupti mollissima munera somni,
 Quæque susurrantem prætegis arbor aquam!
 Muscosæque specus, & docti canna M O N E N I,
 Et volucrum dulci gutture dulce melos!
 Sit mihi vobiscum gelida requiescere in umbra,
 Sit superinfusis membra levare vadis.
 Jamque chelidonio fultum thymbraque virente
 Sic temere in molli ponere corpus humo.
 Jamque sub annosa meditari carmina fago,
 Quæ legat in tenero cortice scripta Dryas.
 Sit duri fesso Martis fessoque viarum
 Mitibus Aonidum posse vacare choris;
 Donec maturis inspargens tempora canis
 Obrepat passu tarda senecta gravi.
 Tum si me teneri suspiret arundo M O N E N I,
 Jam nihil est ultra cur querar: aura vale.

JANUS BROUKHUSIUS.

I N

I N

Clarissimi Viri

ARNOLDI MONENII

Poëmata.

O *laus, Isala, fluminum, Poëtas*
Ut summos generosus Ia frater
Facet. Nomina magna te celebrant.
Quondam Martinii stupente fluctu
Raptus carmina, Veniique risus,
Laudabas. Animum tenebat Hymnis
Olim, numine concitatus alto,
Sluterus. Cecinit Norelliana
Nuper canna tuas amenitates.
Jam, jam, MONENIUS decus cohortis,
Quam multos superans, Apollinaris,
Gaudenti numeros ministrat orbi;
Queis nil tersius, elegantiusve,
Queis nil cultius est, venustiusve.
Æquans sideribus caput, fluentis
Nil freudentibus invidere possis!

Franciscus Hesselius J. C.

I N

I N
C U L T I S S I M A
A R N O L D I M O N E N I I

Poëmata ,

Vernaculo sermone conscripta.

MElle dulcior Attico poëta,
Omni nectare dulcior M O N E N I ,
Cui nil Aoniæ Dæ negârunt,
Quam factum bene , quod tuos in oras
Mittis luminis aureos libellos,
Tot desiderii diu cupitos,
Libellos sale gratiisque plenos,
Quis nil cultius est politiusque;
Quales non Batavis fuere visi!
Seu Martis strepitum feri sonare,
Seu pacem juvat explicare chartis,
Seu mortem querulo referre cantu
Clarorum ingeniis suis virorum.
Quin & fistula Tityri aut Menalcæ,

Pul-

Pulcra fistula parque Mantuanæ,
Demulcet Siculis modis capellas,
Et, per gramina dum vagantur, agnas.
Sese ante omnia musteis videndam
Virtus candida præbet in papyris,
Virtus candida, voce quæ diferta
Laudes ætherei Patris celebrat.

Salvete, ò lepidi, aurei libelli,
O longum domino decus libelli,
Cui dudum Aonides Paterque Pæan
Daphnæa caput implicant corona;
Præ quo, si qua mihi fides canenti,
Nec Vondelius esse concupiscam.

DAVID HOOGSTRATANUS.

*** 2

ELE-

E L E G I A

Dicata honori & meritis

Reverendi, Clarissimique Viri: D. D.

ARNOLDI MONENII

Daventriensium Antistitis Poëmata sua

Belgico idiomate edentis.

MONENI! ô Batavæ nova lux exorta Camænx;
*Aut prior, aut magnis equiparande viris,
Quantaque quotque inter sacratas carmina curas
Pangis? Divinæ mentis & artis opus.
Scilicet ora loquens quoties cœlestia solvis,
Magnum quid verbis, fulminis instar, inest.
Condis epos? metri quis te scit certius artes?
Est gravitas verbis, est numerisque decor.
Ergo cupita diu, sed tot dilata per annos
Carmina, per doctas ite, redite manus.
Nascitor ô fœtus! laudem pariture parenti:
Omnia te vatam vota que spesque petunt.
Seu matrem quæris? Solam tibi Pallada finge:
Nosse lubet patrem? Delius ipse fuit.
Hi soboli formâre animam, MONENIUS artus;*

Vir

Vir cui divino vena liquore scatet.
Et numeret geminam quamvis hæc Musa parentem ;
Nil minus hac spurium est , nil magis ingenuum.
Casta juvant castos : Non hic Paphus impia prostat :
Hic Cæto , nil juris , tetricæ censor , habes.
Exulat innocua petulans lascivia charta ,
Scurrilesque sales Bilbicumque piper.
Tityrus hoc scripto primas sibi vindicat ; ille
Mulcet in herbosæ gramine vallis oves.
Dumque sedet , viridi fabricatus arundine cannam ,
O Batavi ! vestro grande quid ore sonat ;
Materiem præbente Deo , qui lapsus Olympo
Mortali voluit degere carne caro.
Affigique trabi pro nostris victima noxis ,
Victima pax hominis mutua , paxque Dei.
Scilicet agrestis canna haud agrestia cantat ,
O , quantò hæc præstat , Marfija , canna tuæ ?
Pluraque si capiant : Cineres Hymenesque legentur ,
Defletî cineres , sed celebrati Hymenes.
 MONENI , hinc laudum seges est : *Quantusque poëta es*
Quantaque fers aliis gaudia , tanta capis.
Cætera quid referam scripta ? Hæc referetis Athenæ ,
Vos quibus ignoto structa erat ara Deo.
Tuque Ephesina sacris male gens addicta Dianæ ,
Lux nova cui Paulo cum veniente venit.

Compita vos propriis prope nunc tumulata ruinis,
Paulino toties compita trita pede,
Dicite, quam Tharsus dederat, quam fata fugârant,
 MONENIO, nobis lux, referente, redit.
Sed neque cunctarum laudum capit area messem,
Si tua & in partes Suada Latina venit.
Tum tuus hortus habet tot. amœna roseta, coloresque,
Alcinous quotquot, Floraque quotquot habet.
Ah! quoties dicent? Nihil huic natura negavit;
Copia perpaucis quod finit, ille facit.
Nempe metris; recte si quis tractaverit artem,
Vis, animi huc illuc qua rapiantur, inest.
Traxit ad impulsæ blandos testudinis ictus
Cum sylvis Geticas Thrax Cytharista feras;
Traxit, & attonitæ sylvæque feræque stupebant;
Sic fide, sic filo se potuisse trahi.
Hesiodo quantum Ascra, suo Sulmoque poëtæ
Debet, & æterno Mantua Virgilio;
 MONENIO tantum, vel plus, Daventria, debes,
Cujus ab ingenio fama erit, ore salus.
Nascitor, ô fœtus! laudem pariture parenti,
Fructum aliis, vitam sed pariture tibi.
Nascere! in amplexus Helicon patrisque tuosque
Fertur, & omnis avert dicere, Phœbus adest.

J. PASTORIUS.

O P

OP DE
N E D E R D U I T S C H E
G E D I C H T E N,
IN DRUK VERWACHT
VAN DEN EERWAARDEN HERE
A R N O L D M O N E N,
KERKLERaar TE DEVENTER.

*Sic honor & nomen divinis vatibus atque
Carminibus venit.*

W At dichtwerk zienwe in 't licht voorhanden!
De kunstbeminners watertanden
Naar spyze en smaak, als elk nu van
Gerechten wacht, gedichtbanketten,
Die M O N E N S hant ons voor wil zetten.
Dees lekkerny smaakt zoeter dan
Een kiesch vernuft zich kon beloven
Van Atlas of Adonis hoven.

Be-

Bemint men Mevius gedichten,
Waar Bavius niet hoeft te zwichten,
En lüiftren Midas oren graag
Naar Pan, om Febus lier te honen;
Den Zangberg gruwte van zulke tonen.
De zangtoon niet alleen te laag,
Maar middelmatig, wert met reden
By godt noch mensch van outs geleden.

De grootste meesters van 't welspreken
Zyn dichters, van geen' prys verfteken,
't Zy krans, of keten, zwaar van gout;
Als zedevormers, stedestichters,
Misdryfbestraffers, drukverlichters.
Zo heerschte een Orfeus braaf in 't woudt,
Te Thebe Amfion met zyn snaren,
Arion op de woeste baren.

Zo tradt Homeer, der dichtren vader,
Als wysheits onuitputbare ader,
Met heldenstyl zyn Grieken voor.
Zo volgt hem Maro met verlangen,
En Nasoos geeft, en Flakkus zangen;
Veel beter Drymans op dat spoor,
Dan 't Roomsche gebiedt dry heren strekten,
Die 't wreet met bloet en moort bevlekten.

Wie

Wie houdt het voetspoor van die helden?
Men vintze zelden, al te zelden.

Dat M O N E N S styl ter goeder uur
Verfchyne, en veel ontzint gerevel,
Gelyk het daglicht damp en nevel,
Beschame in dicht, dat ewen duur';
Geen klaarheit miss', hoewel spitsvondig;
Beknopt, al vloeit het zacht, en bondig.

De kerk most overlang getuigen,
Hoe M O N E N S tong daar harten buigen,
Of breken kon, zo hardt als steen.
Zyn pen wist hart en ziel te raken
Door Trapzang, Steven den Diaken,
En Paulus yvergeeft t'Atheen.
Maar dichtkunst heet van outs ook heilig
En hemelsch, en van 't sterflot veilig.

Dees heeft de kunst, van taalgebrëken
Heel schuw, d'aaloutheit afgekeken;
Verstaat, hoe zy op 't kunstwit doel'
Van nut vermaak met eedle vonden:
Die hem, aan rym noch maat gebonden,
Ook dienen op den predikstoel
By Davids zang en kerkpoëten,
Waarachtig van Godts Geest bezeten.

Be-

Begroet, ó vrye vaderlanders,
Liefhebbers van iet schoons en schranders,
. Hergroet met lust dees poëzy:
Vlecht kranffen dankbaar, vlecht laurieren,
Om 's dichters hoofd en werk te sieren.
De magre Nydt begrimm' het vry:
'k Hoor Yfroom rede en Yffelstromen
Met bly gejuich dit wellekomen.

Geluk, dat nimmer moet verflensfen,
Lust my onze Yffelsteên te wensfen
Met d' eer, die haar gebeurt, zo ver
De netfte dichtkunst, hoog van d' aarde
Gestegen, duur behoudt en waarde,
Nu zich de hoofstadt Deventer
Gelukkig door 's mans kerkdienst noemen,
En Zwol op zyne wieg mag roemen.

J. VOLLENHOVE,

ANT-

A N T W O O R D
A A N D E N H E E R
ARNOLD MOONEN,

BEROEMD KERKENLEERAAR TOT

D E V E N T E R.

Op zijn seer welsprekenden Brieu aan mijn geschreven, over
het uitgeven van den NAAMROL der BATAVISE
SCHRYVERS, behelsende den lof van zijn uitgegeven
BOEKKEN, en van het laatste, zijn seer hoogdravende

P O È S Y E.

Carmen amat quisquis carmine digna gerit.

Gods Kerkgesant, pronkpyler, glorybaak,
Die Deventer tot aan 't gesternt doet ryfen,
In losse een GOUDMOND, en gebonde spraak,
Volop van al 't geen braavste pen kan prysen.
Hoe Swol myn RYN versilverd en verguld,
Als voelde vrugt van Deventers papieren,
Met so veel wyse en fraije stof vervuld,

**** 2

En

En merkte het briefwerk heen en weder swieren!

Als so een heldere Overyffel swaan

Opheft een klank van Hemelhoge tonen,

Hoe quam het volk op beide de Oevers staan,

Belust op sang van digteren Hopman MONEN!

Hoe brald myn KATWYK, en haar Herders hoofd

Als sulken pen en trant het komen cieren,

Een hoofd dat schuld stil agter af, verdoofd,

Gehuld, bepruikt met Deventer laurieren!

Wanneer syn kleine werkjes op 't tooneel

Werden gebragt van sulke persoonaadjen

In 't ligt, ten toon, met tuigenis lofgestreel,

Geteeld in nagt van schaduw en bosschaadjen.

Hoe sal myn NAAMROL en myn Schryvers lyst,

Nu Momus en de bitse nyd braveren,

Als VOLLENHOVEN die en MONEN pryst,

En hoog in drav met eerdigten vereren!

Myn Sangnimf is beteuterd en bedeeft,

Sy wouw wel kost sy maar uw gunst bedanken,

Maar metende af haar met haar eigen leeft,

Steld sy haar schorre ongraag by schelle klanken.

Sy wouw wel lof betalen weer met lof,

En

En **MONENS** werke op 't hoogste schouwburg stellen,
 Maar dat's voor **VOLLENHOVENS**, **BRANDEN** stof,
 Sy laat dat voor **ROTGANSEN** en **NORELLEN**.
 Die kranssen sullen best syn **DEVENTER KRONYK**,
En **JUBELJAAR** so statelyk uitgesproken,
 In braav Latyn een **TACITUS** gelyk,
 Gelyk syn Duits noit bastaard of gebroken,
 Die sullen op 't **ATHEENS** Areopaag
 Met **PAULUS** ook de kragt van 't redeneren,
 Heer **MONEN** door een gulden regensvlaag,
 Met wigt van taal en saken doen beweren.
 En roemen, hoe door laatsten swanensang,
 Dien so bebloedden erts Diaken **STEVEN**,
 Na 't stenigen nog so veel eeuwen lang,
 Uit dien vervloekten steenhoop doen herleven.
 Hoe dat syn hooggetoond **HAMMAALOT**,
 En Liederen op Sions hoge **TRAPPEN**,
 Syn digmaat diep eer heiligden aan God,
 En al die vande konst most overstappen.
 Hoe dat hy nu weer stort een hele See,
 Van **POESY'S** onstervelyke **GEDIGTEN**,
 Daar ieder havend aan een grote ree,

*** 3

Van

*Van 't werk dat alle eeuwen sal verligten ;
Een See vervuld met digt geheimenis ,
Waar alle stof tot rymen sonder missen ,
En voorraad , trant en maatsang , en niet is
Als amber , k'raal en perelen te vissen.*

*'t Is al gesegt , eer dat het komt by my ,
Het Musenkoor , Apollo met syn sonen ,
Al Neerlands Digtters sullen op een ry ,
Dit hoofdwerk van de-konst met sangen kronen.
Wat helpt dog KATWYKS enkel laureblad ,
Aan so een groten bloemkroon van Poëten !
Wat ene sport in 's glorywagens rad ,
Wat ene schakel in een Konings Keten !*

3 van Slagtmaand
cb bc xcix.

A. P A R S .

AAN

AAN DEN HEER
ARNOLD MOONEN,

Getrouw Dienaar van J. C. in de Gemeente binnen

D E V E N T E R.

HOe dreunt hier bladt by bladt, op orgelstrant getreên,
Dat door de geesten vloeyt? Wie heeft ooit maat geslaagen,
Als gy Heer MOONEN, die, tot Godts en elks behaagen,
Ontruft zielen stilt, door kraght van wyze reên?

Hoe helder klinkt uw luit en velffluit, net besneên?
Waar is haar wedergâ, in deeze of oude daagen?
Die't Dichtwerck driemaal leeft, moet dit getuignis draagen,
Dat hier een rykshof ryft van enkel marmersteen.

Dees roem behoort u toe, dat gy op vaster toonen,
Welspreekend Redenaar, en groote dichter, MOONEN,
Uw Herderszang, uw Treur-en Mengeldichten queelt.
Uw Naam, lang diep gegrondt, staet vast als Soutpylaaren,
Vereeuwe en bloeije altoos op Kerk-en Staataltaaren,
Zoo langh onze Yffelstroom langs Davoos vesten speelt.

A. AR.

POE-

POËSY-S-VERBEELDING

Ter gelegendheid dat de

UITSTEKENDE GEDIGTEN

V A N D E N

EERWAARDEN, HOOG-GELEERDEN HEER,

ARNOLDUS MOONEN,

Voortreffelijk Leeraar in de bloeiende Gemeente tot

D E V E N T E R,

verzamelt in het licht quamen.

Barbitus ut resonat si tinnula fila moventur.

Alterius chordæ, sic mea tacta chelys.

GEdigten hemel-gaaf daar alles voor moet wyken,
Waarby zal ik uw kragt nadruklykft vergelyken?

Gy zyt een honingraat netvormig in uw kas,

Gehaalt uit 't edelft kruid, en gewrigft bloemgewas.

Gy zyt een fchildery die spreekt en door verhoging,

Door diepfels, kleur en glans (na onvermoeide poging

Van

Van nette tekening van redenkunst geteelt)

In voorgrond en verschiet w'w minnaars zinnen steelt.

*Gy zyt een wyngaard, die aan allen kant zyn loten
Heeft welig boven stok en olmen uitgeschoten,
En kronk'lend' in de lucht met zyn klauwieren speelt,
En breidt een lust-prieel, waar in't gevogelt queelt,
En ieder een ontduikt den gloed der Zonne-stralen,
Terwyl de lommer-koelt hem smaaklyk kan onthalen
Op Nectar uit den oogst van haar glas-heldre vrugt
Die tros aan tros vol waas een kittelend genugt
Voor oog en herte baart, en nodigt elk te danken
Des Scheppers milde gunst met aangename klanken.*

*Gy zyt een tovery die menschen opwaards voert
Zo dikwils als u 't lust : de traagste ziel ontroerd,
Vliegt boven 't swerk met u in 's hemels hoge zalen.
Gy doet der Englen vreugd beneên op aarde dalen ;
En slaat gy treurgeluid, dan zluiten herten toe
En sidderen met ontsag voor 's Rigters geessel-roe.*

*Gy wekt een fellen storm, en foltert op de baren,
Nu stuivend' Hemelhoog, en straks weer neer gevaren
In diepen afgrond, 't schip berooft van wand en mast,
Van zeil en treil, en roer ; daar 't onweer niet op past.
De maats die staan beklem't om 't hart om dat sy missen
Het dag en starre licht. In nare duisternissen*

Zet

*Zet maar de blixem lucht met zand en zee vermengt
Als in een helle-brand, daar alles door verzengt,
Dewyl de donder het Heelal doet dreunen, kraken,
En schynt van't schoon gebouw een baijert weer te maken.*

*Roert gy de trom, of blaast alarm de krygsbanier
Wort straks gevolgt; men is als midden in het vier
En veldgeschrey; men hoord het baldren der kanonnen,
Men ziet de legers op malkander aangeschonnen,
Menschrikt voor't gonsen van de kogels, 't schittrend zwaard
In Helden hand, ja 't fors gezigt maakt ons vervaart.
En sterft een op het bed van eer, daar van gewagen
De sterren wyl hy wort ten Hemel in gedragen
Door uw Pegaas, daar hy zig alzins blind en stom
Ziet aan de heerlykheid, geplaatst by 't Godendom.*

*Stelt gy op uwe lier verliefde minnetonen,
Zo ziet men Hymen en vrou Venus met haar zonen,
De Lagjes, Boertery, de drie Bevalligheèn;
De Bos en Berg-Nymf zyn met Faunus op de been,
De lucht stort myrt en roos om 't huwlyks-bed te gieren.*

*Wie dan de kunst bekoort moet als de byen zwieren
Langs Griesch' en Roomsche kust, om zo een groote schat
Van letter-boning te vergaren nimmer zat
Of wars van arbeid, wil hy op den zang-berg komen
En niet als Ikarus neerploffen in de stromen.*

Syn

*Syn geest moet boven dat nog door een Hemels-vier
Ontstoken zyn eer hy te regte stelt de lier.
Niet middelmatigs kan bestaan in Pindus choren,
Het moet zelf bos en klip meeslepen als by d'ooren.
't Moet enkel hemelval en louter Ambrozyen
Een kost die Goden smaakt, en drank als Nectar zyn.
Hy moet gelyk als van een godheid zyn gedreven,
Die vaarsen zingen zal, die eeuwig zullen leven!*

*Dus baande Vondel 't spoor in 't Duitsch met kragt en kunst,
Dus sweeft hem MONEN na zo diep in Phebus gunst,
En door sijn groote geest zo zeer van letterkloeken
Bemint, dat Linus luit voor d'Yssel-zwaan zyn boeken
Moet swigten, dit bleek lang in sijn voortrefflyk werk
Zo kunstelyk gewrogt tot opbouw van Gods kerk.
Nu tonen het ook dees met zang bevrugte bladen,
Waar aan een kenner zig, hoe veel, niet kan verzaden,
Maar wenst gestaag op nieuw weer vrugten uit dien hof,
De Hemel rek sijn tyd, en gun hem zingens stof.*

S. MUNKERUS.

***** 2

OP

OP DE
P O È Z Y
V A N D E N
HOOGGELEERDEN HEERE
ARNOLD MOONEN,
LEERAAR DER KERKE TE
D E V E N T E R.

Gleerde MOONEN, die weleer myn heldentoonen,
Vorft Wilhems krygstrompet, vereerde met uw Dicht,
(Een eer, te groot voor een van Febus minste zoonen)

Gy hebt myn zangnimf door uw heuftheid dier verplicht :
Nu trachte ik dankbaarheid te toonen naar behoren.

De wil ontbreektme niet al fchort het aan de magt.
De vrucht, voor jaaren uit uw herffenen geboren,
Maar steeds verholen, komt in 't licht, zo lang verwacht.
Zy lacht de waereld toe met welgefchape leden.

De rei der dichtren groet die fchoone naar waardy.
De zangberg juicht om hoog. elk fchatert hier beneden :
Zyt welkom, eedle vrucht, volmaakte Poëzy.

Ge-

Gelyk de byen aan de versche kruiden hangen,
En honig zuigen uit de bloemen in den hof:
Zo blyft myn ziel gehecht aan MOONENS Herderszangen,
En zuigt de lekkerny van wysheid uit die stof.
Zyn Herderstoon beschryft den Herder, die zyn schaapen,
Gewapent met zyn staf, langs klaverbeemden leid;
Terwyl de wolven, door zyn woord gemuilband, slaapen,
En 's Vaders kudde door de velden vreedzaam weid.
Al d'englen gaan ten reie op 't klinken van zyn snaaren.
Een ongerepte maagd, maar door Gods Geest bevrucht,
Draagt Goël in haar schoot, belooft voor veele jaaren,
Tot zoen van Adams schukd, daar al zyn zaadt om zucht.
Een schuur, die 't vee beschermt voor guure wintervlaagen,
Strekt Mariannes hof, daar zy den Koning baart,
Die alle koningen zal voor zyn vierfchaar daagen,
En vellen in de lucht het vonnis over d'aard'.
Hier praat geen wieg, bekleed met vorstelyk scharlaken,
Gedekt met zwaanendons: ô neen! een krib van hout,
Een oud en krank gestel, schuilt onder riete daken,
Van outs voor 't voeder in den herdersstal gebout.
Daar rust de rykste Vorst op stroo, met slechte doeken
Gezwachtelt. Josef en de moeder zit 'er by:
Terwyl de herders naar den jongen Heiland zoeken.
Gods troonwacht baant den weg. zy volgen zy aan zy:

***** 3

En

En vinden Michaas woord vervult, den zoon geboren
Te Bethlehem, wel klein van aanzien, zonder pracht;
Maar tot zo groot een zaak door Gods besluit verkoren:
Hier komt de Leidsman voort van Israëls geslacht.
De Wyzen offren goudt en myrrhe voor zyn voeten:
Zy knielen neder voor der volken Heil en Trooft;
En keeren, zonder vorst Herodes weër te groeten,
Verlicht door 't nachtgezicht, naar 't vaderland, in 't oost'.
Gods Engel openbaart aan Josef onder 't droomen
Het nakend lyfgevaar van Jesus. Josef zucht:
Terwyl de moeder, die hy 't meld, begint te schroomen,
En naar Egipte voor den kindermoorder vlucht.
Tot eindelyk de wraak het hoofd der dwingelanden,
Dat zelf d'onnozelheid vervolgde, 't leven rooft.
Zy trekken van den Nyl en zyne zomerstranden,
En naaken Nazareth, door 't reizen afgeslooft.
Hier slyt de jonge Vorst zyn kinderlyke jaaren,
En neemt van dag tot dag in kracht en kennis aan:
Daar Zacharias zoon, zyn voorbode, aan de schaaren
Den Held verkondigt, die den Hofdraak zal verflaan,
Die moeder Eva met haar kindren nam gevangen
In Eden, door 't gezigt van 't bloozende ooft bekoort.
Die Heiland is de stoffe, ô MOONEN, van uw zangen:
Gy volgt uw Goël na van 't een aan 't ander oord.

Daar

Daar haalt Jeruzalem, de koninklyke zetel,

Den waaren erfgenaam van David vrolyk in.

Hy stoort de kopers, en verkopers, die vermetel

Het godgewyde huis ontwyden om gewin.

Hier vlucht de woekeraar gedreigt met geëffellagen.

De tafels storten voor zyn voeten in de kerk.

Zo word Gods tempelkoor gezuivert van zyn plaagen:

Men looft den yveraer, en juicht om 't heilig werk.

Hoe roemt uw Samuel, ô MOONEN, op de velden

De groote wondren die zyn Goël heeft gedaan!

Naäffon antwoord hem. wie kan hun yver melden?

Zy zingen beurt om beurt. elk hoort den lofzang aan.

Maar ach! hoe deerlyk valt uw Ithamar aan 't klaagen,

Als hy den Heiland ziet, verraden van zyn knecht,

Zyn eigen kruispaal naar den galgenheuvel draagen,

En sterven, aan het hout met nagels vastgehecht!

Ach! Afaf, Ithamar, hoe word myn hert bewogen,

O herdersknaapen, door uw naare jammerklagt!

Ik volge u na, en zucht met neêrgeflagene oogen

Om 't Lam, voor onze schuld op Golgotha geflacht.

Maar gy, Manasse, droogt de traanen van myn wangen,

Als gy, hoe Goël is verrezen uit zyn graf,

Aan ons en Abjathar verhaalt in uw gezangen.

Zo vaart Gods zoon om hoog, en pronkt met kroon en staf.

Hoe

Hoe heerlyk pralt die stoffe op 't veld van uw papieren,
Volmaakte Dichter, roem van Neêrlands Helikon!
Vlecht, zufters, vlecht een krans van roozen en laurieren,
Voor MOONEN, die door kunft den hoogften zangprys won.
Het zy hy treurt op 't graf van krygs-of letterhelden,
Van burgerheeren, vriend, verwant, en amptgenoot,
Of eedle vrouwen, die een ry van deugden telden,
Dan blyft zyn zangeres onfterfelyk by de dood.
O zalige Vorftin, Maria! die hier boven
By d'Englen gaat ten rei, bekleed met heerlykheid,
Als bruid verwellekoomt in koning Jefus hoven,
Daarge ewig zegepraalt, terwyl de waereld fchreit:
Hoe wierde uw ruft ontrufft, uw dierbaar lyk gefchonden
Door dwaaze rymers, dat Apolloos zoonen fmert!
Hun onbefnede pen gaf u ontelbre wonden,
Den doodfteek andermaal in uw doorluchtig hert:
Maar MOONENS lykschacht heeft uw uitvaart wel befchreven.
Hy klaagt gelyk 't betaamt, en volgt Melpomené,
Door treurftoffe op den berg van Helikon verheven:
Gy vaart vol vreugde om hoog, maar voert zyn traanen meê.
Het zy hy vrolyk zingt op 't feeft der Echtgenooten,
Daar Hymens fakkel in de bruiloftszaalen brand,
En wenscht de fchoone bruid geluk, en jonge loten,
Door kuifche min geteelt op 't eerbaar ledekant:

Wie

Wie moet den Dichter voor zyn heuschheid niet bedanken!
Hoe klinkt zyn huwlyksgalm in 't midden van den nacht!
O vriendelyke toon! ô zoete minneklanken!
Ik voel myn ingewand ontfteeken door uw kracht.
Het zy zyn arbeid tracht den sterveling te stichten,
En, volgens 't wigtig ampt, van God hem opgelegd,
De zonde brandmerkt door zyn Zede-en Kerkgedichten;
't Is alles uitgezocht het geen hy schryft of zegt.
Hoe pronkt zyn Kallioop' met hoogverheve laerzen,
Wanneer zy moedig op den heldenschouburg draaft,
En groet aan d'Yffelboord met uitgeleze vaerzen
Den Vorst, die voor de rust van gansch Europe slaaft.
Zy volgt hem onvermoeit door 't pekkel op zyn togten,
Daar hy d'Oranje vaan op d'Iersche zeekust plant.
Zy viert dien Herkules, dien Temmer der gedrogten,
Die Mars in banden slaat te Ryswyk met zyn hand.
O kunstig Dichttafreel! doorwrocht in alle deelen,
Gy zult van eeuw tot eeuw de schrandre geeften streelen.

L. ROTGANS.

O P

OP DE
DICHTKONSTIGE WERKEN,
En byzonderlyk de
HERDERSGESANGEN
VAN DEN HEER
ARNOLD MOONEN.

*’t Is MOONENS Sangnimf, niet in vorstelyk gewaad,
Met gulde laarssen treënde op bloedige toonneelen,
En dandrende in een storm van bittre staatkrakeelen,
Maar nedrig opgetooid en vriendlyk van gelaat.*

*Sy komt, by ’t rysen van de schoone dageraat,
Op ’t cederryk geberght, haar Herdersfangen queelen,
En voert de lammren en hun moeders zelfs aan ’t speelen,
Nu sat van rasmaryn, bedaud met konigraat.*

*Schoon al! myn leeden hier veranderden in ooren,
’k Schoot noch te kort in uw Gesangen aan te hooren,
Heer MOONEN, my verrukt het hemelste geluid.*

*Hier siet Theokritus syn lof, met smert, verdwynen,
En Maro, blooder, durft by MOONEN niet verschynen:
Soo bluft de Son het licht der mindre sterren uit.*

LUD. SMIDS, M. D.

OP

OP DE
DICHTKUNDIGE WERKEN
VAN DEN
GELEERDEN EN VERMAARDEN HEERE,
DEN HEERE,
ARNOLD MOONEN,

Leeraar van 't Euangely, in Christus Kerke, te

DEVENTER.

Geleerde Hemeltolk, die, aan de groene boorden
Van Drufus Yffelstroom, Godts tempel heerlyk sticht,
En zoo veel zielen, als uw goude lessen hoorden,
Gelyk een Flonkerstarre, in donkre schaduw, licht
En glansig schynfel geeft, door tyden en door eeuwen.
Gy zet de kruisbazuin aan uwen gulden mond,
Ontsluit de wysheidsmyn der Grieken en Hebreeuwen,
En toont de schatten van Godts zalig vreëverbond.
Nu hoordmen u Godts wet, vol yvervuur, uitdonderen,
Het diamantenhert verbreeken door uw' stem.

***** 2

Dan

Dan sterkt gy Christus woord met d'Euangelywonderen,
En geeft zyn hemelleer de rechte kracht en klem.
Den grooten Paulus volgt gy na in 't wyze Atheenen,
Daar hy 't afgodendom ten gronde toe vergruift:
En middagklaar betoont, dat zilver, hout, noch steenen
Een Godtheit zyn als 't volk daar waande t'onbefuift.
Straks tred gy ruggewaart, en voert den klokken Steven,
Den eersten Martelaar, op 't Goddelyk tooneel:
Daar gy dien dappren Held, dien Kruisheld, naar het leven
Vertoont in zyne kracht door lieflyk oorgefreesel.
Maar Davids hemeltoon, in vyftien Tragezangen,
Waar meê hy Zions burg voorheenen heeft gebouwt,
Verrukte u, Godtsgezant, om aan dien klank te hangen,
Tot dat gy Davids zin uw' godtshuis had ontvouwt.
Doch 't is te weinig, dat in uwe tempelmuuren
Uw stem bepaalt blyf, en door 't hoogh gewelf gefmoort.
Uw hemelleering moest zelf tot den naneef duuren,
Waarom uw vlugge pen vervangt het levend woord.
Uw pen, zoo naar den eifch van Neêrlands tong befeden,
Zoo zuiver, zoo vol kracht, zoo vloeiend', zo volmaakt,
Zoo wel ter zaak' gepast, vol merg en pit van reden,
Waar door de fterveling als boven 't maanrond raakt.

O Godt.

O Godtgeleerde man, ó Tolk van Godts orakelen,
 Wat schaft gy aan de Kerk al vaste hemelspys!
 Gy smeed op 't aambeeld van Godts waarheit goude schakelen,
 En leert ons hoe men krygt des hemels zegeprys.
 Doch waar toe zal myn pen meer uwen lof uitbreiden
 Omtrent het heilig werk, dit 's buiten haar bestek:
 Uw Dichtkunde is het stuk daar zy in uit moest weiden,
 Op dat haar voorgezang den lust, en d'aandacht wek';
 Den lust, om 't pronkjuweel, vol schitterende straalen,
 Daar gy ons Nederland zoo mild nu meê voorziet,
 Uw Herderpoëzy, die niemant op kan haalen,
 T'ontfangen als een gift, die ons uw' hand aanbiedt.
 Waar zagmen immermeer, Dichtkunde aan Godtgeleerdheit,
 Zoo vast door eenen band verbonden en gesnoert;
 Op 't fynst gezuivert en geschift van taalverkeerdheit,
 Waar door de ziel en 't hert zoo krachtig werd geroert?
 't Is Goddlyk manna, 't zyn geen menschelyke zangen,
 Maar Engletoonen, 't is beproefde hemeltaal,
 Waar door gy, wakkre Man, de zielen weet te vangen,
 Waar van dit kunstig werk strekt tot een proeve en staal.
 Uw Herderklanken, die 't eenvoudig herderleven,
 En ongeveinsde tong uitbeelden in haar kracht,

***** 3

Zyn

Zyn als een tafereel, met zyde en gout doorweeven,
Door zilvre hoogzels tot volkomenheit gebragt.
Men voelt een hemelvuur in uwe zangen blaaken,
Een gloed, die 't aardfch befag in onzen geeft verteert :
Door zoete herderkout toontge ons de grootfte zaaken,
Waar door 't verfteenfte hert geraakt word en bekeert.
Daalt gy dan neder tot gemengde Herderstoffen,
Als uwe zoete toon ten bruilofttreije gaat,
Verwelkoomt, of verjaart die u door vriendschap troffen,
Of daar de lykcypros voor vriendedeuren staat :
Of alsge een Leeraar eerft moet tot zyn ampt inwyen ;
Wiens ziel word niet gestreelt door uwe honigtaal?
Koomt Dichters, zuigt hier aan, als arbeidzaame byën,
't Zyn bloemen, ryk van geur, in 't bloeijen altemaal.
Volgt gy dan verder, op verfcheiden trant, uw dichten,
Voor bruiloftszaalen, of voor 't alverflindend graf :
Wie voelt zyne oogen door die ftraalen niet verlichten,
Daar 't leven 't lichaam eerft bewoog, of left begaf?
Maar ftelt ge ook uw en toon op braave heldenzangen,
Of daar gy vriendenlof en deugden uitrompet :
Wy zien de zegekroon met ftatie opgehangen,
En elks verdienfte en deugd op heur waardy gezet.

O Godt-

O Godtgewyde Man! vaar voort in 't Goddlyk schryven,
In dicht en ondicht, dat den tyd en nyd braveert:
De Hemel gunne u lange in vollen bloei te blyven,
Word spade van het lot der sterfelykheit verheert.
Godt sterke u naar den geest, maake uwen arbeid vruchtbaar;
Op dat gy zielen wint voor Jesus en zyn Kerk!
Uw naam word' door den kreits der gansche waereld ruchtbaar,
De hemeldauw besproeije uw huis-en tempelwerk!
Men roeme eeue uit eeue in den Christenpreêker MOONEN,
Terwyl de Dichters hem als d'eer der dichtren kroonen:

F. H A L M A.

Aan den zoom van den
Amstel, den 1 van
Sprokkelmaand
1700.

NAAM-

N A A M W Y Z E R

D E R

P O È Z Y E.

<i>Heilige Herderszangen.</i>	-	-	-	3
<i>Gemengelde Herderszangen.</i>	-	-	-	73
<i>Bruiloftdichten.</i>	-	-	-	153
<i>Geboortedichten.</i>	-	-	-	284
<i>Lykdichten.</i>	-	-	-	311
<i>Grafdichten.</i>	-	-	-	477
<i>Zede-en Kerkdichten.</i>	-	-	-	509
<i>Heldendichten.</i>	-	-	-	531
<i>Lofdichten.</i>	-	-	-	551
<i>Klinkdichten.</i>	-	-	-	589
<i>Mengeldichten en Brieven.</i>	-	-	-	639
<i>Afbeeldingen.</i>	-	-	-	665
<i>Byschriften.</i>	-	-	-	691
<i>Bybelpoëzy en Gezangen.</i>	-	-	-	713
<i>Vertaelingen.</i>	-	-	-	781
<i>Aenteekeningen.</i>	-	-	-	809

A. M O O.

A. M O O N E N S
P O È Z Y.

A. M O O N E N S
H E I L I G E
H E R D E R S Z A N G E N .

A. M O O N E N S
H E I L I G E
H E R D E R S Z A N G E N.

D E W A E R Z E G G E N D E
H E R D E R.

E E R S T E H E R D E R S K O U T.

I N H O U T.

*De herder David, vol van 's hemels geest en drift,
Voorfpelt in 't veltgedicht de zuchtende Hebreuwen
Den grooten Goël, die den aerdkloot van 't vergift
Des hofdraeks schuimt, den wensch der afgeloopene eeuwen.*

LAngs deeze beek, in dit bosschaedje, door dees dalen
Plagh herder David met zyn geiten om te dwaelen,
In stilte luisterfcherp naer zyn besnede sluit,
Terwyl de weërgalm op de naeste heuvels stuit.
Hier zong hy van den helt, die in toekomstende eeuwen
De kudden weiden zou. dees toevlucht der Hebreuwen
Verrukte zynen geest. gy weet het, dennenwout
En beukeboomen, van Godts handt hier zelfs gebout.

A 2

Men

Men ziet zyn ruifpyp noch aen deeze takken hangen,
 De gladde schorffen, vol gesneën van zyn gezangen.
 De schelle wiltzang, die met blyfchap in 't geboomt
 Zich hooren laet, vertelt, als 't beekje, dat hier stroomt,
 Des herders oude min aen d' omgelege strecken.
 By deeze ruigte, daer van bloet de dorens leeken,
 Bevocht hy zege, en hing den rossen leeuwenhuit
 Aen eenen olmboom op. de woutbeer, heet op buit,
 (Vliedt knaepen, wat ge moogt) brult bliksemende uit d' oogen
 Den herder tegen; 't vee staet styf en onbewogen
 Voor 't borsteige hoofd en voor den ruigen schoft.
 Maer 't monster, voor de vuist verscheurt, bezwykt en ploft
 Met eenen slag, in 't gras. de kop wordt opgehangen
 Aen een verhevene eik. pryft, herders, met gezangen
 Den overwinner, die alle ongedierten dwingt,
 En kranst zyn strydbaer hoofd. dat gy gullhartigh zingt
 Door alle beemden, dat ge uw vee met vrê moogt dryven
 In koele schaduwe, is zyn' krygsmoet toe te schryven.
 Maer, dappere kampioen, trê langzaem voort, niet ras.
 Een spikkelige slang schuilt hier in 't lange gras:
 En 't is vergeefs gevloën naer afgelege strecken.
 Die heeft haer boos vergift ook, wydt en zydt ontfteken.
 In 't hol van deeze rotse ontspringt en ruischt een bron,
 Bezoomt met gras en mosch en veil: de zomerzon
 En haere straelen plagh de herder hier t' ontduiken,
 De koelte zoekende in de lommer van de struiken.
 Hier troostte hy, den draek ter naeuwer noot ontvloën,
 Al 't lant, als Godts profeet, met deezen hemeltoon:
 Zaegt ge ooit, o steenen, zaegt ge, o vochtige landouwen,
 Dees slang in haere kracht, gy zult ze ook eens beschouwen,
 Gedoodt en plat getreën van een' Hebreusch en helt.
 Dan zal geen adder, dan geen slang meer schaën op 't velt.

En

En gy, o jongeling, dien Godt de latere eeuwen
 Belooft heeft, heilant der godtvruchtige Hebreuwen,
 Daeg eenmael op, met 's volks bekommernis belaên.
 Och! leefde ik, dat ik uw triomfkoets achter aen
 Mogt volgen, met myn' zang, al 't lantvolk most my wyken,
 En ik den zangprys zelf van Amazias stryken,
 Die, Moses allernaest, elk met zyn veltliet tart.
 Dus vrolyk zingende en verrukt van tong en hart
 Wiegt hem de beek in slaep door 't ruifchen van haer stroomen;
 En 't pas geloken oog ziet onder 't lieflyk droomen
 Den helt, den jongling, die den draekenkop vertreedt.
 Dit 's Goël, roept een stem; als menschevleefch hem kleedt,
 Zal dus zyn opslagh zyn, en hy by jongelingen
 Zoo schoon, als d' uchtentstar in onze hemelkringen
 By andre lichten, als een reizige appelboom
 By ander boomgaerthout. als hy, elk wellekoom,
 Al 't lant zal zegnen, zult gy, herder met gezangen,
 Met giften, als een hoofd der lantjeugt, hem ontfangen.
 Dit ziet, dit droomt hy, dien, ontwaekende met schrik,
 Het godlyk beelt begeeft in eenen oogenblik.
 Waer blyft ge, Goël? roept hy, als voor't hoofd geslagen,
 Verwachte ik u vergeefs? of scheidt uw geest behaegen
 Myn' geest, vast uitgestrekt, met ydle hoop te voên?
 Moet ieder, als een' Godt, u eedt en hulde doen,
 Wat vliedt ge dan? of heeft geen godtheit welgevallen
 In slechten herderszang, 't vermaek van bosch en stallen?
 Doch myn gezang, ook laeg, behaegte uw hoogheit niet,
 Noch hemelsche eeuwige geboort, gy echter, ziet,
 Gy zyt gedient met myn belofte en offeranden,
 Meer dan met wieroockgeur, uit heet geroofte landen.
 Eer zal 't de bergen ten weêrzyde aen't donker dal,
 Het dal aen schaduw, eer een rots aen waterval,

Den waterval aen schuim en sterk gedruisch ontbreken,
 Eer uw gedaente uit myn gedachten wordt gestreken,
 O jongling, blank en root, die met uw kruisbanier
 Tien duizenden braveert; wiens lokken, krul van zwier,
 De raven tarten met haer' zwarten glans en luister;
 Wiens oogen, simpel, als der duiven, en niet duister,
 Gewasschen schynen in Siloës waterbadt,
 En glinstren, als 't gesteente, in't priesterkleet gevat;
 Wiens lippen, enkel bloet, met mellek zyn betogen,
 Of met den honigh, die de rotfen wordt ontzogen.
 Oprechte herder, wat geweest heeft in dien oort
 Uw dwaelen niet gezien, uw klaegen niet gehoord?
 Gebergte en dalen zyn getuigen van uw zuchten.
 Vertoest ge in boschen of te velde in d' ope luchten,
 't Is bosch en velt en lucht, dat grooten Goël meldt;
 Den Goël, dien gy by d'aeloude helden stelt,
 By Amrams zoon, die, tot der stroomen ongenade
 Gedoemt, de hertogh wert van ons geslacht, maer spade;
 Of by den heilant, die het ommezwerwend volk
 Droogs voets geleidt heeft door den afgeloopen kolk
 Van Judaes lantstroom, en den doortoght afgetekent
 Met zoo veel zuilen, als 'er stammen zyn gerekent.
 Beschout uw oog by dagh't alkoesterende licht,
 By nacht de starren, dus besluit ge altoos uw dicht:
 Voor Goël moeten zon en maen en starren wyken.
 Voor zyn volmacktheit wykt zelf Adam, schoon hy blyken
 Van's Scheppers schoonheit draegt, door smet noch vlek onteert,
 En naer Godts wezen van Godts vingren gebootseert.
 Als Jesses zoon dus zwerft door 't Palestynsch geweste,
 Raekt hy aen d' oevers der Jordaen ten langen leste,
 En berst nae diep gepeins in deeze zuchten uit:
 De stroom, de wint is stil, het dal slaet geen geluit;

Men

Men hoort in 't mastbosch niet den blyden morgenzanger.
 Alleen myn boezem gaet van duizent zorgen zwanger,
 Vol hoope en vreze. doch de tuinman hoopt op ooft,
 De wyngaertman op druif, op aeren, milt belooft,
 De maeier, ieder knaep op jongen van zyn kudden,
 Ik, Goël, op uw komst. laet al het aerdryk schudden,
 Als gy den hemel scheurt met zynen blaewen trans;
 Dael neder, en verlicht de werelt met uw' glans.
 Dael haestigh neder, o volschapenste aller menschen.
 Geen nootlot dwarsboome ons in dit rechtvaerdigh wenschen.
 Geen onweêr stoor' de vreugt van deezen hoogen dagh.
 De zon trê vrolyker ten bedde uit, dan zy plagh,
 Om als een reus, een helt, haer renperk af te loopen.
 Dus plagh de herder zyn verlangen aen te noopen,
 Terwyl hy dwaelt door velt en wildernissen heen,
 Dien Goël na zyn tyt zou met den voet betreën.

HET ZAET DER VROUWE.

TWEEDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*De leeuwentemmer, om zyn zege bly, vertelt,
 Hoe alles wordt gevormt, bederf en doot geboren,
 De maegdevrucht, de vreugt der maegden, voorgespelt,
 Die met zyn' voet de slang verpletten zal en smooren.*

't **W**AS hoogtyt in de buurt: al't vee, met bloem en kroonen
 Gefiert, had vierdagh; al de herders, met hun zoonen
 En dochtren, danffende, doch niet om niet, door 't velt.
 Een inlantfch herder. (was hun door 't gerucht vertelt)
 Had

Had een' bejaerden leeu , den schrik van 't wout , verflagen ,
 Dien al de lantliên in zyn bloet gewentelt zagen ,
 Onzeker , door wiens hant. men zoekt door berg en dal ,
 En vindt in 't ende aen een' gezwinden waterval
 Den leeuwentemmer , die , in donker eikelover
 Gezeten , vrolyk (want zyn groot geluk woeg over)
 En aen de godtheit , die hem bystond , dankbaer was.
 In deeze godtvruucht trof hem Charmi aen van pas
 En Ethan , beide zyn bekende en lantgenooten ,
 Beide evenouders en uit een geslacht gesproten.
 O knaepen , zong hy , gy verstoort de lieve rust ,
 En 't zoet genoeg , daer het leven my om lust.
 Ik heb , 't is waer , den leeu zyn' roof met kracht ontwongen ,
 Hem zelf met deeze vuist gellingert en gedwongen ,
 En van den muil tot bei zyne ooren opgescheurt.
 Dit 's ook Manoaes zoon , den Nazireeu , gebeurt :
 Maer wacht , tot dat een helt , de hoop der twalef volken ,
 My korts in droom getoont , uit zwangergaende wolken
 Neêrdaele. dees , met ons gebeente en vleesch gekleedt ,
 Zal den geschubden draek , de pest (gelyk ge weet)
 Der beemden , sissende in 't verborgen aen de beeken
 Met zyn' beschuimden bek , den kop en lenden breeken.
 Daer hy dus waerzegt , koomt hem Pinehas op slagh ,
 De gryze Pinehas , die in zyn' ouden dagh
 De lantliên leeraerde , om van Godts geheimenissen
 En offerplegthigheên den rechten zin te vissen.
 Dees moedigt ook den knaep , nu van een godlyk vier
 Bezwangert , om wat hem de godtheit goedertier
 En milt ontdekte , voor hunne ooren weêr t'ontdekken.
 Hy stemt het toe , terwyl zy zelfs hunne aendacht wekken.
 Daer mogt men zien , hoe eik en pynboom op zyn' tjon
 Hun kruin verhieven , 't vee , zulk veltliet niet gewoon

Te

HERDERSZANGEN.

Te hooren, trippelde, en't gevogelt met geschater
Den zang naquinkeleerde aen't vlakgestreken water.
Hy zong, hoe d' eerste maegt, betovert door den list
Der luffthofflange, los haer' welvaert heeft verquist,
En in't bederf al haer nakoomlingschap gedompelt.
Dit's d'oirzaek, sprak hy, dat een slang, schier overrompelt,
My onverhoets den tant poogde in de hiel te slaen.
Myn moeder ('t heugt me noch) riep altyt: zoon, trê aen,
Wanneer ge slangen ziet. de bitse tant der slangen
Bedorf den mensch helaes! te deerlyk, (spoe uw' gangen)
En't blaeu venyn blaekt noch al't aerdryk, als een toorts.
Van't Paradys en zyn geboomte zong hy voorts,
En hoe eene ooftbeet onverwacht de stervelingen
Misvormde, zaliger, waer in't getal der dingen
Nooit ooft geschapen, zoo bekoorlyk voor't gezicht.
Hier na verhaelde hun zyn keurigh veltgedicht,
Hoe in dees wereltschà, die 't menschedom heeft geplondert
Van zynen glans, allcen zy Goël uitgezondert
Van d' algemeene smet door't eeuwigh raetbesluit,
Het zaet der vrouwe, krooft van een verloofde bruit
En ongrepte maegt, zyn moeder, zonder vader.
De werelt hing noch niet in haer gewicht; geen ader
Borst noch ten welgronde uit met bobben; 't morgenroot
Vergulde noch geen kim, en in den ruimen schoot
Der zoute zee ging noch de moede zon niet onder;
De hemel klonk noch niet van bliksemslagh en donder,
En op de golven had geen herftbui noch gestormt;
Toen Goëls afkomst en geboorte wiert gevormt.
Op dat zyn woort ook geen geloofbaerheit magh missen,
Ontvout hy d' oude wet en haer geheimenissen.
Een Zoar, ongeraect in Sodoms zwavelgloet,
Een vaertuig, ovrig in den grooten watervloet,

B

Een

Een braembosch, ongezencht in Horebs felle vonken,
 Een lammrevlies, by droogte in hemeldau doordronken
 In Jerubbaäls tyt, zyn schimmen, schetsen al
 Van hem, die zonder vlek ter werelt koomen zal.
 Ook zwygt hy niet, hoe 't zaet der vrouwe in Edens laenen
 Beloofst is aen de vrou, die, smeltende in haer traenen
 Om d'eerste schennis, op dees heilstem 't weenend oog
 Bly afdroogt, en haer hoofd kloekmoedigh beurt om hoog.
 Vervolgens zingt hy, hoe na veel verloopene eeuwen
 Dees Goël, als een zon, de zuchtende Hebreewen
 Verschynen zal, wanneer eene algemeene vrê
 De werelt zegent, en het slagzwaert, in zyn schê
 Ter goeder uur verroeft, van schaerden weet noch moorden;
 Hoe dan een Joodsche maegt, door kuifche huwlykskoorden
 Gesnoert, doch van geen' mensch, maer van Godts eigen Geest
 Bezwangert, eenen zoon van goddelyken leeft,
 Na negen maenden, zal, als blyde moeder, baeren,
 En haeren maegdom in dat kraembed steeds bewaeren;
 Hoe Goël, naer de wet van 't eerstgeboren krooft
 Aen Godt geoffert, voor der stammen heil en troost
 Erkent wordt van het hoofd der gryze schoolleeraeren,
 En voor Godts zoon na 't end van tweemaal vyftien jaeren,
 Toen hem, gedompelt in den godgewyden vloet,
 En van Godts Geest, in schyn der witte duif, met gloet
 En hemelvier, gezalft, de Godtheit innewyde,
 De slang, Godts vyant, voort ontzeggen dorst ten stryde;
 Hoe hy in later tyt, met 's menschedoms heil belaên,
 Den loon der schennis torste, in 't Paradys begaen,
 Gebreken, leemten, al gesloten aen een keren;
 Geneeze, wie melaetsch en krank is en bezeten,
 Harthoorig, steckeblint en van beroerte en gicht
 Gepynigt; weduwen in haeren rou verlicht;

De

H E R D E R S Z A N G E N .

11

De dooden wekke, die de flaeuwe leden reppen,
 En puik van wynen weete uit water te verscheppen,
 Dea fellen zeeftorm stille, en 't onvaste element,
 Als steen, bewandle, zulk een heerschap ongewent.
 Wat melde ik eindelyk, hoe drie paer leerzaeme ooren
 Uit Jesses herders mont van Goëls zege hooren?
 Gy zyt het, Goël, riep hy, opgevoert van geest,
 Die, voor den tyt gezalft tot ryksvorst, onbevreesst
 Uw' vyant neemt met al zyn listen op de tanden.
 Geen moetwil is 'er, die u veilig aen durft randen.
 Al 't Jebuzeesch gebergt, daer 't met zyn toppen ryft,
 Getuigt van uw triomf. de draek, daer elk voor yst,
 De Paradysdraek, 't hoeft van duizent wreede slangen,
 Onthoudt zich op 't gebergt, van niemant ooit gevangen.
 Dees zege wordt voor u alleen gespaert, o helt.
 Het gruwzaam monster, vloek van beemden, bosschen, velt,
 Koomt met zyn schuifelbek u schielyk aengevloegen.
 De gramfchap slaet, gelyk een lichte vlam, ten oogèn,
 Als door twee vensters, uit; de gal en 't blaeu vergift
 Dryft op de gladde tong, geslepen als een stift,
 En drillende in de keel, om godlyk bloet te slikken.
 Voorzie u, wakker helt; hy gloeit met ope bliken
 En schiet met vier en vlam u naer de hielen toe.
 Maer dit 's geringe schâ. hoe is u nu te moê,
 O lufthofdraek, wiens rug, met schubben gouts gespikkelt,
 En lange lyf zich uit en in door kringkels wikkelt,
 Nu uw vermeetele kop van Goëls strydbren voet,
 Die baziliken treedt, vertrappt legt in uw bloet,
 En 't rootgevlamde vel, voorhene een schrik der oogèn,
 Aen 't hooge moorthout hangt, gestroopt en uitgetogen.
 Van deeze uur ziet men u altaer en hooge kerk
 Toewyden in de steên, en menigh wonderwerk

B 2

Van

Van hoofgebouwen milt stoffeeren met schenkaedjen,
 Terwyl op 't platte lant uw eernaem de boschaedjen
 Vervult, zoo lang de beek langs steenige oevers bruifcht,
 En levenwekker zacht door eik en keder ruischt.

De dankbre lantjeugt kooft u bly met weite koeken
 En room en vladen in de lantkapel bezoeken.

Want by uw godtheit, elk zo na, bedydt al 't lant;
 't Gezwollen uier wordt met volgeslage hant

Gemolken, en men ziet den boomgaert, ryk van bladen,
 Door 't ooft, de schuuren door de schoven overladen.

Ook zyt ge 't waerdigh: want gelyk de groente een boom,

De boomen het gebergt, bronaders, milt van stroom,

Grasryke beemden, en de lommer bronnen sieren,

Zoo zyt gy 't eersieraet des aerdbooms, die, in vieren,

Gelyk men zegt, gedeelt, uw onvergangaer lof

Verkondigt en verheft, zoo lang de zantzee stof,

De lantstroom water, ons geweste graen zal draegen,

De heesche krekkel my nazingen uit de hagen.

Dus zong de herder, daer de veltbeek, van 't geboomt

Beschaduwte, langs gebloemte en weilant ruischt en stroomt.

B E T H.

BETHLEHEM,
OF
EMMANUELS GEBOORTE.

DERDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Terwyl om't monsteren der stammen Manahem
Zyn' noot aen Omri klaegt, spelt dees geruster dagen,
Gerekent van de wieg van Goël, die met klem
d' Aeloude dwinglandy van't aerdryk zullen jaegen.*

Manahem; Omri.

A En eenen heuvel, daer een donkre en hooge keder
Met loof en takken ruischte, in schoon en lieflyk weder,
Zat Omri by geval, terwyl zyn wolryk vee
Zich spiegelde in de golf der binnenlantsche zee,
Die met de lantrivier daer heure baren mengde.
Hy liet zich, bly van geest, terwyl 't zyn tyt gehengde
En't jaersaeizoen hem lokte, op zynen dunnen halm
Luitruchtigh hooren, dat de schaterende galm
Bruinvischen wekte, die, ter diepte uit opgedondert,
Ten reie gingen, om dit strantgeluit verwondert.
Daer dus zyn veltgezag het schubbigh vee bekoort,
Betrappt hem Manahem, dien d' afkomst en geboort

Uit Naftali van Dan naer Kapernaum ftuwde,
Toen elk Hebreu voor dit geprest verhuizen gruwde.

Man. Och! Omri, riep hy, och! hoe magh het u van 't hart,
Al t' ongevoeligh in 's lants algemeene fmart,
Dat hart met vrolykheit, dus t'ontyde, op te haelen?
Gy ziet Hebreuwen door de zes paer stammen dwaelen,
Indien 't gerucht niet liegt, van d'eene aen d'andre kuft
Door 's konings laft gejaegt, ten dienste van August;
Elk naer zyn stamhuis, en waer zyn outgrootvaer woonde.
Eer Babels dwingelant, die jong noch out verschoonde,
Als ryksgevangens, al ons volk ten lande uit dreef.
Ik ook, ik oude man, die deezen dagh beleef,
Moet in myn' ouderdom rampzaligh ommezweren.
't Waer zaliger geweest, noch glat van kin, te sterven
In 't burgeroorlog voor den jongsten Asmoneu,
Dan nu te lyden, dat een godlooze Idumeeu
Ous Israëllers dus mishandelde en onteere,
Boekhouders, slaven van zoo godtvergeeten heere
De rollen sluiten van het nooitgetelde volk.

Wat hängt ons boven 't hoofd! wat zwarte en donkre wolk!

Om. 'k Weete alles, Manahem, zoo wel, als gy, verdreven.
Ik heb ook mynen naem den schryver aengegeven
Te Bethlehem, waer uit ons out geslachte sproot,
Geduldigh met het lot, in deezen lesten noot
My opgelegt, en bly op hoop van betere eeuwen.

Man. Wat eeuwen kunnen ons toch troosten, ons Hebreuwen?
Zeg op, indien gy 't weet, naerdien een vreemdeling,
Een onhebreu, wiens lyf en leven onlangs hing
Aen eenen zyden draet, ons dus durft ringelooen,
En naer geen klaghten, hoe rechtvaerdigh ooit wil hooren.
Bestaet hy dit zoo vroeg, hy slaet in korten stout
Ous wei - en zaeilant aen, hoe schoon, hoe welgebout.

Ga

Ga heen dan , Manahem , ent peeren , plant dan wynen ;
 Gy ziet hem , die ze plukt en perst , alrê verschynen.

Om. Hou moet , myn vriend , hou moet . ik zag den helt alrê
 Geboren , die al 't lant met vryheit en met vrê
 Zal zegenen , en , vast opgroeïende in den yver
 Voor Godts gewyden haert , verlossen van den dryver.
 Dit is 't , waerom ik my verlustige op den halm ,
 Zoo dat 'er 't strant naer luïstre , en 't bosch op wedergalm'
 Met al het kroongebergt. *Man.* Ai meld ons dees geboorte ,
 O Omri , (kan 't geschiên) die d'yzere oorlogspoorte
 Zal grendlen , en u dus in 't lantgerucht met rust
 Veroorlooft op uw riet te speelen wat uw lust.

Om. Men zag in 't monstere van Davids stamgenooten
 Een kuïsche maegt , als hy , uit Bethlehem gesproten ,
 Eene ondertroude bruit , maer zwanger van Godt zelf.
 Uit deeze daelde hy , die tevens van 't gewelf
 Des hemels daelt , toen zy in 't kraembed quam te leggen ,
 Maer zoo erbarmelyk , dat ik het naeu durf zeggen.
 Want , die om 't kleen begryp der stede geene plaets
 In 't karavaenhuis kon verkrygen , wert vol smaets
 Gewezen naer de schuur , (geen burger liet haer binnen)
 En nam haer rustvertrek by koeien , ezelinnen
 En veulens , en wat meer in dezen schattingtoght
 Daer wert gehuïst , gehooft . wat , och ! wat smarten broght
 De maegt al over , eer zy hier van haeren zoone
 Beviel , den erfgenaem van Godts en Davids kroone ,
 Den hertogh van Godts volk , haere eerste alwaerde vrucht !
 Gelyk in 't voorjaer aerde en hemel zweet en zucht
 Van sneeu en hagel en sterk opgeruïde buien ,
 Eer 't aerdryk , zwanger van de zonne en 't zwoele zuien
 Gebloemte en kruiden baert , zoo spruit na barensnoot
 Haer zoon , een leli , uit den jongkvroulyken schoot ,

Als

Als uit haer zuivre bol. *Man.* Dit 's, dat de zieners spelden.
 Eene opgeslote maegt zoude eens den helt der helden
 Ter werelt brengen, den Hebreuschcn vredevorst,
 Die Davids heerschappy op zynen schouder torst.
 Maer hoe is toch de naem (indien men dien magh hooren,
 En wy het waardigh zyn) der schoone, die, verkoren
 Voor 's aerdryks eersten bou tot hemels liefste bruit,
 De blyde moeder wordt van Godts en haere spruit?

Om. 't Is Mariamne, 't kint van Eljakim, den vroomen
 En trouwen Bethlemyt, die certyts aen de stroomen
 Van dees Jordane zyn gevlokte geiten dreef;
 Zyn eengeboren kint, en aen den eigen neef
 En bloetvriend Josef uit den koningstam verbonden.

Man. O kuifche, o goelyke, hoe zullen duizent monden
 U zaligh noemen, in wiens ongerepten schoot
 d'Almagtige zyn' zoon, het grootste wonder sloot.

Om. Die zoon wordt daetlyk van de zinnelyke moeder
 Gezwachtelt. maer, och arm! 't vee heeft volop van voeder,
 't Gevogelt nesten, en de vos haer hol; Godts knecht
 Geen peuluw, Manahem, daer hy zyn hoeft op legt.
 Zoo rust hy, die den gront met keur van bloemen kruiden,
 De bofschen kleedt met loof, ons vee met vel en huden,
 Den mensch met vlas en wol, schier ongekleedt en naekt
 Op 't hooi, terwyl zyn glans uit dock en zwachtel blaekt.
 Gelyk van outs de wolk met vier en vlammen straelde,
 Die Godts orakelhut beschaduwde, als zy daelde
 In Isrels nachtruft, en 's wetgeevers aengezicht,
 Weerschynd van den strael van 't ongenaekbaer licht,
 By Horeb schitterde, zoo zweefde een heldre klaerheit,
 Een vlam om 't heiligh hoeft van Goël, die de naerheit
 Van zyn geboortehut verdryft ter middernacht,
 En 't licht der lampe dooft. wie meldt naer eisch en kracht
 De

De gloënde glanffen, hem ten oogen uitgeschenen,
Der Godtheit, nu bekleedt met menschenveefch en beenen?

't Is gout, 't is enkel gout, wat uit twee oogen straelt.

Hy blaest vioolen uit, wanneer hy adem haelt,

En maegdenhonigh, zoet van geur, kleeft op de tippen

Van zyne in roozebloet gedoopte en purpre lippen.

Terwyl de blyde maegt en moeder 't kint, haer lust,

In zyn' geboortestal omhelst en streelt en kust,

En van zyn wang en mont de leliën en roozen

Met blyfchap plukt, beschynt al voor 't zaffraenigh bloozen

Des dageraets een dagh, vol glans en heerlykheit,

Den herder, die zyn vee in Bethlems velden weidt,

En tegens onraet op zyn wachten past en rondon.

Godts Engel, in dien dagh by nachte om laeg gezonden,

Vertrooft ons knaepen, die bedondert, flaeu van moet,

En bleek en dootfch van fchrik, naer deezen heldren gloect

Vaft opzien met een strael van zwakke en fcheemrende oogen.

Ontzet u niet, roept hy, door 't nachtgezicht bewogen,

Bethlemmer herders, die voor dagh voor dau, of laet

By avont met uw vee gansch Efrata beslaet.

Myn komfte, ben ik een der onderdaene tolken

Van Godrs geheimenis, brengt blyfchap alle volken

Op's aerdryks boôm, geen fchrik; (hy fchroom', die fchroomen

Minft in dit etnael, dus getempert en dus ftit. [wil]

Een Paradyseu koomt ten lefte neêrgevlogen

Op d'aerde, milt van Godt gezegent uit den hoogen

Met's werelts heilant, den van Godt gezalfden vorft,

Naer wien zelf David zoo verlangt heeft en gedorft,

In Davids armste stadt, in Bethlehem, geboren.

Behaegt u, zegt hy, naer dit teken ftip te hooren,

De waerheit r' onderftaen, 't is zeker, dat gy 't kint,

Gezwachtelt in de fchuur en opgebakert vindt.

C

Uit

Uit had hy, toen hy met een spoor en streek van stralen
 Van 't aerdryk scheidde naer de starrelichte zaelen.
 Een hemelsch leger, zyn gezelschap, gansch in gout
 En vier geharnast, dat zyn wakkre schiltwacht houdt
 By Godt (dit zaghe de zoon van Amos eens) hier boven,
 En nu den maenschyn door luister kan verdooven,
 Wordt met den veltheere in de lucht om hoog gevoert,
 Daer zich geen vogel by dees hemelduiven roert,
 En blyft een lange poos stil hangen op de pennen.
 In 't leste hoorde men en kon ook onderkennen
 Een' blyden lofzang. Zy, heb ik de woorden niet
 Vergeeten, als de wys, die my by na ontschiet,
 Zy zongen eeuwige eer hun Godt en hemelkoning,
 Den aerdkloot vrede toe, de krachtigste vertooning
 Van 't welbehaegen, dat hy in het menschedom vindt.
 Gelyk 't de nachtegael in alle bosschen wint,
 De zwaen op 't water, en, wie ooit de fluit hanteerde,
 Graeg Jesses herder week, wanneer hy quinkeleerde,
 Zoo zwicht het alles voor dit engelemuzyk.
 De knaepen, door dit vier ontsteeken, spoên gelyk
 Naer d' arme koningstadt, en vinden daer Godts hoeder,
 Gewonden in het doek der uitverkore moeder,
 Een koninglyke maegt, die, vrolyk om het lot,
 Haer in den schoot gevloeit voor andre, haeren Godt
 Verheft en zedigh roemt met neêrgeslagene oogen,
 Door blyde traenen, als een dunne wolk, betogen.
 De zon speelt lieflyk, als d' oranje regenboog,
 Gespannen, regen spelt door 't hangend zwerk om hoog,
 De veltbeekbloemen zyn by heldre zonneschynen
 In 't water gloeiend: zoo straelt met de schoonste mynen
 Het weenend oog, en met al 't lyf, volmaekt van leest
 En evenmatigh, ook de koninglyke geest,

De

De ziel, steeds flikkende, als in 't nat verdronke straelen.
't Is waerheit, Manahem; geen vroumensch kan ooit haelen
By Mariamne. wykt het nachtlicht voor den dagh,
De blauewe boschbes voor de roode kers, zoo magh
De lantjeugt zonder schâ voor Mariamne wyken.

Gy vindt haer meester niet; gy vindt niet haers gelyken.
Aen haeren boezem zagh ik eerst den grooten helt,
Van wien voor eeuwen tyts de ziener heeft gespelt;
Die borst (hoe heet men hem?) die, uit den kuil der leeuwen
Verloft, in Babel den gezalfden der Hebreuwen
Verkondigde aen den vorst en by een' steen geleek,
Die op zyn' tyt het beelt des konings, hart of week
Van stoffe, in eenen slagh te pletter klinkt en mortel;
En zei vast, groei o knaep, die, uit uw grootvaêrs wortel
Opschietende, een gebiet, van geene grens bepaelt
Zult voeren, wyder dan de leevende adem haelt;
Groei op, o kleene knaep, door wiens beleit en orden
De lieve vrê herstelt, de hel gekneuft zal worden,
En, wat de vroomen noch verleidt, of quetst en plaegt,
Op eenen zelveu dagh van 't aerdryk wechgevaegt.
Dit heilgezicht sterkt my in deeze barreningen
Der aerde, om onbeschroomt des Hoogsten lof te zingen,
Hoe fel Herodes met zyn bloetplakkaeten woelt,
Terwyl myn weeligh vee in 't groeizaem gras krioelt.

Man. Och! hoe gelukkig zyt ge, o Omri, dat uwe oogen
Den helt aenschouden, die, met onzen ramp bewogen,
Uit loutere genâ zyn volk in 't end bezoekt,
En met zyn komste den ryksdwingelant verkloekt.

Om. Gelukkiger is hy, o Manahem, die boven
Aenschouwen boven al dees komste kan gelooven.
Het vast geloof voltrekt, wat aen 't gezicht ontbreekt.
Zoo ziet hem d'aerdkloot best, die noch in blintheit steekt.

Daer dus de knaepen 's lants gewenschte heil ontvouden,
 Begon de wiltzang vast te flacuwen in de wouden,
 De visschen op het ruim, en Manahem dreef't vee
 Naer huis met Omri van de vlakgestreke zee.

G E Z A N G E N.

VIERDE HERDERSKOUT.

I N H O U T.

*Aminadab, een knaep van 't gracuryk Bethlehem,
 En Ruben, zyn genoot, beide afgerecht op zingen,
 Verheffen beurt om beurt door huune dankbre stem
 Hun Goël, steeds belust op zangveranderingen.*

Aminadab, Ruben.

TErwyl Aminadab op 's Hoogsten vry geleide
 Zyn graege lammers met de vruchtbaere ooiën weidde
 Langs berg en dalen al de zomerdagen lang,
 Aminadab, geleert op fluitspel en gezang,
 Ontmoette Ruben hem, niet min dan hy ervaren,
 En glat van kin, als hy, en even bruin van haeren.
 Tot wien Aminadab: *Amin.* Dewyl ge in Bethlehem
 Den naem, o Ruben, hebt, dat ge aengenaem van stem
 En kloek in 't zingen zyt, en op het riet bedreven,
 En ik, gelyk me wordt van andren nagegeeven,
 De herders dwarsfluit niet onschickelyk hanteer,
 Wat let ons, dat we niet, by deeze bronnen neêr-
 Gezeten, naer ons' lust, een beurtgezang aenheffen?
 Geen onweêr kan het vee, noch zyne meesters treffen:
 Zoo dichte een schaduw weeft het groen geboomte daer.
 De lammers hebben gras, de geiten hazelaer;

De

De westewint speelt met zyn' adem door de lommer,
En 't zatte vee kan ook te beek gaen zonder kommer.

Rub. Wel aen : het lustbosch scheidt vermaak in beurtgedicht.

Ook noodigt ons daer toe het nieugeboren wicht,
Een hemelsche afkomst, naer d' aeloude profesyen,
Ons van om hoog gestuurt in deeze late tyen.

Ik zagh het hangen aen de lieve moeders mam,
Daer ik by avontuur van velt en veewacht quam.

En, zoo de zieners zich met waerheit lieten hooren,
Is 't ryk van 't gansche ront, hoe ruim, dit kint beschoren.

Amin. Dit had ik lang gehoort, hier zoude in 't ende een kint
Te voorschyn koomen van een koninglyk bewint.

Rub. Gy hebt ook recht gehoort: want, naer myn zalige ouders
My onderweezen, most een rykstaaf deeze sehouders
Versieren; Bethlem, een van Judaes duizental,
Zoo klein by Zion, als by Davids hof een stal,
By d' eik het kreupelbosch, den hertogh der Hebreeuwen
Uitleveren, de hoop en toevlucht aller eeuwen,

Amin. Waer toe dan dus getoeft? naerdien gy alles goets
Ons van dit kint vertelt, heel bly, en heel goets moets.

Rub. Laet ons den vorst en zyn geboortewieg besteecken
Met herderszang : 't gezang zal nimmer ons ontbrecken,
Al schort het ons aen gave in needrige armoê.

Amin. Al schort het ons aen gaef, hy houdt het ons te goê,
Te ryk, te maghtigh, dat ons goet hem zou verryken.
Hy weidt by duizenden zyn lammers in de wyken
Van Efrate, en, al schynt zyn schaemle staet vol smart,
Is allermeeft gedient met ons godtvruchtigh hart.

Rub. Dit hart, dees boezem, ongeveinst en zonder lagen,
Is hem met myn gezang van jongs af opgedraegen.
'k Hebbe ook een veltfluit, hecht met was aen een gekleeft,
Van zeven rieten. myn verwant Benaias heeft

My die, toen hy 't bestorf, Elias hem gelaeten,
 En aen Elias hy, die eerst op onze straten
 Het veltliet aenhief, en den wilden woesten klank
 Dwong binnen rym en maet en voeten van gezangk.
 Op deeze zong hy, en leerde ook zyn makkers zingen,
 Hoe Babels grootvorst, nu verneert, en aen de springen
 Des ryksstrooms graezende, zyn eigen lant en hof
 Met valsch geloei vervulde. ik spaer ze tot 's kints lof.

Amin. Al zyt ge meester op die fluit in alle velden,
 Al hoort men berg en dal van uw gezangen melden,
 Ik geeve u echter in dit lofgedicht niet toe.

Rub. Maer wie, verheven kint, wie is zoo trots te moê,
 Die u naer uw waerdy meent zonder u te pryzen?
 Elk heeft uw'geest van doen. die schenkt ons keur van wyzen.

Amin. 't Was Goëls vier en geest, waer door de schoone knaep,
 De zoon van Jesse, by dees heuvels, onder schaep
 En geit gezeten, op de schelle harp zyn neven
 Den dagh verkondigde, dien wy na hem beleeven.

Rub. Hoe voerde deeze geest Ezechiël om hoog
 Aen Chebars glazen stroom! daer zagh zich 's priesters oog
 In Godts gezichten blint, en zong van 't hoofd der knaepen,
 Den trousten wachter der Jeruzalemsche schaepen.

Amin. Ai belg u niet, schoonkint, dat ge aen een koele bron
 De schaepen weiden zult, bevrydt van hitte en zon.
 d' Assyrische Jakob heeft de kudden gâgeslagen,
 Toen hy in Middelvliet zyn Rachel jaer en dagen
 Liep achter aen, en eerst met Godt die kunst begon,
 Die elk berechtte, hoe men bonte lammers won.

Rub. Aertshertogh Moses, in 't Egiptisch hof der hoven
 Gevoedt en groot gemaekt (indien ge 't kunt gelooven)
 Heeft zelf bosschaedje en velt en woesteny bewoont
 By Madianners, daer hy, naer Godts berg getroont

Door

Door wonderwerkend vier, met ongeschoide beenen
De vlam beschoude, die den braemstruik had omschenen.

Amin. Spoei wakker, Jesses zoon', betrou uw knabblend vee
Godts wakkere oogen; Godts gezant verlangt alrê
Naer uwe komst, om u uit Arons olihoren
Tot vorst te zalven, van Godts eigen mont verkoren.
Gy, jonge ryksvorst, wordt onthaelt met dit gerôep;
Dit is hy, dien Godt riep van zyn gevlokte troep.

Rub. Wy zullen Goël ook dus bly verwellekoomen,
Als hy zyn kudden aen de Gennezarsche stroomen
Zal weiden, schenkt hy ons de drift van zynen geest.

Amin. 't Is wiltzang zonder dien, al wat in 't minst of meest
Begonnen wordt. dees vlam ontsteekt onze offeranden
En reukwerk, hem ter eere op zyn altaer te branden.

Rub. Verhoorde Goël ons, geen Buzies zoon zou my
Verdooven met gezang, al quam'er David by;
Geen englen zelfs, gewoon met hun gewyde keelen
Den goeden Godt ten prys voor zynen troon te speelen.

Amin. Het hemelsch leger, dat zich onlangs in den ban
Van Bethlem hooren liet, en, spyt den rykstiran,
Messias menscheit zong, tot troost van al zyn neven,
Die zangers moeten 't my met recht gewonnen geeven.

Rub. Wat ryft'er een gejuich, leeft gy uw' jaeren uit,
Volschoone knaep, die al de jongkvrouwschap vrybuit
Door uwen leeft; waer by de jeugt zoo min kan haelen,
Als maen en starren by de goude zonnestraelen!

Amin. Assyrische bloemen, die in onze daelen groeit,
En met verschiet van verwe en geuren lieflyk bloeit,
Kruipt in uw bollen; krimpt; duikt schaemroot, Sarons roozen,
Dit kint braveert u al met purperverwigh bloozen.

Rub. Gelyk in 't voorjaer zich al 't aerdryk met een draght
Van bloemwerk kleedt, het wout met loof, en alles lacht

In

In beemd en weiden, zoo bekoorlyk lacht de hoeder
Van Bethlem, lonkende op zyn minnezieke moeder.

Amin. Spreidt d'eedle marjolein, op Gennezarschen gront
In overvloed gegroeit, haer' waessem wydt in 't ront,
Terwyl ze groeit, uw deugt, o Goël, niet te kreuken,
Spreidt ook al groeiende haer weêrgalooze reuken.

Rub. Groei op dan, kleene knaep: elk zet ter goeder ty
Uw zeden boven star en bloemwerk in waerdy.

Amin. Groeit ge op met liefde, geengezang zal u ontbreken,
Noch kromme dwarsfluit, om van uwen lof te spreken.

Rub. Ook faelt uw geest ons niet; dien schenkt gy, nimmer moê.
Gy zyt'er mê gezalft tot overvloeiens toe.

Amin. Hoe geurigh rieken in den stal van zyn geboorte,
In Davids oude stadt, gesloopt van vest en poorte,
De windels, zwachtels! 't is al myrrhe en kassië, eël
Van waessem, dat men rickt, en uitheemsch pypkaneel.

Rub. Dus rickt de balssem, milt op Arons kruin gegoten,
Die't hooge aertspriesterdom by zyne altaergenooten
Verheerlykt, en, ten prys van 's Allerhoogsten keur,
Het heiligdom vervult met onnamaekbren geur.

Dit zongen, beurt om beurt, de Bethlehemsche knaepen
Aen hun bemofchte bron en beeken; geiten, schaepen
Omringden 't zingend paer by 't daelen van de zon,
En stonden al verbaeft; verbaeft stond ook de bron.

DE ONNOZELE KINDERS.

VTFDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Daer Simeon, verjaegt door 't vinnigh krygsgewelt,
Aen Nathan, wel geruft op zyn gelukkig vryen,
De wreede kindermoort van Bethlehem vertelt,
Troost dees hem met de kracht der oude profesyen.*

Simeon, Nathan.

Sim. **O** Nathan, die hier legt geruft, en zonder schroomen
Een veltliet zingt in schaëuw van dees geneverboomen
Van Mariamne, die, uit Benjamins geslacht,
Onlangs aen u verlooft, op haeren trouwaght wacht,
In 't zoet gezelschap der herdrinnen t' huis te haelen,
Hoe zaligh is uw lot! wy moeten d' oude paelen
Verlaeten, geven huis en hof en vollen stal
En alles op. *Nat.* Een Godt help my aen dit geval,
Dit nootlot; hy schonk my de bloem der Hebreuwinnen,
Om haer godtsdienstigh hart van vorsten te beminnen;
Hy onzer stammen Godt, die, zoo ons d' outheit zeit,
Het eerste bruiloftsbed in Oostlant heeft gespreidt.
Ik zal hem jaer op jaer myne offerlammers brengen,
En met hun jeugdigh bloet zyn' altaerdisch besprengen;
Want hy, vol waerheit en genâ, laet, als ge ziet,
My speelen wat my lust, op 't zevenmondigh riet.
Maer Simeon, waerom, laet gy uwe armoede achter?
Wat is 'er, dat u jaegt, getrouwe en noefte wachter
Van duizent schaepen, die, alle even glat van haer,
Alle eens geverruwt, in de nachten, bang en paer,

D

Te

Te Migdal Eder op uw voorzorg veilig graezen?

Sim. Een ondie, op wiens naem de heuvels straks verbaezen,
De wouden sidderen en loeien, de Jordaen,
De lantstroom, rugwaert deinst en naer zyn' oirsprong aen,
De torens plotseling neêrstorten met hun muuren;
Het oorlogh, onze schrik en onzer trouwe buuren.

Nat. Ik meende, eenvoudigh knaep, 't was nu alomme vrê,
En 't glinstrende oorlogszwaert gekluifert in de schê.
Of in een zicht verkeert, om geele tarw te maecien;
Harnassen waren lang, ten dienste van die zaeien,
Ploegyzers, om den gront van vetten leem en klei
Te brecken. *Sim.* Neen, och neen; men hoort noch lantgeschrei
En bangen wapenkreet in 't zegenryk geweste
Van Efrata. *Nat.* Wie is toch d'oirzaek deezer peste?
Wie zet dat vruchtbaer lant in roere en overent?
Berecht my, Simeon, indien 't u is beken.

Sim. Gy draegt wel kennis van een hemelsche geboorte?

Nat. O ja; en maekte ik staet dees zoude onze oorlogspoorte
Voor eeuwigh grendlen, de verbaesterde yzere eeu
Met kracht verdryven voor Hebreu en Onhebreu.

Sim. Dit spelden eertyts ook d'orakels onzer vaderen.
Dit leeraert d'offeraer uit godgewyde bladeren.
't Is dees geboorte, die 't geweld heeft opgeruit
Na 't ryzen van een star, die Oosterlanders uit
Hun ryksteên lokte, om straks den Joodschen vorst te groeten,
En, naer 's lants wyze, met schenkaedjen milt t'ontmoeten.
d' Uitheemsche lantplaeg, die op Davids koningstoel
t' Onrechte zit, besprak de wyzen in 't gewoel
Der schriftgeleerden, om hem 't zaet der oude helden
En zyn geboortenis in Davids' stad te melden.
Maer starrekundigen, keert weêr naer huis, keert ras.
De dwinglant loert op u; de hofflang schuilt in 't gras.

Hy

Hy daelt niet neder om t' aenbidden, maer te moorden
 Met zulk een' bloetdorft, als onze ooren immer hoor den.
 Keert dan, Arabers, keert: en gy, onnozel lam,
 Gy, kleene knaep, die aen uw moeders volle mam
 Onwetend spartelbeent en lacht, ai berg uw leven
 Te Memphis op Godts raet, op dat geen haestigh sneeven
 De hoop magh knotten, van elk een' op u gevest.
 De moetwil, naderende in 't Efrataesch gewest,
 Treedt zonder toeven en met list u op de hielën;
 En vindt ze u niet, het geldt ontelbre onnoosle zielen,
 Uw speelgenootjes, die, d' omhelzingen ontruk
 Der oudren, en, als zy, voor 't glinstrend zwaert gebukt,
 Tot mededogendheit en deernis elk ontvonken,
 Behalve dien het hart is uit metael geklonken.
 Hoe treurde Thamar, toen haer kleene Benjamin,
 Pas zeven maenden out, zyn vaders hart en zin,
 Van een verwoedt soldaet geplet wierd aen de steenen!
 Zy slaet aen 'traezen, valt lutskeels aen 't kermen, weenen,
 En krabt den boezem door haer nagels op; ontstelt
 En krank van zinnen dwaelt en loeit ze door al 't velt,
 Gelyk een tygerin, geplondert van haer jongen.
 Bedroefde Joehabed, van 't zelf geweld besprongen,
 Vliegt toe, en werpt het brein van haer mishandelt wicht
 Den wreeden onverlaet in 't godloos aengezicht.
 Maer och! wat baet dit al, weêrlooze Hebreewinnen?
 Uw kermen, uw geweld bedwingt de woefte zinnen
 Des krygmans, als een lam den avontwolf, die styf
 En ongenadigh 't lam valt uit zyn hol op 't lyf.
 Het bloedigh moortrot van baldaedige soldaeten
 Lacht met uw traenen, en beschimpt op 's heeren straeten
 De moederliefde, die zich aen den moetwil bloor
 Voor haeren zuigeling te pand zet op den schoor.

Herodes bloetdorft laet zich door geen reën beweegen.
 Wat niet tweejaerigh is, moet sneuven door zyn degen,
 Op Goëls borst gescherpt, die, zyn geweld ontvloën,
 Te Memfis weinigh denkt op s' Askelonners troon.
 Gelyk de gladde zein de rype korenaeren
 Om verre maeit, d' orkaen den boomgaert schudt met blaëren
 Met ooft en al, wanneer de storm zich hooren laet,
 Zoo legt een gansche jeugt gezaeit langs wegh en straet,
 Een gansche jeugt, van my te tellen noch te noemen.
 Men ziet een duizental van verschontloke bloemen,
 Al zuigelingen, al vertreedea, eer ze noch
 Ontnuchtert zyn door 't eerste en voedzaeme uchtentzogh.
 Dit voedzaam zogh kleeft noch den dooden aen de tippen
 (Gelyk een vette room) der bleekbestorve lippen,
 Al t'onzacht afgerukt van moeders hals en borst.
 Schroom niet, Elize, uw krooft, al is 't van bloet bemorft,
 Te zuivren: vaeg, wisch af de traenen op zyn wangen,
 Die daer als morgendau, als pareldruppels, hangen,
 Ofvang ze in schelpen; laet de winkbraeu met haer boog
 De vlammen dooven van dat eertyts lachend oog.
 Wie zou 't in Efrata dan langer kumen harden?
 Door 's dvinglants wreetheit wordt daer 's lants geluk aen
 Gereten, en dreigt elk met een' gewiffen val. [flarden
 't Is alles leëg en woest en plat getreën; geen stal
 Is overlaën van wol- en mellekryke kudden;
 Men stort geen graenen uit onafgestreke mudden;
 Daer stroomt geen honigh meer: een bloetrivier, door't zwaert
 Geopent, vloeit alleen langs Bethlehemmer aerd.
Na. Zoo sterkt d' ervarenheit d' aeloude profesyen
 Van Anatoth in dees bedroefde late tyen,
 Daer wy toe zyn gespaert: te Rama klinkt een stem
 Van droefheit, van misbaer tot in Jerusalem.

Si. Acrts-

Si. Aertsmoeder Rachel zelf, gelyk men zegt, verrezen
 Uit haer geheiligt graf, en, bleek en dootsch van wezen.
 Om haeren Benoni, heft nu een lykgezang
 Van haere neefkes aen, en laet, benaeut en bang,
 Geen troostreên toe, dewyl hy niet meer is op d' aerde,
 Die elk moet troosten, met de jongkvrou, die hem baerde.

Na. Wat is nu roch de winst van deezen rykstiran,
 Die zyne handen verft in bloet en adren van
 Onnoosle wichten? hy, hy maekt ze vroeg getuigen
 Van deezen naem, tot wien zich alle schepsels buigen,
 En kroont ze met de kroon van 't hemelsch' marteldom.
 En, dien hy heeft gezocht in Bethlem en alom,
 Rust op zyn moeders schoot, gerust en onbekommert,
 Van byen zacht gefust, en van d' olyf belommert.

Si. Maer wie verzekert ons, dat eens zyn vrêryk aen
 Zal vangen, en hy langs de steile heldenbaen
 Van zyne vaders den ryksvyant tegenkoomen?

Na. Hy zal gewis geweld en tiranny betoomen.

Si. Beleefde ik deezen dagh, o heiligh zaligh kint,
 Ik zoude u, slecht en recht van harte en dankgezint,
 Kaneel en kassie met milde balssemgeuren
 En wierook offeren, en bloemen, ryk van kleuren.

Na. Geloof me, o Simeon, gy zult na korten tyt,
 Eer tweemaal 't jaer verloopt, en 't vliênde leven slyt,
 Uw zoodendak, te vroeg verlaeten, weêr beschouwen,
 En onder vygeblaên en wyngaert hoogtyt houwen,
 Gelyk voorhene, met uw gâ, zoo schoon en kuifsch.

Si. Was Nathan een profeet, ik keerde bly naer huis,
 En hoopte op 't zaligh lot, den Berhlemyt beschoren.

Na. De milde goede Godt, die ons zyn wil liet hooren
 Voor andren volke, is in zyn heilbeloften vast
 En zeker. maer terwyl ons d' avont stil verrast,

Moogt

Moogt gy, gelieft het u, by my uw nachtrufft houwen
En 't avontmael: ik zal, ben ik bequaem, ontvouwen,
Al wat oit ziener van deze heilecu heeft gespelt.

Si. Zal Nathan Nathan zyn, waer toe my meer gequelt?
Uw dicht, o veltpoëet, dat steenen weck kan kneeden,
Bekoomt my, als de slaep in 't gras vermocide leden,
Gelyk een bronaeër, koel in 't scheppen, 't hart verquikt,
Dat, als de hontstar steekt, van dorst versmacht en stikt.

I S M A Ë L, O F DE VLUCHT NAER EGIPTÉ.

ZESTE HERDERSKOUT.

I N H O U T.

*De herder Ismaël betreurt het droef vertrek
Van Goël uit zyn lant, toen hy het zwaert ontslipte
Des Askalonnens, op zyn' blanken bals en nek
Gescherpt, en wanhoopt aen zyn weérkomst uit Egipte.*

DE bruine schaduw was voor 't gloeiend morgenlicht
Geweken, en de dau lagh op de kruiden dicht
Gezaeit; de wiltzang, door een troep van nachtegaelen
Ten rei gevoert, begon al nokkende aêm te haelen,
Toen Ismaël zyn hart, na uitgeschote zucht,
Uitboezemde in dees' zang, die velt vervulde en lucht:
Waer vliedt ge, ô Goël, waer? die, als een mensch, verscheenen
Met menschenvleesch en bloet, den mensch en Godt met eenen
Ver-

Verzoent, bevredigt, en door uwe tusschenpraek
 En borgtogt en rantsoen der stervelingen zaek
 Bepleit. o menschenvriend, waerom den mensch verlaeten,
 En meest uw lantsliên, die op velt en markt en straeten
 U wellekoomden, als hun toevlucht, eere en schat?

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonneftadt.
 't Zyn twalef dagen, dat men Goël heeft verloren.
 Dit spelde, misse ik niet, myn dwarsfluit, van te vooren
 Schor, tegens haer gewoont, van klanken en geluit.
 En Job (al schynt het valsch) kon dit, by voorspook, uit
 Het lentgebloemte van Engaddi zeker haelen.
 De roos treurde op haer' struik; de leli, d' eer der dalen,
 Hing ieder morgenstont met een verzaluwt blad.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonneftadt.
 Smart dit vertrek de bloem, ook beeken, bronnen, boomen
 En wyngaerts wenschen al, dat Goël t' huis inagh koomen.
 De nachtegael, staeg wilt en nimmer moê van zang
 In 't donker ypeloof, de zomerdagen lang,
 Wanneer uw moeder noch by ons met u vernachtte,
 Duikt nu in 't loof, of meet met eene jammerklaghte
 Haer droefheit uit, of vliedt uit schrik van blad op blad.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonneftadt.
 De byen, die tot hier van Misper om bloeifel koomen,
 En uit de heiningen van hooge denneboomen,
 Den honigh storten op uw lippen, schoone knaep,
 Of door hun zacht gebrom u wiegen in den slaep,
 Bewaeren nu den korf, vergeeten wasch en raeten,
 En vliegen u ten dienste, als yvrige onderzaeten,
 Niet meer om leeftogt uit, op bloemen en by 't nat.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonneftadt.
 Geen herders, die by nacht in Migdal Eder weien,
 Alle om 't verlies van 't hoofft der herderen aen 't schreien,

Geen

Geen herders drenken 't vee in eenen koelen stroom.
 Geen zatte stier proeft nat; geen kudde zet, uit schroom
 En rou, de lip aen 't gras: gebergte, bosch, woestynen
 Getuigen ook, hoe zelf de leeu en woutbeer quynen,
 Te schuil gaende, en in 't hol gelegen, styf en plat.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 O Goël, dien de krygh, op booze lantgeruchten
 Gevollegt, raedt al vroeg uw' lantgenoot t'ontvluchten,
 Die Zonnestadt kiest voor uw volk en vaderlant,
 Hoe volgt ge Jozefs spoor, die, van den bloetverwant,
 Van tien gebroedren schelmsch verkocht aen bastertneven,
 Naer Memfis, als een slaef, gestuwt wert en gedreven!
 Gy treedt helaes! te vroeg op dit erbarmlyk padt.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 Doch stoort ge. o vluchteling, u niet aen al ons zuchten,
 Waerom betrouwt ge uw lyf en leven onder 't vluchten.
 Den Zonnestedeling, t'ondankbaer voor 't verstant
 Van aerde en hemel, hem door Abram ingeplant,
 En Jozefs voedsterzorg in zes verslage jaeren.
 Uw' lantsliên vloeken noch troulooze Egiptenaeren,
 Verzworen nimmer weêr te keeren langs dit padt.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 Hoe kan Egipte u toch voor ander lant bekooren?
 In Judaes heiligdom laet zich de Godtheit hooren
 Met haer orakel uit een wolke en hemelsch vier.
 Te Memfis viert men de begraefnis van Osier,
 In stukken (als men zegt) ten Nylstroome afgedreven.
 d' Altaeren ziet men daer van gruwzaeme afgoôn leeven,
 Van os en koe, van schaep en aep, met hont en kat.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 Egiptenaers zyn al voor afgeloopene eeuwen
 Dootvyanden van ons besnedene Heebreeuwen,

En

En smakken 't manlyk oir van 't godgewydt geslacht
 Ten vliete in, meest als hen een heerschappy verwacht.
 Dit blykt aen Moses, in de bieze kist verborgen,
 Hoewel hy Faroos hooft ontflaet van bange zorgen,
 Als hy zyn sluierkroon vertrappelt, groots en prat.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 Bescherm uw troetelkint, o Hoogste, langs de wegen
 En struiken: mooglyk is de vierflang daer gelegen,
 Die kint en moeder naer de vlugge hielen schiet.
 Vierslangen plaegden ook uw erfvolk, vol verdriet
 Om 't langzaam zwerven door d' Arabische woestynen.
 Of laet hun op den wegh een boschleeuwîn verschynen,
 Op dat zy rugwaert vliên, van dootschrik flaeu en mat.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 Is 't vast, o Goël, met uw moederlief te doolen,
 Geen doren, geen heet zant quetsc ooit de teere zoolen
 Der kuifche, daer ze u op haer hals en schouders torft.
 Geen felle middagzon plaege u met bangen dorst.
 Schuil liever onder 't dak, tot dat de dagh aen 't daelen
 De koelte mébrenge, en verjaeg de zonnestraelen;
 Berg u voor 't steeken in de lommer, dicht van blad.

Myn dicht, breng Goël weêr te rug van Zonnestadt.
 Koomt op de grenzen, koomt, kypresse- en dadelboomen,
 Den Joodschen Goël met uw kruinen wellekoomen,
 Zyn onmêdoogend volk en vaderlant ontvloên.
 Die heufche eerbiedenis dwingt licht den grooten zoon
 By u te wonen, u met eeuwigh heil t' ontmoeten.
 En gy, o Nylstroom, baen een' doorgang voor zyn voeten.
 Hy schenkt den zegen aen uw vruchtbaermaekend nat.

Hou op; want Goël blyft altoos in Zonnestadt.
 Dus zong de knaep, terwyl d' olyven wederbaeuden,
 Het kleen vee luisterde, en de koeien traeg erkaeuden.

E

A M O S,

A M O S,

O F

WEDERKOMST UIT EGIPTÉ.

ZEVENDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Den jongen Goël, naer Egiptenlant gevloón,
Brenge Amos weér te rug, en zingt van goude tyden,
Met Goël neérgedaelt uit 's hemels ryken troon,
Om al den aerdkloot door hun komste te verblyden.*

TOen't nootlot Goël, die in't opgaen zyner jeugt
Al't lant verheerlykte, te vroeg met ongeneugt
Den lande ontvoert had, en de droeve bouliên weenden
Op hun gekeerden ploegh, d'ontfelde herders steenden
En quynden met hun vee, van rou by na versmacht,
Liet Amos onder hen, dien een geheime kracht
Van Godt was ingestort, een kracht, die hem van binnen
Ontdekte, als voor't gezicht, wat met vernuft en zinnen
Geen mensch kan vatten, zich dus hooren op zyn fluit:
(Alle ooren hoorden toe, alle oogen zagen uit)
Hou moet, o volk, hou moet. de doên zyn hopeloozen;
Men hoopt, zoo lang men leeft. is Goël, om den boozen
Tiran t'ontwyken, ons in zyne wiege ontvoert,
Hy keert licht weér. wanneer een zuidewint zich roert
En stort met plassen neêr, dan ziet ge in hol en kuilen
De schaepers met hun vee, beide even huivrigh, schuilen,
Om

Om na gestilden storm straks weêr te wei te gaen.

Hef nu met my , myn fluit , het Bethlemsch veltliet aen.
Herodes , die door moort zyn kroonrecht wou bewaeren ,
En 't Bethlemsch manlyk oir alom , beneên twee jaeren,
Liet slachten , of hy , tot verzeekring van zyn hof ,
Het skepterwraekend hart des jongen konings trof ,
Is van zyn rykstoel noch niet plotsling afgedondert ;
Noch door zyne erven zyn nalatenschap geplondert.
Dees valsche star moet eerst verschieten en vergaen.

Hef nu met my , myn fluit , het Bethlemsch veltliet aen.
Laet dan , kooft Goël traeg , die traegheit niet verdrieten.
Een kederplant hoeft tyt , zal zy haer wortels schieten
Ten diepen afgronde in : eer zy de wolken schraeg'
Door haer getakte kroon , moet zy met vlaeg op vlaeg
Geduurigh worstlen ; maer dan is 't een hooge keder ,
Geschapen om den storm en 't buldrend winterweder ,
Dat andre bosschen sloop , groothartigh uit te staen.

Hef nu met my , myn fluit , het Bethlemsch veltliet aen.
De maen (gelyk ge ziet) aen haer gety gebonden ,
Voltrekt van maent tot maent haer hemelwacht en ronden ;
De zon slechts eens in 't jaer : maer wat een glans en licht ,
Hoe warm , hoe koesterend , straelt haer van 't aengezicht
Op 't aerdryks aengezicht by koude maeneschynen !
Wat wekt ze al levens in bosschaedjen en woestynen !
Hoe onderhoudt ze al wat om leeftoght is begaen !

Hef nu , met my , myn fluit , het Bethlemsch veltliet aen.
Zie daer , zie daer begint de Joodsche zon te ryzen ,
En Memfis fenixvlugt geleidt hem met haer wyzen ,
Benydbre wyzen , die alleen Egipte hoort.
De schoone bruidegom , die ieders oog bekoort
Door zyne glanssen , stoot nu koets en hofzael open ,
Om als een helt , vol moets , zyn renperk af te loopen ,

En nooit te struiklen op de gladgevaegde baen,

Hef nu, met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.

O wellekoomme zon, hoe vrolyk wilt 'er daegen,

Wanneer uw licht ons trooft! hoe leeft het in de hagen!

Hoe luiken beemden op, waer gy uw voeten zet!

De stroom gevoelt een' gloet in 't koelste van zyn bedt,

En 't velt een' nieuwen geur, gelyk wanneer de roozen,

Op zilvren dau beluft, in Sarons tuinen bloozen,

En ieder morgenstont blygeestigh open gaen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.

't Is lent, waer Goël treedt; alomme weeligh weilant,

Alomme melk en room, en honigh aen de heikant,

Rechtschape tweelingen by 't vee; de korenaer

Verguldt het ruime velt; de muskadeldruif, zwaer

En lyvigh, vult met nat de leêge wynpersbakken,

De zwangre olyfboom zucht met neêrgeboge takken,

En 't kleene en groote vee ziet frisch en welgedaen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.

Hy kleedt natuur en gront met andere gewaeden.

De Jerichoosche roos gloeit met ontloke blaeden

Uit alle heiningen; de tydeloos behaegt

Elks oog en op de braem; 't geneverboomke draegt

Violen, ryk van geur; op Mamres hagedoren

Zwelt d' Engaddysche druif, met hemelich blauw geboren,

En d' eik zweet honighdau ter schorsse uit, traen op traen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.

Men ziet den gryzen wolf, gewoon om roof te huilen,

In eene kooie by 't onnozel zuiglam schuilen,

Den steenbok leggen naest den luipaert, zy aen zy,

Een jongske weet het kalf, het leusjongk, vranc en vry,

En 't mestvee met zyn' staf te stieren en te leiden.

De wilde woutbeerin gaet met de melkkoe weiden,

Ter-

Terwyl haer jongen een en 't zelve nest beslaen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.
 De boschleeu, in zyn wout gemest met vleesch en spieren,
 Kaeut hooi en stroo, als d' os, en kan ook weeligh tieren
 By zoo gering een voër; de zuigeling, noch jongk,
 Speelt met een adder, blaeu en geel, in haer spelonk,
 En 't eerstgespeende kint durft onbeschroomt den koning
 Der slangen streelen in zyn donkre en naere wooning.
 Zoo ziet men Edens draek en moortvergif vergaen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.
 Hoe heerelyke een gloet, hoe leevend een geflonker
 Bestraelt het heiligdom, dat, eeuwen lang in 't donker
 Gezeten, zich verheugt in Goëls morgenlicht,
 Waer voor de glans der schole en priesterorde zwicht.
 Schept moet ook, stammen, die in duisternis moet quynen,
 Al hallefdoot, u zal een hemelzon beschynen,
 Waer voor de starren met het maenlicht ondergaen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.
 Waer blyft dan d' ondcugt? waer d'onkennis? in wat hoeken?
 Godt, die den onraet zal verschalken en verkloeken,
 Roept zynen Goël nu van Zonneftadt te rug.
 't Gaet wel; Herodes troon bezwykt. glyk een vlug
 En vierigh starrelicht, verschietende, goë tyden
 En wint en weër belooft, zoo zien we met verblyden,
 Dat Abrams heiligh zaet alle eeuwen zal bestaen.

Hef nu met my, myn fluit, het Bethlemsch veltliet aen.
 O knaepen. Goël keert, onthaelt hem met gezangen
 Op 't herdersriet, voorhene aen 't pynloof opgehangen.
 De wiltzang, die zich voor den middaghzonnebrant
 Verschuilt, verwelkoomt hem in 't blyde vaderlant;
 De dadels buigen 't hoofd: de lantstroom loopt hem tegen
 Met zacht geruifch, en Seirs gebergte, neêrgezegen

Aen zyne voeten, maekt eene effe en gladde baen.

Schei uit, myn sluit, schei uit: myn veltliet is gedaen.
Dus zong de herder, tot dat d' avontstont aen 't vallen
De knaepen dreef naer huis, de schaepen naer de stallen.

TEMPELVAERT.

ACHTSTE HERDESKOVT.

I N H O U T.

*Twee herders melden, hoe de nazaet op den stoel
Van David, Goël ter rykshoffstadt inueryde,
Het godtshuis zuivre van geltgierigh koopgewoel
En markt en wisselbank, en tot een behuis wyde.*

Azor, Zabulon, Othniël.

Az. **W**Aer hene legt de gang? waer hene, Zabulon?

Zab. Naer't godtshuis, Azor, en't poortael van Salomon.

Het godtshuis wekt me door eerwaerde heiligdommen.

Az. Waer voor, wat heerlyk, wat volmact is, moet verstonnen.

Zab. Minst wordt myn geest bekoort door 't uiterlyk gestel.

Az. Door d' offerplechtigheên, de kroon van Israël.

Zab. En hem, die ons den zin der offerstaetsi leerde

Van langer hant, sint hy in 't godtsgebou verkeerde

By dage, en 's nachts de rust op deezen heuvel nam.

Az. Door Mariannes zoon, van wien de maere eens quam,

Dat hy op 't hoogste feest van Paesschen, toen hy 't vierde,

Pas twalef jaeren out, al 't priesterdom scholierde;

Die

Die federt met een' sleep van leereelingen 't *lant*
 Heeft doorgewandelt, en alom 't geloof geplant.

Zab. Die heeft van deezen dagh een tempelvaert begonnen,
 Geheel niet zonder reên, zoo 't schynt, van hem verzonnen.
 Nieuwgierigh om te zien, hoe die afloopen zal,
 Als tegens zyn gewoont, liet ik in 't vygendal
 Myn teêre schaepen en gevlokte geiten achter
 Met haere jongen, en betroude ze aen den wachter
 Van Obadias, om te weiden op dit vlak.

Az. Verhael dees tempelvaert, terwyl we met gemak
 Naer Godtstadt wandelen, indien 't u magh gebeuren:

Zab. Na dat de Nazareen een' ezel, aen de deuren
 Gebonden en op straet, in 't naestgelegen vlek
 Geleent had tot zyn' dienst, wert hy op zynen nek
 En rugbeen, van geen' mensch ter werelt ooit beschreden,
 Gezetelt, op een zael van visschersopperkleeden.
 Wanneer dus Goël op zyn' jongen ezel zat,
 Gelyk een vorst (een vorst plag, naer me Josafat,
 Ons dorplevyt, geheel geleert in oude tyden,
 Heeft onderwezen, op een ezelsjong te ryden)
 Beving zyn jongren ook een vorstelyke drift.
 Zy, stappende aen weêrzy, begonnen van de klift,
 Dwars over 't godtsgebou, een draght van groene meien,
 Van pallemtakken, op den tempelwegh te spreien.
 De kederwinkels en de huizen liepen uit,
 En spreidden op dit spoor hun dekens over 't kruit.
 Een koningsopzicht sfracht uit Goëls wakkere oogen
 In 't ryden, en de lok, met krullen zacht bewogen,
 Zwiert levendigh langs hals en schouders hene en weêr,
 Gelyk de golven op het Galileeufche meer,
 Of by een stillen wint de rype korenaeren.
 Aldus rydt Goël, dien verloop en eeu en jaeren

Wel.

Welkomden al van verre, als Zions oppervorst,
 Den oliheuvcl langs. toen dacht ik, simpel borst,
 Wel menigh werven aen 't verhael van Zacharias,
 Dat d' oude leeraer van ons kerspel, Mattathias,
 Ons plagh t'erin'ren, als wy dorpliën om de week
 Godts rustdagh vierden, en de kudden naer geen beek
 Te drenke, en naer geen beemd uitgingen om te weiden,
 Gelyk van ons alleen de Godtheit heeft bescheiden.
 Die koning, o goê liën (dus sprak de vroomc ziel
 In onze zamening, wanneer het zoo geviel,
 Dat deeze profesy het volk wierd voorgeleezen)
 Die op een' ezel zyn blyde inkomst doet na deezen,
 Is Goël, Godts gezalfde; en zommigen misschien
 Staen hier ter plaetse, die 't in d' uitkomst zullen zien.
 Onthaelt hem (dit's myn last) wanneer hy is verschenen,
 Onthaelt hem naer zyn' staet. de harde en stomme steenen
 Verweeten 't u, ontbraekt ge in uw' verschulden plicht;
 En hy zachtmoedige, tot wraek genoopt, zou licht
 Die reukeloosheit in zyne onderzaeten wreken.

Az. Wert hy dan ook onthaelt, toen hy van deeze strecken
 Naer Zion optoog, arm en nedrigh van gemoet?

Zab. Och ja. de hemel klonk van ecne koningsgroet.

De jeugt erkende een' vorst in Goël, en van boven
 Fix onderwezen, en met kracht voor uit gestoven
 Met pallemtakken, groen en dicht, verhief van troep
 Tot troep met eene stem een wellekomstgeroep.
 Hofanna, klinkt die stem, hofanna, die gereden
 Koomt in des Hoogsten naeme, en op zyn volks gebeden
 In't end met lust verschynt; hofanna Davids zoon,
 Den ryken erfgenaem van zyn heer vaders troon.
 Zoo riep elk voor en na; zoo riep ik mede in't hondert.
 Terwyl dit sterk geluit de lucht door klinkt en dondert,

Tot

Tot aen de beek , geviel 't , dat ik niet volgen kon.

Az. Wy nadren vast. zie daer het godtshuis , van dezon
Op zyn vergulden dak en tranffen licht beschenen.

Wat marmer ! wat albast ! wat grove en zwaere steenen !

Waer ryft ter werelt zoo volmaekt een hoofdgebou ?

Zab. Wat is , o Azor , hout en steen , waer aen zoo trou .

Gelyk de roep gaet , is gewrocht wel veertigh jaeren ?

Ik hoorde Goël eens ('t gedenkt me noch) verklaeren ,

Dat van hoogwaardigh koor en ommeegang beneên

En voorhof , opperzael en altaerplat geen steen ,

Hoe zwaer , hoe kostelyk , onomgekeert zal blyven ,

De tempelvloer uit zyn ciment en voegen dryven ,

En 't gansche godtsgevaert vergaen in puin en stof .

Az. Dat schutt' de groote Godt , die zyn benedenhof ,

Zyn vier- en haertstê by Jerusalemmers vestte .

Zab. Wie zal dit ongeval toch stuiten ? wie dees peste

Afkeeren van den burg en Sions hoogen wal ?

Ik heb toch wel gehoord van wyzer , dat van al

De heiligdommen , die den eersten tempel sierden

Met glans en luister , als onze ouders hoogtyt vierden ,

In 't jongste kerkgesticht heel luttel overbleef .

Az. En my is wel gezegt , (Godt geef , dat ik 't beleef)

Dat dit hertimmert huis het eerste zal beschaemen

In heerlykheit en faem en majesteit te zamen .

Breng dit dan over een , indien by 't eerste hof

Het tweede een hut gelyk' , gekropen uit het stof .

Zab. Ons kerspeltolk beschreef den glans des lesten tempels

Korts in zyn preeke aldus , dat Goël deeze drempels

Zou wyden met zyn' voet en met zyn' koningstaf .

Maer zie eens , wat een troep spoedt gins ten godtsberge af ?

Az. Een drokke byezwarm van ouden en van jongen .

Zy koomen , als een heir , ter Beekpoorte in gedrongen .

Zab. Misschien is Othniël ook onder deezen hoop.

Ik zie hem; hy my ook. die zal ons voorts den loop
En op- en uitgang van dees tempelvaart vertellen.

Oth. Waer bleeft ge van myn zyde, o Zabulon, aen 't hellen
Des oliheuvels? ik vermiste u van dien tyt.

Zab. Ik keerde weêr te rug; myn vee, dat al te wyt
Was van de hant gedwaelt, verbood me 't langer volgen.
'k Beval 't een' andren, die de zorg ook onverbolgen
En goets moets op zich nam, en keerde straks weêrom,
Dus trof ik Azor aen, op wegh naer 't heiligdom.
Verhael, behaegt het u, wat sint is voorgevallen;
Wy laeten, als gy ziet, daerom ons vee en stallen.

Oth. De berghgalm rolde al voort, zoo wyt die rollen kon:
Hofanna Davids zoon, den koning Salomon,
Of meer dan Salomon. dit was 't geduurigh roepen
Der menigte, gedeelt in voor- en achtertroepen.
Dit wert beantwoordt door een schel bazuingeschal
Van stedelingen uit hun hofsteên in het dal
Van Kedron, dat het klonk. toenging 't aen juichen, knielen,
Zoo verre alle oogen op den jongen koning vielen.
Wie ooit zyn wonderen, zyn tekens had gezien,
Aenbad de majesteit met neêrgeboge knien,
En zong den hemel vrê, de Godtheit uit den hoogen
Onsterflike eere toe, door geenen schrik bewogen
Van zyn verspiedren, dien dit alles stond in 't licht.
Zy wilden, Goël zou zyn leger scherp en dicht
Begraeuwen om deeze eere en ongehoorde tittelen,
Waer mê hy, naer hun waen, zich t' onrecht scheen te kittelen.
Hy, onbeteutert, spoedt ten berge af naer de stadt,
Die, van zyn oog gezien, zyn oog ook deerlyk nat
Van traenen maekt om een getal van duizent rampen,
Die deeze blinde, als zy 't minst denkt, aen boort zal klampen.

Dus

Dus nadert hy de stad, en treedt te voete voort
Den tempelhevel op, en door de Sufanspoort
Ter galerye in, die aen rechte en flinke zyde
Gepropte winkels draegt, waer uit ten allen tyde
De voorraet wordt gehaelt tot dienst van heiligdom
En offeranden. waer men ziet, men vindt alom
Zout, oli, wierook en verschiet van roode wynen,
Te plengen op 't altaer by nieuwe maeneschynen.
In 't voorhof leeft de markt van tortel en van duif,
Door d' arme kraemvrou met of zonder kap of kuif
By haere zuivering de Godtheit op te draegen,
En van viervoetigh vee, by menigte ingeslagen
Om Paeschens hoogste feest. gins blinkt de wisselbank,
Die om haer' woeker in 't omzetten met een' klank
Van vrekke gierigheid beluidt wordt en gelastert,
Als van de hulpzaamheit der oudren snoot verbastert.
Hier ziet straks Goëls oog den inkoop en verkoop,
Daer burger, vreemdeling en priester in den hoop
Vast veilen, looven, bién en afflaen en besteeden.
Hoe, zegt hy, vol van vier, kan dit zoo zyn geleden?
Is dan dit godtsgebou nu geen gebêhuis meer,
Maer eene moortspelonk? en wordt myn Vaders eer
Op deeze wyze ontwydt? dit staet ons niet te lyden.
Wreek, Vader, u door my. fluks grypt hy van ter zyden
Een geesselzweep, en dryft met kracht en achtbaerheit
Hem, die het schaep en rund om winst ter vleeschbank leidt,
En die het gelt omzet, van Arons hoogen drempel,
Geen koopital, geene beurs, maer 's Allerhoogsten tempel.
Hy stoort de duivenmarkt, en smyt de tafels om.
Elk stuift zyns weegs, gelyk op 't klinken van een trom
Of krygstrompet op 't lant de huisliên snel verstuiven,
Of als op 't naedren van een' havik alle duiven,

En voor een' gryzen wolf de bange lammers vliên.
 Een yvervier was hem ten oogen uit te zien,
 Toen hy, zyn vyanden tot schimp en spyt, dus woelde.
 De jongkheit, die van hem iet goddelyks gevoelde,
 En dat hy is de helt, dien, als ons wordt geleert,
 De heilige yver voor Godts wooning heeft verteert,
 Belydt het overluit, begint weêr te hofannen,
 Als of ontzagh en vrees geheel is uitgebannen
 Voor tempelheeren en eerwaerdigh priesterdom,
 De galeryen door, den gansch en voorhof om.
 Nu keert de Meeſter weêr, en vliedt de laſteringen
 Des offeraers, gevolgt van kindren, jongelingen,
 Al monden, waer uit hy misgunden lof bereidt,
 En ouden. daer koomt hy. *Az.* O wat een majesteit,
 Wat glans, wat minzaamheit ſtraelt uit zyn duivenoogen!
Oth. O zaelge borſten, dien eerst Goël heeft gezogen,
 En't hart, waer onder hy tien maenden heeft geruſt!
Zab. En zaligh Bethlehem, dat deezen wensch en luſt
 Der Heidenen hebt eerst in uwen ſchoot ontfangen.
 U zal de volgende eeu verheffen met gezangen,
 En gy het van ons rykspalais Jeruſalem
 Voorzeker winnen, en van haer, die, met heur ſtem
 En wenk, gelyk men zegt, de wyde werelt wetten
 Voorschryvende, alles kan in vrede of oorlogh zetten.
Oth. Wy volgen Goël, nu dees tempelſtaetſi keert,
 En ieder naer zyn huis, gezegent of geleert
 In deeze tempelvaart; wy volgen Goëls gangen,
 Daer hem Bethania ter nachtruſt zal ontfangen.

W O N.

W O N D E R E N .

NEGENDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Twee knaepen heffen ten onsterfelyken prys
Van grooten Goël zyn grootachtbre wonderwerken
Door beurtgezang in top, elk leerende op hun wys
Zyn goddelyke maght te kennen aen die merken.*

Samuel, Naässon.

Sam. **W**El aen, Naässon, nu al 't omgelegen velt
Met heuvel en rivier de wonderdaën vertelt
Van grooten Goël, laet ons grooten Goël pryzen,
Indien het u gevalt, met nieuwe herderswyzen;
Wiens lof, alom bekend, ten hemel ryft zoo hoog,
Als boven d' aerde die zich opbeurt uit ons oog.

Na. 't Is billyk, Samuël, dat elk den wonderwerker
Ter eere zinge, dien de doot alleen voor sterker,
Voor overwinner kent, de geesten zelve ontzien,
En met gebogen hoofd, huns ondanks, eere biën.
Wel aen, behaegt het hem, zyn lof worde opgezongen
Aen d' oevers der Jordaen van simple herderstongen.

Sam. Gezegende Jordaen, zwel nu met uwen stroom
Vry buiten boort, nu Godts gezalfde, elk wellekoom,
In uwe bronnen zich laet dompelen en wassen.
Gy streekt de lazery den hoovling in uw plassen
Van 't stinkend lichaem; maer dit lichaem, nooit geschent
Door erfgebreken, heeft het vochtige element
Gewydt, zoo wyt het vloeit door 't aerdryk en om d' aerde.

Na. O Gennezarsche zee, men zinge uw' lof naer waarde,
F 3 Godts

Godts lieve welluft en vermaeck voor langen tyt.
 Hoe fpeelen in uw golf de viſſchen wydt en zydt,
 Nu Goël met zyn' ſleep langs uwe ſtranden wandelt,
 Of op de diepte preekt, en, wie met netten handelt
 En want, met zegen kroont! uw golven ryzen hoog,
 Zoo dik hy die betreedt, gelyk een vloer op 't droog.

Sam. Gelyk voor langen tyt de hemelſche genade
 Godts heir in wildernis met broot, als dau, verzaedde,
 Zoo ſpyft gins Goël op dien berg, die met zyn kruin
 Zich ſpiegelt in de zee, den groenbewaſſen duin,
 Veel duizent maegen met een zevental van brooden,
 Gegroeit in zyne hant, tot voedsel der genooden,
 En zamelt na het mael op 't uitgeſtrekte ruim
 Noch zoo veel korven vol aen korſten en aen kruim.

Na. Bethſaïda weet ook van zulk een werk te ſpreken,
 Dat met zyn woefteny het hooft heeft opgeſteeken,
 Sint Goël daer omtrent een hongrigh leger ſpyft.
 Elk weet te zeggen, hoe de vlakke gront daer ryft
 Met gras en kruiden, hoe een bloemlent al de dalen
 Met keur van verwen kleedt. geen kunſt kan 't aerdryk maelen
 Zoo levendigh, als 't groent in dat gewefte. ons oog
 Verwildert in 't gezicht van deeze regenboog.

Sam. Hef aen, o Kana, van uw weërgalooze wyne,
 Die, oirzaak van de vreugt, uw bruiloft, reeds aen 't quynen
 Herſtelden in haer kracht, toen Goël 't waterbadt,
 Uit 's lants Jordaen gevult, veranderde in een nat
 En ſmaekelyker drank, dan die eerſt was geſchonken.
 Gy ziet, o bruiloftzael, uw gaſten godlyk dronken,
 En uitgelaeten in den lof van dees' Hebreeu
 End' eerſtelingen van zyn gulde wondereeu.

Na. U, woefte wildernis, vol redelooze dieren,
 Daer ſlangen ſchuifelen en dootgraffpooken zwieren,
 U meldt

U meldt men ook met recht, o Goëls paradys,
 Die, veertigh etmael lang, geen laeffenis, geen spys
 Gebruikte, als hem in 't leif de hofslang, op verleien
 Geslepen, niet door ooft, maer honger zocht te vleien,
 En driemael aenklampte in dien afgelegten oort,
 Tot driemael afgekeert van 't onverwinbaer Woort.

Sam. Spring op, gewyde berg, die Goël van de tranffen
 Des hemels zaegt gekroont met licht en zonneglanffen.
 Verhef uw kruin; gy hoort, hoe uit den hoogen troon
 De Vader met zyn Item den godgeliefden Zoon
 Vereere, en elk gebiê naer zynen eerstgeboren
 En wetorakel by zyne ongenâ te hooren.

Na. Wie zou niet luifteren? de wilde woefte wint
 Erkende Goël, toen by, bulderens gezint
 En rede aen 't stormen op de golven, wierd bekeven
 En fel begraeut. gelyk de lammers lillen, beeven,
 En stokstyf blyven ftaen, wanneer hun uit een heg
 Een hongerrige wolf bejegt, of op wegh,
 Zoo wert de storm, die straks noch alles wou verflinden,
 Gelyk een lam, geboeit in 't ftokhuis van de winden.

Sam. De geeften, die, gelyk roofvogels op een aes,
 Een doot en finkend kring neêrschieten met geraes,
 De lichaemen beflaen by heele regementen,
 Gehoorzaemen zyn wenk met al hun legertenten,
 En durven, in de fchors der menschen niet geleên,
 Geen zwyn aentasten, dan na oorlof, door gebeên
 Van hem verkregen, die ze boeit in hunnen kerker.

Na. De doot, hoe onvermurwt en doof, o wonderwerker,
 Hoort u, die meisjes, op haer leger uitgestrekt,
 En jongelingen op de zwarte dootbaer wekt,
 Of ook ten grave uit roept, zy ziet zich met de zonden,
 Haar naefte bloet, van u by voorfpel al verflonden,

En

En slaekt de schuldigen uit haer gevangenhuis.

Sam. De dooden, in 't gewoel en vinnigh lykgedruis
Herboren, pryzen uw onopgespeurt vermogen,
Vermogen, ook betoont aen blintgeborene oogen,
Die van uw hant geraekt, en met of zonder slyk
En spogh gezalft, eerst ruw, daer na bescheidentlyk
Den dagh, en in dien dagh den heilant blyde aenschouwen.
Men heilige u het oog, o Goël, ons betrouwen.

Na. En ook het oor, dat, niet van binnen uitgewrocht
Met 's Scheppers beitel, klank en harpzang in de locht
Bezwaerlyk vangt, en van den grooten ziektedwinger
Gepeilt, geopent door zyn' allerkleensten vinger,
't Geluit nu ingang geeft. men wyd' hem ook de tong,
Geleert te spreekken, dat harthoorigh oor nooit vong.

Sam. De stomme tonge juicht; de lammen krygen voeten;
Geraektheit rackt ter gang; de priesters zelve moeten
Bekennen, hoe een ry melaetschen, lang geknaegt
Van ongenesbaer quaet, zyn van die smet gevaegt,
Zoo rein, als kinders, van de moeder eerst geboren:
Een beelt der zuivering, d'onreine ziel beschoren.

Na. Al 't lichaem zy u dan ten dienst van top en teen,
En niemant eigenaer der leden, dan by leen,
O Goël. wie zoude u niet alle leden wyden?
Zy staen u diep verplicht. elk moet ront uit belyden,
Dat hy in eigen lyf of in zyn bloet geredt,
Geholpen zy. waer gy, waer gy uw voetstap zet,
Drupt, als een dau; uw hulp en uitgestorte zegen.
Wel hem, die 't u beveelt, te geener tyt verlegen.

Sam. O wonderwerker, en volmaekste wonder zelf
Van aile tyden onder 's hemels blaeu gewelf,
Hoe pryzen wy u, wy, geringe herdersknaepen,
Alleen bedreven op ons akkerwerk en schaepen?

De

De zieners zagen zich voorheen van verre blint,
 In uw gezicht. ontfang nochtans, dat gy bemint,
 Een' simplen lofzang, van oprechten geest en tongen,
 Als offerwierookgeur, uw wondren toegezongen.
Na. Behaegt u die, zoo zal, alwaerde hemelspruit,
 Zoo lang de stroom dees zee zal loopen in en uit,
 Zoo lang de schaduw blyft om Thabors toppen dwaelen,
 Zoo langh het kederbosch krioelt van nachtegaelen,
 Zoo lang 't gebergte ons lant uit beek en bronnen drenkt,
 Zoo lang Engaddi wyn en Saron roozen schenkt,
 Elk knaep uw wonderdaên verheffen zonder tallen,
 En jaerlyks 't beste lam opoffren uit de stallen.

DE KRUISBERG.

TIENDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Hoe Goël op het feest door Isrels hoogen Raet
 En Roomsche krygsliên zy aen 't slaeffsche kruis geklonken,
 En om te ryzen straks begraeven naer zyn' staet,
 Verbaelen herders, die elkandren dus ontvonken.*

Ithamar, Asaf.

Ith. **W**At 's d' oirzaak, Asaf, dat by 't licht der volle maenen
 d' Alkoesterende zon, als gisteren, aen 't raenen
 Geraect, dees lantstreek met een rougewaet behang'
 Op vollen middagh drie geslagene uren lang?

G

Asaf. Wat

As. Wat 's d' oirzack, Ithamar, dat Zions harde rotscem
En 't koninglyk gebergt, aen 't daveren, aen 't botsen,
Aen 't fidderen geraeckt, gespleten zyn van een,
Gelyk by zomer 't klai splyt door de zon in tweek?

Ith. Misschien de zelve, die de heilige gordynen,
Gestikt met zyde en gout, volwrocht door Cherubynen,
Gescheurt heeft met den muur, die Godts poortaelen scheidt,
Terwyl zyn heiligdom voor d' oogen open leit.

As. Gewis, o Ithamar, een godtheit speelt hier onder,
Of een verholen geest. want bliksemslag noch donder
Schoot uit de wolken; 't was hier boven al in vrê;
Men hoorde geen' orkaen aenbuldren uit der zee.

Ith. Zoo spelt het scheuren van ons aerdryk 's hemels toren.
Och! godtsstadt, godtshuis och! wat zal men van u hooren?
De schaepstal vreesst den wolf, het ooft den fellen wint,
Wy knaepen vreezen kryg, die huis en hof verflindt.

As. Dien spelde ook Goël, toen hy; weenende en bekreten
Van traenen, stêwaert reed, of, met gemak gezeten
Op d' olirots, voorzei, dat alles plat getreên
Zou worden, en Godts burg gesloopt van steen tot steen.

Ith. O Goël, spruit van Godt, hoe zweemt gy op den schoonen
En vroomen Josef, bloem van Jakobs zes paer zoonen,
Die, ook voor eeuwen tyts beschonken met Godts Geest,
Zyne oudren en geslacht het blinde nootlot leeft!

As. De haet van zyn geslacht droeg Josef ook voorhenen,
Dien negen broeders, maer al basterts, onbesneên.
Voor slaef verkochten om zyn' schoonen bonten rok.
Och! voorhuitloos geslacht, hoe leeft ge in nyt en wrok!

Ith. Hoe los, o Goël, wordt dees profely vergeten,
En gy op 't hart getreên! de boosheit, fel gebeten
Op al uw preeken, heeft u, godgewyde knecht,
Door onze tempeliers aen 't Roomsche kruis gehecht,

As. 't Was

As. 't Was hoogtyt, toen 't bedrog, geleeraert zich te mengen
 Met vroomme eenvoudigheid, den beursknecht wift te brengen,
 Om grooten Goël, op een' slaeffchen prys gestelt,
 Aen 't hof te leevren voor een kleene hantvol gelt.

Ith. 't Was hoogtyt, toen by nacht de dief, bestuwt van knaepen
 Der tempelvoogden en van krygslîen, ras te wapen
 Geroepen, Goël in zyn stille bedeplaets
 Verried en leverde aen zyn vloekverwante maets.

As. Toen mogt men zien, hoe 't lam, dat 's hemels fellen toren
 Most stillen, wierd geleidt. onze ooen, zacht gefchoren
 By zomertyt, zyn stîl en sprackeloos; zoo stom
 Is Goël op den wegh naer 's bloetraets heiligdom.

Ith. Gy, Goël, voor die bank, een slachtbank, ras veroordeelt
 Door 's priesters mont, vervult het ouderwetsche voorbeelt
 Van 't lam, dat huis by huis, in Gozen met zyn bloet
 (Daer d' engel in de moort der eersteboorten woedt)
 Geverft, den heirwegh baent, om na langduurigh zuchten
 Den overwreeden Nyl en yzren juk t' ontvluchten.

As. Wy knaepen volgden hem, Godts lam, alwaer hy ging,
 Toen hem de raetsheer en bloetgierige ouderling
 Uit afgunst leverden aen Kaizars staetbehoeder,
 En dongen naer zyn hals. *Ith.* Och! Isrel, bastertbroeder
 Van Goël, hoe magh u dit eerloos stuk van 't hart?
 't Was Goël immers, die uw stambuis droeg met smart,
 Belaeden met zyn druk en ongeneesbre pynen,
 Zoo lang het ommezworf in dorstige woestynen.

As. 't Was Goël, die ons troostte in rampen, die 't gekyf
 Der akkerlieden en 't gevecht van lyf om lyf
 Verbood en stilde door zyn vriendelyk vermaenen.
 Ik zagh myn koeien zich van toghtigh loeien spaenen,
 Met haeren vryer 't kruit vergeetende en het gras,
 Zoo dik hy, als Góds tolk, my myne godtsplicht las.

Al 't wout verſtomde met zyn vyge-en dadelboomen
By Goëls leſſen; ook verſtomden beek en ſtroomen.

Ith. 't Was Goël, die ſomtyts den rooden blikſembrant,
Ontſteeken op ons zaet, te rug hield met zyn hant
In d' overlade wolk, die ſtorm en regen ſchorſte,
Wanneer onze akker naer geen laeffenis meer dorſte.
Ter zalige eeuwigheit blies hy de zuivre min
Den ſtamgenooten, waer hy 't lant doorwandelde, in,
Om ydle hoop en wensch (wat heeft het al te zeggen?)
Met zeden, ruw en plomp, al teffens af te leggen.

Af. Volg deezen leidsman door de dorre wildernis
En in dit erflant, volg hem, Ifrel, nu hy is
Door 's lantvoochts ſtem gedoemt, ten naeren galgenberge.
Gy weet niet, lantsman, wat de moetwil hem al verge,
Terwyl hy heen treedt, met zyn' vloekboom zwaer belaën.

Ith. Ik zagħ toen Goël met weemoedige oogen aen,
Mishandelt, als de knaep, die 't eigen branthout torſte,
Waer op hy ſterven zou, zoo Godt de doot niet ſchorſte,
Hem aen te brengen door zyn vaders offermes,
Op zynen hals gewet. *Af.* de zonnepin had zes
Gemerkt, toen Goël wierd aen 't vloekhout vaſt geklonken
Van krygſliên, zonder maet baldaedigh en brootdronken.

Ith. Ik zagħ hem hangen aen den dwersbalk met een kroon.
Hy droeg om 't heiligh hooft, zoo goddelyk, zoo ſchoon,
Het brantmerk van de ſchult, gemaekt in Ooſtlants Eden,
Die, rein en onbeſmet van boven tot beneden,
Al wat ſchynheiligh is, vol moets heeft uitgetart.

Af. Hoe zweemde Goël op den ram, die, dicht verwart
In 't braemboffſchaedje, daer d'aertsvader 't hooft naer draeide,
Des hemels ſtrengen eiſch met bloet en ſpiereſen paeide
En zoende in Ifaks ſtê, toen Godts gezant den helt
Eene afkomst ſpelde, die by ſtarren wordt getelt!

Ith. Hoe

Ith. Hoe zweemde Goël op den helt, het hoofd der helden,
 Wiens lot de vaerzen der aeloude dichtren spelden,
 Op Judaes veltheer, die in 't hagelwit gewaet,
 Met bloedigh root besprengt, manhaftigh van gelaet
 Uit Edom voorttoog, na dat hy met bitterheden
 En zuuren arrebeit de druifpers had getreden,
 Toen niemant van zyn volk hem in den jongsten noot
 En 't bloedigh strydperk de verwachte noothulp bood!

As. Ik zagh zyn' vader en zyn' Godt de hant hem weigeren,
 Wanneer by 't hellen van de zon zyn smart aen 't steigeren
 Zoo aenwies, als de bron van Gihon in ons velt
 By winterweder door den spaden regen zwelt;
 Of als de lantstroom in den oogst zyn grazige oevers
 Met schuimend water zoomt. *Ith.* Nooit hoorde men iet droe-
 Dan Goëls klaghte in zyn erbarmlyk sterfgety: (vers,
 Waerom, myn Godt, myn Godt, waerom verlaet ge my?

As. Verlaet hem Godt een poos, hy niet zyn lieve moeder,
 Nu zonder man en kint, die hy by haeren hoeder,
 Zyn' zusterling, bestelt en in de kost besteedt.

Ith. O Goël, Goël, hoe verkropt ge 't vinnigh leet,
 Dat haer door 't harte snydt, gelyk een zwaert, als 't vloeken
 En lastren van uitheemsch en inheemsch, uit de hoeken
 Des aerdryks oost en west op 't hoogtyt saem gevloeit!

As. De zon beschynt moeras en veen, de dau besproeit
 De barre rots; ook wordt de doode zee beregent.
 Dus straelt ook Goël, als het wereltlicht, en zegent
 De vloekelingen, die hy voorspreckt en verbidt,
 Of als goë man verborgt. *Ith.* Die niet met al bezit,
 Maer, als een lam, zyn twee paer slachters heeft beschonken
 Met zyn scharlaken vlies en vlokken, doorgedronken
 In zyn onschuldigh bloet; die afgestroopt en nackt,
 Gespykert en gerekt aen 't slachthout hangt, vermaect

By lesten wil den neef zyn kinderlooze moeder,
Den vader zynen geest, den moordenaer, zyn' broeder
En strafgenoot, naer elks vermoên, het Paradys.

As. Hoe volgt ge, o Goël, hoe bewaert ge uwe oude wys
Van leeven in de doot, die, lydzaam en gelaeten,
Wanneer uw droevigh lot langs ope markt en straeten
Van Salem wordt beklaegt door maeghden, jongk en out,
De godgewyde stadt den ondergang ontvout!

Ith. Is Goël zedigh, hoe bermhartigh en genadigh
Ziet hem de krygsman, die moetwilligh en baldaedigh,
Den klaegenden ten schimp, naer den Thisbyter draeft,
Of met vergalden eêk zyn drooge lippen laeft!

As. Walgt hem de bittre drank, ook walgt hem 't lieve leven,
Dat hy zyn' vader kan vrywilligh overgeeven,
Als heer en eigenaer, die alles heeft verrecht,
Dat met de borgtocht hem voorhene is opgelegd.

Ith. Hoe luikt de helt na zyn benaeut geroep zyne oogen,
En buigt zyn hoofd, terwyl zyn moeder, onbewogen
En stokstyf, aen den voet van zynen kruispael kermt,
Of voor de scherpe speer zyn lyk vergeefs beschermt!

As. Het morgenroot verjaegt de naere nacht in 't krieken,
De zon den flaeuwen glans der maene, en voor de wicken
Der Oostewinden vliedt de mist en vuile damp;
Maer Goël vaegt al 't ront op eenen dagh van ramp
En helschen vloek, daerom gelyk zyn vloek begraeven.

Ith. Twee raetsliên, ryk van goet en eere en 's hemels gaven,
Bezorgen 't heiligh lyk, en bergen 't in hun graf
In eenen hof. een hof heeft eertyts schult en straf
Ter werelt ingevoert; een hof die twee verbeden,
Of uitgewischt met bloet, zyn hoofd en zuivre leden,
Gelyk een dootzweet, afgedropen op den gront.

As. Daer rust nu Goël; en een grafsteen sluit den mont

Der

Der rotse, stracks gesterkt met 's lantvoogts wacht en zegel.
Itb. Waer dit verbleven, ik, o Afaf, had dees' regel,
 Dit grafschrift op den steen getrokken met root kryt:
 Dees rots bergt Goël, hoeft der herdren, voor een' tyt.
As. Gewis zal Goël niet altoos in 't graf vertoeven,
 Zyn afzyn niet altoos ons akkerliên bedroeven,
 Maer hy verryzen, zoo zyn preeke ooit waerheit speldr.
 Wie weet, wat nieuwe maere ons d'eerste weekdagh meldt?

M A N A S S E,

O F

G O Ë L V E R R E Z E N.

ELFDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Manasse, buitens tyts van geeft en aenzicht bly,
 Geeft Abjathar, hierom verlegen, zyne reden,
 En zingt, hoe Goël uit zyn graf gerezen zy,
 Om zich t' ontdekken aen de Galileensche steden.*

Abjathar, Manasse.

Abj. **W**Aerom dus vrolyk, o Manasse, bloem der knaepen,
 Die aen het hangen van den Libanon hun schaepen
 En geiten weiden, daer de lantstroom springt en spruit
 Uit haere bron? de vreugt ziet u ten oogen uit,

Een

Eene ongewoone vreugt voor 't lantvolk , in dees dagen
 Vol schriks en droefheits en om Goëls doot verslagen.
 De vroomme Goël was 't , (dit is al om genoeg
 Bekent) die voor ons vee en herdren zorge droeg ,
 Noch van ons vee en van de herdren te betreuren ,
 Zoo lang de Libanon zyn kruin in top zal beuren.

Man. 't Is waer , o Abjathar ; myn aengezicht en oog
 Staen frisch en bly , zoo myn gezicht my niet bedròog ,
 Toen ik me heden vroeg in 't spiegelnat beschoude ,
 Straks na myn morgenbè. de vreugt en jeugt ontvoude
 Zich op myn wangen , naer ik zien kon , blank en root.
 Het schaep is lustigh , dat van rappigh schurft en snoot
 Voetevel is verlost ; men ziet het luchtigh huppelen
 Ter kooie uit door den dau en versch gevalle druppelen.
 Dus huppelt ook myn hart. en gy , o Abjathar ,
 Hieldt my de vreugt niet voor , wist gy , wat zegenstar
 Myn' boezem hebbe met haer' heldren glans beschenen.
 Een nacht van droefheit is met d' oirzaek gansch verdwenen
 Op eenen zelve dagh. *Abj.* Verhael ons dit , en hoe
 't Gebeurt is , kan 't geschiën. ik luistre aendachtigh toe ,
 Terwyl we , aen deeze beek gezenen , uit de lommer
 De kudden gadeslaen in 't graezen , vry van kommer.

Man. Gy weet het , Abjathar , hoe Goël , met zyn wil
 Verraeden en gedoemt , om Paeschen , zacht en stil ,
 Gelyk het hoogtyts lam , aen 't slachthout is geklonken ,
 En , van het hout gelicht , in 's raetsheers graf gezonken
 By zynen galgenberg. *Abj.* Dit weete ik ; en hoe 't graf ,
 Dat Goëls heiligh lyk den eersten zegen gaf ,
 Door 's lantvoogts wacht en van zyn' merrekring gesloten ,
 Elk een' de hoop benam , dat iemant ooit den grooten
 En vroomen Goël zou vereeren na zyn doot ,
 Of hy ontkoomen uit des aerdryks zwarten schoot.

Man. Die

Man. Die vreze is over door een onbegryplyk wonder
 Van Goëls maght. de zon gaet 's avonts zeewaert onder,
 En ryft weêr 's uchtends, die beurtwisseling gewent.
 't Geboomte, 's winters doot, herleeft ook in de lent
 Met jeugdigh sap en loof. dus zagh men Goël ryzen
 Den eestten weekdagh, door 't gevogelte en zyn wyzen
 In 't kriecken bly onthaelt. des levens groene boom,
 De kroon van 't paradys, herleeft dus, wellekoom
 Met zyn genâryk bladt aen onbekende volken.

Abj. Hoe ging dit toe, Manasse? ai wil het my vertoelken.

Man. De vrekke huisman zoekt zyn schepel, vol gedrukt,
 Gepakt met schyven; als ons vee verongelukt,
 De ganzenaedler 't aes; zoo zoeken bloetvriendinnen
 Met balssem, kruiderye en fyn Egiptisch linnen
 Den dooden Goël, maer zy vinden Goël niet.

Abj. Waer rust ge, o Goël? waer? wat is uw lyk geschiedt?

Man. Twee geesten uit het heir, dat onze aeloude vaderen,
 Die in de zanzee aen den dorenberg vergaderen,
 By duizenden verscheen, toen Godt hun 't lantrecht gaf
 Met krygs- en tempelwet, bewaeren 't leêge graf
 Aen hoofde- en voetenend, en toonen elk de doeken
 En breede windels der twee gryze letterkloeken.
 Zy zien ook d' englen, wit en glansryk in 't verschiet,
 Met scheemrende oogen, maer den dooden Goël niet.

Abj. Waer rust ge, o Goël? waer? waer is uw lyk vervaeren?

Man. Geen lyk meer, Abjathar, maer lichaem, tyt en jaeren
 En doot ontworstelt, en ter eeuwigheit gewydt.
 Want Goël is door 't graf zyn sterfelykheit nu quyt,
 Zyn eigen Heilant, die voor dagh voor dau zyn' kerker
 Van slot en grendel floopt; en als een helt, maer sterker,
 Den dwingelant des doots, den rootgeschubden draek,
 Vertrappelt, dat hy gal en bloet en darmen braek.

H

Hy

Hy treft de wachters , die op zyn gebeenten passen ,
 Met bleeken dootschrik. d' opgeruide regenplassen
 Slaen dik met wint en sneeu 't gevlokte vee ter neêr.
 Zoo stort de soudenier met harnas en geweer
 Halfdoot ter aerde, of streeft, ter naeuwer noot bekoomen
 Uit zynen zwym, naer hooge en dichte dadelboomen,
 Terwyl de gront noch loeit en beeft elk oogenblik,
 De steenrots scheurt en gaept. *Abj.* Met wat ontzagh en schrik,
 O Goël, slaekt u 't graf, o bouheer van onze aerde
 En uwen hemel, die uw maght en wysheit baerde,
 Toen alles aevning met den tyt, die 't al bepaelt.

Man. Dit hooren ze uit den mont der englen, ryk bestraelt
 Van 's hemels heerlykheit, met neêrgeflagene oogen,
 Maer Goël zien ze niet, haer door de doot onttoogen.
 En door verryzenis. ook vindt de leergezant,
 Die zich zoo yvrigh en getrou met net en want
 Op 't Gennezarsche meer geneert; in geene hoeken
 Den dooden Goël, hoe omzichtig in zyn zoeken.

Abj. Het hemelsch graen, uit lucht en dau gekneedt, lagh nooit
 Op onzen rustdagh in de wildernis gestrooit,
 Maer 't eerste wecklicht zagh de tenten weêr beregent.
 Doch Goël, rustende in zyn graf met ons, bejegent
 Noch vrient noch vyant in deeze aengevangne week.
 De groene tarwenhalm wordt Gode om deeze streek
 Des jaers gewydt, als hoeft der oogsten, by d' altaeren.
 (Levyten kunnen ons 't geheim daer van verklaeren)
 Maer Goël, eersteling der lyken, reeds gewekt
 En noch te wekken, (is hy opgestaen) vertrekt
 Zich t' openbaeren voor de hooge koorgordynen
 Van 't Godtshuis, ryk volwrocht met goude Cherubynen.

Man. Het Godtshuis laer hy woest, of ruimt het als een kuil,
 Een moortkuil, priestren in, van bloet bekladt en vuil,

En

En schept vermaek, dat hem, het vrouwenzaet, de vrouwen
 In d' ope lucht, gelyk een tuinman, eerst aenschouwen,
 Maer niet genaeken. dus verzekert ons 't gerucht
 Van haer, die d' eer genoot, die haer geboortgehucht
 En Goëls hofgezin met blyfchap wist t' ontdekken,
 Hoe Goël haest verscheen in zyn bekende plekken.

Abj. Gy leeft, maer niet voor elk, o Goël. Efrata,
 U missende, slaet och! vergeefs uw voetspoor ga,
 Hoe wil zich Thabor in de weêrgebore glanssen
 Van Goël spieglen! hoe blymoedigh Karmel danssen
 Mat Bazans bultgebergt! ook danst het weeligh vee.

Man. Gewis, o Abjathar: maer hem zal ook de zee,
 Met berg en dalen van zyn hant gebout, genieten,
 En berg en dalen met de zoete en zoute vlieten
 Eenstemmigh zingen, hoe door zyn verryzenis
 d' Oprechte Goël doot en graf ontworstelt is.

Gy zelf kunt haest (wil 't Godt met liefde en vrê gehengen)
 Al 't overstroomsch gewest de blyde boodschap brengen
 Van Goëls leven. 't was een herder, die, by nacht
 In Migdal Eder by zyn kudden op de wacht,
 Van zyn geboorte preekte; een noestige offendryver
 Van 't boersche Thekoa wordt Godts geheimnischryver;
 Een schaeper van den Nyl de tolk van 't stamverbont.
 Al 't lantvolk (zoo 'k me niet bedrieg) zal, aen uw' mont
 Verhangen, als gy hun dees tyding zult ontvouwen,
 In Goëls Godts belofte en waerheit bly aenschouwen.

Abj. Wat veeknaep weet, als gy, dat Mariamnes zoon
 In Jonas is verbeeldt, die, Godts bevel ontvloôn,
 Den potvisch wordt ten roof, om op de westergolven
 Den storm te stillen, en, in 't leevend graf gedolven,
 Na 't anderde etmael op het strant weêr uitgebraekt?

Man. De tyt, o Abjathar, een gulden, tyt genaekt,

Dat herdersknaepen, ons gelyk, geheimenissen
 Uit Moses boekrol, hoe besloten, zullen vissen,
 En uit de vaerzen, die by Davids luitesnaer
 Zyn opgezongen, en uit al wat offeraer
 En tempel en altaer beduiden, wat profeeten,
 Uitheemsch of inheemsch, van een hemelsch vier bezeten;
 Verkondigden tot straf of troost van 's hemels volk.
 Dit zal ons Goëls Geest, de langverwachte tolk
 En leergezant, zoo klaer als 't middaghlicht ontvouwen,
 En 't schrift, door 's hemels stift op steene blaên gehouwen,
 't Gewonnen geeven aen de rechten, die dees Geest
 In elks geweeten schryft, als hy zyn lessen leeft.
 Dan zal de jongkheit ons, noch glat van kin, niet hinderen
 Ter kennisse, Abjathar, noch sprackelooze kinderen,
 Als van den hemel zonder meesters hulp met my,
 Met u geleert. dit maekt my zoo vernoeft en bly.
Abj. Wel hem, Manasse, die 't zoo heeft, als gy, begrepen.
 'k Zal echter ook met Godt de smartelyke neepen
 Die Goëls doot (zoo 't schein, gansch hoopeloos) my gaf,
 Uit alle myne maght verzetten, of in 't graf
 Van Goël domplen met zyn zwachtelen en doeken.
 Maer ziet, de zonne zinkt om d' avontrust te zoeken
 Met haer garelen in de golven, en 't geboomt
 Spreidt grooter schaduw in de beek, die zachjes stroomt.
 Wy mogen beide ons vee, Manasse, huiswaert dryven.
 De tyt roept ons naer huis. ik zal van nu aenblyven
 Geruft, gelyk myn vee, en wachten op den Geest
 Van Goël, naer uw woort, die alle smart geneest.

BENJAMIN, OF VERSCHYNINGEN.

TWAELFDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*In herdersdicht ontvout de herder Benjamin,
Hoe Goël, doot en graf ontworstelt, na't verryzen
Dit zyn gevangenis d' aenhangelingen in
Vereeuwigt vleesch verschyn', wanneer en op wat wyzen.*

DE herder Benjamin, van stam een Benjaminer,
Verheerlykte in 't gewest van Rama den verwinner
Van doot en graf, die, op zyn' derden sterrefdag
Verrezen, vrolyk naer zyn kudden ommezagh
Op 't Galileusch gebergt, maer met onsterflyke oogen,
Noch nu noch nimmermeer door slaep of nacht betogen.
't Was Goël, dien hy zong, wanneer de morgenstont
Zyne aendacht noodigde, om den bouheer van al't ront,
Den grooten zegenaer met simple herdersklanken
Luidruchtigh in boschaedje of open velt te danken.
Ook zong hy Goël dagh by dagh, wanneer de zon,
In 't westen daelende, haere avontreis begon,
Om d' andre werelt te bestraelen uit den hoogen.
Dus hoort den knaep de beemt en 't beekje, zacht bewogen
Met glaze golfjes, daer 't geboomte een schaduw weeft:
Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.

H 3

De

De groote Goël is ter goeder uur herboren ;
 En al ons lant getuigt van zyn herboorte. 't koren
 Sterft in den akker, maer herleeft met bloem en vrucht
 In 't voorjaer: dus bestorf 't ook Goël zonder zucht.
 Dit hemelsch graen, gezaeit in steengront en verdwenen,
 Schenkt, onverrot, dien gront nieu leven en die steenen,
 En met zich zelve al wat is, beweegt en zweeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 De bonte zwaluw brengt ons akkerliên de boodschap
 Van 't lentfaizoen, dekraei van 't winterweêr: 't genootschap
 Van Goëls jongren krygt van zyn verryzenis
 De tyding uit den mont van Magdaleen. deeze is
 Hy in tuiniers gewaet by 't ydel graf verschenen,
 Verbiênde een simple maegt eerbiedigh aen zyn beenen
 Te vallen, daer zy tyts namaels genoegh toe heeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 Dees laet zich hooren, als een vreemdling, niet aenschouwen
 Van twee paer oogen op den wegh, die naer 't ontvouwen
 Der schriften luisterde. zoo luisterde ook 't geboomt,
 Dat Emmaus heirbaen ten weêrzy met groen bezoomt.
 En Emmaus herberg kent ook Goëls hant aen 't breeken
 Der ongezuurde korst, schoon haer te vroeg ontweken,
 Als een verschote star ons oog te ras begeeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 Getrouwe Goël, gy laet by beschroomde vriden
 Op hun besloten haert u in de voornacht vinden.
 Het schaep ontwykt den wolf in kooien; in een kuil
 Of bergspelonk begeeft de herdersknaep zich t' schuil
 In 't buldren van een' storm en felle hagelbuien.
 Zoo lang de bloetraet de gemeenten op blyft ruien,
 Houdt Goëls boezemvriend zich t' huis en lilt en beeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.

De

De bovenzael, betreên van grooten Goëls voeten,
 (Eene eer, die Zion nu noch nimmer zal ontmoeten)
 Gewaegt, hoe Goël zelf 't schoorvoetende geloof
 Van Thomas, op de maer van zyn verryzen doof,
 Hebbe overtuigt door zien, door tasten en bevoelen.
 De knecht erkent zyn' heer en meester in 't krioelen,
 Geen spook of nachtgeest, dien de lucht een lichaem weeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 En gy, Tiberias, dus naer Tabeer geheeten,
 Den weerwolf, die voor lang de schaepen heeft gebeten
 Van Isrel, en noch op zyn tanden neemt, gy zaegt
 Volschoonen Goël, van zyn graffstof rein gevaegt,
 Zich vroeg ontnuchteren met honighraet en vissen,
 Die 't Gennezarsche strant hem vrolyk op quam diffen.
 't Getuigt van Goël, wat in stroom en meeren zweeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 Stantvaste Kefas, dien ecne onbezweke liefde,
 De doot en 't graf te sterk, den blanken boezem griede,
 Ontfangt van Goëls hant, als d' eerstgewonnen knaep,
 Den gladden herderstaf, om 't ongeschoren schaep
 En zuigend lam voortaan in bloessemryke weiden
 Of aen den lantstroom in zyn meesters naem te leiden,
 Terwyl het meesters oog de kudden nooit begeeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 Ook volgen Goëls last en volmaght bei zyn neven,
 Bei Zebedets zoons, bei naerstigh en bedreven
 Op want en netten, met den vroomen Isrelyt,
 Die zonder gal en loos bedrog zyn leven slyt.
 Zy ruilen staf en vee voor pinkjes, visscheryen
 En armelyk beroep, waer by ze milt gedyen,
 En volgen hem, die langs een' kruiswegh opwaert streeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.

De

De groote Goël leeft. dit zagen duizent oogen,
 Die, van het hoogste feest met vreugt naer huis getogen,
 Stant hielden op den berg, dien Goëls lust verkoos,
 Om zich t' ontdekken aen zyn vrienden voor een poos.
 Zy zagen hem, in wien besneënen, onbesneënen
 Gestoken haddén, in vereeuwigt vleesch verschenen,
 Die door zyn kruisdoot zelf de doot den dootsteek geeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 Dat groote Goël leeft, getuigen duizent ooren,
 Die Goëls wysheit op den top van Thabor hooren.
 De byezwarm zweeg stil, die maegdenhonigh las
 Uit kruit en bloem: ook zweeg de kudde in 't klavergras.
 't Gebergte is Goëls lust. dit ziet met Cherubynen,
 Die in het koortapyt gewrocht staen, hem verschynen,
 Daer hy ons out geslacht zyn heiligh lantrecht geeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 Gy weet het, visschers van Bethsãida, elf tolken
 Van Goëls lesten wil, die al de werelts volken,
 Bekent en onbekent, in 's Drieheits dierbren naem
 Zult dompelen, en uw bewintheers leere en faem
 Ontvouwen over al, zoo wyt d' onmeetbre hemel
 Met wolken hangt bedekt, en 't ongesteurt gewemel
 Der blyde vogelvlucht de lucht door kruift en zweeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.
 De groote Goël leeft, die duizent lyken tevens
 Met zyn gebalsemt lyk verwekt, vol vreugts, vol levens,
 Vol hoops op d' eeuwigheit. elk heiligh, die, van 't graf
 Ontslagen, vry en vrank zich stêwaert in begaf,
 Straft al 't getuigenis, (daer veele zich verwonderen,
 Als zy ze van de doot in 't leven op zien donderen)
 Dat d' omgekochte wacht den Raet ten dienste geeft.

Groeit, lieve lammers, groeit: de groote Goël leeft.

Dus

Dus klonk zyn zang, waer hy op Goëls goet geleide
 Zyn kudden aen de beek, of in de beemden weide,
 Tot dat hem d'avont, uit de doode zwavelzee
 Gerezen, huiswaert dreef met zyn verzadigt vee.

NATHANAËL,
 OF
 GOËL VERHEERLYKT.
 DERTIENDE HERDESKOUT.

I N H O U T.

*Nathanaël vertelt zyn' simplen weigenoot,
 Hoe Goël, van den bergh ten starren ingevaeren,
 Van Godt verheerlykt zy, wat heil al, en hoe groot,
 Zyn hemeltroon ons ront beloove in later jaeren.*

ROept, herders, Goël aen met opgeheve handen,
 Bidt hem den regen af in 't ongenadigh branden
 Der heete zomerzon. 't is alles in de maght
 Van Goël, by den dagh de zon, de maen by nacht.
 Hy voert de heerschappy van groote en kleene starren,
 Die in hunn' ommezwaëi nooit dwaelen, nooit verwarren.
 Ik (ben ik 't waerdigh) heb met eigen oog beschout,
 Terwyl ik bezigh was in 't groene olyvenwout
 Te weiden met myn vee, hoe Goël, hoop der volken,
 Ten starrenhemel voer, gezetelt op de wolken.

Dit zong Nathanaël, geruft en bly te moê,
 Starogende naer 't zwerk, den herdren telkens toe.

De herders porden hem ook telkens hun de maren,
 Die hy van Goël braght, luchthartigh te verklaeren.
 Toen ving hy vrolyk aen te zingen, wat hy zagh,
 Hoe Goël, d' olirots op eenen heldren dagh
 Met zyn trauwanten, die hy uit de rykstadt leidde
 In vrye lucht, vol moets beklom, en vrolyk scheidde
 Van zyn trauwanten met den zegen in den mont,
 Met handen op hun hoofd; hoe hy ter eerste stont,
 Gelyk een snelle schicht, van 's Parthers wisse boogen
 Geschoten, 't weenend oog der jongren was ontvlogen,
 Der uitgekorene elf, die met zyn volle maght
 Al 't aerdryk door, zoo wyt het maenlicht schynt by nacht,
 De zon by dagh, als hantgetrouwe vrêgezanten
 Tot zyn gehoorzaamheit zyn kruisleer mosten planten.
 Hy zong vervolgens, hoe, terwyl de vrolyke elf
 Reikhalsden, Goël, door het hemelsblauw gewelf
 Gestegen, meester van ontelbre onzichtbre tranffen
 En hemelronden, en bestraelt van zonneglanffen
 Of met de zon bekleedt, de wisselbaere maen
 En alle starren nu zagh op en onder gaen.
 Hy zong, hoe 't hemelsch heir zyn' veltheer quam ontmoeten
 En met een' hemelzang zyn zegekoets begroeten.
 Twee, riep hy, uit dien hoop, in zuiver wit gekleedt
 Van top tot teen (wit is, o knaepen, zoo gy 't weet,
 De verf van liefde en vrê) op d' olirots verschenen,
 Geboôn den Galileeu, die, stom en als de steenen
 Der olirots verstyft, de wolk geen oog ontsloeg,
 Die Goëls lyf bedekte, of als een zetel droeg,
 Verhoogden Goël uit de wolken af te wachten,
 Wanneer hy na 't verloop van eindelooze nachten
 In 's werelts ouderdom zou daelen met een' stoet
 Van geesten, zyn staffiers en wachters, ras te voet.

Ver-

Verhoogde Goël maekt altoos zyn paert en wagen
 Van wolken. in een wolk wordt Goël omgedragen
 Door 't woeste velt by dagh, die in een vier by nacht
 De stammen voortrekt van't aertsvaderlyk geslacht.
 Een wolk beschaduw't hem, daer twee verreze helden,
 Naer 't zeggen, op den bergh van zynen uitgang melden,
 Zyn' kruisgang, daer een glans hem van het aenschyn straelt,
 Waer by geen zomerson omtrent den middagh haelt.
 De wolk heeft Goël den onsterflyken van dagen,
 Om 't hoogh gerecht van hem t'ontfangen, toegedraegen
 In't nachtgezicht, dat myn vernuft te boven draeft.
 Hy opent ook, wat heil de lantman, afgeslaeft
 Door zynen arbeit, hebb' te wachten op zyn' akker,
 Wat heil de herder, nu verhoogde Goël, wakker
 Gelyk zyn Vader, aerde en hemel trou bestiert,
 En met zyn' Vader op den troon den rykstaaf zwiert.
 Hoopt, herders, roept hy, hoopt, o bouliên, vroeg en spade.
 Verhoogde Goël slaet uw kudden vlytigh gade,
 Hy slaet uwe akkers gâ. gy moogt ze, naer uw' lust
 Gehavent, met goet zaet bezaeien, en gerust
 Den oogst verwachten, uit de zwangre wolk gezegent,
 Als't honigh in de bloem, melk in de klaver regent.
 Wie is het, die voortae'n naer starren ommeziet,
 Naer op-en ondergang der maene, nu 't gebiet
 Van maene en starren staet by Goël in den hoogen?
 Nu pronkt uw boomgaert, met de takken neêrgebogen,
 Uw akker, ryk verguldt van koren. nu verflindt
 Geen felle storm de hoop des akkermans, geen wint
 Of hagelbui, die uit de Westzee op kooft donderen.
 Geen kever zal voortae'n de weelige oogsten plonderen,
 Geen springkhaen 't eiken loof afscheeren met zyn' bek,
 Geen rups het jeugdigh kruit, de bloemkoolplant geen flek.
 Nu zal van melk en room uw koeien uier zwellen,
 De wynpers vloeien met meer saps van muskadellen,

En 't gloeiend ooft, dat nu noch wrang en bitter smaect,
 Zoet worden op de tong. maer hoe't geboomt meer kraect
 Van gloeiend ooft, hoe meer onze eemers overloopen
 Van melk en room, hoe meer de wynpers schuimt, bedropen
 Van muskadellebloet, in zonneschyn gekookt,
 Hoe Goëls hoogh altaer van ryker gaven rookt.
 Hy liet zich wyder voor zyn veegenooten hooren,
 Verhoogde Goël zou altaer en tempelkooren
 Op Zion sloopen door den Roomschen soudenier,
 En met zyn' offerdienst (verhuist by tyts van hier,
 O knaepen) trekken naer uitheemsche vreemdelingen;
 Egipte zelf zou hem onsterfelyke eere zingen
 Op Kanaänner wys; al't ongemeeten ront
 Voor heer en meester hem ontfangen, met den mont
 En met het hart, in spyt der valsche goôn, belyden,
 En duizent outers en zoo veel kapellen wyden.
 Verhoogde Goël zou met zynen naeme stout
 En heerlyk staen; al't Oost en West hem kraekend zout
 En tarwemeelbloem en ook mannenwierook branden.
 Zelf't onbesnedendom zou duizent offeranden,
 Maer leevende en bezielt, in koets en rosbaer hem
 Toevoeren naer zyn stadt, een nieu Jerusalem.
 Hier toe liet Goël, juist tien dagen na zyn scheiden
 Van 't aerdryk, (zong hy) zich't getuigenis bereiden
 In zyne jongren op den hoogen tempelberg.
 Men zagh een twaleftal van schipliën, zonder erg
 Of booze list, alvroome eenvouwige Isrelyten
 Ter morgenbê, terwyl al't Godtshuis scheen te splyten,
 Te scheuren door een' wint, beschonken met zyn' Geest,
 Die als een vierstrael op hun kruinen vlamde, en meest
 Hun hart en tong ontvonkte, om in bekende taelen
 Of onbekende 't lof van Goël op te haelen.
 Dit weeten Arabier en Parth en Elamyt
 En Middelytereling en Afrikaen, om stryt

Van

Van 't morgenoffer naer de wonderzael gelooopen,
 Om wonderspreuken en geheimen met een open
 Gehoor te vangen uit een' Galileeuschen mont,
 Die zich, schoon ongeleert, op elke tael verstond
 En op 't ontvouwen van de Godts geheimenissen,
 Door geenen dorplevyt uit onze wet te vissen.
 Elk hoorde, ik hoorde mê den groven Galileeu,
 Als Goëls tolk, verbaest om deeze wondereeu.
 Wat heeft van Goël (voer hy voort) ten langen leste
 Onjode en Jode noch te hoopen t' zynen beste?
 Verhoogde Goël neemt den wierook niet alleen
 En meelbloem van ons aen met heilige gebeên,
 Hem van den morgen tot den avont opgedraegen,
 Maer zelf de Rechter van al't aerdryk, scheidt behaegen
 Op Goëls voorbê, hem als reukwerk toegezwacit,
 Na dat zyn gramschap door de kruisdoot is gepaeit,
 d' Aeloude straffschult te vergeeten in dees dagen
 Voor eeuwigh en altoos, en elks gemoet te vâegen
 Van schennis, al het ront van snoode afgodery.
 Zyn vrêgezantschap, door dien Geest hervormt, en bly
 Om zyn geleide, dwingt uitheemsche vorstendommen
 Zyn' staf te kussen, en zich aen zyn' voet te krommen,
 Die, zegeryk in 't velt, met lyken dicht bezacit,
 's Aertsvyants kop vertreedt, daer hy den fabel zwacit
 In 't heiligh vechtperk, en zyn erfdeel trou verdadigt
 En zyn' bestryder met vergifnis begenadigt,
 Tot dat hy, meester van de doot en hel, 't gebiet
 Zyn' Vader overgeeft, dat grenzen kent noch ziet.
 Dus liet Nathanaël zich by de herders hooren.
 De herders luisterden, als 't vee, met opene ooren,
 En hieven Goël zelf ter eere een' lofzang aen,
 Die, met zyn majesteit hoogh boven zon en maen

Gezetelt, d'englen ziet voor zyn' genâtroon buigen,
Den afgront fiddren voor zyn' staf, al 't ront getuigen
Van zyn genadigh oog, dat elk ten hemel wenkt,
En door zyn' geest, dien hy den keurelingen schenkt,
Elk leeraert; om stantvast en fix zyn' voet te houden
In deeze heldenbaen, zoo listigh van den ouden
En rooden lufthofdrack belaegt, zoo fel bestreên,
Om langs de hel manhaft ten hemel in te treên.

Dees heldre lofzang klonk de ruime beemden over,
En wert gevangen van het donkere eikelover
En van de knaepen, by gehuchten voortgeleert,
Tot dat 's lants welvaert met de stadt wiert omgekeert.

A. M O O N E N S

G E M E N G E L D E

HERDERSZANGEN.

OFFICIAL COPY

REPRODUCED

JANUARY 1953

A. M O O N E N S
HERDERSZANGEN.

E L I Z E.
H E R D E R S Z A N G,
TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE
BERNHART VOLLENHOVE,
E N J O F F R O U
E L I S A B E T H B R A E M.

En steedsche dichter hef met hooger toon en gallem
Van vrede en oorloghaen; ik volge op mynen hallem
En nieu gesneden riet des Syrakuzers wys.
Myn berghthalye en 't wilt boschaedie ten prys.
'k Was onlangs heel belust kloekhartigh op te zingen
Met een' verheven styl, hoe al 't gevaert der dingen
Uit zaet van aerde en lucht en vier en water sproot,
De gront zich zette, 't vocht der stroomen zich besloot
In eenen Okeaan, hoe d' aerdkloot rontom henen
Zich zagh van zon en maen en starreglans beschenen.
Maer myn gebuurman, naer zyne oude al grys van haer
En kennis, beet me in 't oor: waer heen, fyn man? bedaer:

K

Dit

Dit werkstuk past u niet : geringe herdersknaepen
 Voegt best een veltliet van bosschaedjen en van schaepen :
 De boerefluit kan ook het gansche dorp en buurt
 Vermaeken , als ze slechts wat wiltzang tuureluurt.
 Vergeef me dan , o Schout en Bruigom , (want die letters
 Ve-gat ik haest) zoo ik niet kunstigers en netters
 Breng' by den overvloet van uw gezegent feest.
 Het heugt ons noch , hoe gy , maer van een' simpler geest ,
 Dan in dees hoogtyt , plagt geheel niet vreemt te wezen :
 Van herderszang , om zyne eenvouwigheit geprezen ,
 Ver boven al den zwier van steedsche poëzy ,
 Die nu zoo wilt braveert : al d' outheit legt 'er by ,
 En wat de vaders ons ooit hebben voorgezongen ,
 Gelykt een heesch geluit van dichtgestopte longen.
 Maer gy , Heer Bruidegom , gy waert zoo niet van zin ,
 Toen 't Vollenhoosche strant uwe eerste en kuische min
 Verheugt achhoorde , toen rivieren en waeranden ,
 Mêdoogende in uw' druk , en vette korenlanden.
 Met velt-en zeegeediert weêrgalmden op 't geluit
 En liefelyken toon van uw besnede fluit .
 't Gedenkt me noch (en nooit zal my die dagh vergeeten ,
 Al waer ik by den Nyl of Donauustroom gezeten)
 Hoe gy , noch glat van kin , op uw heer broeders spoor .
 U lustigh hooren liet het gansché Drostamp door .
 Mecenas Sloot , geleert in vonnissen en schiften
 En toetsen , schiep vermack in uw verheve driften ,
 Waerdeerende den zin en zwier en maet en klank .
 Hy moedigde uwen lust in 't Nederduitsch gezangk ,
 En riep : Gebroeders , vaert , vaert voort , ô jongelingen ,
 En overwint op 't lant de stéjeugt in uw zingen .
 En 't heugt me noch , hoe al de stéjeugt , trots te moê ,
 Het nochtans geeyen most , hoe dikwyls kalf en koe .

En

En hagelwitte geit van uw wierd wechgestreken,
Op 't juichen van geboomt en hoogh gebergt en beeken.
Maer sint uw broeder eerst geraekte in 't prachtigh hof
Van 's Gravenhage, (een dorp, te vet gemest en grof,
Dat alle steden schier zoo wyt kan overtreffen,
Als boven 't kreupelbosch d'abeelen zich verheffen)
En u de titel van een Lantschout wierd tot loon
Van braeven arrebeit en kunsten aengeboôn,
Op dat ge uit hooger last en tegens lantgebreken
De vierschaer spannen zoudt, en 't heiligh vonnis spreeken,
Vertrok de lieve lust tot schoone poëzy
Van onzen Yffel. och! hoe dik beklaegde ik my,
Dat uw heer broeder zich ten hove wou begeeven,
En kiezen 't stadtgewoel voor 't eenzaem boereleven.
Nu, dochtik, volgt de Schout zyn' broeder, wars van 't lant,
En onze eenvouwigheit: nu zal geen Yffelkant,
Noch ryke veengront zyn gepeinzen meer bekooren,
Noch hy zich aen 't geluit der rietpyp laeten hooren.
Doch 't miste my, zoo lang de Godtheit met haer gunst
Uw gade in 't leven liet, 't sieraet van uwe kunst;
't Zy dat ge schoonheit leent in 't zwieren der penseelen
Uit haere tronië, of uw' Broedermoort by deelen
Haer voorleest, en zy een rechtvaerdigh vonnis strykt
Van uw tooneeldicht, dat voor geen tooneeldicht wykt.
Toen u haer licht begaf, en gy die heldre straelen
In 's levens avont zaegt weemoedigh nederdaelen,
Verflaeude uw zanglust ook, die zich ter naeuwer noot
Verquikte by den zoom des Yffelstrooms, wiens schoot
Hovaerdig op uw dicht, gelyk door snelle sluizen,
Met voller keele in 't zout van 't Zuiden plagh te bruizen.
Toen kreeg u Rynsburg en zyn Graefelyke Abdy,
Het eêlste Godtshuis in out Rynlant, naer dat my

's Lants heemraet Aelbrecht wist uit zyn geschiedenissen:
 Te zeggen, als hy in den Rynstroom plagh te vissen.
 Want ik hebbe ook somtyts 't gelukkig Leeuwendael
 Uit reisvermaek bezien, en daer 't oprecht verhael
 Van zyne aeloutheit met myn graege en leerzaeme ooren.
 Uit oude lantliên (ben ik 't waerdigh) moogen hooren.
 Doch niet die schoone Abdy, met koor en kerkkapel
 En al het metselwerk van d'eedle Petronel,
 Graef Floris kuifche bruit, was oirzaek, dat uw zinnen.
 Naer Rynlant hingen: neen, vryaedien en minnen
 Dreef u van Kamperveen naer 't weeligh Rynsburg toe,
 Van zulke een slaverny het gansche jaer nooit moê.
 En och! hoe jammerlyk had u die toght bezeten!
 Gy kost om deeze min u zelve ganich vergeeten.
 Deeze eene zorg verdreef de zorg voor ieder ding:
 Uw tuin stont wilt, en riep luidkeels om havening:
 Uw schaepskooi quynde, en scheen elk oogenblik te sterven,
 Terwyl gy onbeschroomt uw gront verliet en erven.
 Hoe dik heeft Warrenaer uw' reislust wel beklaegt,
 Terwyl zyn pleitzaek hangt, en hy, alle uur geplaegt,
 U duizent vloeken wenscht, naerdien dat uitheemsch vryen
 De vierfchaer sluit, en hem geen uitstel staet te lyen!
 En och! zei Bloemert, die dit reizen niet verstond,
 Ik wist dien weeuwenaer zoo rustigh en gezont
 Een vroumensch in ons dorp en Yffelbuurt te zoeken,
 Als daer hy ooit van las in zyn geslete boeken,
 Die, naer my voorstaet, van een' tichlers zoon te Room
 Geschreven zyn, en noch een' andren vent, met schroom
 En schrik te noemen, om dat zyne onkuifche dichten
 Hem 't lant uit dreeven, daer hy brant begon te stichten.
 En heemraet Eelhart, die zoo sterk, als iemant, weidt
 In Mastebroek, beloofde aen u zyne Adelheit,

Die

Die schoone, en spaerde 't ooft op welgelaede boomen,
 De snoeken in de graft, zoo gy te huis moght koomen:
 Ja zelf die jongkvrou, zoo rechtschapen en zoo vlug,
 Zwoer dikwyls, quaemt gy eens uit Rynlant weêr te rug,
 Zy zou een lauwerkroon met eige hant schakeeren,
 En uwe kruin; gelyk een dichter past, vereeren.
 Wat hebbe ik u 't geluk van zulke een heldre star
 Wel menigmael misgunt, terwyl gy, wyt en ver
 Van hof en huis, gezin en lantsliên kost vergeeten,
 Te Rynsburg by uw lief E L I Z E styf gezeten.
 Want zy is 't, die alleen de kroon in 't harte spant,
 Die u ten huize uit trekt en jammerlyk vermant,
 Naer fluit en ruispyp dryft, om uwe minquellaedje.
 Te strooien in den wint en 't steenende boschaedje.
 Gy woudt geen boeremeit, hoewel uw grootse geest
 In haer niets wraeken kon noch haer volmaekten leest.
 Uitheemschen was uw lust te dienen, maer wier kuuren
 En wispeltuurgheit gy dan ook moet bezuuren.
 Uitheemschen, zeide ik, (want ik had het ook bezocht)
 Zyn t' ongestadigh en brootdrongen in haer' tocht
 En minnetreken; en gy moght die maertsche vlaegen
 En dwinglandyen u noch dik genoeg beklaegen.
 Hoe dikwyls hoorde ik u, toen Leeuwendael my had.
 By zomer, onder d' eik daer ik geruster zat,
 Of 't zuigend oilam na lang zoeken had gevonden,
 Uw leet uitstorten, en op 't riet van zeven monden
 (Dat Melker eerst tot ons gebragt heeft, zoo men zegt,
 Een herder uit den streek van 't lant, dat zuidwaert legt)
 Vertellen aen geboomte en weilant, zonder ooren,
 Mer eengekarm, dat vee en menschen kon bekooren:
 Ook weete ik, dat my toen te Rynsburg is vertelt
 Voor vaste waerheit, hoe en lange verstorven helt

Of lantsgravin (dewyl 't geluit, niet onderscheien,
 Een twyfling baerde) uw naer en halfmistroostigh schreien
 Beantwoordde uit het graf en kelder, flaeu van stem,
 En stilde op deezen voet; uw trouwe min zou klem
 En nadruk krygen, als de wintervorst alle eiken
 Ontblooten zou van loof; dan zoudt ge uw' wensch bereiken,
 En zy, die wreveligh u haere min ontzei,
 Zou dan zoo buigzaam zyn, als boter in den Mei,
 Zoo handelbaer, als was: gy hadt haer slechts te smeeken
 Met zangen en gebeên; die zouden 't hart ontsteeken
 Tot kuische weérmin, en na gadeloze pyn
 Gy overwinner van uw wreede liefste zyn.
 Met deeze woorden was de tempelstem verdwenen,
 En gy geruster; schoon de Brittenburgsche steenen
 En Katwyks duinen noch somtyts uw minnesmart
 Aenhooren moeten; daer ge, in diep gepeins verwacht,
 Haere ongenâ betreurt en bitse hovaerdyen,
 En wat ge zwaerders van ELIZES hoofd moet lyen;
 Terwyl dat droef gezang de zee vervult en 't strant,
 Daer d' oude Rynstroom legt gedoken in het zant.
 Gelukkig Rynlant, dat uw schoon gezang magh hooren!
 Gezang, dat over zee Britanjes konings ooren
 Vermaecken kan, en dien ryksballing, Karels zoon,
 En Karel zelf onthaelt op 't sluiten van zyn kroon:
 Terwyl uw weérkomst hier van bronnen, beek en boomen
 En akkren wordt gewenscht, de Vecht-en Yffelstroomen
 Langzaemer vloeien, en een rei van herdren zucht
 Om uw gezelschap, dat zich aerde erbarmt en lucht.
 Maer is het waer, dat ik uit Woutheer heb vernomen,
 Dat uw vryaedie ten einde zy gekoomen,
 En uwe ELIZE nu, de staêge minneklaght
 Met weérmin loonende, al uw' tegenspoet verzacht,

Niet

Niet meer een BRAEM, (gelyk uw zangkunst, op die strecken
Geleert, haer noemen dorst, om u quansuis te wrecken,
En haere weigring te verhaelen op den naem)
Maer aengenacme roos, of bezi van de BRAEM;
Wy scheppen hoop, dat gy ons haestigh by zult koomen,
En zaligen al 't lant met Vecht- en Ysselstroomen
Door uwe ruispyp en verliefden herderszangk,
Waer aen uw kuische Bruit de toonen geeft en klank.
Want scheidt ze lust uw dicht te huwen aen haer snaeren,
De wint beweegt dan, zoo ik hoor, geen loof noch blaeren
Van Haegsch of Rynsburgsch hout; de nachtegael, zyn' toon
Mispryzende, schenkt uw muzykheldin de kroon.
Wat gulde tyt wordt dan aen onzen stroom herboren?
Een paradyseu, al voor eeuwen tyts verloren.
Maer, Bruidegom, die nu zoo hoog zit in geluk
En vreugt, als diep voor heen gezonken in den druk,
Wat dunkt u nu van 't woort en profesy der helden,
Die, in hun grafzerk lang verrot, deeze uitkomst spelden
Van uw' vryaedje, juist op haer' bestemden tyt;
Met dit beding ook, dat uw' zangheldin, gewydt
Aen mannen, groot van naem. hun lof in top zou haelen,
En Hollants Graven met onsterfelyke straelen
En schooner schildren, dan ze eertyts in Kosters stadt
Te Haerlem praelden, als een onwaerdeerbare schat?
Nu ziet ge, hoe een eik noch heden kan of morgen
Met wasdom loonen al zyn planters zweet en zorgen.
Gelukkige, die nu den stroom der ongeneugt
In deeze bronaer smelt van uw geluk en vreugt,
Die nu na endeloos gejammer en verlangen
Van uwe ELIZE wordt gekoestert en ontfangen,
Met kuische omhelzingen, in 't onbezoedelt hart
(Met welken rykdom gy de rykste vrekken tart)

En

En zederyken geest, die't woeste wilt ontwildert,
 En een bemint ontzag in oog en voorhoofd schildert.
 Dank, Bruidegom, dank nu d'alkoesterende min,
 Die uwe Bruit verwon en haren stuursfen zin.
 En gy, vereende, zoo ontsteeken met elkander
 Door minnevier, volhardt, gelyk de salamander,
 Te groeien in den gloet der onuitblusfbre vlam,
 Die van het nootlot zyn begin en oirsprong nam.
 De hemel gunne u, dat de braikers van uw' akker
 En weilant, jaer op jaer gezegent, bly en wakker,
 De pachtsom brengen, en wat meer bedongen is,
 Grasboter en een zak met ooft, de kerremis
 Voor uwe kindren, de belooning van uw minnen,
 En erfgenaemen van der oudren aert en zinnen.
 Neemt ondertusschen, o gepaerde, naer 's lants wys
 En eer, deeze appels, die hunn' naem van 't paradys
 Ontleenen. ik droeg zorg. ik zelf, om 't ooft te plukken
 In Herrestmaent, uit vrees van blutsen of van drukken,
 Met eige handen: ziet, zy zyn al reedlyk groot
 En ongeschent, gelyk een kers en kriek, zoo root;
 Ook zyn hier luttel uitgeleezene kastanjen,
 Zoo zuiver, als van 't jaer geballast zyn in Spanjen;
 Voor al eén krans, de Bruit ter eere, van gebloemt,
 In Oostenryk geteelt, en dat geen Duitschman noemt
 In zyne tael, maer dat veel jaeren tyts kan duuren;
 Een zinnebeeld der min, door d'aerdigste uwer buuren,
 Alwaerde en Rozegaert, geleezen en geschikt,
 En zoo, gelyk ge ziet, heel kunstigjes gestrikt.

1670.

V R E -

H E R D E R S Z A N G

TER WELLEKOMSTE VAN

J U F F R O U

ELISABETH MORIAN.

W Ou nu myn lantgedicht glad vloeien als de Vecht
 Of Yffelstroom, daer hy met kromme kringklen legt,
 Gelyk een slang, en zoomt de vette landeryen
 Met gras en klaver, daer myn kudde by bedyen
 En lang bedyden, toen ik, veilig en gerust
 In koele schaduw van het eikeloof, met lust
 Myn slaverny begon; ik zong met hoogen toone
 Uw wellekomst, o kuifche, o zederyke, o schoone.
 Indien uw nedrigheit deeze eernaem niet mishaeft,
 Daer andre ziel, als gy, een' ydlen moet op draeft.
 Nu schiet myne arremoë niet dan dees yver over?
 Een schuldige yver, schoon myn ruispyp vry wat grover
 Geluit slaet, dan wel voegt by uw naeukeurigh oor,
 Sint ik myn vaderlant gekruift heb door en door,
 Om na drie jaeren dienst eene eige kooi te vinden
 En eige kudde, en die voor donderbui en winden
 En wolvelift te hoën in 't ryke klaverlant,
 Of ook, zoo 't Godt gelieve, aen 't Zuiderzeesche strant.
 Wees welkoom dan, o maegt, o eer van uw gebuuren
 En onze lantjeugt, uit den ommekring en muuren
 Van 't weeligh Amsterdam, die werelt van een stadt,
 Die zoo veel steën misschien in haer begryp bevat,
 Als ons dorp hoffsteën, in onze overzeesche luchten,
 Terwyl uw speelnoots geen zes weeken langer zuchten

L

Om

Om uw vertoeven in 't gezegent Aemstellant
 Of heilzaam Sticht, daer gy out Abtstê, dicht beplant,
 Of 't graenryk Outwyk of gewyde lindelaenen
 Betreedt, terwyl de jeugt zich in gevloerde baenen
 Verpoost door 't hamerslaen op ballen, zwaer van palm,
 Zoo helder, dat 'er 't bosch driewerf op wedergalm'.

Hoe dik beluisterde ik een rei van herderinnen
 In d'elzehagen, die uw deugt om stryft beminnen
 En uw vertrek om stryft verwenschen door gezang
 En jammerklagt, om dat ze u missen maenden lang?
 Is dat, riep elk, is dat zes weken uitgebleven,
 O V R E D E G O N D? is dat uw woort, aen ons gegeven,
 Gestant doen? neen, o neen: maer mogelyk maekt u
 Onze onbedrevenheit en zinneloosheit schuw
 Van ons gezelschap, slechts genegen om te weten,
 Waer Zwaentjes hart legg', hoe haer minnaer zy geheeten;
 Wie Waerandier met ernst en wie hy vrye in schyn;
 Van hoe veel morgen lants Vrank's erven bruikers zyn;
 Of hoe veel vees Verwei tot noch toe hebb' gemolken;
 Waer Hadewich haer draght ontleent hebb', van wat volken,
 Of hoe veel guldens haer een zilvre ketting kost'
 Met sleutelreeks, met al; of hoe veel menglen most
 Ter wynkoop van het hooi van Tymen zyn gedronken;
 Terwyl uw braef vernuft den hemel en zyn vonken
 In 't oog heeft en verheft zich door al 't zichtbre heen,
 En al de werelt met haer' ommekring te klein,
 Te naeu valt voor uw' geest en geestige gedachten;
 Wier weêrga gy alleen in Z O E T E kont verwachten,
 In Z O E T E, uw zoete zus, die, als een arent stout
 Om hoog gevlogen, al den hemeltrans beschout,
 En wat de wysheit, in haer' starretroon gezeten,
 Voor lessen leeze, en huwt de werken aen haer weeten,

De

De kennis aen 't bedryf; die, zich altyt gelyk
 In alles, in den naem, in waerheit, 't schoonste blyk
 Van haer' stantvasten aert, uw afzyn kon vergoeden,
 En lang vergoedt heeft, tot zy, buiten ons vermoeden
 Verwildert op uw' voet en voorbeelt, schielyk vlucht
 En alles opgeeft (wyl gy brieven en gezocht
 Versmaedt) en laet de zorg van kudde en lammren vaeren
 En van haer tuinooft, dat zy plagh voor u te spaeren.

Quaemt ge evenwel, o maegt, uit Hollant, langer niet
 Uw aenschyn ons geweest en zynen Yffelviet
 Ontzeggende, en moght uw gezelschap haer gebeuren,
 Zy maegden wydden u een kroon van schoone kleuren,
 Gevlochten uit gebloemt en groen met eige hant,
 Schoon gy ook zonder kroon de kroon der maegden spant;
 De watergodtheit een altaer by Genemuiden,
 Daer Karels oude slot zich in de golf van 't Zuiden
 En Vechtstroom spiegelt, dat zy jaerlyks 't schoonste lam
 Of 't blankste geitje, dat ooit van de moeder quam,
 Vereeren zouden. zoo hoorde ik ze, diep gedoken
 Aen beekjes in de groente, op bloemen, versch ontloken,
 Uw weêrkomst wenschen, o begaefde VREDEGOND,
 Tot dat uw vaste voet op onzen bodem stond.

En zellef Eerryk, zoo bedreven op de fluiten
 En boereruispyp, klaegt zyn nootlot, niet te stuiten,
 De zangheldinnen van 't vermaerde Syrakuis,
 Terwyl de Vechtstroom met een aengenaem gedruis
 Voorby schiet, en zyn lam aen heg en struik blyft hangen.
 Hy, onbekommert of het spooreloze gangen
 En padeninslae, vangt op 't zevenvoudigh riet,
 Dat Godtschalk, Waermonts zoon, vertrekkende hem liet
 By ernis, aen huidskeels om uw vertrek te klaegen.
 Zal 't dan, riep hy, zal 't dan in onze lucht nooit daegen,

Geen zonne schynen, als of weêr de dwaeze vent,
 De zonnecbastert had zyn vaders kar gement,
 Eens zoo gerabrackt, dat hy zelf door 't zuizebollen
 Ten stroome in tuimelde, en 't gespan gerackte aen 't hollen?
 Zal 't aerdryk schuilen in vervloekte donkerheit,
 Als voor zyn schepping, toen de baiert, onbereit
 En ordenloos, 't heelal vervulde, en d' Ooster straelen
 Noch niemant had gezien in 't Westen nederdaelen?
 Gy ziet, o Zon, gy ziet, hoe onze nachtegael
 Nu treure en weigere het yffelyk verhael
 Van Itys doot, hoe ik haer grootsheit poog' te lokken.
 Zy antwoordt nimmer dan, met poozen, snikken, nokken,
 Om dat nu V R E D E G O N D, die 't heiligh vonnis spreekt
 Van haere zangkunst, in ons Yffellant ontbreekt;
 Die V R E D E G O N D, die dik van mynen veltzang zeide,
 Dat hy, aen 't ruifchen van een beek of in de weide
 En 't gras geneuriet, ook al zyn volmaektheit had,
 Schoon Godtschalk prys wint, als de puikbloem van de stadt
 En gansche hof, wiens gunst zy my ook kon voorzeggen,
 Zoo ik myn arbeit aen de kunst te kost zou leggen,
 En nooit vertraegen 't padt van Godtschalk in te slaen,
 Die zynen naem verkreeg langs deeze heldenbaen,
 Gy ziet, o Zon, in 't dal de leli rou aentrekken,
 De tulp verbleeken, en de nagelbloem met vlekken
 Ter bolle uit ryzen, geen gebloemt met zyne verf;
 Gy ziet, hoe in zyn reuk de tydeloos besterf.
 Gy ziet, o Zon; hoe al myn geiten mager quynen
 En zonder voedsel, hoe de maghtelooze knynen
 Hun hol verlaeten, hoe de koe geen mont aen 't gras
 Wil zetten, als of 't groen verslenst, verstorven was.
 Maer, V R E D E G O N D, wanneer zal ik, by u gezeten,
 Myn treurige uuren in uw vrolykheit vergeeten,

Ter-

Terwyl myn wolligh lam, nu graeger, 't gras affscheert
Met uwe geitjes, dien geen slym noch onkruid deert?

Wanneer zal, VREDEGOND, de leli witter worden,
De tulp en nagelbloem met purper zich omgorden
En al het ryk gebloemt, met zyne kleur geverft,
Braveeren, daer in reuk geen tydeloos besterft?

Wanneer zal, VREDEGOND, de blyde dagh eens koomen,
Dat hier uw aenzicht schyne, en ons gebergte en boomen
Bestraele en zegene? of indien de Zwolsche kiel
Alrede u herbergt, vaer geruyst naer lyf en ziel,
En vrees geen blinde bank of plaet, geen stoute baren,
Of iet, dat stil verrast, geen Zuiderzeegevaeren.

Zoo zong hy, dagh by dagh vermeestert van verdriet
Om u verblyf. terwyl de Vechtstroom langzaam schiet,
En zwoer, de hemel most dit jaer en andre jaeren
Zyn kudde zegenen en kloek en fris bewaeren,
Hy zou in schaduw van zyn' groenen hazelaer
Een outer bouwen, en in Grasmaent jaer op jaer
Godtvruchtigh en verheugt voor dagh voor dau ontsteeken,
En 't alvermoogend oog voor uw gezontheit smeeken:
Daer toe een rietpyp, van den allerkloeksten baes
Uit elpenbeen gewrocht, t' huis brengen voor zyn kaes
En uchtentmelk, waer op uw troni, net gedreven,
Tot elks verwondering de toonen schein te geeven
En aen te heffen: hy zou op dat dierbaer riet,
Zoo lang zich d' Yffel in de Zuidergolven giet,
Zoo lang de Zonne beurt om beurt zal daelen, ryzen,
Volschoone VREDEGOND en haer volmaektheên pryzen.

1671.

L 3.

MACH.

HERDERSZANG
 TER VERJAERINGE
 VAN JOFFROU
MACHTELT BOSSIER.

BEgaefde MACHTELT, schiept ge ooit lust in ons gedicht
 En herderspoëzy, het zy ze, grof of licht
 Van toonen, speele en zich alom luidskeels laet' hooren
 Op Schoutebruiloften, of slechts voor weinigh ooren
 Uw speelnoots welkoom heete aen d' oevers van de Vecht,
 Gewaerdig nu voor al dit nederigh en slecht
 Gezang te hooren, dat u over struik en heggien
 En bergen (want wie kon uw' jaerdagh dit ontzeggen?)
 Bejegt, en betoont, hoe ook 't aelout Gramsberg
 En deeze lantstreek uw volmacktheên zonder erg
 En list waerdeert, hoe hier ook wout en elzhegen,
 Zoo wel als t'Ommen, van Nimf MACHTELTS lof gewaegen,
 En Febus zelf geen bladt, geen dicht zoo lief beschout,
 Dan daer heur groote naem op 't voorhoofd zich ontvout.
 Wel aen dan, lieve fluit, nu uit de borst en longen.
 Beroemde MACHTELT en haer' dagh ter eer' gezongen.
 't Was winter, en de Vecht, alom met eene korst
 En steuwige ysbrug vast beslagen door de vorst,
 Verstreckte een spiegel van de zon, voor twalef jaeren
 En noch eens twalef ter zeegolven uitgevaeren

Met

Met glinsteriger hoofd, en warmer, dan ze plagh,
By winterweder op den voortoght van den dagh
En blonde dageraet door Sabaes geurge poorte
Ter kimme op ryzende, om dees zalige geboorte,
Die van d' Amptsherderin een blyde moeder maekt,
Te kroonen met een' glans, die schooner schynt en blaekt.
Zy ziet van haere koets de kraemvrou bly vergeeten,
Wat smart, wat baeren is, en door de vreugt bekreten.
Op haer' verlost en schoot de schoongefchape vrucht,
Haer eige beeltenis, bezien met zucht op zucht.
Benabuurde adeldom, ter goeder uur verschenen
Op dit gerucht, beslaet de kraemkoets rontom henen:
Doch d' adel niet alleen, maer herders zonder tal
Verzellen deeze vreugt; al 't lant is vol geschal.
En jonge Heiman, het sieraet en puik der knaepen,
De schoonste, die in Mei zyn zuiverlyke schaepen
In 't Ommer velt of naer de hei ter weide dreef,
Begroet de kraemvrou ook met Wouter, zynen neef
En zusterling, die pas een dagh of acht geleden
Met Dalffer Hageman een' zangstryt had gestreden,
En ook gewonnen om de gunst van Rykheldin:
Uit Ommer kerspel bei, bei even glat van kin
In 't beste van hun jeugt, bei afgerecht op zingen,
Bei uitgeleert en fix in zangveranderingen.
Bei offerden ze aen 't kint een' opgehoopten zak
Paeschapplen en (dewyl hun ditmael meer ontbrak)
Een boterstuk, noch versch gekernt en opgeslagen,
Met bidden, dat dees gaef de kraemvrou moght behaegen:
En 't jonge spruitje, dat aen moeders borsten lacht
En omziet vrolyk naer zyn doen, als of het wacht
Naer 't aengenaem geluit van hunne herderszangen,
Die Heiman eerst, als d' outste, aldus heeft aengevangen:

Be-

Begunstig, hemel, ons en deeze lieve spruit,
 Die ieders hart alreë verbaest maect en vrybuit
 Door 't grootse voorſpel. ik zie d'oude goude rye
 Herboren in onze eeu en lantschap: die verblyen
 Stokouden Melker in zyn' afgeleefden dagh.
 Den Vechtſtroom ziet hy in meer vryheits, dan hy plagh,
 Met hout en ſteenen naer de Zuidergolven zakken:
 Zyn lantsliên buiten ſchroom van uitheemsche ongemakken
 Hun kudden legeren by nacht in 't open velt,
 Terwyl een vrétoon op trompetten is geſtelt,
 En ieder vrede zingt, ten waer door ſtrooperyen
 Een Munſterſeh ondier al het kerſpel koom' beſtryen,
 Doch ras gekropen, als een tuinſlek in haer korſt.

Groei, kleene MACHTELT, groei by moeders volle borſt.
 Gy zult, gebeurt het naer myn zang en profesyen,
 By zulke een nektarbron in uwe jeugt bedyen,
 Gelyk een knopje van eene overzeesche roos
 Of geurige eglantier, wiens uitgelceze bloos
 En reuk by zomertyt in 't hecſte van de dagen
 De byen uitnoodt, en de dichte dorenhagen
 Zeer lieflyk over riekt op zyn' geſcherpten ſtam;
 Terwyl ik ſchuilende in het graezen van myn lam,
 De toonen ſtelle om 't bosch een deuntje toe te neuren
 Van onze vryheit, die geen Spanjaert meer zal ſteuren,
 Nu Welhem wackt, noch van zyn vyants bloet bemorſt.

Groei, kleene MACHTELT, groei by moeders volle borſt.
 Gy zult na luttel tyts gewenſchte honigraeten
 Uit moeders zoeten mont afzuigen onder 't praeten
 En koefstren voor de vlam van 't eiken wintervier.
 Zy leert u daeglyks, hoe door onbepaelt beſtier
 't Heel al in zyne vorm volmaect wiert afgegoten,
 Het licht zich veſtigde in de Zon, al 't vocht, beſloten

In

In eenen Okean, zich deelde: hoe uit klei,
 De mensch gevormt wiert en bezielt; hoe allerlei
 Gedierte hem, gelyk cen heerschap, willigh hoorde,
 Zoo lang de boomslang hem tot quaetdoen niet bekoorde,
 Die haeren meester van den tak bestryden dorst.

Groei, kleene **MACHTELT**, groei by moeders volle borst.
 Die vroomde, diep geleert in Godts orakelspreuken
 En kerkgeheimen, van geen menschen ooit te kreuken,
 Berecht u, hoe al't quaet, door deezen eenen mensch
 Het ront bezwalkende met zyn vergif, naer wensch
 Door eenen mensch, Godts Zoon, al't ront zy uitgebannen;
 Die, door uitheemsch geweld aen 't galgenhout gespannen,
 De boosheit uitwischt, en zyn volk bevrydt van schrik,
 (Terwyl hy hel en doot in 't uiterste oogenblik
 Gemuilbant heeft) dat hy noch door zyn arm verdedigt,
 Als onderdaenen, met zyn vaders kroon bevredigt
 Door borgtoght van den Zoon 's ryks een'gen erfvorst.

Groei, kleene **MACHTELT**, groei by moeders volle borst.
 Zy leert u alles, wat uw vaderlief zyn kudden
 Pleegt toe te zingen, als Amptsherder, daer ze schudden
 Van louter vet en milt bedyen by den stroom
 Der Munsterlantsche Vecht, alle akkren wellekoom:
 Hoe onze geitjes, met haer uier overlaeden,
 Alle avonts stallen, en de schaepskooi geen verraeden
 Noch wolfslist vreezen zal; hoe 't populierbosch vloeit
 Van dau en honigh; hoe de roos en tyloos groeit
 In woestenyen, daer al't onkruid zal verdwynen.
 En sterven, tot dat na ontelbre zonneshynen
 Een nieuwe hemel dit bouvalligh ront bedekk',
 Een andre aerdkloot ons verblyf en wooning strekk',
 Daer geen bedorvenheit de werelt meer zal schenden,
 Maer 't recht en billyk, dar geen eeuwen zullen enden,

M

Op.

Opluiken, daer Godt zelf zyn aerdschen rykstaaf torst.

Groei, kleene MACHTELT, groei by moeders volle borst.
 Zoo zong ons Heiman, daer 't de kraemvrou niet verveelde,
 By 's kints geboortewieg: wat onze Wouter queelde,
 Zegt, Zangheldinnen, gy: ik onbedreven knecht
 En herder ben, och arm! hier op niet afgerecht.
 Veroudert Ommen, dat aen Bisschop Wewlichoven
 Uw stadrecht dank weet, dat u't oorlogslot quam rooven
 Met vestingen, met al; gy ryst weêr in uw' glans,
 En beurt uw torendak tot maen-en starretrans
 Ter goeder uure; en elk zal uw geluk verheffen,
 Geluk, door geenens storm van ongeval te treffen,
 Zoo lang gy u by 't lof van MACHTELT wel bevindt.

Verhef, myn herdersfluit, verhef dit teder kint.
 Alle onze lantstreek zal de kraemvrou zaligh noemen
 Om haere dochter, die 'k een krans van boterbloemen
 Beloove, d'eerste, die 'k in onze klaver speur.
 't Geloof is, dat die bloem de toveryen steur',
 En wat bezworen is door onbekende krachten
 Geneeze. deeze spruit, waer van we iet groots verwachten,
 Eischt zulke een kroon, op dat geen lastertongvenyn
 Haer deugden hindre; of zoo een ander, in den schyn
 Godvruchtigh, haer vernuft door pryzen poogt te schaeden,
 Beloove ik haer een tuil van groene lepelbladen,
 Heel overvloedigh in de tuinen van Amint.

Verhef, myn herdersfluit, verhef dit teder kint.
 Ik weet niet, of ik ooit dien blyden dagh zal leeven,
 Dat gy, aenminnigh kint, uw stad een' naem kont geeven,
 Als Saffo eertyts aen het Grieksche waterlant,
 Haer wiege, door de snê van uw gezwint verstant
 En ongestuit gewelt van geestryke gedichten
 En poëzye, die de werelt zal verlichten,

Zoo

Zoo lang de Vechtstroom langs zyn graezige oevers vloeit,
 En alle jaeren door gesmolten sneeuwaght groeit.
 De Roomsche Erinna (of hoe heet ze, die voor langen
 En schier vergeeten tyt de Grieksche liergezangen
 Met Romes lof versierde en nu noch d' oude blaën)
 Die jongkvrou neemt u niet alleen voor speelnoot aen,
 Maer strykt ook zelfs de vlag voor uwe veltgedichten,
 Zoo ver de Tyber voor den gryzen Ryn moet zwichten,
 Zoo ver 't de lauwerier van 't vaele klimop wint.

Verhef, myn herdersfluit, verhef dit teder kint.
 Uitheemsche herders, in eene andre lucht geboren
 Aen andre stroomen, daer de twist hun rust kooft stooren,
 Waerdeeren deeze drift, een vonk van hemelsch vier,
 En blaezen ze yvrigh aen, verlekkert op den zwier
 En maet en klanken van haer' veltzang en zyn toonen.
 Thalye zelfs, omringt van al haer braeve zoonen,
 Wees u, indien 't u lustte, eerlang den zangprys toe,
 Schoon 't al de herders van ons kerspel, trots te moê,
 Zich belgen zouden, dat gebergte en heilge bronnen
 En boschen schaterden, Nimf MACHTELT heeft gewonnen,
 Nimf MACHTELT, die zoo teêr van Febus wordt bemint.

Verhef, myn herdersfluit, verhef dit teder kint.
 Wees vrolyk, kraemvrou; ik, ik zie den tyt eens koomen,
 Dat deeze MACHTELT, in de schauw van popelboomen
 Al 't lant zal zaligen met haer verlicht gezangk,
 Dat bosch en beemt verrukt, betovert door zyn' klank.
 Want lust het haer, 't gedicht aen haere keel te huwen,
 Al 't wout is stil; het schaep kan voor geen wolven gruwen,
 Het duifje voor geen valk; de Vechtstroom vloeit heel zacht,
 Door haer gezangen in een slaverny gebracht.
 En zelf de Godtheit daelt genegen uit de wolken
 En haer' gewyden rroon, en zegent lant en volken

Op haer gebeên, terwyl zy meer dan menschlyk zingt
 Van haer genade, en met de keur van nooten springt,
 Waer door ze 't menschdom niet alleen in vlam kan zetten,
 Maer ook de Godtheit snoert aen haere zachte wetten,
 Terwyl Godts wetten in haer boezem staen geprint.

Verhef, myn herderssluit, verhef dit teder kint.
 Dit zal door zyn gezang de droeve moeder troosten
 En bystaen, en gelyk een heldre zon uit Oosten,
 De nevels vaegen van een ongeruft gemoet
 En zwaer gepeins, om Godt en 't alleroogste goet
 Bekommert en begaen met godtgeliefde smarte.
 Droegt gy haer maenden lang met arbeit onder 't harte,
 De tyt genaekt, dat zy die rampen weêr verzacht,
 Zoo dikwyls zich haer geest, met Godtsmin zwaer bevracht.
 Lost in een' lofzang of geschriften hem ter eere,
 En u ter blyfchap, die zich dagh op dagh vermeere,
 Zoo lang zy van haer' Godt en menschen wordt bemint.

Verhef, myn herderssluit, dit wonder van een kint.
 Zoo eindigde het liet, by beurte u toegezongen.
 Al 't kerspel stemde toe met hantgeklap en tongen.
 Wy zien door 's hemels gunst de profesy, elk woort
 En regel, stip vervult. uw' jeugt groei eeuwich voort,
 Begaeftde MACHTELT; nu onze avontzon aen 't vallen
 My naer de stulp toe dryft, myn geitjes naer de stallen.
 Indien 't noch raedzaem is, dat ik myn armoê waeg',
 Daer ieder schroomt, dat een vervloekte boereplaeg
 Het lantschap villen koom' met snoode dwinglandye,
 Zoo d' almaght zelf ons voor die moerwil niet bevrye.

H E R D E R S Z A N G . 93

W A L B U R G .

H E R D E R S Z A N G

TER VERJAERINGE VAN JOFFROU

A N N A M O R I A N .

't **W**As zomer, en de Mai, vol bloemen, liep op 't lest,
Toen Zegemont, een knaep van 't overzeesch gewest,
In 't Haegsche bosch en loof van groene weelige elzen
(Daer Vrou Jakoba plagh haer' Ridder Vrank t' omhelzen,
Naer 't oude lantgerucht, uit ongeveinsde min)
De zon ontschuilende, om den middagh, droef van zin,
Een liet aenhief (terwyl al 't wout en eikehagen
Aendachtigh luistren) om zyn droefheit te verjaegen
In eenzaamheit, als dik voorhene, door 't gezang,
Hy zong uw jaergetyde, o WALBURG, dat hy lang
Verhoopt te vieren, ter gedachtenisse en liefde.
Dit jaergety vaegde ook de quelling, die hem griefde,
Van 't hart, gelyk de zon den nacht van 't aerdryk vaegt
Met mist en nevel, als 't in 't Oosten 's uchtents daegt.

Gevlerkte winden, dus begon hy, kunt ge hooren
Naer Zegemonts gezang, en zyn uw geest en ooren
Niet ver van huis, of met de Ruiters vloot in zee,
Om voor 's lants welvaert en de watervryheit meê
Te stryden door 't geweld van uitgelaete buien,
En tegen Karels maght al 't onweêr op te ruien,
Draegt myn gepeinzen op uw vleugels naer de Vecht
En Zwartten waterstroom, daer Zwol in 't ronde legt,
Gekroont met eenen krans van vette landerycn
En Mastebroek, belaeft van vreemde roofharpyen,

M 3

Aen

Aen WALBURG, WALBURG, die, gelyk in't graeflyk wout
 Jakobaes beuk, volgroeit, den prys van ander hout
 Verdient, verheven uit den rang van haer gespeelen,
 In't lof van Febus zoons en dochters diepft magh deelen,
 Op't steile zanggeberg van jongs af door den rei
 Der Zangheldinnen bly onthaelt met vreugtgeschrei,
 't Is uw geboorte, o maegt, en puikbloem aller maegden,
 Die Vader Pean ooit in onze lucht behaegden.
 Wanneer ge, godtgewydt en bly, ten koore quaemt
 In zyne lantkapel; wie zou, gelyk betaemt,
 Op deezen dagh u niet ter eere moedigh zingen?
 Ook porde ze voor vyf en twintigh zonneringen
 Den gryzen Goedaert noch luidruchtigh uit de borst
 Eens aen te heffen, daer ge laegt om uwen dorst
 Te lesschen aen de bron van moeders bloet en aders.
 Gy zoudt, o WALBURG, o gewenschte hoop uws vaders,
 In korten (viel het uit naer zyne profesye)
 Een wysheyt zuigen, als de kiesche honigby
 By zomertyt in 't Gooi uit keur van bloem en geuren,
 Die uw vernuft en deugt zoo hoogh in top zou beuren,
 Als uwe naemgenoots, twee naemgenoots, voorheen
 Den luister en 't sieraet van akkers en van steên;
 Een wysheit, die, te groot voor d' aerde, alom gevlogen,
 't Heeial beschout door kracht van haer doorluchtige oogen
 Met al wat zichtbaer is. In Duitsche poëzy
 Zou u zelf Febus met zyn zustren, kuisch en bly,
 Voorzingen aen den stroom van 't Zwolsche Zwartewater,
 Dat nu op uw gezang met vrolyker geschater
 En voller keel zyn kruik in Zuiderzee uitgiet:
 Gy zoudt het zanggebergt, dat tot de wolken schiet
 In ons geweste, elk tot een voorbeelt braef beklimmen,
 Schoon met een nydigh oog u d' afgangst quam begrimmen,
 En

En al de lantjeugt stond verwondert en verblind ,
 Nu eene jongkvrou haer in dicht de loef afwint.

Uitneemend dicht! gy kunt de Jaghtgodin behaegen
 (De Vecht is myn getuige en zyn geboorte) in 't jaegen
 Naer 't graeuwe bergkonyn. Zy, in haer' loop gestuit
 Door W A L B U R G S veltgezag, verlaet de jaght en buit,
 En met haer speelnoots door d' onsterfelyke vonken
 (Want W A L B U R G schein geen mensch) die uit twee oogen blonken,
 Geraekt, omhelst de maegt, volfschoon van verf en leest,
 Als wiffen erfgenaem van haer heer broeders geest.
 Toen hoorde men, dat lang te vooren was geroempelt,
 (En 't bleek niet duister) hoe een stroomnimf, overrompelt,
 Verkracht van Febus aen de zoomen van het Schelt,
 Eer 't Vaderlant alom in koolen was gestelt,
 Voor eerste moeder van haer stamhuis wierd gerekent.
 Sint stond de godlykheit den nazaet diep getekent
 Op 't aenzicht, waer hy zwoef, geslingert door zyn lot,
 Alomme altoos gekent voor afkomst van een' Godt.

O zaelge dichtkunst! moght u Luidewyk eens hooren
 Uit W A L B U R G S lippen, daer hy, zoo verwoedt van toren
 En hoogmoet, Leeuwendael bedreigt met vier en vlam,
 En ons met ballingschap; zyn felle wraeklust nam
 Gewis een' keer, en hy lei zyn' ontvouwen stander
 En al het wapentuig, als Herkles, of een ander,
 Die al het aerdryk heeft vermeestert op een' sprong,
 Gebogen aen den voet der schoone, daer ze zong;
 Men zagh geen weilant meer, geen akkers afgeloopen,
 Geen stulpen afgebrandt; geen lantsknecht zou meer stroopen
 Langs heerewegen, om een' diepbegraeven schat;
 Ons kalf en koebeest, als voorhene, vet en glat,
 Gulhartig tot den buik in gras en klaver weiden.
 Maer och! 't is hooploos, nu de dichtkunst, al aen 't scheiden,
 Zoo

Zoo veel by 't raezen van dit oorlogsonweêr geldt,
 Als een onnoosle duif by 't onverwacht gewelt
 Van eenen havik, die gezwint om hoogh gevlogen
 Het duifje plondert van zyn veêren voor elks oogen.

Maer, braeve WALBURG, die, ter goeder uur verjaert,
 Door gunst der Godtheit noch beschermt zyt en bewaert
 Voor oorlogs onheil, stond myne armoê niet verlegen,
 (Gy weet het, 's Gravenhage en Westlant met uw wegen
 En vaerten) ik vereerde eerbiedigh Pans altaer
 Op uw' geboortedag, den blysten dag van 't jaer,
 Door 't schoonste zuiglam, dat, van Vrieschen aert gekoomen,
 De blanke moeder ooit wert in myn' stal ontnomen.
 Nu kan ik, och! gering en arremzalig mensch,
 Niet anders offren, dan een' ongeveinsden wensch,
 Uit onbekrompen hart en boezem uitgegoten,
 Terwyl Nimf Machtelt, d'eer van onze lantgenooten
 En Vechtherdrinnen, uw' geboortedag vereert
 Met tydeloozen, die, aen tulpen geschakeert
 En akoleigebloemt, den regenboog gelyken,
 Als ik dien nieulings zagh in onze wolken pryken
 Met twee drie verwen by out Scheveling in duin,
 Daer zich de hooge klift met haer' geschoren kruin
 (Ik had myn geitjes toen omtrent de klift verloren)
 Verheft, en moedigh dreigt ten hemel in te booren.
 En Heidenryk, zoo ryk van kennis in 't gebloemt,
 In kracht der kruiden, die, genoemt en ongenoemt
 By Duitsche tongen, en uit onzen gront gesproten
 Of in uitheemsche lucht, in weilant of aen sloopen.
 Of in moerassen, hy als Vader Febus kent,
 En weet te temperen, schenkt u in deeze lent
 Een zuivre mengeling van luchtige gewassen,
 Die, op zyn pas gezoôn, uw lichaem voor 't verrassen

Van

Van koortsvier en zwaer bloet en gallige ongenengt
Hanthaeven jaeren lang by eene frissche jeugt;
Door Welhem, offeraer van 't Zuider veen, gezegent,
En door zyn' zang, die milt van melk en honigh regent,
En in zyn kerkdorp en gehuchten out en jong
Betovert, en van vorm verandert op een' sprong.
My, noch te ver van huis, en in uitheemsche luchten
Op hope zwervende, hoort aerde en hemel zuchten
Voor uw' behoudenis, o uitgeleeze maegt,
Die door vernuft en deugt, daer 't lantschap moet op draegt,
Al 't lantschap wyt en zyt vereeren kont en sieren,
Als d' anjelier den hof, de reuk onze anjelieren.
Doch helpt me Godt eens weêr op Yssellantschen gront,
En magh ik luistren naer uw' honigzoeten mont,
Terwyl myn geiten met haer jongen vrolyk weiden
En 't gras afscheeren (daer myne oogen haer geleiden)
Aen 't Zwarte water en zyn' groenbezoomden kant,
Ik viere moedigh uw' verjaerdagh op den trant
Der braeffte knaepen, dat het bosch en beemden hooren,
En myne herderswys opvangen met hunne ooren.
Zoo zong ons Zegemont, daer 't wout en boscheik hoort,
Die zyne toppen buigt, door dit gezang bekoort,
En driewerf nabaeut met vermakelyke galmen
Op 't uiterste geluit van zyn gesnede halmen.

N

HER-

H E R D E R S Z A N G,
T E R B R U I L O F T E
V A N D E N H E E R E
M^{R.} B E N J A M I N F A G E L,
E N J O N G K V R O U
J A K O B A G R A S W I N K E L.

Vrêryk. Wouter.

Vr. **Z** Acht, oude kennis, zacht: waer hene leit de gang?

Wo. **Z**oo boschwaert, Vrêryk, schoon 't my lastigh valt en
Dit arme geitje met zyn jongen voort te dryven. (bang

Vr. Gy kunt, behaegt het u, in d' elzelommer blyven

En rusten aen dees beek; en lust het u met my

Eens aen te heffen op de ruispyp ter waerdy

Van twee gelieven, ik volge uwen toon volvaerdigh.

Wo. 'k Had anders myne sluit ons Godtshuis, zoo eerwaerdigh,

Als out, al togedacht, zoo lang de gulde Vrê

Het lant van ons geboort met Noort- en Zuiderzee

Begeeft, en al 't gewest aen snoode rykstyrannen

Ten roof gegeven blyft, die, schellemsch aengespannen

Met lantverradren, alle onze armoê, huis en tuin,

In koolen leggen en begraven onder 't puin.

Maer wie zyn toch dit paer, die zalige gelieven,

Die gy met uw schalmei en veltzang zult gerieven,

Een' veltzang, daer het bosch en Haerlemsch hout op roemt;

Gelyk de tuinman op de roos en haer gebloemt?

Vr. 't Is F A G E L, jongste steun der afgeleefde moeder

Na vyf gezusters, en 's lants tolk, zyn' ouder broeder;

Een

Een zoon van V R A N K , die, hoofd des allerhoogsten Raets,
 Onkreukbaer in 't gemoet, vernoegt met minder staets,
 En nooit door slimme kunst geleert van 't spoor te wyken,
 Het vonnis, zoo getrou, als wakker, plagh te stryken,
 Gevolgt met yver van den een' en andren zoon,
 Twee schoone paerlen aen een dubble wapenkroon:

't IS H E L D E W Y N , de bloem van D I E R Y K S schoone nichten,
 Dien D I E R Y K S , die altoos ons Hollant zal verplichten.

Zoo lang de meesterknaep, de heemraet plukt en leest
 De ripe vruchten van zyn arbeidzaemen geeft;

In jonger jaeren van het overzeefch Venedigh

Met goude ketens (zoo onze Aelbrecht, als hy, vredigh

En op zyn dreef, in 't groen by 't vee rusten plagh,

My leeraerde) vereert om 't pleit van zyn gezagh;

Die zynen lesten tyt aen Leeuwendael besteedde,

En storf in 't vordren van den Leeuwendaelschen vrede.

Wo. Ik voele, o Vrêryk, hoe dit feest myn zanglust wenk',

Vindt onze bruigom smaek in 't herderlyk geschenk.

Vr. Gewislyk, deeze dagh verdaghvaert myn gezangen

En kunst, behaegt het die de jonge bruit t' ontfangen.

Wo. O brave bruidegom, uw moeders rechte hant,

(Want, naer my Volkert, zoo bedreven in 't verstant

Van oude naemen, als de kloekste tolk der tolken,

Berecht heeft, heet gy zoo by d' Oosterlantfche volken)

Ai luister, magh het u gebeuren, naer dit dicht,

Dees herderslessen. zy erinren u den plicht

En voet, dien d' oude man, uw vader plagh te houden.

Vr. Wie wacht wat anders nu van deezen nieugetrouden,

Die met zyn trougeluk de lant- en stêjeugt tart

En uitdaegt, by zyn bruit, zyn schoone, en in het hart

Gehuiſt gehooft, terwyl zy hem bezit met eenen?

Wo. Ik zagh het voorſpel van die staethoop al voorhenen

Voor drie paer jaeren, toen de kromme Ryn my had
 En 't Abtstebosch in 't Sticht, daer ik by wylen zat
 En neuride een gezang in populieren lover
 By d'avontzon: de lof des jongelings woeg over,
 En klont al d'akkers deur: hy won in 't worstelperk
 Den prys, en viel de bloem der jongheit vroeg te sterck.

Vr. Dit tuigde ook Hageman, die, met den mont wyt open
 Naer 't hooge tempelkoor, als andren, toegelopen,
 Zyn' hoogen dagh aenschoude, en hoe hy, met de kap
 En tabbert, aengetreên, van elk met hantgeklap
 Wiert toegejuicht: elk riep, hy riep al mede in 't hondert:
 Ter goeder uure zal ons Westlant staen verwondert,
 Wanneer 't den vader in dien zoone aenschouwen magh,
 En hy eens bloeien in 't Raetsheerelyk gezagh.

Wo. Best hing de jongeling, o Vrêryk, zyn vyf zinnen
 Aen 't vryen eerst te koste, aen ziele- en hartewinnen,
 Aen 't minnedingen voor een slukfsche jonge maegt,
 Een maegt, die 't hart zoo hoog by haer gespeelen draegt,
 Als Vrou Jakobaes eik al d'elze- en lindebossen
 In haer vermaeklyke waeranden is ontwossen.

Vr. Hoe dikwyls zach ik haer aen zyne rechte hant
 Te voet, of in de koets te viervoet naer het strant
 Getogen, dat het klont, terwyl haer wangen bloozen,
 En d'eedle kuifcheit zich beschaduwte met die roozen!

Wo. Hoe dikwyls zag ik hem door dat verliest gezicht,
 Die purpre bloozendheit, die nieuwe vlammen sticht,
 Verrukt, terwyl haer tong, gelyk een goude keten,
 Hem in haer slaverny geboeit houdt en bezeten!

Vr. O zoete toveres, die, zoo beleeft als schoon,
 d'Alkoesterende zon, uit haeren oostertroon
 Gerezen, geenszins wykt, en trekt door uw vermogen
 Boschaedje en beemden naer twee vlammebraekende oogten!

Wo. De

Wo. De gront luikt op, waer gy uw tedre voeten zet:
 De vyvergodt gevoelt in 't koelste van zyn bed
 Een' onuitblusfbren gloet: verwoede en felle stieren
 Bedaeren, in 't gevecht, koomt gy door 't weilant zwieren.

Vr. De zegelbloem vervult in 't hartje van den Mai
 De lucht met eedler geur: gy doet de hindcbai
 By zomer aen haer' sruik en dorens voller zwellen
 Met levendiger root, dan rype tuinmoerellen.

Wo. Wat spelt dit voorspook niet al zaligheids aen bruit
 En bruigom, leeven zy met rust hun jaren uit,
 En koomt de hemel, zat van onze krygsellenden,
 Het radt van 's Lants fortuin en weêrspoet eens te wenden!

Vr. Geraekt ons lantschap eens in zynen ouden staet,
 Verloft van 's vyants wrok en overbittren haet,
 Wy zien de jongkvrou, nu zoo blyde alom bejengt
 Van aerde en hemel, met den schoot vol heils geregent.

Wo. De nabuurstadt en al haer bloetverwant geslacht
 Verheugt zich billyk in dees' troudagh, en, verwacht
 Eene ongesteurde ry van kinderen en neven,
 Waer in de vaders en grootvaders braef herleeven,
 Door 't nootlot tot den dienst van 't vaderlant gewydt,
 Hoewel de nyt haer hart en lever knaegt van spyt.

Vr. Gebeurt het, dat dit paer uit zulk een stam gesproten,
 Ook weeligh groeie in winst van rechte en gaeve looten,
 Gelyk een vluchtigh hart noch mak en weerloos lam
 Oit van een' fieren leeu, noch duif van arent quam,
 Ik zal een Tesselsch lam ter lantkapelle brengen,
 En met dat jeugdigh bloet den offerdisch besprengen.

Wo. En ik dit geitje, dat by Scheveling in duin,
 Omtrent de hooge klift en haer verheve kruin,
 Onlangs geworpen, en zyn moeder onder wegen
 Verliezende, echter nooit om voedsel bleef verlegen,

Met lust en tedre zorg uit deeze hant gespyft,
 Dit spaere ik en noch meer, wannecr die dag eens ryst.
 Zoo zongen zy, tot dat de zon, alreede aen 't vallen,
 De herders en hun vee te rust dreef naer de stallen.
 1673.

A L W A E R D Y.
 H E R D E R S Z A N G,
 T E R E E R E V A N
 J U F F R O U
 M A R I A S I M O N I D E S.

Adelaer, Veenryk.

Ad. **T**Erwyl ge, o Veenryk, een teene korfje vlecht,
 Aen dees' gewyde beek, terwyl uw kudde legt
 En wederkaeut gerust de vroegkost in de klaver
 En 't zuivelryke gras, bescherremt voor 't gedaver
 Der donderbussen en oproer'ge keteltrom,
 Begin, behaegt het u, een veltliet, dat alom
 Het velt behaege, dat de Schevelingsche duinen
 Doe vrolyk hupplen met haere ongeschore kruinen:
 Want Veenryk heeft den naem van outs al, dat hy best
 De herdersfluit hanteert in ons vermaert gewest.

Veenr. Wien magh 't, o jongeling, nu lusten op te zingen,
 Nu tevens weilant en geboomte, duin en klingen
 Bedrukt zyn, en somtyts de hemel zellef schreit,
 Om dat de Voogt van 't Lant, dat op zyn arbeit
 En lantzorg adem haelt, zoo wyt van huis getogen,
 Het volk de vreugt misgunt van zyn doorluchtige oogen;
 Ter-

Terwyl een onverlaet hem lift en lagen legt,
 En hy gevaer loopt in een onverwacht gevecht?
 Ook heb ik oude man de fluit al opgehangen
 In d' oosterlantkapel, de zanglust en gezangen
 Den zak gegeven, die myn jongkheit lust en rust
 Verschaften, toen ik Zoetje eerst kuste en wert herkust.
 Gy, jonge knaep, zyt nu de glori onzer velden:
 Al d' akkers weeten uw gezang met lof te melden.
 Gy mooght, terwyl ik hoore, een nieugevonde wys
 Op 't veltliet zetten 's Lants getrouwen Voogt ten prys,
 's Lants Ruwaert, die onlangs zoo onverfaeght en wakker
 Den vreemden krygsman joeg uit Sinte Goeles akker,
 En Naerden vrydde van een snoode burgerplaeg.

Ad. Neen, Veeneryk, o neen: nooit zal zoo trotse een vlaeg
 My 't hart verheffen, om de krygstrompet te steeken.
 Ook zal 't den jongen helt aen dichters niet ontbreken,
 Die, zweevende op zyn lof, zyn roode krygsbanier
 Zeeghaftigh volgen. my, my is een ander vier,
 Een andre zingens lust om 't jonge hart geslagen.
 Ik heffe eens aen, moogt gy noch herderszang verdraegen,
 ALWAERDE, WAERMONT'S kint ter eer, dat op myn' halm
 Al 't omgelegen bosch luidruchtigh wedergalm'.
 Want, dat ge 't weet, myn vrient, en haer den lof moogt geven,
 Dien zy wel waert is, daer van onze jeugt geen zeven
 Zoo veel vernufts en deugts bezitten, zy braveert
 Alle onze jonge maets, wanneer ze quinkeleert.

Veenr. Ik ken ze, o Adelaer, ik ken ze en haeren vader
 Van dat zyn jongkheit in Oosthuizen en noch nader
 Het hoog altaer bediende: en ben ook jongk geweest,
 Al gryze ik reede, en niet zoo gemelyk van geest,
 Dat ik niet luistren zou naer zulk een slagh van wyzen.

Ad. Best rusten we, daer gins de godlyke eiken ryzen.

Ay

Ai zie, hoe daer Natuur een lustprieel in 't droog
Geschapen heeft. zoo blyft uw vee ons in het oog.

Gravinnelustbosch, dat, voor twee paer hondert jaeren
Geplant, en met uw groen zoo hoogh in top gevaeren,
Den weitsen hoveling een zomerwandling strekt,
En menigh herder met uw koele schaduw dekt,
Draeg door het luchje, dat in uw gezegent lover
Te speelen vaert, dit liet aen WAERMONT'S dochter over.
Of schuilt ge hier misschien in d' elzestruiken, hoor,
Ai hoor, o jongkvrou, met een toegenegen oor
Naer mynen veltzang, dien, hoe droevigh en onaerdigh
En onbeslepen, gy nochtans uw gunsten waerdigh
Geschat hebt. och, hoe rees my 't hart wel overent,
Wanneer het, zulk een' lof en blyfchap ongewent,
Half schaemroot triomfeerde in uw bekoorlyk pryzen!
Maer och! rees myn vernuft. gelyk deeze eiken ryzen
En hooge beuk, die gy, o minzaeme ALWAERDY,
Sieraet van onze buurt, zoo levendigh en bly,
Hervorremt en vernieuwt met groener loof en bladen,
Wanneer ge in eenzaamheit langs afgelege paden,
Verzelt met Hontwolf en uw hagelwitte geit,
Den mont aen 't speelen zet, terwyl de kudde weidt
En hondert harten met hunne opgestekene ooren
Die toonen vangen, die gedierte en mensch bekooren:
Rees myn vernuft ook zoo, ik gaf geen' stéman toe,
Geen' mcesterfluitenist: hy zou 't, hoe trots te moé,
Gewonnen geeven, en myn dicht zoo weeligh bruizen,
Als uw geboortrivier, de Zaen, die door drie sluizen
Haer vischryk water stort in 't wytgebiedend Y.
Geheel Haegambacht en al 't Westlant zou met my
En onze lantjeugt op ALWAERDES glori praelen.
Gy zyt getuige, o Zon, en uw vergulde straelen,

Van

Van dat ge alle uchtents uit de bloozende oosterkim
Ons zodendak verguldt, tot dat ge voor de schim
Der maene t' schuil gaet, hoe de maegt, met vlugge voeten
Voor dagh voor dau te velt, de Godtheit koom' begroeten
Op haere ruispyp, hoe ze uw alverquikkend licht
Verwellekoomte met een bly geboortedicht.

't Gedenkt me noch, (want hoe zou my die dagh vergeeten?)
Dat ik, in 't kreupelbosch by avontuur gezeten,
Haer' zang beluisterde, daer ze aen de watering
't Vee weidende, zoo 't schein, haer' broeder Edeling,
De hoop der dorpliën, en zyn droef verlies beklaegde.
Dees herdersknaep, och arm! dees jongeling behaegde
Alle onze heemraën vroeg door aengebore deugt.
Zy zong bedrukt, terwyl ik, ryzende van vreugt,
(De wiltzang hield vast op haer toonen na te baeuwen)
Den boschgalm volgde, die allengs begon te flaeuwen,
En, naer myn beste onthout, dus eindigde op het lef,
Dat Edeling, een telg van 't hemelsche gewest,
Nu vrucht en bloessem droeg in onverwelkbre hoven,
Die geen bedorve mist noch onweêr kon berooven.
Men vindt, o maegt, geen bron, die zoo het hart verquikt,
Dat in de Hontstar schier van dorst versmacht en stikt;
Geen zomerslaep bekoomt zoo afgeslaefde leden,
Die na den arbeit zich in 't koele gras uitspreeden,
Als uw bedroeft geluit den lykrou heeft verzacht.
Myn vee, als ik het denke, in 't graezen onverwacht
Gesteurt en luistrende, verzuimt zyn avonteten;
En 't kronklich beekje, dat hier sluipt door duistre reeten,
Gelyk een waterslang, vergeet zyn' snellen vloet.
Maizoetjes ziet men, noch besprengkelt door het bloet
Van helt Adonis, bly op hunne stoeltjes bloozen,
En wyken, zoet van geur, noch anjelier noch roozen.

O

Ja

Ja schonk haer Lecuwenhart geen groene lauwerkroon
 Haer kunst ter eer? een draght, die Saffo was gewoon
 Te draegen, eene maegt (als Wouter wist te zeggen)
 Die in out Grieken prys door zingen in kon leggen;
 Van al de werelt voor een zangheldin gekent
 By negen zusters, schoon de razerny in 't ent
 Die vryerzicke van een steenrots stiet in 't water,
 Daer al de zeejeugt haer onthaelde met geschater.
 Doch, braeve dichtheldin, dit voorspook tresse u nooit,
 Noch uw gezegent hoeft, zoo sicrlyk opgetooit.
 Ook schenke ik, tegen dat vergif (kan 't u behagen)
 Een peperwortelkrans, noch groen, en geen twee dagen
 Geleên uit Bloemerts tuin met eige hant geplukt.
 Waer myn genegenheit door armoë niet verdrukt,
 Gy hadt een zilvre fluit, als Vastaert u vereerde,
 De braeffste herder, die in Delflant ooit verkeerde,
 Toen uw gezang den helt, dien we eens alleen om 't jaer
 Te lande aenschouwen, als het godtgewydt altaer
 Voor zyn behoudenis met wierook wordt ontfteeken,
 Onthaelde, toen de kryg uit Goeilant was geweken.
 Ontfang dit ryk juweel, begaefde herderin,
 Daer aen den Ryn wel eer de Keulsche priesterin
 Meê plagh te pronken op ons hooghtyt, eer ze, byster
 En zinneloos in 't hoeft, zoo menigh braeve vryster
 Aen 't hollen hielp, om halfkrankzinnigh en ontfstelt,
 Gelyk eene offendrift, te locien door het velt,
 Berg op berg neêr, op 't spoor van raezende offeraeren.
 Zy liet ze hem hunne eerste en afgeloopde jaren
 Ter heugenis: hy schonk ze aen uwe kunst en deugt
 Nu eerst in haeren bloei, o bloem van onze jeugt.
 Delflantsche herders, die dees beemden moogt bewandelen
 Met uw gelukkigh vee; zy zal de dwarsfluit handelen,
 Ge-

Gelyk zy kunstigh kan: ai luistert, zy is reê,
 En zit'er toe in 't groen; als ik weleer in stê
 Een uitheemsch lierman zagh op eikenhout geschildert,
 Ben ik het waardigh, niet verbystert noch verwildert
 In 't midden van het wilt, dat hy by d' ooren leidt.
 Hy lokt, gelyk het schynt, met kenbaer onderscheit
 Al 't wout by een, kypres, laurier en beuk en eiken
 En populieren, die de wolken schier bereiken.
 Moght d' eedle priesterin haere erfgenaeme aen d' Elf
 Zoo hooren op haer fluit, gelyk zy ze certyts zelf
 Hanteerde, zy liet straks de razernyen vaeren,
 ('t Eenvoudigh veltliet brengt de woestheit tot bedaeren,
 En dryft quâe geesten uit) zy eerde, bly van zin,
 In onze Rynkapel, als opperpriesterin,
 't Gewydt altaer met keur van wierook en gezangen.
 Weidt, blanke geitjes, weidt, en blyft hier vreedzaam hangen
 Aen deezen heuvel: ik beluistre onze ALWAERDY,
 Die, dapper in haer schik en kommerloos en bly,
 (Het legt me al op de leên) den Voogt zal welkom heeten,
 Wanneer hy, brâef te paerde in 't harnas opgezeten,
 Na zyn verwinning door ons dorp te rugge keert.
 Keer, jonge helt, ai keer; de jongkvrou quinkeleert
 Uw dapperheit ter ecr, die haer gebiedt te rusten,
 In vrê te speelen, wat haer jeugdigh hart magh lusten.
 Zy heeft, indien ge 't weet, een schoon geschenk gereet,
 Met eige hant gewrocht, een zee groen legerkleet
 En purpren mantel, als uw grootvaêr plagh te draegen,
 Zoo dik hy langs den Vliet op 's Lants vergulden wagen
 Ten hove keerde uit zyn' zeehaften legertoght.
 Hoe zinlyk is die draght! hoe na de kunst volwrocht
 In al zyn deelen, en hoe fyn de zyde draeden!
 Stêjuffers, die somtyts 't nieusgierigh oog verzaeden

Aen herdren arrebeit, verwondren zich om 't werk,
 Als waer 't van een Godin, en waerdigh om een kerk
 Of kerkpilaer te kleên: men ziet 'er woeste dieren,
 Als of ze leefden, in waerande en wiltbaen zwieren;
 Een' norffen boschleeu, die, half sluimrend, van een' dogh
 En gryzen wollef wordt besprongen met bedrogh,
 Terwyl een eckelzwyn met scherp gebit van achter
 Hem in de huid zit, en een klepper, heel niet zachter,
 Zyne opgeheve hoef het beest in d' oogen klinkt.
 De leeu, dien evenwel de lecusmoet niet ontzinkt,
 Brult yffelyk, en schudt zyn gollevende haren
 En spalkt twee blikken op, die al 't gediert vervaeren,
 En vliegt den rekel in zyn' gorgel, dat het zwyn
 Ten woude uit vliê, de wolf, vermetel noch in schyn,
 Druipstaerten de van schrik zyn' vyant poog' t' ontschuilen
 En zyne klauwen in verhole en donkre kuilen.
 De purple gront is met oranje ooft bestrooit
 Van ieder kant, op dat het kunstwerk zy voltooit.
 Dit, op zyn steedsch gestikt, heeft onze jongkvrou vaerdigh
 Voor uwe lantvoogdy, die, alle erkentnis waerdigh.
 Meest met de liefde van ons herdren is gedient.
 Keer, jonge Helt, ai keer: de hemelwacht, uw vrient,
 Geleide u veiligh om de maegdegift t' ontfangen.
 Men ziet al 't lant naer u, als naer de zon, verlangen,
 Wanneer een regenvlaeg den gront te bersten drenkt.
 En gy, myn geitjes, die van d'avontstar gewenkt,
 Naer huis toe hunkert, gy zult onbekommert slaepen
 Op 's Voogden trouwe wacht en scheurvry schilt en wapen.
 Gaet, geitjes, daer de beek door d'elzeruigte dringt:
 Misschien dat ons ALWAERDE een avontdeuntje zingt,
 (Zy plag om deezen tyt haer kudden in te dryven)
 Waer by gy vrolyk kunt bedyen en beklyven,

Ter-

Terwyl ik dit gedicht op ginſſe abeelen ſny :

DRAEG, O GEZEGENT HOUT, DEN NAEM VAN ALWAERDY.

Veen. Hou op, o knaep; gy hebt uw boezem uitgezongen,

Uw hart nu opgehaelt: alle eeuwen, alle tongen

Verheffen op uw' toon de rykbegaeſde maegt.

Gy kunt, indien u een gering geſchenk behaegt,

Dees weitaſch, Zoetjes werk, van my in 't goê bekoomen.

Zoo heeft my uw gezang verrukt en ingenomen.

1673.

W A E R M O N T.

HERDERS KLAGHT,
OËR DE DOOT VAN DEN HEERE

SIMON SIMONIDES,

LEERAER VAN GODTS KERKE
IN 'S GRAVENHAGE.

HEt blyde voorjaer zagh de droeve herdersknaepen
En huisliên weenen in 't gezelschap hunner ſchaepen
Om heerschap WAERMONT'S doot, die, korts der nimfen vreugt
En blyſchap, in de groente en bloeſſem zyner jeugt,
Nu door een droef geval voor zynen tyt verſlonden,
De jeugt een treurgezang op 't riet van zeven monden
Verſchaft. elk ſchreiende ſchreit ook het rouwigh vee,
Dat van geloei zoo min verandert, als van ſtê.
Meest treurde onze Adelaert, wanneer hy 't quam te weten.
Dees, WAERMONT miſſende, doolde eenzaam, of gezeten
Aen eene beek, vol druks, ſchold al 't geſtarnt voor ſtraf,
De doot voor onvermurwt, het onverbidlyk graf

O 3

Voor

Voor wreet, en eifchte steeds zyn' trouwen WAERMONT weder:
 Maer och! de doot noch graf noch starren zagen neder
 Op dit beklagh, waer in de nacht hem overvalt,
 De zon vroeg bezigh vindt, terwyl zyn vee zich stalt
 Of stallen magh, zoo 't wil. elk kon den lykrou leezen
 Van zyn bekrete wang en bleckbestorven wez en.
 Zoo kropte een langen tyt de jonge herdersknaep
 Zyn droefheit binnen, die zoo menigh geit en schaep
 Bezuurt; maer stortte op 't lest zyn vinnige quellaedje
 Aldus in d' ooren van het donkere bosschaedje,
 Omtrent de zoomen van de kringkelende Vecht:
 Gezwinde lantstroom, die, langs oevers, steil of slecht,
 Heenvloeiend, jaer op jaer ons weilant pleegt te zegenen,
 En met een' overvloed van bloem en kruit beregenen,
 Hoe sleept ge nu zoo traeg uw kruik naer Zuiderzee?

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Wie zou niet schreien, daer ons WAERMONT afgestorven
 's Lants welvaert nasleept, en den honigh uit de korven,
 De visschen uit de fuik, de duiven van het dak?
 Zoo vollegde overvloed en zegen met gemak
 Dees vroome ziel, die, vroeg de godtheit opgedraegen
 En haere altaeren, in de lantkapel zyn dagen
 Gesleten heeft, altyt verhoort in zyne bê.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Gy, binnens oevers droog, kunt door die traenen zwellen;
 En, met een ruimer keel in zee gerukt, vertellen,
 Hoe Adelaert uw' stroom met brakken traenen vult.
 Misschien zal dit de Zaen, met mosch en wier gehult
 Of onthult, in haer' rou en droeve rampen troosten.
 Zyn jeugt, met helder licht gerezen uit het Oosten,
 Hield trou voorheen de wacht in Zaenlant over 't vee.

Vloei milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.

Nu

Nu legt die trouwe ziel. wat staet my nu te hoopen,
 My arremzaligh knaep? wie wil nu met een open
 En toegenegen oor meer luitren naer myn zang?
 U plaght ik, vroomer man, de zomerdagen lang
 Het nieuwe van myn kunst te schenken; en 't verveelde
 U nimmer, had ge 't drok of niet drok, dat ik queelde,
 Nu misse ik hem altoos; gy mist hem ook, myn vee.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Myn traenen, kranken troost in dit erbarmlyk jammer.
 Doch schiet myn oog te kort, help my, o Rotterdamer
 En Haegsche herders, en wie zyn verdiensten kent.
 Zyn naem staet eeuwich in het Haegsche bosch geprent,
 Dat om zyn doot het loof eerst opent, traeg ontloken.
 Wie schafte milder voer (geen mensch te na gesproken)
 Van bloemen voor de by, van weilant voor groot vee?

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Elk hou zyn oordeel; maer wie was altyt zoo wakker,
 Zoo naerftigh dagh en nacht? wie weerde van den akker
 Het ondiep beter, dat doorbersten quam met schrik?
 O WAERMONT, WAERMONT, hoe beschaemt ge elk oogeblik
 Ontelbre knaepen, die hun meesters teere schaepen
 De melk aftappen; dat de lammers, daer ze gaepen
 Naet 's moeders voedzaam zogh, versmachten op hun stê?

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Wie droeg het teder lam zorgvuldiger op d'armen?
 Wie spysde 't uit zyn hant met krachtiger erbarmen?
 Gy dreeft ze langzaam voort, o man, en met gemak,
 Die quynende en quaet deegs by avont onder 't dak
 Niet konden raeken of ter naeuwer noot geraekten;
 En die bezweken, als de zomerstarren blaekten,
 Brought ge in de lommerkoelte, als op een vrye ree.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.

Och

Och WAERMONT, WAERMONT, wie leest nu het hongrig blaeken,
 Dat uw geboorteplaets met honderden van daken
 In koolen legt, terwyl de snelle viervloet bruischt
 Voor wint voor stroom, gelyk de Vecht in 't najaer ruischt,
 En hoeft en paelwerk sloop met hoogbedykte wallen?
 De Ryp, op eenen sprong geheel in asch gevallen,
 Riep u in deezen noot te hulpe, en gy waert ree.

Vloei milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Kan uw vernuft de vlam betoveren en stuiten
 En stil beleezen, gy dryft ook de Beemster buiten
 En in haer slooten: gy, gy maelt de meeren uit,
 Als door een molewiek, door uwe yvoore fluit.
 Men ziet den klaigront straks met gras en kruit bewassen,
 Gebouwen ryzen uit de weelige moerassen,
 Voorheen de woning van gevint en schubbig vee.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Ik heb eens (ben ik 't waert) twee speelliên mogen schouwen,
 Op pallemhout gesneên, den eenen steden bouwen
 Uit steenen op zyn harp, terwyl de vedelsnaer
 Des andren eik en beuk en yp en hazelaer
 Met wilt en tam gediert kon door haer' klank vergâeren.
 Maer wat vermogen die by WAERMONT'S fluit en snaeren?
 Zy blussen vinnigh vier en dwingen stroom en zee.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 d'Oprechte WAERMONT leerde alom de jongkheit leeven
 Als hemellingen, en vol moets en rustigh streeven
 Naer d'eerste eenvouwigheit, voor eeuwen tyts verhuift
 Uit dit geweste, toen zy, langer niet verkuift
 Met ons gezelschap, ras twee vlerken aen ging schieten,
 Om 't gruwzaam aerdryk (want wien zou 't hier niet verdrieten?)
 Te ruilen met een ryk van godtsdienst en van vrê.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.

Och

Och WAERMONT, wisten we, schoon spade, uw les te volgen
 Op 't lant en ook in stê! de hemel, nu verbolgen
 Op Leeuwendael, dat vast elk oogenblik verdwynt
 En uitteert, daer de knaep, gelyk zyn kudde quynt,
 Zoude onzen gront van nieus met gras en graen beregenen,
 Dees' aengevochten oort met vrede en vryheit zegenen,
 En bannen 't oorelogh ten lande uit en uit zee.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Hy leerde ons, ('t heugt me noch) als Godts altaergenooten,
 Godts zuiver hartebloet, voor ons, als wyn, vergoten,
 Met heiligh koren, dat eens uit de wolken viel,
 Blymoedigh nutten op de welvaert van de ziel;
 En wat een aendaght dees gewyde tafel voegde,
 En hoe een dankbaer hart den goeden Godt veruoegde,
 Die voor ons knaepen aen een kruishout willigh lê.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 O zegenryke geest, wie kan uw' dienst vergeeten;
 Terwyl gy, boven zon en starren hoogh gezeten
 In eenen hemelkring, met straelen om het hoofd
 Uw' Godt gezelschap houdt? wordt Burgerhart gelooft,
 Hy zagh u zellef in een stoet van hemelscharen,
 Gevlerkte kindren, naer de goude starren vaeren,
 Terwyl uw kamerraet de zorg aenvaerd't van 't vee.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.
 Vaer wel, o WAERMONT, nu gekroont met gout en straelen.
 Eer zal de Vechtsnoek op gebergte en heuvels dwaelen,
 En 't graeuwe duinkonyn te wei gaen in den stroom,
 Eer ons geweest uw' naem, by ieder wellekoom,
 Zoo wyt men Duitsch verstaet, ondankbaer zal vergeeten.
 Ik zal jaer in jaer uit, aen deezen vliet gezeten,
 Uwe uitvaert vieren, gunt de hemel ons den vrê.

Vloei, milde lantstroom, vloei, en neem myn traenen mê.

P

Zoo

Zoo treurde onze Adelaert, terwyl de steenige oever
 Der kringkelende Vecht, alle oogenblikken droever
 En slaauwer op zyn' zang uit holen, naer en diep,
 Weêrgallemd, en voor 't lest noch tweewerf W A E R M O N T riep.

1675.

G O D T S C H A L K.

H E R D E R S K L A G H T,
 O V E R D E D O O T V A N D E N H E E R E

PHILIPPUS RULAEUS,
 L E E R A E R V A N G O D T S K E R K E
 T E V E L Z E N.

A En d'oude Vecht, die, dwars door 't Overfticht gellingert,
 Gelyk een kromme slang of ongebonde wingert
 Langs heide en weilant vloeit en kuiert gins en weêr,
 Tot dat zy 't vischryk vocht stort in het Zuider meer,
 Lagh Reinout onder 't loof van beevende effenboomen,
 (Zyn kudden graefden vry van opzicht aen de stroomen)
 En weende vroeg en laet om herder G O D S C H A L K s doot.
 De bleeke wang, waer op geen edelaerdigh root
 Gespreidt lagh, meldde zyne inkankerende smarte,
 Die, met een diepe zucht ten styfbeklemden harte
 Uit berstende, eindelyk zich loofde in deeze klaght:

Och! waer belande ik best? wat hol, wat donkre nacht
 Zal my mistroostigen in dees benaetheit bergen?
 Wien zal ik het gehoor der troostgezangen vergen,
 Nu G O D T S C H A L K, dien ik al myn droefheit in den schoot
 Te gieten plagh, ons door eene onverhoopte doot

Ont-

Ontrukt is, lust en vreugt der Brederoëfche weiden?
 't Is uit met my, helaes! 't is uit. hy legt verscheiden;
 Myn halsvriend, die, wat my geheims op 't harte lagh,
 Zoo zeker wift, al ik, sint Abtstede ons eerst zagh
 En Wiltenburgh, daer Vrank en Jurriaen ons knaepen
 Aenvokten tot de zorg der hagelwitte schaepen.
 O meesterherders, o heerschappen beide in 't Sticht
 En aen den krommen Ryn, hoe dier zyn we u verplicht?
 Uwe yver leeraerde ons het wassen riet hanteeren
 Naer Syrakuzes wys, zoo lief certyts by heeren
 En burgemeesters, dat zy zomerdagen lang
 Hunne ooren leenden aen 't eenvoudigh veltgezag.
 De veltzag kon certyts een' koning ook behaegen,
 Die, moé gezorgt voor 't ryk, zyne aengenaemste dagen
 Beleefde, als hy met lust den slacuwen wedergalm
 Van Zions heuvel wekte op zyn' besneden halm,
 Terwyl de kederbeek met zachten stroom aen 't bruizen
 De keien glat sleep, en de byzwarm, sterk in 't zuizen,
 Zyne oogen wiegde in slaep. een keder, godtgewydt,
 Bewaerde, naer men zegt, dien halm noch langen tyt.
 Heeft GODTSCHALKS heiligh riet Terezes hart betovert
 In 't Spaensch geweste, en gansch met ziel en zin veroverd,
 Vervoert tot zyne min, u dankt hy het alleen
 En uw getrouwe zorg, naest Godt en zyn gebeên,
 Bedreve meesters van de Nederstichtfche kudden,
 Zoo vet en wel gedoft met vachten, dat ze schudden.
 Wat heeft hy ons al schoons, wanneer hy, op zyn dreef
 En in een goede luim, by ons vernachten bleef,
 Van deeze maegt verhaelt, zoo ryk by haer gespeelen
 In goelykheit en geest, als hemelhooge abeelen
 Hun kruin verheffen boven 't laegh geneverhout!
 O Taegnimf, eer ontbreekt uw stroomen 't wightigh gout,

Bedriegt de mare ons niet, eer wy uw deugt vergeeten,
 En hoe gy GODTSCHALKS hart en zinnen hebt bezeten.
 Noch gaf ik u nooit toe. dat weet het Abtstêbosch,
 Gewatert van den Ryn, daer wy, noch jong en los
 Van kommer, 't luchtigh hart ophaelden aen de stroomen
 By beurte. stroom en beek en ruischende eikeboomen
 Beminnen 't beurtgezang. hoe klonk die herdersfluit!
 Hoe borsten nachtegael en vinken daer op uit!
 Maer och! nu zal geen bosch dien zangstryt ooit meer hooren,
 En wy geen wiltzang in geboomte of beemden stooren.
 Och GODTSCHALK, Reinouts min, en die myn min altyt
 Verdient hebt, ik schonk u, onze Erremgart ten spyt,
 Hoe schoon zy zingen kon, de tienden van myn' akker
 En vruchtbreu tuun. voor u, o knaep, zoo vroom en wakker,
 Was niets vervroren tot getuigenis der min,
 Die my dus onder had. ook spaerde ik, bly van zin,
 Uw deugt ter eere, noch doorluchtiger schenkaedjen,
 (Moght ik het leven) vol van loofwerk en sieraedjen.
 Maer och! 't is uit met al dien toeleg in uw doot.
 De koopvaerdyman voor de wal van 't Vlie in noot
 Kermt over onweer, 't graen kermt over hagelbuien,
 En over 't bulderen van 't waterdraegend Zuien.
 De rype boekweit, wy in dit gewest, hoe groot
 In ommekring, om uw verlies en droeve doot.
 Wat nootlot, vroomme ziel, heeft u zoo vroeg verslonden,
 En met u al 't gezang, op 't riet van zeven monden
 Gespeelt, wanneer ons vee aen 't graezen was met lust,
 Of voor de middaghzon in schaduw lagh en rust?
 Nu legt dat veltriet stom: geen herder kan het handelen,
 Hoe trots te moê. geen menich van ons, die 't ront bewandelen,
 Geen sterke Herman magh in Drente een' enklen steen
 Der Hunnebedden, nu een' langen tyt geleên

Doer.

Door menschen handen los op een gestuwt, verroeren;
 Geen knaep, na GODTSCHALKS doot, zyn vliere ruispyp voeren;
 Dan Ewout, dien hy ze ook ter lester uure schonk,
 Als erfgenaem, en zei; hou daer, o broêr, noch jongk
 En glat van kin, dees fluit, van vader my te vooren
 Door 't nootlot aengeërft; en laet ons Sparen hooren
 En Haerlem, dat ze uit kracht van ernis en waerdy
 Aen niemant beter, dan aen u geschonken zy.
 Gy zyt ge waerdigh, broêr; gy zult ze best hanteeren,
 Geen ander, als 't u niet verveelt te quinkeleeren.
 Ook nam ze onze Ewout, en betreurde tot een blyk
 Van dankbaerheit daer mê zyn broeders droevigh lyk.
 Dat 's troost in dit verdriet; dat geeft my weêr te hoopen;
 My arremzaligh knaep, die korts noch met een open
 En naerstigh oor my zelf verhing aen GODTSCHALKS mont,
 Terwyl hy by het graf van Engelmont den gront
 Der Roomsche weiden en Florenses stroom en haven
 Elk aenprees, daer hy eerst dien jongeling zag draeven
 Te paerde; dien alomme op 't heiligh hoogh altaer
 De wierook wordt gezwaeit wel twalefmael in 't jaer;
 Die ook de zorgen van zyn welgelaede schaepen
 Uitheemfchen toebetrouet en Nederlantsche knaepen.
 Maer toch wat haele ik weêr dit heiligh bitter op
 Vergeefs en vruchteloos? best is het, dat myn krop
 Zich ledigh giete in bosch en dichtgeslote laenen,
 En ik dit leven slyte al smeltende in myn traenen.
 Misschien zyn traenen ook geneezing in dees smart.
 Doch weene ik niet, en valt myn boezem al te hart;
 Ik zal vol druks zoo styf versteen en by zyne assen,
 Als d' oude lantkapel, uit puin weêr opgewassen.
 Zoo volge ik best den rou van 't omgelegen velt,
 Den Kruitberg, toevlucht voor die long of lever quelt,

De grootse hofstêen, die haere uitgehouwe kruinen
 Verschuilen in 't geboomt en schaduwryke duinen.
 't Legt alles styf in zwym; de schiebeek zelf gansch droog,
 Voorhene Kaspers vreugt en Geeraerts, die, bei hoog
 Van geest in hunnen tyt, bei uitgeleert in taelen,
 Het woeligh Amsterdam, om hier weer aêm te haelen,
 Verlieten, en de lucht der hoofstede en het stof
 Affpoelden met dit nat in Melkers vollen hof.
 Zoo zal ik, GODTSCHALKVRIENT, uwe uitvaert eeuwich vieren,
 Te deezer stonde uw grat met roozen en laurieren
 Bestrooien met dit woort: ontfang van Reinouts hant
 Deeze uiterste eer, daer gy, om hoog met diamant
 En gout gekroont, by Godt zyt in het licht gezeten.
 Dus scheidde Reinout uit, met wangen, root bekreten
 En dik gezwollen van getraen, terwyl zyn oog
 Uit GODTSCHALKS min voor 't lest zich driewerf wendde om hoog.

1677.

R E I N H A R T.
H E R D E R S K L A G H T,
 OVER DE DOOT VAN DEN HEERE
R E I N E R U S V O G E L Z A N G,
 LEERAER DER GODTGELEERTHEIT
 IN KERK EN SCHOOL TE DEVENTER.

O Gryze tweeling van den onbedwongen Ryn,
 Die (daer de Waelstroom zyn doorzichtbaer kristallyn
 En felle wielingen stort in de golf van 't Noorden)
 Al kringkelende en traeg langs groenbezoomde boorden

En

En buitenwaerden vloeit , tot dat ge in Zuiderzee
Uw kruiken ledigh giet , vloei , nu met vryen vrê
Gezegt , sneller voort en met een drift van stroomen ,
Of berg uw horens in de biezen , die uw zoomen
Bekleeden van weêrzyde , op dat gy nimmer ziet ,
Hoe ons geweste kerme en zieltoog' van verdriet.
De groote REINHART , die , uit Saxenlantsche heiden
Afkomstigh , aen uw' stroom de kudden plagh te weiden
Zoo zacht en vreedzaam , dat de jeugt , noch onbedocht
En los , de kunde van het veewerk by hem zocht ;
Die herder legt 'er toe . geen mensch zal hem meer hooren
Op zyne Duitsche fluit , die al het vee by d' ooren
Wist om te leiden , dat het zich vergat in 't gras ,
En meer vermaeks vond in zyn zang , dan in 't gewas
Van velt of akkergront . hoe stondt gy dik veroverft
Van zinnen , Zallantsch vee ! of op een' sprong betovert ,
Zoo styf en onberoert , als of het bloot gezicht
Der slangetroni , daer de fabel ons van dicht ,
U had van levendigh gevoel en bloet geplondert.
De jonge knaepen , flus om zyn gezang verwondert ,
Bezwymen op het lyk , dat ieder styf omermt ,
Terwyl om d' ongenâ der Godtheit ieder kermt ,
En ieder râloos klaegt , en duizent ongevallen
Uit REINHARTS sterven spelt voor schaepskooi en voor stallen.
Hy was het , groote man , die , yvrend voor den vrê
Der lantkapel , den storm der ongestuime zee
En golven broght door zyn gezangen tot bedaeren ,
En stilde 't bits krakkeel der twistende offeraeren ,
Gelyk die goede Godt , die , met ons vleesch en been
En bloet en zenuwen behangen , hier beneên
Goê man en borge voor benaeude stervelingen ,
Den lieven vrê herstelt , die in 't begin der dingen

Door

Door onzen vader in een' luffthof wiert gefcheurt,
 Van al zyne afkomst door alle eeuwen heen betreurt.
 't Heugt Adelaert, wanneer hy, uit de hei geroepen,
 De zorg aenvaerdde van de lammren, die, by troepen
 Aen onzen milden froom te wei gaende, in zyn glas
 Zich spieglen, hoe uw tong hem zyne plichten las,
 De herdersplichten, dat hy moft zyn volle stallen
 Zorgvuldigh gâlaen, dat geen fchaepje wiert bevallen
 Van fchurfdigheid of gal. de fchaepskooi wordt by nacht
 Belegert van den wolf; en zoo by daeg de wacht
 Niet trou is, raekt de kudde aen 't doolen en aen 't quynen
 Op ongezonden gront; de zomorzonnefchynen
 Vereifchen koel geboomt; d' Aertsherder, ftreng en ftrak
 Gedient, telt dagh op dagh de kudden met gemak,
 En 't ftaet ons nimmer vry een enkel lam te waegen.
 Zoo klonk uw woort, en uw bedryf ook in uw dagen,
 O REINHART, toen uw ftem den hoogen hemel bad
 (Wie heeft die naerftigheid ooit van zich zelf gehadt!)
 Voor Aedlaert, dat het heil uit zwangre wolken regende,
 En uwe rechte hant zyn' eerften arbeit zegende.
 Och REINHART, REINHART, wie vertelt ons nu, hoe 't ront
 Zyn' eerften aenvang nam, hoe d' ongefierde gront
 Bekleedt wiert met boffchaedje en bloemgewas en kruiden,
 Ontloken, eer 'er damp of waeffem quam van 't Zuiden,
 Eer Oofftenryk de zon zagh opgaen met haer licht.
 Uw keel, braef afgerecht op zingen en gedicht,
 Leerde ons by avontuur, hoe voor verloopene eeuwen
 Zes hondert duizent mans en vrouwen, al Hebreeuwen,
 In woest Arabië, gelyk ontelbaer vee,
 Een vierzuil volgden, en d' om hoogh geftuwde zee
 En opgelopen froom betraden, droogh van voeten.
 Gy plagt, o vroom man, alle uchtents 'r licht te groeten,
 Dat

Dat op den middagh, ten gerieve van dit volk,
 Den dagh verlengde, en spade in Edoms rooden kolk
 Verzonk; en 's avonts ook den glans der volle maenen,
 Die in een graezigh dal, op 't zwacien van de vaenen
 En Judaes wapenkreet, wert aen de lucht gehecht,
 Gelyk men van de kunst der tovervaerzen zegt.
 Men zagh ook nergens de geverwde regenboogen,
 Of uw geleertheit wist al 't lantvolk te vertoogen,
 Hoe zulk een teken was het zegel van 't verbont,
 Waer op 't gebou van aerde en hemel zeker stond,
 En buiten zeegevaer, sint duizent schelmeryen
 En gruwelstukken en verwate dwinglandyen
 Godts bliksem daegden, om dat goddeloos geslacht,
 Dat, uit een godlyk zaet en menichen voortgebraght,
 Het ront te klein was, van den aerdkloot af te donderen.
 Hoe ging uw geest te weide in 't wonder aller wonderen!
 Wanneer Godts outste Zoon, zyn godlykheit ten prys,
 Den ouden draek, de pest van 't Oostersc̄h Paradys,
 Den nek brak, en het grof zwaerlyvige gevaerte
 Aen eenen keren klonk en boeide met de zwaerte
 Van 's werelts afgront, die van blaeuwen zwavel blaekt,
 En gloênde koolen viers uit zynen navel braekt.
 O groote REINHART, al die Godts geheimenissen,
 Die u d' Aertsherder zelf zoo fix geleert had, missen
 Uw voedsterlingen nu, terwyl gy boven boog
 En starren op een koets, vol vonken, uit hun oog
 Te viervoete opgevoert, uw' mantel laet op d'aerde.
 Gy, om het hoofd gekroont met glanssen, groot van waerde,
 Ziet Godt in 't aenzicht, en de goude zon en maen
 Met duizent lichten snel beneên u ommegeen.
 Gy ziet ook, hoe de stank der gruwzaeme ordenloosheit
 Den aerdkloot omroere en vergiftig', hoe de boosheit

Q

Ge.

Geduurigh velt winne, en de waerheit schuilen moet
 Voor logentael en list en al het helfsch gebroet
 Van hoofsche vleiereye en listigh onderkruipen.
 Al 't kerspel waegt en weet, hoe boos en nydigh kuipen
 Den trouwen tempelier de tempeldeuren sluit',
 Of van den altaer dryf. de Nyt, verdort van huid,
 Hier door aen't groeien, zaeit geduurigh lasteringen,
 Als of waenweetende ten Godtshuize innedringen,
 En d' eige wysheit, die men aenleert in de stadt,
 Gezagh wil voeren boven Godts eerwaerdigh blad.
 O zalige ouders, hoe eendragtigh waren d' eeuwen,
 By u beleeft! wie zagh de priesterscharen schreeuwen
 En bits krakkeelen toen om een eenvoudigh woort?
 Wie zagh de lantkapel in haere rust gestoort
 Alleen uit misverstant? die, nu ganfch over ende
 Klaegt om den gruwel van dees binnenlantsche ellende.
 Toen was d' eenvoudigheid zoo blank, gelyk het kleet
 Der offeraeren zelf: men zagh geen vinnigh leet
 Toen aen elkander: elk queet zich in zyne plichten
 Getrou en wakker om den altaerdienst te stichten,
 En bezigde op Godts koor Godts ingewyde tael,
 Geen menschevonden, geen verdrietigh lang verhael
 En ordenloos gêteem van nieuwe onduitsche woorden,
 Waer van onze ouders en hunne ouders nergens hoorden.
 Ook zagh men, dat die dienst de Godtheit wel geviel.
 Dit bleek aen 't groeien van de kudden; schuit en kiel
 Quam ryk gelaeden t' huis met vischwerk; onze weiden,
 Vol klaver, groenden ook van vruchtbaer gras; de heiden
 Verschaften ryklyk voêr; de koeien zetten vet;
 De byekorv won werk en zwaerte aen met een zet,
 En elk genoegden aen de winsten van zyn neering.
 Hoe gaet het nu toe? nu heeft Leeuwendael de teering.

Nu

Nu quynt de meester met zyn vee, vol schurft en gal;
Dat gaet alle uuren af, en geeft het op; de stal
Ziet ieder morgenstont weér versche en nieuwe lyken,
Die, 's daegs kieskaeuwende in de heide, 's nachts bezwyken,
Ter naeuer noot by huis geraekt; geen honigh wordt
Gewonnen uit de bloem; geen geele raet gestort
In strooie korven; al 't geboomte is zonder bladen;
Het velt staet grazeloos, of met een korst beladen
Van schrael onvruchtbaer mosch; de beeken loopen droog,
Terwyl het koebeest loeit om laeffenis om hoog.
Och Leeuwendael! och, och, wie ziet noch eens het ende
('t Is slechts een aenvang) van dees binnenlantsche ellende ?
Och lief gewest, hoe wordt uw' welvaert wechgevaegt!
Hoe gloeit de gramschap van de Godtheit, die ons plaegt!
Dus stortte onze Adelaert zyn droefheit en quellaedje
En rou in d' ooren van 't harthoorigh eikbosschaedje,
En klaegde, vol verdriets, om R E I N H A R T S droeven doot,
Die, groot van geest, ook ons ondankbaer dorp te groot,
Nu ruimer woont, terwijl zyn naem beneên zal blyven,
Zoo lang men lammers aen den Yffelstroom kan dryven.

1679.

Q 2

REIN-

HERDESKOUT,
 TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE
 MR. EWOUT RUIL,
 EN JONGKVROU
 KATHARYNE HARING.

Wouter, Heiman.

Wo. **D**Ewyl wy, Heiman, beide in 't bloeien onzer jaeren,
 Ik op de ruispyp, gy in 't veltliet best ervaren,
 Ter goeder uure in dit bosschaedje zyn geraekt,
 Dit heiligh wout, waerom geen beurtgezag gemaeckt
 By ginste abcelen, onder 't graezen van de schaepen?
 Bekoorlyk beurtgezag past jonge herdersknaepen,
 En maekt ze wellckoom by 't vrouvolk van de buurt.

Hei. Gy, Wouter, die, van jongs door 't minlyk oog begluurt
 Der zangheldinne, onlangs den zangprys hebt gestreken,
 Toen Koenraet arrebeide om Wolfaerts leet te wreeken,
 Een' schoonen melknap, uit een' beukeboom gedraeit,
 Gy moogt me voorgaen. zie, daer is de gront bezaeit,
 Met mateliefjes en welriekende vioolen:
 Daer wekte Godtschalk, 't licht der middagzonne ontscholen,
 Eertyts den boschgalm op zyn netbesnede fluit.
 Ik volge uw voetspoor, al draeft uw gezang vooruit.

Wout. Neen, Heiman, hef eerst aen van Lantheers dwinglandyen,
 Of Warnars twisten, of hoe EWOUT, met zyn vryen
 Ten einde in 't lest geraekt, na al 't benaeur gekarm,
 Blyhartigh rusten magh in REINHELDINNEN arm.

Nu

Nu, Heiman, wat u lust, eens rustigh opgezongen,
Terwyl het oilam rust in schaduw met zyn jongen.

Heim. Best kroonen we EWOUT dan, de kroon van dit gewest,
Dien herder, die voor lang den naem had, dat hy best
De veltpyp handelde. en, gelukt het my te zingen
Tot zyn genoegen, laet vry Eggart my bespringen,
Ik ben den zangstryt op myn ban en boet getrooft.

Wout. Zoo wyt de bleeke maen voor 't morgenlicht in 't ooft;
De starren voor de maen met glans en straelen wyken,
Wykt Eggart ook voor u; gy zult den zangprys stryken.
Doch hier is 't rustbed, hier, van Godtschalk; hier de gront,
Gelyk een bloemtapyt, volweeven in het ront;
Hier koelt de schaduw der hoogh opgeschote abeelen;
Hier moogen we EWOUTS min ter eere vrolyk speelen.

Heim. Och, EWOUT, EWOUT, kroon van 't Kennemer gewest,
Hoe heeft de dolle min, gelyk een heete pest,
Uw hart bezeten, en van ziel en zin geplondert?
Gansch Brederoede staet verflagen of verwondert,
Wanneer gy kermt. wie trooft u arremzaligh knecht?
De schoone REINHELDIN, die u in 't harte legt,
Keert zich aen geen gekerm. gy, alle vreught ontscholen,
Gaet eenzaam door gebergt en naere bosschen doolen,
Daer 't water van den Teems het Vrankenlant bespoelt.

Wout. De klaigront wort gelaest door beeken; 't lam gevoelt,
En mint de koelte van de lommer, hagediffen
De doorne schaduw; en wy mogen ons verfrissen
Des middaegs in de rust by een gewyde bron.
Maer EWOUT, waer hy gaet, steekt over al de zon,
En REINHELDIN blyft vol van drukkige ongenade.
Hy, trouwe knaep, nochtans slaet steeds haer voetspoor gade.

Heim. Dit was 't, waerom de Nimf des Yffels geen geloof
En geen gehoor verkreeg, (hy was aen dat oor doof

Op dat pas) toen zy riep, Koom, EWOUT, berg my 't leven.
 Een onverlaet, die meer dees schennis heeft bedreven,
 Poogt my te plonderen van mynen dierften schat.
 Jurjaen en Vrederyk en Gysbrecht, nu ter stad
 Getroont, beschermden my voorhene in die gevaeren.
 Maer och! 't was ydel, dat zy schreeude op stroom en baren.

Wout. De min van REINHELDIN was hem te dicht om 't hart
 Geslagen, dat hy naer uitheemschè en haere smart
 Zou luisteren; hy volgt by dagh en nacht de gangen
 Der lantgenoot, vast aen haere min verhangen.
 De koolhaes volgt den tuin, de haezewint den haes,
 En EWOUT REINHELDIN. wat is de jongling dwaes!
 Riep jeugdige Adelheit, is hy geheel veroverd?
 Of heeft een tovervaers het kloeke brein betovert?

Heim. Het krachtigh toverdicht weet starren uit de lucht
 Te rukken, al 't gebloemt te quetsen en de vrucht.
 De koude slang bezwymt op heimelyk bezweeren.
 Zoo zwymt onze EWOUT ook: men ziet den jongling teeren
 En quynen, als een beelt van was voor 't eiken vier.
 Zy vliedt hem, en hy volgt, gelyk een togtigh dier,
 Dat, moede en mat gerent, den stal by nacht heel spade
 Vergeet. gy, REINHELDIN, vergeet geene ongenade.

Wout. Het heugt me op 't jaerigh feest van onze lantkapel,
 Als zich de jeugt van 't dorp in schieten, zang en spel
 Verheugt, hoe Erremgart met appelen en roozen
 Hem noodde tot haer min; maer hy, niet eens aen 't bloezen
 Geraekt, hing REINHELDIN gestadigh op de zy.
 Die jongkvrou, dacht hy, zou zyn trouwe naer waerdy
 Beloonen, boven al de maegden zoo verheven,
 Als boven 't kreupelbosch de populieren zweeven.

Heim. Is uw vernuft zoo groot by andre, o REINHELDIN,
 Hoe magh het u van 't harte, uw EWOUTS braeve min
 t' Ont-

t' Ontzeggen? hy is op iet geestighs toch verslingert.
 Gelyk zoekt zyns gelyk; den olm de taeje wingert,
 De tortelduif haer gâ. men ziet aen deeze beek
 Nooit das en hont gelyk te drenke gaen; dees streek
 Zagh ezal nooit met os, nooit wolf gejukt met sehaepen.
 Gy, eer der maegden, wordt gevrydt van d' eer der knaepen.

Wout. O maegt, zoo schoon vangeest, als juist van lyfen leén,
 Betrou uw schoonheit niet. zy vliegt, zy stuift daer heen.
 De witte leli valt; men ziet de roode roozen
 Verslenssen, die zoo pril op haere struiken blóozen.
 En Ewouts staet is ook uw zorge en aendacht waert.
 Hy heeft een schat van was en honigh op zyn' haert;
 Hy weidt zyn kudden op den Kruitbergh en die strecken;
 Hem kan by zomer noch by winter melk ontbrecken.

Heim. En hoort zy zyn gezang aen d' oevers van het meer,
 Of by het Sparen, zy, zy hoort, gelyk wel eer,
 Den zanger, die een stadt met zyne wyzen boude,
 Of eenen andren Griek, die, midden in den woude
 Gezeten, al 't gediert op zyne snaeren noodt
 En al 't geboomte. o fluit, o ruispyp, eël en groot,
 Die andre herders met geen vingren konnen vaten,
 Gy klinkt zoo helder, als de klok van Damiaten.

Wout. Zy hoort haer' minner en zyn meesterlyk gezang,
 En wordt gehoorzaem, daer hy zomerdagen lang
 Zyn min en haer waerdy het Haerlemsch bosch laet hooren,
 Terwyl zyn bloemgewas en boomgaert gaen verloren,
 Bei haveloos en vol van onkruid, ongesnoeit
 En wilt, terwyl zyn liefde alle oogenblikken groeit.
 Och! zucht zy, wien zou niet dit minneliet bekooren,
 Dat vee en visschen, bosch en bergen leidt by d'ooren?

Heim. Ik zagh ze in 't schaduwryk geboomte, nu een poos
 Geleden, aen zyn zyde, en bloozende als een roos,

Met

Met deeze woorden hem een groenen bloemkrans schenken,
 Gy zult aen Reinheldin by deeze kroon gedenken,
 Stantvastige Ewout, die ik u aen deeze bron
 Gevlochten heb. een kring van straelen voegt de zon,
 Het gout den koning, maer uw hoofd een kroon van bloemen.

Wot. Och, Ewout, wie kan naer verdienste uw welvaert roemen?

Gy zyt van R E I N H E L D I N en haer alwaerdigh hart
 De lieve heerschap; zy zal d' onverdraeghbare smart
 Affspoelen in het vocht van haer mêdoogende oogen,
 Zoo onvermoedlyk tot uw dienstvaerdy bewogen.

Heim. De staetige offeraer, die op het tempelkoor
 Uw min zal in een stoet van knaepen, en voor 't oor
 Van hondert maegden met een reeks van wenschen zegenen,
 Bidt, dat de wolken dagh by dagh de welvaert regenen,
 En dat de huwlykstrou zoo weinigh einde of stuit,
 Als 't edel gout, dat om den duim der jongkvrou sluit.

Wout. Vereende twee, gy zult (en 't magh u waerlyk lusten
 In dit gezegent lant) op uwe hoeven rusten,
 Of aen de Scheibeek en haer nimmerdrooge bron,
 In koele schaduw, vry van hontstar en van zon.
 De byzwarm, uit het Gooi om bloessem uitgetogen
 En neêrgeflagen op uw takken, zingt uwe oogen,
 Pas half geloken, met zyn lief gebrom in slaep.

Heim. Rust lieve twee, ai rust. gy, wys en wakker knaep,
 Een beeltnis van dien helt (wiens schimmen hier noch waeren)
 Die in 't gezichte van dit lustbosch en zyn blaëren
 De beuke letters snê, rust nu by R E I N H E L D I N;
 En gy, o Jongkvrou, die alleen om Ewouts min
 Uwe appels hebt gespaert op welgelaede boomen,
 Help hem dit lekker ooft nu plukken zonder schroomen.

Wout. Gebeurt het, dat uw bed, in Haerlems vrye lucht
 Gezegent, groeis en bloei' met een volflage vrucht

Na

Na negen maenden, hoe wil al de lantjeugt woelen!
 Men ziet gewis een rei van maegden bly krioelen
 Om 't lieve wicht, dat aen de moeders borstfen lachr.
 Uw kints geboortewieg draegt bloemen, milt en zacht,
 Vioolen, mankop en verscheide ridderspooren,
 En luikt met roozen op, maer roozen zonder doren,
 En bly van geur, met mirt en lauwerier gemengt.
 Wie is het, die ons eest dees blyde tyding brengt?

1681.

H E R M A N.

H E R D E R S Z A N G,

TER INWYDINGE VAN DEN HEERE

JOAN HENRIK DAPPER.

TOT LEERAER IN TERWOLDE.

A En onzen milden stroom, die, van een Roomschen helt
 Gegraeven, zoo men zegt, by winterdagen zwelt
 En, buiten kribben en beide oevers heen geborsten,
 Het omgelegen lant met zyn gedroogde korsten
 Bespoelt met slibbe en klai, als d'overzeesche Nyl,
 Liet Herman op zyn wyze en naer den ouden styl
 Dees' veltzang hooren, om zyn' Heidenryk te leeren,
 Hoe hy de schaepen, hoe de lammers moet hanteeren:
 De lammers, die gy daer ziet dwaelen door 't geboomt,
 O Heidenryk, en 't gras afscheeren, onbeschroomt
 En lustigh, en de troep van schaepen, gins de weiden
 Beslaende, van gebergte en heuveln afgescheiden,

R

Zyn

Zyn u betrouw. gy, vry bedreven naer uw' tyt,
 Ontfang ze, en leg daer aen uw jeugt te koste en vlyt.
 Zy zyn het erfgoed des Aertsherders, voor veele eeuwen
 Zyn schaepen hoedende in woestynen der Hebreuwen
 Aen d' oevers der Jordaan; daer hy den wolf op 't lest,
 Die op zyn kudden loerde, uit d' aerde om hoogh geprest,
 Den hals brak; al most hy, trou herder, zelf daer sneeven.
 Zy leggen hem, als met zyn onwaerdebaer leven
 Gekocht, voor al aen 't hart; hy eischt van ieder knaep
 De naefte rekenschap voor 't ongezienste schaep.
 Neem dan, o jongeling, ten harte, en hoor, wat wetten
 Gy op uw hantwerk en beroep voortaan moet zetten.
 By wintertyt, als nu, bezorg de volle kooi
 Voor wint en ongemak met rak en dak, bestrooi
 Den gront met heide en stroo alomme, op dat de kudden
 Niet zyn verkleumt van koude, of van voetëvel schudden
 En krimpen, of van schurft: gy moet ze milt voorzien
 Van voeder en van loof; met hooi ook boven dien
 Niet spaerzaam voederen uit uw gepropte schuuren.
 Maer als de westenwint de warme zomereuren
 Verdaghvaert, en in Mai de wiltzang leeft in 't wout,
 De bonte zwaluw 't nest met slyk en modder bout,
 En 't jaer hergroeit, pas dan de kudden uit te jaegen.
 Dan groent het wout met gras en kruiden in de hagen,
 En krygt weêr schaduw. dryf geen schaep ter kooien uit,
 Eer Godt verzoent zy; bou uit zoden, groen van kruit,
 d' Altaeren, waer op uw gezouten meel zal blaeken
 Dien Godt ter eer', die voor de stallen plagh te waeken.
 Dryf dan in allen spoet en by de morgenzon
 Het schaep in volle weide of naer een koele bron,
 En neem de koelte waer. de koelte maekt de kruiden
 Begeerlyker, het vee ook graeger, als het zuiden.

Met

Met dropplen alle nacht naer 't groeizaem aerdryk zinkt,
 En d' uchtentdauw op 't velt, als zilvre perlen, blinkt.
 Koomt later op den dagh de zon het vee bespringen
 Met hitte en dorst, wanneer de heesche krekels zingen
 In d'eike struiken, dan uw vee met lust besproeit,
 Gedrenkt uit eene beek, die door de dalen vloeit.
 Doch wacht u het terstont weêrom in d' ope luchten
 Te dryven, zal uw schaep de zonnestrael ontvluchten.
 Dan een gewatert dal en lomrigh bosch gezocht,
 Daer een geheiligde eik den donkren watertoght
 Beschaduw't en bekleedt met uitgebreide takken;
 Tot dat de westerzon, naer onze kim aen 't zakken,
 De warme lucht verkoele, en 't makke vee, naer huis
 Geroepen, 't leven berge in zyn beslote kluis.
 Waek zoo, jaer uit jaer in, voor uw bevole kudden.
 Die groeien op uw wacht en arbeit, dat zy schudden.
 Doch spaer de zoogende, en maek, dat het zuiglam niet
 Zyn voeder, om de winst, die daeglyks overschiet
 Van uchtentmelk en kaes en stremfel, worde onttrokken.
 Uw liefde moet meest gaen om jongen aen te vokken.
 Ook schaeme uw hart zich niet, eene ooi, by avontuur
 Nu even van haer jong bevallen in de schuur,
 Te torssen op den hals, en 't lam, dat zich niet waegen
 Durft in den gang, met zorge in uwen schoot te draegen.
 Schaem u ook 't zoeken niet, als 't in een uitheemsch wout
 Verdoolt is, en het oog de kooi niet meer beschout,
 Wanneer de lente stormt met wankelbaere vlaegen.
 Het vee verbystert licht in d' ongestuime dagen,
 En, spoorloos in de mist, en zwaer geplaegt van sneeu
 Of hagel, vult het velt met blaeten en geschreeu.
 Eischt mede, o Heidenryk, de noot het vee te scheeren
 En 't jaersaeizoen, hier zyn uw plichten ook te leeren.

Zet out en jong alleen, en na de tekening
 Gelyk by zyns gelyk, het hoog niet by 't gering,
 Het wit niet by het zwart. geen wrê by zachte vliezen.
 Terwyl de rammen dan hun ruige vacht verliezen;
 Sla gade, dat de huid niet van de scherpe scheer
 Gerackt worde onvoorziens, dat geen verborgen zeer
 Mer bloet en etter zweer'. het quaet dient doorgesteeken.
 Invrectende etter plagh de kudden op te breeken,
 Zoo lang de herder zonder vlym en scheermes zit,
 En wacht alleen op Godts genade, dien hy bidt.
 Voorzie u dan van al's, van olimoêr en zwavel
 En lym en vlociend pck, dat, uit des aertryks navel
 Geborrelt, hart gezwel en roode puisten breekt.
 En zoo'er noch een kracht in vreemde kruiden steekt,
 Wy bezigen die ook tot heil van onze schaepen.
 Vergeet te geener tyt met 's meesters kenbaer wapen
 Uw vee te tekenen; hy kent zyn naem en merk,
 En lydt geen vreemt. hy let geduurigh op ons werk,
 En wil geen enkle klaeu van al de kudde waegen.
 Hy telt, zeer naeu gedient, de lammers alle dagen,
 Uit enkele achterdocht, of mogelyk een straf.
 En gierigh huureling de melk den schaepen af
 Moght tappen, en het lam zyn noodigh zogh onttrekken,
 Zich zelve met de vacht, ter sluik geschoren, dekken.
 Hy, ryk genoeg om ons van zynen disch te voên;
 Gedooft geen knaepen, dien 't om voordeel is te doen,
 En die de hoop der kudde in 't veen om voordeel slachten.
 Vervult een boos vergif, by heete zomernachten
 Gewaessent, uwe lucht, of steekt de zon het groen
 In brant, dan, dan is hulp en naerstigheid van doen:
 Dan moet gy, hou en trou, de hut alom berooken,
 En al d' onzuiverheit verdryven en besmoooken.

Met

Met sterke kruidery. de vinnige adder kan
 Dien reuk niet veelen, en men ziet de gramschap van
 Den rooden draek vergaen, hem zelf in een getogen,
 En heel of hallef doot, met kringkelende boogen.
 Plaegt vuile schurftheit ook de rammen, flaeu van pyn,
 Wanneer zy nat en kout van ryp en regen zyn,
 Of niet van 't zweet gevaegt, zoo dra zy zyn gefchoren,
 Of onverwacht gequetst van eene hagedoren,
 De noot eifcht, dat gy ze alle in klaere beeken wafcht,
 In leevend water en in loopend plompt en plaft.
 Gebeurt het, dat een koorts met haer verborge hitte
 Den fchaepen in het merg en ingewanden zitte,
 Die bloet en groene gal na weinigh tyts ontsteekt,
 Dan is het nut, dat gy dien gloet, die vlammen breekt
 Door eenen aderslagh, om 't onheil voor te koomen,
 Eer deeze smet, van u al t' onverwacht vernomen,
 De ganfche kudde fchende, en voortkruipe onder 't vee.
 Het stormt by winterdagh zoo dikwyls niet op zee,
 Als deeze plaeg, gezwint in 't groeien, met veel jammers,
 By zomer, hier en daer geen fchaep, macr fchaepen, lammers,
 En al de fchaepskooi en geheele kudden treft.
 d' Aertsherder, die u nu tot zynen dienst verheft,
 Eifcht deeze naeuwe zorg en arbeit alle dagen,
 En vry wat mocilykers. by nacht de guure vlagen,
 By dagh de heete zon zyn ons geduurigh deel.
 Zoo ging 't dien herder, die in Morgenlant voor veel
 Vervlotene ceuwen, na cen' dienst van zeven jaren,
 Zyn meesters liefste kint, noch jong en blond van haeren,
 Verdiende, en allereerst by eene heldre bron
 Die kunst ons leerde, hoe men bonte lammers won.
 Noch is dit al gering. gy moet de wolven keeren
 Met uw beslagen staf, en gryze winterbeeren

En leeuwen, zoo uw lant ooit zulke monsters queekt.
 Wanneer gy, kloek van geest, de tanden open breekt
 Van ieder ondiër, hoe wil al de lantjeugt schreeuwen,
 Gy zyt de weêrga van den herder der Hebreuwen,
 Dien onze goede Godt van zyne schaepen riep
 Ten hove, daer hy by een konings dochter sloop,
 En leerde menschen, als zyn kudden, braef regeeren.

Ik kon te deezer uure u hooger plichten leeren,
 O Heidenryk (neem slechts dees' glatgeschaefden staf
 Uit eene reizige esch van myne handen af)
 Indien niet d'avontstar, zoo snel en hoog aen 't klimmen,
 De nacht (gelyk gy ziet) aenvoerde met de schimmen.

1682.

W O U T E R.
 H E R D E R S K L A G H T
 O V E R D E D O O T V A N D E N H E E R E
 M^R. E W O U T R U I L.

DEn jongen Wouter, d'eer de Kermerlantsche knaepen,
 De lust van't Haerlemsch hout, zoo lang hy geit en schaepen
 Te wei dreef aen den stroom, die 't luchtigh bosch besproeit,
 En met een wyde kil langs 't oude Heemstê vloeit,
 Beklaegden Aerdenhout en Heemstede en het Sparen,
 Getuigen van zyn' geest, zoo dik om hoog gevaeren
 Door veltzang, die 't gezang van Roomschen Tyter tart
 En Griekschen Dafnis. meest beklaegden Burgerhart

En

En Walraef hun genoot, ter quaeder uur verscheiden.
 Zy, droeve knaepen, zy vervullen beemd en weiden
 En 't ongestuime meer met eenen naeren galm,
 Of treuren, dagh by dagh, op hun besneden halm,
 Terwyl Nimf Adelgond, zyn hooghbedroefde zuster,
 In 't nootlot en bedryf der starren nu geruster,
 Zyn graf, voor dagh voor dau, getooit of ongetooit,
 Met kruiden, milt van geur, en bloemwerk dicht bestrooit.
 Ook strooide Walrave, op 't Zantvoorder strant gezeten,
 Zyne oogen droogende, van traenen root bekreten,
 En kroppende in de borst een afgesneên gezucht,
 Dees klachten in de zee en duin en ope lucht:

De koopvaerdyman keert van vergelege kusten
 Naer 't Vlie: naer huis keert ook myn vee, om 's nachts te rusten;
 't Keert alles huiswaert; maer alleen blyft Wouter uit,
 Myn boezemvriend, en die my 't ingewant vrybuit.
 De nacht heeft zevenwerf aen onze lucht de starren
 Gedaghvaert; zevenwerf rees 't zonlicht zonder marren
 Ter Noordsche zeegolf uit; en noch toeft Wouter. 't strant:
 Bewaert zyn voetspoor noch tot Egmont toe in 't zant,
 En ik armzaligh knecht zette och! vergeefs myn voeten,
 Waer my zyn treden in den gullen gront ontmoeten.
 Dus dwaelende betrapt my 't morgenroot, bekruipt
 De nacht, terwyl geen rust in myne leden sluipt.
 En hoe zou sluimerzucht, hoe rust myn leên bevangen,
 Nu Wouter is verhuist, dien ick myn veltgezangen
 Plagh voor te speelen, en de min van Erremgart?
 Gy, schaepjes, die gins dwaelt, draegt kennis van myn smart,
 En treurt met uwen heer, zoo glat eer, nu aen 't quynen.
 Uw uier draegt geen melk; gy moogt u nalyks pynen
 Een jong te zoogen; 't lam proeft ook, als gy, geen hei,
 Geen klaverbladt; het kalf vermagert in de wei.

En

En in het Sparen wordt geen zatte koci gedreven.
 't Is alles treurigh, wat om dees' tyt plagh te leeven
 In Haerlems bloemryk dal. Duinmaciers zeggen vast,
 Dat WOUTERS doot in duin 't konyn ook hebb' verrast.
 De bloedige moerel verdroogt in alle tuinen,
 En d'abrikoos bedriegt den hovenier; de kruinen
 Der appelaeren heeft de groene rups verteert;
 De worm doorsteckt het ooft. de wiltzang quinkeleert
 In Velzens hofsteên niet, maer krabt met eenzaam zuchten
 Geheelde wonden op inbuurten en gehuchten,
 Nu WOUTER, Godtschalks broêr, den vroomen Godtschalk vroeg
 Ter zielen volgt; voor zich al out al grys genoeg,
 Doch niet voor 't kerspel; neen. dat heeft te veel verloren
 Aen WOUTER. WOUTER, van 's lants heemraên vroeg gekoren
 Tot voorspraek, droeg een hart, zoo rein als melk en room
 In zynen boezem, elk zoo lief en wellekoom
 Om zyne ervarenheit in 't lantrecht en de keuren
 Van onze dorpen, dien geen WOUTER meer zal beuren.
 Gy zyt het, vroomme ziel, die door uw hulpzaamheit
 Verdrukte lantliên hebt gehanthaeft, 't onbescheit
 Der wrevligen gedoemt, in felle nabuurtwisten
 En erfkrakkeelingen gedadingt, en de listen,
 De kneevleryen van bloetzuigren fors getemt.
 De vierfchaer sprekt kort recht, zoo wyt uw wysheit klemt.
 Hoe deftigh was uw gang! hoe krachtigh in vermogen
 Uw zedige oogen, en uw borst, die beide uwe oogen
 In zedigheit braveert! hoe nederigh uw tong,
 Die door haer' honighstroom al 't kerspel lieflyk dwong!
 Elk leefde een guldene eeuw, daer vrê en vriendschap bloeide,
 En niemant zyn' gebuur om werf of lantpael moeide.
 'k Heb nu en dan, wanneer uw tong zich hooren liet,
 Gemerkt, dat stieren in ons weilant aen den vliet

Het

Het gras vergaten, en uw goddelyke woorden
 Niet dorsten steuren door 't geloei, wanneer ze u hoorden,
 Wanneer uw vlugge geest de lantliên, groot en klein,
 Hun plichten leeraerde, en geen lantrecht t' overtreên.
 Gy hebt vry meer dan eens ontsteke bliksemstraelen,
 Gereet op ons gezaei met donder neêr te daelen,
 Gedooft in hunnen gloet, de felle regenplas
 En storrembui gekeert van 't afgemacide gras.
 Och! WOUTER, och! wie kan uw deerlyk afzyn lyen?
 Uw afzyn smart gebergt en dorre woestnyen:
 Het wilde zwyn betreurt u al de Veluw door;
 Van Zantvoort klinkt uw doot Britanje droef in 't oor.
 Gy waert de vreugt des lants. als koren d' akkers, stieren
 De weiden, bloemgewas de grootse tuinen fieren,
 Dus sierde ons ryk gewest, o knaep, uw braeve deugt.
 Nu d' onverbede doot onze uitgelaete vreugt
 Smoort al t' onzacht in u door 't onverwacht verscheiden,
 Verdort de Kruidberg heel; al 't gras verlaet de weiden,
 Gezengt op zynen gront; het loof valt 't ontyde af
 In 't dicht beschaduw't bosch; men ziet by 't heiligh graf
 Van Engelmont de beek tot op den bodem droogen,
 En beek en bosschen zyn met WOUTERS doot bewogen.
 Maer wie bewogen wordt, de doot blyft even wreet,
 En kréunt zich onzer niet in dit gevoeligh leet,
 En heeft geene ooren voor bedroefde veltgedichten.
 De doot verwint al; wy moeten ook haer zwichten.
 Geen bloem verzaedt de by, geen bladt de geit, geen sloop
 De drooge beemden, en geen traen de maegre doot.
 't Gedroogde gras, gesneên op onze bleekeryen,
 Ryst uit zyn zoden weêr; de Westerson, aen 't glyen
 In onze golven van den blaeuwen hemeltrans,
 Staet 's uchtends op in 't Ooft met een' vernieuden glans;

S

Maer

Maer W O U T E R keert niet weêr om ons gewest te zegenen,
 En met een vollen stroom van welvaart te beregenen.
 Vaer wel dan, W O U T E R, daer ge in onze lantkapel
 Rust by uw R E I N H E L D I N; verhoogde ziel, vaer wel.
 't Ontstelde lantvolk strooit gewyde lauwerblaêren
 En mirten op uw graf, en volle korenaeren
 En ooft en blaeuwe druif; 't melkmeisje schenkt u room,
 Noch schuimende in der nap; de stênimf, wellekoom
 By ons veeherders, die haer liefslyke kleuren
 Met konst schakeert, vlecht u bloemkranssen, ryk van geuren.
 Dit is uwe uiterste eer. Ik zinge u op myn' halm,
 Myn ruispyp, dat het hout steeds W O U T E R wedergalm'.
 En eer zal de dolfyn in onze duinen spelen,
 En 't graeuw konyn in zee, de visschen wiltzang queelen,
 Eer leeft men druiven van de doornen, scherp van punt,
 Eer zweet de braembosch puik van honigh, eer gy kunt,
 O lieve W O U T E R, met uw' naem by my besterven.
 Geene eeuw, geen lantstreck zal uw lofgezangen derven,
 Zoo lang een Duitsche knaep alom de kudden weidt,
 En voor de Wielingen maetroos de schepen preit.
 Dus klaegde Walrave aen de golven, zonder ooren,
 Zyn' noot; en Burgerhart liet zich op dees wys hooren:
 Worde ik dan tegen dank na W O U T E R S doot gespaert,
 En schouwe ik noch het licht, certydts zoo lief en waert,
 En nu zoo haetlyk, aen? waer vliede ik? in wat holen
 Van dit onzaligh lant? 'k gae door woestynen doolen.
 Woestyn en holen zyn verlichting in myn smart?
 Was dit het, W O U T E R broêr, dat my zoo zwaer op 't hart
 Gevallen is, sintik, aen onzen stroom gelegen,
 Zagh, hoe de zwaenedrift van 't Sparen aller wegen
 Erbarmlyk steende, en zich de hagelwitte pluim
 Van borst en vlerken fors ontrukte op 't luchtigh ruim.

Ik

Ik zag den byezwarm, ten korven uitgeborsten,
 Als in een' burgerkryg van hun verwoede vorsten,
 By troepen al de lucht, al 't omgelegene lant
 Met yfselyk gebrom vervullen, zwaer van zant.
 De byen minnen u, ook minnen u de zwaenen,
 O WOUTER. 'k zag noch meer, en denke 't steeds met traenen.
 De graeuwe kokmeeuw vloog naer duin en strant uit zee,
 Als voor een dolle orkaen beducht; de reiger, mē
 Zyn' poel verlaetende, doorboorde lucht en wolken;
 En d' afgront loeide met diep omgeroerde kolken;
 De felle springvloet brak door paelwerk, dyk en duin
 Met zout ten weilande in. wie zagh niet van de kruin
 Der hooge Blink een vloot Algiersche roofgaleien
 Met valsche wimpelen de visschers pinken preien
 En sleepen man en kint ter Turksche dienstbaerheit?
 Dit alles spelde uw doot, van lucht en zee beschreit,
 En meest van Burgerhart. dien gaest ge in 't ademtoogen,
 Op 't jongste krankbed, met twee halfgelokene oogen
 Uw hant, en met de hant uwe eige Duitsche sluit,
 Een erfgeschenk van uw geslachte, wiens geluit
 Terezes hart bekoorde in Spanje, toen uw broeder,
 Uw Godtschalk, aen den stroom des ryks met heilzaam voeder
 't Iberisch vee bezorgde, in yver milt en trou.
 Dees ruispyp, naderhant van u in vreugt en rou
 Gehandelt, liet zich aen der Teems in keurige ooren,
 En aen beide oevers van den Rynstroom rustigh hooren,
 En aen den andren stroom, daer groote Luidewyk,
 Des grooten Henryks neef, zyn wydgebiedend ryk
 Bestierende in Parys, zich vreugt gelaet te vinden
 In veltgezang; in elst en laege tamarinden.
 Ontfang (dit was uw woort in 't heetste van uw smart)
 Mint WOUTER Welhem, hy waerdeert ook Burherhart,

Ontfang myn Duitsche fluit, dit riet van zeven rieten,
 Met wasch aen een gekleef, en laet u niet verdrieten
 Daer op myn heugenis te vieren by myn graf.
 Ik heb reeds uitgespeelt, en leg myn leven af,
 Getroost den goeden Godt in zyn geboën te volgen,
 Den milden goeden Godt, die, nu niet meer verbolgen
 Om myne schennis, my met opene armen wacht,
 Als toen hy, met ons vleesch aen 't hout hing, en de nacht
 By middagh rees, gelyk myn vader Waermont leerde,
 Wanneer hy, vol van Godt, ons lantliën trou bootseerde
 Naer Godts gelykenis in onze lantkapel.
 Ik zal ook, WOUTER, moê van beurtgezang en spel,
 Nu gy 't me waardigh kent, uw Duitsche fluit hanteeren,
 (Och! waer 't ook op uw wys) en bosch en beemden leeren
 Met my, jaer uit jaer in, te treuren om uw doot,
 Tot dat ik ook verzinke in 't aerdryks zwarten schoot.

Dus klaegde Burgerhart; maer WOUTERS droeve zuster,
 Zyn graf bestrooiende, riep, knaepen, zyt geruster:
 Zwaeit wieroekgeur, als ik, en siert met ryk gebloemt
 De blaeuwe zerk, die op 't gebeent van WOUTER roemt
 En zyne Reinheldin. dit 's WOUTERS leste bede
 En billyke eisch. 'k zaggh hem, geruft en wel te vrede,
 Een' nieuwen hemeling, de lucht en wolken door
 Met eene goude koets op 't zonnewagenspoor
 Opvaeren, toegejuicht van onnavolgbre wyzen.
 't Was uchtend, en de zon ter naeuwer noot aen 't ryzen
 Op 't voetspoor van de star, die d' allerleste blinkt
 En d' allereerste, als 't licht in onze baren zinkt,
 Toen zich een legermacht van schoongevlerkte knaepen,
 Van hemelsche afkomst, en van top tot teen volschapen,
 Gezetelt op den rug der winden, in een' glans
 Van heldre stracien, aen den ruimen hemeltrans

Ver-

Verlustigde. in dien gloet en 't midden van die helden
 Wert Wouter ook gezien, wyt boven onze velden
 En bosschen, met een kroon van zuiver gout en vier.
 Hy doofde, vlug te voete, en met een' lossen zwier,
 De wyde luchtstreek en de godgewyde zaelen,
 Om in Godt zelf, zyn lust en leven, aëm te haelen.
 De Zuidewint stuift straks den herder in 't gemoet,
 De lucht verwelkoomt hem met een beleeftde groet,
 En aerde en hemel dreunt door 't onophoudlyk roepen
 Van Wouter, Wouter, nu by hemellegetroepen
 Gelegen in den schoot des vaders, die zyn krooft,
 Zyn eengeboren kint, om Godts wil was getrooft
 Met eige hant te doën, waer niet een schot geschoten
 Voor zulke een moort, gevloekt by kleenen en by grooten.
 De herders juichten op dees tyding, en de faem
 Vloog straks al 't ront door met vergoeden Wouters naem.

1687.

Z E E S T A R.

H E R D E R S K L A G H T

O V E R D E D O O T V A N J O N G K V R O U

M A R I A H A R I N G.

A En d'oevers van de Zaen, die met een' zachten stroom
 De Kennemers bespoelt, en langs haer' groenen zoom,
 Met klaver milt bezaeit, by groote en kleene kudden
 De mellekbeesten drenkt, dat lyf en uiers schudden,

S 3

Zat

Zat Ecrryk, zoo vernoegt en bly niet, als voorheen,
Toen d' eedle ZEESTAR hem met leevend licht bescheen.

Och! ZEESTAR, ZEESTAR, (borst zyn boezem uit in klaghten,
Op hoope, 't klagen zou zyn hartenleet verzachten)
Die met uw zuster, de bruinoogde Reinheldin,
Zoo lang 't haer beuren moght, elks achting en elks min
Verdiende, hoe is uw frissche verf verschoten,
Uw gloeiend oog gedooft! uw geest, zoo onverdroten
By onze lantjeugt, en altoos de lieve lust
Van 't gansche Kermerlant en Bréroë, uitgebluft!
Ga hene, en maek nu staet op lichtverschote verven.
Root appelbloessem rackt door koude en mist aen 't sterven,
De geele suikerpeer valt door een' storm in 't slyk,
En ZEESTAR, 's kerspels vreugt, is al te vroeg een lyk.
Gy waert het, ZEESTAR, gy, die, van uw jonge jaeren
Ter lantkapel besteedt, van staetige offeraeren
Den godtsdienst leerde, met uwe aendacht steeds om hoog,
Als d' oude Rembrant, wiens gemerkte starreboog,
Wanneer hy stond te roer by nachte, plagh te meeten,
Hoe hoog het maenlicht schein, en in wat streck gezeren.
Ook leeraert Goël zelf u door zyn' hemelgeest,
Leergraege ZEESTAR. want op 't allerhoogste feest,
Dat hier, jaer in jaer uit, ter eer van zyn geboorte
Geviert wordt, is gemerkt, hoe u, naer d' oosterpoorte
Met neêrgeboge knien gekeert, een blanke duif,
Zoo schoon, als 't oog ooit zagh, spierwit van hals en kuif,
Beschaduwde, en op uwe ontsnoerde vlechten daelde;
Terwyl een heldre vlam uw staetsikleet bestraelde,
Niet zengde; recht gelyk die knaepen is geschiedt,
Die, in den oven van het Oostlantsch Middelyt
Voor 't vraetigh vier beschermt, hun schermheere eere zongen.
Gy leeft, o ZEESTAR, sint dien tyt op alle tongen;

Uw

Uw lof weegt over; uw getrouwe speelgenoots,
Zoo zedigh, als gy zelf, verneemen straks wat groots,
Wat heiligs in uw' geest; en Walburg, om dit wonder
Verflagen, roept, gewis een Godtheit speelt hier onder.
Ook raedt de maegt niet mis. Want Goël, spruit van Godt,
Die, met ons vleesch bekleedt, der sterfelyken lot
Aen 't moorthout uitstond, toen de zon zyn doot betreurde
By lichten dagh, en 't Joodsch gebergt van weedom scheurde,
Had u en uws gelyk, o Z^EE^ST^AR, mild belooft
Een' andren meester, op dat gy, van hem berooft
Door zyn vertrek, zyn leere en wysheit nooit zoudt missen.
Dit is de duif, de tolk van zyn geheimenissen,
Die hem, ten lantstroome uit gerezen, met haer vlucht
Eerbiedigh dekte, toen uit d' opgesplete lucht
De bouheer van 't heelal hem voor zyn bloet verklaerde,
En hy zyn borgtoght en goë manschap trou aenvaerde.
Op 't heiligh offermael, waer mede ons Goël voedt,
Die onder graen en druif zyn vleesch schaft en zyn bloet,
Troude u zyn liefde; gy, gelyk de lenteroozen,
O kuische Z^EE^ST^AR, nu aen 't bleeken, dan aen 't bloezen:
Groet hem met weêrliefde, en schuwte van die zalige uur
De min der lantliên, en vryaedjen, kort van duur,
Als aen een' Godt verlooft. Geen herder, hoe veel landen
Hy zaeit in Rynlant, hoe veel afgekrode zanden
Zyn stal beslaet, en hoe veel duins zyn wollig vee,
En hoe veel boters hy ter marrekt brengt in stê,
Geen herdersknaep durft u zyn vier te vooren leggen,
Uit schroom, uw groote geest zal hem zyn bede ontzeggen.
Zoo leeft ge bly te moê, gelyk een halfgodin,
Vernogde Z^EE^ST^AR, in d' onsterfelyke min
Van grooten Goël, die, gekrult en zwart van haeren,
Van aenzicht blank en root, kooft in den schilt gevaeren,

En

En afmaekt, die zyn' leeft en schoonheit stout betwist.
 Hy spant de kroon alleen in 't harte. Hy, hy is 't,
 Die boven duizenden de roode kruisbanieren
 Grootmoedigh zwaeit, en, als de zon onze aerdsche vieren
 In gloet en glanssen, al de manschap overwint.
 O ZEESTAR, ZEESTAR, hoe heeft u die helt bezint!
 Hoe zaligh is uw lot, o zonnebloem der maegden,
 Die door een kuifsche vlam haer bruijgoms ooit behaegden!
 Het Karmelsch lantwyf huwde aen Jesses dappren zoon,
 Een Joodsche jongkvrou, maer 's lants balling, aen de kroon
 Van 't maghtigh Perzië en vry meer dan hondert ryken,
 Maer ZEESTAR gaet vol moets met Goëls trouring stryken,
 Een' trouring, die root gout en diamant verwint,
 Hoe heeft die helt ook, zoo getrou van u hermint,
 Om met een lief vermaek de werelt te verbaezen,
 U zynen geest in 't hart en in 't gezicht geblaezen!
 Uw aenschyn draegt het merk, zoo minnelyk; zoo zoet,
 Van zyne godlykheit; uw tong, zoo wys en vroet,
 Zoo glad geslepen, laet zyn' lof een ieder hooren,
 Terwyl uw veltzang al 't boschaedje kan bekooren,
 Daer tak noch bladt zich roert, wanneer ge vrolyk queelt,
 En 't hemelsch bruiloftsliet uw lief ter eere speelt,
 Op 't heiligh voetspoor van den grootvorst der Hebreuwen,
 Die Goëls troudag zong voor langverloopenene eeuwen,
 Terwyl de nachtegael, voorzanger in 't geboomt
 Van Salems kederbosch, met hem in 't zangperk schroomt
 Te treên, maer schaemroot naer die koningstoonen luistert,
 Dicht van het zwarte wout belommert en verduistert.
 Maer och! 't is uit nu. Wie verheft nu op den halm
 Volschoonen Goël, dat gansch Heemsté wedergalm',
 Als 't roode meer voorheen met zyn verbolge golven,
 Die 'skonings oorlogsmaght met paert met al bedolven,

En

En steile duinen op 't manhaft triomfgeschrei
 Van d' oude profetin en haer' gepaerden rei.
 Gy waert het, ZEESTAR, die in dees bedorve dagen
 Geboomte en beemden liet van Goëls lof gewaegen,
 Want Goël schiep weleer vermaeck in 't heiligh wout
 Te woonen, daer 't geboomt van man en honigh dout.
 Uw ruispyp, net gevoegt uit ongelyke rieten,
 Zal nu voor dagh voor dau, by 't snel of langzaem vlieten
 Der scheibeek, Goël en zyn balsemyrken naem
 Niet meer beveelen aen de vleugels van de faem.
 De grove lantman zal niet meer uw godlyk voorbeelt,
 Dat al d' onweetendheit der yzere eeu veroordeelt,
 Met yver volgen; gy geen wyze leermeestres
 Van dwaenze maegden zyn, om haer met les op les
 Uit wysheits hooge school het spoor van 's werelts Heilant
 Te wyzen, die, om laeg gedaelt, geboomte en weilant
 En akkers zegende en verlostte van den vloek.
 Och! ZEESTAR, ZEESTAR, hoe waert gy elkeen te kloek,
 En elk te vroom! ons lant, te vinnigh, te quaetaerdigh,
 Te bits op vroomheit, was uw deugt niet langer waerdigh
 Noch uw beleit. Gy waert ons Breeroë veel te groot,
 't Ondankbaer Breeroë, dat, zoo dikwyls uitgenoodt
 Op uw gezang, nooit naer die toonen heeft geluifert,
 Wat nu noch na uw doot gemort wordt of gesluifert.
 Dies riep u Goël, uw volschapen bruidegom,
 Van d'aerde, u heetende in zyn rykshof wellekom,
 Het rykshof, dat om hoogh van gout en diamanten
 En roô robynen gloeit, als Goëls vrêgezanten
 In onze lantkapel ons melden jaer op jaer.
 Gy volgt hem vlug te voet, gelyk een rookpilaer,
 Vergoode ZEESTAR, ryk van geur'ge speseryen.
 Een licht, dat, waer ge treedt, van achter en ter zyen

T

Uw

Uw tabbert afftraelt, siert den mellekwegh met gout.
 Maer, schoone Z^{EESTAR}, die de starren nu beschout
 Met maen en zon, vorstin en vorst der hemeltranssen,
 Waer voor beneên gebergte en bosschen hupplen, danssen,
 En 't lyvige gevaert des aerdkloots uit zyne as
 Zich opbeurt, als of 't om uw doot mistroostigh was,
 Onze aerde, al schiet gy ze op, zal nimmer u vergeeten,
 Maer Schelde en Moezel, Vecht en Rynstroom wondren weeten:
 Te spreken van uw deugt en goddelyk vernuft;
 En Eerryk, om uw doot, gelyk zyn vee, versuft,
 Zal met zyn vee, jaer uit jaer in, uw heugnis vieren,
 En in den Aerdenhoute uw graf met loofwerk sieren.

1692.

E E R L A N T.
 H E R D E R S K L A G T E,
 OVER DE DOOT VAN JOFFROU
 A N N A M O R I A N.

DE herder Reinout treurde in 't Amelandr velt
 By Arkels steenen, daer de Schipbeek jaerlyks zwelt.
 Door regen, en vertelde aen haer gezwinde stroomen
 Zyn hartzeer; hy hing ook de reizige elzeboomen.
 Zyn leet in d' ooren, maer het reizigh elzeloof
 Was met den snellen stroom op al zyn klaegen doof.
 Ook hoorden maer geen klaghte of droevige quellaedjen:
 Waerande en akkergront en heilige bosschaedjen.

Gy

Gy echter, heiligh wout, waerande en akkergront,
 Meldt ons 't erbarmelyk geschrei, gelyk ge kont,
 Van droeven Reinout, dat u telkens koomt ter ooren,
 En tot mēdogendheit den wiltzang kan bekooren
 In 't Hunneper geboomt, wanneer hy, uitgestrekt
 In bruine schaduw, kermt. de kloosternon, gewekt
 Uit haere ruff (terwyl zyn kudde, ryk van lammers,
 Vast weidt) volgt Reinout en zyn treurzang, vol gejamers.

Dus treurt haer Reinout voor: wech, zeventvoudigh riet,
 Met wasch aen een gekleeft; gy dient me langer niet.
 Ook dient me 't zonlicht niet, nu EERLANT is verscheiden
 En uit der tyt geraekt, die, als de stier de weiden,
 De nachtegael het bosch, het herderinnegilt
 En gansche kerspel plagh te sieren, schoon en milt.
 Och! EERLANT, EERLANT, wie brengt u dees veltklagte over?
 Geen Westewint speelt meer in wilgebladt of lover.
 't Is alles stil, en met myn droeffenis begaen.
 Koomt ze echter u ter oore, ai neem ze gunstigh aen.
 Gy zyt van 't aerdryk niet naer 't geestenhof geweken,
 Of draegt noch heugenis van Reinout en dees itreeken,
 En zegt somwylen: hier weidt Reinout, en zyn vee
 Scheert deeze spreken af met tanden, scherp van snē.
 Gy, rustige EERLANT, schenkt, wanneer ook Vredegonde,
 Uw blonde zuster, my met ongeveinsden monde
 Aen haere vriendschap bindt, een vriendschap zonder gal,
 Gy schenkt den zangprys in een dicht belommert dal
 Aen Reinout. Reinout, om zyn kruin noch ongeschoren,
 Noch glad van kin, liet uit erkenenis zich hooren
 Met blyde toonen; en 't gevogelte, oock zoo bly,
 Zong Reinouts toonen na op uw geboortgety.
 Maer, EERLANT, d'uchtentzon met uw vergode klanken
 Gewoon voor dagh voor dau te zegenen, te danken,

Voor al ons knaepen kooft u, als een Griekſche maegt,
 Die 't in het renperk met de jongelingen waegt,
 En jongelingen laet in 't renperk achterleggen,
 Gelyk uw oom, alom bereift, ons plagh te zeggen,
 Voor al ons knaepen kooft u zelf de zangprys toe,
 Twee lammers, of het kalf van een ſpierwitte koe.
 't Zyn twintigh jaeren, dat ik, EERLANT, u beluiffter
 In 't pynboſch aen de Vechr, dat, ſchaduwryk en duiffter,
 Rontom de lantkapel ten hoogen hemel ryft.
 Gy preeft den milden Godt, die 't aerdryk laeft en ſpyft,
 Ons hoeders onderhoudt, en onze gaeve kudden
 Zoo weelig zegent aen de heikant, datze ſchudden;
 Die met een enkel woort in haer volmaekte vorm
 De werelt goot, toen vier en water zonder ſtorm
 Uit eenen baiert ſproot, en d'aerde zich omhenen
 Zag met verwondering van d'eerſte zon beſchenen.
 Wie, EERLANT, zong, als gy? wie leefde, als Vredegonde
 Uw zufter? Vredegonde, ſtaeg ruſtigh en gezont,
 Waekt in een veegen tyt voor 't kerſpel, mengelt dranken,
 En ſtamp welriekend kruit voor uitgeteerde kranken,
 Schenkt harten, flacu van dorſt, den houten drinknap vol,
 En kleedt berooiden met haer vachten, ruig van wol.
 Gy volgt (hoe luidt haer naem?) aeloude Hebreewinnen,
 Een lieve moeder en een weduw, bly van zinnen,
 En juichende in Godts huis, dat heur gezangen door
 Drie hoven klonken en door 't afgeſchoten koor.
 Gy ſpelt met luſt het heil der traegaenſtappende eeuwen,
 Als d'onbekende kuſt gekluiffterde Hebreewen
 Ontſlaet; de banneling zyn weérſpoet, als een' droom,
 Vergeet of afſpoelt in den vaderlyken ſtroom.
 Dan zal wolvin en lam, de bok en luipaert ruſten
 In eene kooi, de leeu zich met den os verluſten,

En

En 't jongſke, naeu geſpeent, voor geen venynen bang,
 Zyn' arm bekrongkelen met een gekroonde ſlang,
 Ook ſierde onze EERLANT, als zy witten wierook zwaeide
 Naer 't zooden altaer, en den grooten bouheer-paeide
 Met vlaên en klompen deegs, d' aeloude lantkapel.
 Haer offerkleet, een gift van helt Immanuël,
 Omringt de ſchoone leên, en, in zyn bloet gewaſſen,
 Spreit balſſemgeuren, die aen Edoms roode paſſen
 In Sabaes luchten elk toerieken, als een licht,
 Vol glaſſen, ſchittert van 't eerwaerdigh aengezicht;
 Gelyk den hertog, dien, op 't braemgebergt beſchonken
 Met Godts geſnede wet, onleſchbre gloênde vonken
 Van 't aenſchyn ſtraelden, en den huppelenden rei
 Verſlonden onder 't oog des afgodts in de wei.
 Och! EERLANT, EERLANT, zyn't de herders, die u minnen,
 Mint u de ſpeelnoot, ook mint u met graege zinnen
 De milde goede Godt, die, met ons vleefch bekleedt,
 Ten hemel afdaelde, als Godts afkomt, en al 't leet
 Van 't aerdryk ſchuimde, met zyn zalige geboorte
 De heileeu aenvoerde, en, d' ontſlotene oorlogſpoorte
 Toegrendelende, alom de goude vrêbazuin
 Liet klinken, tot dat hy op uw' verheven kruin,
 O bekkeneelgebergt, zyn onbeſproken leven
 Gewilligh aſlei, en moſt aen een moorthout ſneeven.
 Hy mint u van jongs op, en merkt voor ieder ding
 Uw heilig voorhoofd met zyn' eigen zegelring;
 Een' ring, waer mê zyn neef, Godts bode en tolk op d' aerde,
 Hem merkte, toen Godts ſtem hem voor Godts krooſt verklaerde.
 De herder merkt zyn ſchaep, de lantvrou 't botervat;
 Godts erfzoon EERLANT, zyn lyſeigendom en ſchat.
 Ook merkt hy Vredegrond, de zoete, d' eensgezinde
 Met zuſter EERLANT, die, als EERLANT, hy bezinde;

Gelyk de herder, die, na tweemaal zeven jaer
 Oppassens, dagh en nacht, in hitte en koude, een paer
 Gezusters, dochters van zyn' harden meester troude,
 En zes paer stammen van besneënen uit haer boude.
 De boschleeu volgt den wolf, de wolf het geitje na,
 Het geitje klavergroen, en EERLANT volgt, zoo dra
 Haer's bruigoms vinger wenkt, den bruigom, wars van d' aerde,
 Vergeet den stroom, waer aen de moeder haer eer baerde,
 En met den stroom de stadt, die boven alle steen
 Prykt, als de woutesch ryft by laeg en buigzaam teen,
 Ook ziet men ze op dien wenk uit ons gezicht verdwenen,
 Gekroont met starren, van de zon rontom beschenen
 Met gloet en glans, terwyl haer voeten, nu vergoodt,
 Onwrikbaer wandlen op den ronden manekloot.

Maer, zalige EERLANT, die met lust ons stervelingen
 Beschout, als krekels, die door velt en weilant springen,
 Terwyl ge uw' Heilant, die nieu leven, nieu geluit
 En keur van klanken schenkt aen uw herbore fluit
 En orgel, zegent met boekstaven, die hy leerde
 Aen 's werelts vader, toen hy hem uit klai bootseerde,
 Of zingt met Vredegonde een' nooitgezongen psalm,
 Dat, als de santkapel, de hemel wedergalm';
 Terwyl uw speelnoot, o gezusters, vroeg verengelt,
 By uw geheiligt graf onwelkbre kranffen strengelt,
 Zal ik, jaer uit jaer in, by uw gebeente uw deugt
 En geest verheffen, de verwondering en vreugt
 Van myn geboortelant, en, moede van gezangen,
 By EERLANTS veltchalmei myn herdersfluiten hangen.

A. MOONENS
BRUILOFT-
DICHTEN.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

PHILOSOPHY DEPARTMENT

PHILOSOPHY 101

A. M O O N E N S
BRUILOFTSDICHTEN.

W E D E R B R U I L O F T
T E A L M E L O ,
T E R I N T R E D E V A N D E H O O G H - E N
W E L G E B O R E N E E C H T G E N O O T E N ,
H E E R

A D O L F H E N R I K
B A R O N V A N R E C H T E R E N ,

E N V R O U

S O F I A J U L I A N A

G E B O R E N E R Y K S G R A V I N V A N K A S T E L ,

V R Y H E E R E N V R Y V R O U V A N A L M E L O E N V R I E Z E N V E E N .

Elkom, schoone Ryksgravin
Met uw' Vryheer, dien de Min
In twee boeien heeft geklonken,
Afgevochten en gevelt
Door het lieffelyk geweld
Van uw wysheit, deugt en lonken.

V

Welkom

Welkom in uw Heerlykheit
 En ryk bruitzalet, bereidt
 In het guurste der saizoenen,
 Daer uw min, die geene hulp
 Leent van leli, roos noch tulp,
 Eeuwigh onverwelkt zal groenen.

Welkom by uw burglary,
 Die, nu in haer schik en bly,
 Om uw' blanken hals blyft hangen.
 Belg u deezer vryheyt niet.
 Almelo, uw vry gebiet,
 Plagh zyn vrouwen dus t' ontfangen.

d' Almeloofche simple maegt,
 Die uw minzaemheit behaegt,
 Ziet u door en door met d' oogen,
 En verheugt zich, dat haer heer,
 Haer ontzagh en schilt en eer,
 Zich in u niet vindt bedrogen.

RECHTEREN vindt in SOFY
 Niet den naem alleen, zegt zy,
 Maer zyn' wensch, rechtschape wysheit,
 Die, geboekt of ongeboekt,
 Meer, dan haere sex, verkloekt;
 Weet, waer in de hoogste prys leit.

RECHTEREN zocht braeve deugt,
 In een frische en jonge jeugt,
 EN vindt deeze in JULIANE,
 Wiens godtvruchtigh hart om hoog
 Opstyggt boven regenboog,
 Starren, zonnekring en mane;

Schoon

Schoon haer net gevormde voet
 Hier beneên met groet op groet
 Van ons aerdryk wordt bejegend ;
 Dat , waer zy haer treden zet ,
 Vrolyk opluikt , milt en vet ,
 En met heil op heil beregent.

Dus hangt d' Almeloofsche maegt
 Aen de keur , die hem behaegt ,
 Met wilvaerdigheid haer zegel.
 Vriezenveen ook , bly van zin ,
 Zet op 's Vryheers eedle min
 Eene nieuwe wyze en regel :

Min , die 't Duitsch en Neêrlantsch hart ,
 Dat in trou de braefften tart ,
 Niet alleen twee kuifsche monden ,
 't Hooge en laege Frankenlant
 Met een dubble rechte hant
 Door een echtstrik heeft gebonden.

Hierop zwelt de fiere moet
 Van de Stroomnimf , heet van gloet ,
 Uit haer killen , door de korsten
 Van het ys , met vollen stroom ,
 Elk in 't voorjaer wellekoom ,
 Na vier maenden , los geborsten.

Dees zingt , achter 't spichtigh riet ,
 Daer geen spie haer schoonheit ziet ,
 Stil gedoken met geschater
 Uw vernoegde en kuifsche min ,
 O volschoone Ryksgravin ,
 Dat het weêrgalmt over 't water.

B R U I L O F T-

Zy zingt, hoe uw Haegsche min,
 Eens van harte, en eens van zin
 Met den Almeloofchen heere,
 Door een godgeheiligde echt
 Al het schynverschil beslecht
 Tusschen afkomst, tael en leere;

Hoe S O F Y, op Welfoos stam,
 Waer uit zy haer' oirsprongk nam,
 Niet hovaerdigh noch vermetel,
 Zich op R E C H T R E N S boezem vlydt,
 En geen Paltsgravin benydt
 Den keurvorfstelyken zetel;

Hoe zy, t' Almelo met lust
 Sluimerende, uit haere rust
 Van den wiltzang, diep gefcholen
 In 't geboomte, wordt gewekt,
 Daer de bie haer' adem lekt,
 Roozen blaezende en vioolen.

Trouwens, zy slaept in den arm
 Van den helt, die schilt en scherm
 Strekt van Overyffels vryheit,
 Die zyn staetzorg in de min
 Deezer jeugdige Gravin
 Affpoelt met geruste blyheit.

Zy belooft ook t' zyner tyt,
 Zoo met Godt haer min bedydt,
 Onverzaekbaere erfgenaemen
 Uit haer' graeffelyken schoot,
 Die, den Nyt en Tyt te groot,
 't Oude stamhuis nooit beschaemen.

Stam-

Stamhuis, dat, voor eeuwen tyts
 (d' Afgunst belge zich, vol spyts)
 Ryzende met muur en torens,
 Een' verwoeden stier gelykt,
 Die, wat niet ter weide uit wykt,
 Dreigt of opneemt met zyn horens.

Hoe verryft dan in zyn kracht,
 Eedle Vryheer, uw geslacht,
 Dat, befaemt in 's lants kronyken,
 Pal blyft staen, 't geweld ten trots;
 Voor 's lants vryheit, als een rots,
 Die van wanklen weet noch wyken!

RECHTREN was 't, die Wilborts stoel
 Staeg in 't vinnigh kryggewoel
 Voor bezwyken onderschraegde;
 Die zyn hooggeboren bloet
 Met een' onverlaegden moet
 In of uit den zadel waegde.

RECHTREN was 't, wiens regement
 't Bovensticht en graeflyk Drent,
 Uit 's Lantsheeren naem, berechtte;
 Die al d' ontucht, als een stroom
 Los geborsten, hield in toom,
 Of het pleitgeding beslechtte.

RECHTREN, waer op 't lant betrouwt,
 Als zyn toeverlaet, herbout
 Uit KASTEL nu zyn kasteelen,
 Hierop lacht de lucht hem toe,
 En de lente, bly te moé,
 Vlecht hem groene lustprieslen.

Hierop

Hierop bruist de Franksche Mein
 En de Twentsche Regge, rein
 En gezwind, met andere vlieten,
 Die met Vecht of Ryn hun nat
 Door een kleen of grooter vat
 In de Zuid- of Noordzee gieten.

Hierop ryft uw laege kerk,
 Almelo, vernieut, aen 't zwerk
 Met verheve torenkruinen,
 Tot, na 't zwygen van de trom
 Tusschen 't Protestantendom,
 Godtstadt rydt op berg en duinen.

Gy, o Godtheit, waer in leeft,
 Al wat geest of adem heeft,
 Die de stammen kunt verdelgen,
 Of beschut, geef, dat SOFY
 By haer Vryheers min gedy;
 Schenk zyn' stamboom maght van telgen;

Die, van uwen dau besproeit,
 En in d' ope lucht volgroeit,
 Dekken met hun' groenen lommer
 Geen twee Heerlykheên alleen,
 Maer gansch Neêrlant in 't gemeen
 Tegens ongeval en kommer.

1695.

TER

T E R B R U I L O F T E

VAN DEN HEERE

JOAN LUDOLF MULERT,

T E B A E K E N H A G E N ,

EN MEJOFFER

F E N N E R O E L I N K ,

DOCHTER TE VECHTERWEERT.

Rei van Vechtnimfen.

I. Z A N G

DE Min, al 't voorjaer in haer kracht,
 Verkracht al 't sterfelyk vermogen,
 En trekt tot zich al 't aerdsch geflacht,
 Gelyk de zonneglans elks oogen.
 Al wat, bezielt of onbezielt,
 Leeft in rivieren of waeranden,
 Gevoelt een vier, dat kruipt en krielt
 En gloeit en blaekt zyne ingewanden.
 Hoe zagh de Lent, in onzen vloed
 Vechtbraesslem, snoek en blanke voren,
 Betovert door een' minnegloet,
 Elkandren tot de min bekooren!

Hoe

B R U I L O F T.

Hoe zagh ze 't vrolyk schubgediert
 Elkander uitnoôn tot beminnen,
 Al stommeling, terwyl het zwiert
 En spartelt mer zyn staert en vinnen!
 Hoe hoorde 't loofryk Vechterwaert
 Den fieren Orfeus van de bosschen,
 Den nachtegael, naer zin gepaert,
 Zyn minnelievend keeltje lossen,
 Terwyl zyn borst van hitte jaegt;
 En 't lief op zyn gespanne veder
 Hem antwoordt, eer het zonlicht daegt:
 Mint gy, myn lief, ik minne ook weder.
 Het mint, al wat zich in het wout
 Van Vechterwaert of Vecht onthout.

I. T E G E N Z A N G.

Dit voorbeeld trof u niet, o Maegt,
 O oudste van Heer ROELINKS looten,
 Daer Vechterwaert zyn' moet op draegt
 En dreigt ten hemel in te stooten
 Met dak en toren, dicht beplant
 Van hooge en heilige eikeboomen,
 Wanneer in Mai, de stad om 't lant
 Verruilende, onze glaze stroomen
 Langs wandelt, en in deeze bron.
 U zelf bespiegelt en uw schoonheit,
 Die zich op wang en hals, o zon,
 En in twee oogen braef ten toon spreit.
 Dat goelyk, dat verquikkend licht,
 Die gloeiende oogen, heldre toortsen,
 Waer door de min haer vlammen sticht
 En razerny van binnekoortsen,

Zy

Zyn eeuwigh koel en eeuwigh kout
 En ongevoeligh van het minnen,
 De lust van stroomen en van wout,
 't Vermaek van braeve en kloeke zinnen.
 Men speurt geen vlam noch minnevuur.
 In haeren boezem, hof en wooning
 Der liefde, 't pronkstuk der natuur,
 En Jonker MULERTS minbelooning.
 Wie hulde of dienst de Min bewys',
 Heer ROELINKS dochter blyft als ys.

I I. Z A N G.

Zoo ging het een' geruimen tyt,
 Tot dat d' aenminnige Dione,
 Zich wreekende aen den hoon en spyt,
 By haer geleden van dees schoone,
 Die alle minners tarten kon,
 Dees wreede, noch zoo styf bevrozen,
 Gelyk de Noortas, daer de zon
 Noeh leli winnen kan noch roozen,
 Heer MULERTS minneklaghten hoort,
 Zoo milt gestroot in 't groen bosschaedje,
 Of in den Vechtstroom droef gesmoort.
 O ongelukkige vryaedje!
 (Sprak Kypris, op haer duivekoets
 Tot boven Vechterwaert getogen)
 Zal dan een joffer, zoo vol moets
 Braveerende op twee schittrende oogen,
 Robyne lippen, en al 't schoon
 Van 's hemels gunst te leen gehouden,
 De manschap weigren aen myn kroon,
 Die 't ront betrouwt is door d' aelouden?

X

Zoo

Zoo hoorden wy dat dreigement,
 Terwyl een pyl de joffer raeke
 In 't bloemperk, die, schoon ongewent,
 Terstont in minnevlammen blaekte.
 Zoo treft en buigt de zoete Min
 De maegden en haer' stuurssen zin.

II. TEGENSANG.

Nu klaert de lucht voor MULERT op.
 De Nimf, geraekt door mededogen,
 Waerdeert zyn min, en beurt ze in top
 Door 't lonken van twee minzieke oogen.
 Wy zagen 't voorspook onlangs, toen
 Twee witte duifjes trekkebekten
 Op 't leidak, en met zoen op zoen
 In haer gezicht een vlam verwekten.
 Men zag den kuifchen minnebrant
 Op haer sneeuwithe wangen bloezen,
 Als of Diones eige hant
 Van zilverblanke tydelozen
 En purpre Adonisbloem een kroon,
 Haer rykskroon, naer de kunst schakeerde.
 Wy zagen ze op een' roozetroon
 (Als Kypris, toen zy triomfeerde
 En twee Godinnen overmocht
 Op Ida) ruim zoo schoon gezeten,
 Heer MULERT in zyn minnetoght,
 By haere schoonheit af te meeten,
 Half schaemroot troosten door haer woort,
 Een ja, zyn lang gewenscht orakel,
 Dat al zyn minnesmarten smoort,
 En zielen boeit, gelyk een schakel.

Wy

Wy zagen ook, hoe hy terstont
Zyn hart gezont zoog aen haer' mont.

T O E Z A N G.

Vaer voort, o schoone en onbesmette,
O eer der jofferfchap, o licht,
De hoop, die 't stamhuis op u zette,
En vlammen, die gy hebt gesticht,
Te koesteren door zacht omhelzen
En kussen, dat de Goôn bekoort,
Niet onder schaduwen van elzen
Aen onze Vecht en haeren boort,
Maer in de huwlyks heiligdommen,
Waer by uw bloemperk en priëel
Geheel verbleeken en verstommen.
De bruilofsgodt heeft ieder deel
Van 't ledekant uit gunst beschonken
Met al wat zielen mengt en zin,
Omhelzen, kussen, smeeken, lonken,
Beschroomde en onbeschroomde min.
Genees en queek daer minnesmarten,
Maek vrede en oorlog reis op reis
In 't strytperk van vereende harten,
Ontzeg uw' vyant na den peis.
Uit zulk een' kryg, waer uit Dione
Ontelbre ryke zegens oest
En maeit, terwyl een ander 't schoone
En welbezaeide lant verwoest,
Wacht Baekenhagen erfgenaemen,
Die d' ouders niet in groei beschaemen.

1670.

X 2

HUW.

H U W L Y K Z A N G

TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE

GERHART SLOET

TEN OLDENHOF,

EN MEJOFFER

JURRIANE MACHELST SLOET,

DOCHTER TE NYERWAL.

AEN DEN HEER

HENRIK SLOET

TE KANNEVELT,

RIDDER DER DUITSCHE ORDEN, EN KOM-
MANDEUR VAN DIEREN.

NU naer Vollenho getogen
Met een blyde bruiloftswys,
't Lustpriëel van ieders oogen,
Overysfels Paradys

Op den hoogtyt van twee SLOTEN,
d' Eer des Lantschaps en der grooten.

O Mecenas aller kunsten.

Ridder SLOET, ontfang myn dicht,
En gewaerdig 't met uw gunsten.

d' Eedle Bruit, uw braeve Nicht,
Hou myn ruwen styl ten beste.

Wat wil vallen op het leste ?

Nocht

Nochtans, blauwe Zeegoddinnen,
 Die het Vollenhoofsche strant
 Effen vlydt met staert en vinnen,
 Vlecht, ai vlecht met eige hant
 JURRIANE een kroon ter eere,
 Waer op Oldenhof braveere.

Zy plagh dikwyls langs uw stranden
 Zich te spieglen in den vloet;
 Zy dwong dikwyls 't vocht tot branden
 Door een' onweërstaenbren gloet
 Uit het brantglas van haere oogen,
 Voor geen Zeegoôn te gedoogen
 Of kunt gy geen bruiloftskranssen
 Vinden, groene waterjeugt,
 Steets gewoon op zee te danssen,
 Haer bekoorelyke deugt,
 Die de speelnoots op kan wekken,
 Zal heur voor een bruitskroon strekken.

Hier door spant dees kuifche en schoone
 In haer Bruigoms minziek hart
 Eenigh en alleen de kroone.
 Schoon hem inheemsche onlust smart,
 Lust en vreugt der twistharpyen,
 Hy kan by haer deugt bedyen.

Hy kan allen ramp vergeeten,
 Aen zyn MACHTELTS flinke zy
 En noch meer in 't hart gezeten;
 Door verhole tovery
 Van twee oogen, heldre zonnen,
 Overmeestert en verwonnen.

Heldere onverduisterde oogen,
 Wisse tolken van 't gemoet,
 Zegt, hoe waert gy opgetogen,
 Toen de Bruigom in uw' gloet
 Gansch en gaer zich had verloren,
 En zich nergens op kon spooren.
 Nergens wist zich SLOET te vinden,
 Dan in 't schynen van uw vlam,
 Die zyn minvlam kon verflinden,
 Zoo ze uit u geen voedsel nam.
 Hy vond zich ten langen leste
 In u zelfs tot zynen beste.

Gy médoogende, gy teder,
 En niet langer minneschuw,
 Gaest aen SLOET SLOETS harte weder,
 En behieldt het ook voor u,
 Toen de mont, die dikwyls klemde,
 Met uw lonken 't jawoort stemde.

Kannevelt ontving die woorden;
 En 't nabuurigh Nyerwal,
 Met out Bokhorst, aen de boorden
 Van Vorst Drusus waterval,
 Boog zyn godtgeheiligde eiken,
 Die de starren schier bereiken.

Oldenhof verhief zyn kruinen
 Uit zyn wandelry en laen
 Hooger, dan de Haegsche duinen,
 Daer nu ros en wagens gaen,
 Met zyn zalige landouwe,
 Op dees nieuwerworve Vrouwe,

Vollenhoſcheen uitgelaeten ;
 Nu noch vrolyk op het feeft
 Langs de markt en ope ſtraten.
 Al de jongkheit , bly van geeft ,
 En luidruchtigh in de wedde ,
 Zingt de kuifche Bruit te bedde.

Hemel , zalig dit verzaemen :
 Kroon dit huwlyk met een ry
 Van gezegende erfgenaemen.
 Blyf de trougenooten by ,
 En uw liefde boei ze ſterker.
 Die verduurt de doot en kerker.

1672.

D E T R O U Z A E L

VAN DEN HEERE

ANTONI VAN HAERSOLTE

T E E L S E N ,

EN MEJOFFER

JOANNA VAN HAERSOLTE,
DOCHTER TEN BREDENHORST.*Rey van Yffelnimfen.*

I. K E E R.

HAERSOLTE, die ter goeder uur
 Bewaert zyt, toen het blikſemvuur,
 Gemengt met yffelyken donder,
 't Brévoortſche ſlot verplette, en onder

Dien

B R U I L O F T.

Dien puinhoop al uw naeste bloet
 Ten hemel voer in buskruitgloet
 En nooit zoo gruwzaeme onweêrsvlagen,
 Als op profet Elias wagen;
 HAERSOLTE, door Godts lot gespaert
 Voor uwe Bruit, zoo kuisch van aert,
 Als haer godtvruchtige vrou moeder,
 De hoop van jong-en ouder broeder,
 Wat zyt ge bly en in uw schik
 In dit gezegend oogenblik!

I. T E G E N K E E R.

De schoone Bruit en haere lonken,
 In minnelyk vergif doordronken,
 Stoffeeren 't hart met deeze vreugt.
 O eersteling der jonge jeugt,
 Wat zyt ge krachtigh in vermogen!
 HAERSOLTE, door geen toveroogen
 Verrukt in eenigh vreemt gewest,
 Waer heen hem braeve reislust preest,
 Wordt hier verwonnen en betovert,
 En met gemoet en al veroverst.

I I. K E E R.

Geen wonder; 't albezielend licht,
 De zon, die duizent vlammen sticht,
 Is alleraengenaemst in 't ryzen.
 Hoe hoort men staeg de herders pryzen
 Het eerstgebooren morgenroot,
 Noch root van moeder Terhys schoot?
 Zoo gaet het met de kuische liefde,
 Die ooit een' eedlen boezem griefde.

Die

Die vindt heur kracht in top gehaelt,
 Wanneer ze uit jeugdige oogen straelt,
 Twee levendige toverzonnen,
 Twee onuitputbre liefdebronnen.
 Al staet de Min in ieder schoon,
 In jongkheit spant zy recht de kroon,
 En 't zuiver bloet van jonge harten
 Geneest en queekt best minnesmarten.

II. T E G E N K E E R.

Gelukkigh dan, HAERSOLTE, die
 Gelyk een kuifche honighbie
 Uw liefde en wellust zult verzaeden
 Op d' eerst ontloke roozebladen
 Van uw JOANNE en haere jeugt.
 Zy verft door schaemte, een joffredeugt,
 De zuivre en ongerepte wangen.
 't Gemoet, met eedle min bevangen,
 Denkt nooit aen 't huwlyk, dan met schaemt,
 Gelyk haer fexe en haer betaemt,
 De dochter van zoo kuifche een moeder.
 Geluk, HAERSOLTE, die de hoeder
 Verftrekt van deeze oprechte min.

T O E K E E R.

Trê in, Vrou Bruit, trê vrolyk in
 De trouzael, en voldoe het wenschen
 Van duizent toegenene menschen;
 Voldoe het zaligh nootlot, u
 Zoo vroeg beschoren, nimmer schuw
 Van huwlyksbed en echte sponde.
 Dat ooit d' Almaghtige iemant gonde,

Y

Wordt

Wordt u, o Schoone, toegezeit.
 Men ziet, behaegt het Gode, uwe echt
 Eerlang gekroont met erfgenaemen,
 Die d' edele ouders nooit beschaemen;
 Een ry van dochtren, waer in 't beelt
 En deugt der braeve moeder speelt,
 En zoons, om landen te regeeren
 Of 's Lants erfvyant af te keeren.
 Trê in, Vrou Bruit, trê rustigh in,
 Voldoe de manschap aen de Min.
 Zoo worde uw jeugt steeds aengenaemer;
 Zoo groete uw' Heer 's Lants Rekenkamer.

1675.

DE ERNSTIGE EN REDELYKE MIN
VAN DEN HEERE
ERNST BARON VAN REEDE,
HEERE VAN DEN PERKELAER,
EN MEJOFFER
IDA LUKRETIA VANDER BEEK,
DOCHTER VAN DEN KRYTENBERGH,

WEl aen; wat rustighs by dees bruiloft opgezongen,
 Dat REEDE smaeken kan en meer zoo kiefche tongen.
 Een Bruidegom, wiens deugt, wiens liefde my verplicht,
 Eifcht op zyn' hoogen dagh de bloem van myn gedicht,

En

En meer dan myn gedicht, Virgyls triomfgezangen
 En Flakkus lier. ik span myn harp, lang opgehangen,
 Met nieuwe snaeren tot een' blyde bruiloftswys,
 Den Bruidegom ten dienst, de schoone Bruit ten prys.
 Waer vangt myn dichtkunst aen? waer zal ze mē besluiten?
 De stoffe is hier te ryk. wie zich naer eisch zal uiten,
 Zwygt voeglyker, of schiet met spraek met al te kort.
 Noch staet het dichten vast: ook is myn geest begordt
 En zwanger van een vier en levendige straelen,
 Die uit den hemelkring haer' eersten oirsprong haelen.
 Het eeuwigh Wezen, dat dit ront getrou bewaekt,
 De stammen gadeslaet, (terwyl al d' afgront kraect
 En knerissetandt van spyt om Godts onfaelbaere orden)
 Dat d' onbevleete Trou in 't eerste wereltworden
 Verwilkeurde, als den bant, die 't menschdom samenhecht,
 Draegt noch in 't afgaen van de schepsels zorg voor d' Echt,
 Zyn dochter, en geen vrucht van dertle vlammeftokers,
 (Een ouden dichters droom) gelaên met boog en kokers.
 Dit blyk geeft REEDE, die, om 't huwlyksvier te voên,
 En zyn aelout geflacht voor 't rotten te behoên,
 Godts vinger volgde. die wees hem de wedergade,
 De schoongeogde Bruit, wiens vlugh gezicht nu spade
 En vroeg zyn geesten noopt tot onbespiede min,
 Wanneer tien zinnen, op Godts aenbeelt tot een' zin
 Geklonken, naer zyn wet en willekeur vergaeren.
 O fenixbloem der jeugt in 't knoppen uwer jaeren,
 LUKRETIE, genan der eedle Romainin,
 Die, al te zwak van geest, Tarquyns vervloekte min
 En vrouweschennis aen zich zelf bestont te wreken,
 Ai meld ons, wat heeft REEDE in uwe liefde ontfteeken,
 Die op uw zoet genot zoo blyde en in zyn schik
 De meesteresse omhelst en kust elk oogenblik?

Y 2

Wat

Wat is 'er maghtigh, om dien dappren helt te boeien?
 Zyn 't bliksemstraelen, die in blaekende oogen gloeien?
 Of is 't een zoete tong, de tolk van 't edel hart?
 Of bloozend aenschyn, dat de regenboogen tart
 In verwe? of net gespan van volgeschape leden?
 Gewis een nektartong kan steene harten kneeden.
 Zoo handelbaer als was, en zielen by het oor
 Ophangen naer heur lust; en d' oogstrael, door en door
 Geschoten, een gemoet van ys en inceu in vonken
 En vlammen zetten door den gloet van kuische lonken.
 Ai meld ons, wat geweer de Liefde heb gebruikt,
 Waer door de vryheit van uw' Vryheer zit gefnuikt.
 Of schroomt dit uwe schaemt, die, op de wang aen 't bloozen,
 Onze Yffeltuinen tart met leliën en roozen
 In 't prilste van den Mai, en schildert voor de jeugt
 Een leevend tafereel van schoonheit en van deugt,
 Men vraege uw' Bruigom zelf, die, in de kunst der kunsten,
 De Poëzy, geleert, uw minnelyke gunsten
 En maghtigh albedryf verheerlykt in gedicht,
 Dat op een' Duitschen trant voor geen' Onduitschman zwicht,
 Aen onzen Yffelstroom of diepgezonne beeken,
 Of op den Krytenbergh, die wondren weet te spreken
 Van zyn gezangen, door den wiltzang nagetaelt,
 Daer 't minnetoghtigh hart in 't lustbosch adem haelt
 By 't licht der avontzon, zoo lieffelyk in 't flaeuwen;
 Terwyl 't de beuken lust zyn toonen na te baeuwen.
 Zing, eedle Bruidegom, de krachten uwer Bruit,
 Die uwen vrydom met zoo zacht gewelt vrybuit;
 Uw minneliet leide ons door haer volmaektheën henen:
 Haer schoonheit, die met winst Medeaes en Helenen
 Braveert, voegt Rachel, d' eer van Middelvliet in 't Oost.
 Noch is haer schoonheit niet uw groote hoop en troost,

Noch

Noch 't lokaes uwer min; zy, ydel en bederslyk,
 Voldoet geen groot gemoet: de deugt, alleen onsterslyk,
 Trekt braeve geesten ter bespiegeling om hoog.
 Wat is 't uitwendige, als een wellust voor het oog
 Van wereltlingen, een begryp van leem en aerde,
 Met aerde weêr gedreigt, en aerde slechts in waerde?
 Doch I DAES eedle ziel, die d' ydelheit mistrout,
 Het kruisgeloof bezit, als een juweel van gout,
 Vol ootmoet, heusch van aert, vol kuischeit, die ten oogen
 En aenzichte uitschynt, is van krachtiger vermogen,
 Dan wat de logenceu door goudene appels eert,
 En daer een hofpop zoo lichtvaerdigh op braveert.
 Wie pryft dien geest te recht, die, uit Godts Geest herboren
 (Gelyk haer Moeder, al te vroeg voor elk verloren)
 En bovenaerdschen stam, zich draegt, als Godts geslacht,
 En Godt, haer goet, alrê bezit of noch verwacht?
 Gy, REEDE, dien dees geest, zoo mild van Godt beschonken,
 Zette allerhelderst in gewenschte minnevonken,
 Oprechte vonken, door geen Kypersche afgodin
 Te lesschen in 't genot van redeloze min,
 Maer door den Schepper zelf, die, d' eerste trouverbonden
 Van Eden, noch door geen weêrspannigheit geschonden,
 In Isrel zegen en de bruiloftwynen schenkt
 Te Kana, daer 't gebrek den wonderwerker wenkt.
 Het heugt ook REEDE, hoe de lieve Nicht hem geriefde
 Door deeze schichten, hoe zyn weêrgalooze liefde
 Verslingerde allereerst op haer' doorluchten geest,
 Die liefde waerdiger, dan losse verf of leest.
 Wien zoude ook een gespan van deugden niet betoveren
 En met vernuft met ziel met zin met al veroveren?
 Wat boezem is 'er, die niet in dees vlammen gloeit,
 In zulke een dienstbaerheit met vryen wil geboeit?

Zoo wordt de minu ERNST, o REEDE, om 't hart te winnen,
 Wacrom geen bly vermaak uw hart verzet en zinnen.
 Volgt gy Laërtes zoon door landen en door steên,
 Zoo yvrich in 't beschouw van veelerhande zeên,
 Uitheemsche schoonheit en de pracht van 't vrouwentimmer,
 Die hem bedroog, bekoort aen Seine of Teems u nimmer.
 By al die vieren koel, spaert ge uw' verliefden gloet
 Voor eene, die dien brant door 't afzyn queekt en voedt,
 Eene eenige, die gy, ontelbre minnestrikken
 En keur van joffren, die de geesten kan verquikken,
 Ontvliênde, nooit vergeet zorgvuldigh gâ te slaen;
 Te volgen, als de brak den voet houdt van Diaen.
 Die zweeft u voor het oog in 't schoongevroude Londen,
 Na zynen eersten brant nu minst door brant geschonden,
 Te Windzor, te Parys, en op den Okeaan.
 Maer wel hem, die, om by de liefste wel te staen,
 Acht ramp noch weigering, die, hallef afgeslagen,
 Zyn hart, ten eigendom aen 't haere eens opgedraegen,
 Geduurigh offert. wie zoo dapper nooit verslaeut,
 Wordt van den hemel zelf gezegent, hoe benaeut
 Zyn nootlot schyn'. hoe lacht de schoone op ieder regel,
 Die REEDES trouwe min, onkreukbaer als zyn zegel,
 Verlevendigt voor 't oog, en 't harte met de hoop
 Van zyne komste sterkt! zoo sluit de huwlyksknoop,
 Voor 's werelts grontbou van Godts vingren zelfs gevlochten,
 Gemaklyk van weêrzy. Heer REEDE, op al zyn toghten
 Zoo trou van Godt geleidt, koomt I DA veilig t' huis;
 En, ieder welkom, van de liefste, schoon en kuisch,
 Verwellekoomt in 't hart, geniet dat, tot belooning
 Van zyn gemoet, zoo pal gelyk een rots, ter wooning.
 Dit hart, mêdoogende, als het REEDES hart bepeinst,
 Ontzegt nu flaeuwer, en (waer toe met kunst geveinst ?)

Geeft

Geeft alles op, en kroont zyn min met wederminne.
Zoo overwint ge, o R E E D E , uwe overwinnerinne,
Die, al te zwak by Godt en u, door 's hemels hant
U wordt gefchonken, als het liefste endierste pan.
Zing nu, gelukkige, zing nu triomfzangen
Na zwaeren minnestryt en afgestreeën verlangen.
Gy treft uw wenschlyk wit: spoel d' uitgestaene smart
Op 't bruiloftsbed in een vergetelbeek van 't hart:
Of denkt ge ooit aen 't gevaer, in dit onzeker mikken
Geleden, 't magh uw' geest met meer vermaeks verquikken,
Wanneer ge uw eigendom, uw Bruit, op zy belonkt,
En aen haer dubble zon uw minnetoorts ontvonkt;
En zy ook (men verzwylge alle onvolmaekte schetsen
Der Griekfche poëzye) u heelen kan en quetsen
En heelen wil, in spyt van helt Achilles fpeer,
Door deugt en fchoonheit, haer heekunfthigh krygsgeweer.
Gy ook, begaefde Bruit en jongkvrou, die ten lefte
Uw vryheit opgeeft, als een afgestormde vefte,
Behoudens lyf en goet, erken uw heil met luft,
Wanneer gy, vry van zorg, in R E E D E S armen rust,
Het zaligh huwelyk met kus op kus bezegelt,
En uw gewenfchte min naer 's hemels orden regelt.
Ik zie, (of faelt myn oog?) uw zyde bruiloftskoets
Bestrootit, beregent met een' overvloed vol zoets,
Terwyl een gansche floet van uitgekorene engelen
De bruiloftskranffen, als uw hant en armen, ftrengelen.
Ik neem het voorspook aen; gy ook, gepaerde twee,
Uit eenerleien ftam: voert oorlogh en maekt vrê
Jaer uit jaer in, beleeft een reeks van erfgenaemen,
Die R E E D E EN VAN D E B E E K ter geener tyt befchaemen,
Die thans of morgen in 't Beneën-of Bovenfticht,
De zetels hunner ftamme, aen 't onbenevelt licht

Der

Der groote vaderen hun toortsen braef ontsteeken,
 Die in den tabbert voor de gulde Vryheit spreken,
 Of, styf geharnast, elk voor uit treën met hun deugt.
 Die Jakob Rachel schonk, schenke u dees blyde vreugt.

1682.

T R O U Z A N G,
 TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE,
ALEXANDER SCHIMMELPENNING
 VAN DER OJE,

HEERE VAN ENGELENBURGH, HOOG - EN LAEG-
 SCHOUT DER STADT EN MEYERIE VAN
 'S HERTOGENBOSCH,
 EN MEVROUWE,

I S A B E L L E B E N T I N K,

DOCHTER TE DIEPENHEM, ABDISSE VAN HET HOOG-
 ADELYK STICHT TER HUNNEPE,

Z A N G.

WAkker, rustige poëten,
 Kunstgenooten, Febus zoons,
 En van Febus geest bezeten,
 Wakker. hier is vry wat schoons,

Voor

Vry wat heerlyks op te zetten
 Voor der kunsten grootſte kunſt.
 IZABEL volgt Venus wetten,
 En kan met Minerves gunſt
 Staf en myterkroon begeeven,
 Om naer Englenburgh te ſtreeven.

T E G E N Z A N G.

Wie zwicht niet voor ALEXANDER,
 Die het Sticht betriomfeert
 Met zyn' zegenryken ſtander?
 Hy, in ſtaetkunde uitgeleert,
 Om veel volken te beſtieren
 Met een' lieffelyken toom,
 Stookt nu heete minnevieren
 In den koelen Hunnepſtroom,
 Zet de ſchaduwryke ſtammen
 Van al 't kloofſterboſch in vlammen.

T O E Z A N G.

Hier op geeft onze Amazone
 Haere kuifche rechte hant
 Aen den krygshelt, als de ſchoone,
 Als Thaleſtris, die heur lant
 En den rykſvloet kon verlaeten
 Om den Macedoon, vol gloets.
 Zy (wat zal toch 't weigren baeten?)
 Volgt hem naer de bruiloftkoets,
 En beloofte zich uit zyn minnen
 Keur van helden en heldinnen.

1687.

Z

WEL.

WELKOMST VAN DEN POL

AEN DE WELGEBORENE ECHTGENOOTEN, —

H E E R

WOLTER JOSEF VAN WYNBERGEN,

E N V R O U

ELSABE GEERTRUIT VAN RENSEN,

HEER EN VROU VAN HORSEN
EN DEN POL.*De Pol spreekt :*

KReeg 'tgeboomte, als eertyts, voeten,
'k Schoot ook ras twee vleugels aen,
Volgende myn tuin en laen,
Om myn' jongen Heer te groeten,
En met neêrgeboge knien
Hulde aen zyne Bruit te biên.

Nu moet ik, te droef behangen
Met den vaderlyken rou,
In eene overnoordsche kou
d' Echtgenooten slechts ontfangen
Op myn' onbeweegebren gront,
Na voltrokken trouverbont.

Welkom, welkom, trougenooten,
Op den waterryken Pol,
Veeler Nimfen rots en hol,
Die, vernoegt en onverdroten,
't Jeugdigh minnen nooit berout,
Of 'er vrede of oorlogh brout.

Oef-

Oeffent nu uw huwlyksliefde,
 Die uw harten, edel paer,
 Voor uw' troudagh menigh jaer
 Met onleschbre vlammen griefde,
 En vergeet uw ongemak
 Onder myn belommert dak.

Laet myn ruime kamers tuigen,
 Welgevoegde Heer en Vrou,
 Van u doorbeproofde trou,
 Door geen weêrspoet ooit te buigen,
 Maer, gelyk een eik, gehardt
 Tegens onweêr, tegens smart.

't Lustbosch, vol van nachtegaelen,
 Zal in 't hartje van den Mei,
 Op 't gejuich van velt en wei,
 U met vreugdezang onthaelen,
 En zyn toonen, fyn en grof,
 Braef schakeeren in uw lof;

Daer de vyverkarpers spartelen,
 En al 't schubbedraegend volk,
 Dat 'er huisvest in myn' kolk;
 Daer de beemden vrolyk dartelen,
 En de blyde minnetrom
 Klinkt in al 't geschapendom.

Melk en honigh, milt geregent
 Op uw groene huwlykskoets,
 Vloeit en stroomt u toe, vol zoets,
 En uwe echt, van Godt gezegent
 In myn zuivre en vrye lucht,
 Groeit om 't jaer met vrucht op vrucht.

B R U I L O F T

Wast dus aen in maght van telgen,
 Die, volfschoon en ryk van geest,
 d' Afkomst toonen uit haer' leest,
 Al zou 't zich de Wangunst belgen,
 Die, misnoegt en bleek van spyt,
 Op heur hart de tanden slyt.

Looft ook Godt, die u vernoegde,
 Aller dingen Zegenæer,
 Die, als 't eerstgeboude paer,
 U met eige handen voegde,
 Tot dat gy, van hem getrouwt,
 Boven eeuwigh bruiloft houdt.

1696.

T R O U F E E S T
 VAN DEN HEERE

J O A N K R U L,
 HOOGSCHOUT DER STADT ZWOLLE,

EN JOFFROU

JOANNA VAN DER HEUL.

VOert Mavors oorlogh op den Franschen Okeæn
 Of Henegouschen gront, daer Neêrlants wapenleeuwen
 De langgetergde klaeu Louys in 't harte slaen,
 En dwingen Vrankryk om genade en vrê te schreeuwen,
 Hier zit de Min niet stil, maer voert op zyne wys
 Een' aengenaemen krygh in 't strytperk van twee harten.
 Heer KRUL, het hoofd der Stede, Oranjes keur ten prys:
 Geniet zyn VAN DER HEUL, den balssem in zyn smarten,
 Zyn

Zyn staetbekommernis voor de afgepynde stad,
 Die, aen een legerkoorts geheel en al bevallen,
 Zoo lang 'er vreemt geweld in Kerk en Raethuis zat,
 Weêr vreugt en adem scheidt in haer bevryde wallen.
 De Staetzorg, hem als hooft der burgren toebetrouwt,
 En door haer' ommeslagh vry zwaer alleen te draegen,
 Zocht HEUL aen u, Vrou Bruit, die 't nimmer heeft berout
 Den Delfschen maegdom in een Zwolsche trou te waegen.
 Hy won uw hart ook, als het hart der burgery,
 Toen hem het keurlot gaf het Raetsheerampt t' aenvaerden,
 Zoo onbesproken staeg bekleedt, wyt of naby,
 By inheemsch en uitheemsch, by jongen en bejaerden.
 Men zagh vier lippen, na langduurigh weigren saem-
 Geklonken door de hant van 't nootlot, lieflyk klemmen.
 Op 't jawoort, en gelyk uw zegenryke naem,
 Uw voornaem, met Heer KRUL een lieflyke eendragt stemmen.
 Wat spelt dit niet al goets, welweêrgepaerde twee,
 JOANNA en JOAN, twee net gevoegde naemen?
 Een huis vol overvloets, een bed vol zoeten vré
 Met vreugt en vryheit en ontelbren welvaert samen.
 Met ziet, Vrou Bruit, gunt ons de zegenaer van al,
 Dat 's Bruigoms frissche jeugt blyve in haer volle krachten,
 Myn Vaderstadt ten beste en haer' versterkten wal,
 En gy genoeg en scheidt in zyn gehuwde nachten,
 (Al strydt het met de schaemt der Christgezinde vrou,
 Door lossen lokken hooft en blanken hals te sieren)
 Veel blonde KRULLEN, als sieraedjen uwer trou
 En minnepanden, om de Moeders schouders zwieren.
 Behaegt u deeze wensch, o Bruit, zoo schoon, als vroet;
 Dees trouzang, dien myn plicht op uwen dagh wou speulen,
 En aen den Bruidegom, hy valt met nieuwen gloet,
 Al heeft de trouzael hek noch bruggetjes, aen 't HEULEN.

B R U I L O F T -
D E B R U I L O F T
VAN DEN HEERE
JOANNES VOLLENHOVE,

DOCTOR DER H. THEOLOGYE, EN BEDIENAER DES GODLY-
KEN WOORTS IN 'S GRAVENHAGE,

EN JOFFROU

KATHARYNE ROZEBOOM.

AENDEN HEER

JOANNES GEORGIUS GREVIUS,

PROFESSOR DER HISTORIËN, GRIEKSCHE TALE, STAET-
KUNDE EN WELSPREEKENDHEIT IN DE
AKADEMIË VAN UTRECHT.

O GREVIUS, beroemt door eedle wetenschappen
In Utrecht, daer myn jeugt, gelyk een honighby,
Den koning volgende naer zyne leeraertrappen,
Historikennis zoog en Roomsche poëzy;
Wie helpt my 't bruiloftsfeest van VOLLENHOVE vieren,
In 's Gravenhaeg gekranst met eeuwige laurieren?

Gy, gy vooral, die al de geesten weet te wekken,
Die inheemsch en uitheemsch, bekend en onbekent,
In rou gekleedt, alom de grove rouklok trekken,
Zoo wyt de goude zon haer vlugge paerden ment,
Om Hollants Acertspoët, den voesterling van Leiden,
Des aerdryks wonder, voor al 't ront te vroeg verscheiden.

Hoe ryft myn zangkunst hier! wat vindt zy stof tot dichten!
Hield d' oude poëzy noch met haer hantvest stant,
Hier troude Apolloos zoon aen een van Mavors nichten,
Ontvonkt door hemelvier, een' vaderlyken brant,
Of liever Febus zelf aen Pallas of Bellone;
Of weêr een Orfeus aen Eurydike, zyn schoone.

Ste-

Stevin, de grootvaêr zelf, de wakkre legermeeter,
 Die met zyn vestingbou de Duitsche taelkunst bout,
 Riep uit zyne affchen: wien schenk ik myn nanicht beter,
 Dan Vollenhove, die zoo vast myn voetspoor houdt,
 Die 't Haegsche kerkgestoelt, van kankrige erfgebreken
 Gezuivert, leert zoo net als krachtigh Neêrduitsch spreeken?

Plichtshalve volge ik slechts met nedrige gedichten
 Den Leeraer, die weleer myn lettergraege jeugt
 Braef aengemoedigt heeft om andren voor te lichten,
 En, als gy weet, den gront gelegd van eere en deugt,
 Toen myn geboortestadt zyn goude lessen hoorde,
 Die om zyn affcheit in een' vloet van traenen smoorde.

Wie kan dien bruilofsdienst ook Vollenhove weigeren?
 Wie rekt zich geene eer naer 't zachte ledckant
 Zyn bruit te leiden? zyngedicht, zoo hoogh aen 't steigeren;
 Als zelf Parnassus, gaf op enen Duitschen trant
 De troukoets reis op reis der braefften het geleide:
 Een' trant, die door al 't lant zich wyt en zyt verspreidde.

Eifcht min een plichtgedicht, wat min zoo onbesproken,
 Zoo zuiver en oprecht, als hier twee harten blackt;
 Van geene Hymens, geen Kupidoos aengestoken,
 Maer van de Liefde zelf, die boven 't aerdryk waekt,
 En 's werelts grontbou door twee eensgezinde harten
 Voltooit heeft, om met Godt den ondergang te tarten?

De Levenwekker heeft gewis zyn hant hier onder;
 Zyn hant, die alles, wat in 't onbeperkt gevaert
 Der werelt leeft en zweeft, door een geduurigh wonder
 Bezielt en onderhoudt, en voor 't vergaen bewaert;
 Die daeglyks 't een geslacht door liefde aen't ander strengelt,
 En bloet met bloet, en ziel met ziel onscheidbaer mengelt.

Hier

Hier gloeit geen wulpsche vlam, die voedsel trekt van d' aerde:
 't Is enkle hoofstof van den derden hemelkring,
 Wiens eerste maetzang liefde in alle schepsels baerde,
 En in de geesten, die de troonwacht onderling
 Van 't hemelsch hof bekleên; een zucht om zonder jaeren
 En eeuwen zich met Godt, des levens bron, te paeren.

Dees liefde schynt de schets of 't nabeelt van de liefde,
 Die, in haer driften kuisch, Godts eerstgeboren Zoon,
 Zyn Vaders weêrga, met onnoembre pylen griede,
 En dwong den hemelvoogt zyn' aengeërfdén troon
 Te wiffen hier om laegh met wildernisse en bossen,
 Om zyne bruit, een' roof des afgronts, te verlossen.

Hy vrydt ze ook minlyk, om haer schult aen 't kruis geklonken,
 (Gelyk ons VOLLENHOVE in 't heiligh kruisdicht zong)
 Daer hy den vloekkelk op haer' welvaert heeft gedronken,
 Waer van de leste drop de helle in 't aenzicht sprong,
 Die, door dat fel vergif aen 't worgen en aen 't braeken
 Geraekt, haer kracht verloor, haer' plonderschat most slaeken.

Gy volgt de vlammen van dien weêrgalozen minner,
 O VOLLENHOVE, op deugt en geest altoos verliest,
 Minst op vergangbaer schoon; en wordt dus overwinner
 Van 't harte, dat uw hart met scherpe flitsen griest,
 Wanneer uw Kruistriomf, de schoone voorgelezen,
 Haer heeft den speelnoot van dien bruigom aengeprezen:
 Den speelnoot, die de bruit van zyn' gekroonden meester
 Jaer uit jaer in geleidt naer zynen martelboom,
 Noch root van bloet, maer zoo gezont, als eene heester
 In woest Arabië, en naer 's levens milden stroom,
 Om uit vyf springen 't vocht van roode en witte wynen
 Te leppen, d' artseny voor alle helvenynen.

Wat

Wat vrouweboezem kan zyn echtverzoek ontzeggen?

GEZYNE gaf 't eerst op, toen 't Zwolsche kerkgevaert,
Nu ingestort, haer lief zagh prys en eere inleggen;
Wanneer hy, groot van moet, en meester met Godts zwaert
Van 't helse nachtgewelt, de kruisstandaerden plantte.
Zoo quam hy, zagh, en won zyn jeugdige Atalante.

De tweede, meer bejaert, gevoelt ook 't alvermogen
Der afgerechte tong, die 't Haegsche hof bekoort
En in triomfe sleept, wanneer hy uit den hoogen
Neêrdondert, bliksem, quetst, verbrandt, verteert, vermoordt.
De poëzy, haer lust, magh eerst het hart betoveren;
Maer Godtgeleertheit moet haer ziel met kracht veroveren;

De Godtgeleertheit, die alleen voor huwlykmaecker
Den Albehoeder kent, die zich ter bruiloft vond
Te Kane, en 's avonts laet by bruilofttoorts en blaker,
Zyn leste huwlyksgaef, de beste wynen zond,
Toen al de tafel bly van 's bruijgoms miltheit waegde,
Daer eerst Godts moeder van gebrek en schaersheit klaegde.

Zoo volgt ge uw' Bruidegom, o wyze KATHARYNE,
Die van zyn Prinssegrast u naer het dootsch Kalvaer
Geleiden zal met vlyt, met vrolykheit, met pyne,
Den kruiswegh kortende door zyne luitesnaer.
Hy strooit een blyde lent van heilge poëzye:
Gy ruilt dan 't Haegsche Bosch geruist met Kalvarye.

Vlecht nu, o GREVIUS, den dappren overwinner
In 't minneperk eene onverwelkbre zegekroon.
Of vlecht hy die zich zelf? gewis geen Griekschen minner
Stond op zyn hoogtyt ooit de bruiloftkrans zoo schoon,
Als hem dees roozenhoet, vol daus, vol geurs, koomt sieren.
Nu tart de ROOZEBOOM Apolloos hoslaurieren.

E C H T Z A N G

TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE

JOAN REELANDT,

BEDIENAER DES H. EUANGELIUMS IN DE RYP,

EN JOFFROU

A E G H J E P R I N S .

Aen de Bruit.

PRINSESJE, lust het u een' bruiloftzang t'aenhooren,
 Een' zang, van Hardenberg gezonden over zee,
 (Quam u misschien dees plaets en haer gerucht ter ooren)
 Ai leen uwe aendaght in het luistren: ik ben reë;
 Dat nooit in mynen dienst, of zelden magh gebeuren.
 Belet u REELANDT en zyn min niet, luister toe,
 Ik zal een luttel tyts uw gulle blyschap steuren.
 Hoe sprong my 't hart van vreugt! hoe bly wert ik te moë
 Om 't overzaligh lot, myn'vrient te beurt gevallen,
 Toen my zoo onverwacht, als lang gewenscht, zyn brief
 In handen viel! geluk, ô zaligste van allen,
 Van vier gebroeders, dien zoo kuisch en schoon een lief
 De doorbeproefde min met weérmin zal beloonen,
 Met trouwe weérmin! riep ik luide en helder uit.
 Geluk ook, wiegy zyt, die REELANDT's dienst zal kroonen,
 O bloem der RYPER jeugt, ô rykbegaefde Bruit!
 Uw prilke goelykheit wist deezen geest te grieven,
 Te noopen tot de min door haer bekoorlykheên,
 Een' geest, die nimmer kon dan op iet schoons verlieven,
 En aen een proefftuk der Natuur zyn min besteên.

De

De Schager Rozemont verslingerde op zyn gaven
 En edelmoedigh hart en honighzoete tong,
 Die al de Noortfiche jeugt plagh wyt voor by te draeven,
 Wanneer hy aen uw' stroom of aen de Beemster zong.
 Wat zal ik zeggen van zyn droeve lantgenooten,
 Die, door uitheemsch geweld getrapt en plat getreên,
 Heul aen uw' REELANDT zocht, toen 't nootlot haer ontblootte
 Van herder en van kooi? verlaeten van elk een,
 En root beschreit zagh zy van haer beroemde wallen,
 Van Hermans oude slot haer' minner te gemoet.
 Maer och! die minzieke, u ten eigendom vervallen,
 Bekreunt zich geener klaght, die d' eedle Rynmaegt doet.
 U, Nimfje van der Eem, dat in de Zuidergolven
 De blonde haeren kemt, gebeurt geen beter lot,
 Als gy uw schaepewacht voor d' Engleburgsche wolven
 Hem tweewerf aen wilt biên. Hy weigert zulk een bodt.
 De RYPER meeremin kon hem alleen behouwen,
 Zyn eerste wellust in de godgewyde jeugt.
 Wat reên? PRINSESEN zyn haer eêlste staetjoffrouwen,
 PRINSESEN van Godts bloet, erfbeelden van de deugt.
 Wie was ook waerdiger voor zyne min geboren,
 Dangy, PRINSES, die, by uw schoonheit heufsch van aert,
 Zaegt duizent harten naer uw' wink en winkbraeu hooren,
 Eer REELANDTS hart meer wiert dan duizent harten waert?
 't Was uw vermogen, dat den hoogverheven grootmoet
 Van 't minnewraekend hart herschiep ter goeder ty,
 En kneedde, als hantzaem was, tot overgeeven ootmoet,
 Tot vleien, knielen en volmaekte dienstvaerdy.
 Maer, Overwinnes, wiens twee betovrende oogen,
 Twee tweelingzonnen, in blank perlemoer geplant,
 Geduurigh blikfemen en blaeken uit haer boogen,
 Ai zeg, hoe REELANDT toch geraekt zy in den bant.

Geschiedde 't door den dau van uw korale lippen,
 Waer uit een milde stroom van nektargeuren vloeit,
 Waer uit geen woortje, dan van zuiver gout kan slippen,
 Armidaes snoer, waer aen uw Minner zit geboeit?
 Geschiedde 't door een strael van uw twee morgenzonnen,
 Ontsteeken aen de toorts, die al dit ront verlicht,
 Zich spiegelende op 't vlak van beck of koele bronnen;
 Gelyk die waterglans onleschbre vlammen sticht?
 Of was 't, om dat Natuur zoo schoon, als goedertieren.
 U schiep, en d'eedle ziel bergde in een goelyk lyf,
 Volmaekende een gespan van godtsvrucht en manieren.
 En jonge schoonheit, een drievoudigh albedryf?
 't Zyn lippen, oog of deugt, gy, Vryheer, zit gekluifert
 (Strooi minneklaghten weêr van joffren in den wint)
 Gelyk Alkides, daer hy naer Omfale luifert,
 Eenryksgevangen van uw schoon en Prinslyk kint;
 Uw schoon en Prinslyk kint, geviert en aengebden.
 Als eenighste afgodes van uw geleert vernuft,
 Gevleit met bybeltael of spreuken van de reden,
 Naer dat uw wysheit aen-of afraedt, die nooit suft.
 Hoe dikwyls hebt ge och arm! in afgesnipperde uuren,
 Berooit van zinnen, aen haer knie of groene zy
 Ontelbre vaersjes uit uw herffens moeten puuren,
 Het roompje der Latynsche en Duitsche poëzy!
 Hoe dikwyls most ge, och arm! met onnavolgbre klanken,
 En 't allerkeurigst, dat u kiesche tong ooit las,
 Gelyk een honighby, uw goelyk Lief bedanken,
 Wanneer een zuikre kus uw minnewond genas!
 Maer gy belacht dien vlyt der averechtsche zinnen,
 PRINSES, die, koel van hart, uw Minners hart vrybuit.
 Hy mint een Atalante, op andre wys te winnen,
 Vlamt hy op 't bruiloftsbed der Prinselyke Bruit.

Hy

Hy wendt ook zyne min, die nimmer zou bedyen
 In stilte of binnens huis, en vrydt u overluit,
 (De RYPER preekstoel is getuige van dit vryen)
 En gy wordt t'eener stont zyn eigendom en buit.
 Laet Skyrus ryksprinses den moet in 't renperk leggen,
 En wordt Kydippe voor het tempelkoor verrast,
 Gy kunt ook, schoone Bruit, geen minners eisch ontzeggen.
 Die in een volle kerke u vrydt uit hooger last.
 Gy geeft het op; en 't hart, op 't onvoorzienst bezweken
 Voor 't goddelyk geweld, wenscht troost en laeffenis;
 Maer 't oog, in REELANDTS oog zich spiegende en ontsteeken,
 Verkondigt elk, hoe ras de ziel geneezen is.
 O minnelonken, hoe vermogend zyn uw krachten!
 Den Minner zegt ge, dat zyn beden zyn verhoort,
 En 't weérlicht van uw' glans kan 't hartewee verzachten.
 Van 't Bruijtje, zonder dit in minnezwym gesmoort.
 Schep moet, PRINSES, schep moet. De wang begint te bloozen
 Met leevend purper, en de min zoekt ope lucht,
 Gelyk uw Lief zyn hart in schaduw van die roozen,
 Daer hy krygt twee voor een met een verliefde zucht.
 O zuchje, tolk van 't hart! PRINSESJES hartebrander
 Beslaet u met een kus, die, klevende op haer mont:
 En roode lippen, straks twee zielen met elkander
 Vereent, en jaeren druks verzoet op eene stont.
 Noch klemt dit kusje niet, o eere der PRINSESSEN.
 Het lieffelykste, dat van melk en honigh stroomt,
 Ontfangt ge in d'oeffenplaets der zoete huwlykslessen,
 Wanneer ge in REELANDTS arm van minneweelde droomt.
 Gy twyfelt, Bruijtje lief, en lacht, en hebt'er tegen.
 Ik maekte 't u graeg vroet; maer zie, de Bruigom wacht,
 En zellef watertandt ge, al zwygend, naer den zegen,
 Die Vaderlant en Kerk en stamhuis houdt in kracht.

M I N T R I O M F
 OVER HET HUWELYK VAN DEN HEERE
 HIERONYMUS GUILERMUS SNABELIUS,
 LEERAER IN GODTS KERKE TE DEVENTER,
 EN JONGKVROU
 S I B I L L E T E N N U I L.

Aen den Bruidegom.

SLuite ik dan ook den rang der grootse bruiloftzingeren,
 Die uw SIBILLE en u, eerwaardige amptgenoot,
 Naer 't bruitsbed leiden? neen, rep zelf uw radde vingeren
 En gladgevyilde tong, die ieder, klein en groot,
 In 't luchtigh kerkgewelf van Lebuwyn betovert,
 Als ge op zyn Marcellyns de kruisgeheimen leert,
 Den kruisweêrspanning, zyns ondanks, fors verovert,
 En zelfs den Herkules der Gallen stout braveert.
 Gebruik die tong, gebruik die vingers op uw snaeren
 En luitspel, dat de lier van Thraker Orfeus tart,
 Die woestenyen braght en wouden tot bedaeren,
 En zing van uw SIBIL, den wellust van uw hart;
 Geen Heidensche SIBIL, befaemt door valsche orakels,
 Verstroot, als dorre blaên, verstoven voor den wint,
 In Kumaes donker hol, maer die door goude schakels
 Verliefte harten aen haer tong en heuscheit bindt.
 Of zoekt uw zinlykheit verheve bruiloftdichten,
 Latynsche poëzy, op uwen hoogen dagh,
 Zy vleie FRANCIVS, het hoofd der Amstellichten,
 Die met 's ryks aedlaer en Venedigs zeeleusvlag
 Groothartigh triomfeert ten spyt der Ottomannen,
 Wier halve maen het licht van 's lants Homeer begrimt,

Als

Als hy de nederlaeg der lant-en zeetirannen

Op 't koor bazuint, en zy voor 't zeegryk kruischildt krimpt.
Zy zoek' BROEKHUIZENS geest, van Nazoos geest bezeten,

Waer hy een Roomfche wys op zyn gezangen stelt,

Wiens veder niemant wykt van Latiums poëeten,

Gelyk zyn dappre kling geen' Roomfchen oorlogshelt.

Kan Duitsche dichtkunst ook SIBILLES geest bekooren,

De groote Guldemont van Hollants Gravenhof,

Van Vondels outfte zoon, fchaft uit zyn *vollen* hooren

En vrucht*hof* overvloed van bloemwerk tot haer lof.

Dan wordt haer geest, haer deugt alle eeuwen door gezongen,

Dan zweeft zy op de vlucht der onvermoeide faem

Den aerdkloot over, leeft op duizent duizent tongen,

Zoo wyt men Duitsch verstaet, met haer' beroemden naem.

SIBIL heeft, zegt dan elk, den braefften prys gestreken,

SIBIL, die met heur' glans den Yffelstroom bestraelt,

En d' outfte vader van het Christensch fierlyk spreek

Te grof in zyne blaên, puur melk en room, gedwaelt.

Voor my, draege ik van my onfaelbre en vaste kennis,

'k Vind luttel in my, dat deeze eer zich waerdigh kent.

't Gespan te vullen van dees dichtren waere een schennis

Van Febus majesteit, die moerwil ongewent,

In Marsias gestraft en Midas lang voorhenen.

Hoe stae ik hier, als, in Elizaes schildery,

Eneas in 't gedrang der Grieken, blint geschenen

Van duizent glansfen der volmaektste poëzy!

Laet echter, laet ons ook uw mintriomfen vieren,

Uw haeren kroonen, o blygeestige amptgenoot,

Met Febus hoofstieraet, onsterflicke laurieren.

Die kranffen voegen, dien de krygskans nooit verdroot.

Die eifcht uw dappre min, die niemants min kan wyken,

Die koomende straks ziet, en ziende straks verwint,

En

En met het puikjuweel der jofferschap gaet stryken,
 Terwyl gansch Deventer u nakykt, doof en blind;
 Die min, die 't flaeuw gevry van laeuwe jongelingen
 Scholiert, en leeraert, hoe de boezem van SIBIL
 Zy aen te vechten, als een vesting, te bespringen,
 En in te neemen na gedadingt mingeschil,
 Is 't hoofd hun op den romp niet averechtsch gezeten,
 En gaet d' onweetendheit met lust by u ter school,
 Om minnerslessen, vol van honigh, uit poëten
 Te zuigen, als een by uit leli en viool.
 Hoe triomfeert op 't spoor des grooten Alexanders,
 Die wakker voortdraeft, nooit van langzaam uitstel weet,
 En sterkten in 't gezicht van vyantlyke standers
 Fors overweldigt, vuil van stof en bloet en zweet,
 Braveerende 't geweld met zyn' bebloeden sabel,
 Terwyl elk vyant voor dien jongen oorlogsleu
 Uit dootschrik rugwaert deinst, hoe triomfeert, o SNABEL,
 Uw weergalooze min, na 't vrolyk lantgeschreeu!
 Hoe triomfeert uw min, die kuische, die volmaekte,
 Geen brant van geilen lust, maer zuivre hemelgloet,
 Die door onzichtbre vlam een' dubblen boezem blaekte,
 Uit 's hemels troon gekroont met ongeloofbren spoet!
 Zy zetelt zich op 't hart, dat, steeds onaengevochten,
 En altyt arbeidzaam, door 't onverwacht gezicht
 Der vrolyke SIBIL na buitenlantsche toghren
 Naer Seine en Teems, gezwint geketent wordt en licht;
 En op SIBILLES hart, den strydt der jongelingen
 En hoop en renprys. dit, lang meester van zich zelf,
 Daer 't alle harten weet door zacht geweld te dwingen,
 En uit zyn' troon met lust, als van een hoogh gewelf,
 Beschouwende 't gepoog van menigh trouwen minner,
 Verslingert op haer zeën en leën en eedle deugt,

Bezwykt in 't leſt, en ſchenkt den naem van overwinner
 Aen **S**NABEL, tevens met eene ongerepte jeugt.
 Maer wie bezwykt niet voor de kracht en tovertreken
 Van uwe poëzy? die geeft het minnen klem,
 Wanneer zy, uw meeftres ten boezem in geſtreken,
 Haer' vrygeboren geeft aen bant legt op uw ſtem.
 De dichtkunft triomfeert. gy, **S**tella, wykt voor 't zingen,
 Van grooten **K**ONSTANTYN, voor weinigh tyts vergoodt,
 Wiens heldre yvoore luit Voorhout en boſch kon dwingen.
 Vrou **L**eonoor valt dus haer' minner in den ſchoot,
 Het **H**OOFT der dichtren; en doorluchtige van **B**AERLE,
 De boezemyrient van Hooft en grooten Konſtantyn,
 Aen Amſtels wapenkroon een koſtelyke paerle,
 Verwerft zyn Barber dus aen d'oevers van den Ryn.
 Myn leeraer ook en 's lants, de Haegſche **V**OLLENHOVE
 Zingt zyn Gezyn te bed met keur van poëzy,
 Zoo zoet, zoo lieflyk, dat geen klank zyn' zang verdoove,
 Terwyl de Vechtſtroom dien beantwoordt, zacht en bly.
 Of vindt die helt meer krachts in zyne godtgeleertheit
 Op 't weigerigh gemoet van een bejaerder bruit,
 In zuivre bybeltael, geſchuint van ſchoolverkeertheit,
 Dit is 't geweld ook, dat **S**IBILLES ziel vrybuit,
 Wanneer ze in 't godtshuis, Godts verbontgeheimeniſſen
 Met onbestorven oor vangt uit uw' wyzen mont,
 En in dien Okeaan wenſcht binnens huis te viſſen,
 Met u vereenigt door een heilryk trouverbont,
 Wenſcht voor-en weêrſpoet van Godts kruiskerk t' onderzoeken
 Uit d' oude profefye, in 't koſtel boekvertrek
 Gezeten, daer gy met ontelbre letterkloeken,
 Voor lang geſtorven, houdt een levendigh geſprek.
 Zoo geeft **S**IBIL het op. van meer dan een' bevochten.
 Alkides wapenkracht beſtond niet tegens twee.

B b

Dien

Dien trotfen temmer van tirannen, van gedochten
 Valt eene min te sterk. SIBIL maekt spoedigh vrê,
 En zendt haer edel hart naer SNABEL in gezantschap.
 Dat boodfchapt, dat zy, moê van ydlen tegenftant,
 De wapens neêrlegt, en ontfangt daer op in pantschap
 Zyn vredelievend hart en trouwe rechte hant.
 Triomfe, o bruidegom, triomfe dan gezongen,
 Op 't wedergalmen van de Veluw en haer' zoom.
 Uw zegenryke min, 't vermack van duizent tongen,
 Vermackt den Yffel ook en zyn' gezwollen stroom,
 Dacrom met traeger vloet langs onze aeloude muuren
 Neêrfchietende, terwyl de vroomme burgery,
 Uw lieve fchaepskooi, wenscht om 't ongesteurt volduuren
 Van uwe bruiloftsliefde in 's werelts hobblend ty,
 Met hoop van telgen uit u twee, dus eensgezinden,
 Die BREME en DEVENTER, twee hanzesteên, verbinden.
 1687.

D E M I N N E V L A M M E N

VAN DEN HEERE

JOANNES BRANT,

LEERAER ONDER DE REMONSTRANTEN
 TE HOORN,

EN JOFFROU

WILHELMYNE KLOPPER.

OJongfte Zoon van uwen Vader,
 Die met twee broeders, vroeg of fpader
 Geboren, eene trits van kruisgezanten maekt,
 Wien zal ik meest gelukkig noemen?

Uw

Uw Bruit, die puikbloem aller bloemen,

Die op de dubbele wang zoo leevend gloeit en blaekt
Met keur van leliën en roozen,
Zoo schoon als in de tuinen bloezen

Van 't edel 's Gravenhaeg of tuinryk 's Gravelant;
Of u, die, in de kunst der kunsten
Geleert, de weergalooze gunsten

Van uwe Schoone wint, gesterkt met mont en hant?
Gy vergt me een twyffelachtigh oordeel,
Gy krygt gewis een heerlyk voordeel,

Een voordeel boven veele, o Godtgeleerde BRANT;
Een schat van uitgeleeze gaven,
Een deugtzaeme afkomst uit de braeven,

Een jeugt, met lust gekust op 't bruiloftledekant.
Wat ooit Natuure vond bekoorlyk,
Wat ooit de Zedekunst behoorlyk,

Wat Godt ooit iemand schonk, bezit uw schoone Bruit;
Uw schoone bruit, die, juist van leden
Gevormt, door haere onwraekbre zeden

Tot haere dienstbaerheit uw jonge ziel vrybuit;
Uw schoone Bruit, die met haer lonken,
In minnelyk vergif doordronken,

De minnevlammen queekt in uw rechtschape borst.
De liefde, krachtigh van vermogen,
Is krachtigh in twee jeugdige oogen,

Twee zuivre bronnen voor een' heeten liefdedorst.
Men ziet het licht nooit aengenaemer,
Dan als Auroor, uit haere kamer

Gerezen, d' Oosterkim met morgenroot bezoomt.
Dat licht met zyn vergulde straelen
Ontvonkt de schelle nachtegaelen .

Tot wiltzang in een' ring van 't luchtige geboomt.

De jeugt ook van uw schoone aen 't ryzen
 Stoffeert uw' geest met duizent wyzen,

Het bloempje der Latynsche en Duitsche poëzy,
 Het erfgeschenk aen uw geslachte.

Dan zingt gy, hoe die zoete en zachte

En jeugdige uw gemoet, zoo vrolyk noch en vry,
 Aen bant legge, als eertyts Omfalen
 En trotse Armidaes, door de straelen

Der tweelingzonnen van haer toverend gezicht,
 Hoe haere jeugt uw hart verovere,
 Haer wys vernuft uw ziel betovere,

En d' eedle godtsvrucht onuitblusfbre vlammen sticht'.

Dan kan uw Lief den lauwer trekken
 Voor kuische Rachels en Rebekken

En wyze Abigels, en wie, in Godts blaên genoemt
 En van Godts eigen' Geest geoordeelt,
 De maegden dienen tot een voorbeelt,

Van uwe WILLEMYN gevolgt en hoogh geroemt.
 Dan moet uw groote moeder zwichten,

Het voorwerp van uw grootvaêrs dichten,

En Stellaes eedle ziel, de zang van Zuilichem.

Dan zal 't uw zangheldin staeg winnen.

Van schoone Lauraes en Korinnen,

Vereeuwigt door Petrarch en Nazoos vrye stem.

Men rep geen droomen der poëeten,

Van eenen ydlen geest bezeten,

Geen Grieksch en zangberg of verdroogde hengstebron;
 Eene ongemeete reeks van deugden,

Die Godt en mensch in haer verheugden,

Zyn uwe Kastalis, Parnas, en Helikon..

Zy ook, niet min dan gy, gelukkigh,

Verhoort uw klaghten, droef en drukkigh;

Die

Die minneklaghten, die gy aen haer voeten stort.
 Wien zou geen tong, zegt zy, bekooren,
 Die zielen ophangt by haere ooren,
 Terwyl 't aendachtigh hart met vreugt verhemelt wordt?
 Die my zoo stout, dat elk verwondert
 En stom staet, als hy vinnigh dondert,
 In 't Godtshuis vryen durft, als waer 't uit hooger last,
 En slaet met eenen staelen stempel
 De merken van den nieuwen tempel
 In 't hart, dat op zyn stem bekoort wordt of verrast?
 Wie zoude 't zulk een' minner weigeren,
 Wiens gaven, dagh op dagh aen 't steigeren,
 De jeugt verbaezen en braveeren aen het Y?
 Haer geest verbeeldt zich alle schatten
 Van uwen geest, niet licht te vatten,
 En geeft het eindlyk op aen uw stantvast gevry:
 Geluk, Heer BRANT, dan met uw schoone
 En jonge Bruit, die nu de kroone
 Der Amsteljofferen in 't minziek harte spant.
 Geluk, o Schoone, ook met uw' minner,
 Door zoo veel arbeids overwinner,
 Verkoel of sticht naer eisch in BRANT zyn' kuischen brant,
 Die, aen uw toortsen eerst ontstoken,
 Tot hart en nieren doorgebroken,
 Den fieren jongeling zet in een volle vlam,
 En ongenesbaer, zoo uw liefde,
 Die 't edelmoedigh hart doorgriefde,
 Hem geene hant bié tot behout van beider stam.
 Godt zegne ook zoo uwe echte sponde
 Met braeve spruiten t' elken stonde,
 Die, op hun juistten tyt het albezielend licht.
 Aenschouwende, al de werelt toonen,

Dat Vader B R A N T met zyn drie zoonen

En hun geslacht in deught en wysheit niemant zwicht.

Zoo moeten uwe aendachtige ooren

Noch langen tyt orakels hooren

En zedelessen uit uw Bruigoms wyzen mont;

En hy zyn lieflyke Gemeente,

Messias lichaem en gebeente,

Als speelnoot, sieren tot een godlyk trouverbont.

1682.

REI VAN UTRECHTSCH E M A E G D E N ,

O P ' T H U W E L Y K V A N D E N E .

JOANNES VERBESSEL,

EN JOFFROU

IZABELLE SCHOONEROORT.

I. Z A N G .

ZYt ge uw smarten nu ten ende,

En gelukkigh, Bruidegom,

Zyt ge na uw minellende

By de Liefste wellekom,

Zal die nu uw trou beloonen

Met haer gunsten, na verdriet,

Ik zal ook uw bruiloft kroonen

Met een teder bruiloftsliedt.

Help me, speelnoot, help me strengelen

Kranffen, ryk van geurigh kruit,

Help me keur van bloemen mengen

Voor deeze aengenaeme Bruit.

Help

Help me deeze vreugt voltooien ;
 't Is, zoo ooit, de rechte tyt ;
 Help me 't bruiloftsbed bestrooien,
 Daer V E R B E S S E L, lang benydt,
 t' Avont vrolyk op zal rusten,
 En verzaên zyn kuifche lusten.

I. T E G E N Z A N G.

Wie kan dit den trouwen minner
 Weigren? daer de Bruid ons wenkt,
 Die den braeven overwinner
 Milt en dankbaer nu beschenkt
 Met zoo veel genegenheden,
 Als hy rampen, droef en zuur,
 Heeft kloekmoedigh doorgestreden
 In 't gezicht van vrient en buur.
 Schoone, val, val zelf aen 't zingen,
 Hoe zich 's Bruigoms hart, gewondt
 Door uw' minneprikkelingen,
 Zuigt aen uwe lip gezont.
 Zing, hoe hy gelyk de wingert,
 Die om d' ollemtakken groeit,
 Op uw geestigheên verflingert
 Zich aen uwe schouders boeit,
 En blyft ongevoeligh hangen,
 Bleek bestorven aen uw wangen.

I. T O E Z A N G.

Zoo, zoo kan een maegdenhart
 Door haer minnelyke lonken
 Minners in hun flaeute en smart
 Bly versterken, en ontvonken.

Rep

B R U I L O F T-

Rep nu van geen' Lethes stroom,
 Klucht en droomen van poëten;
 Klemmend kussen, melk en room
 Van den minner, leert vergeeten.
 Laeffenis van uwen mont,
 Goelyke I Z A B E L, genoten,
 Heelt V E R B E S S E L S minnewond',
 Door uw oog in 't hart geschoten.
 Wat verdient aen deeze min,
 Die de Liefste zelf zal loonen,
 Vrolyk en verheugt van zin?
 Altyt groene beukekroonen,
 Beukeblaeden, Kofsters loof.
 Lauwerkranssen staen te doof.

I I. Z A N G.

Jeugdigh Braitje, niet dan schoonheit
 In uw' voor en achternaem,
 Ziel en wezen, dat ten toon spreidt,
 Wat Natuur ooit hield bequaem
 Om een jonglings hart te blaeken
 Door een' liefelyken gloet,
 Nu zal 't nootlot eenmael staeken
 Al uw' druk en tegenspoet.
 Droog uwe oogen, spaer uw traentjes,
 Schoone en uitgeleeze Brait,
 Droog uw wangen, droog die baentjes,
 Droog ze: neen, schrei liever uit,
 Want de Bruigom zalze vangen
 Op twee versche roozeblaên,
 En in beide uwe ooren hangen,
 Nu met diamant belaên,

Daer

Daer hy zich in uwe zonnen
Spieglen magh, als in twee bronnen.

I I. T E G E N Z A N G.

Waerom zou de schoone zuchten,
Daer een groene huwlykskoets,
Van Godts gunst belommert, vruchten
Baert, vol saps, vol smaeks, vol zoets?
Daer heur heil van boven regent,
En zy 't leven, dat elk lust,
Daer heur onlust nooit bejgent,
Bly magh flyten en geruft,
En V E R B E S S E L S gloet en vlammen
Koeftren met vernieude min
Tot den aenwas van twee stammen
Door een talryk huisgezin.
Schoone, gy zult lekkernyen
Smaeken, u door d' echt belooft,
En by 's Bruigoms trou bedyen,
Als hy, moê en afgeslooft
In den arbeit van zyn boeken,
Ruft in uwe min zal zoeken.

I I. T O E Z A N G.

Dit gefchiê, gezegent paer,
Dit, gewenschte trougenooten.
Men verwacht van jaer tot jaer
Uit u zoete huwlykslooten,
En de Stichtsche jongkheit zeit,
't Zoontje zweemt best naer den vader,
't Meisje met zyne aerdigheid
Koomt de schoonste moeder nader.

C c

Maer

B R U I L O F T.

Maer het Braitje zwemt in vreugt,
 En dreigt 's Bruigoms moet te tarten
 In het strytperk van geneugt
 Tot den veltslagh van twee harten.
 Morgen zien we, eer 't daghlicht stuit,
 Hoe de liefde, na 't verlangen,
 Blyke in d' oogen van de Brait,
 Die met putjes in de wangen
 Lacht op 't voorspel van het feest,
 Dat heur kuifche smart geneest.

1665.

H U W L Y K Z A N G,

OP DEN TWEEDEN AVONT DER BRUI-
 LOFTE VAN DEN E.

G L A U D E P E L S,

EN JOFFROU

KATHARYNE VAN GOOR.

Aen de Brait.

ZOete Brait, die, rein van zeden,
 Uwen maegdom, lang bewaert,
 Eens in 't huwlyk durft besteeden,
 Kuifch van naem en kuifch van aert,
 Luifter naer den milden zegen,
 Dien d' Alzegenaeer u zendt,
 Als een' langverwachten regen
 Op de beemden in de Lent,

't Huw-

't Huwlyk, 't oogmerk aller dingen
 En des Bouheers in de jeugt
 Van de werelt en haer kringen,
 Schenckt op aerde u volle vreugt.
 't Huwlyk, 't aengenaemste leven,
 Daer twee zielen, onder een
 Zacht gedommelt, dertel zweven
 In elkanders lyf en leên,
 En geliefde harten strengelen
 Door een eeuwigh minverdragh;
 't Huwlyk kan de geesten mengen,
 En (dat geene kunst vermagh)
 Eene ziel in twee hervormen:
 't Huwlyk, moeder van den vrê,
 Stilt de bulderende stormen
 Eener ongestuime zee;
 Temt de woedende gedrochten,
 Waer door jeugdigh vleesch en bloet
 Wordt bestreên en aengevochten
 Tot onkuischen minnegloet.
 't Huwlyk kan de steden bouwen
 Tegens 't nootlot en zyn woên,
 Door vryaedjen en door trouwen
 Lant-en waterschâ vergoên,
 Teelen nieuwe bontgenooten
 Van het heilryk kruisverbont,
 En 's lants burgery vergrooten
 En geneezen van de wond,
 Heur van Turksche razernyen
 Diep geslagen in het hart,
 Daer de Sultan onder 't sryen
 't Kruis op zyne maenen tart.

B R U I L O F T.

't Huwlyk leert de rampen draegen,
 Daer gehuwden, eens van aert,
 Trou elkander onderschraegen,
 Als hen 't lastigh juk bezwaert.
 't Huwlyk, 't wonderlykst der dingen,
 Schept een koele bron tot wyn,
 En weet door veranderingen
 Heil te vinden in venyn.
 't Huwlyk kon u ook verwarmen
 Met geen wolle schaepenvacht,
 Maer een' zachten P E L S, wiens armen
 U den eersten bruilofnacht
 Dekten, toen ge hem kost lokken
 En betoovren door de wet
 Van geslachten aen te vokken,
 Best door 't huwlyk voortgezet.
 Wat staet u dan al te wachten,
 Zoete Bruit, door deeze trou?
 Blyde dagen, blyde nachten,
 Nimmer rampen, nimmer rou.
 Zoudt ge, lieve speelgenootjes,
 Niet gevoelen met de Bruit,
 Die (al schynt ze nu wat bloodtjes)
 Straks wel biechten zal recht uit,
 Dat nooit droevige eenzaemheden
 Haer voldeên, als d' eerste nacht;
 Die ze in 't huwlyk gingk besteden,
 Daer ze nu al weêr naer wacht.

1667.

TROU.

T R O U Z A N G

OP HET HUWLYK VAN DEN HEERE

ARNOUT LEERS,

EN JOFFROU

KATHARYNE ZOETENS.

Aen den Bruidgom.

HOe aardigh stemmen, ai hoe stemmen zoete naemen
 Met hun betekenis over een,
 Heer Bruidgom, die 't nu zoo geestigh weet te raemen,
 Nu zoo veel stryts is doorgestreên?
 Nu vat men d' oirzaak eerst, waerom gy jaer en dagen,
 Het zy de hemel lacht of schreit,
 Geslaeft hebt, om de gunst der jongkvrou te bejaegen,
 In onvermoeide dienstbaerheit.
 De schoone, uw halve ziel, moght van geen huwen hooren;
 Haer zuivre voornaem streed 'er mê,
 Gelyk zy waende: geen gevlei kon 't hart bekooren,
 Waer door de vryheit afbreuk lé.
 Doch sint haer uw vernuft door pit van wyze reden
 Berecht heeft, hoe zy KATHARYN
 Kan blyven, en, met vreugt in 't huwlyksbed getreden,
 Al tevens kuisch en moeder zyn,
 Verdween de dwaeling: zy begreep, hoe eerbaer minnen:
 De trou en kuisheit, eens van aert,
 Vereenigt in een ziel, en vyf vernoegde zinnen,
 Als door een vriendlyke echt gepaert.

C c 3

Haer

Haer wang, de tolk van 't hart, met leliën en roozen
 Bezaeit, ontsteekt, als haer betaemt;
 En raekt door wederliefde, een hemelsch vier, aen't bloozen,
 Gelyk door maegdelyke schaemt.
 Gy vat die purpre verf voor een onfaelbaer teken
 Van zalige onstantvastigheid;
 En drukt met kusjes toe, die 't edel hart ontsteeken,
 Dat flaeu in minnezwynen leit.
 Zy, vierigh lonkende met halfgelokene oogen,
 En uit die bange minnesmart
 Gerezen, wordt in 't lef door 's minners trou bewogen,
 En schenkt hem met een zucht het hart.
 Nu zagh men 't morgenroot aen d' oosterkimmen leeven
 Met schooner glanssen, dan wel eer,
 En alle nevels door dit morgenlicht verdreven
 Voor eeuwich eens, en nimmer weêr.
 Al uw geslacht is bly om 't langverwacht verzaemen.
 Uw Vader, in een' oogenblik
 By Godt genoodt, verscheidt met hoop van erfgenacmen
 Uit u, geruft en in zyn schik.
 Die vroomme ziel verlaet, na dat zy woort en zegel
 Gehecht heeft aen uw trouverbont,
 Heure aerdsche ballingschap en blyfchap en vaert regel-
 Recht haeren Engel in den mont.
 Maer, Bruigom, heeft uw min gefukkelt gansche jaeren,
 Eer zy haer smart ten einde zagh,
 Wat zal u niet al heils, al zegens wedervaeren
 Na 't ryzen van dees' bruiloftsdagh!
 Wat spelt de nanaem van uw Bruit geheimenissen!
 Wat schaft die zuivre ziel al goets!
 Hoe zult ge dagh en nacht gelukkig mogen vissen
 In eenea Okean, vol zoets!

Een'

Een' Okeaen vol zoets, door geen geweld gesloten.
Van Fransch of Engelsch zeegezagh,
Maer met zyn' rykdom, als een horen, uitgegoten
Alleen ten dienst van uwe vlagh.
Gy zult den nadruk van haer' ZOETEN naem bevinden,
Wanneer ze, rustigh en goet ront,
Goet Neêrlantsch, ziel aen ziel op 't bruitsbed zal verbinden,
En minziek vlyen mont aen mont.
De koelte had haer' tyt: nu bloozen beide wangen
Van kuische en ongeveinsde min,
Om u met nieuwen gloet elk oogenblik t' ontfangen,
Te koesteren jaer uit jaer in.
Wat zie 'k dan, Bruidegom, eerlang al vreugts en levens
In uw hertimmert huis met lust,
Wanneer uw zoete Bruit en kuische moeder tevens
Den loon der Trouwe omhelst en kust;
Een dochter of een' zoon, of liever twee te gader,
Zoo goelyk, dat de schildery
By dit bezielde beelt van moederlief of vader
Alleen een schets of schaduw zy!
Uw kuische en zoete Bruit, die't jeugdigh hart zoo krachtigh
Verrukt heeft, maek' heur' dubblen naem
Door blanke zuiverheit en zoetheit staeg waerachtigh.
De hemel zegen' haer, als d'aêm
Des westewints, die elk den schoot vol vruchten regent,
By zomer kruiden en gebloemte en boomen zegent.

1673.

TROU-

B R U I L O F T -
E C H T P A R A D Y S,
 TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE
GEERAERT KERSSEBOOM,
 SEKRETARIS DER STADT OUDEWATER,
 EN JOFFROU
ANNA VOLLENHOVE.

NU eens helder opgezongen
 Met een aengenaem geluit,
 Dat de weërgalm helder stuit'
 In 't Voorhout, daer duizent tongen
 Zingen, **ANNA** is de Bruit.

ANNA, het sieraet der maegden,
 Die door vroomme oprechtigheid,
 Vyandin van 't onbescheit,
 Ooit een' jongeling behaegden,
ANNA wordt ten koor geleidt.

O gewenscht en zoet verzaemen,
 Ongeveinsde en zuivre min
 Van twee zielen, eens van zin,
 Van twee net gepaerde naemen,
 Wat hebt gy al wonders in!

KERSSEBOOM en **VOLLENHOVE**,
 Wat belooft uw trou al goets?
 Zy voorspelt een huis vol zoets,
 Zinge ik, dat men my geloove,
 Huis en hof vol overvloets:

Huis

Huis en hof vol zaligheden,
 Blyfchap jaeren in en uit
 Voor den Bruigom, voor de Bruit,
 Zoo veel wachters doorgestreden,
 Nu de zon de nevels ftuit.

Krachtighft kan de Bruit getuigen
 Van heur Bruigoms liefde en trou,
 Nooit gepynigt door berou,
 Nooit aen 't wanklen, nooit aen 't buigen
 In eene overnoordsche kou.

Ook getuigt dit ieder regel
 Van 't vergulde minnebladr,
 Dat 'er quam uit hof of ftadt,
 Vaster, dan gefchenk of zegel,
 Eedler, dan gefteente of fchat.

Ziet men ander hout bevrozen
 In een guure en zuure lucht,
 Daer geen Zuider aeffem zucht,

KERSSEBOOM kan niet verliezen,
 Maer wint aen met bloem en vrucht.

ANNA queekt hem aen met hoopen,
 Met de voorsmaek deezer vreugt,
 Die nu zyn bedreve jeugt,

Vleefch en aders doorgekropen,
 Streelt en koestert met geneugt.

Waer kon die ook beter bloeien,
 Dan in eenen VOLLEN HOF,
 Vol van gaven, vol van lof?

Waer met grooter winften groeien?
 Nergens vond zy ryker ftof.

D d

Zwygt

B R U I L O F T.

Zwygt, grootspreekende poëten,
 Van een doolend ridderschap,
 Klucht en droomen, ydlen klap,
 Voor veele eeuwen tyts vergeeten.
 Hier 's de liefde in hooger trap.

Wilt ge een' jongeling zien doolen,
 Die op vergelegen gront
 Schier zyn doot loopt in den mont,
 Koomt by KERSSEBOOM ter scholen,
 Van zyne ANNA diep gewondt.

ANNA was het, die hem griefde
 Door de schoonheit van haer' geest,
 Te beminnen allermeest,
 En zyn weergalooze liefde
 Waerdiger, dan verf of leeft.

Al 't uitwendigh is bederfelyk,
 Enkle wellust voor het oog,
 Dat zich door dien glans bedroog.
 Deugt en wysheit, als onsterfelyk,
 Leeven eeuwigh en om hoog.

ANNAES geest was reisgenoot,
 Als hy Ruslant, woest en naer,
 Kruiste en doorzwof met gevaer,
 Of riep in een Noortsche vloote
 Om een' zeeverzekeraer.

ANNAES geest zal dit ook loonen
 Met haer trouwe wedermin;
 En tien zinnen, eens van zin,
 Deezen troudagh fierlyk kroonen,
 Kroonen jaeren uit en in.

O Ge.

O gewenschte trougenooen,
 In wier huwlyk 't zinnebeelt
 Van Messias huwlyk speelt,
 Mint, hermint, maer onverdroten,
 Daer de liefde liefde teelt.

Moet ik noch iet grooters wenschen,
 Zalige afkomst van de goên,
 Om weêr goeden aen te voên,
 Nimmer moete uw groen verslenssen,
 Maer blyve eeuwig in een doen.

Welgepaerde trougenooten,
 Die elkander van ter zy
 Toelonkt met een kuisch gevry,
 Groeit in overwinst van looten,
 Dat uw stam nooit afbreuk ly:

Dat de VOLLE HOVEN bloeien
 Eindeloos met vrucht op vrucht,
 Daer een westewintje zucht,
 En de KERSSETELGEN groeien
 In een vrygevochte lucht;

Daer ze weeligh wassen, tieren
 En uw matigh tafelront,
 Naer den eedt van Godts verbont,
 Als onwelkbre spruiten fieren,
 Nooit quaet deegs, nooit ongezont.

Zoo ontfange u Oudewater
 Met zyn' nieuwen Yffelviet,
 Daer hy langs de vesten schiet,
 En begroete u met geschater
 En gejuich in zyn gebiedt;

B R U I L O F T.

Daer myn Zangheldinnen treuren
 Om uw scheiden, vrolyk paer,
 Nu het nootlot my van haer,
 Die ik diene, eerlang zal scheuren,
 Wanneer zie ik ze eens, en waer?

1674.

H U W E L Y K S W E N S C H

A E N D E N H E E R

R U D O L F V A N K A L S B E E K ,

B U R G E M E E S T E R E N H O P M A N D E R S T A D T H A S S E L T ,

E N J O F F R O U

J O A N N A W I T H O E T .

Is op aerde grooter vreugt
 Of rechtschapener te wenschen,
 Dan daer twee vereende menschen
 't Leven slyten met geneugt?

Neen, och neen: alleen de trou,
 Edele afkomst van Godts orden
 In 't aeloude wereltworden,
 Blyft bevrydt van naberou.

Zoo getuigt de kuische Bruid,
 Nu Heer KALSBEKs halsvriendinne,

Vol

Vol van eebre huwlyksmiane,
 Die zyn ziel en zin vrybuit.
 Is 't niet zoo, begaefde Bruit,
 Die het anderwerf hertrouwen,
 Door Godts zegen nooit kan rouwen?
 Biecht, ai biecht vry rustigh uit.
 Hebt ge 't vrolyk echte bedt
 Niet vermakelykst bevonden,
 Daer twee zielen, naeu verbonden,
 Draegen 't juk der huwlykswet?
 Zulke zielen, die geboeit
 Door het echtſnoer aen elkander,
 Leeven, als een salamander,
 In het minvier, dat ſtaeg gloeit.
 Is u niet de bruiloftwyn,
 Als te Kana, toegeregent
 Uit Godts hant, die alles zegent,
 Wat'er leeft by zonneshyn?
 Ja toch: 't blykt aen uw gelaet,
 Schoon 't uw lippen zedigh zwygen,
 Dat ge nergens heil koſt krygen,
 Dan in uw' gehuwden ſtaet.
 Bloos niet, bloos niet op dit woort.
 't Is Godts raetbeſluit en oordeel,
 Dat u tot uw eigen voordeel
 Tot hertrouwen heeft bekoort.
 Godt, die 't roer houdt hier beneên,
 't Roer der menſchelyke zaken,
 Ging voor lang uw huwlyk maeken,
 Beide uw huwlykſketens ſmeên.

D d 3

Recht,

B R U I L O F T-

Recht, Heer KALSBECK, hebt ge dan,
 Dat ge 't vraegt ten langen leste,
 U en uwe Bruid ten beste;

Dat ge treedt in 't echtgespan:

't Echtgespán, een lieflyk juk
 Dat twee even taeie nekken
 Rustigh en kloekmoedigh trekken
 Zonder weêrzin, zonder druk.

Heiligh bitter, droevigh zuur
 Door te zwelgen, te verduwen
 Leert men best in 't vreedzaem huwen
 Door de hulp der weêrpartuur.

Dubble vreugt gaet hier gepaert
 In twee eensgezinde harten,
 Krachtiger in alle smarten,
 Waer mé d' echt noch blyft bezwaert.

Kuifche min wordt hier betaelt
 Met zoo kuifche een wederliefde,
 Als de wedergâ doorgriefde,
 In wiens hart zy adem haelt;

Heiligh huwlyk, gy beeldt uit
 Christus min tot zyn gemeente,
 't Eenigh been van zyn gebeente,
 Christus liefde tot zyn bruid.

Heiligh huwlyk, gy verbeeldt
 Ons de blyfchap van den hemel,
 En het bovenaerdsch gewemel,
 Dat 'er voor Godts aenschyn speelt:

Daer de ziel, aen Godt gehuwt,
 Haer vermaek en rust kan vinden

In 't

In 't gezicht van haer' beminden,
Daer zy nimmer schrikt of gruwte.

Wel nu. welgepaerde twee,
Door Godts hant te zaem geschakelt,
Nooit worde uwe trou onttakelt;
Bout den hemel, queekt den vrê.

Schildert steeds een rafereel
Van Godts huwlyk met u beiden,
Toen ge u, uit dit stof gescheiden,
Hebt aen hem verlooft geheel.

Schenkt de hemel u de vreugt
Van gezegende erfgenaemen,
Laet die nooit uw bloet beschaemen
In oprecht gelove en deugt.

Dit wenscht uwe burglary
Haeren trouwen Burgervader
Met een ope borst en ader,
Alle op deezen troudagh bly.

Dit wenscht met een nieuwe jeugt
d' Oude Kaemner, nu geruster;
Dit wenscht 's Bruigoms schoone zuster,
Hasselt, uw vermaek en vreugt.

1675.

GROE.

GROETE VANDEN YSSEL

AEN HET HAERLEMMERHOUT,

TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE

MR. JOAN VAN BOMMEL,

EN JOFFROU

ALETTA VAN TEFFELN.

O Lustboschaedje, dat altyt
 Aen voordeel en vermack gewydt,
 'sLands Hoogheên welkoomde in uw blaeren,
 Die Koster namaels (wat een nut!)
 Hervormde tot gerief en stut
 Van onervaren en ervaren;
 Ai zeg het my, naer uw verstant,
 Durft **T E F F L E N S** spruit de rechte hant
Haer trousten minner langer weigren?
 Och neen! zy treedt op 't huwlykspoor
Haer speelgenooten lustigh voor,
Terwyl haer Bruigoms lot aen 't steigeren,
 Daer hy **A L E T T A E S** zy bekleedt,
 Elk zanger uitnoodt, elk poët,
Elk onderdaen der Zanggodinnen,
 En 't Hout de lieve twee belonkt,
 Om, door hun minne op nieu ontvonkt,
Een' heldren wiltzang te beginnen
 Ter eere der volfschoone Bruit.
 Elk ziet de vreugt ten oogen uit.

Macr

Maer Bommel meest, dien duizent deugden,
 Al schatten van de liefste ziel,
 Waer aen nooit klatergout beviel,
 Het hart stoffeeren met veel vreugden.
 Men speurt, hoe hem de hartaer slaet,
 Aen 't minneziek en bleek gelaet,
 Kopy van elpe of wasse beelden.
 De Bruit, die eertyts plagh te zyn,
 Gelyk een schichtigh duinkonyn,
 Dat Zantvoorts schraele duinen teelden,
 Acht nu de voeglykheit haer' schar,
 Haer plicht. o Braitje, die dit vat,
 Wat zyt ge zaligh en gelukkigh!
 Gy kiest gewis het beste deel,
 Het huwlyk tot uw borstjuweel.
 Het eenzaam leven valt te drukkigh;
 Geen nonnel magh haelen by
 De troukoets, daer men zy aen zy
 De min met wedermin magh tergen,
 Daer kuisché omhélzingen en meer
 De wapens strekken en geweer,
 Die 't echte paer ten oorlogh vergen.
 Maer volg, verliefde Bruit, uw keur,
 Nu 't bloet noch ziet al 't lichaem deur
 In jonge en minnekoortfige aderen.
 Den Bruigom valt het draelen lang,
 Nu minst vermaekt met praet of zang,
 Terwyl de leste snikken naderen
 Van uwen maegdom, dien 't betaemt
 Voor 't lest de jofferlyke schaemt
 De blanke wangen niet t' onttrekken.
 Hy hengelt vast naer 't bruitsbed, daer

E e

(Ver-

B R U I L O F T-
 (Verbeeldt hy zich, of 't mooglyk waer)
 De maen de zomernacht zal rekken.
 Wien zou de blyfchap van gordyn
 En echte sponde ook tegens zyn?
 Ecn janker na verbode lusten,
 En wie by nacht ter sluik geniet,
 Wat slechts de wellust dertels ziet.
 Uw Bruigom zal geruster rusten,
 Daer hem uw boezem, zacht en zoet,
 Met eerbare minneweelde voedt
 En met de hoop van braeve looten,
 Daer vaders wysheit, moeders beelt
 En geeft en minzaamheit in speelt.
 Trou dan gemint, en onverdroten
 Hermint, door min sterk Godt den Staet,
 Wie vindt dan 't eerbaer huwlyk quaet?
 1682.

B R U I L O F T S K R O O N
 V O O R D E N H E E R E
MR. JOAN MYTENS,
 E N J O F F R O U
ELIZABET HARING.

NU door Zuiderzee het Sparen:
 Op gevaeren
 Met een nieuwe bruiloftswys,
 Die den Haerlemyt kan smacken;
 En vermaeken,
 Hollants tweede paradys.

Deeze

Deeze wys ben ik Bruits zwager,
Die, schoon traeger,
Elk in bruilofzangen tart,
Meester RUIL, myn' halsvriend, schuldigh,
Menighvuldigh
Aen zyn trou verplicht en hart.
Wel dan, Braitje, heugt u 't leven,
Hier gedreven
Met een' vrygelaeten geeft,
En kan u naer myn gezangen
't Oor noch hangen,
Neem myn dicht aen op uw feest:
Op uw feest, dat twee geslachten
Nieuwe krachten,
Nieuwen glans byzetten zal,
Als uw Bruigom zich zal warmen
In uwe armen,
Vol van zoet, van noodigh mal.
Braitje dan, juweel der meisjes,
Wiens gepeisjes
Nooit getuigden van zwart bloet,
Zyt ge welgedaen, niet olyk,
Wees nu vrolyk
Met uw' trotsen bruiloftshoet:
Bruiloftshoet, die u most passen,
Opgewassen
Voor de lieffelyke Min,
Boven alle uw speelgenooten
Onverdroten
By de jongkheit, vlug van zin.

E e 2

Zing

B R U I L O F T.

Zing nu, zing triomfgezangen,
Met verlangen

Van uw speelnoot aengehoort,
Graeg om luit en fimbelsnaeren:

Fix te paren

Met den klank, die elk bekoort.

Zing, hoe MYTENS, uw gevangen,
Vast bleef hangen

In d'alwaerde minzaamheit,
Die uit twee bevallige oogen,

Vol vermogen,

Voor den minner netten spreit.

MYTENS, d'eer van Themis kloeken,
Offert boeken,

Offert alles aen uw min,

En kiest, voor gepleit en blokken,
Boert en jokken

En gevlei van zyn meestrin;

Die zich zelve hem ontvoerde:

En beroerde

En vermeesterde, terwyl

Keur en hantvest wierd versmeten.

En vergeeten

Om den nieuwen minnestyl.

MYTENS, op een' sprong veroveret;

En betovert

Door uw' geest, zoo ryk van glans,

Kroont zyne overwinnerinne,

Als vorstinne,

Met den schoonsten zegekrans;

En

En betuigt, dat geene Omfalen
Kunnen haelen
By zyn dappre zielvoogdes;
Dat zy hem betriomfeere,
En braveere
Zelfs der Gallen Herkules.
Waerom dan niet opgezongen
En gesprongen
Met uw bruitsgesteente en kroon?
Uw triomf, zoo ryk van zegen,
Braef verkregen,
Eifcht een' hoogen zegetoon.
Op die biyde zegezangen,
Elks verlangen,
Zal 't Voorhout, dat lieflyk stemt,
Al zyne orgelkeelen paeren
Met uw Sparen,
Met uw meir, nu glat gekemt.
Zelfs ons Zallants *diepe veenen*,
Puin en steenen
Van een' ruimen kloostergront,
Beek en bruizende Yffelstroomen;
Groen van zoomen,
Zingen zege uit eenen mont.
Zege zingen ook vriendinnen,
Die u minnen,
Die uw gulle vrientschap hengt,
Toen een drooge of natte zomer
Wellekoomer
Was om uw vermack en vreugt.

B R U I L O F T.

En zy keuren 't geestryk oordeel,
 U ten voordeel
 Van u zelf gestreken, goet,
 Dat ge uw' overwonnen minner
 Maekt tot winner,
 Maekt tot voogt van uw gemoet;
 Dat ge u overgeeft met eere
 Uwen heere,
 Rykst met deeze gaef beloont;
 Dat ge uw' helt, geslaekt van banden,
 Met uw handen
 Op uw hoogtyt zegekroont.
 Hier op schreeut de lucht, tot splytens
 Toe, leef MYTENS,
 Leef met uw verwinnerin,
 Die dees' avont u zal gonnen,
 Dat veel zonnen
 Hoopten, wenschten, bly van zin.
 Leef, zeeghafte triomfeester,
 't Zy verweerster,
 't Zy aenlegster, zoete Bruit.
 Onderdaen van uw' gevangen,
 Volg zyn gangen,
 Daer gy hem, hy u vrybuit.
 Kust, herkust daer onverdroten,
 Brave looten
 Van uw stammen, kust met vrucht.
 d'Almaght zegne uw Haerlemsch paeren
 En vergaëren
 In een 's Gravenhaegsche lucht.

1686.

DE

DE BEELTHOUWERY
 VAN DEN HEERE
 WOLFART BEELTSNYDER,
 EN JOFFROU
 JACOBA MATROOS.

Godts beelt, den eersten mensch naer 't leven ingesneden,
 Verloor hy straks in Eden,
 Toen teelde hy een krooft, waer in tot nu toe speelt
 's Ontaerden vaders beelt:
 Het huwlyk echter, d' eëlste en oudste van Godts orden
 In 't eerste wereltworden,
 Het huwlyk ging zyn' gang; men zagh van hant tot hant
 Godts beeltenis herplant,
 Wanneer Godts kinders, kuisch in zuivre minnetochten,
 Een godlyke afkomst zochten,
 Die Godts gelyknis, scherp verbeter en gequetst,
 Op nieu wert ingeëft.
BEELTSNYDER, naer Godts beelt net van Godts Geest gesneden,
 Volgt deezen voortoght heden,
 En roept **M**ATROOS te hulp, op zyn beelthouwery
 Zoo fix, zoo kloek als hy,
MATROOS, Godts beelt, zoo jongk, zoo schoon, zoo kuisch van
 Naer lyf en geest besneden. (zedem,
 Te werk, **B**EELTSNYDER, dan, met uw **B**EELTSNYDERIN,
 Sny beelden van de Min.
 Gy hebt, op hoop, de Stadt zoude u de neering gonnen,
 Van daeg het gild gewonnen.

Sny

Sny leevend beelwerk dan, van top voltooit tot teen,
 Vol van bekoorlykheên,
 Waer in de vader zweemt, en moeders jeugdigh wezen
 Natuurlyk is te leezen.
 Sny beelden van uw' geest en glatgevylt vernuft,
 Dat nergens fact noch suft.
 't Behaeg d' Almaght ook met goddelyke zwieren
 Uw beelden ryk te sieren,
 Op dat uw winkel met dit heerlyk kunstwerk pryk',
 Dat niemant u gelyk',
 Dat kunstbeminners op uw beeldefchilderyen,
 Met lust, met vreugt te vryen,
 Verliest, graeg knielen voor de trekken van Godts hant,
 Uw beelden ingeplant.
 1686.

 H U W E L Y K Z A N G

VOOR DEN HEERE

JOAN VAN WESTERVELT,
 RECHTSGELEERDE, EN AMPTMAN DES KAPITTELS
 VAN DEVENTER,
 EN JOFFROU
HILDEGOND RYKEN.

't **H**UWLYK is geen werk der nacht,
 Als het vleeschlyk Rome lastert,
 Van zyn out geloof verbastert,
 Daer het kuische deugt verkracht,
 Maer Godts eerste en edelste orden
 In 't volmaekte wereltworden.

d' Al-

d'Almacht heeft de huwlykswet
 In den Ooster hof gegeven,
 Toen geen misdaet, snoot bedreven,
 Voet of voetstap had gezet
 In den lufthof, die schoon bloeide,
 En met vrucht en telgen groeide;

Toen geen paradysflang noch
 Haeren Schepper had belogen,
 Noch de schoonste jongkvrouws oogen
 Valsch betovert door bedrogh,
 Als of godgelyke kennis
 Waer' te haelen door een schennis.

't Paradys zagh d'eerste bruit,
 Uit 's Aertsmenichen rib, na 't slaepen,
 Voort van top tot teen volfchapen.
 Aerde en hemel liepen uit
 Naer de braeffte hofvorstinne,
 's Werelts levenwekkerinne.

Zelf Godts leenman, op Godts wenk
 Zacht ontwaekend, staet verwondert
 By dees schoonheit en bedondert,
 Noemt dit goddelyk geschenk
 Vleesch en been van 't zyn, manninne,
 's Aerdbooms rykste koninginne.

Hierop kust zich 't jeugdigh paer,
 Van Godts eige hant gestrengelt
 In eene echt, die zielen mengelt,
 En herkust zich vrolyk, daer
 Hemelgeesten hen belonken,
 Vol van kuische minnevonken.

F f

Bosch

B R U I L O F T

Bosch en wiltzang juicht hun toe
 Met natuurlyke echtgezangen;
 d' Englelyfwacht spoort de gangen
 Der gelieven na, nooit moë;
 En wat dieren hun ontmoeten,
 't Buigt zich alles voor hun voeten.

Al het wilt houdt 's menschen voet
 In 't believen van zyn gade,
 In 't belonken vroeg en spade,
 Door een' kuischen minnegloet,
 Dien natuur het eerstmael leerde,
 Toen Godts hant zyn werk bootseerde.

't Paradys, de bruiloftzael,
 Pronkt met keur van dischgerechten;
 Alle schepsels, tafelknechten,
 Dienen hun met zoet onthael,
 Daer volmaekte onnoozle zeden
 Hen, als feestgewaet, bekleeden.

't Ongemeeten bloemtapyt,
 Van Gods vingren zelfs geweeven,
 Ryk van geuren, ryk verheven
 En vol hovaerdy, zoo wyt
 Evaes voet zyn' gront bewandelt,
 Als zy met haer' bruigom handelt;

d' Aerde ook, 's hemels kuische vrou,
 Bloeit en groeit alle oogenblikken,
 Als zyn droppen haer verquikken
 Met den zilvren morgendou
 En verliefde en heete zuchten,
 Om te teelen vrucht op vruchten.

Nim-

Nimmer straelde ryker glans
 Van het daghlicht uit den hemel;
 Nimmer zagh men meer gewemel
 In den starrelichten trans,
 Dan toen d'Almaght, die 't nooit roude,
 't Eerste paer op Vrydagh troude.

Nooit beroude Godt de bant
 Deezer echt, zyn vont, een voorbeelt
 En volmaekte schets geoordeelt
 Voor zyn' eigen Zoon, wiens hant
 Zich tot eene trou verplichtte,
 Die onleschbre vlammen stichtte.

's Vaders rechte en leevend beelt,
 Beelt en weêrschyn zyner glanssen,
 Voor 't begin der hemeltranssen
 En den wereltbou geteelt,
 Koos een bruit ook uit de menschen,
 d' Eerste en leste zyner wenschen,
 Eene bruit, die, gansch mismaekt,
 Met geen goelykheit beschonken,
 In 't geboortebloet verdronken,
 Ongezwachtelt, bloot en naekt,
 Hulploos kermende en verlegen,
 Niemants deernis kon beweegen;

Eene bruit, die door zyn bloet,
 Uitgestort by heele plassen,
 Van haer vuilnis afgewassen,
 Met den schoonsten bruiloftshoer,
 Vol van diamante vonken,
 In zyn ryksgewaet magh pronken;

B R U I L O F T.

Tot wiens heil hy 's afgronts draek,
 't Hooft der wreedste nachtgedrochten,
 Heeft bestormt en afgevochten,

Zelf geklonken aen een' staek,
 Aen een moorthout, daer hy 't leven,
 Doch verwinnende, op most geeven.

Trouste helt, die om zyn bruit
 Voor de doot en hel te bergen,
 Dat geen liefde hem dorst vergen,
 Na een eeuwich raetbesluit,
 Zelf zich werpt in 's afgronts kaken,
 Maer die hem straks uit moet bracken.

Sedert mint hy met meer lust
 Dees van doot en graf verloste,
 Die hem 't lieve leven kostte,
 Deeze schoone, bly gekust,
 En volsluit zyn echtgenootschap
 Door zyn' Geest en vredeboodschap.

d' Echt dan is geen werk der nacht,
 Als het vleeschlyk Rome lastert,
 Van zyn out geloof verbastert,
 Daer het kuische deught verkracht,
 Maer Godts outste en heiligste orden
 In 't volmaekte wereltworden;

Aller vonden nutste vont,
 Gront van huis-en burgerleyen,
 Hoop van kindren en van neven,
 Schets van Christus trouverbont,
 't Werk, dat Godts verkoornen zoeken,
 Schoon volmacktelingen 't vloeken;

't Werk,

't Werk, dat zelf Godts Zoon vereert
 Met zyne eerste wonderwerken,
 Daer zyne almacht, zonder perken,
 (Als de bruiloftwyn ontbeert)
 't Vocht herschept in puik van dranken,
 d' Eêlste vrucht der wyngertranken.

Wie kan nu de zuivre Bruit,
 Wie den blyden Bruigom laeken,
 Daer ze een eind van 't vryen maeken,
 Vryen, dat de ziel vrybuit,
 En met lust den echtknoop sluiten,
 Knoop, door list noch kracht te stuiten?

Wat geluk, wat lot, wat vreugt
 Is nu W E S T E R V E L T beschoren
 Die zyn rib, dus lang verloren,
 Vindr in-deeze bloem der jeugt,
 In zyn lieffte H I L D E G O N D E,
 Kuifch van harte, kuifch van monde!

H I L D E G O N D, die, 't effen spoor
 Houdende der vroome moeder,
 Waegt om eenen nieuwen hoeder
 Jeugt en jofferschap op 't koor,
 Daer zy 's Amptmans hant zal trouwen
 Met een woort, dat nooit kan rouwen:

H I L D E G O N D, braef voorbeelt van
 Wyt-of nabestaende maegden,
 Die ooit 's hemels oog behaegden,
 Die nu 't lieffelyk gespan
 Van volmaekte en zuivre zeden
 Zal tot 's Amptmans hulp besteeden;

B R U I L O F T-

Die de schatten van haer' geest
 Aen zyn' geest te kost zal leggen
 Zonder eenigh wederzeggen,
 En dien koestren allermeest,
 Als hy, moede van zyn boeken,
 Troost aen haere min zal zoeken.

't Nieuwe jaer gaet hier op in
 Zonder stormen, zonder buien
 Van het waterdraegend zuien,
 Vrolyk by de blyde min
 Deezer lieve trougenooten,
 Zedigh steeds en onverdroten;

Vrolyk by de blyde bruit,
 Die den bruigom, lang veroverst,
 Houdt zoo styf en vast betoverst,
 Als op 't hooft haer bruitskroon sluit,
 En een gloet van diamanten
 Om haer' duim aen alle kanten.

Past dit weêr niet by uw min,
 Zoete Bruit, die, zacht van leden,
 Vrolyk van gelaet en zeden,
 Ons belooft eene Amptmannin,
 Die elk minlyk zal bejegenen,
 En met gunst en weldoen zegenen?

Onze jongkheit wenscht, nooit moê.
 Dat u 't licht, van zyn geboorte
 Uit de bloozende oosterpoorte,
 Bly bestrael' tot 's avonts toe,
 En weêr 'suchtends aengenaemer
 Sterk vergulde uw bruiloftskamer;

Dat

Dat de bruiloftsledekant,
 Uit de blaeuwe hemeltranffen
 Vol gefcheneu van die glanffen,
 Gloeie, en door dien lichten brant,
 Door dien gloet tot nieuwe lonken,
 Nieuwe min u magh ontvonken.

Wat voege ik hier by op 't leſt?
 Mint, hermint, o trougenooten,
 Bloeit en groeit in winſt van looten;
 Schuwt de tweedracht als een peſt;
 Leent in druk elkandre uw ſchouders;
 Sterkt de blyſchap van uwe ouders.

Wydt u lyf en leên aen Godt;
 Slyt in zynen dienſt uw jaeren;
 Gloeit in 't vier van zyne altaeren,
 Godt is aller dingen ſlot
 En begin, de voorſte en leſte,
 d' Allergrootſte, d' Allerbeſte.
 1687.

D E T R O U D A G H
 V A N D E N H E E R E
EVERHART JORDENS,
 SCHOUT VAN BATHMEN EN HOLTEN,
 EN JOFFROU
GODYNE WESTERHUIS.

I. Z A N G.

M Et een blyde bruiloftswys
 Nu naer 't graeflyk Dorth getoega,

't Luſt-

't Lustprieel van keurige oogen,
 Zutfens, Zallants paradys,
 Daer in Mei de nachtegaelen
 Met muzyk den Grave onthaelen;

Daer de rustige Gravin
 Door waerande en lustbosch wandelt,
 Met haer' Godt en schepper handelt,
 Vrolyk en vernoegt van zin
 Om des hemels ryken zegen,
 Haer toevloeiende, als een regen.

Bathmen schaft ons bruiloftstof,
 Stof tot kunstige gedichten;
 Bathmen, dat elk voor kan lichten,
 Waer zyn leeraer, tot Godts lof,
 Met zyn leere en yvrigh voorbeelt
 Al de wereltscheit veroordeelt.

I. T E G E N Z A N G.

JORDENS, bloem van onze jeugt,
 Oudste van de jongste looten,
 Die uit zulk een' Stamboom sprooten,
 Dien de burgerliefde en deugt
 Met gejuich ten raetstoel heffen,
 Van geen' storm of bui te treffen;

JORDENS, door een' minnegloet,
 Gloet, van geene tong te laeken,
 Vroeg door al zyn leen aen 't blaeken,
 Paert, op 's kerspels blyden groet,
 Met GODYNE, zyn godinne,
 Zyne jeugdige Schoutinne;

Zyn

Zyn G O D Y N E , van Godt zelf
 Hem ter wedergâ beschoren
 In't geheim der hemelkooren,
 Eer hy 't starrelicht gewelf
 Met zyn' blaeuwen gront volboude
 En al d'elementen troude.

1. Z A N G.

't Is gewis, 't is Godt, wiens hant
 Deeze trougenooten voegde,
 Weérzydsche ouders bly vernoegde,
 Toen ze, naer den ouden trant
 Der Aertsvaedren, d'echtmin vlochten,
 't Liefste pant hun kinders zochten.

't Is Godts hant; wiens willekeur
 d' Eerste maegt het bruitsbed spreidde,
 Trou zyn gunstelingen leidde
 Vlakten en woestynen deur,
 Om hun huishulp, hun beminden,
 Na veel last met lust te vinden;

Die het jongkvroulyk gemoet,
 Dat van geen vryaedjen hoorde,
 Krachtigh tot een min bekoorde,
 Die geboortelant en bloet,
 Aen de ryksrivier gezeten,
 Om een' minner leert vergeeten.

2. T E G E N Z A N G.

Godt heeft deeze min gevoedt
 Door de diamante vonken

G g

Van

B R U I L O F T.

Van **GODYNES** oog en lonken,
 Om door zulk een' glans en gloet
 En 't korael van lip en kaken
JORDENS met meer viers te blaeken;

JORDENS, in de min volleert,
 En zyn' boezem, met haer schatten,
 Voor 't vernuft alleen te vatten,
 Van **Minerve** gestoffeert,
 Om **GODYNES** hart en zinnen,
 Op iet groots verliest, te winnen.

Godt ook, Godt spelt volle vreugt,
 En bezgelt dit door brieven
 Van zyn hant, aen dees gelieven.
 Menglen wakkerheit en deugt
 Geest en kennis vyf paer zinnen,
 Vré blyft staeg de vrucht van 't minnen.

T O E Z A N G.

Hierop quinkeleert de Mei
 Met een vlucht van nachtegaelen
 In de blyde zonnestraelen;

Hierop lachen beemd en wei
 Ieder toe met bloem en kruiden,
 Milt gezegent uit den zuiden.

Mint, hermint nu, die de Min,
 Eene min, die zielen mengelt,
 Of Godt zelf heeft vast gestrengelt,
 Tart de jongkheit, los van zin,
 Wiens oneerbre nachtvryaedje
 Niet dan ramp spelt en quellaedje.

Groeit

Groeit in winst van hemelsch krooft,
 Dat, van hooger geest bezeten,
 Voor Stadthuis en Kerk magh zweeten,
 Vroeg den arrebeit getrooft,
 Vroeg als gy, met heil begoten,
 O gewenschte trougenooten.

1687.

O P H E T H U W E L Y K
 V A N D E N H E E R E
 F R E D E R Y K W I L H E L M B A C H M A N ,
 D E R B E I D E N R E C H T E N D O C T O R ,
 E N J O F F R O U
 A N N A G E Z Y N E D E L E S P I E R R E .
 A E N D E N H E E R E
 B E R N H A R D D E L E S P I E R R E ,
 O U D B U R G E R M E E S T E R D E R S T A D T D E V E N T E R ,
 V A D E R D E R B R U I T .

Z A N G .

WAkker, Eedle en Achtbre Vader
 Van Heer BACHMANS schoone Bruit,
 Wakker, vloeit 'er noch een ader
 Van de Hengstebronnen, uit
 Griekenlantsch gebergt geslagen;
 Nu de Roomsche luit gespant
 In uwe oude en stille dagen.
 ANNAES bruitsbed eischt dien trant,
 En aen Vaders milden zegen
 Is haer veel of al gelegen.

G g 2

TE-

T E G E N Z A N G.

Bethuël, die om de zoomen,
 Van het vruchtbaer Middelvliet,
 Om de Babylonsche stroomen
 't Vaderlyk gewest verliet,
 Gaf Rebekke dus 't geleide,
 Toen zy, uitgehuwt door Godt,
 Van haer lieve om liever scheidde,
 Welgerust in 't hemelsch lot.
 Ik zal aen uw bruiloftszangen
 's Priesters heiligh zegel hangen.

T O E Z A N G.

Groeit met Godt, o trougenooten,
 Puikfieraeden van uw' staet,
 Groeit in overwinst van looten,
 Die den Keurvorstlyken Raet
 En 's lants rechtstoel trou bekleeden,
 Of Raetsheerenmoeders zyn:
 Groeit in 't onwaerdeerlyk Eden
 Van den Nederduitschen Ryn;
 En, o BACHMAN, o LESPIERRE,
 Wordt vermaert naby en verre.

1688.

H U W E.

H U W E L Y K S K R O O N

V O O R D E N H E E R E

H E N R I K J O R D E N S ,

S E K R E T A R I S D E R S T A D T D E V E N T E R ,

E N J O F F R O U

E L I Z A B E T M A C H T E L T R O E L I N K .

R Echtschapen reislust, om de volken t' onderscheiden,
 Met spracke en zeden, en, wat pryslyk is en goet,
 Naeukeurigh af te zien, had JORDENS van de weiden
 Van Druzus Yffelstroom en zynen milden vloet,
 Zoo dik hy 's winters 't lant met gras en klaver zegent,
 Gevoert aen d' oevers van den koninglyken Teems,
 In 't zaligh eilant, daer 't nu melk en boter regent,
 Daer groote WILHEM nu van inheemsch en uitheemsch,
 Als rykshersteller, wordt eerbiedigh aengebden.
 Die reislust voerde hem naer 't burgerflachtigh ryk
 Van WAERMONT, eerst meestres van braeve en heufsche zeden,
 En weetenschap, zoo lang de trotse Luidewyk
 Geen vroomen Christen door geweensdwang bekeerde;
 Geen kerken floopte, door zyn grootvaers hant gesticht;
 Geen' dappren onderdaen, die elk in trou braveerde,
 Het ryk ontzeide met zyn gunstigh aengezicht:
 Nu voorbeelt en tooneel van ongehoorde listen.
 En gruwelstukken, die Bartolomeüs dagh
 Herroepen te Parys, al 't lant met burgertwisten
 En bloet vervullen en met deerlyk moortgeklagh.

G g 3

Hy

Hy keerde vrolyk r' huis, den ketterdwang ontvloten,
 Die tegens 't volkenrecht geen' Nederlander spaert,
 Maer braedt en foltert en ontzielt door duizent dooden,
 Terwyl het tempelstof alom ten hemel vaert.
 Hy keerde, en overwoeg, wat hy daer zagh en hoorde,
 Met lust of zonder lust, terwyl de heughenis
 Der rampen al 't vermaek van zyne reizen smoorde,
 Vernoegt, om dat die vloek hier uitgebannen is.
 Maer 't vrolyk hart om hier de gulde godtsdienstvryheit,
 (Die, balling aen de Seine en Loire, by den Ryn,
 By 't Y zich legert en vermaekt met rust en blyheit,
 En spiegelt in den glans van 't Hollantsch kristallyn)
 Te vinden, vindt zich ook van ieder zyn beslommert,
 Op 't voetspoor van zyn' stam, met zorg voor Stadt en Staet,
 Die op Heer JORDENS drift en yver, onbekommert
 In 's werelts barrening, gerust te ruste gaet.
 Maer och! wat baet het oude en halfgegeete schriften,
 Voorrechten, keuren van een' langverloopen tyt,
 En stadts verbonden met een naerstigh oog te schiften,
 Zoo lang men buiten echt zyn jeugdigh leven slyt?
 Wat baet het, dat men, trou en zuiver van geweeten,
 Stadthuis en burgerye altoos ten dienste staet,
 Zoo lang de jeugt, de bloem des levens, wordt versleten,
 En 't leven buiten min en wedermin vergaet?
 Dit overwoeg met ernst de braeve Sekretaris,
 Geleert door 't ampt, waer mē zyn jongkheit wert geëert,
 Dat buiten huwlyk elk geslachtboom in gevaer is,
 En 't echtverbont alleen 't geweld des tyts braveert.
 De heilige echt, van Godt om hoogh gekroont, vereeuwigt
 De stammen, stuit de wreede en booze tyranny
 Van doot en kryg, nu fel aen 't plonderen, en steeuwigt
 Aeloude steden door een nieuwe burgery.

Vol hope, om dus eens voor den predikstoel te paeren
 Met d' uitgekore gâ op zynen hoogen dagh,
 Beraetslaegt JORDENS met zyne ongerepte jaeren,
 En ouders en geslacht, en, als d' aeloutheit plagh,
 Met Gode; en wenscht, indien zyn toeleggh zal gelukken,
 In 't hart, dat heimlyk mint, de lieve beeltonis
 't Ontfangen, als in was, die Godt 'er in zal drukken,
 Onkundigh, wat een lot zyn jeugt beschoren is.
 En Godt, die Adam met zyn jeugdige Eva paerde
 In Edens lufthof, met zyn eigen merrekring
 Het huwlyk zegelde, wanneer de lucht en aerde
 Op 't Engelemuzyk ter eerste bruiloft ging,
 Wees JORDENS met zyn hant de jonge en schoongeogde
 ELIZABET, waer in Natuur, naer zynen zin,
 Een meesterstuk voltooide, en op dien arbeit boogde,
 De spruit van ROELINK en zyn dappre gemaelin,
 Die haeren Hektor den gepluimden helm opzette,
 Gelyk Andromache, waer hy te velde ging,
 En zynen heldenmoet tot kloeke daeden wette;
 Terwyl haer yver hem voor 's vyants loot of kling
 Beschermde door den schilt van aendacht en gebeden;
 Gelyk haer needrigh hart en vlugge dienstvaerdy
 Zich aen gequetsten en dootkranken ging besteeden
 Met troost en laeffenis en hulp van artseny.
 Dees schoone, die een' glans van schoonheit en van zeden
 In 't voorhoofd aenvoert, als Auroor den morgenstrael,
 Alwaer zy koomt met haer vrou moeder aengetreden,
 Langs beemd en waetring van den schellen nachtegael
 Gewelkoomt, als het licht der bloozende Oosterpoorte,
 Of zegenryke zon, die, al 't geschapendom
 Bezielende, met glans en leven haer geboorte
 Vereerde, toen gansch Zwol in blyfchap *zwol* en zwom,
 Dees

Dees schoone is 't eenigh wit van JORDENS minneroghten;
 Met haere vryheit, die 't jaghtgaren wordt gespreidt,
 Van inheemsch en uitheemsch belaegt en aengevochten,
 Minst om de min, meest om 't belang gevrydt, geveleit.
 Wat raet dan? niemant zal den helt zyn dochter weigeren.
 Hy magh door al de Stadt ten kusse en keure gaen.
 Of lust het zyne min Stadtsvesten t' oversteigeren,
 Waer vindt men, die zyn bê lichtvaerdigh af zal slaen?
 Waer toe dan reukeloos in moeilyke gevaeren
 Gefneuvelt, of 't geluk van 't minnen in de schael,
 Die blindling overslaet, gehangen? zacht bedaeren
 Dooft dwaenze liefde best met haer' vergiften strael.
 Maer dit gedooft zy niet, die aen haer' geest en zwieren
 Verheve harten boeit en ketent, om geen pracht
 Begaen noch wulpsch sieraet, met edele manieren
 En zonder tooifsel rykft, en in haer volle kracht.
 Heeft Grieken om Heleen van Sparte met zyn helden
 Voor Trooie in 't oorlogesperk tien jaeren tyts gestreên,
 (Is 't geene fabel, dat ons oude dichters melden)
 Hier dient ook kansgewaegt: hier's grooter, dan Heleen.
 't Geweeten, dat hy in zyn halve ziel meest vryde
 Den geest en schoonheit, in haer glanssen nooit gedooft,
 Zet moet en krachten aen den minner by, die, blyde
 En in zyn schik, zich ras de mintriomf beloofst.
 Niets valt hem, dagh op dagh, om d' ouders te beweegen,
 Te zwaer, noch om de nimf te winnen en haer gunst.
 De Min is, daer men vlamt en hoopt op zulk een' zegen,
 Staeg afgerecht, en kloek in d' oude minnekunst.
 De Stadt gewaegt ook van zyn' onvermoeiden yver,
 In 't vryen door geen schrik van ampt of adeldom
 Vervaert, en eert met lust haer' dappren Raethuischryver
 Voor overwinner, en bazuint zyn lof alom.

Van

Van deeze trou weet ook volmondigh op te zingen
 't Aertsbisschoplyke Sticht met zynen ouden Rynd,
 Beantwoordt door gebergt en bosch van 't Graeslyk Lingen,
 En fellen Eemsstroom met zyn boghtigh kristallyn.
 Daer zingt men ook van u, begaefde lantsmanninne,
 Nu Bruit, en hoe uw hart, geraekt door medely,
 't Verzoek beaemt van hem, wiens onverzetbre minne,
 Gelyk de brak Diaen, u stadig hangt op zy.
 Gy stemt den minner toe, toestemmende met eenen
 Des Allerhoogsten wil, die met een' diamant
 Uwe echt graveerde in stael, eer d'aerde wert beschenen
 Van 't zonnelycht, dat nu in 's hemels waegschael brant,
 En by den wereltbou gloeide uit het maegdereken;
 Tot voorspook, dat Natuur of Godt een zuivre maegt
 En haere min verkoos, om 't stamhuis aen te queeken
 Van Adam, die in zich een kleene werelt draegt;
 Dat Godt een maegt verkoos, die in de weergeboorte
 Van 't aerdryk, door de schult te schandelyk veraerdt,
 Een' zoon ter werelt brengt, een zon, uit d' oosterpoorte
 Gerezen, die alom nieu licht en leven baert.
 Gy stemt uw' minner toe, ook van uwe eige moeder
 Verhoort in zyn verzoek en welgegronde be,
 Op dat gy waert zyn ziel, en hy uw troost en hoeder
 In 't hobbelend gety van 's werelts woeste zee.
 Elk zegent uw besluit en wyze keur, om Gode
 Niet langer weert te staen, al lang van Godt verloofft
 Aen deezen Bruidegom, dien gy nu stil en blode
 In d' armen valt, erkent voor uw gekoren hoeft.
 Onze Yselftadt, en uw geboortstads, ook de myne,
 Begaefde en schoone Bruit, braveeren met deeze echt,
 En roepen, dat nieu licht den Adelaet beschyne,
 En nieuwe verf ook worde op 't witte Kruis gelegd.

Onze Adelaer vernieut alrê zyn breede vlerken,
 En staroogt onverdraeit de zonne in 't aengezicht.
 Ons Raethuis oogt hem na met twee verheve kerken,
 Voor 't Zallantsch Christendom door Lebuwyn gesticht,
 Toen hy zyn kerkbazuin aen Druzus stroom liet hooren,
 Die Hefus woutaltaer en 't Heidensch godendom
 Om ver klonk met een leer, die van aendachtige ooren
 Nu onbezoedelder gevangen wordt alom.
 De Bathmer kerspelkerk wenscht by myn' priesterzegen,
 (d' Alzegenær alleen zy d' oirzaek, zoo hy klemt)
 De vruchtbaerheit besproeie uw' schoot, gelyk een regen;
 En 't wordt van Raethuis en Gemeente toegestemt.
 Wy speuren leevend ook, hoe d' onverzierde Hymen,
 Godts Zoon, de kuische Bruit, na 't stemmen van haer' wil
 Met 's Bruigoms wil en wensch, op 't feestmuzyk en rymen
 Naer 't bruiloftsbed geleidt, nu root van schaemte en stil;
 Naer 't bruiloftsbed, dat zelfs Godts Engelen bestrooien,
 En dat noch binnen 's jaers Geheimeschryvers draegt,
 Of oorlogslieën, waer voor 's Lants vyanden verschooien,
 Of burgervaders, daer een dubble Stadt van waegt.
 Dan welkoopt t' Overwolde een rei van nachtegaelen.
 De zwangergaende bruit in 't schaduwryk geboomt,
 En wydt den Maimaent in, daer zy, de middagstraelen
 Ontduikende, niet dan van minneweelde droomt;
 Waer door uw dubble stam de tyden kan verduuren,
 Als uw nakomeling der oudren regel houdt.
 Zoo mengen Yffelstroom en Vecht, als nagebuuren,
 Hun zwart en klairyk vocht in 't Zuiderzeesche zout.
 Zoo pronken op een nieu, al zou 't de Nyt zich belgen,
 Vier paerlen aen 's Lants kroon, door zulk een trouverbant,
 De Roelinks, Jordenssen, Steenbergens en de telgen
 Van Roier; zoo trout gy tot heil van 't Vaderlant.

BRUI-

BRUILOFTSREI VOOR DE ZELVE.

Z A N G.

HOe juichen nu de Vecht en 't Zwartewater
 En d' Yffelstroom, de lantsfroom, met geschater,
 Op **JORDENS** en op **ROELINKS** trouverbont!
 Al 't bloetverwant geslacht is uitgelaeten,
 En wenscht met twee gebuursteên en heur straten
 Het lieflyk paer veel heils uit eenen mont.
 Uw glans, roept elk, opluikende uchtentsterre,
ELIZABET, blinke aen naby en verre,
 En straele lang aen Davoos hemelront.

T E G E N Z A N G.

Hoe is dit vreemt? hier treên de deugt en schoonheit,
 Die zich in 't oog en op de wang ten toon spreidt,
 In 't heiligh en vrélievend echtgespan.
 De kuisheit paert hier met vernuft en wysheit,
 Volgroeit, bejaert alrede voor de grysheit
 En ouderdom, der jaeren moorttiran.
 En Godt belooft by beurte uit deeze looten,
 Van vroomen en staetkundigen gesproten,
 Het huisgezin een vrou, den Staet een' man.

S L O T Z A N G.

De huwlyksgodt, Godts Zoon, die 't bruitsbed zegent,
 Den bruiloftsdisch met nieuwen wyn beregent,
 Als bruiloftsgast, bestraele uw vreedzaeme echt
 Met hemelsch licht, en queek de kuische liefde,
 Die uw gemoet door zuivre vlammen griefde,

H h 2

Dat

Dat ze eeuwigh aen zyn kruismin blyf gehecht:
 Hy zegne uw bed, gewenschte trougenooten,
 Met overwinst van uws gelyke looten,
 De Kerk, 't Stadthuis ten dienste en 's Lants gerecht.
 1689.

D E D R U K K E R Y,
 IN MAETSCHAPPYE OPGEZET VAN DEN E.
 ARNOLDUS KURTENIUS,
 EN JOFFROU
 ANNA VAN ZONSVELT.

MAgh ik, moet ik niet op uw' troudagh zwygen,
 KURTENIUS, myn vriend?
 Wie zou dit van een dichtlust ooit verkrygen,
 Door u zoø trou gedient?
 Gy hebt gezet, gedrukt, geploegt, gebonden,
 Bestoken, elk tot nut,
 Geschriften van aeloude of nieuwe yonden,
 Waer door men woestheit stut.
 De Zotheit, jongst op Zallantsche tooneelen
 Door uwen vlyt gebraght,
 Leerde u onlangs een nieuwe rol te spelen,
 Tot steun van uw geslacht;
 Een zuivre maegt tot maetschap uit te kiezen
 In uwe drukkerij,
 Een deelgenootē in winnen en verliezen,
 Met u bedroeft of bly.
 En ANNA, een sieraet van Zutfens maegden,
 Stemt u dien voorslag toe.

Op voorwaerden, die Godt en mensch behaegden;
 Uw min, nooit minnens moê,
 Uw hart, zoo heusch zoo vroom en onbesproken,
 Als uw heer Vaders hart,
 Die met zyn lief, nu jaerigh, opgeloken,
 Den haet en afgunst tart,
 Daer hy in d' echt; hier boven vast geklonken,
 Op 't juichen van Gemeent
 En Englen, die uw' bruiloftsdagh belonken,
 Uw bruit met u vereent.
 Val dan, myn vrient, aen 't drukken, zweeten, ploegen,
 In deeze maetschappy:
 Uw druk, vol druks, zal uw vriendin vernoegen,
 In Godt vernoegt en bly.
 Druk letters, die, eerst stom, dan klinkers worden,
 Uw bouheers naem ten prys,
 Ten prys van Godts aeloudste en heiligste orden
 In 't Odstersch Paradys.
 Hier op besproei' Godts heil met Vaders zegen,
 U, als een milde regen.

169a.

B R U I T Z A N G

VOOR DEN HEERE

J O O S T F O K K I N G,

EN JOFFROU

CHRISTYNE STEENBERGEN.

Aen de Echo te Diepenveen.

Onzichtbre Boschnimf, die, nu enkle stem en geest,
 Van wat men spreekt of leest,

H h 3

De

De leste klanken, 't zy aen 't ryzen of verflaeuwen,
 Weet kunstigh na te baeuwen
 Uit kuilen, zwart en diep, en schaduwryk gchoomt,
 Waer langs het beekje stroomt;
 Die menigh maegdelyn geheime vreugt ziet snoepen,
 Genoodt of ongeroepen;
 Die noch te Diepenveen met lust schuilwinkel speelt,
 Zaegt ge ooit volschooner beelt,
 Dan FOKKINGS jonge bruit, die met twee zedige oogen
 Het hart hem heeft ontogen?
 Gy ziet de weêrga van uw' lieveling Narcis,
 Uw vreugt, uw droeffenis,
 Die dwaeze zellefsmin most met de doot bekoopen,
 Verbraên half, half verzopen,
 Tot dat zyn lyk verkeert in een spierwitte bloem,
 Maer wat is schoonheits roem?
 O Nimf dan, die in Mai de maegden hoort by troepen
 't Geboomte tegenroepen,
 Terwyl de nachtegael, als 't zonlicht ryst of daelt,
 Met zang het hart ophaelt;
 Die menigh maegdekout en binnenmontsch gefluister,
 Gedoken stil in 't duister,
 Beluifert, hoorde ge uit de jongkheits mont ooit reên,
 Zoo wys, zoo net besneên,
 Als 't mondlyn van CHRISTYN en haer geslote lippen
 Zoo wel te passc ontslippen?
 Die schrandre reden zyn taelmannen van 't gemoet,
 En foeliën den gloet
 En ongedoofden glans der diamante lichten,
 Die duizent vlammen stichten.
 Verdient eene eedle ziel, van jongs af vroom en wys,
 Van elk den lauwerprys,

Aen-

Aenminniger, dan drie of meer Bevalligheden,
Van top tot teen besneden,
Gewis CHRISTYN braveert met weetenschap en deugt
De zinnelooze jeugt,
Wiens zorgen d' aerde nooit, door hooger vluchts verkiezen,
Uit haer gezicht verliezen;
Terwyl CHRISTYNE, noch geen zestienmael verjaert,
Met lust ten hemel vaert.
Ai zeg me, zaegt ge dan, o Nimf, die, dit bosschaedje
Bewoonend, veel vryaedje
Belonkt hebt of gesteuert, zaegt ge ooit een' jongeling
Of minner uit den ring
Der stéjeugt, heerlyker door zyn geluk verheven,
Dan FOKKING, dien nu 't leven
Eerst lusten magh, nu zyn gezicht in 't kristallyn
Der jeugdige CHRISTYN
Zich spiegelt, en zyn min door dit gezicht vereeuwigt,
Terwyl zy 't jawoort steeuwigt
Door kusjes, ongeveinst, en van den gulden tyt,
Toen Afgunst, Haet, en Nyt,
Driedubble wereltpest, geen velt noch had gewonnen?
Haer heldre tweelingzonnen
Beftraelen zyne ziel, die, op haer ziel verliest,
En door haer min gegriest,
Eer alle zinnen hem dat mededeelen meugen,
Zich wentelt in 't verheugen.
Wat ziet ge, o Boschnimf, uit de mengling van dit bloer,
In korten te gemoet?
Gewis eene afkomst, vroom van inborst, trou van yver,
Gelyk de heimnischryver,
Des Bruigoms vader, en de blyde Bruigom zelf,
Die in uw kerkgewelf

Zyn

Zyn huwlyk door de hant der Godtheit ziet gezegelt.

O echt, zoo juist geregelt,

Daer elk met lichaems schoonte een schoonheids lichaem mint,

Niet zinneloos, noch blind,

Volduur met uw vermaek en lust ten wederzyde,

Altyt vernoegt in blyde

Of droeve dagen, steeds gerust in vreugt of smart,

Steeds eensgezint van hart.

En gy, o Boschnimf, laet der trougenooten ooren

Uw' toezang rustigh hooren,

Terwyl de hemel hen beschut voor ongeluk,

(Echo. *Geluk, geluk, geluk,*)

En 't bruilofsbed besproeit met heil en vruchtbren zegen.

Echo. *En zegen, zegen, zegen.*

1690.

D E T R O U D A G H

V A N D E N H E E R E

GEORG JORDENS,

EN JOFFROU

DEBORA DAPPER.

S*tantvaste min verwint*, is waerheit, van de jongen
Zoo nagetaelt, als van alle ouden voorgezongen,

In 't ommezwaaien van het wereltsdom niet blind.

Dit sterken JORDENS en de kuische wedergade

Van zyn verliest gemoet, na lastige ongenade.

Zy tuigen beide om stryt, *Stantvaste min verwint.*

Was

Waer hier maer flaeu of traeg gemint ten wederzyde,
 Men zagh den huwlyksknoop, Godts orden, niet zoo blyde
 Van dees gelieven en hunne ouders toegestrikt.

Maer DAPPRE minne, nooit gewoon het op te geeven,
 Bezielt des Bruigoms hart met geest en gloet en leven
 Jaer in jaer uit, zoo lang hy op zyn doelwit mikt.

Die levenwekster woont in DEBORAES twee oogen
 En arbeidzaemen geest, die, zedigh opgetogen,
 De losse en wufte jeugt met haer bedryf belacht,
 Gezint den uchtendstont van haere ontloke dagen
 Der zielen bruidegom eerbiedigh op te draegen,
 Ver buiten wereltscheit en uitgelaete pracht.

De werelt en het hof, vol ydele Amazoonen,
 Magh met een torenkruin de bekkeneelen kroonen,
 En, rot het waegen van een' nieuwen hemelstorm,
 Pluimaedjen, los van zwier, en krongklende helmten
 Van luchtigh kantwerk zich manhaftigh op gaen zetten,
 De DAPPERE heldin blyft by haere oude vorm.

Zy volgt haer naemgenootte, een bloem van Godts heldinnen,
 Gewoon het hemelsch ryk op andre wys te winnen,
 Door ander wapentuig, door zelfverlochening,
 Door yverigh bezoek van Moses tempelkooren,
 Daer zich Messias laet in beelden zien en hooren,
 Door verreziend geloof en godtbefpiegeling.

Dit is de DAPPRE min, die JORDEN S zacht betovert,
 Zyn' vrygeboren geest met ziel en zin veroverd,
 En in triomfe langs onze oude vesten voert,
 Als een' verwonnen en weerloozen ryksgevangen,
 Nu eigenhoorigh, om op zyn meestressen gangen
 En voet te passen, aen haer wenken vast gesnoert.

Wie volgt die min ook niet, door gloeiendige lonken
 Bequaem een stil gemoet, zoo kout als ys, t'ontvonken,
 Maer meeft door d'eedle ziel, die'tjeugdigh lyf bewoont,
 Vol minzaeme ootmoet, en vol kuifcheit, die ten oogen
 En aenzichte uit fchynt, ruim zoo hemelfch van vermogen,
 Als dat de logeneeu met gouden ooft beloont?

Heeft d'eene en andre ftrant van Helles zee tien jaeren
 Gestreên om een Heleen, haere echte koets ontvaeren
 Ter liefde van haer boel, de jongling, die hier gloeit,
 Strydt jaer op jaer om een volmaekter bruit te winnen.
 Geen zorg, geen lantvermaek verzet zyn jonge zinnen,
 Met vryen wille in zulke een flaverny geboeit.

Om eene DEBORA waerdeert hy geene gunften
 Der Yffeljofferschap, hoe afgerecht op kunften
 En minnery, en slaet haer luimen enkel ga.
 Wie in den storm bezwykt of wykt, wordt afgeslagen;
 Maer JORDENS, met zyn harte aen haer eens opgedraegen,
 Acht om haer dierbre gunst noch weigering noch fcha.

Ook helpt de hemel hen, die nooit in moet verflaewen,
 En zegent vreze en hoop, die't minziek hart benacuwen.
 Dus overwint GEORG zyne overwinnerin.
 Zy, flaewende en beluft zyn' eerbren gloet te koelen,
 Beloont, op 's vaders wenk en eensgezint gevoelen,
 Zyn doorbeproofde min met trouwe wedermin.

Dus wint fiantvafte min. wy zingen zegezangen
 Na harden minnestryt en doorgestreeën verlangen,
 Terwyl Godts Zoon, Godt zelf, de bruiloftsmaet hier slaet;
 En, die voor d'eeuwen aen zyn kruiskerk zich verloofde,
 Oneindigh heil beloofte, dat doot noch hel ooit roofde,
 Dat brein en geest verbluft, dat lyf en ziel verzaedt.

Hoe.

Hoe juicht nu Diepenveen met zyn bespraekte boomen!
 Hoe juicht onze Arentstadt met haer gezwolle stroomen,
 En wacht veel telgen uit dien tweederleien stam,
 Door liefde meer dan eens vereent, die met hun schouders
 Raet en Gemeente trou beschutten, als hunne ouders,
 Getuigen, dat niet snoots van DAPPERE afkomst quam!
 Ook juicht de poëzy, en leidt met Duitfche rymen
 Plichtvaerdigh 't lieve paet, by 't licht van Kanaes Hymen,
 Ter bruitzaele in, en naer de groene bruiloftskoets.
 Deeze, een vergetelstroom, spoelt 's Bruigoms zorg en smarte.
 Met blyfchap af: de Bruit verwelkoomt hem in 't harte,
 En troost zyn' flaeuwen geest met eindeloos veel zoets.
 Dit spelt, gelukt het naer myn bede en profesye,
 Nieu heil en leven voor onze oude burgerye;
 En Deventer herbloeit door zulk een trouverbant.
 Godt sterke ons wenschen met zyn onuitwischbaer zegel;
 En gy, gelieven, volgt der oudren wet en regel.
 Dit vult met vreugt uw bed, met vruchten 't vaderlant.
 1690.

B R U I L O F T S R E I
 V O O R D E N H E E R E
BITTER DAPPER,
 E N J O F F R O U
B A R T H A B O S C H.
 I. Z A N G.

N U de Duitfche luitesnaer
 Fix gestelt, en met gedichten,
 Die de blyde bruiloft stichten,
 Ingehaelt dit vrolyk paer,

Op 't gejuich der burgertongen,
 En de schoongeogde Bruit,
 Met haer deugden best vertuit,
 Heil gewenscht en toegezongen.

I. T E G E N Z A N G.

Dit verdient de bloem van B o s c h,
 In haer levens lent getreden,
 En 't sieraet van braeve zeden,
 Schoon ontloken met een blos,
 Als zy naer Godts koor en drempel
 's Moeders zyde houdt en spoor,
 Om met een besneden oor
 Godt te hooren in zyn' tempel.

I. Z A N G.

Wierd dit ook des Bruigoms min,
 In het quikste van zyn dagen
 Triomfeerende, afgeslagen,
 Het waer schâ. zyn ziel en zin,
 Jong verliefst, sloeg vroeg en spade
 Heele of halve jaeren lang
 Zyne B A R T H A in haer bang
 En gevaerlyk krankbed gade.

II. T E G E N Z A N G.

D A P P E R S onvermoeide vlyt
 Treft de zoete Bruit het harte,
 Die in 't slaeuwen van haer smarte
 Toezegt zyn' beproefden stryft,

Spaert

Spaert de Godtheit haer, te loonen
 Met haer gunsten, met haer zelf,
 En in 't heiligh kerkgewelf
 Met een bruigoms kroon te kroonen.

III. Z A N G.

Lucht en hemel knikken toe
 Met een' gloet van bliksemschichten,
 Die alom 't zalet verlichten,
 't Koortsvier, hardbollens moe
 Tegens 't nootlot, trekt aen 't ruimen,
 En verlaet, nu afgestreên
 In vergeefsgeblaekte leên,
 Straks de koets en bange pluimen.

III. T E G E N Z A N G.

Hierop schittert B A R T H A E S' oog
 Met verlevendigde glanssen,
 Als aen 's hemels blaeuwe tranffen
 Godts verbont, de regenboog,
 Of het zonlicht uit den oosten,
 Als 't met nieuwe jeugt en lust
 't Eerst ontloken aerdryk kust,
 Door zyn vlammen nooit te roosten.

I V. Z A N G.

D A P P E R voelt een' nieuwen gloet
 Op dit voorspel, zoo gezegent,
 En dus minnelyk bejegent
 Van zyn langhewenschte goet;

B R U I L O F T.

En die gloet blaekt ook zyn schoone,
 Door Godts wenken zelf ontvonkt,
 Die hy nu met vreugt belonkt,
 Als zyn wellust, roem, en kroone.

I V. T E G E N Z A N G.

Leest zoo in dit heiligh vier,
 Welgepaerde trougenooten,
 Vreedzaam, vrolyk, onverdroten;
 Oorlogt, onder Godts banier,
 Om een ry van erfgenaemen,
 Vruchten van uw minnevreugt,
 Die in ongeveinsde deught
 Nooit hun bloet noch u beschaemen.

T O E Z A N G.

Leg hier op, ai leg aen bant
 't Oorlogh, hoeft der moortgedrochten,
 Eens voor eeuwigh afgevochten,
 Dat noch al t' afgryfelyk brandt;
 Zegel door uw alvermogen
 't Vraetigh slaghzwaert in zyn schê,
 Schenk aen 't Neêrlantsch Isrel vrê,
 Groote Godtheit, uit den hoogen.

1691.

B R U I.

BRUILOFTSGROETE

A E N D E N H E E R

P E T E R R U I L,

RENTMEESTER ZYNER KONINGLYKE MAJE-
 STEIT VAN GROOT BRITANJE OVER DE HEER-
 LYKE EN KERKELYKE GOEDEREN VAN DE
 STADT GRAVE EN DEN LANDE VAN KUIK,

TROUWENDE MET JOFFROU

GEERTRUIT KUIPER
 VAN HOLT HUIZEN.

RUIL, my lief en waert een naem,
 Om twee broeders, die de Faem
 Endlooze arbeit konden schaffen,
 Had niet door hun snellen doot
 Godt d'ondankbaerheit, te snoot,
 In ons lantsliên willen straffen,
 'k Voel my door eene eedle drift
 Aengeport, om met geschrift,
 In een' drang van braeve geesten,
 Uwen allerhoogsten dagh,
 Vrolyk door een' zonnelach,
 t' Eeren, als een feest der feesten.
 Haerlem, Hollants tweede Stadt,
 Eerste wieg en bakermat
 Van helt Kosters drukkerije,
 Schaf met Davoos ouden borg,
 Nu myne eerste en leste zorg,
 Schaf my keur van poëzye:

Poë.

B R U I L O F T-

Poëzy, die eertyts myn'

Ewout en zyn KATHARYN

Heeft naer 't bruilofsbed gezongen,

Toen het Sparen en de Ryn

In hun vochtigh kriftallyn

Op die klanken juichten, fprongen.

d'Oude Maesftadt, 's Konings Graef,

Mavors kaetsbal, jongft zoo braef

Door haer' Vryheer vry gevochten,

Dient ons met een' bruiloftskrans,

Ryk van geuren, ryk van glans,

Voor de Bruit met kunft gevlochten.

Wie kan dit de jonge Bruit,

Haer vrou Moeders tweede fpruit,

Schoon en rustigh opgefchoten,

Weigeren? wie dit haer deugt,

En haer wysheitgraege jeugt,

d'Eer van treflyken en grooten?

Dit verdient ook 't braef geflacht

Van den Bruigom, hoogh geacht.

By den Staet, by Godts Gemcente,

Waer hunne afgerechte tong

Voor de Kerk en Vryheit dong,

Noch beklaegt op 't dor gebeente.

Haerlem kroont noch uit zyn' trans

Met een' nimmerdorren krans

't Marmren beelt van uwen grootvaer,

Die, der Prinffeweuwen vriend,

Haere traenen heeft verdient,

Milt gestort by zyne dootbaer:

Oir-

Oorzaek, dat uw vaders deugt,
 In zyn staetgewyde jeugt
 Met het Rentheerampt geëert wert,
 En verworf door vroom beleid
 En beproefde noestigheid,
 Dat het op zyn zoons gekeert wert?

Gy, o Bruigom, zelve, gy,
 Inhout myner poëzy,
 Triomfeert op d' eedle gunsten
 Van den weêrgaloozen Vorst,
 Die drie koningskroonen torst,
 Steun van Staet en Kerk en kunsten.

Maer hoe triomfeert uw min
 Met uw braeve zielvorstin
 En haere onwaerdeerbare liefde,
 Die uit haer bevalligh oog,
 d' Onverziederde minneboog,
 U het vrye hart doorgriefde!

't Vrye hart, dat lichter lai
 Vlamde in 't hartje van den Mai,
 En geen lessching kon bekoomen
 By de Maze, maer die zocht,
 Onvermoeit door toght op toght,
 Aen helt Drusus grift en stroomen:

't Hart, dat voor de heete vlam,
 Die uit GEERTRUIT oirsprong nam,
 Koele laefnis heeft gevonden
 In het vreedzaam echtgespan
 En onscheidbaer huwlyk van
 Gloeiende oogen, harten, monden.

K k

Hier

Hierop laet uw min, hoe kloek,
 Den ontfang, het rekenboek
 En des Konings geltkas vaeren,
 Om met overwinft van tyt,
 En met overwinft van vlyt,
 Nieuwe schatten te vergaëren:

Schatten, vruchten uwer jeugt,
 Van der oudren geest en deugt
 Ongerwyffelde erfgenaemen,
 Die, tot 's Konings dienst gewydt
 Na uw doot, ter geener tyt
 Hunner Vadren trou beschaemen.

Hierop zinge ik, bly te moê,
 U naer 't bruiloftsleger toe,
 Op den toon van uwen broeder,
 Die het maegdelof beschreef,
 Toen de maegdeberg hem dreef,
 Of de drift der minnemoeder.

Leeft dan, leeft, vereende twee,
 Mint, hermint in kryg, in vrê.
 Godt beantwoorde al uw wenschen,
 En leide u, gepaert van zin,
 Eens ter hemelbruilofte in,
 Als de zaligste aller menschen.

1691.

T E R-

TER BRUILOFTE
 VAN DEN HEERE
 LEONART HOOGSTADT,
 EN JOFFROU
 ELIZABET HARING.

Aen den Bruidegom.

HOOGSTADT, eer de letterkloeken,
 Die in 't barrenend gewoel
 Pleit voor Hollants rechterstoel,
 Laet nu Hollantsch recht en boeken
 Vaeren voor een korte wyl,
 Oeffen nu den minnestyl.

Volg nu kloek der oudren regel
 En d' aeloudste huwlykswet,
 Eens in Oostlant ingezet,
 En bekrachtigt door Godts zegel:
 Wast, vermeert u en wordt groot
 Op den ruimen werelkloot.

Dees leert u en uw bedienden
 En een wrevlige party
 Dadingen met zacht gevly;
 Dees maekt vyanden tot vrienden,
 En verzoent, gereet van wil,
 't Lang verdrietend pleitgeschil.

K k 2

Hier

Hier van kan uw lief getuigen,
 Uw begaefde ELIZABET.,
 Die de tolken van de wet
 Ziet aen haere voeten buigen,
 Hoe bespraekt, hoe kloek van mont.,
 Door haer oog en geeft gewont.

Met vermaeck hoort zy u pleiten
 Voor uw vryheit, streng geboeit,
 Daer zy in uw banden groeit,
 Om de zwakke majesteiten
 Van Astré en Themis lacht,
 Grooter van bewint en kracht.

Wat magh Themis hier by haelen
 Met haer pleitkunst, ryk van glans?
 Zy verdient den lauwerkrans,
 Die, nu 't vinnigh zonnestraelen
 Uit den Kreeft u vierdagh schenkt,
 U tot andren arbeit wenkt.

Zy scherpt u de nieuwe lessen
 Der bekorelyke min
 Met een' zoeten nadruk in,
 Zy, het puik der schoolmeestressen;
 Die met meesters heeft verkeert,
 Hoogh en diep, als gy, geleert.

Ga slechts ('t magh u nu gebeuren)
 Ga geduurigh by haer t' school,
 Vrees geen plak, of roede, of zool;
 Neem uwe uren zonder treuren,
 Zonder weêrzin trou in acht,
 Yverigh by dagh en nacht.

By

By de bloem der schoolmevrouwen,
Bloem der Kermerlantsche jeugt,
Die het oorbaer mengt met vreugt,
t' School te leggen kan nooit rouwen.
Zy leert u de kuische min;
Stel u slechts gewilligh in.

Leer in weinigh oorlofweken
In haer huwlyks heilighdom,
Afgesloten, stil en stom,
Duizent zoete tovertreken,
Waer door lieve minnerwift
Wordt verzoent en zacht gesliff.

Gy zult, eer der letterkloeken,
Dus geleert, en in 't gewoel
Voor den Haegschen rechterstoel
Moê gepleit, verquikking zoeken
By uw liefste voor een wyl,
En haer' nieuwen minnestyl.

Gaet het haer dan naer den regel
Der aeloudste huwlykswet,
Eens in Middelvliet gezet,
En bekrachtigt door Godts zegel,
Zy vermeert uit haeren schoor
Met Godts zaet den wereltkloot.

1691.

O P H E T H U W E L Y K
V A N D E N H E E R E

DAMIAEN VAN DUREN,
R E C H T S G E L E E R D E ,

E N J O F F R O U

BARBARA STROKKEL.

P Oëzy, myn liefste lust
Na den dienstlast, zoetste rust
Voor vermoeide en doffe geesten,
Lieten zich uw kunsten ooit,
Daer men 't bruiloftsbed bestrooit,
Hooren op de blyste feesten ;

Hebt ge ooit naer een' nieuwen zwier
Vondels Agrippynsche lier
Styf gespannen met heur snaeren,
Daer de Godtheit, uit het zwerk
Flikkerende, in 't liefdewerk
Haer genoeg en quam verklaeren ;

Stel nu uwe yvoore luit
Voor de weërgalooze bruit,
Die Heer DURENS boezem griede ;
Dat men uw gulhartigheid,
Om geen bruiloftsdicht gevleit,
Hoore uit ongeveinsde liefde.

Lief-

Liefde en achting voor een Bruit,
 Die, met wysheit schoonst vertuit,
 Dwaeze jofferschap kan tarten,
 Schenkt aen uwen schorren zangk
 Nieuwen, levendigen klank
 Tot de blyfchap van twee harten;
 Van twee harten, die de min
 Heeft tot eene ziel en zin
 Door een' vasten bant gestrengelt;
 Of hy zelf, die voor den gront
 Van 't heelal, door 't echtverbont
 Zee en aerdkloot heeft gemengelt.

Immers Godt, daer 't al door leeft,
 Wat beweegt, of adem heeft,
 Godt heeft deeze onlosbre banden
 Zelf gestrikt, en, nimmer moê,
 Wenscht de hemel zegen toe
 Deeze in een gevlochte handen.

Onze aeloude Hanzestadt,
 Milt besproeit door 't vruchtbaer nat
 Van den doorgegraeven Yffel,
 Wenscht haer zoo veel heils, als graen
 Wordt gestort in kaen op kaen
 Langs den korenryken Wyffel.

Dit verdient de Bruit, van leên
 Zoo rechtschapen, als van zeên,
 En het git der flonkeroogen,
 Daer een deftigheit in praelt,
 Daer een vriendlykheit uit straelt,
 Met geen donkre wolk betogen.

Dit

Dit verdient de wysheit ook
 Van den Helt, die nooit op rook
 Van een aerdsch vermaek verliefde,
 Maer op goet, dat wezen heeft,
 En dit leven overleeft,
 Dat zyn geesten dieper griefde;

Dien de Wysheit uit out schrift,
 Hoe men 't waer van valscheit schift,
 Zelf volleert heeft, om langs trappen,
 Steil en moeilyk voor de jeugt,
 Door het Godtshuis van de Deugt
 Vroeg ter Eerkerke in te stappen.

DUREN vond dit duurzaem goet
 In het heusch en braef gemoet
 Van zyn schoone en kuische STROKKEL;
 Goet, dat gout en zilver tart,
 Van geen' ramp gedreigt of smart,
 Nooit verliesbaer en nooit brokkel.

In haer lichaems juiste leeft
 Vond hy noch volmaekter geest,
 Geest, door 's hemels Geest herboren,
 Die, in 't quikste van haer jeugt,
 Aller geesten bloem en vreugt,
 Godt en menschen kan bekooren.

Die is maghtigh DURENS hart
 Met eene aengnaeme smart
 Te verbystren, te betoveren,
 Kan, gelyk een meeremin,
 Op een' sprong zyn ziel en zin
 Door een zacht geweld veroveren.

Immers zyn volfschoono Bruit,
 Die zyn vryheit fors vrybuit,
 Boeit hem tot haer dienstvaerdye:
 Hy, dus in triomf gevoert,
 Aen haer tong wel vast gesnoert,
 Juicht in zyne flavernye.

Juich ook vry, Heer Bruidegom,
 By uw schoone wellekom,
 By uw dappre zielvoogdesse,
 Die, in 't weigren moê gestreeft,
 Zich in uwe hulde geeft,
 Eerst uwe overwinnersse.

Billyk is uw vreugt en groot;
 Groot ook 't heil, dat in uw' schoot
 Van den hemel koomt geregent;
 's Konings wensch, een wyze vrou,
 't Hoofstchenkaedje van Godts trou,
 Van Godts hant zoo milt gezegent.

Wat belooft u dit geschenk?

BARBER ('k zie het aen Godts wenk)
 BARBER, minst gelyk barbaeren,
 Zal straks d' eer van haer geslacht,
 Dat op zoons en dochters wacht,
 Door haer vruchtbaerheit bewaeren.

Hier op zegt de Maimaent ja,
 Schoon aen 't bloeien al te spa,
 Na acht dagen wellekoomer,
 Die aen 't onbevrozen ooft
 Weêr en wint naer wensch belooft,
 En een' aengenaemen zomer.

L I

Maer

B R U I L O F T.

Maer keert Meimaent na het jaer,
 Dan kroont Vrou VAN DUREN haer
 Eerstgeboren krooft met bloemen,
 En haer lief wenscht, bly te moe,
 Zoo veel zegens 't wichje toe,
 Als myn dicht pas weet te noemen.

1692.

M E I Z A N G

TER BRUILOFTE VAN DEN HEERE

MARTEN ARENTZEN,

EN JOFFROU

HILDEGONDE SNYDER.

O Mei, o bloessmryke Mei,
 Na vyf paer dagen recht ontloken,
 Hoe voert ge ons aen den bruiloftsrei!
 Uw gront, ontdooit en doorgebroken,
 Schaft ons verschiet van schoon gebloemt,
 Op geenen zomerdagh genoemt.

Maer roos noch tulp past onze Bruit,
 Die met een' krans van zachte zeden
 Netst. opgetooit, al 't keurigh kruit
 Ontbeeren kan, terwyl zy heden
 Haer' tweeden hoogen feestdagh viert;
 Door storm noch hagelbui ontsiert.

De

De deugt, de stille zedigheid,
 Die, uit Vrou HILDEGONDES wezen,
 Als vyandin van onbescheit,
 Afftraelend, BOELEN kon beleezen,
 Heeft ARENTZEN niet min vervoert,
 En in het echtgespan gesnoert.

Dees Bruigom, korts van koorts op koorts
 Bereden, vond in al zyn buffen
 En potten, om de heete toorts
 Van zyn gelukkigh vier te bluffen,
 Geen hulp, geen heilzaeme artseny,
 Maer in het weduwlyk gevry.

't Gevry van een verstorve nicht,
 Met raet en daet naer eisch te helpen,
 Is d' eelste kunst, die hem verlicht,
 Die 't zieden van zyn bloet kan stelpen;
 En 't koortsvier wordt in 't end gesmoort
 Door JA, het zielvereenend woort.

Zoo luiken al zyn geesten op,
 En storten levendige verven
 In 't aenzicht, door de ziekte, in top
 Gesteigert, sterk bedreigt met sterven;
 En hy, geruft en in zyn schik,
 Hergroeit, herbloeit elk oogenblik.

Hoe neemt nu zyn gezondheid toe,
 Wanneer de liefste hem zal stooven
 En queeken, beider stam ten goê,
 En vry meer geeven, dan belooven!
 Benaeut gequyn en bang gezucht
 Geraecken plotsling op de vlucht.

B R U I L O F T.

En zelf de doot, die, haer ten spyt,
 Zyn loome leden ziet gesteeuwigt
 Door HILDEGONDS genegen vlyt,
 Vreeft, dat zyn leven wordt vereeuwigt.
 Dewyl een eenige echte nacht
 Zyn gansche huis braveert in kracht.

Een korte Meinacht op de spond
 Gesleten van zyn hartvriendinne,
 Zyn welherpaerde HILDEGOND,
 Verstrikkende en verstrikt door minne,
 Heeft grooter deugt, dan zich in zout
 Of geest of oli ooit ontvout.

Een Meinacht, in den blanken arm
 Der blyde Bruit, wiens trouwe liefde
 Hem dekt en koestert, zacht en warm,
 Gelyk zy eerst zyn' boezem griefde,
 Geruft, herschept hem op een' sprong,
 Met al zyn geesten fris en jong;

Herschept den Bruigom niet alleen,
 Maer deelt hem zelf, doch zonder minderen
 Of scheiden, af in drien of tweeën,
 En schetst den vader in zyn kinderen,
 Die hy van Bloeiemaents elfden nacht
 Uit haeren vruchtbren schoot verwacht.

Hier slae geluk van boven toe;
 En Godt, die zee en aerdkloot zegent,
 En beemd en wei, nooit weldoens moef,
 Na zonneschyn van pas beregent,
 Bestrael' haer zwangergaen en voên.
 Zoo spruiten goeden van de goên.

D E B R U I L O F T
 V A N D E N H E E R E
 J O A N H E R M A N H E I L E R S I E G ,
 E N J O F F R O U
 F E N N E H E N R I E T T E D A P P E R .

O Heilige avont, die ontelbre goede dagen
 En blyde nachten baert voor onze jonge Bruit
 En haeren Bruidegom, word moeder, na lang draegen,
 Word moeder van den Mai, gekroont met bloemen kruit,
 Van 's werelts schoonsten dagh; maek einde van 't verlangen
 En oirsprong van 't genot, daer H E I L E R S I E G om liep
 En draefde, nimmer moe, toen Godt, die 's menschdoms gangen
 En wooningen van outs beperkt, hem herwaert riep,
 Hem riep van 't Keurhof naer onze overoude vesten
 En Roomschen Drusus grift, wiens opgezwollen stroom,
 Den Nyl, Egiptes Godt, gelyk, zyn' zoom te mesten
 In 't voorjaer is gewoon, al 't weilant wellekoom.
 De Bruigom wacht 'er na, de Bruigom, wiens geweeten
 Van 's Oppersten beleit de beste kennis draegt,
 Die ook uw' ondergang voor lang heeft afgemeeten,
 O Grasmaent, treurigh, dat het Mailicht noch niet daegt.
 Zy ook, de schoone Bruit, de zorg der vroomste moeder,
 Zoo levendigh van git, zoo vol van geest en glans,
 Verlangt te bloozen in den arm van haeren hoeder,
 Terwyl de Maizon dit bespiedt van 's hemels trans,
 Maer zie; het flaeuwend licht der tintelende starren
 Wykt voor het morgenroot, zoo ik me niet bedrieg,

L 1 3

Op

Op mynen wensch, en straks ryft zonder langzaam marren
 Uw allerhoogste dag, stantvaste HEILERSIEG.
 Dione stemt het toe door 't slikeren der straelen
 Van haer vergoode star, den voorbô van den dagh,
 Herdenkende, om heur hart na eeuwen op te haelen,
 Hoe ze ook by zonneshyn in Mavors armen lagh,
 Toen al 't godinnendom dien snoeplust stil belonkte
 Op 't melden van de zon. maer uw rechtschape Bruit,
 Voor Venus dartel vier van jongs af schuw, ontvonkte
 Een kuische hemelvlam, gelyk een hemelspruit.
 Dies ryft, o HEILERSIEG, uw huisfortuin en weelde
 En gulle blyfchap; nu uw DAPPRE, zacht van zin,
 En wederstreevens moé, als d'afkomst, die haer teelde,
 Gereet staet uwe trou en ongeveinsde min
 Te loonen, uwen gloet, onomgeroerde vonken,
 Op 't heiligh ledekant met eene zuivre vlam
 Te koesteren, te voên door maegdelyke lonken
 Van 't helder oog, waer uit uw vier zyn oirsprong nam.
 O lust, o lieve lust der eerste bruiloftsuuren,
 Gesleten buiten rust op d'ongerepte koets!
 Al wat stantvaste min ooit leed of most bezuuren,
 Vergoedt ge; een hant vol roets met eenen schoot, vol zoets.
 Wel aen dan, Bruidegom, door ramp onafgestreden,
 Die, van den hemel in de minnekunst volleert,
 Den fieren boezem van uw DAPPRE week kunt kneeden!
 En handelbaar, als was, die moedigh triomfeert
 Op uwe zege, fors en dapperlyk bevochten,
 Wel aen, naer 't bruitsbed, uw triomfkoets, die u wenkt;
 Naer eisch den toom geviert aen uw verliefde toghen,
 En alle zorg in een vergetelbeek gedrenkt.
 Uw Bruit, uw kuische Bruit, de bloem der HENRIËTTEN,
 Een minheldin, met u ter goeder uur gepaert,

Gaet

Gaet u de zegekroon naer uw verdienste opzetten,
 En vlydt zich onder 't juk, het echtjuk, stil van aert;
 En, weidende in uw lof, erkent ze u voor verwinner
 Met zegezangen, u, wiens ongedoofde gloet
 En minnelift getuigt, hoe voor een dappren minner
 De zielvorstin bezwyk', schoon trots en groot van moet.
 De Godtheit; die in 't groen het geurigh bruitsbed spreidde
 Voor 't eerste paer, het hoofd van 't menschelyk geslacht,
 Geeve u, en geeve uw Bruit het zegenryk geleide,
 Terwyl uw oude stam een reeks van zoonen wacht,
 Die 't Hof en Christus Kerk stantvastе pylers strekken,
 Of door den koopstyl stut en steun der burgery,
 En dochters, schoon van leeft, die lust en leven wekken
 In eedle geesten door haer wezen, zoet en bly.
 Zoo moet u nooit de trou van Deventer berouwen:
 Zoo moet ge met u Bruit hier boven bruiloft kouwen.

1693.

 T E R B R U I L O F T E

V A N D E N H E E R E

D^R. HERBERT DAPPER,

GENEESHEERE DER STADT DEVENTER,

E N J O F F R O U

GEERTRUIT MARIENBURG.

WAt helpt met onbevlekt geweeten
 En trouwen yver onderdaen
 En overheit ten dienst te staen,
 Voor elks behoudenis te zweeten,

Des

B R U I L O F T.

Des menschedoms wreedste vyandin,
 De Doot, haer' ruimen eisch t' ontzeggen,
 De koortsen aen een' bant te leggen,
 Indien men buiten echte min
 En bedgezelschap steeds blyft leeven,
 En, voor de burgery de wacht
 Waerneemend, nimmer zyn geslacht
 Vereeuwigt door zoons en neven?
 De kunst zinkt met de kist in 't graf,
 Indien 'er kinders aen ontbreeken,
 Die 's vaders voetspoor onbezweken
 Nastappen. Dit keer' d' Almágh't af.
 Die lecr' geletterden en kloeken
 De beste panden van de trou
 Uit een bedaerde en wyze vrou
 En haeren vruchtbren schoot te zoeken.
 Gy laet op deezen toon en trant
 Myn poëzy te speelen vaeren,
 O DAPPER, van uw jonge jaeren
 Gewisse noothulp van ons lant;
 Die, endlyk door de kuische vlammen
 Des huwlyks gloeiende in uw borst,
 Na 't bly verhuizen van de vorst
 In Bloeimacnt twee aeloude stammen,
 Aen onzen milden stroom gegroeit,
 Op 't bruiloftsbed in een zult enten,
 Uw jeugt en kracht op zeeke renten
 Uitzetten, daer het huis van bloeit.
 Welaen dan rustigh opgezongen,
 Terwyl myn hagelwit papier
 In vlam geraekt door DAPPERS vier,
 Steets hupplende op de blyde tongen

Der

Der burglary, die met een zucht
 Een volk van kinderen en neven,
 Waer in zyne afkomst blyve leeven,
 Hem toewenscht, als de beste vrucht
 Van zyne nooit gespilde liefde,
 Die, met een' langgesmoorden gloet
 Los berstend', dubble winsten doet,
 Sint hem zyn lieve G E E R T R U I T griede,
 Zyn G E E R T R U I T, die, de Doot ten spy t,
 Het graf en zyne holle kaken
 Met kracht ontruikt, haer bruiigoms waeken
 En zorge en onvermoeiden vlyt,
 Gewoon de Doot in 't schilt te vaeren,
 Met haere liefde milt vergeldt,
 En schenkt haer' onversaegden helt
 Den bloem van haer verlengde jaeren.
 Zoo wert Andromeda den zoon
 Van Danaë, nu vrygevochten
 Van 't hooft der woefte zeedrochten,
 Geschonken tot zyn' heldenloon.
 Wat kan by deezen loon ophaelen,
 O D A P P E R ? geen trezoor met gelf,
 Dat Romes veltheer Krassus telt
 Om Roomsche legers te betaelen.
 Een tong, de tolk van 't wys vernuft,
 Twee levendige flonkeroogen,
 Met geene donkre wolk betogen,
 Een brein, dat nergens faelt noch suft,
 't Gespan van uitgeleeze zeden
 Zyn d' eëlste prys van uwe kunst,
 De grootste blyk van 's hemels gunst
 Gevoegt met net gevormde leden;

M m

Een

B R U I L O F T

Een prys, onschatbaer in waerdy,
 Maer voor de ziel alleen te vatten,
 En niet vergangbaer, als de schatten
 Van 't overzeefche Potozy.

Wel dan, uw liefste vroeg en spade,
 Uw' fchat met lust omhelst, gekust,
 En, als ge uwe eerbare vlammen bluft,
 Gedankt d'almogende genade.

Die fchenkt u GEERTRUIT met haer hant.
 Die zal ook haere bruitskoets zegenen,
 En met gewenschte vrucht beregenen.

Zoo trout ze aen u voor 't vaderlant.

1693.

T R O U Z A N G

VOOR DEN HEERE

JOAN VAN BOEKHOLT,

RECHTSGELEERDE,

EN JOFFROU

GEERTRUIT JORDENS.

Elscht deeze tyt noch bruiloftszangen,
 Een needrige, een berooide tyt,
 Daer elk een kille koorts berydt,
 En elk van dootschrik blyft bevangen,
 Terwyl de doot de hutten floopt
 En sterke burgten openloopt?

Al

Al woedt het hoofd der helgedrochten,
 De bloedige oorlogh met zyn toorts,
 Vol plonderings, vol brants, vol moorts,
 De Min, nooit flaeu, nooit afgevochten,
 Gaet met vryaedjen haeren gang,
 By dagh of avont, eeuwen lang.

Ook most om 't menschedom aen te queeken
 De kunst, die stammen aen kan voên
 En voor den ondergang behoên,
 Den menschen niet in 't end ontbreeken,
 Of 't afgemat Europe zagh
 Eerlang zyn' allerjongsten dagh.

Dies yvert B O E K H O L T, dien de liefde,
 Oirsprongklyk uit een' hemelgloet,
 Die 't aerdryk onderhoudt en voedt,
 Met eerbare huwlyks schichten griede,
 Zyn lief, zyne ingetoge Bruit
 Te bergen, als een' zeecken buit.

En gy ook, eer van onze maegden,
 Valt uwen Bruigom in den arm,
 Te vroeg van vaders schut en scherm,
 Dien doot en afgunst stil belaegden,
 Te schichtigh van uw kroon en hoofd,
 Gelyk onze Arentstadt, berooft.

Wien wordt uw jeugt ook dus bevolen,
 Als hem, die, nooit veraert van zin,
 Stantvast in zyn getrouwe min,
 Steets gloeiende als onleschbre koolen,
 Geduurigh hengelt aen uw zy
 Met zielbetoverend gevry?

M m 2

Schep

B R U I L O F T-

Schep moet , o troost van uwe moeder,
 Die eenzaeme en bedroefde vrou,
 Die, diep gedompelt in den rou,
 Ontkroont van haeren heer en hoeder,
 Naest Godt haer troost en laefnis vindt
 In d' echt van haer gehoorzaam kint.

Deeze echt moet ook de traenen droogen,
 Waer mê zy haer verlies betreurt ;
 Eene echt, van vader goet gekeurt,
 Die u geluk wenscht uit den hoogen,
 Zoo by de geeften heugenis
 Der menschelyke zaken is.

Wy zelfs met alle uw vrienden wenschen,
 De hemel druij' van heil op heil,
 De voorspoet waeie u lang in 't zeil,
 Als d' allerzaligsten der menschen:
 Der vaden Godt en Heilant zy
 Uw Godt in droevigh lot of bly.

De huwlykmaeker, die het water
 Op Kanaes feest herschiep in wyn,
 Gelyk de Seine schaft of Ryn,
 Dat al de bruiloft met geschater,
 Godts wonderdaën niet meer gewent,
 Godts vinger in die wyngift kent ;

d' Aertsbouheer, die in 't wereltworden
 Den eersten echtknoop heeft gestrikt,
 En Adam zyne hulp beschikt,
 Herscheppe naer zyne duurzaeme orden
 Uw regenvlaeg in zonneshyn,
 Uw glas in helder kristallyn.

Na

Na 't vinnigh straelen zacht beregent
 Gedydt het aerdryk allerbest,
 Met winst en overvloed gemest.
 Meest wordt ook ons bedryf gezegent,
 Wanneer de Godtheit zuur met zoet,
 De fuiker mengelt met het roet;

Op dat we in d' ommewentelingen
 Der schepselen beneên de maen,
 Met naerstige aendacht gå te slaen,
 En duizent staetveranderingen
 Geen hope vesten op een' gront;
 Die beefde, en nooit onwrikbaer stond.

Die Godtheit zal uw' troubant zegenen,
 Gelieven, trou in d' echte min
 Van hem, die Einde is en Begin,
 En met onsterfelyk heil beregenen.
 Een onvergangbaer nageslacht,
 O Bruit, wordt uit uw' schoot verwacht.

1693.

H U W E L Y K S T O O R T S
 V A N D E N H E E R E
 E V E R H A R T A R E N T Z E N ,
 E N J O F F R O U
 K A T H A R Y N E V A N A F E R E N .

Z A N G.

Wie zal de Bruit van A R E N T Z E N bekranssen,
 De schoongeogde en kuische K A T H A R Y N ?

M m 3

De

De goude zon, te flaeu van gloet en schyn,
 By wintertyt, ontdooit uit haere tranffen
 Geen Amstellant, dat door de felle vorst
 Beslagen legt met een gemeene korst.

De Sprokkelmaent, gedoft in bont en vachten,
 Die 't hoekje van den zwart berookten haert,
 Daer eiken bosch noch veengront wordt gespaert,
 Bekleedt, en sneeu en hagel kan verachten,
 Misgunt ons roos en tulp en al 't gebloemt,
 Waer op de Mai en 't blyde voorjaer roemt.

Doch dit 's geringe en ook verwinbre schade.
 Van A FEREN vlecht zich den schoonsten krans,
 Die perle en gout braveert met licht en glans,
 Uit deugden, al getuigen van genade
 En kruisgeloof, merktekens van het bloet,
 Waer uit zy sproot, en dat haer heeft gevoedt.

T E G E N Z A N G.

Heer A R E N T Z E N , gewoon de braeffte vrouwe
 Te kussen, die zyn liefde waardigh was,
 Gebeên, gesmeekt van haer gebeente en asch
 Om 't matigen der matelooze rouwe,
 Draeft dies te meer, te sterker vroeg en spà
 Om deeze Nimf, haer schoonste wedergâ.

De diamant van haer doorluchtige oogen;
 Daer vlug verstant, van 't hemelsch hof gedaelt,
 En majesteit met minzaamheit uit straelt,
 Nooit met een wolk van onbescheit betogen,
 Trof met zyn punt (o aengename smart!)
 Van A R E N T Z E N het vierigh E V E R H A R T.

Noch

Noch wordt de helt met eene onzichtbre keten
 Vrywilligh aen haer' wil en wenk geboeit,
 Wanneer haer tong van melk en honigh vloeit,
 En hy zich aen haer voeten kan vergeeten,
 Zoo lang de tolk van haer begaeft gamoet
 Zyn' graegen geeft met lekkernyen voedt.

T O E Z A N G.

Zy wordt nu van den grootsten huwlykmaeker,
 Die 't eerste paer het bruitsbed heeft gespreidt,
 Den minner en verwinner t' huis geleidt,
 En hoeft geen toorts naer 't bruiloftsbed noch blaker.
 De sterkste bant der geesten, 's hemels Geest,
 Voert KATHARYNE, als speelnoot, zelf ter feest.

Daer prykt zy schoonst met witte en roode roozen,
 Waer in de Min, de lust van 't schepseldom,
 Zich stil verschuilt, en noodt den Bruidegom,
 Die van heur wang te leezen onder 't bloozen,
 Tetwyl zyn oog haer met een vraeg toelacht,
 En 't antwoord op zyn'zwaenendons verwachr.

De Godtheit gunne, o kuische en onbesmette,
 U daer 't vermaek van een vernoegde bruit,
 En 't heil, dat uit uw wettige eendragt spuit;
 Zy sterk' de hoop, die 't stamhuis op u zette,
 En vull' de stadt met uw godtvruuchtigh bloet.
 Zoo worden lant-en waterschâ geboet.

1697.

DE

D E T R O U D A G H

VAN DEN E.

JOANNES VERBESSEL,

EN JOFFROU

KATHARYNE KRUISWEGH.

VERBESSEL, die voortyts myn Duitsche poëzy,
 Noch teêr en magteloos, geprikkelt hebt met spooen,
 Om in den ruimen lof van uw stantvast gevry
 Zich aen den Stichtschen Ryn luidskeels te laeten hooren,
 Terwyl uwe IZABEL haer' Bruigom stil belonkt,
 Gy aen dat lief gezicht uw jeugdigh vier ontvonkt;

Die aengenaeme tyt, onze eerste jeugt is heen,
 En eene Nestors eeu, vol staetveranderingen
 In vrede en oorlog, als een schim; voorby gegleên:
 Noch lust het mynen geest uw Delfantsche echt te zingen,
 Maer met een' styl, die myn gegroeide jaeren voegt,
 En 't ampt, waer in met lust myn yver zweet en zwoegt.

't Bataeffsch Atheen zagh u ten tweeden maele ontpaert,
 Door 't ras ontbeeren van twee braeve hartvriendinnen,
 Die, d'eene, jong en schoon, en d'andre, meer bejaert,
 Den Vader kussen en zyn zedigh krooft beminnen;
 En 't lieflyk heugen van haer doorbeproofde trou
 Zoekt met bekommernis naer diergelyke een vrou.

Dees

Dees vindt u kloeke vlyt, nooit afgeslooft, in Delf,
 Depriusfiewieg en 't graf der hooggebore vorsten,
 Die, voor de vryheit en den godtsdienst met zich zelf
 Te milt, de werelt der Vereende Landen torsten
 Op hunnen nek, tot dat 's Lants heilant wordt verwekt,
 Die twee paer Atlaffen een Herkules verstrekt.

Hier wyft Godts vinger u een' nieuwen zonneshyn,
 Nieu licht en leven na veel weduwlyke nachten,
 Vol duifterniffe en schriks; en eene KATHARYN,
 Zoo kuifch, als schoon, verhoort uw teedre minneklaghten,
 En giet den balssem in de wonden, die zy grieft,
 Door 't opperste bestier, gelyk uw hart, verliest.

Dank nu het wakker oog, dat al dit ront beschout,
 Bekropen van geen' slaep noch zachte sluimeringen;
 Dank d' yzre vuist, wiens klem met kracht de roerpin hout
 Der werelthulk in 't zout der beurtewiffelingen.
 Dat zagh u uit, dees schenkt u eene huisheldin,
 De beste koeling van uwe eereyke min.

Dank 's levens volle bron voor 't goet, dat milt verzaemt
 In uw verkoren lief, gezont van geest en leden,
 Voor heufche vriendlykheit, gehuwlykt aen de schaemt,
 Voor wysheit en vernuft en nederige zeden,
 Van Christe vrouwen het volmaekste halskarkant,
 En sterkste keten van uw hart en rechte hant.

Hier op ter goeder uure uw KATHARYN gekust,
 VERBESSEL, onder 't groen der Rapenburgsche linde,
 Waer uit de wiltzang u in zoete droomen fust,
 En in uw' rechten arm de Delfsche zielbeminde,
 Tot dat de goude zon, in 't morgenbaerend Ooft
 Gerezen, Rynlant met haer straelen queekt en trooft.

De hemel knikke en lache u onbenevelt toe,
Gezegt paer, en kroone uw huisbeleit en handel,
Bereegne naer den eifch, bestraele uwe echt, nooit moê
Van weldoen, tot dat gy, na afgeleiden wandel
Op Jesus KRUISWEGH, wordt ter heerlykheit gevoert,
Daer twist noch zwarte nyt de huwlyksrust beroert.

1697.

A. M O O.

A. M O O N E N S
GEBOORTEDICHTEN.

A. M O O N E N S
 GEBOORTEDICHTEN.

O V E R Y S S E L S C H E

V E R J A E R W E N S C H

A E N D E N D O O R L U C H T I G S T E N

V O R S T E N H E E R

JOAN WILHEM FRISO,

VORST DOOR GODTS GENADE TE NAS-
 SAU, GRAVE VAN KATZENELLEBOGE,
 VIANDEN, DIETZ, SPIEGELBERG, BA-
 RON VAN LIESVELT ERFSTADTHOUDER
 VAN VRIESLANT, STADTHOUDER VAN
 STADT GRONINGEN EN OMLANDEN.

Oorluchtste F R I S O , hoor een' leeraer zegen wenschen
 Op uw' geboortedagh, nu negenmael verjaert.
 Ons Overyffel, met uw Vriesslant naeu gepaert,
 En aen uw stamhuis dier verplicht, wenscht u by men-
 En Godt genade en gunst, en 't loflyk heldenvier (schen
 Van beide uw Grootvaërs en heer Vader K A Z I M I E R .

Zoo

Zoo strekt ge een slagpen aen de vleugels van Britanje
 En Brandenburg, wanneer en waer ooit onraet brout,
 En zuil van 't Lant, dat hope op uwen wasdom bout;
 Dan prikkelt u de moet van Nassau en Oranje
 En Anhalts yvervlam voor Godts bestrede Kerk;
 En gy valt dwinglandye en snoot geweld te sterk.

1697.

D E G E B O O R T E D A G H

V A N D E N H E E R E

RUTGER VAN BREDA,

G R I F F I E R V A N O V E R Y S S E L.

GEboortedagh, voor elk geboren,
 Wie laet zich by uw licht niet hooren.
 Zoo helder, als de luitesnaer,
 Van 's lants Griffier met duim en vinger
 Geraekt, trots Zions braefften zinger?
 's Lants stroom, B-R-E-D-A, voor zeltigh jaer
 Door d' eerste maer van uw geboorte
 Gewekt, daer hy langs vest en poorte
 Van uwe aeloude burgstadt vloeit,
 Spelde uw geboortelot voorhenen;
 Een lot, al 't lant zoo bly verschenen,
 Als 't licht, dat uit de wolken gloeit.
 Men zagh die profesy in Kampen,
 Nu vry van droevige oorlogsrampen,
 Met lust vervult van tyt tot tyt,
 En u op 't spoor uws kloeken vaders,

N n 3

[Wiens

Wiens geest speelt in uw' geest en aders,
 Tot staetbewint al vroeg gewydt.
 Hoe pryft de stadt den vlyt en yver
 Van haeren jongen Raethuischryver,
 Zoo trou, zoo arbeidzaam, zoo kloek!
 Elk kust de punt van zyne veder,
 Gereet met andren, of gereeder,
 Om 't heiligh raetbesluit te boek
 Te brengen, en op perkementen
 Stadts oude keuren nieu te prenten.
 Hoe pryft de Duitsche en Walsche kerk
 Een' andren yver, vroeg ontsteeken
 Door oom en grootvaer, onbezweeken
 In 's hemels oogst en akkerwerk!
 Wien kan dit lantgerucht, vol ooren,
 Meer dan 's Lants Skipio bekooren,
 Die, na de rust van aerde en zee,
 Gereze oneffenheên kooft slechten,
 En 't Lant met nieuwe wetten rechten,
 Tot heil van vryheit en van vrê?
 Uw arm, 't gewricht van drie paer Staeten,
 Daer zich Oranje op magh verlaeten,
 Schenkt hy de staetgewyde pen.
 Die was d'erkentnis menighvuldigh
 Aen uw beproefde diensten schuldigh,
 Wiens wedergade ik naeulyks ken,
 Nu roepen duizent onderzaeten:
 Leef lang, Griffier, tot heil der Staeten;
 Leef lang tot heil van 't heiligdom;
 U zelf gelyk in alle tyden,
 De rechte heirbaen nooit bezyden;
 Staeg vyant van het godloos krom;

Tot

Tot dat ge, laet om hoogh gevaeren,
 Doch 's levens zat, met d'englescharen,
 Niet in een' uitgewonnen tyt,
 Maer eeuwig uwen Godt zult pryzen
 Met ongehoorde hemelwyzen,
 Altoos aen zynen dienft gewydt.

1687.

DE ZEVENTIGSTE VERJAERDAGH

M Y N E R M O E J E

BARBARA MOONEN,

AEN HAERE DOCHTER, JOFFROU

JOANNA WASTELIER.

Rechtshape spruit der WASTELIEREN,
 Uw moeders lief en eenigh kint,
 Help my uw moeders jaerdagh vieren,
 Die met een' nieuwen glans begint
 En kroont de zuster van myn' vader.
 Wie raekt dees groote blyfchap nader?

Koomt gy dan over zee ontsteeken
 Myn Nederduitsche poëzy
 Om in een' zanglust uit te breeken,
 'k Behoef geene Attische Thaly,
 Eene afgodin, al lang vergeeten,
 Een' enklen nachtdroom van poëten.

Wat

Wat zal ik in den aenvang zingen?

Hoe moei het eerste licht genoot
 Voor tienmael zeven zonneringen,
 En lachte op moeders vruchtbre[n] schoot,
 Daer Stolberg en 't vermaegschapt Aken
 Zich in die jonge vrucht vermaeken.

Och rykstadt, Karels hof en wooning,
 Och jachtbosch, graffte, nu verout,
 Roem niet op Kaizars stoel en krooning
 En ronde kroonwerk van valsch gout,
 Of schat van duizent heiligdommen,
 Waer mede uw Munster plagh te brommen.

Dat hoedde u niet voor vlam en koolen,
 Toen gy, in heldren brant geraekt,
 Stroomgoden wekte uit kil en holen.

De viervloet bruißt en stroomt en blaekt
 Kapellen, kloosters en gebouwen
 En gevels, uit arduin gehouwen.

Roem op uwe oude burgerye,
 Die, om 't Apostolyk geloof,
 Verdrukt door Spaensche dwinglandye
 En kettervlegels, heet op roof
 En bloetdorft, van de Maes gedreven,
 Zich koo[m]t in uwen schoot begeeven:

Die Christus godtsdienst voort zou planten
 By uwe altaeren, waer het licht,
 Dat klaerder schynt, dan diamanten,
 Gehuisvest in uw out gesticht,
 Van grooten Karel, moe van jaegen,
 Aen Godt en Jesus opgedraegen.

Maer

Maer gy, ook onmédoogend Aken,
 Gy, wreede vyandin van 't kruis,
 Verhit op marteldoôn en blaeken
 En bannen buiten hof en huis,
 Dreeft leergezanten uit uw muuren,
 En wie uw' haet niet kon verduuren,

Zulke afkomst ook, die moet magh draegen
 Den afgront en den nyt ten spyt,
 En zich zagh uit twee steên verjaegen,
 Aen Godt en 't kruisgeloof gewydt,
 Heeft Moei het leven eerst geschonken;
 Een vrucht van echte minnevonken.

O uitgelezenste der dagen,
 Hoe munt gy boven andren uit,
 Door regenbui gestoort noch vlaegen!
 Hoe blinkt het zonlicht, om dees spruit
 En haer geboorte aen 's hemels tranffen
 Te kroonen met vergulde glansfen!

Hoe juichen trouwe kruisgezanten,
 Terwyl ze Godt Messias kerk,
 Zyn kruiskerk, weeligh voort zien planten
 Door zulke spruiten, dien van 't zwerk
 Ter eere hemelgeesten daelen,
 Die wieg en kraembed by bestraelen!

Groei, zingt de rei, groei, bloem der kinderen,
 (Een heiligh vier beschynt 's kints hoofd
 En speelt met vlammen zonder hinderen)
 U wordt met Godt iet groots beloofd:
 Gy zult by onze profesyen
 En 's hemels milde gunst bedyen.

O o

De

De tyt koomt, dat uw leerzaeme ooren
 Uit moeders, een Eunikes mont
 Godts nimmerfaelbre orakels hooren,
 Den schat van 't out en nieu verbont,
 En uit haer borst en lippen zuigen
 De melk van Christus kruisgetuigen.

De tyt koomt, dat ge in ballingschappen
 Noch jong, doch vol van heiligen gloet
 Naer Jesus, moeders bange stappen
 Op 't kruispad volgt, en wel gemoedt
 Uw ziel, Godts tempel, met zyn bladen,
 De spys der geesten, zult verzaeden;

En leeren door uw eigen voorbeeld,
 Rechtschape en dappre kruisheldin,
 Zoo jong verdreven en veroordeelt
 Van d' overbergfche tyrannin,
 Hoe Ifrels herder, nooit bezweken,
 Zyn schaepskooi hoedt vol wolvetreken:
 Tot dat ge, aen Nederduitsche stroomen
 In 's Bataviërs gebiedt gelandt,
 De Godtheit zonder angstigh schroomen
 Moogt dienen buiten boei en bant
 Van Kastiljaenfche dwinglandye
 En Roomfche kertertirannye.

De tyt koomt, dat ge, in rust gezeten
 In 's werelts moederkoopstadt, bly
 Uw smart en rampen kunt vergeeten,
 En Gode een tempel bout aen 't Y,
 Uw huis, dat, milt met heil begoten,
 Een toevlught strekt der kruisgenooten.

De

De tyt koomt , dat ge uit Memfis strecken
 Al vroeg op Zions spoor geraect,
 Manhaftigh voortrukt, onbezweken,
 Schoon hel en afgront feller blaekt,
 En 't wereltsdom van alle zyen
 U koomt belaegen en bestryen:

Om vroeg een zeker erf te winnen,
 Een duurzaem erf, 't beloofde lant,
 Uw Vaderlant, dat hart en zinnen
 Verteert door zynen minnebrant,
 En eens den hoogsten prys t'ontfangen,
 Voor kruisheldinnen opgehangen.

Uw hart, den Heilant opgedraegen,
 Zyn heiligh kruisgeloof gewydt,
 Strygt op profet Elias wagen,
 Een vierkoets, die ten hemel rydt,
 En zweeft op Cherubynvlerken,
 Om 't zwak geloof door zien te sterken;

In aendacht en bespiegelingen
 Te nadren tot Godts heerlykheit,
 Indien 't geschapen oog kan dringen
 By d' ongeschape majesteit,
 Een eenigh vier en gloet, drie glanssen,
 In 't hof der hoven en zyn transsen.

De tyt koomt, dat ge voor uw sterven,
 Een zaligh sterven, op de grens
 Des levens, zult van Godt verwerven
 Uw' eenigen en hoogsten wensch,
 En zien met uitgestrekten hoofde
 Het erfryk, dat u Godt beloofde.

G E B O O R T E.

De tyt koomt, datge, om hooghgeroepen,
 O eer van Jesus kruislievrei,
 Verwelkoomt van Godts lyfwachttroepen,
 De Godtheit met die englerei,
 Al geesten, 't liet van driemael heiligh,
 Als wierook, toezwaeit, stil en veiligh:

En smaekt gewenschte zoete vruchten,
 Gewassen in die ope zon
 En altyt heldre zomerluchten,
 Besproeit van 's levens zuivre bron,
 Den oogst der melk-en honighlanden,
 Verbloemt, verzegelt hier door panden.

Zoo klonk de stem der hemelscharen
 Op dees' geboortedagh, o Nicht,
 Terfont van d' aerde om hoog gevaeren.
 Het kint bescheen een grooter licht,
 En ieder sterkte woort en regel
 Der heilbelofte met zyn zegel.

Nu ziet ge alreede deze orakels,
 Nu ziet ge d' engleprofesy,
 Gehechr aen diamante schakels
 Van 't hemelsch nootlot, aen het Y,
 Vervult in Moeders oude jaeren
 Gekroont met graeuwe zilverhaeren.

Geluk, o spruit der WASTELIERN,
 O puikbloem, Moeders eenigh kint;
 't Gebeurt ons noch dees' dagh te vieren,
 Die met een' nieuwen glans begint,
 En kroont de zuster van myn' vader.
 Die vreugt raekt ons, en niemant pader.

1667.

DE

DE G E B O O R T E D A G H
 VAN J O F F R O U
 A N N A R O U Z E,
 HUISVROU VAN DEN HEERE
 D^R. H E N R I K F I S S C H E R,
 GENEESHEERE DER STADT ZWOLLE.

GOdtvruchtige ANNA, die 't op Zuiderzeesche baren
 Voorheen geliefde my uw vriendschap aen te biên,
 Indien naer 't handelen der godtgewyde blaëren
 My somtyts luste naer uw' welvaert uit te zien;
 Die daeglyks noch volhardt tot rustige gedachten
 In godtgeleertheit en de poëzy myn jeugt
 Te moedigen, om trou haer plichten te betrachten
 En 's hemels dienst en eer, ons eenigh wit en vreugt;
 Hoe kan ik deeze gunst en minzaamheit vergeeten,
 En niet erkennen door een schrael geboortgezang,
 Dat ik, op myn vertrek by turf en hout gezeten,
 Most neuriën, al viel de rook my noch zoo bang?
 Uw jaerdagh, braeve Vrou, op 't jaerfeest van Sint Peter
 En zyn' verzierden stoel in 't Roomsche Bisschopshof
 Nu acht en twintigh mael verrezen, eischte een beter
 Gebóortgezang, dan op myn orgel, schor en grof.
 Doch 's Doktors dichtveër schenkt iet kunstigers en netters,
 Gelyk zy 't in de vlucht van ieder vogel wint.

Van my ontfangt ge niet dan schier verminkte letters,
 En een' gestopten vloet van halfontdooïden int.
 Kon wenschen baeten, om uw jaerfeest te voltooien,
 Ik strooide zegens uit, o eer van 't vrouwengilt,
 Ontelbre zegens, die de kerkelyken strooïen,
 Gelyk dozynwerk, in dees schatten ryk en milt.
 Maer 't wenschen baete of niet; 't zal van myn hart getuigen
 Op deezen nieuwen keer van uw' geboortedagh,
 Den dagh, die ANNA eerst de melk en 't bloet zagh zuigen
 Der Burgemeesterin, daer ze aen heur borsten lagh.
 Uw yvrigh kruisgeloof, op Christus, niet op Peter
 En zyne sleutelmaght, een valsche maght, gebout,
 Bezwyke nooit, gelyk d' Apostel, maer hou beter
 Zyn' onbesproken glans, als onvergangaer gout.
 Geen godtverlochening verbystre uw hart en zinnen,
 Godtvruchtige ANNA, nu al d' afgront op de been,
 Gelyk een helsche draek, zyn kieuwen roert en vinnen
 En staert en pooten, om Godts erfdeel plat te treên.
 Men zie u, als Godts zaet, uit goddelyken bloede
 Herboren, godgetrooft in deezen oorlogsfchrik,
 Daer Vrankryks Attila, Godts geffselzweep en roede,
 Den Duitschen bodem mê vervult elk oogenblik.
 Men zie u wakker, als Godts schiltwacht, op den drempel
 Van zyn geheiligt huis op 't spoor van uw genan,
 Uw post bewaeren, en nooit wyken uit den tempel,
 Zoo veel uw huiszorg en bekomring lyden kan;
 En daer, groothartigh in al d' oorlogsongevallen,
 Die Neêrlant dreigen, door stantvastige gebeên
 Godt zelf bestormen, en voor onzen muur en wallen
 Den Staetvervolger met dien schilt in 't aenzicht treên.
 Men zie u, zoo Godts Kerk door 't bloet der martelaeren
 Besproeit moet worden, in een gloeiende offervlam;

Ge-

Gelyk Elias op zyn koets, ten hemel vaeren,
 Waer uit uwe eedle ziel haer' eersten oirsprong nam.
 Men zie u, zoo die storm ons over 't hoofd magh waeien,
 Gelyk een kruisheldin, de werelt, vleesch en bloet,
 En wat 'er loopt en draeft om 's afgronts wil te paeien,
 Te keer gaen, in uw kruis en Christus wel gemoedt
 En niet te keer gaen slechts, maer dapper t' overwinnen,
 En Godts gekruiste Lam door smaet en onbescheit,
 Op zynen kruiswegh, vreemt voor vleesch en bloet en zinnen,
 Gehoorzaam volgen, waer 't zyn kudden hene leidt.
 Men zie u, braeve ziel, ten hemel opgetogen,
 De lessen leezen, die de Wysheit daer ontvout
 In haeren zetel, die op negen starrebogen
 Gegrontvest, schittert van gesteente en glansryk gout;
 Uw deugden in een' nooit bestorven luister pronken,
 Gelyk uw braeve naem aen ieder profeteert,
 Stantvastige ANNA, door grimmassen noch door lonken
 Noch guichleryen, die heur nagaen, overheert.
 Men zie u, als een bloem, die nooit op haere struiken
 En stam verslenst, dit licht, dat u de Godtheit schenkt
 En 't lieve leven Gode alleen ter eer gebruiken,
 Zoo lang het hem gevalt, en gy 'er aen gedenkt.
 Men zie u (strekt het ook tot uwen welvaert) groeien
 En bloeien by den bou van 't FISSCHERLYK geslacht
 Door jonge FISSCHERS, die in zulke stroomen roeien,
 En bly te water gaen op zulk een' vangst by nacht.
 Men zie een halfdozyn van kuische FISSCHERINNEN,
 Doch heuscher volkje, dan 'er huisvest op den Dyk,
 Schuilwinkel speelen op de plaets en trap en binnen,
 Zoo dat uw zinlyk huis geen Doktors huis gelyk:
 Die my, als ik somtyts koome aen uw klokje schellen,
 (De hemel help' my eer te zaete in veen of velt)

Het

Het nachtflot openen en naer den haert verzellen,
 Daer Moeder naeit of spint of kindergoet verfelt.
 Zoo moogt ge deezen dagh noch vyftighmael aenschouwen;
 Zoo gun de Franschman ons de blyfchap van uw taert;
 Zoo worde al 't onheil, dat den tuinleeu wordt gebrouwen,
 Ter grenzen uitgevaegt door Welhems staf en zwaert;
 Zoo zinge Neérlant na gedwonge dwinglandye:
 De Franfche Xerxes smoort in zyne Monarchye.

1672.

W E N S C H

A E N J O F F R O U

ELIZABETH MORIAN,O P H A E R V E R J A E R E N , N A E R D E N T R A N T
V A N H A E R E Z U S T E R ,

J O F F R O U

A N N A M O R I A N .

Parnasgodin, die myne herdersdeunen
 En heldenpoëzy met glans en licht
 Versiert, dael neêr, kunt ge u der vrientschap kreunen,
 En hellep me in 't volbrengen van myn plicht.
 Indien ik ooit voor dagh voor dau ontwaekte,
 Van kintsbeen af, tot uwen dienst, en bly
 In uw kapel het hoogh altaer genaekte,
 Ai help me nu ELIZAES jaergery
 Op ANNAES trant ten starren in te draegen,
 Die ANNAES, die, zoo vol genegenheit

Ter

Ter dichtkunst, haer gezustren kan behaegen,
 En ieder geest, die, van geen onbescheit
 Bezeten, haer hoort met aendachtige ooren.
 O leevend beelt van ongeveinsde deugt,
 ELIZA, weêr op dezen dag geboren,
 Ontfang slechts, wat de dichter in zyn vreugt
 En blyde drift, terwyl zyn zangluststeigert
 Uitboezemt, maer met arrebeit en druk.
 Wordt myne bê haere uitkomst niet geweigert
 Door 't nootlot, een onwankelbaer geluk
 En regenstroom van ongesteurde weelde
 Besproeien u en uwen kuischen schoot;
 Uw hart geniet, wat zich ooit hart verbeeldde,
 En Godt ooit zwoer aen zynen gunstgenoot.
 O zaelge zon, wiens zegenryke straelen
 Al koesteren, wat oog bereiken magh,
 Beschyn de maegt noch achtwerf negen maelen
 Uit uwen trans op haer' geboortedagh;
 Drie zustren en den een' en andren broeder,
 En, zoo Dioon met haer bevalligh krooft
 Haer maeke bruit en vrou en blyde moeder,
 Den trougenoot en kinderen tot trooft.
 Geen vaele ziekte of bleeke dootscheit schende
 De schoone wang, daer roos en leli saem
 Vereenen, dat ons oog begin noch ende
 Bespeurt; geen nyt uw' onbesproken naem,
 ELIZABET, die, opgevaeren boven
 De wereltscheit, al d'aerde in 't aengezicht
 Bravcert, en vreesst voor smetten noch verdooven,
 En voor geen' klank van valsche naspraek zwicht.
 Uw yver hou doorgaens in alle zaeken
 Godts heirbaen, braef gemoedigt door de vlam

P p

Van

Van Jefus min, en zie het einde eens naeken,

Waerom hy u in d' opene armen nam.

Hoe zaligh zult ge dan in 't eeuwich leven

Bevinden, dat Godts liefde nooit verfterf,

De liefde, die zich zelve aen u zal geeven,

Op dat zy uw gemoet voor zich verwerf!

V E R J A E R Z A N G

VAN JOFFROU

MACHTELT BOSSIER.

REI VAN VECHTNIMFEN,

Z A N G.

HEilige Maegden, die 't Zallantsch gewest,
 Door een rampzaligen oorlogh geprest,
 Schichtigh verlaeten moet, wie zal 't op 't lef
 MACHTELT besteecken?

MACHTELT, die goelyke zangpriersterin,
 Die uwe altaeren, blygeestigh van zin,
 Plagh te vereeren, jaer uit en jaer in,
 Aen onze beeken:

MACHTELT, die, eeuwich met Febus gepaert,
 By deezen winter noch veilig verjaert,
 Door Godts algoetheit en gunsten gespaert
 In deeze tyen.

Vlucht gy, o Maegden, out Zallant dan uit,
 Laet gy uw wooning, dit Ommen, ten buit
 Van de verwildering, nimmer gestuit
 In slavernyen,

Wie

Wie zal een heiligh vier ontsteeken,
 Om MACHTELT, d'eer van onzen rei,
 't Vermaek van klaverlant en wei,
 Het lof van waterval en beeken,
 Te sieren, daer zy elk bekoort
 Op 't jaerigh feest van haer geboort?

T E G E N Z A N G.

't Is waer; de Pierinnen wyken;
 De Zangberg, door een' oorlogsgloet
 Gezengt, die daeglyks feller woedt,
 Stuift over zee naer andre ryken,
 Terwyl ons Overyffel zucht
 En schreit om zyn Kastalische aders,
 Door dwingelanden en verraders
 Bezwalkt met een vergifte lucht.
 Doch lust het iemant MACHTELTS haeren
 In haer gewenscht geboortelicht
 Te kranssen met een braef gedicht,
 Hy spaere 't moeilyk overvaeren
 Naer Latium of Griekenlant,
 Om aen Onduitschen stroom en beeken
 Zyn' dorst te lesschen of t' ontsteeken,
 Zoo dicht gehuift by haer verstant.
 Haer brein en godgewyde zinnen
 Verstrekken elk een Helikon
 En onuitputbre hengstebron,
 Een kerk der kuische Zangheldinnen.
 Wie MACHTELT wil verheffen, zoek'
 Zyn vlammen by haer zonnestraelen,
 Die nooit in Thetis golven daelen.
 Dit hoeft valt ieder geest te kloek.

T O E Z A N G.

Wel aen, bekoorelyke joffer,
 Elks droefheit tevens en elks vreugt,
 Ontsteek door uwe vlam dit offer,
 Gelyk het hart van onze jeugt:
 Gy kunt al deezen arbeit zegenen,
 En met beleefde gunst bejegenen.

Volmaek dit zangstuk u ter eere
 En uwe uitmuntende alwaerdy,
 En toon, hoe MACHTELT triomfeere
 Zelfs in een flaeuwe schildery;
 Want wie zou deezen gloet van straelen
 Met levendige verwen maelen?

Best schildert ge u met eige streeken,
 Gelyk uw bloetverwante zon
 Zich in onomgeroerde beeken
 En 't spiegel eener heldre bron
 Naer 't leven trekt met vier en glanssen,
 Den weêrschyn van de hemeltranssen.

Leef lang, o MACHTELT, elks verlangen;
 Braveer de jongkheit met uw deugt,
 En 't populierbosch met gezangen;
 Gun onzen yver lang do vreugt,
 Om zich aen uwen glans t' ontvonken.
 Uw geest maekt ieders boezem dronken.

1673.

V E R-

V E R J A E R D A G H
 VAN MEVROU
H E N R I K A N U I S,
 WEDUWE VAN WYLEN DEN HEERE
H E N R I K H O L T,
 SCHOUT VAN HARDENBERGH.

Vereischt weldaedigheid en onverdiende deugt
 Stantvaste dankbaerheit en heusche erkennenissen,
 Hoe zal ik, braeve Vrou, myn overtuigt gewissen
 Ontlasten, dat altyt uw gunst gedenkt met vreugt?

Gy zyt het, die uit zucht tot Christus lieve kerk
 Den Hardenbergeren myn' dienst hebt aengeprezen,
 Een' dienst, die, zoo ik hoope, altoos zal zyn te leezen
 In hun gemeente, als een bestendigh metselwerk.

Ik timmerde, als gy weet, op Jesus fundament
 Geen hooi of stoppelftroo, maer vast en eël gesteente,
 Met gout en zilverwerk, tot vrucht van myn gemeente:
 Een bou, die, onder vast, ook vast blyft overent.

Hebt ge ooit de schatten dan van Godts genâverbont
 Ontfangen door myn stem met twee aendachtige ooren,
 Gun uw beroep nu vrede en stilstant, om te hooren,
 Wat ik ook zinge op uw' verjaerden morgenstont.

O blyde morgenstont, met glans en licht gekroont,
 Hoe voele ik mynen geest tot uw verheffing wenken!
 'k Zal met genoegen en met vreugt aen u gedenken,
 Zoo lang de vlugge ziel dit aerdsch gebou bewoont.

Rys, welkom licht, ai rys op dees' geboortedagh,
 Gelyk de rykstadt Zwol voor vyf en zestigh jaeren
 U zaght met heldren glans ten hemel opgevaeren,
 En Ortoos dochtertje begroette met een' lach.

Hoe zegende op dien lach de Zwolsche maegderei
 Het nieugeboren kint met vreugderyk geschater
 En juichen aen den zoom van 't vischryk Zwartewater!
 Men zaght in dien April het voorspel van den Mei.

Toen zaght men jaer op jaer den groenenden April
 Met leevend loof en gras den koelen Mei braveeren:
 De nachtegael verhief zich vroegh door 't quinkeleeren,
 En Heemse wert geheel een lusthof, zacht en stil.

Uitheemsche bloemen, met geen naemen hier bekend,
 Verfierden haeren hof, en reezen voor de voeten
 Eerbiedigh, om met kleur en geur dat hoeft te groeten,
 Te pryzen, dat heur hier de plaets schonk in de lent.

De wilde woestheit, zulk een' regel ongewoon,
 Waer door zy wert getemt, toog schichtrigh aen 't verlaeten
 Van 't Hardenbergsch gewest, en reisde haerer straeten.

Hoe rees de zedigheit toen met haar lieflyk schoon!

De lantman, eerst zoo ruw, gelyk zyn heide en velt,
 Verburgerde op de hant, en leerde deugt en zeden
 En zachten ommevang, gebreidelt door de reden,
 Die op het ganich bedryf eene andre wyze stelt.

Messias kruiskerk zelf, te deerlyk hier voorheen
 Vertrapt en overheert, begon braef door te breeken,
 En 't onderdrukte hoeft kloekmoedigh op te steeken,
 Wanneer ze uw voorbeelt volgde in lessen en gebeên.

De nieuwe preekstoel en al 't ander kerkfieraet
 Van banken en gestoelt zal staeg den yver roemen

Der

Der deftige Schoutinne, op geenen dagh te noemen,
Zoo lang de nachtmaelskelk rontom de tafel gaet.

De kreupele ouderdom, van heul en trooft ontbloomt,
Vindt heul aen dit gemoet: deeze algemeene moeder
Strekt wees en weduwen een toevlucht en behoeder;
En d'armoê legt geruft het hoofd in haeren schoot.

Leef d'armoê zoo ten trooft, den ouderdom ten staf,
De kerk ten voorbeelde, en tot blyfchap onzen Heere,
Die met uw jaeren ook uw jeugt en deugt vermeerde.
Zoo leeft ge altyt, Mevrouw, ook na uw doot en graf.

1679.

V E R J A E R Z A N G .

A E N D E Z E L V E .

O Grasmaent, koningin van 't jaer,
Hoe vrolyk eindigden uw dagen,
Bevrydt van sneeu en wintervlaegen,
Toen Vrou Korneli zwanger haer
HENRIKA, d'oudste dochter baerde!
De zuidewinden bliezen niet,
Daer elk, vol vreugts, zich hooren liet,
Dan bloem en kruit en gras uit d'aerde.
O Grasmaent, hoe geruft en bly
Slyt Vrou HENRIKA nu heur dagen,
Terwyl 't gevogelte uit de hagen
Haer wellekoomt, verre of na by,
Met lieffelyke morgenzangen
Der dingen zegenaer ten prys!

Haer

B R U I L O F T-

Haer lufthof, Heemsfes paradys,
 Bevrydt van booze en bitse slangen,
 Verstreckt haer' geest een deftigh boek,
 Om Godt den bouheer fix te kennen.
 Die schryft zyn' naem op vogelpennen,
 Op boom en bladen, elk te kloek.
 Elk graspijer is een stomme letter
 En boekstaef, die alom in 't velt
 Het woort van Godt zoo kunstigh spelt,
 Als ooit een drukgezel of zetter.
 Haer lufthof is een spiegel ook
 Van wereltsche veranderingen
 En wisselvalligheên der dingen.
 Zy ziet, hoe 't ront vergae in rook,
 Hoe 's menschen lichaem, (wie kan roemen
 Op jeugt en krachten?) vol van pyn
 En bange smart, verslensse en quyn'
 En flaeu verwelke met de bloemen.
 Elk dagh is zoo haer schoolmeestres
 En 't rekenen van al heur jaeren,
 Gelyk een droom voorby gevaeren,
 En leert haer Moses wyze les.
 Zoo ziet zy 't leeven met de boomen
 Verouden, die, eens van heur hant
 Rontom en door den hof geplant,
 Den ondergang alwellekoomen.
 Alleen verwacht zy met haer doot,
 Dat geen geboomte magh gebeuren,
 Een eeuwich leven zonder steuren;
 Terwyl het lichaem, in den schoot
 Begraeven van onze eerste moeder,
 't Geluit van Godts bazuin verwacht,

Om

Om uit een doorgeslaepe nacht
 In 't aenzicht van den trousten hoeder
 Te ryzen met een nieuwe jeugt
 En luister, die ontelbaere uuren,
 Ontelbaere eeuwen zal verduuren.
 Zoo kan haer vast geloof met vreugt
 Haer paradys en huis verlaeten,
 Met lust uit aerde en steen herbout,
 En ruilen met het dierbaer gout
 En diamant van Zions straeten.
 O stadt, door d'almaght zelf gesticht,
 O rykstadt van den grootsten koning,
 Wie reikhalst niet naer uwe wooning?
 Wie tracht niet in uw eeuwich licht,
 Dat zon- en maenlicht kan verdooven,
 Te wandelen, nooit moê noch mat?
 Vrou HOLTs, o dierbre hemelstadt,
 Verlangt naer uw vermaeck hier boven.

1680.

G E B O O R T E K R A N S
 V O O R J O F F R O U
 P E T R O N E L L E K A M B I E R.

H Et nieuwe jaer gaet vrolyk in,
 En vrolyk ook uw jaergetyde,
 Nimf PETRONEL, die nu zoo blyde
 Uw jaeren slyt, bedaert van zin,
 Op grootmoêrs zorgen onbekommert,
 En door geen steurnis afgeslooft,

Q q

De

G E B O O R T E-

De quelling van bejaerder hoofd.
 Hoe weeligh groeit uw jeugt, belommert
 Door 's hemels schaduw van om hoog,
 Tot vreugt van engelen en menschen!
 Men hoort den Haeg u zegen wenschen,
 Nu d' oosterzon, het aerdryks oog,
 Den dagh vernieut na veertien jaeren,
 Die u in Hollants Paradys,
 Toen door de krygsmaght van Louys,
 Na duizent bange staetgevaeren
 Schier afgeloopen, 't leven schonk,
 En u aen uw benaede moeder,
 Helaes! met haer' getrouwen hoeder
 Voor u te vroeg verhuift en jongk.
 Wat wenschen wy ook, geestigh meisje,
 Uw vaders recht en leevend beelt,
 Die 't lieve leven niet verveelt,
 Als blykt aen 't bol en poezel vleisje
 Van hals en armen, zacht en ront?
 Dat Godt uw' geest, in frisse leden
 Geherbergt, magh met deugt bekleeden,
 En gy, steeds rustigh en gezont,
 Gelyk de schoonste leli bloeien,
 Die in een' Haegschen bloemtuint prykt,
 En voor geen sneeu in blankheit wykt,
 Terwyl uw jaeren langzaem groeien,
 Tot dat ge, in weérwil van de Nyt,
 Dees' titel in uw graf moogt draegen,
 Dat gy in vrye en vaste dagen
 Een licht waert van uw' jongen tyt.

1686.

GE-

G E B O O R T E G R O E T
 A E N M Y N E M O E I , J O F F R O U
 K A T H A R Y N E V A N G O O R ,
 W E D U W E P E L S .

HOe eere ik best de zuster van myn moeder,
 Myne oudste moei, op haer'geboortedagh,
 Door gunst van Godt, den grooten Albehoeder,
 Na zeven jaer en zestigh met een' lach
 Der zomerzonne in 's Gravenhaeg verzezen?
 Dat Gravenhof, vol hoven, draegt nu moet
 Op KATHARYN, den troost van weeu en weezen,
 De toevlucht (om haer, doch vergangbaer, goet,
 Zoo 't Godt niet wordt geleent) der armoede;
 Erkent in haer mildaedigh hart het merk
 Van hemelsch zaet, uit goddelyken bloede
 Herteelt, tot vreugt en lust van Jesus kerk,
 Messias kerk, door haer doorluchtigh voorbeelt
 Op 't heiligh spoor van Dorkas braef gesticht.
 De wereltscheit wordt met het hof veroordeelt,
 En 't weduwdom geleeraert in zyn plicht,
 Waer KATHARYN, nu weduw, in Godts tempel
 Den Bruidegom der zielen stil verkloekt
 Door nedrigheit en aendacht, en zyn' drempel,
 't Aertsheilighdom om zyne min bezoekt.
 Dat 's leeven, dat 's in geestlyk leven bloeien,
 Schoon 't leven zelf by oogenblikken slyt;
 Dat 's als een boom, aen veriche beeken groeien
 Met bladt en vrucht, tot 's hemels dienst gewydt.

Q q 2

Die

Dit draegt het kleet der hemelsche genade,
 Die, door Godts geest in 's werelts nacht bestraelt
 Den vluggen tyt met lust dus houdt te rade,
 En by Godts licht nooit van Godts heirbaen dwaelt.
 Dit leven vlecht nu d'eerste van myn moeien
 Op 't jaergetyde een' levendiger krans,
 Dan zy ooit zagh in Haegsche tuinen bloeien
 Uit roos en tulp: dees, altyt frisch van glans,
 Houdt zonder end haere onverschote verven,
 Verwelkt, verslenst te geener uure, alleen
 Vereeuwigt na dit leven door haer sterven.
 Dit leven wordt nooit t'ontyde afgesneên.
 Leef lang, o moei, o zuster van myn moeder,
 Op deezen voet: deeze aengenaeme dagh
 Keer' jaer op jaer, tot dat u d'Albehoeder,
 De Braidegom der zielen met een' lach,
 Gelyk zyn bruit, naer zyn palais zal wenken,
 Om daer een' dagh, maer zonder nacht, te schenken.

1688.

A. MOO-

A. MOONENS
LYKDICHTEN.

A. M O O N E N S
L Y K D I C H T E N .

G E D A C H T E N I S

VAN WYLEN DEN ONSTERFLYKEN
EN ONVERGELYKELYKEN

ZEEHELT,

MICHAËL DE RUITER,

HERTOG, RIDDER, LIEUTENANT AMI-
RAEL GENERAEL VAN HOLLANT EN WEST-
VRIESLANT.

A E N D E N H E E R

BERNARDUS ZOMER,

LEERAER VAN CHRISTUS GEMEENTE
T'AMSTERDAM,

SCHOONZON DES OVERLEDENEN.

Hoe zalig waer 't voor u, deeze uitvaert nooit te vieren,
Aeloude Vryheit, nooit de groene zeelaurieren
Met lykkipressenloof te strooien op het graf
Des grooten Zeehelts, die den Okean met staf
En drietant veiligde, eer Godts langgetergde toren
Den Vaderlande in hem dit onheil had beschoren!
Maer d'onvermoeide vuist en arm van 't Algemeen,
Die voor het Vaderlant te vroegh heeft uitgestreên,

Na

Na dat twee werelden van zyne vroomheit waegen,
 Wordt och! met 's Lants geluk ontydigh uitgedraegen.

Wie zwygt nu, daer al 't Lant, aen zyne deugt verplicht
 En zeeërvarenheit, het lyk volgt wyt of dicht?
 Elk viert deeze uitvaert, elk. op, op bestorve reien
 Van dichtren, om het lyk en dootbaer te geleen
 Des Watervoochts, voorheen de stof van ons gedicht.
 Wy hebben onzen geeft ontstoken aen zyn licht,
 Zoo lang het flikkerde op de vrygevochte baren.
 De dappre ziel, om hoogh ten kerker uitgevaeren,
 Zet onze poëzy door haer gedachtenis,
 Waer aen Euroop, maer meest de Staet, gehouden is,
 Een' nieuwen luister by. Zoo volgen we u, o Vader
 Des Vaderlants, terwyl in onze borst en ader
 Een droppel Neêrlantsch bloet luchthartigh zwiert en speelt.
 Ons Overyffel, schoon van zee en strant misdeekt,
 Erkent uw dapperheit, zoo lang het, begenadigt
 Met d'oude Vryheit, in het zout, door u verdadigt
 En braef gehanthaeft, Vecht-en Yffelstroomen stort.
 Geen vyantlyke vloot, met kruit en loot begordt,
 Wringt nu voor Tessel beide alzegenende vlieten
 Van ons geweste, die hun kruik daer ledigh genieten,
 Den gorgel toe. elk beeft, elk schrikt voor uwen naem,
 Die endloos werk verschaft aen d'ongeruste Faem,
 En duurzaemer dan uw gcbalssemte lyk, nooit rotten
 Nooit stinken zal, maer al 't geweld des doots bespotten,
 Van 't Oostenryk, dat eerst de morgenzon aenschout,
 Tot daer ze, moë gerent, de westkim boordt met gout.
 Wien zal ik voeglyker myn lykgezangen wyden,
 Dan u, ô ZOMER, dien de Helt schonk in voortyden
 Tot eeuwich eigendom zyn Ridderlyke bruit,
 Zyn dochter, door uw tong en godtvrucht gevrybuit?

U ko-

U koomen ze eigen toe, dit vordert ook de boodschap
 Van 't Euangeli en 't eérwaardigh amptgenootschap,
 Ons van een' Leeraer, een' Aertsherder toebetrouwt,
 En d' eedle dichtkunst, die uw' geest zoo ryk ontvout
 In zuiver puiklatyn. gewaerdig dan te hooren,
 Wat u van Hardenbergh (quam 't u misschien ter ooren)
 Op 't heldenlyk wordt toegezongen over zee,
 En gun uw droefheit, gun Godts schaepskooi zoo lang vrê.

In 't eerste weekjaer na zestien verloopene eeuwen
 Zagh Andaluzië de Nederlantsche leeuwen
 Hun uitgestrekten klaeu in Spanjes titels slaen,
 Uirwissende uit dien reeks den ruimen Okean;
 Een heldenstuk, dat in 't gezicht van Barbarye
 Baethouwers, luttel in dien hoek door zeevaerdye
 En waterkrygh bekennt, vereerde met den naem
 Van waterleeuwen door de tydingzieke Faem.
 Manhafte Heemskerk, die ganfch Oostenryk en Spanje
 Betriomfeerde in 't hart, zoo lang hy op 't kampanje
 Het slaghzwaert zwaiede om 't hooft in 't oog van Gibraltar,
 Door 't nydigh loot verminkt, vloog, als een heldre star,
 Ten hemel door de lucht en negen starreboogen,
 En riep zyn Vaderlant, nu droevigh, uit den hoogen
 Kloekhartigh toe: Schep moet, doorluchte vrye Staet,
 Vereenigt Lant, gy zyt in myn doot met geen' raet
 Ten ende. ik zie den helt, die 't recht der vrye baren
 Na my beschermt, en 't rot der aertsgeweldenaeren,
 Die op zyn Xerxes of Filips den Okean
 Alom beperken en in enge boeien slaen,
 Naer myne wyze durft op hunnen gront bestooken,
 Tot dat hun dwinglandy, door zynen arm gebroken,
 Als nu Filips, den Staet den vryen zeevaert schenkt,
 Zoo wyt de koopmanschap u toelacht en toewenkt.

R r

d' Aerts-

d' Aertsheilant van den Staet, wiens eeuwigh alvermogen
 Het roer des Statenhulks om hoogh bestiert, wiens oogen,
 Beschoten van geen' slaep, nooit sluimren op hun wacht
 En ronde, schonk het Lant in een bekrompe nacht
 In Zeelant meer, dan voor Kastilje wierd verloren,
 Toen Ridder MICHAËL zyne oudren wierd geboren.
 Gy, Zecusche sleutel van den Noortschen Okeaan,
 Oranjes Markgraeffschap, daer eerst de vrye vaen
 Met Pasiëkoos doot zwaeide uit den hoogen toren,
 Gy zyt de moeder van den Zeehelt, die, geboren
 In Nereus armen en van Nereus dochtren zelf
 Gezoogt en opgequeekt, het Vaderlant van elf
 Of twalef jaeren af belooft den zeebeschermer,
 Die, tegens ongeval gehardt, als stael en marmer,
 En doorgeoeffent, al 's Lants vyanden verheert,
 Waer zyne ervarenheit beproeft wordt of begeert:
 Gy moogt ook eeuwigh op zoo groot een' burger roemen,
 Manhaftigh Vlissing, nooit te reppen noch te noemen,
 Dan met eerbiedigheit, zoo lang de vrye zee
 Met eenen zachten stroom zich bakert op uw ree.

Maer wie geleidt me door den helt en al zyn daeden
 Van zyne wieg af? wie telt al de lauwerbladen,
 Waer meê de gryze kruin belaên zit of verdrukt,
 In vier gewesten van den aerdboôm afgeplukt,
 En dier gekocht, gekocht en reeks van vyftigh jaeren
 En meer, van Christensche en Onehristensche barbaeren,
 Al zeetirannen, voor hooghlofelyk zweet en bloet?
 't Belegert Bergen had het voorſpel van zyn' moet
 Aenschout, toen hy uit 's Lants gefchut met donderklooter.
 Ryksveltheer Spinola begroette in schans en sloten
 En galeryen voor zyn vaderlyke vest,
 Waer niet Kastilië uit zyn' kerkhof, vet gemest

Met

Met Bourgonjons, en zat aen Napelsch bloet gezopen,
Op Maurits wapenkreet gevloën en doorgedropen.
Nu ziet hem Duinkerck eerst en 't plonderziek Algier,
Wanneer hy, zwak bemant, doch nimmer flaeu van vier,
Van krygsmoet en beleit, de rovers aen durft tasten
Of op zyn tanden wacht, tot zy, gelyk verbrasten
En overlaeden aen dit Ruiteryk blanket,
Een eindelooze rust in 't wyde zonnebedt,
Huns ondanks, zoeken, of een' ganschen bloetstroom braeken
Met hun gezwolgen roof, dat strant en oevers kraeken.
Dus volgt een adelaer, de kroon der vogelvlucht,
Op zyne vogeljaght, door 't gloeien van de lucht,
Geen kleen gebeente met gescherpten bek en klauwen,
Maer havikken, en wat zyn kroonrecht durft benaewen,
En dwingt den roover, die een duif heeft opgepakt,
Terwyl hy schichtigh uit de lucht van boven zakt,
Zyn' roof te flaken, en, den vorst der vlogelyvolken
Ontvluchtende, zyn lyf te bergen in de wolken.

Maer dit 's geringe winst, en winst voor 't Vaderlant,
Slechts eerstelingen, slechts een zeker onderpant
Van zyne vroomheit, die, voor 't gansche ront geboren,
Ook 't gansche ront verplicht, en, van elk een verloren,
Nochtans niet van elk een beklaegt wordt of betreurt.
Braganse, die vol moets uit 's Ibers titels scheurt
Algarbe en Portugael, twee errefkoningryken,
Waer voor out Goa en Brazyl hun vlaggen stryken,
Erkent den Helt, die, vroeg in zynen dienst verzocht,
Den gout-en zilverstroom beschut in toght op toght,
En vrydt op zynen hals; die rustigh en rechtschapen
De rykskroon onderschraegt voor wanklen, waer hy wapen
En wimpel voert tot rust van 't vrygevochten ryk,
's Lants bontgenooten en den Lande tot een' wyk;

Tot dat zyn krygsdeugt, best beloont door 't vroom geweeten,
 Blinkt in den glans en 't gout der koninglyke keten:
 Die krygsdeugt, ook erkent van Koning Vrederyk,
 Toen Neêrlants Ridder, met zyn grof kortoumuzyk
 Opdonderende, 't hoofd van 't uitgemergelt Fuinen
 Bestormde, dat de galm de hooge torenkruinen
 Van Kroonenburg vervulde, en Karel sloeg om 't hart,
 Dien deeze harnasdans meer, dan zyn neêrlaeg smart,
 De grootste nederlaeg der Zweedsche keurebenden.
 De Paltsgraef, ooggetuig der doorgestrede ellenden,
 Brengt met Graef Steenbok hem de tyding van den slagh,
 Die al den Noortschen twist beslecht op eenen dagh.
 Hoe blinkt de goude kroon met open helm en wapen
 Des kroonbeschermers! zoo; dat adelt eerst rechtschapen.
 Dit kruischild, braef verdient op Nieburgs muur en wal,
 Die 't roemryk heldenstuk alle eeuwen heugen zal,
 Toont beter, dan een zael, vol hooggebore Vaderen,
 Wier naneef nooit een drop van edel bloet in d' aderen
 En lassen boezem speelt, terwyl hy zonder moet
 Den degen draegt, alleen tot schande van zyn bloet.
 Gy, fiere R U I T E R, die, alom voor uit gedraegen
 Op 't briefchend zeepaert, wekt een' storm van nederlaegen,
 Waer heen ge uw' teugel wendt op zee, uw heldenbaen,
 Draegt nooit rapier, dan voor de Vryheit; nooit begaen
 Uit dwaenze eergierigheid om glans van grootse tittelen,
 Die bloode harten met verwaenden hoogmoet kittelen.
 U lust verdienen, men erken 't u waert of niet.
 De rechte dapperheit toont best in dit verschiet,
 Daegt helderst by de schaêuw van nedrige gedachten.
 Gy kunt al d'eere, die uw deugt verdient, verachten,
 Hier in eierzuchtigh. o verheven voorbeeld van
 Geoorloofde eierzucht, o eerwaardigh edelman,

En

En grooter Ridder, dan daer d'eeuwen ooit van hoorden,
 O edelman van doen en werken, van geen woorden,
 Uwe oorlogsdeugt heeft u in 't ridderboek gestelt,
 Gy zelf uw daeden op het 'blaeuwe watervelt,
 Dat eeuwigh met uw' naem den aerdkloot om zal zweeven,
 Door uwen fabel met onsterflyke inkt beschreven.

Gy weet, Bataeffche maegt, die, op een' sprong verrast,
 Eer ge uw' bespringer kent of recht gewaer wordt, vast
 Half hooploos omziet naer getrouwe zeebeschermers,
 Gy weet, hoe MICHAËL zich d'ongenâ des marmers
 Voor uwe kuifcheit en 't ontworftelt zeegevaer
 Op 't nieu getroostte, en kroonde uw' leeustuin jaer op jaer
 Met zee tropeen. De zoon van Danaë, opgezeten
 En hangende in de lucht, verlost zoo van haer keten
 De Moorsche ryksprinfes, t'erbarmlyk aen de rots
 Geklonken, Junoos wraek ten doelwit, al te trots;
 Terwyl de zeedraek, uit den afgront opgedondert
 En aengestoven op de maegt, dat elk, verwondert
 En stokstyf om 't geweld, bereên wordt van een koorts,
 Braef door zyn zeiffenzwaert getaifert, met veel moorts
 Het leven braekt. Maer gy, zeegeeffel van de Britten,
 Die Hollant in het oog op aerde en golven zitten,
 En na hun koning ook den ganschen Okeaen
 Van Doever tot het Vlie in ketens durven slaen,
 Ontdek my, zelf, hoe dik gy scheepskroon en laurieren
 Verdient hebt, en op zee doorluchte zegevieren
 Gestookt in 't touwerk van een koningsmoorders kiel.

Grootdaedige Asku, die van niemants handen viel,
 Door niemants scherp gequetst (de koning aller dieren
 Sterft zoo zyn' eigen doot, en mest geen kraei noch gieren
 By koningsvleesch en bloet) de Britsche waterleu
 Gevoelde 't krygsvier van den onverschrokken Zeeu,

Nooit zonder yzer van zyn' vyant aen te vatten,
 Toend' afgestrede vloot, voor wint voor stroom aen 't spatten,
 Den helt ontvluchtte, die met opgezwollen boeg
 Hem uit de zeestraet in Pleimuidens haven joeg;
 Terwyl Britanje 't hart van oorlogsvrees most popelen,
 Gelyk 't Onchristensch en ontwydt Konstantinopolen,
 Wanneer Sint Markus leeu de Dardanellen sluit:
 Of toen in later tyt zyn zeekasteel, ons buit,
 Voor Breskens allereerst den zeetriomf help vieren,
 Terwyl de RUITER met ontwonde zeebanieren,
 Met zyn geluk, Godts schiltknaepin, de golven vaegt,
 Waer hy op 't waterpaert den waterskepter draegt,
 En, zeevoogt Albemarle aen boort geklampt, vier dagen
 En zoo veel nachten, hem met heele en halve laegen
 Geschut naer 't krytstrant jaegt, noch root van bloet en moort.
 De gryze Teems, uit schrik in zyne kil geboort,
 Verwacht den vluchteling, in eenen dikken nevel
 Godts wraek ontschuilende. Hoe wordt uw trots en wrevel
 Door 's Ridders zwaert gestraft, o Londen, daer Godts heir,
 In 't gloeien van de vlam op 't aengevochten meir
 Neërdaelend, met geweld van felle nederlaegen
 Onzichtbaer bliksemt, en alle elementen waegen
 Van 't donderende vier, dat op de golven brandt!
 Hoe loeit elk oogeblik uw zeeberoerend strant!
 Gewis een hemeihulp heeft dees triomf bevochten,
 Godts lyfwacht en des helts, waer hy de zeegedrochten,
 De dwingelanden van den vryen Okean
 Verplettert en vertrappt. Zoo zaghe de volle maen
 By nacht voor Zions wal een' engel, uitgevaeren,
 Godts vyant Sanherib, het hoofd der lasteraeren,
 Twee hondert duizenden omtrent met eenen slaghe
 Ontrukken voor de zon en voorbô van den daghe.

Dat

Dat heet, o Assyrier, Hiskias Godt braveeren
 En lastren, die zyn' naem nooit laet vergeefs onteeren.
 Wachtenglen, die om hoogh het ongenaekbaer licht
 Bepiegelt, en zyn'troon, als lyftrouwanten, dicht
 Bekleedt, gy zyt van outs tot 's menschdoms heil geschapen,
 En meest voor helden, die, in Godt getroost, het wapen
 En slagzwaert voeren voor eens onderdrukten zaek.
 Zeeridder MICHAEL, dien Godt en 't Lant de wrack
 Heeft aenbevolen van ontelbaere ongelyken,
 Gevoelt uw noothulp, waer zyn vlugge kiel gaet stryken,
 En voert met 's Lants gezagh den Vryheer van de zee
 Nu oost-dan westwaert, waer de dierbezwoore vrê
 Door vrêbreuk last lydt, of de koopvaerdy, te vryen
 Voor 't zwaere zeejuk van 't onmenschyk Barbaryen,
 Hem daghvaert. Hy bewaekt op d' Afrikaensche golf
 's Lants-koopvloot, als een drift van schaepen, voor den wolf,
 Die zyne roofrol speelt uit Driestadt op de baren.
 De Sarazynsche maen, in haeren schilt gevaeren
 Van Neêrlants rooden leeu op 't goude oranje velt,
 Krimpt haere horens in, en aertzelt voor 't geweld
 Van zeven pylen en d' onzichtbre hemeltroepen,
 De Christenheit te hulp gezonden en geroepen.
 Een grooter MICHAEL voert d' englescharen aen.
 Op 't voorhuitloos geslacht, dat, trots op zyne maen,
 De zon der werelt en haer licht dreigt uit te dooven.
 Het Middellantsche zout, als Etnaes barrenoven,
 In rook en vier en vlam al loeiende gezet,
 Ziet met vermaek, hoe 't nu aertsstraer Mahomet,
 De vloek van Mecha, den gekruisten op moet geeven;
 Ontelbre Christnen, op de roofgalai gedreven,
 Het zwaert bedanken, dat 's Verlossers zy bekleedt,
 Om neêr te houwen wat afgryfelyk is en wreet;

En

En 't helfche driehoofd van 't godtvloekend Barbarye
 Gesleept zy in triomf der dappre kruisvaerdye,
 De Grieksche logeneu verheffe, stout en trots,
 Alkides, en hoe hy gedochten met zyn knods,
 Poeldraeken, leeuwen en veedieven, weet' te kneuzen;
 Hoe veel geweldenaers, zeeschenders, roovers, reuzen
 Zyn niet vernielt op dees' zeeghaften oorlogstoght!
 Geen twintigh vloten slechts door vier vergaen en vocht,
 Of stout verover, maer de roofsteên, alle aen't gypen,
 Wanhoopende 't heelal in haeren klazen te grypen,
 Zoo lang eene englewacht den heit beschut op zee,
 En hy de roofkust klinkt in boeien van den vré.

Een engletroep houdt ook zyn lyfwacht op degolven,
 Als hy van Evertszoon, in 't edel bloet gedolven,
 Ter wrack gevordert in 't gevaerlykste van 't woên
 Ter roofvloote inbreekt, dien doorluchtigen ten zoen;
 Tot dat zyn waterslot, de schrik der Britsche vlooten,
 Van vyf zes vyanden belegert en beschoten,
 Een' forssen leeu gelykt, die, door een pyl geraekt,
 Den lesten adem haelt, daer niemant hem genaekt
 Of durft genaeken om de hartaer af te stooten,
 Elk schrikkende op 't gezicht der opgespalkte pooten.
 't Is geen Lorraine, 't is geen Fransche banneling,
 Om 't lyfgevecht gevloên, die met musket en kling
 Ter boote in vallende, den aengestuwden brander
 Een' voet op 't hart zet, om, gelyk de salamander,
 Te leeven in de vlam van zyn' gestookten gloet;
 Maer't geestendom, dat, toen's grootvorsten overmoet
 De godtaenbidders wierp in zynen gloênden oven,
 Die felle vlammen, als Godts volmaght, uit quam dooven,
 En't zaligh drietel, ongezengt aen-kleet en haer,
 Aen Babels ryksstroom vrydde uit zulk een dootsgevaer:

Dat

Dat geestendom, dat oock den Watervoogt met slaghzwaert
En diamanten schilt beschermt, waer hy, gedaghvaert
Door dwinglandye, met zyn dappere oorlogsvloot
En vlootelingen strantkasteelen stoot op stoot
Verdelgt, den Afrikaen verlost uit 's vyants banden,
En Ameryke schuimt met zyne waterlanden,
Tot dat de kust zich buigt aen zyn' gevreesden voet,
Die Amfitrite in 't West verteert met ebbe en vloet:
Dat geestendom, dat na veel donkre winternachten
Den Amirael, op wien geheele vlooten wachten,
Als waterwolven, met zyn buit de bloozende Eems
In d'armen stiert in spyt en weérwil van den Teems,
Den Teems, die met de Seine in trouloos roofgenootschap
Het Y op 't lyf gerukt, eerlang de droeve boodschap
Te Withal brengt uit zee, dat Ridder Sprag, doch doot
Zyn' lantsheer t' huis koomt uit de dubble koningsvloot,
Nu vierwerf voor een hantvol schepen aen het deizen,
Aen 't loopen, even als twee trotse rykspaleizen
Hun hooge kruinen voor een laege visschersstulp
Eerbiedigh neigen, daer al d'engelen, met hulp
Van wint en weder, op de RUITERS oorlogsteken
En Godts klaroenen door twee vlooten hencbreeken
En fel rumoeren. Gy, een saemgezwoore maght
Van amptgenooten, die den Staetentuin by nacht
By dagh verdadigt door veele onvergeetbre wonderen;
Een bui van kogels, die uit Britsche kielen donderen
In Tessels oorlogstform, van ieder Hollantsch schip
Te rugge kaerst, als van een Russenlantsche klip;
En, toen de zeedraek, om de zwangre vloot te landen,
Afgryfelyk slingerstaertte in 't barrenen der stranden,
De beurten wisselt der geregelde Natuur,
Daer 't langer ebt en vloeit, dan na zyn merk en uur,

S f

Gy

Gy leeraert ieder, die aendachtigh en rechtschapen
 De werelt gâslaet, dat vergeefs geweer en wapen
 Geslepen wordt op 't Lant, dat op de RUITERS zorg
 Te slaepen gaet, als hy op uwen wagenborgh.

Uw lyfwacht, vlugge schaer, was 't loon van 's Mans gebeden
 En godtsvrucht en geloof en godtsdienstplechtigheden,
 Voor 's Lants hoogmogendheit zoo vast een schild en scherm,
 Als 't doorbeproeft gewelt van zynen strytbren arm.
 Gespan van deugden, die in eenen helt vergaderen,
 Doordriftigheit, beleit, gehoorzaamheit der Vaderen
 En onbesproke trou, zoo zuiver, als het gout
 Zyn proef en luister op den zwarten toetsteen houdt,
 Hoe veel, hoe veel niet is, helaes, aen u verloren!
 Geen zeetriomf, waer toe de RUITER was geboren,
 Magh hier by haelen. neen; gy overtreft zoo ver
 De zeeërvarenheit, als 't kaerslicht van een star
 Verdooft wordt, en de star van 't licht der volle maenen.
 Maer och! wy missen en herwenschen ze met traenen
 Vergeefs, het Vaderlant ten dienste, van om hoogh.
 't Gedenkt ons noch, en eer zal 's werelts helder oog
 Verduisteren, dan wy die godtsvrucht snoot vergeeten,
 Hoe onze Ridder, op zyn vleugelpaert gezeten,
 Geen lucht of zee koos, eer 's Lants algemene bê
 Voor hem by Godt, als hy voor 't Lant te water, strê,
 En Godt 's Lants bange stem, de wolken door gestegen,
 Beantwoordde uit zyn hof met weërgaloozen zegen.
 Gy weet het, Vrye Staet, gy ook, drieëenigh ryk,
 's Lants vyant toen, nu vrient, zoo lang geen ongelyk
 Den vredesluiser scheurt, met uw geplonderde oorden,
 Ryksmagazynen en kasteelen aen de boorden
 Van uwen ryksstroom, al vergeefs gestopt, gedamt.
 De watermavors knerft, als hem de moet ontvlamt,

Vul-

Vulkaen aen flarden, en, tot zoen van 't visscherseilant,
 Steekt koningsvlooten aen, dat over duin en weilant
 De vlam te Londen gloeit, en in die vlam Godts wrack,
 Die traeg, maer zeker strydt voor 's weereloozen zaek.

Dit was, o zevenstar van vrygevochte landen,
 De vrucht alleen niet van twee krygservare handen
 En 't aldoordringend oog, maer meest van 't yvrigh hart,
 Waer onder 't Lant zoo vry en veiligh in zyn smart
 Te ruste ging, dat zich aen 't Lant te kost wou leggen,
 Den Lande om 't Lant getrou. wat kan toch d' afgunst zeggen
 Op deezen zeestyl, die, hoe hol de Noortzee ging,
 Nooit schokte met de zee, in felle barrening
 Nooit wankelde, en u nooit in yver is bezweken?
 Wie hield ooit beter spoor in 's werelts kromme strecken,
 Dan's Mans rechtuitheit, die, altyt goet Zeeusch, goet ront,
 Zyn Neêrduisch hart nooit liet beliegen van den mont?
 Nooit averrechtsch van styl, om laeken noch om looven
 Bekommert, dryft altoos zyn deugt en vroomheit boven,
 En siert zyn Ridderfchap, gelyk de rykste kroon
 En 't dierbaerst halsfieraet. dit onbesproken schoon,
 Altyt zich zelf gelyk, dit ongekreukt gewisse
 Blyft eeuwigh in elks hart en elks gedachtenisse.

Maer, o Sicilje, wat staet ons uw oproer dier!
 Uw ryksweêrspannigheit, zoo fel in brant, als 't vier
 Van uwen ryksberg, als hy, berstende en aen 't loeien,
 Gesmolten kaizelsteen en bergzant onder 't gloeien
 Van roode ballen viers uit zynen navel braekt,
 Zoo luide en yslyk, dat al 't zeestrant schudt en kraekt,
 En zyne nabuursteên d'om hoogh gewentelde assen
 Ontvluchten op genâ en ongenâ der plassen,
 Terwyl de vruchtbre streck van 't omgelegen lant,
 Zoo wyt een oogstrael reikt, staet in een' lichten brant.

Geen staertstar, die by nacht ons aerdryk met haer roede
 Afgryfelyk dreigt, noch root en rookend van den bloede,
 Sleept zoo veel rampen na, als deeze oproerigheid.
 Gy roept den wreeker der gequetste majesteit
 En van 't benadeelt recht der katholyke kroonen,
 Verheven Vorst, die op uw grootvaers errestroonen
 Zoo veel gewesten van Godts kroon ten leene houdt.
 Hoe blonk de perle van Sicilje niet in 't gout
 Der Oostenryksche kroone, op nieu weër vast geklonken,
 Waer Thetis zoon u niet op Thetis schoot ontzonken,
 Of hy gevolgt, gelyk hy voorging, in den slag!
 De gloeiende Etna wacht den avont van dien dagh,
 Vol hoope, MICHAËL leeraerde lichte Franssen,
 Nu lucht te voet, naer zyn muzyk en fluitspel danffen,
 Maer eenen vesperdans op Syrakuzes wys,
 De majesteit ten dienst, den Amirael ten prys.
 Men zou den Ruwaert ook van Nereus wyde plassen,
 Zoo wyt het zonnepaert stuift met zyn vierige assen,
 Messynes vryen hals, de vyandyke snê
 Ontrukt, ontweldigt, en den Siciljaenschen vrê
 Dank weeten, daer al 't Lant, gebogen aen zyn voeten,
 Met traenen in het oog, zyn' heilant stond te groeten
 En wellekoomen, trof helaes! een donderkloot,
 In 't wilt in 't hondert wechgeworpen van de Doot,
 Den wateratlas niet; wierp die dees hoop niet neder,
 Geknakt gelyk, een eik, by buiend winterweder,
 En met hem 't stiermanschap der Nederlantsche vloot.
 Doch, Fransche Grootvorst, die, de Christenheit te groot,
 U zelf te klein zyt, om met zwaerder val te ploffen,
 Als Babels morgenstar. hou op van ydel stoffen.
 Uw heillooze aenslagh op DE R U I T E R is gelukt,
 En 't Neërlantsch Troie zyn Palladium ontrukt;

Een

Een zeefchâ, die de vloot niet dreigt, niet spelt, dan plaegen.
 Wie zal dees' Atlas, als een Herkles, onderschraegen.
 En trou vervangen? wy, wy zagen, droef te moë,
 Haer krygen krak op krak, van 's hemels strenge roë.
 Fel doorgegeeffelt, in Palermoos wyde haven.
 Door Franfche Sinons stout verbranden en begraven,
 Gelyk een doode romp. het wisselbaer geluk,
 DE RUITERS schiltknaepin, volgt haeren helt met druk
 En keert den vlooteling, van zyn gezagh geplondert,
 Den barffen nek toe; hem, verflagen of verwondert
 Om 's werelts ommezwaei, bevriest het dapper bloet.
 Op deeze wys wert, toen Atrides overmoet
 Achil den sabel had uit d'yfre vuist gewrongen,
 De Griekfche watermaght van Hektors toorts besprongen,
 Zoo lang de Theffalier zich gyzelde in zyn tent.
 De zonnepaerden, nooit zoo lichte een vracht gewent,
 Als jongen Faëton, geraekten dus aen 't hollen
 En met hun voerman aen 't verbystert fuizebollen.
 Hy, nederstortende uit gelébraekte as en rat
 En diffel, wafcht zich af in Padus waterbat.

Den helt begeeft zyn voet; maer 't hart niet, dat zyne uuren,
 Zyne uiterste uuren en twee eerlyke quetsuuren
 En leste droppels van zyn dierbaer bloet en zweet
 Aen duizent leevenden, aen 't Vaderlant, besteedt.
 DE RUITER staet en valt, maer valt niet ongewroken.
 Slaghordens fchepen en galaien, ingebroken,
 Getuigen, hoede Helt, door fcheepskortou en loôn
 Heentreevende, en beschanft van leevenden en doôn,
 Zyn' doot, op 't heldenspoor der Hollantsche Amiraelen,
 's Lants schade aen 't Lant vergoedt met heerlyk zegenpraelen,
 Dit hart, een Ridders hart, dat, van de Doot ontzien,
 De Doot alomme en haer grimmassen 't hoofd durft biën,

Alom verwinner, blyft na deezen flagh ook leeven
 En triomfeeren, daer Vivonne, uit zee gedreven,
 De leste bladen hecht aen zyne lauwerkroon,
 Die hy eerbiedigh aen de voeten van Godts Zoon,
 Het kruisflam, nederlegt met dankbre erkentenisse
 Voor al den overdaet van gunsten. 't vroom gewiffe
 En Christensch hart weet Gode en Godts algoetheit dank,
 Dat zyn geringe naem met een' verheven klank
 Euroop vervulle, en met Euroop al 't ront te gader,
 Dat hy van 't Vaderlant erkent worde, als een Vader,
 Dat koning Vrederyk met vrolyk hantgeklap
 Hem welkooome en verheffe in zyne Ridderfchap,
 Dat Luidewyks gezant 's Aertsengels edele orde
 Hem omhang', dat de Voogt van Napels hem omgorde,
 Als zeebefchermer, en die koningsgiften waert,
 Uit 's konings volmaght met zyn diamantryk zwaert.
 U dankt hy 't, uw genâ en nederigh erbarmen,
 Verheve Godtheit; niet twee zeeftrytvaerdige armen,
 Slechts enkel vleesch en bloet, noch 't alvoeruit vernuft,
 Dat, zonder u, verblindt en byfter dwaelt en suft.
 O onuitputbre vloet van Godts genadebronnen,
 Hoe kooomt ge, vol van stroom, ter lagte neêrgeronnen!
 Uw gunst riep David, den geringst geachten zoon
 Van Jesse, hovewaert, dat hy van Sauls troon
 De zes paer stammen met een' zachten breidel mende,
 En Sofompaneas, na afgestrede ellende,
 Naer Memfis hof, tot voogt en vader van den Nyl,
 Egiptes zegenaer, die nooit veraerd't van styl.
 't Is alles onverdiend; 't is boven 's Mans waerdye,
 Wat zeegezagh, wat naem, wat glans en heerschappye
 Hem reets beschoren is of namaels toegedacht,
 Die, louter aerde, in Godt alleen zyn heil verwacht.

Dus

Dus sterft de Fenix der Bataeffche waterleeuwen,
De groote RUITER, eer en welluft zyner Zeeuwen,
Voor u, o Vaderlant, helaes! te jong, te vroegh
Verscheiden, voor zich zelf al out al grys genoegh,
En met een zwaer gewicht van lauwren overlaeden.
De heldenfaem, met lust trompettende zyn daeden,
Blaeft zich uit heuren aem aen 's Mans verdienden lof.
Geen Kaizar schafft zoo veel historifchryvren stof,
Geen Alexander, om met onvermoeide pennen
Op 't oorlogsdeugdespoor door 't witte velt te rennen,
Maer, groote Godtheit, staet het stervelingen vry
Uw' raet te ziften, elk zal vraegen, waerom gy
Zoo fel en yslyk hebt gedondert uit uw' zetel.
Was Hollants moederftadt te dertel en vermetel
Op zulk een ftadtjuweel? het Lant te trots en fchoon?
Of ftak het koningen te reukloos naer de kroon
(Gekroonde hoofden zyn 't, die ook dit hoofd vereeren
En kroonen, als om ftryt) om 't aerdryk te braveeren
Met deezen Zeehelt, 't licht der helden? hielden wy
Zyn deugt noch dapperheit noch zeekunde in waerdy
Met godtsvrucht en den fchat van onwaerdeerbare gaven,
Al tevens in een' man gedompelt en begraven?
Of was hy ons te groot en onzen basterttyt,
Die 't zeelicht over dwers te fel begrimt, benydt,
En dit verlies verdient? zoo gaet het, o gemeente:
Men kent de waerde van geen Oosterfch eël gefteente,
Eer 't lang verloren is. onze eeu, te boos en fnoot,
Verdiende deezen helt niet langer, die, te groot
Voor d'aerde en voor zich zelf, zich met geen hantvol aerde
Of aerdfch genot, een winft, te laeg beneën zyn waerde,
Vernoeget, maer ruimte zoekt, en voor deeze enge stof,
Alom van hem vervult, het wyde ftarrenhof.

Hy

Hy zucht, hy zoekt, hy vindt. Een bende lyfwachtengelen,
 Die om het dierbaer pant op aerde eerbiedigh hengelen,
 Vliegt opwaert met de ziel, die, om gemeene rust
 Steets ongerust, haer rust nu boven vindt met lust.
 O groote geest, die alle uw staetbekommeringen
 En zorgen afspoelt in de levendige springen
 Van 's levens milden stroom, hoe zaligh is uw lot!
 Gy ziet nu ongedekt uw hoogste wit, uw' Godt,
 Een licht, waer voor de schrik van 's afgronts naere nachten.
 Verdwynt, beschadwt van ontelbre rykstroonwachten,
 Trouwanten en staffiers der hoogste Majesteit;
 (O lust, o leven, o onvolmaekte heerlykheit!)
 En monstert op een ry 's Lants moedige Amiraelen,
 Heemskerken, Wasseners, met Trompen, Heinen, Galen
 En Evertzons, wier doot de zeetirannen smart
 En eeuwich smarten zal, om dat hun Neêrlantsch hart,
 Het lyf inbrokkende by 's vyants dwinglandye,
 's Lants heil bezegelt en zyn vrye heerschappye.
 Spaer, groote Karel, spaer nu uwe hertogskroon
 Voor onzen waterhelt, d'erkentenis en loon
 Van zyne Fenixdeugt, ter doot toe braef gebleken.
 Hy heeft alrede om hoogh een ryker kroon gestreken,
 Eene onverwelkbre kroon, die nooit van glans verschiet,
 Nooit bleek besterft, zoo lang hy 's Konings aenzicht ziet.
 Gy evenwel quyt recht het koninglyk gewisse,
 Maer och! te spade. 't strekt alleen ter heugenisse
 Van 's Vaders heldendaên aen zyn' manhaften zoon.
 Op deeze haeren sluit de vaderlyke kroon
 Haer ronde best, en zal den dappren ersling wekken
 Een styve slagphen aen de vleugels te verstreken
 Van uwe zeemaght, waer uw kroonrecht en de noot
 Zyn krygsdeugt vordert, om de vaderlyke doot

Te

Te wreeken, of daer by zyn leven op te zetten,
 Op 't klinken der kortouwe en luide ſchecpstrompetten.
 En gy, o Amſterdam, dat entlyk in uw' ſchoot
 't Gebalſſemt lyk ontfangt, en nu gevoelt, hoe groot
 Uw ſchâ zy, wat gy aen D E R U I T E R hebt verloren,
 Spaer al den overdaet van lykpracht op uw kooren
 En 's Ridders graf. hy ſcheldt u al dien lykdienſt quyt,
 Al 't graffieraedje, dat den knaegworm van den tyt
 En d'eeuwen niet verduurt. hy heeft zich zelf een ſteeuwigh;
 Een koopren pronkbeelt, dat onwankelbaer en eeuwigh
 Zyn' ſtant houdt, opgerecht met zyn gevreesde hant,
 Alkides boude dus, toen hy het Moorſche ſtrant
 Van Spanje ſcheurde, een onvergangbaer zegeteken,
 Twee zuilen, die tot noch van hunnen bouheer ſpreeke n.
 't Beſtendigſt graf is 't hart van uwe burgery
 En van al 't Vaderlant: dat tart met zyn waerdy
 En duur de trotſe pracht van Itajaenſche boogen.
 Zyn beſte beeltenis, die levendigſt met oogen
 Met al gelykt, eſt hy door 't punt van zyn rapier
 In ieders boezem, die te na quam aen zyn vier.
 Doch wilt ge uw dankbaerheit door marmre tafereelen
 Vereeuwigen met zyn bedryf in alle deelen
 Der aerde, op dat het bloet in uw' nakomeling,
 Door 't aenzien van dit beelt, aen 't zien raeke en ontfpring'
 In borſt en aderen, om zeelaurier te plukken,
 Verbeeld den Helt, als hy in 't ſcheepsmuzyk der ſtukken
 In 't weêrlicht van de vlam te leeven plagh op zee,
 Of als hem Etna zagh voor 't leſte of Nieuburgs ree.
 Dus zal hy 't heldenhart van uw Themistokleſſen
 Ontvonken, om den draf van 's Lants Miltiadefſen
 Te volgen; en zyn licht ſteekt duizent lichten aen.
 Zoo blyft ge Grootvorſtin der baren met uw vaen;

T t

En

En jonge R U I T E R , wil al 't ront w e e r oorlogh kraeien,
 Beschermt uw koopvaerdy, zoo wyt uw vlaggen waeien,
 En wordt gewelkoomt, als verwinner, met dees' toon:
 De groote R U I T E R leeft in zynen dappren zoon.

1677.

T E R U I T V A E R T
 VAN DEN WELGEBOREN, MANHAFTEN, HEERE
ARENT JURRIAEN VAN HAERSOLTE,
 T E N O L D E N H A V E ,
 KOLONEL VAN EEN REGEMENT VOETKNECHTEN,
 EN WYLEN GEZANT VAN HUNNE HOOGHE MOG: AEN DE HER-
 TOGEN VAN BRUNSWYK EN LUNENBURG.

WAER Kyrrhe en Kastalis aen't vloeien, als de stroomen
 Van Maes- en Ysselstroom, twee sleutels van het Lant,
 Dat Vrankryks krygsgewelt dreigt op den hals te koomen,
 Ik zong HAERSOLTE en zyn verdiensten op den trant
 Der heldendichtren; dien HAERSOLTE, die, om traenen
 Noch angstigh lykgeschrei noch klokgeluit begaen,
 Zyn' goeden naem een wegh ter eeuwigheit kon baenen,
 Sint hy Prins Vrêryk volgde en zyne oranje vaen.
 Maer och! de hoefbron droogt, de Zangheldinnen wyken,
 En ik verflaeuwe in 't lof van zyne dapperheit
 En staetervarenheit, twee zuilen, die de ryken
 Hanthaeven by 't ontzagh van hunne majesteit.
 Gy, Orizontgodt, blaes op uw' gekringden horen
 HAERSOLTES oorlogsdeugt voor al de werelt uit,
 En Lunenburgh, dat zyne orakels vangt met d' ooren,
 Daer zyn vernuft den vrê in uwe hofzael fluit,
 Dan ziet de werelt, hoe de luister aller braeven
 Den Zweedschen Mavors stuit' voor Koning Vrêryks wal,
 En

En zyne rykskroon schraege in 't strydbaar-Koppenhaven,
 Met Puchler en Obdam, voor haer' gevreesden val.
 Dan ziet de werelt, hoe die dappere, overlaeden
 Van veltlaurieren, en door 's Konings gunst gevryt,
 't Bevredigt ryk kan om zyn Vaderlant versmaeden,
 Zyn Vaderlant, te vroeg dees' oorlogsbliksem quyt.
 Dan ziet de werelt, hoe HAERSOLTES tong elks ooren
 En harten wint, wanneer hy, minlyk en bemint,
 Vervloekte broedertwift, een lantpest, weet te smooren,
 En Brunswyk onder zich en aen den Staet verbindt.
 O Vrye Staet, wat hebt ge in eenen man verloren?
 Regeer- en krygskunde en een' uitgeleezen rei
 Van deugden, in dit hooft, ter heerschappy geboren.
 De Maes beklaegt heur schâ, een lantschâ, met geschrei
 Haere oevers langs, en hoopte eerlang haer vest en wallen
 Door 's Kolonels beleit en altyt rypen raet
 Getrou beschermt te zien, als Luidwyk aen zou vallen
 En stormen met geweld van kogel en granaet.
 Maer och! HAERSOLTE, die elks deugt en krygsluft wette,
 Elk moet inboezemde, wanneer hy, vol van schrik
 En bliksemstraelen, zyn' gepluimden helm opzette,
 HAERSOLTE sterft, en in een' kleenen oogenblik
 Met hem een groote hoop der aengevochte vesten.
 Zoo sterft een trotse leeu zyn' eigen doot met moet:
 Geen uitheemsch ondiër kan zich by zyn spieren mesten,
 Engeen Bourbonfche kling braveeren op dit bloet.
 Gy, bloetverwanten, siert met schilden zyner vaderen
 HAERSOLTES wapen nier, eene ydle en aerdsche pracht,
 Maer met de deugden, die in deezen helt vergaderen
 Tot hulp en onderstant van 't sterfelyk geslacht.
 Zyn krygsmoet en vernuft verduuren gout en marmer.
 Geen schooner grafkroon voegt den trouwen kroonbeschermer.

1673.

T t 2

SCHEEPS-

S C H E E P S K R O O N
BOVEN HET ROUWSCHILT VAN DEN WELGEBOR-
REN, MANHAFTEN HEERE,
ISA AK VAN UTERWYK,
KAPITAIN TER ZEE ONDER DE AMIRALI-
TEIT VAN AMSTERDAM.

Aen de Heeren bloetverwanten.

MANHAFT geslacht, dat aen den Vryen Staet uw helden
Geoffert hebt, als die hun edelmoedigh bloet,
Wanneer uitheemschen onze inheemsche vryheit quelden,
Treurt nu op nieu, bekleedt den yfren storremhoet-
Met droevigh lamper; laet geen' gouden luister schynen
Der kostle wapenkroon, die op uw stamschilt straelt;
Uw zeehelt, straks een schrik der Moorsche Sarazynen,
Daer d'afgeloopde Zon in zee weêr adem haelt,
Uw zeehelt legt'er toe, die, in den trotsen zadel
Van 't moedigh waterpaert gezeten, op den rug
Van Nereus proeven geeft van zyn' rechtschapen adel,
Terwyl zyn bloetverwant te landwaert, even vlugh
En dapper bliksemt voor de Graef en by Seneffe.
Wacht, braeve helden, wacht, dat geen rampzaligh loor,
Dat geen Kondeesche kling uw hoeft of lenden treffe,
En beide uwe ouders moorde in uw' verhaefte doot.
Maer och! by deeze reeks van dappere UTERWYKEN
Leg nu ook ISAK, een zeebliksem van het Y,
Al waer 's Lants vloot voor wint voor stroom gaet hene stryken,
En hy De Ruiters kiel geduurigh hangt op zy.
O braeve Jongling, die, zoo kunstigh onderwezen
In deeze wapenschoole, u oeffent op de zee,

Uw

Uw lantsman zal met lust in 's Lants kronyken lezen,
 Hoe ook uw fabel Groot Britanje dwingt tot vrê,
 En Overyffel, door dien vrede in aêm geschoten,
 Zich van het ekelzwyn uit Munsterlant ontlafft.
 Hy leeft, hoe ge onder 't oog des Zeevoogts, onverdroten
 En arbeidzaam en sneêg, uw vyanden verrast,
 Of, sel aen boort geklampt, met heele en halve laegen
 Geschuts ten gronde dryft, terwyl al 't aerdryk loeit
 En weêrgalmt, of het nooit na deezen dagh zal dagen,
 En zee en hemel steets van vier en bliksem gloeit.
 Onze Yffelstroom, met kracht ten kerker uitgebroken,
 Verneemt in Zuiderzee uw dapperheit voor 't Vlie,
 En ziet zyn vangkenis door uwen arm gewroken,
 Terwyl zyn ryk gewest half zieltoogt op de knie.
 Vaer voort, o voedsterling, roept hy met heeffcher keele,
 Laet ieder blyken, dat der UTERWYKEN deugt
 En Overyffelsch hart in uwen boezem speele,
 En gy uw' grootvaêr zelf voor by streeft in uw jeugt,
 Men zagh op deeze stem den zeehelt feller woelen,
 Gelyk een paert, genoopt met spooren, sterker draeft,
 En zyn verhitte wrack in 's vyants hartaêr koelen,
 Die schielyk d' ankers kapt, ras moede en afgeslaeft.
 Hoe weet Messyne van zyn zeebedryf te spreken!
 Daer staet de dapperheit van UTERWYK zoo pal,
 Als zy voor Westkapel en Breskens is gebleken,
 En volgt De Ruiters vlag en voorbeelt over al.
 Een laffe Spanjaert magh het zeegevaer ontwyken;
 Die laete Karels kroon in 's ryksverraeders hant,
 Nooit ziet men UTERWYK of zynen moet bezwyken,
 Zoo vast als Skyllaes rots of 't Syrakuzer strant.
 De Deensche Christiaen, die, om den Christen vrede
 Te vordren, slechts uit noot den fellen oorlogh voert,

En 't lauwerdraegend zwaert licht gyzelt in zyn schede,
Erkent dees krygsdeugt, die, door 's Konings woort ontroert,
d' Oñtvlode schepen in den vryburg van haer haven
Manhaft en voor de vuist veroverf, of in brant
En koolen legt, daer zy, geheel en half begraeven,
Den Oofersvaerderen een zeilbaek zyn op 't ftrant.
't Was UTERWYK, die u, o Franschen en Britoenen
En Gotten, leeraerde in zyn zegeryk gevecht,
By 't dondren der kortouwe en klinkende klaroenen,
Dat Vrank en Batavier niet ganfch ter aerde legt;
Dat trouwe Zallanders noch 't oude hart bewaeren,
In 's Vaderlants verlies en deerlyk ongeval
Geruft en ongekreukt, te lande en op de baren,
Waer 's Lants gewiffe noot hun krygsmoet vordren zal.
Leert, edellieden, leert van hem den lauwer plukken
En fieren om den helm van uw' aelouden ftam;
Laet nimmer vyant weêr uw' Vryheit onderdrukken.
Het zy een arent, die van arent oirfprong nam.
Leeraert dees stevenkroon in u den krygsmoet wetten,
Om 's vyants oorlogsvloot te keeren voor den boeg,
Of tot een' veltslagh den gepluimden helm opzetten,
Zoo sterft hy niet te jong, al sterft hy jong genoegh.
Hy sterft ook out genoegh, die met rechtschape glori
Zyn ftamhuis fiert, dat hem een heldenafkomst gaf,
En vult door zyn bedryf de blaên van 's Lants histori,
Eeu uit eeu in bekend, die na het knaegend graf
Een eeuwigh leven, Godts genâloon, magh verwerven.
Zoo sterft Heer UTERWYK, gelukkig door zyn fterven.

1678.

D E U I T V A E R T

VAN DEN WELGEBOREN HEERE

JOACHIM ADOLF
VAN RECHTEREN,

HEERE TE RECHTEREN EN WESTERVELT.

AEN DE HEEREN ZOONS DES OVERLEDENEN.

MAnhafte Broeders, van een' onbesproken adel,
Die geenen Duitschman wykt, die in den trotsen zadel
Of in den Staetenraet 's Lants oude Vryheit sterkt
En hanthaeft, als 't geweld daer regens bollewerkt,
Beklaegt uw' Vader niet, den zaligen, den vroomen,
Die, van godtvruchtigen en dappren afgekoomen,
Hun heldenvoetspoor houdt, waer hy, een dierbaer lidt
Van Zallants Ridderfchap, op 't leeuwenkuffen zit,
Nu in een groot, dan in een kleen getal van heeren.
Hy kan de lykplicht van zyn kindren licht ontbeeren,
Die van geen Rechteren, geen Westervelt alleen
Betreurt wordt en beklaegt met opgekropt geweën.
't Hertimmert Almelo bezwykt in al zyn laenen
En beemden, Westervelt mengt een rivier van traenen,
Vol droefheits, met het vocht der ademlooze Vecht,
Die met een loomer stroom ontelbre kringkels vlecht,
En hengelt langs den zoom van Rechterens landouwen,
Daer 't nu met toornen en muuraedjen en gebouwen
En schaduwryk geboomt in puin en stof verzinkt,
En eenen lykgalm wekt, die 't Lantschap over klinkt;

Dat

Dat Lantschap, dat nog heugt, hoe hy, de bloem der riddersen,
 Gewelt en dwinglandy aen 't beeven bragt en sidderen
 Door zyn rechtuitheit, van geen eigenbaet bekladt,
 Van geen trouwloosheit, gunst noch ongunst had ooit vat
 Op uwen vroomen styl, van Godt u aengeprezen,
 O RECHTEREN, waer gy in 't prediken, in 't leezen
 d' Onfaelbre orakels vangt met een aendachtigh oor,
 Als zoon, als voedsterheer der Kerke, die nu door
 Ontelbre rampen heeft te worstelen, te stryden.
 Och overblyffel van d' aeloude goude tyden,
 Rechtschapen Edelman in afkoomste en in deugt,
 Wat strekt ge een voorbeelt aen uw welgebore jeugt,
 Uw ridderlyke zoons, al rustigh opgewassen
 Voor 't vrye Lant, en om den kryg t' ontharrenassen!
 Gewinzucht, die, helaes! lants ingewanden door
 En door kruipt, waer gevlei en kuipery gehoor
 Met list verkrygen, had uw' boezem nooit bezeten.
 Gy, met u zelf vernoegt, waerdeerde 't vroom geweeten
 En zyn getuignis voor uw' allerryksten loon;
 En 't hart der burgren is u d'eëlste ridderkroon.
 Zoo gaest ge Gode, om Godt, wat zyne heerschappye
 By leenrecht eigen is; zo vindt nooit kneevlerye,
 Nooit onderdrukking in uw' braeven imborst sté.
 Zo hielt ge, u zelf gelyk, steeds uw gemoet in vrê,
 (O paradys op aerde, o voorsmaek van het leven,
 Dat boven wordt geleidt, daer hemelgeesten zweeven!)
 Waer zich uwe eedle deugt en minzaamheit vertoont.
 Wat wonder dan, dat u de hoogste rechter kroont
 Met dierbaere overwinst? dat ge uwe gâ ziet bloeien,
 Gelyk een' wyngaert, en met vruchtbre ranken groeiën?
 Dat uw tweevoudigh krooft, al even frisch en schoon,
 Uw' disch versiere, als eene olyve tafelkroon?

Dit

Dit is uw eigen roem, o zaelge, die Godts wegen
 Stantvastigh hebt betreên, en weêrgalooze zegen;
 Veel zoons, de moeders wensch, en 's hemels errefpant,
 Geslepe pylen in een wiffen schutters hant,
 Het Vaderlant ten dienst. wat is uw lot benydbaer,
 Uw stamhuis zeker, en voor overlast bevrydbaer,
 Door zulke een pylbus! al wordt dat in 't poortgericht
 Gedaghvaert van den haet, 't is noodloos, dat het zwicht'.
 Door zulke stylen, van den hemel begenadigt,
 Wordt, al 't geweld ten spyt, het recht manhaft verdadigt.
 Gelukkigh, RECHTEREN, die nu hier boven zweeft,
 Terwyl uw stamhuis dus in manlyke afkoomst leeft.

1686.

T E R U I T V A E R T

VAN DEN WELGEBOREN EN MANHAFTEN HEERE

HENRIK VAN ITTERSUM,

HEERE VAN DEN LEEUWENBERGH,

ALGEMEENEN STEDEHOUDER OVER DE RUITER-
 RY DER VEREENDE NEDERLANDEN,*Aen de Heeren Bloetverwanten.*

A Elout geslacht, dat, uit den vaderlantschen gront
 Gesproten, niemant wykt in onbesproken adel,
 Grootmoedigh op een reeks van burgen in het ront
 Van Twente en Zallant, trots op helden, die, den zadel

V V

Of

Of 't rechterkuffen van den fieren Yffelleeu
 Met lof beslaende, 's lants getrouwe scherremheeren,
 Gewyde Bisschoppen van 't Sticht, voor menige eeu
 In vrede en oorlogh met getrouwe dienften eeren,
 Leg nu den staetrok, leg den blaewen stormhoet af,
 En ruil uw' rooden hoet voor zwarte treurgewaeden,
 Nu d' oudste van uw' stam naer 't Leeuwenbergsche graf
 Gevoert wordt, als een leeu, met traegslepende raden.
 De dierenkoning sterft zyn' eigen doot met moet,
 Van geen en olifant, geen tyger afgevochten.
 Geen draek, geen arent kan braveeren op zyn bloet,
 En hy vult balg noch darm van Libysche gedrochten.
 Dus sneeft de veltheer, die in 't Overbetuwfch Park
 Zyn levens tytperk vindt, niet in de ruime velden
 Van 't angstigh Polen of bestreden Denemark,
 De rustige oeffenschool van onverfaegde helden.
 Ook most zynjongheit, die, vol vier, vol oorlogsgloet,
 De steile heldenbaen zoo rustigh had gekoren,
 Niet sneuven voor haer' tyt, en eer zyn fiere moet
 In 's lants kronyken zich beschouwen liet en hooren.
 En wie verdient in 's lants kronyken met zyn' lof
 Te leeven, dan de helt, die, op geen valsche glori
 Verliest, zyn dapperheit, eene onuitputbre stof
 Voor Duitsche pennen, scherpt uit d' oude krygshistori?
 't Was I T T E R S U M, wiens jeugt, Minerve en Mars gewydt,
 By winterleger zich in bloënde krygstoooneelen
 Vermaekende, Frontyn en Polyeen met vlyt,
 Met ernst plagh af te zien, wat krygsrol Grieken speelen,
 En ook Romainen, tot de wereltheerschappy
 Door oorlogskunsten van den bouheere uitgekoren.
 Eene oorlogskunde, die haer wisse noothulp by
 Geleertheit zoekt en vindt, zal nooit in 't lykgraf smooren.
 't Was

't Was I T T E R S U M , die , nooit in 't grimmen van de doot
 Bezweken, nooit gewoon van 't heldenspoor te wyken,
 Schoon zy in 't vlakke velt met buskruit spookt en loot,
 Manhaft de pryzen van 't lants vyant plagh te stryken,
 Waer voor de Vrye Staet den Leeuwenberger dankt,
 En eeuwich danken zal zyne affchen en gebeente,
 Wanneer trompet en trom in krygsberoernis wankt,
 En met een wapenkreet gewekt wordt de Gemeente.
 't Is I T T E R S U M , die , van de felle doot ontzien,
 Of in een hagelbui van vinnigh loot geveiligt
 Door englewachten, die den helt haer noothulp biën,
 Zich zelf jaer uit jaer in den hoogsten Schutsheer' heiligt,
 En in zyn bêhuis, noch van edel stof begruift,
 Met zyn' geblutten helm en wapenzwaert, vol schaerden,
 De lelivaendels wydt, verover't voor de vuift,
 En keteltrommen en gefcheurde veltstaendaerden.
 Deeze oorlogsdapperheit, zoo weergaloos, zoo schoon,
 Vervult met eeuwich lof en onvergangbre glori,
 Als d' eëlste parel aen Aertskoning W I L L E M S kroon
 En slagphen aen zyn vlucht, de Zallantsche histori.
 Daer in beschout met lust de wettige erfeling
 Der oude Franken, hoe zy al 't geboortlant melde,
 Dat I T T E R S U M , voor uit gestoven met zyn kling
 Op 's vyants heirspits, 't lants vervalte zaek herstelde,
 Of dapper overwon, waer hy te velde quam
 Tot wisse noothulp van 't gefoolt, gefoltert Spanje,
 En Vrankryk, 's aerdkloots vloek, braef op zyn tanden nam,
 Of triomfeerde met de standers van Oranje.
 Dan noopt hy na zyn doot den eedlen bloetverwant,
 Inheemsch en uitheemsch, met twee ridderlyke spooren,
 Om zynen heldendraf voor 't lieve vaderlant
 Te volgen, als zyn ros met opgestekene ooren.

En wie ontzegt den helt zyn braeve dapperheit
 En oorlogskunde, die zoo wis het wist te treffen,
 Fix af te leeren, met zyn zorge en kloek beleit,
 Die hem van dagh tot dagh in 't krygsbewint verheffen?
 Hier door neemt hy het hart van Neêrlants oorlogshelt,
 Europes steun en stut, Britanjes ryksbeschermer,
 Al vechtende in, en recht, in spyt van doots geweld,
 Zich daer een grafzuil op, die gout verduurt en marmer.
 Geslachtgenooten, hangt hier op 's mans ridderfchild
 Om hoog, doch minst gesiert door wapens van zyn vaderen,
 Meest door de deugden, die, van Godt aen hem gespilt,
 Tot 's aerdryks onderstant in eenen helt vergaderen.
 Dau zal de Godtsdienst, blank van boezem en gewaet,
 Terwyl de burgers 't lyk naer 't duister erfgraf draegen,
 Het lykkleet torssen met elks hoop en toeverlaet,
 De Nedrigheit. haer volgt de Mildheit, met behaegen
 Zich zelf uitstortende en haer' ruimen overvloet,
 En Vriendlykheit, zoo reede om ieders bê te hooren.
 De vaste Heugenis, die kennis draegt van 't goet;
 Houwt op den steen, die 's mans verdiensten nooit zal smooren:
 Hier rust helt I T T E R S U M, de glori van zyn stam.
 Zyn ziel leeft bly om hoog, van waer zy oirsprong nam.
 1696.

TER

OP DE ONTYDIGE DOOT
VAN DEN WELGEBOREN HEERE
JOAN DEGENHART VAN RAESVELT,
JONKGHEERE VAN DE EZE, SCHUILENBURGH,
HEIDEK, GASTENDONK EN OLMONT.

Z Oo koomt een groene tak van 't edel Twikkelo,
Den gryzen stamboom van veel staetgeleerde helden,
De droeve moeder t' huis op Schuilenburgh, te nô
Zyn' jongkheer op dees wys onthaelende: wat stelden
Wy hoops op DEGENHART, zoo zweemende (als het past)
Op zyn aelout geslacht en lang doorluchtige ouders;
Die, rustigh opgegroeit, den staet en oorlogslast
Kloekhartigh torsten op onwrikbre en vaste schouders;
't Zy dat ze, fier van moet, Prins Henriks krygsbanier
In 't voorjaer volgen; braef gezeten in den zadel,
En blikfemen met hem in rook en smook en vier
Voor Hulst en 't Zâs van Gent, of in een' ring van adel
Van Overyffel, op 's Lants kussen met den leeu,
Manhaftigh durven voor d' aeloude Vryheit spreken,
Die, aengevochten met een vyantlyk geschreeu,
Zoo lang 'er RAESVELTS zyn, haer verf houdt, onbezweken.
Dit hoopten we ook van u, o edel jongeling,
Te zyner tyt: maer och! dees hoop is gansch verdwenen,
Verslonden door een koorts en heete barrening
Van kinderpokken; och! uw licht heeft uitgeschenen,
Noch niet geklommen tot het midden van zyn' dagh.
De bulderende Orkaen klinkt dus by winterwedêr

Kasteel en magazyn om verre met een slag
En hondertjaerige eik en hemelhooge keder.

Godt trooste door zyn' Geest Mevrouw by 't zaligh lyk,
Dat door zyn droef gezicht de verschegeheelde wonde

Weêr open krabt; hy zy haer toevlucht, schilt en wyk,
De vader van haer jeugt, de man van haere sponde.

1683.

TER GEDACHTENISSE

VAN DEN HEERE

RUDOLF STEENBERGEN,

BURGEMEESTER EN KAMENER DER STADT
DEVENTER, EN GEMAGHTIGDE VAN DE
STAETEN VAN OVERYSSEL.

Wie vordert weêr myn lykgezangen,
En los gespanne yvoore luit,
Die, halfgesleten en lang uit-
Gedient en aen den want gehangen,
Haer' meester vryheit schenkt en rust,
Voorheen zyn tyrverdryf en lust?

Zyt gy 't STEENBERGEN, hooft der Stede,
En eer van myn gedicht? och ja,
Gy zyt het, dien ons d' ongenâ
Des hemels, na gestoorden vrede
Door onze misdaên, fors ontrukkt,
Terwyl ons d' eerste ramp noch drukt.

Staet

Staet dan ons Deventer zoo schuldigh
 Met zyne aeloude burglary
 Voor uwen troon, o Godt, dat gy,
 Om snoode gruwlen ongeduldigh,
 Rechtvaerdigh bliksemt slag op slag,
 Dat ieder 't oor vry klinken magh?

Dat spelde een reeks van donderslagen,
 Den ganschen zomer door gehoord,
 Getuigen, dat Godts hof, verstoort,
 Stadts vesten dreigt met plaeg op plaegen,
 Ten zy de boosheit, misdoens moe,
 Den Rechter valle in zyne roe.

Doch smyt uw vuist een huis te mortel,
 En steekt een volle schuur in brant,
 Of werpt een magazyn in 't zant,
 Dat van den grontslag steen noch wortel
 Te vinden zy, vergramde Godt,
 Ons treft, helaes! gestrenger lot.

Gy klinkt hier d' alleroudste stutten,
 Die 't eerewaardige gebou
 Van ons Stadthuis zoo lang, zoo trou
 Voor ramp en ongeval beschutten,
 En treft de gansche Stadt met schrik,
 In een' benaerden oogenblik.

STEENBERGEN, trouste en beste Vader
 Van uw' geliefde burglary,
 Gy struikelt, och! en laet ze in ly,
 Voorheen met open borst en ader
 En onbezoedelt hartebloet
 Zoo milt gekoestert en gevoedt.

Uw.

Uw ongekreukt gemoet , met oordeel
 Op Godt verliefst , het schoonste schoon ,
 Zich zelf het allerrykste loon ,
 Ziet gunst noch ongunst aen noch voordeel ,
 Maer houdt in 'saerdryks zee met vreugt
 Altyt de heirbaen van de deugt.

Dat tuigt de trouwe en wyze Zeeraet
 Van 't onbedwongen Amsterdam ,
 Zoo lang maetroos van Duitschen stam
 Uit Vlie en Tesselstroom in zee gaet ,
 En groet met Hollants vrye vlagh
 Den op-en ondergaenden dagh.

Dat tuigt van zeven vrye Landen
 De Rekenkamer in den Haeg ,
 Eer d' allersnoodste wereltplaeg
 's Lants welvaert vinnigh aen dorst randen ,
 En sleepte in 't moort-en plondermest
 De stokbeurs van ons ryk gewest.

's Lants schatkist treurt om haeren wachter ,
 Die vroeg en spade schiltwacht houdt ,
 Waer snoode list en onraet brout ,
 Om dat Palladium van achter
 Te rooven met een flinksche klaeu ,
 En hekelt d' ontrou met een graeu.

Ons oude Raethuis , krom gebogen ,
 Beklaegt dit hoofd , schoon grys genoeg
 Voor zyne glori , elk te vroeg
 Ontruikt , met root bekretene oogen ,
 Of spiegelt zich met stille vreugt
 In 's mans gedachtenisse en deugt :

Die

Die deugt, beproeft in dubble tyden,
 Een wisse toevlucht voor de Stadt,
 Zelfs toen 't geweld op 't kussen zat,
 Een voorbeeld allen die 't benyden,
 En met een overdwars gezicht,
 Den glans begrimmen van dit licht.

De Kerk, eertyts zyn blyde moeder
 En namaels minzaam voedsterkint,
 Strooit ook haer klaghten in den wint.
 Aäron treurt met zynen broeder,
 Herdenkend, hoe uit deezen stam
 Nooit duif van arent oirsprong nam.

Dat heugt de kruisgemeent van Kampen,
 Die aen zyn' trouwen vader troost
 En heul vond, toen de tyden, boost
 En vinnigst, grimmelden van rampen,
 Die met den tempeltwist al 't Lant
 In oproer staken en in brant.

Doch, Kerk en Raethuis en Gemeente,
 Droogt uwe traenen by dees baer,
 Te droef gevolgt van paer by paer;
 Verrot, vergaet het kout gebeente,
 De geest, die uit den hemel sproot,
 Past op geen nachtgewelt noch doot.

Het yverigh geloof gaet stryken,
 Gelyk een aedlaer in zyn vlucht,
 Ver boven hemelkring en lucht.
 Men wensche duizent zyns gelyken
 Voor 't aengevochten Vaderlant.
 Zoo houdt de vlugge welvaert stant.

D E D O O T B A E R

VAN DEN HEERE

JOAN VAN TWIKKELO,

BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER.

ZOo zwicht het raethuis vast met zyn getrouwe Vaders
 Voor 't onverbiddelyk geweld der bittere doot;
 Daer koomt geen' burgerheer te stade, geest en aders
 Te spillen voor de Stadt en haer' verlegen noot.
 Verdient dees braeve deugt een onvergangaer leven
 En eeuwige eerkroon by d' oprechte burgery
 En eene ontelbre reeks van kinderen en neven,
 Dit zet die wreede als hoop en moet en wrevel by.
 Zoo treft zy T W I K K E L O , het hoofd der ouderloozen,
 Dus out en afgeslooft. wat mist de Stadt aen hem
 Een' burgerman, ten dienst van groot en klein gekozen!
 't Aelout Stadthuis verliest een ongekreukte stem,
 Het Perk en eergestoelt een' vreedzaam' stoelgebroeder,
 Een' zachten bant, die Raet en Schependom verbondt.
 Oprechte T W I K K E L O , der burgren wyk en hoeder,
 Wy kussen met ontzagh uw' ouden kouden mont,
 Die zonder grootsheit elk te troosten plagh en sterken.
 't Eerwaerdigh lyk, dat van Stadts amptliên wordt getorft,
 Draegt Ottoos adelaer op d' uitgespreide vlerken
 Ten grave, en Deventer schreeuwt droevigh uit de borst:
 Vaer wel, o overschot van ouderwetsche vroomen.
 Uw nazaet erve uw deugt: zoo is 't niet omgekoomen.

1688.

T E R

TER GEDACHTENISSE

V ANDEN HEERE

DIETRYK STIKKE,

HEERE VAN BRESKENS, EN BURGEMEE-
STER DER STADT DEVENTER.

Die 't kussen van den adelaer
In vrede en vreeslyk staetgevaer,
Ruim hondert jaeren, heeft beslagen,
't Sieraet van onzen Yffelleeu,
Die stam wordt met een lykgeschreeu
Nu in Heer **DIETRYK** uitgedraegen.

't Was **DIETRYK**, die ons raetgestoelt,
Waerom de staetzucht vinnigh woelt,
De Stadt ten dienste, eerst heeft beklommen,
Outkeurvorst Truchses keur tot roem,
En braef verdadigt, als de bloem
Der Deventersche Schependommen.

't Is **DIETRYK**, die nu 't raetgestoelt,
Waerom de nazaet byster woelt,
Verlaet, en 't aengevochten leven;
Die 't nieu verbetert raethuisperk,
En zyn vriendin, de Duitsche kerk,
Om ryker eerstoel kan begeeven.

X x 2

Wat

Wat baet het nu met raetsverwant,
 Met krygs-en dichthelt, en gezant,
 Als weinigh stammen, trots te pryken?
 De doot, die deugt noch wysheit acht,
 Die 't maghtigh staetbewint belacht,
 Gaet met dit alles moedigh stryken.

Wat baet het inheemfch en uitheemfch
 Befaemt te zyn, aen Seine en Teems,
 Aen Trave en felle Donauftroumen?
 Gekroonde hoofden en hun gunft
 Te winnen door vernuft en kunst?
 't Is alles spoedigh omgekoomen.

Wat baet out Breskens en zyn ban?
 Wat d' eedle riddersketen, van
 De Britfche majesteit gefchonken?
 Dit al vereeuwigt geen geflacht.
 De stammen hebben haere nacht
 En sterrefdagh, hoe fchoon ze pronken.

't Gevierendeelde wapenfchild,
 't Gefchenk van Kaizar, ryk en milt,
 Wordt van de wormen opgegeeten.
 Al wat de noeftige natuur
 Bezit, in broos en kort van duur.
 Wie kan voor d' eeuwigheden zweeten?

Het onnavolgelyk penfeel
 Van Zeuxis valt de tyt ten deel.
 Zyn kunst is, als zyn doek, bederfelyk.
 Ook Salomons geleerde blaên
 En zinnepreuken zyn vergaen.
 Alleen de godtsvrucht is onfterfelyk.

Die

Die heeft een onvergangaer loon
 By Godt, haer goet, en schoonste schoon.
 Zyn dan de S T I K K E N uitgestorven,
 Vergaet hun heugnis hier, als as
 En stof, zy hebben, blyde en ras,
 Om hoogh d' onsterflykh eit verworven.
 1689,

T E R U I T V A E R T
 VAN DEN HEERE

JASPER VAN MARKEL,
 BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER,
 EN SCHOUT. VAN KOLMSCHATE.

I. K E E R.

Volgt dan Heer M A R K E L binnen 's jaers
 Het lykspoor van zyn vrome moeder:
 En overtrouwen stoelgebroeder?
 Wat dreigt, wat treft u al gevaers,
 Out stamhuis, in dees winterdagen!
 Die geen driemael drie jaeren zat
 Op 't kuffen van onze Yffelstadt,
 Uw hoofd, uw kroon wordt uitgedraegen.

I. T E G E N K E E R.

Nooit trof de blinde doot zoo wreet,
 En nergens met haer flits verwoeder.
 Drie vrouwen treuren zonder hoeder,
 Gedompelt in verdriet en leet.

X x 3

Tien

Tien weezen zuchten om hun vaders,
 By vrienden, meest by Godt, geacht,
 Die zyn herboren kruisgeflacht
 Milt koestert uit nooit ledige aders.

I I. K E E R.

Heer MARKEL sneuvelt dus in 't lef,
 Dien 't Raethuis met zyn' tabbert eerde,
 Die zonder staetzucht vroomst regeerde,
 Der besten schilt, der boosten pest,
 In noot verlegen noch angstvalligh,
 Altoos goet Deventersch, goet ront,
 Nooit ongelyk van hart en mont,
 Na heete driften zelfs liefvalligh.

I I. T E G E N K E E R.

Deeze inborst, oude oprechtheits stut,
 Die in 's Mans lang verstorvene ouders
 Schier hondertvyftigh jaer heur schouwers
 De Ryksstadt leent, het volk tot nut,
 Verrot niet met zyn kout gebeente,
 Maer zweeft op vleugels van de faem,
 Als Ottoos aedlaer, groot van naem,
 Onendigh door de goê gemeente.

T O E K E E R.

Dit troost den een' en andren zoon,
 Vast doende om 't spoor van hunnen vader
 Te volgen (want wien past dit nader?)
 Gesiert met deeze lauwerkroon;

Dit

Dit troost ook hun bedroefde moeder,
 Terwyl ze al 't aerdsch geluk mistrout,
 Op Godt, haer hoop en toevlucht, bout,
 Die trou haer rechter blyft en hoeder.

1689.

L E S T E E E R E ,

BEWEZEN AEN DEN HEER

J O A N J O R D E N S ,

BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER, EN
 GEMAGHTIGDE DER HEEREN STAETEN
 VAN OVERYSSEL.

WAt baet het langs de gloritrappen,
 Op ouder Staetatlassen spoor,
 Ten Lant- of Raethuize op te stappen,
 Gevolgt van 's volks gebeden voor
 Ons zaligh en langduurigh leven,
 Zoo wy 't Gemeen te vroeg begeeven?

Hoe valt dit nootlot d' oude vesten
 Van Deventer met smart te beurt,
 Nu JORDENS, hoofd en kroon der besten,
 Van Lant en Stadt en Ketk betreurt,
 Wordt al t' ontydigh uitgedraegen!
 Och donderslagh, vol donderslagen!

Wat

Wat zal 't Gemeen in hem ontbeeren ?

Een kloek en alvoeruit vernuft,
 Gespits om 't staetroer te regeeren
 Dat nergens dwaelspraekt, nergens suft;
 Een' yver, trou en onverdroten,
 Gelooft van kleenen en van grooten;
 Erkent door 't rykshoofd van Britanje,
 Terwyl zyn wakkre voorzorg, by
 's Lants stokbeurs op de wacht, d'Oranje
 Heirbenden steef met goê foldy,
 De taeie wapenzenuw rekte,
 En 's Lantraets mont ter Meente strekte.

Nu zwicht dees yver voor den roover,
 Die al wat adem haelt, beroert;
 En blyft van 't staetgezagh niet over,
 Ruim achtien jaer met lof gevoert,
 Zoo van den manlyken bedryve
 De heugenis niet leevend blyve.

Dees leeft. ook leeft van's mans gepeinzen
 De vlugge en af gerechte tolk,
 Zyn tong, zyn inborst, vreemt van veinzen,
 Zyn oordeel, toeverlaet van 't volk,
 Fix in verwarde pleitgedingen
 En staetgeheimen door te dringen.

Verdrukte onnozelheit met ooren
 En hart en handen hulp te biên,
 Oploependheên, vol viers, te smooren,
 't Gewelt kloek onder 't oog te zien,
 Den Staet, de Stadt, de Kerk te helpen
 Is door geen grafzerk te bestelpen.

Maer

Maer zich te vesten op Godts liefde
 In zynen eengebooren Zoon,
 Dien 's hemels raet aen't moorthout griede,
 Ten zoen van Onjoôn en van Joôn,
 En na vergifnis te vergeeven
 Geeft beter leven na dit leven.

Dit was van 't ongekreukt gewisse,
 Gehuisvest in Heer JORDENS hart,
 De korte en goê belydenisse,
 Die met triomf de wapens tart
 Van doot en hel en nachtgedrochten,
 Alle op dit kruischild afgevochten.

Hierop vergeet hy, godtgelaelen
 In 's hemels onbesproken wil,
 Uw' leeu- en arentstoel, Lants Staeten.
 Dit 's reukwerk, dat, terwyl zeer stil
 Zyn Christen geeft van 't lichaem scheidde,
 Den geur straks al de Stadt door spreidde.

Dit moet, als d' uchtendzon van 't Oosten,
 Met haer alkoesterende licht,
 De weduw, dit de kinders troosten.
 Myn zangkunst, aen's mans deugt verplicht,
 Zal zynen naeme een grafnaeld bouwen,
 En op den voet dees regels houwen :

Heer JORDENS, toevlucht der gemeente,
 Zoo lang hy op stadts kussen zat,
 Rust hier met lykstof en gebeente.
 Zyn ziel bewoont de vredeftadt,
 Om hoog gekroont met hemelglanssen,
 Gelyk om laeg met burgerkranssen.

1693.

Y y

LYK-

L Y K K L A G H T

OVER DEN HEER

PAULUS VOET,

PROFESSOR IN DE RECHTEN T' UTRECHT,
EN RAETSHEER VAN HET HOF TE VIANEN.*Utrecht spreekt :*

BEminde zoonen, die myn' maegdeboezem hebt
 Gezogen, en wier geeft noch deugt en wysheit scheidt.
 In myn berucht Atheen, en onvermoeit de stappen
 Der braeve meestren volgt naer hun Professortrappen,
 En zuigt, gelyk in 't Gooi een byzwarm, uit de blaên'
 En rechtsgeleertheit van den Vorst Justiniaen
 Regeer-en rechtkunde, om 't gemeene best te roomen,
 't Is uit, 't is uit met my; helaes! 't is omgekoomen.
 Ai zoonen, stut my oude in dit benaëut gevaer.
 Wat baet me d'ouderdom van meer dan duizent jaer?
 Wat Wilbrorts bisschopsstaf, gezwacit in stadt en landen?
 Wat baet me Febus en Minerves offeranden,
 Nu dertigh jaer gepleegt, beroemt, befaemt alom,
 Met strenge Themis en 't verborgen heiligdom
 Van gryzen Eskulaep? wat baet het duizent kunsten
 Te bergen in myn' schoot, wanneer ik 's hemels gunsten
 Niet smaeken magh? helaes! 't is uit, beminde zoons.
 Myn glori legt'er toe, myn rykskroon; zoo veel schoons,
 Als van de hemelmaght aen Utrecht was geschonken.
 Heer V O E T, het groote licht van 't Sticht, heeft uitgeblonken;
 Die

Die glanffen zyn verdooft in 't fterkfte van hun gloet,
 Zoo fchitterende alom; terwyl zyn braef gemoet,
 Met Utrecht niet vernoegt, zyn ftraelen menighvuldigh
 Ganfch Neêrlant over fpreidde, en dit, onendigh fchuldigh
 Aen 's Mans gedachtenis, de dootbaer droef geleidt
 Met lykgezangen, en zyn kout gebeent befchreit;
 Daer ik, die in den rou van Neêrlant my vermenge,
 Nu flechts een droevigh hart omtrent zyn graffte brenge.
 Vianen volgt het fpoor, met out Ameide en 't hof,
 Graef Wolfaerts rechthof en leenkamer, beide in 't lof
 Des Raetsmans deelende, die, fchoon voor elk geboren,
 Door Godts genâ my was byzonderlyk befchoren.
 Gy mist hem, braeve zoons, en zyn geleert vernuft
 En rechtsgelertheit, die, recht uitgeleert, nooit fuft
 Noch fluimert: gy, gy hoort niet meer de gulde orakels
 Zyns lieffelyken monts: hy fnoert niet meer aen fchakels
 Uw leerzaeme ooren door zyn letterweetenfchap,
 Gezogen uit het boek des Kaizars en al 't fap
 Van Roomfche rechtren en Arpynfche redenaeren,
 Hortenzen, Skevolaes, en wie voor menigh jaeren
 Latynfche wetten in Korintifch koper klonk.
 Gy mist dien leeraer, die, leerzuchtigh krooft, noch jongk
 Zyn' luft boette aen Athene en zyn vermaerde leffen,
 Geheele beeken uit de mont van Sokrateffen,
 Chryfippen, Platoos en geftrengte Zenoos en
 Uitheemfche Senekaes gevloeit, of uit de pen
 Van wyzen Epikteet en Kebes tafereelen,
 Om in myn hooge fchool de wysheit voort te teelen.
 Gy mist, helaes! dien man. och onwaerdeerbare fchâ!
 Och onvergeetbre smart! och gruwzaeme ongenâ
 Des hemels, die te vroeg te ftrengte een wraek kooft eiffchen!
 Zoo wordt d' Adonisbloem in 't maeien van de zeiffen

Ontydigh afgesneên: een eik, die langzaam quam
Tot waaldom, daer hy stond verheven op zyn stam,
In eenen slag gerukt ten gronde uit met zyn' wortel.
Zoo klinkt het bliksemvier de torenspits te mortel.
Zoo gaet, eer 't middagh is, de zon van 't droevigh Sticht
Te spoedigh onder met haer albeoorend licht.
Dit spelde 't voorspook, dat my noch onlangs verraste,
Toen ik zwaermoedige naer mynen rykshoer taste,
Minerves kroon gelyk, en miste een' diamant,
Die, ryk van luister, al myn hof van ieder kant
Verlichtte door zyn' glans en myne tempelkooren:
Maer och! ik miste hem; hy was en bleef verloren.
Gy mist hem ook, Mevrouw LOUYZE, en jonge Graef,
Van deugt zoo edel, als van afkoomste, even braef,
En moedigh, die, voor 't Lant en Algemeen geschapen,
Eerlang te paerde stygt, en 't vaderlyke wapen
Om uwe lenden gordt, en volgt het heldenspoor
Der BREDERODEN, nu al vier paer eeuwen door
Van uwen Raetsheer en uw' hofhistorischryver
Voor ondergang bewaert: gy mist den wakkren yver
Van zyne veder, die, gedoopt in louter gout,
U zelf t' hans levendigh, gelyk u elk beschout,
Afschildert met zyn verf op beter tafereelen,
Dan ooit hofschilder met zyn kunstige penseelen.
Gy mist den letterhelt, in 't bloeisel van' zyn tyt
Ontydigh afgeleest: helaes! gy zyt hem quyt,
Een man van deugden en geleertheit saemgeklonken,
Te vroeg heeft deeze zon der raetzaele uitgeblonken.
Vianen is hem quyt: och, Gravenhoffstadt, spaer,
Ai spaer geen' lykdienst, spaer geen traenen noch misbaer.
Hy wordt voor u en my t' ontydigh uitgedraegen.
Koom, zuster, koom, aikoom, en help my onderschraegen,
Die

Die, zwak van al 't verdriet, de dootbaer volg, benaeut
 Van snikken, daer my 't haer van duizent rampen graeut.
 Koom, zuster, volg dien man, die redenaers by reien
 En alle dichters wekt tot jammeren en schreien,
 Terwyl zyn groote geest, het aerdsch gebou te groot,
 Zich vroeg in Godt verheugt, waer uit zyn wysheit sproot;
 Omringt van Rechtsgeleerde en Wyzen, groote lichten,
 Die aen hun wetenschap het Algemeen verplichten,
 En zweeft in 's hemels trans in 't onuitspreekbaer licht,
 Een' onbegrepen gloet, den glans van Godts gezicht,
 Daer Wezenbeeken, en Mattheüffen, Donellen,
 Bronkhorsten, Buizen en Schotaenen hem verzellen.
 Bedroefde zoonen, och! de droefheit slaet om 't hart,
 En ik ben uitgeschreit in deeze groote smart;
 Die gy verzoeten kunt, leergierige gemoeden,
 Indienge uw' leeraer volgt en 't voetspoor aller goeden.

1667.

L Y K T R A E N E N

TER UITVAERT VAN DEN HEERE

ABDIAS WIDMARIUS,

DIENAER DES GODDELYKEN WOORTS, DOCTOR
 EN PROFESSOR DER H. GODTGELEERTHEIT IN
 DE AKADEMIE VAN STADT EN LANDEN.

Aen Groningen.

A Eloude stadt die, trots op uw' verheven kruin
 En dapperheit, gesolt door goé en quâ fortune,
 Grootmoedigh 't hooft opsteekt in Neêrlants breeden Raet,
 En strekt een sleutel aen den vrygevochten Staet,

Y y 3

Een

Een wyze schoolmeestres van weetenschap en deugt
 En godtgeleertheit aen de versch ontloke jeught,
 Die inheemsch en uitheemsch tot uwen boezem vloeit,
 En door uw' maegdemelk tot vollen wasdom groeit,
 Leg af, o Lauwerstadt, uw muur-en rorenkroon
 En purpren tabbert, het sieraet van aerdſche goôn:
 Uw hooftegebou bezwykt op 't storten van een' styl,
 Een vaste hooftpilaer, die, vry een langer wyl
 Van jaeren waerdigh, u helaes! te vroeg begeeft.
 WIDMARIUS, Godts helt en knecht, heeft uitgeleest,
 Voor u, voor burgery en aenbevole jeugt
 Helaes! te vroeg, terwyl zyn ziel de hemelvreugt
 Geniet, en wy zyn' lust, dien leerlust en al 't sap
 Van rechte wysheit en de hemelweetenschap,
 Aen Gode, aen zynen Zoone en kruiskerk toegewydt,
 Ontbeeren moeten. och! wy zyn, wy zyn hem quyt.

Schreut ooit een wilde Moor om 't missen van de maen,
 Wy treuren om dees zon en 't angstigh ondergaen.
 Deeze avontstont verwekt een droevigh lantgeschrei
 Van letterkundigen en wyzen en den rei
 Der dichtren, die om strydt dees' afgestorven helt
 In ondict volgen, of in dicht, dat maten telt.
 Myn zangheldin volgt ook uw dootbaer na, van ver,
 O achtbre Vader, o verschote morgenster,
 En brengt by uwe zerk alleen een schuldigh hart,
 Een hart vol droefheits in deeze algemeene smart.
 Zoo eertyts zeven steen krakkeelden om Homeer
 En zyn geboortewieg; die dingen hier om d' eer
 Van u, verheve ziel, en deelen in den lof
 Van uw vermaert vernuft: zy scheppen ryke stof,
 Om eeuwigh na uw door door uw' beruchten naem
 Te leeven op de tong der onvermoeide Faem.

In-

Indien MARESIUS, zyn allerwaerdste vrient,
 Hem zelf t' hans levendigh, gelyk zyn deugt verdient,
 Affschildert, dan vindt zich de Christenheit verplicht
 Aen 't Graeflyk Lemgou; dat dit onbenevelt licht
 Heeft uitgelevert, dan erkent het Vrye Lant
 De weldaen van den Palts, die 't godtgewydt verstant
 Aen ons geschonken heeft; dan treurt het klein Uitgeest
 En gansche Kermerlant om zyn verlies noch meest;
 Dan zal geen Groningen, geen Ommelant alleen
 Zyne uitvaert vieren: neen. een lyk van 't algemeen
 Past algemeene rou. deeze onwaerdeerbare ellent
 Wordt door een' ganschen vloet van traenen eerst erkent.

Dan hooren we dien helt en zyn' verlichten mont,
 Als eerst, toen hy ter Goude op 't hoogh gestoelte stond,
 En scheen een Serafyn; die in Godts vlammen gloeit,
 Daer zyn geleerde tong van honighraeten vloeit.
 Kon Orfeus ooit (een klucht der dichtren, enkle droom)
 Het wout vermeersteren, rivieren in haer' stroom
 Te rugge dryven op 't geluit van zyne lier,
 Hy kon in 't kerkgewelf, vol dapperheit en vier,
 Verwoeder beesten, dan het wilt bosschaedje voedt,
 Verovren door zyn tong, 't oploopende gemoet
 Bezadigen; hy kon een' fellen burgertwift,
 Die zwaerder rampen dreigt, en Kerk en Raethuis splift,
 Door vrê bemiddelen, daer Gouda lof en dank
 Zyn' geest voor schuldigh blyft ds vloeiende eeuwen lang.

De Veluwfche Minerf volgt Hollants Yffelstadt,
 En klaegt weemoedigh aen heur stranden om den schat
 Der letterwysheit van Hebreu en Onhebreu
 En Persiaen en Griek, Araber en Chaldee;
 Een' schat, om zyn verlies haer dierbre traenen waert.
 Zy spaert geen traenen; die t' onnut nu zyn gespaert,

Maer

Maer reket in de doot des taelgeleerden mans
 Eene onvergoedbre schâ, om dat hy licht en glans,
 Zoo lang het nootlot wou, aen haere schoolen gaf,
 Schoon zy de glori derft van zyn doorluchtigh graf.

Recht hebt ge tot misbaer en rougezangen, o
 Manhaftigh Harderwyk, te schielyk en te nô
 Van zulke een deugt berooft; recht hebt ge, doch nietgy,
 Niet gy alleen. dit kout gebeente en zyn waerdy
 Vereicht een lykklagt van 't Vereende Vrye Lant,
 Dat, aen zyn trouwe dienst en bibelzorg verpandt,
 Altyt WIDMARIUS beklaegen zal en wil,
 Al stort het geene bron van traenen stom, en stil.
 Rechtschape droefheit stort geen traenen steeds, maer hart
 En ingewanden uit in d' opgekropte smart;
 's Lants heldre zevenstar, dier aen zyn deugt verplicht,
 Betreurt het zaligh lyk, zoo lang het helder licht
 Van 't Euangeli elk bly toeschynt in ons lant
 En elders, daer de mont van Christus kruisgezant
 Den Heiden onderwyft in Duitschen klank en tael,
 Terwyl hem Godt verlicht door zynen heldren strael.

Maer dit 's gering verlies, al treft het noch zoo wyt,
 Wy zyn helaes! wy zyn vry ryker schatten quyt
 In deezen man, dan zyn geleertheit, die zoo ver
 Van godtsvrucht wordt verdooft, als een geringe ster
 Van 't volle maenlicht. zwygt, zwygt, waengeleerden, leert,
 Dat uw' geleertheit zonder deugden zy verkeert:
 Leert anders wys te zyn: dees leeraer gaet u voor,
 Zyn wysheit huwende aen de deugt op Paulus spoor.
 Och onwaerdeerbare schâ! och ongeneesbre smart!
 't Verlies der vroomen treft de kerken recht aen 't hart.
 Gy mist hem, Groningen, gy mist hem, o Gemeent
 En Adel, die, zoo lang zyn afgeslaeft gebeent

Hem

Hem stutten kan, Godt volgt in koor en heiligdom,
 Nooit faelende in zyn' dienst en godtsplicht, en alom
 Een heilzaam voorbeeld strekt aen ouderdom en jeugt
 Van rechte godtsvrucht en van onvervalschte deugt.

O onbesprooken hart! o vroom en minzaam man!
 Geen hoogmoet blies u op. o schoonste voorbeeld van
 Oprechte eenvoudigheid! geen blank verniste gryn
 Bedekt uw simpel hart door valscheit en veel schyns.
 Rechtschape kruishelt, die, van niemants gunst bekoort,
 Door niemants haet geprest, den moetwil sel aen boort
 Durft klampen, en den nyt, een' helschen vloek en pest,
 En bitse tweedraght zelf bestooken in haer nest,
 Gy hebt gestrengte zeên en kerktucht ingevoerd,
 En door dien breidel d' ongeregeltheên gesnoert;
 Gy Christus godtsdienst door uw leerampt voortgeplant,
 Het snoode ketterdom vermeestert en vermant.
 O Isrels ruitery en wagen, vaer om hoog
 Naer 't hemelsch starrenhof, daer u geen menschlyk oog
 Naspeuren kan, terwyl ge op uw verheve vlucht
 Al d' aerde en 't aerdsch vermaedt, nu boven aerde en lucht
 Gestegen, daer tot loon de Godtheit met zich zelf
 Uw vrome ziel verzaedt in 't nieuwe kerkgewelf.

1668.

TER GEDACHTENISSE
 VAN DEN HEERE
 THOMAS BURGHART VOLTELEN,
 LEERAAR VAN GODTS KERKE TE ZWOLLE.

Aen de Gemeente van Zwolle.

O Zuigelingen aen de borsten van Godts blad,
 En teedre kinders van uw' grooten Vredemacker,

Z z

Wordt

Wordt u ook **VOLTELEN**, uw lieveling en schat,
 Zoo vroegh ontweldigt? zal zyn kaerslicht op den blaker
 Van 't Euangeli Godts gezin en talryk huis

Niet meer verlichten, maer uw' **KRANS** en **HEESSEL** volgen?

Zoo gaet het, als de leer van 't heiligh zaligh kruis.
 Onzaligh wordt beleeft. d' Aertsherder, dan verbolgen,

Herroept zyn dienaers, zyn getrouwe, fluks te rug.
 Maer gy, die **THOMAS**, den gelovigen, moet missen,

Niet meer verhangen aen zyn' mont, gereet en vlug,
 Wanneer hy hemelsch Man zyn gasten op quam diffen,

En 't broot des levens juist bedeede aen out en jong,
 Verdraegt en billykt al dit geessen van Godts roede.

Zy is langmoedigh, die u anders met een' sprong
 Ten bloede straffen kan. dan werkt u 't quaet ten goede,

Godts lievelingen, als u 't zien en vliën om hoog
 Geleeraert wordt met boete en omgekeerden harte.

Hy, die van boven met een trou en naerstigh oog
 Zyn kruiskerk gadeslaet, zal ook dees bittre smarte

Verzoeten door den dienst van eenen amptgenoot,
 Die, uwen **THOMAS** met vier andre Euangelisten

Kloekhartigh en met lust naer yvert en, de doot
 Ten spyt, zyn krachten voor uw' welvaert zal verquisten.

Dit troost u, droeve schaer, wanneer gy deeze schâ
 Befest, die **BURGHART** zelf voor geene schade rekent,

Terwyl hy zielen wint door 't preeken der genâ.
 Dees trouwe dienstknecht, die, voor eeuwen opgetekent

In 't onuitwischbaer boek, en nu door Jesus hant
 Verheerlykt, de beloft van Godts genâverbonden

Mét volle weelde smaect, die niet meer watertandt
 Of hongert naer de spys van sterffelyke monden

Eischt geen benaect geweene noch traenen op zyn graf,
 Scheldt u dees lykplicht quyt, en kan ze ook ryklyk missen.

Doch

Doch zoekt ge uw' leeraer en zyn gaven leevend af
 Te schildren in uw hart en goê gedachtenissen,
 Beleeft zyn leer, met lust gesproken en gehoord,
 Volgt zyn geloof met vaste en onvermoeide schreden,
 Houdt staeg den regel van Godts onvergangaer woort,
 En hangt geen menschen aen, slechts hamers hier beneden
 Of ander timmertuig. uw Leeraer is Godts Zoon,
 Het Lam, dat eeuwig leeft voor Godt en zynen troon.
 1678.

T E R U I T V A E R T
 VAN DEN HEERE
JOANNES REMING,
 OUDSTEN LEERAER IN CHRISTUS
 GEMEENTE TE DEVENTER.

ZOo scheidt gy uit der tyt dan, Vader,
 En laet u kinders hier beneên
 Noch worstelen door hun gebeên?
 Zoo ziet uw geest, de Godtheit nader,
 Godts Zoon, Godts zoon, de bron van licht
 En heil, in 't heilryk aengezicht?
 Ons geest, in 's lichaems stok beneden
 Geboeit, ziet met een scheemrend oog
 Uw heil en Heilant aen om hoog
 Door raetsels en verbloemde reden;
 En 't gout van 't heiligh kruisgeloof
 Staet by uwe arentsoogen doof.

Z z z

Wy

Wy gunnen u die wisselingen,
 Na zoo veel afgeleefden tyts,
 Na zoo veel afgestreden stryts,
 Uit 's aerdryks heete barreningen
 Gelandt aen Zions vrye kust,
 Der zielen haven, lust en rust.

't Kristal van 's levens milde stroomen,
 Dat uit den troon van 't kruislam vloeit,
 Het hemelsch Paradys besproeit,
 En laeft den voet van 's levens boomen
 Met heilzaam sap aen ieder kant,
 Schept gy met onverzaedbre hant.

De kracht der levendige bladen,
 Voorheen den Heidnen zoo gezont,
 Proeft ge in den nasmaak met den mont;
 En moogt het hongrigh hart verzaeden
 Met lekkerny, verholen Man,
 De spys van 't eeuwigh Kanaän.

Uw geest, uit 's lichaems leemen kerker
 Verlost, past op geen' lastervloek,
 Behoeft, als in een' duistren hoek,
 Geen licht, nu flaeuwer, dan weêr sterker,
 Beschenen van Godt zelf, uw zon,
 Des levens en der lichten bron.

Dit is uw loon, eerwaerde Vader,
 Die 's Vaders naem op 't voorhoofd draegt,
 In Vredestadt, daer 't altoes daegt,
 Godts troonwacht, die van verre of nader
 Dryft op den wenk dier majesteit
 In aller eeuwen eeuwigheit.

Wien

Wien zou deeze eere niet bekooren,
 Dit lot, dat u te beurte viel?
 Gy roept, o hoogverheve ziel,
 Uw kindren toe: och dat ze hooren!
 Volg, o Gemeente, volg myn spoor.
 Ik ging u dus, na andren, voor.

1682.

L Y K K L A G H T

OVER DEN HEER

FREDERIKUS KEME-
N E R U S,

HERDER VAN CHRISTUS KUDDE TE WYHE,

AEN DEN HEER

HERMAN KEMENERUS,

ZOON DES OVERLEDENEN.

W At vergt ge my, begaefde Jongeling,
 Die op het spoor van uwen vroomen vader
 Parnas beklimt en Helikon, daer d' ader
 Der hengstebron d' eerste opening ontving,
 Dat ik myn vrient, den tempelheer van Wyhe,
 Verheffe door den geest der poëzye?

't Is waer; ik ben tot deeze liefdeplicht
 Om zyn verdienste en vrientschap sterk gehouden,
 Sint hy, die toen het hooftsieraet der ouden
 Alrede droeg, dien nu en dan myn dicht
 In handen viel, my met zyn gunsten eerde,
 Myn' yver prees, en mynen geest waerdcerde:

Z z 3.

Sint

Sint hy (het heugt me noch) voor zeven jaer
 Myn Kerk bezocht aen d' overlantsche stroomen
 Der kromme Vecht, aen wiens begraesde zoomen
 Langs berg en dal ik myn geringe schaer,
 Godts kudde, in rust en vryen vrede weidde,
 Terwyl Godts Lam ons voortrad en geleidde.

Maer worde ik niet van deezen last bevrydt,
 Naerdien zyn geest, die nimmermeer zal sterven,
 Zich zelf met vaste en levendige verven
 Heeft afgebeeldt, (een kunststuk, dat nooit slyt)
 Zoo lang hy zich in 't kerkgewelf liet hooren,
 Of geestigh zong voor kiesche en keurige ooren?

Hy sticht Godts Stadt door zync poëzy,
 Die strenge boete aen steene harten preekte,
 Of Godts genade in 's Lants ellenden smeekte,
 Of 's Lants geluk, als door een profesy
 En openbaering van Godts Geest, voorspelde,
 Toen dwinglandy en wreet geweld ons quelde.

Zyn zwaenenzang alleen, dat zoet gezang,
 Waer door hy, als de zwaen, spierwit van veëren,
 De doot bestormt en kan betriomfeeren,
 Behoedt zyn faem voor haeren ondergang.
 Daer preekt zyn ziel, 't gevangenhuis ontvlogen,
 Steets door 't geloof, als Abel, uit den hoogen.

1684.

KLAGH-

K L A G H T E

DER GEMEENTE VAN DEVENTER, OVER DE ONTY-
DIGE DOOT VAN HAEREN HERDER,
DEN HEERE

ANTONIUS BYNEUS,

OOK LEERAER DER HEILIGE GODTGELEERT-
HEIT IN DE STADTS HOOGE SCHOOLE.

BYNEUS, d' eere en vreugt van uwe kruisgezanten,
O Goël, vorst en hofst
Der Kerke, is my ontroofst

In eenen oogenblik, en wordt van kerkverwanten
Naer 't duister graf getorst.
Hoe treft dees slag myn borst!

Een leeraer, dien 't gebrom der byen plagt te wiegen,
Te sussen in den droom
Aen zyn' geboortestroom,

Schiet snelle vlerken aen om schichtigh wech te vliegen,
En, daer dees ramp my drukt,
Wordt d' ander my ontruikt.

Hy wordt my och! ontruikt, eer in myne enge wallen
Bekent is, dat de koorts,
Gelyk een felle toorts,

Zyn bloet ontsteekt, en hy, op 't krankbed zwaer bevallen,
Verteert van snik tot snik.
O droevigh oogenblik!

O droe-

O droevigh oogenblik! och al te vroeg verscheien!

Ik misse uw rechte hant

En hart, o dierbaer pant,

En storte en schudde long en lever, onder 't schreien,

Ter aerde by uw graf.

Wie droogt myn traenen af?

Gezusters, die, somtyts door 's hemels wraek getroffen,

De zuilen van uw kerk,

't Verbant van 't metselwerk,

Zaegt spatten, scheuren, of met kracht ter aerde ploffen,

Koomt, ziet, of deeze smart

Niet alle smarten tart'.

Gewis; zy gaet uw' ramp, hoe ongehoort, te boven.

d' Almaghtige, op myn lot,

Van my tot hoon van Godt

Verwaerloost, grimmigh, steekt een vier, niet licht te dooven,

In myne vesten aen.

Hoe wil dit noch vergaen?

Doch 't is rechtvaerdigh, dat hy, uit de hemelboogen

De hoogste Majesteit

In ryksweêrspannigheit

Hanthaevende, al myn' glans met wolken heeft betogen.

Want wie houdt zyn verbont?

Wie luistert naer zyn' mont?

Dies straft hy my in 't gœet, waer op ik zoo vermetel

Braveerde, in 't vyfgetal

Van herdren, door dees' val

Verheert, bedondert uit zyn' vlammaryken zetel.

O kerkscheur, ruim en breed!

Wie overziet myn leet?

Sla,

Sla, strenge Rechter, sla; gebruik noch roos noch leli,
Als onlangs, maer een roê
Van dorens; sla vry toe.
't Gaet wel: en dit verdient de walg van 't Euangeli,
Het onbederslyk broot,
Dat uw genâ my bood.

Dat uw genâ my bood in d'aerdsche woestenyen,
Als hemelsch graen en kruim,
Hebbe ik, als kaf en schuim,
Versmaedt, vertreên, gereet myn straf hier om te lyen.
Maer heel de wonde eens toe
Der scherpe en bloênde roê.

Myne Oudsten staen bedwelmt en als voor 't hooft geslagen,
Of leggen, by den gront,
Den vinger op den mont.
Myn jofferschap, ontsnoert van vlechten, valt aen't klaegen,
Strooit affche en stof op 't hooft,
Van zyn fierael berooft.

Ook jammert my 't geschrei van teere zuigelingen,
Dat aen den hemel rÿft,
Waer van de lantstroom yft,
Onze Yffel, die de maer van dees veranderingen
Brengh door de Zuiderzee
Tot Naerden op de ree.

Maer gy, myn herder, vroeg uw zwakheên doorgeworftelt,
Vroeg uit den vluggen tyt
Ter eeuwigheit gewydt,
Dien door de hemelvaart al't stof is afgeborstelt,
Waer in ons menschedom woelt,
Zoo lang 't beneên krioelt;

A a a

Gy

Gy zwaeit, terwyl ick zuchte, uw' kruishelt, met de reien
 Der englen, nimmer moê,
 Den hemel wierook toe;
 Gy huppelt in zyn' lof op Davids hoffchalmeien,
 Daer zon noch maen u deert,
 En zool noch schoen verteert.
 Geef, groote Goël, door uw' Geest, dat ick van achter
 Zyn leven, zyn geloof
 Nastappe, niet meer doof
 Op 's hemels les; en red, getrouste en hoogste wachter,
 Uw bruit uit schrik en schroom.
 Koom, Goël; koom, ai koom.
 1698.

L Y K P L I C H T

OP DE DOOT VAN DEN HEERE

GEERAERT BRANDT,

LEERAER IN DE REMONSTRANTSCHÉ GEMEENTE TE AMSTERDAM.

AEN DE HEEREN.

KASPAR EN JOANNES BRANDT,

LEERAERS ONDER DE REMONSTRANTEN TE ROT-
 TERDAM EN IN 'S GRAVENHAGE, ZONEN
 DES OVERLEDENEN.

G Eleerde zoonen van uw' doorgeleerden vader,
 En erfgenaemen van zyn deugt en wetenschap
 En Duitsche poëzy, gelyk Siloës ader,
 Zoo milt, zoo vloeiend, hoe zette ik myn geesten schrap,
 Om uwen vader, nu ontschepen, te verheffen?
 Best schildert hy zich zelf, die mannen, groot van naem,
 Ver-

Vereeuwigt, dat de doot hen niet geheel kan treffen,
 En zetelt op den rug der arbeidzaeme faem,
 Of op ryksarenden, als Kaizars, voert naer boven,
 Den hemel waerdiger, dan hun verzierde goôn.
 Homerus heldenwerk, van niemant vol te looven,
 Verheft zyn' hooftpoeët alleen op Jovis troon.
 Gy echter eifcht met recht myn Twentsche lykgezangen,
 Hoe schor van klanken by eene uitgeleeze ry
 Bataeffche geesten, aen geen een geloof verhangen,
 Schoon eensgezint in 't lof van vader BRANDT's waerdy.
 En wien mishaeft dit, dan, die, 't' yverigh van zinnen
 Of onbescheiden, den Aertsheilant zelf verwytt,
 Dat hy de tollenaers vergaste en zondaerinnen
 En Farizeeuwen? wien, dan die, te nors, niet lydt,
 Dat Spanheims en Barleen halsvrienschap onderhouden,
 Uwe Amstellantsche met den Leidschen redenaer?
 Ons Christnen strenglen, ons Neêrduitschen, naeuwer touwen
 En vredebanden, in een kerkberoerend jaer
 Of negen niet geheel gesleten en aen slarden
 Aen slenteren gescheurt, waer 't algemeen geloof
 Van Christus doot en zoen den gront houde en blyf harden,
 En niemant Godt den Zoon dees goude kroon beroof.
 Wat brenge ik best dan by uv vaders graf, myn vrienden?
 Wat beter, dan myn hart? hy eigent zich myn hart
 (Schoon dit myn schraele geest en kunstwerk nooit verdienden)
 Door lofspraek, my te groot, en die myn lantsliên tart.
 Dees boezem, sedert op dien lof gewoon te ryzen,
 Te klautren met meer drifts op Pindus en Parnas,
 Zal BRANDT, Mecenas BRANDT, zyne eeuwige eer bewyzen,
 En viert zyn heughenis by zyn geheiligde as.
 (Ondankbaerheit voegt geen Godtstolken, geen poëeten,
 En Nazo gaet van outs ons dichtren anders voor)

Terwyl elk dichtgeeft, van een heiligh vier bezeten,

Zyn staetsibeeltnis wydt in 't zangheldinnekoor.

Wie durft dees' lykdienst ook dit groot vernuft ontzeggen?

Dat kon, noch jong, met zyn verlichte poëzy,

Met zede-en vrededicht onsterflyke eere inleggen,

En, meer bejaert, met schrift van wightiger waerdy.

Zyn puikschacht toont ons 't lot der kerke voor haer bressen.

Daer ziet elk Duitschman, hoe in 't selste van den gloet

Der martelvieren, door geen stroomen bloets te lessen,

Godts kruiskerk triomfeere, en aengroeie in dat bloet;

Hoe Babels logentael met haer vermomde listen

Druipstaertend doorgae; hoe Lantsvader Wilhems zwaert,

In Godts naem aengegordt, de bronaër aller twisten, (aert,

Gemoetsdwang legge aen bant; 's Lants Vryheit, groots van

Die geenen Roomschen stoel, geen Flippen ziet naer d' oogen,

Verlossè uit 's kerkers klaeu, en met den Duitschen hoet

Verfiere en met de speer, straks elk ten schrik bewogen.

O Vryheit, staetgebou, in zyn oranje bloet

Gegrontvest, tegens list en staetzucht trou verdaedigt,

Door helden, vlug ter hant, en raetsliên, kloek van mont,

Hoe wert ge jaer op jaer van boven begenadigt,

Eer 't kerkverschil zoo dier de zeven landen stond!

Staetkundigen, wat zyt ge aen deeze pen niet schuldigh,

Die u de lessen van de sneégste staetsliên leest,

En van 's Lants Ruwaert, dien de leeuftuin menighvuldigh

En endloos is verplicht, van Zwyster Wilhem meest?

Batavische oorlogslieën, 't zy dat ge, nooit bezweken

Een' zee- of veltflagh waegt, of voor een sterkte legt,

Dees tong, Tyrtëus tong, kan u een' moet inspreken.

Door haere lofbazuin, in 't wankelbaer gevecht.

De RUITER, die nu geen' Achil behoeft te wyken,

Verheerlykt door de pen van BRANDT, als door Homeer

De

De Theſſalier, de helt, waer voor de vlag moet ſtryken
 Al wat ooit zyn geluk te ſcheep zocht of zyn eer;
 De groote RUITER, 's Lants weërgadelooze RUITER,
 Blaeft met zyn zeegeſchut de waterhelden vier
 En vlam ten boezem in, waer zeeplaeg of vrybuiten
 Hem ſmeekt om lyfſgenâ of vlucht in BRANDT'S papier.
 Taelkundigen, die, van een zucht voor 't Lant verſlonden,
 Bout met uitheemſchen ſteen de tael van Nederlant,
 Zoo ryk, zoo zuiver, gy geeft geen onduiſſche monden
 Ter werelt toe, volgt elk den taelhervormer BRANDT.
 Volgt gy ook, ruſtige en ſterkdraevende poëten,
 Dees' grooten meeſter, hoogh verheven boven al
 De Duiſſche dichtersorde, en naeſt den Droſt gezeten
 En Fenix Vondel, uw gedicht ſtort hemelval.
 Hoe effen vloeit zyn ſtyl! wie zonder roede en toomen
 Spoorbyſter draeft, en 't velt geheel zet over end,
 Gelyk een hollend paert, zyn dichtkunſt volgt de ſtroomen
 Der Aemſtelandren, geen oplopendheên gewent.
 Hoe bondigh, hoe beknopt ſtraelt in de bygeſchriſten
 Zyn wysheit, ſcherp van ſnê, waer zy in 't klein een print
 Der grooten etſt! bevrydt voor vitten en voor ziften,
 Maelt zy de deugden met onſterffelyken int.
 Onſterffelyke int, gy kunt de mot en ſchietworm tarten,
 De doot en 't peſtvier van geleerden arrebeit.
 Gy leeft, al zou 't den nyt en afgunſt vinnigh ſmarten,
 Alle eeuwen door, als BRANDT in Godts onſterffelykheit.
 Uw glans, een glans van gout en vier en zonneſtraelen,
 Volgt ſteets het zonneſpoor, zoo wyt de Duiſſche kerk
 Haer tentgordynen ſpant in onbekende paelen,
 Wiens arbeit flaeu bezwyk', BRANDT'S werk is eeuwigh werk.

G E D A C H T E N I S

VAN DEN HEERE

JOAN VAN DER BEEK.

GEboortestad, die, lang in 't ryksverbont getekent,
 Een ryksstadt heet, en, noch een grenzeflot gerekent,
 Den Vryen Staet beschermt door uw' gekruisten schilt,
 Waer op uitheemsch geweld vergeefs zyn krachten spilt,
 Zoo lang geen staetkraeel noch booze burgertwisten
 Uwe eendragt steuren, of verraederlyke listen
 Snoot onraet brouwen; wat treft uw aenzienlyk hoofd
 Al ongeluks, al ramps? gy zit niet slechts beroofd
 Van uwe sluierkroon, uw' opgeschoten toren,
 's Lants Faros, daer ge ziet halve eeuwen arbeids smooren
 In weinige uren, en die hemelblaeuwe spits,
 Te vreeslyk van Godts wraek gebliksemt door zyn flits
 En donderklooten, daer alle ooren noch voor schrikken,
 Der Stede een' val bereidt in schielyke oogenblikken,
 Zoo Godts médoogendheit niet zelf dien viervloet lescht,
 Terwyl hy stroomt en bruist langs kerkdak en stêvest
 En torens: maer helaes! gy voelt noch feller plaegen
 En ysselyker, nu de deugt wordt uitgedraegen
 In uw Gemeentsliên, en 't Gemeenthuis, gansch in rou
 En 't zwart gekleedt, gelykt een koninglyke vrou,
 In ryksweêrspannigheit en overrompelingen
 Geplondert van haer kroon en ryksgewaet en ringen,
 En zwymt schier ademloos om d' onverwachte doot
 Van V_AN D_ER B_EEK, te vroeg van zyn gezagh ontbloot.

Die

Die groote ziel, 't sieraet van uw Gemeentevaders,
 O Zwolsche burgers, die u koesterde, als zyn aders
 En eigen hartebloet, die algemeene vriend
 Van groot en klein, al door zyn' raet en daet gedient,
 Volgt zynen keurgenoet en trouwen stoelgebroeder,
 Heer ASSINK, 't burgerhoofd en onvermoeiden hoeder
 Van 't burgerweeskint, aen zyn zorge en vlyt betrouwt,
 Te jong, hoewel voor zich en zyne faem al out
 Al grys genoeg. die zal nooit sterven noch verouden,
 Zoo lang de deugt haer' glans en luister blyft behouden,
 En 't Zwolsche Raethuis, de rechtvaardigheid gewydt,
 Den nyt verduuren zal en 't knaegen van den tyt.
 Geen droeve trougenoot valt hier alleen aen 't schreien,
 Noch schoone dochters. neen, dit onverwacht verscheien
 Verwekt een' traenvloet van onze aeloude Stadt
 En gansche burgery, en wie ooit deugt bezat
 In zynen boezem, of in andren kon beminnen.
 In dit verlies is meer verloren, dan vyf zinnen
 Begrypen kunnen, meer dan 't oog alleen aenschout
 Of 't oor gewaer wordt. och, wat wert al hoops gebout
 Op u, O VANDER BEEK? wat is al hoops verdweenen
 In eenen oogenblik! uw zonlicht, uitgescheenen
 En afgeloopen, slaet de Stadt met naeren schrik.
 Ons out Stadthuis, altoos verheugt en in zyn schik
 Om uw' Heer Vader, die een ry van dertigh jaeren
 Stadts eer bewaert, tot dat hy, gryzer dan zyn haeren
 En afgeslaeft, zyn ampt en 't Zwolsche kussenkruis
 Verlaet (een eeuwige eer voor zyn groothartigh huis,
 Zoo lang zyn beker, van den roédrygh vol geschonken,
 In 't ront gaet op de keur, en vrolyk wordt gedronken
 Van al wie, trou van hart, den vrygevochten Staet
 Bemint en welvaert wenscht met Stadts Gemeente en Raet)

• Dit

Dit Raethuis pøogde lang den braeven zoon t' ontmoeten,
 En, zoo 't de noot vereifchte, op Vaders stoel te groeten,
 Als burgervader, maer omhelst nu slechts 't gebeent,
 Uw kout gebeente, dat gevolgt wordt en beweent
 Van zoo veel zielen, als die glori blyft benomen.
 Gelyk een perzik, het sieract van tuin en boomen
 En tuinooft, hallefryp door losheit afgeplukt,
 De hoop des hoveniers te leur zet en verdrukt,
 En nypt met smarten, zoo berooft uw haestigh sterven
 Uw trouwe bedgenoot en uitgeleezene erven
 En 't overout Stadthuis die langverwachte vreugt,
 Gegrontvest op den glans van uw vermaerde deugt,
 O vroomme VANDER BEEK en voorbeelt aller vroomen,
 Die d' onbescheidenheit en ondeugt op durft koomen
 En fel beshryden, die elk koestert, als een zon,
 Elk door weldaedigheid besproeit, gelyk een bron
 En nimmerdrooge BEEK, die heele landen zegent,
 Of als de morgendau, van boven versch geregent.
 Uw Buitengasthuis klaegt daerom dit bitter kruis
 Zyne oogen: d' ouderdom, in zyn benaede kluis
 Gesloten, schreit luidkeels, als tweemael kintfche weezen,
 Om zyn vader en bezorger, nooit volpreezen,
 Nooit uitgezorgt ten beste en voordeel van 't gemeen
 En deeze kindren. Ween, o arrem Gasthuis, ween
 Om uw verlies vry, schoon uw vader in dit sterven
 Onnutte lykplicht en uw traenen wel kan derven,
 En rusten onbeweent, gy brengt slechts 't dankbaer hart
 Vol schulterkentenys by d' algemeene smart;
 Die ook Godts Kerken smart, 't zy hy met yvrige ooren
 Godts woort uit Godts gezant pleegt dagh by dagh te hooren,
 Of, door Godts keur en 't lot tot Ouderling gewydt,
 Zyn schaepskooi hoedt, en in 't verwildren van den tyt

Een

Een leevend voorbeeld strekt van onbesproken wandel
 Aen Christus kruiskerk in zyn' dagelykschen handel,
 Zachtmoedigheid en liefde en ongeveinsden aert,
 Die al den afgront in zyn' schilt en standert vaert.
 Maer wat een gloriekroon is nu uw hoofd beschoren,
 O VANDER BEEK, by Godt in zyn doorluchte kooren?
 Wat volgt die helden, die zich aen 't Gemeene best
 En Gast-en weeshuis milt uitdeelen, in het lest?
 't Is luttel, dat de faem voor 't sterven en verschieten
 Hun deugt beneên bewaere en hanthaeft: zy genieten
 Om hoog een ryke kroon van louter diamant
 En gout, hun opgezet van Christus eige hant,
 Een onbegrenst gebied van hemelvorstendommen,
 Een groot genadenloon, by geen getal of sommen
 Gerekent, maer Godt zelf, die maet en perk verdooft
 Door zyne onmeetbaerheit, en wat gekent, gelooft
 Of ooit begrepen is van menschlyke gedachten,
 En niet begrepen is. dat hebt ge te verwachten,
 Of hebt het ook alrede. o wyze VANDER BEEK,
 Die altyt in den tocht der werelt eene streek
 Gehouden hebt, en andre ook hebt geleert te houden.
 Godt heeft uw godtsdienst en gelove ryk vergouden
 In Christus, hy alleen: de werelt schort te kort
 In haere dankbaerheit. die hemelkroon verdort
 Te geener uur: zy zal in glans onendigh duuren,
 Als 't nieu Jerusaleem met zyn gesteente en muuren.
 Dit trooste u, o Mevrouw, in d' onwaerdeerbare schâ,
 Dit trooste uw schreiend krooft: Godts zegen en genâ
 En Geest bestrale u milt en heilzaam uit den hoogen;
 Hy leere u vast en stil zyn raetbesluit gedoogen
 En godgelaeten, schoon dees lykschâ treft aen 't hart,
 En uwen boezem griest met overbittre smart.

B b b

Gy

Gy, medeburgers, gy, die hy geduurigh stichtte,
 En op Godts heirbaen, als een heldre vierbaek, lichtte
 In ons Egipte en zyn benaeude duisternis,
 Volgt deeze BEEK; zoo loopt gy't hemelpadt nooit mis;
 Zoo kunt ge't oordeel, dat Godts wraek schynt toe te reeden
 In't haelen van zyn volk, ontvluchten, en noch heden
 Bespiegelen, wat tot uw' vrede en welvaert dien'.
 Zoo leere ons 's hemels Geest zyn werken innezien.

1670.

R O U K L A G H T

AEN DE HEEREN

HENRIK EN WILHEM KOPES,

GEBROEDERS,

OVER 'T VERLIES VAN HUNNEN VADER,

DEN HEERE

OTTO KOPES,

RAET EN PENSIONARIS VAN 'S HERTOGENBOSCH.

HOe kan ik, edel paer Gebroeders, langer zwygen,
 Nu uw Heer Vaders doot myn' treurgezangen vergt,
 Al valt myn geest te tragc om Pindus op te slygen,
 Alré verwildert op het zanggewydt gebergt?
 De zon had twintigmael het nieuwe jaer bescheenen,
 Daer ik gezeten aen de Munsterlantsche Vecht,
 Myn kudden hoënde voor de wolfsklaeu en met eenen
 Voor ander onraet, dat myn schaepjes lagen legt,
 De lieve heughenis erkaeude van myn vrienden,
 En uw' gewenschten brief, maer beevende, open brak,

En

En daer gewaer wierd, dat ik minst gedacht te vinden,
 Terwyl ik zuchtte en bad voor treurigh ongemak.
 O wellekoome hant, zoo dik by my ontfangen,
 Maer nimmer bode van een ryding, zoo bedroeft,
 Zoo onverhoopt, gy bleeft, als of ge't wist, een' langen
 Tyt op den wegh; en 'k had die bootschap nooit behoeft.
 Ik had ze nooit behoeft: en ging het noch naer wenschen,
 Heer KOPES, die helaes! de Stadt te vroeg begeeft,
 Herleefde weêr voor u, voor duizenden van menschen,
 Voor burgers, die nooit dan voor andren heeft geleeft.
 Of most ook Hardenbergh, myn kerspel, kennis draegen
 Van't groot verlies, dat nu 's Hertogenbosch betreurt?
 Niet Hardenbergh alleen, maer, leeft myn dicht zyn dagen,
 Zyn jaeren uit (een lor, dat zelden elk gebeurt)
 Al wie, verslingert op uitmuntende geleertheit,
 Regeer- en staetkunde in een vroome ziel waerdeert,
 Die nooit besproken, dan van afgunst en verkeertheit
 En lasterzucht, by elk geëert wordt en elk eert.
 O gulde mont der Stê, zoo welkoom by Oranje,
 Waer door zyn kintsheit voor het erflyk Prinsdom pleit,
 Gelyk uw broeder by den Veltheer van Germanje,
 Keur Brandenburgh, die noch zyn droeve doot beschreit!
 O gulde mont der Stede, orakel van elks ooren,
 Sint u Prins Vrêryks keur het Raetsheerampt betrouet,
 En 't overout Stadthuis steeds hemelval kan hooren,
 Wanneer uw wyze tong Stadts keur en recht ontvout,
 Hoe zyt ge nu verbleekt, verftomt en uitgesproken,
 Na dat uw goede zaak ten deele is afgepleit,
 Den nyt de mont gestopt, 't geweld de nek gebroken,
 En alle afgunstigen d' onwettige eifch ontzeit.
 Of is 't genoeg geleeft, al gaet ge ontydigh sterven,
 Nu d' onverniste glans van uw' vermaerden naem

B b b 2

Ge-

Gezuivert is, en gy uw bloet de deugt kunt erven
 En d' onbesprokenheit? gy sterft voor uwe faem
 Al out, al grys genoegh, o roem der burgervaderen,
 O hoop der burgery, o oprecht Brabantsch hart,
 Die al wat Brabantsch is steeds koestert in uwe aderen;
 Dien nimmer ongelyk meer dan elks ondeugt smart.
 Ja rust, Heer KOPES, rust. de nyt, nu afgeronnen
 En uit haer' adem, moet uw doot gebeente in 't graf
 Eene ongesteurde rust haers ondanks willigh gonnen,
 Die zy den levende noode op het Raethuis gaf.
 Maer och! een kranke troost voor uw bedroefde straeten,
 's Hertogenbosch, dat nu dees groote ziel ontbeert,
 Of niet ontbeert, om dat verbaestheit niet kan vaten.
 Wat hier verloren is, of niet te recht waerdeert!
 't Loopt gansche maenden aen, zoo niet geheele jaeren,
 Een Rome in Katoos doot gewaer wordt, wat het mist
 By zulk een' burger, die, te vroeg van hier gevaeren,
 De Stadt verplichtte, als of hy van geen danken wift.
 Gy eifchte ook nimmer dank voor uw geploegde nachten,
 Getrouwe Loonraet: 't vroom geweeten, wel te vreên.
 Met zyn verdiensten, kon dien arbeit ruim verzachten.
 Dees dankbaerheit verwint den dank van 't Algemeen.
 Al mist u 't Raethuis dan, gy zult deeze eer nooit missen,
 Dat van 's Hertogenbosch en zyn verloopen schult.
 Gy geen betaeling eifcht dan goê gedachtenissen.
 Met deeze erkentenis neemt uw gemoet gedult:
 Maer gy, Gebroeders, beide een schildery uws Vaders,
 Erfzoonen van zyn deugt, zoo edel, als zyn bloet,
 Volgt braef, zoo lang'er bloet zwiert door uw borst en aders,
 Zyn voortoght, steeds getroost in voor-en tegenspoet.
 Zoo misse in haere zoons Mevrouw, uw droeve moeder,
 Nu weduw, nooit haer troost, haer hoofd, haer' man, haer' hoeder.

A F S C H E I T

VAN DEN HEERE

ANTONI STEENBERGEN,

ONTFANGER DER GELEIDE-EN VERLOFGELDEN,
EN BURGERHOPMAN TE DEVENTER.*De Overleden spreekt:*

NU ben ik dan myn rampen eens ten ende,
 Geviert, geschokt door 't wispeltuurgigh lot,
 Gerust, getroost in 't hoogste goet, in Godt,
 Den sterksten steun en vryburg in ellende.
 Schep moet, myn lief, schep moet drieënigh kroost.
 Uw Rechter en uw Vader leeft hier boven,
 Wiens vlamvend oog, door rook noch mist te dooven,
 Al 't ront beschout en gâslaet, West en Oost.
 Wie niemant quetst, beledigt, noch beschadigt,
 Wie heiliglyk zich regelt naer zyn wet,
 Dien handelt hy ook heiligh, zonder smer,
 Die wordt van hem gehanthacft en verdadigt.
 De waerheit, diep gedompelt in een pur
 Van achterdocht, ryft met vernieuwen luister
 Ten grave uit, en verlaet het naere duister,
 Op zyn bevel, d'onweetendheit tot nut.
 Magh iemant schaers d'onnozelheit bepleiten
 Op aerde, voor de bank van aerdsche goën,
 Hy vindt kort recht om hoog voor 's hemels troon,
 En by het hooft van alle majesteiten.

B b b 3.

Die!

Die, myn getuige en rechter, zy uw hooft,
 Uw hulp en trooft in onvoorziene rampen,
 Die flinks en rechts aen boort ons daeglyks klampen.
 Dit heeft zyn hant en zegel u beloofd.

1687.

L Y K P L I G H T

OVER DE DOOT VAN DEN HEERE

HENRYK HARING.

AEN JOFFROU

MARIA HARING,

ZUSTER DES OVERLEDENEN.

Wat meldt uw pen, Vriendin, en bloem van myn vriendinnen,

Uw net besnede pen, die gout in stê van int
 Stort op sneeuwit papier? wat ramp beklemt myn zinnen,
 Vervoert myn' geest? ik zie, helaes! myne oogen blind.
 Of faelt me 't flaeu gezicht? de kroon van uw geslachte,
 Uw broeder HENRYK in zoo kort een' tyt een lyk,
 En die aen 't Sparèn my met hart en ziel verwachtte
 In uw bekleedt falet, zoo dra in 't hemelryk?
 Uw broeder doot, MARY? waer trof de doot verwoeder?
 Gy mist een' raetsman, ik een' ongeveinsden vrient,
 Een' hart-geen' montvrient, aen uw' overleden broeder,
 Die, minst met veinzen, met rechtuitheit meest gediënt,
 Lantvreetende eigebaet en burgerlyke streeken,
 Of hooffsche, dus genoemt, (hier van kan 't ryk geweest
 Van Zaen-en Kermerlant met lof volmondigh spreken)
 In al zyn' omgang plagh te haeten, als de pest.

Waer

Waer nu myn kracht zoo groot, zoo vaerdigh, als myn plichten,
 Ik zwom door Zuiderzee uw' lantstroom in 't gemoet,
 En volgde 't zaligh lyk met keur van treurgedichten.
 Nochtans leert Davoos burg met Drusus gryzen vloer,
 Wat Haerlem, wat de Kerk en 't Weeshuis in uw veste
 Verliezen, met een' slagh gedompelt in verdriet.
 Met dit gebloemt bestrooit myn hant zyn graf voor 't leste;
 Dit 's d' offerwyn, dien zy op 't kout gebeente giet.
 Lykpoëzy troost ook de hooghbedroefde vrouwe
 En haer' bedrukten geest, in voor-of tegenwint,
 In 't lachen van de weelde, in 't weenen van den rouwe,
 Met HARINGS stillen geest altoos alleensgezint.
 Maer, och! wie kan, naereisch, dees zielbenaetheit stelpen?
 Men zoeke onfaelbre hulp, de noothulp van om hoog:
 (Aerdsche artsney en kunst magh hier te weinigh helpen)
 Daer woont de Grootvorst, die met zyn doorzichtig oog
 't Heelal beschout, de voogt en rechter aller weeuwen,
 Die, als het boosheit, als het dwinglandy gelukt,
 Met haer verlaeten krooft om recht en bystant schreeuwen,
 Van menschelyk gewelt t' onmenschlyk onderdrukt.
 Daer hene wees de stem van u bezweeken broeder,
 Vol van geloof en hoop en zielverzekering,
 Zyn lief, door zyn verlies ontbloot van haeren hoeder,
 Terwyl de vlugge ziel vast hemelstadaert ging
 Of rende, en voor zyn doot de Doot betriomfeerde
 In zynen Heilant, dus zyn Kruiskerk voorgetreên;
 Een' Heilant, die hem vroeg de stervenslessen leerde,
 Gereet in 't end zyn vleesch met heerlykheit te kleên.
 Uw zuster, vroeg een wees, vroeg moeder van zes weezen
 Of zeven, waer van 't jongste in haeren boezem rust,
 Volge in haer weduwfchap haer moeder, nooit volpreezen,
 En leer' de wysheit met een' godgewyden lust,

Die

Die haer de dochter van den grooten Loonraet leerde,
 Toen 's hemels strenge vuift in d' onverwachte doot
 Van Burgervader BOL uw Haerlems moet verneêrde,
 Te schichtig van zyn kroon en hooftsieraet ontbloot.
 Die vroomme moeder, steeds gedweeg en godgelaeten,
 Leeraerde haer gezin het Christelyk gedult,
 De grootste nootdeugt in alle aengevochte staeten,
 De deugt, die elks geloof opheldert en verguldt.
 Die deugt, Messias beelt en lieverei, rechtvaerdigt
 De hoogste Majesteit in haer bedryf, en kust
 Godts onverhoopte roê, hoe deerlyk verontwaerdigt,
 Hoe droef gegeeffelt, met eerbiedenisse en lust;
 En tuchtroê, voor Godts zaet uit leliën en roozen,
 Het paradysgebloemt, gevlochten van zyn hant,
 Een niemant vinnigh, dan hartnekkigen en boozen,
 Dien Christus heilgenâ geen deugt heeft ingeplant.
 Bezwykt uw zuster dan, zy geef geen moet verloren.
 Dees straf, een schynquaet, is 't blazoen van 't vaders hart,
 Dat Godt hun toedraegt, die door hem zyn weêrgeboren;
 Terwyl de wereltling, zyn bastert, zonder smart
 Voor wint voor weêr verzeilt in 's werelts woefte golven,
 En aerdsche voorspoet hem geduurigh blaest in 't zeil,
 Tot dat hy van een' storm belooopen of bedolven,
 In 's afgronts diepen kolk verzinkt met hoope en heil.
 't Onweetend Heidendom, in geen doorluchter schoole
 Geleeraert, als van 't dom en zinneloos vernuft,
 Lieve ongeruft, en sterve ook hoopeloos, en doole
 In 't scheemren der natuur, die blind in 't hemelsch suft;
 Dat ken geen beter lot in menschen, dan in beesten,
 In 't reêngebruikend, dan in 't redenloos gediert;
 Ons Christendom gelooft d' onsterflykheit der geesten,
 En hoe na 's lichaems doot de ziel haer hoogtyt viert.

Dit

Dit Christendom kan uw bedroefde zufter troosten.

Die ziet dan door 't geloof, haer onbenevelt oog,
 Hoe Jesus, hoofd der Kerke en zonlicht uit den Oosten,
 Zyn huisgetrouwen knecht verwellekoome om hoog,
 En zyn herbore ziel bestrael' met nieuwe glanssen,
 Den weêrschyn van het licht, dat uit Godts rykstroon straelt,
 't Onvergelykbaer licht, een eenigh vier, drie glanssen,
 Waer by al 't geestendom, vol levens, adem haelt.
 Zy ziet haer lief bekleedt met kostlyken gewaede,
 Spierwit gewasschen in het onwaerdeerbaer bloet
 Van 't kruislam, daer 't gemoet zich over 't hoofd inbaedde,
 Zyn hemelsch priesterdom bedienen, vlug te voet,
 En Gode op 't reukaltaer een wolk van wieroockgeuren
 Toewentelen, terwyl 't onsterfelyk engelsdom,
 't Welk d' eer alleen om hoog der troonwacht magh gebeuren,
 Den eindeloozen lof van Godt en 't Lam alom
 Bazuint in Vredestadt, een stadt, die, begenadigt
 Met Godt, haer kerk en licht, al's werelts schat en pracht,
 Kortstondigh schyngoet, (goet, dat eeuwigh duurt, verzadigt
 Haer burglary alleen) als slyk en schâ, veracht.
 Zoo leeft, Vriendin, zoo zweeft uw broeder, vroeg ontbonden
 Van 't aerdsche pak, in 't hof der zaelge onsterfelykheit;
 Terwyl zyn zuivre deugt, door ongeveinsde monden
 Van 't Haerlemsch weeshuis, nu recht weeshuis, nageschreit,
 Den tyt verduurt in 't hart der vroome kruisgemeente,
 Die, uit zyn hant gevoedt, door zyn bedryf gesticht,
 Zyn heldre zegekoets naziende, 't kout gebeente
 Des trouwen leidsmans volgt, en wenscht in 't heilzaemlicht
 Van Christus leere, als hy, te wandlen door gelooven.
 Godt zegne, wie hem volgt op 't Godtspoor, milt vanboven.

1690.

C c c

TER

T E R U I T V A E R T
VAN DEN HEERE
ARNOLD FOKKING.

Z A N G.

DE Thrakische Orfeus speelde in't velt,
Een open bloemtapyt, vol kleuren,
Bewaessent van onnoembre geuren.

Zyn lierzang klonk, naer eisch gestelt,
Al 't lantschap door. gewydt geboomt
En ongewydt kreeg vlugge voeten,

Om Febus lierpoëet te groeten,
Terwyl de Hebrus langzaam stroomt.
Gedierte en vogels volgen stil

't Boschaedje en deezen hemelzanger,
Die, van zyn vaders geesten zwanger,
Natuur hervormt naer wenk en wil.

De nachtegael vergeet haer' toon,
Geschoien achter loof en blaëren;
De leeusmoet luistert na 't bedaëren,
En Orfeus spant alleen de kroon.

Maer wie de speelkunst kan bekooren,
De maegre doot heeft oog noch ooren.

T E G E N Z A N G.

Amfions oude en goude lier
Volhoude Thebes trotse muuren.
's Mans nooten, die alle eeuwen duuren,
Vergaêrden steenen, zonder vier

Of

Of beitel, zonder hamerslagh
 Uit eene arduine rots geklonken:
 Die haelden steenkalk, diep gezonken,
 Ten afgronde uit, en voor den dagh.
 Elk speeltuig dreef de boukunst aen.
 Men zagh alom verstrooide steenen
 Tot eenen gordel zich vereenen,
 De poorten reezen als de maen
 Met haere horens, uit den gront,
 Voltooit in haere zeven boogen;
 En elk verhief het alvermogen
 Van't liermuzyk, een' Griekschen vont.
 Maer wie de speelkunst kan bekooren,
 De maegre doot heeft oog noch ooren.

T O E Z A N G.

Nooit waer ons F O K K I N G dus ontogen,
 Had zy onzalige oor en oogen
 In 't kaelgeplondert hoofd gevoert,
 Zyn speelkunst had haer' geest veroverd,
 Zyn vriendlykheit haer oog veroverd,
 Tot deernis 't ingewant beroert:
 't Zy hy met hemelsche kooraelen
 Op orgelpypen en simbaelen
 Den voorsmaek kreeg van 't hoogste feest;
 Of door den dienst van voet en vingeren
 Een' klokkedans bestond te slingeren,
 Om hoog gevoert door 's hemels geest.

C c 2

Nu

Nu durft haer schicht dien speelgeest dooven,
De stadt van haer vermaek berooven.

Zyn onnavolgbaer klokmuzyk
Zwygt stil op hooge torentranssen,
Daer d' Yffelnimf naer plagh te danffen
En juichen in haer waterryk.
Dies gaen de grove torenklokken
In rou, te droef en naer getrokken.

1693.

TER GEDACHTENISSE

VAN DEN HEERE

BERNHART HAGEDOREN.

WAt stadtgerucht beroert elks ooren?
Is d' oudste struik van HAGEDOREN
Zoo onverwacht een lyk? zoo dra
Ter zwarte dootrolle opgeschreven,
Als korts de jongste van zyn neven,
Zyn zusters zoonen? ja; och ja.

Hy

D I C H T E N.

Hy volgt zyn' leeraer, uitgedraegen
Ter Berreghkerke, in zeven dagen,
Met hem in 't sterven lotgemeen.
Waer raest de storm des doodts verwoeder?
Die tref in hem zyn vroome moeder,
Zoo lang beroert van lyf en leên;

Die, in haer rampen steeds geduldigh,
En veel aen 's hemels goetheit schuldigh,
Haer naeste bloet vast overleeft;
Terwyl dees zoon, van Godt gezegent,
En met zyn gunsten milt beregent,
Haer ook, een' ouden stok, begeeft:

Die buiten staet zyn rust kon vinden,
Zich zelf onthaelende en zyn vrinden
In zyn bekoorlyk' paradys,
Zyn overstroomsche tuinplantaedjen,
Door 't recht gebruik van Godts schenkaedjen,
Den grooten zegenaer ten prys;

Of in zyn huis, dat, in zyn dagen
Vol broedervreugt, nu valt aen 't klaegen,
Berooft van zyn' getrouwen heer,
Die eene onstrafbre wyze zette
Op zyn bedryf, en naerstigh lette
Op Christus Euangelileer.

Wat heeft de pestzorg ook verloren,
Wat d' ouderdom in HAGEDOREN?

Een'

L Y K-

Een' Pamfilus tot ieders nut,
Bezocht van kleenen en van grooten,
Uitheemsch en inheemsch, onverdroten
In weldoen, armoës steun en stut.

Die luister och heeft uitgeblonken,
Nu 't lyf in 't naere graf gezonken,
De geest om hoog gevaeren is.
Nu zal zyn vrientschap niet meer groeien,
Zyn Rynsche troffen niet meer vloeien
Tot 's kranken troost en laeffenis.

's Mans heugenis zal echter blyven,
En door veel jaeren vast beklyven,
Gelyk zyn vaders goede naem.
Rechtschape deugt, vol viers, vol levens,
Godts werk en Godts genâloon tevens,
Braveert den tyt, vermoeit de Faem.

1693.

LYK.

L Y K G E D A C H T E N I S

VAN DEN HEERE

BERNHART VOLLENHOVE,

BURGEMEESTER EN KAMENER DER
STADT KAMPEN.

A Eloude Stadt, in d' Yffelbontgenootschap
 Voor lang getreên, wat treft een droeve boodschap
 Uw' trotsen burg en torenryken muur!
 De tweede van uw trouwe burgerheeren
 Wordt door de doot ontslagen van 't regeeren;
 En 't bondelrecht begeeft hem, kort van duur.

Stort traen op traen op 't lyk des burgervaders,
 Die met zyn bloet, zyn hartebloet, en aders
 Staeg heeft gequeekt uw vroomme burgery:
 Van wiens vernuft, drie jaeren lang gebleken,
 's Lants Zeeraet met verdienden lof zal spreken
 Aen 't wimpelryk en 't vlaggevoerend Y.

Hoe zal de Faem zyn deugt niet uytbazuinen,
 Oranjes keur ten prys, door weide en tuinen!
 De lantstroom bruift met traeger keele in zee,
 En boodschapt aen de Zuidergolfgodinnen
 Dit stadverlies, die hem van jongs beminnen
 En baekren op de Vollenhoofsche ree.

Het edel paer der Kamper wapenleeuwen,
 In uwen burg voor afgeloopene eeuwen
 Getemt, betreurt heer VOLLENHOVES lyk,
 En volgt de baer met gladgekemde maenen,
 En mengelt met de burgerlyke traenen
 Een naer gehuil tot weedom's grootſte blyk.

Zyn lykbaer en vroeg afgeleest gebeente
 Wordt droef gevolgt van Raetſtoel en Gemeente
 Ter ruſte; en nae den jaerelykſchen keer
 Der herfft hoort elk van oude en jonge tongen
 Een lykgezang gulhartigh opgezongen,
 Zyn vrientſchap en beſcheidenheit ter eer.

Dan hoort de Stadt, hoe d'eedle burgerlieſde
 Zyn ingewant en hart en geeften griefde,
 Sint hem de zorg, van WILLEM toebetrouwt,
 Gebood Stadts recht en keuren voor te ſpreken
 En met zyn tong te ſtraffen lantgebreken,
 Een tong, die zich tot ieders nut ontvout.

Ook treurt ge niet alleen, o Kamper wallen
 En torens, om dees' ſtyl, u vroeg ontvallen.
 Geleertheit, en ons Zallants Helikon,
 Apolloos hof, en hof der Zangheldinnen,
 Die 't Nederduiſch, als Griekſch gedicht beminnen,
 Schreit zich geheel tot eene traenenbron.

Wie voert nu dicht-, wie vlugge ſchildergeeften
 Ten bergtoppe aen op Febus hoogſte feeſten?
 Wie zingt nu voor in 't zangheldinnekoor
 Op 't loflyk ſpoor van zynen een'gen broeder?
 De zangſchool quynt, helaes! nu zonder hoeder
 En leidsman; en de woeftheit breekt weêr door.

Hoe

Hoe vaert 's mans geest op doek en tafereelen,
Daer hy den voet van Koning houdt, uit speelen?

Zyn brein braveert de geestige Natuur,
En schildert die met haer veranderingen
In 't onderscheit van nimmertelbre dingen.

Al't schepfeldom bekleedt zyn want en muur.

Hoe volgt zyn dicht de zwaen van Agrippyne
In haere vlucht, tor dat ze om hoog verdwyne,

Daer 't pluimgediert om haere toonen juicht!
Hy is 't, die voor een trits van zes paer jaeren,
Gelyk een by, om honigh uitgevaeren,

De poëzy uit Vondels bloemen zuigt.

Nu magh zyn geest, van 's lichaems pak ontslagen,
En 't lyf te groot, bevrydt van storremvlaegen

En buien, van Godts hant om hoogh gevoert
In Edens lucht een' vryen adem haelen,
En wandelen in d' onbeperkte zaelen,

Die 's hemels hant met starren heeft gevloert.

Nu zingt zyn tong met duizent engletongen

Den Heilant, dien hy eertyts heeft gezongen,

Toen hy in 't vleesch begon de levens baen,

Den Heilant, die, aen 't kruishout vast geklonken,

Terwyl hy gloeit van broederliefdevonken,

Hem eedler stof verschaft, dan Tranziaen.

1694.

DE

D E L Y K S T A E T S I

V A N D E N H E E R E

J O A N R O U Z E ,

O U D S T E N G E H E I M S C H R Y V E R D E R S T A D T

. D E V E N T E R .

Die uw vernieut stadthuis by na een halleve eeu,
 Aeloude Rykstadt, met een' doorbeproofden yver
 Gedient heeft, u getrou en onzen Yffelleu
 In voor- en tegenspoet, als Stadt- en Staetenschryver,
 Heer R O U Z E , wordt helaes! hoewel voor zich al out
 Al grys genoeg, voor u 't ontydigh uitgedraegen
 En voor 't gemeene best, dat, hem al lang betrouwt,
 Zyn al t' onrype doot veel jaeren zal beklaegen,
 Op 't droevigh voetspoor van het brommend klokgeluit.
 Wie volgt zyn lykbaer niet, hoewel onopgeleezen?
 Beleefde Minzaamheit, die ieders hart vrybuit,
 Meêdoogendheit, steeds milt voor droeve weeu en weezen,
 Oprechtigheit, zoo blank, gelyk zyn zilverhaer,
 Dienstvaardigheit, zoo vlug, als zyn besnede pennen
 En schryffstyl, vloeiende, als een zuivre wateraêr,
 En in een' stapel van geschriften fix te kennen,
 Bestuwen 't lyk, als vier gezusters, aen weêrzy.
 Haer volgt Godtvruchtigheit, aen ongehulde huiven
 Elk kenbaer, kenbaer aen haere oogen, kuisch en bly,
 En staetigh offerkleet, spierwit, als blanke duiven,

't Sie-

't Sieraet der Kerke, die in onze vesten bloeit;
 Gedachtigh, hoe zy, van Heer ROUZES heerlyk voorbeelt
 Geholpen, 't onkruid uit Godts akker hebb' geroeit,
 En ongodistery en wereltscheit veroordeelt.

Zy staroogt, vol geloof, op d' englen en hun vlucht,
 Die 's mans herboren geest, van 't sterfelyk pak ontslagen,
 (Terwyl zyn sterfvertrek met hemelgeur en lucht
 Vervult wordt) naer den hof van 't hemelsch Eden draegen.

Haer knikt het Raethuis toe, beschouwende met lust
 's Mans grooten lykrou, en wenscht uit twee hooge deuren
 En zael en wandelperk eene ongestoorde rust
 Den trousten wachter van Stadtsrecht en willekeuren.

En wie wenscht hem geen rust, die, toen de burgertwist
 Wel tweewerf 't weeligh nest des Yffelleeus beroerde,
 En uitheemsch krygsgewelt, door stil gebrouwe list
 Beleidt, den Adelaer zyn vrye vlerken snoerde,

Zyn recht - en staetkunde en beproefde ervarenheit
 Tot rust en heil van zyn geboortestadt besteedde,

En met zyn zachte tong, zoo vol van majesteit,
 Als honigh, 't steenen hart in buigzaam was verkneedde?

Rust dan, begaefde Man, terwijl uw ziel, gewenkt
 Van haeren Loffer, en aen 's hemels vrye kusten

Na 's lichaems breuk gelandt, vervult wordt en gedrenkt
 Uit d' onuitputbre beek der goddelyke lusten.

Elk burger, aen uw' dienst en noothulp sterk verplicht,
 En wenshende, dat Godt uw bloet en afkomst eere,

Versiert uw grafsteen met dit welverdiend gedicht,
 Op dat het in zyn hart uw heugenis graveere,

*Van oude trouwe en deugt rust hier een overschot,
 Heer ROUZE: zyn gemoet won prys en leeft by Godt.*

1695.

Ddd

TER

G E D A C H T E N I S

V A N D E N H E E R E

H E N R I K M O R I A N .

A E N Z Y N E N I C H T E N , D E J O F F R O U W E N

E L I Z A B E T H E N A N N A M O R I A N .

Wie leert me een lykgezang stoffeeren,
 Parnasgoddinnen drymael dry,
 En gy, o eer der poëzy,
 Die wyze dichtkunst kont waerdeeren,
 Mejoeffers, zoo de droeve rou
 Niet al te diep geraekt aen 't harte,
 En lucht gedooft in nieuwe smarte,
 O bouheldinnen aen 't gebou
 Van 't maegdlyk Helikon by 't water
 Van uw gespeel, de bruine Vecht,
 Die nu haere oevers stil en slecht
 Voorby loopt, zonder bly geschater,
 Om MORJANS onverwachte doot?
 Al 't zanggebergt draegt rougewaeden,
 En, met benaeden druk belaaeden,
 Klaegt overluit zyn' lesten noot.
 Heer MORJAN, d' eere der geleerden,
 Dar doorgeleert en groot vernuft,
 Dat nooit voor arbeit heeft gesuft,
 Dat zoo veel letterwyzen eerden,

Heeft

Heeft afgeleeft helaes! te Zwol,
 Eertyts een Zanggodinnen tempel.
 Wiens staetigh heiligdom en drempel
 Steets grimmelde en krioelde, vol
 Van lettergierigen en kloeken,
 Die op zyn' voortogt, elk om ftryt,
 Den nacht verkrachtende en den tyt,
 Gefchriften handelden en boeken.

Maer sedert ons het onweêr trof
 Door yffelyke donderslagen,
 Een voorfpel van gevreesder plagen,
 En zommige eiken uit dien hof,
 Een' lufthof aen onze Yffelkanten,
 Ten gronde uitrukke in hunne jeugt,
 En andre, om hun waerdy en deugt,
 In beetre luchten ging verplanten,
 Was 't uit met Fokis en Parnas,
 Ten zy Apolloos gunst, die schade
 In hem vergoênde (doch te spade)

Elk toonde, wie Heer MORJAN was,
 Zoo lang hy een orakel strekte
 Van letterwysheit voor een' vrient,
 Die met zyn' arbeit was gediend,
 En met vermaek zyne uren rekte.

Maer nu is 't uit helaes! met glans
 En luister en beroemde glori
 Van staetgeleertheit en histori
 In 't sterven des geleerden mans.
 Wie zal nu, o sieraet der jofferen,
 Den eifch voldoen van menigh geest,
 Wanneer hy iet gewightigs leeft,
 En elk verzaên uit ryke kofferen,

D d d 2

Met

Met kostlen en gewenschten geur,
 Waer uit ge, als lekkre honigbyen
 In uwen tuin by zomertyen,
 Uit allerlei gebloemte en kleur,
 Een wysheit zuigt, die kunst en zeden:
 Voltooit, eerwaerdigh, onvernift
 En nedrigh, nergens suft of mist,
 En nergens dwaelspraect in haer reden?
 Hoe ging dat wysheitlievend hoofd
 Te weide in Grieksche en Roomsche boeken!
 Hoe plagh hy mynen gouts te zoeken
 En schatten, aen de vlyt belooft,
 Uit Fransche en Toskaensche bladen!
 Het lichaem achtte hy gering,
 Vernoegt, schoon 't ieder uur verging,
 Als slechts de ziel zich moght verzaeden.
 Hoe zweeft ook die verheven geest,
 Wanneer hy niet om laeg blyft marren,
 De zon bespieglende en de starren
 En zyne wooning allermeeft;
 Of al den aerdkloot ommewandelt
 Door alle schepsels, treedt op treedt,
 In 't groen, als in zyn-kabinet,
 En daer met Godt en menschen handelt!
 Zoo dient zyn lichaem, als een grof
 Gewaet, waer meê de ziel behangen
 Gelykt een' armen ryksgevangen,
 Hem tot eene andre en eêler stof,
 Aldus verkracht de ploeg en kouter
 Den gront van vetten klai en kluit,
 En bout het merg der akkren uit.
 De doot wordt moediger en stouter,

En:

En triomfeert flux door een schicht,
 Die in een uurtje kan verwoesten
 Al d'inkomst van het letteroesten.
 De geest, nu los geraekt en licht,
 Verlaat de werelt en 't gewemel
 In 't doortjaer, dat hem heeft verrast,
 En vaert, aen leem noch zenuw vast,
 Met lust en blydschap op ten hemel;
 Ten hemel, die, alleen te groot
 Voor d'eedle ziel, zoo lang ze op aerde
 Vertoefde, om zyn volmaekte waerde
 Tot zyn bespiegling overschoot.

1670.

TER BEGRAEFFENISSE
 VAN DEN E.
ANTONI VAN ESTERWEGEN.

Wie volgt u niet, o ESTERWEGEN,
 Uit Overyffel en van ver,
 Gelyk een ras verschote star?
 Uw ziel vloog haeren Schepper tegen,
 Toen hy, daer 't lichaem zacht ontsiep,
 Haer in zyn hemelsch rykshof riep.
 Dit eischt van elk met recht en reden
 Uw boezem, nooit geveinst, nooit valsch,
 Uw hart, nooit ligende uit den hals,
 Een reeks van onbesproke zeden,
 Eendrachtigh met den heuschen mont,
 Altyt goet Duitsch, goet Zeeusch, goet ront.

D d d 3.

O on-

O onvermoeide zendbrieffchryver,
 Wat strooide uw fchryfpen duurzaem zout
 Tot vrientfchaps noodigh onderhout!
 Hoe heeft uw onbezweken yver
 En trouwe vreemdeling en vriend,
 Uitheemfch, inheemfch, met vreugde gediend!

Ook diende uw godtsvrucht, die blanketfel
 Noch Farizeeufchen gryns begeert,
 Den hartekenner, best geciert
 Van geest en waerheit, zonder lersel,
 In Godt alleen vernoegt om Godt,
 Schoon fel geflingert door uw lot.

Die wil zyn' knecht ook niet begeeven,
 Vernieuwt zyn jongkheit, sterkt en steunt
 Zyn' ouderdom, die nimmer kreunt
 Noch klaegt op d' oevers van zyn leven,
 En roept hem, blyde en in zyn fchik,
 Ten difch in 't uiterfte oogeblik.

Leef daer, o zalige E^STERWEGEN,
 Leef eeuwigh, zie de zon en maen
 Beneên uw voeten ommegeaen;
 Belach den ras vergangbren zegen
 En diergekochten plonderfchat
 Van Gysbrechts burgerryke ftadt.

Belach ons dwaetze ftervelingen,
 Als krekels, die, steeds aerdsgezint,
 En in hun eigen welvaert blint,
 Niet hooger dan hnnne aerde fpringen.
 Hoe groot is 't goet, dat gy verkieft!
 Een heilfchat, die men nooit verliest.

1698.

TROOST

T R O O S T

A E N D E N H E E R

P E T E R S O U R Y,

ONTFANGER DER GELEIDE-EN VERLOFGELDEN,

OVER DE DOOT VAN ZYN ZOONTJE.

UW lieveling, Myn Heer, uw zoontje is overleden,
 Uw naemgenootje, zyn Mamaetjes tweede vreugt.
 Gy zyt het quyt helaes in 't knoppen zyner jeugt,
 Of niet quyt, daerge 't gaet om hoogh by Godt besteeden.
 Hy dient nu, vlug van geest, in 't aldoorluchtigh hof,
 Daer duizent geesten op hun meesters wenken passen,
 Voor edelknaep, en, jong ten hemeldienst volwassen,
 Belacht al d'aerde met haer ydelheit en stof.
 Zyn kostel hoofstieraet zyn halfvergoode straelen,
 De weêrschyn van Godts troon en ongenaekbaer licht.
 Hy speelt, gelyk Godts zoon, voor 's Vaders aengezicht
 En kan in deezen glans het vrolyk hart ophaelen.
 Zyn wufte wiltzang is Godts en zyn Heilants lof,
 Beneên al in zyn' mont gegrontvest, nooit volzongen
 En nooit volbout, dan door ontelbaere englerongen
 Hier boven en 't muzyk der zielen, fyn en grof.
 Wat treurt ge dan om 't lyk met bleek bestorve wangen?
 't Is onvergangaer goet, dat uw genan beërft.
 Wel hem, die als uw kint, uw kleene PETER, sterft,
 En aen geen poppegoet der werelt vast blyft hangen.

1675.

LYK-

LYKTRAENEN,
 GESTORT
 TER ONSTERFFELYKE GEDACH-
 TENISSE DER DOORLUCHTIG-
 STE, GROOTMAGHTIGSTE
 MAJESTEIT
 VAN
 M A R I A,
 KONINGINNE DOOR GODTS GE-
 NADE VAN GROOTBRITANJE, VRANK-
 RYK EN YRLANT, BESCHERM-
 STER DES GELOOFS.

Oo gaet helaes! de Britsche zeeftar onder,
 Verschoten in een fel ontstoke lucht,
 Na middernacht, terwyl Britanje zucht,
 Beschroomt, beducht voor bliksemvier end onder,

En overmoet van opgezwolle baeren,
 Zoo niet Godt zelf, hoofwachter van zyn huis,
 Gewekt door 't onnatuurlyk zeedruis,
 Den zeeorkaen dreigt in den schilt te vaeren.

E e e

Treur

Treur nu, o flaeu, o afgemat Europe;
 Draeg diepen rou, o worstelende Kerk,
 Gesloten in een bloedigh diereperk:
 Gy mist uw steun op aerde, uw schilt, uw hope.

Treur, Londen, treur, rykshoofstadt, milt gezegent.
 Zoo lang dees star uit haeren hemel scheen,
 Van uw Vorstin en haer goetaerdigheên,
 Met heil op heil, als hemeldau, beregent.

Trekt klok by klok, Vereende Nederlanden,
 Britanjes oudste en trouste bontgenoot,
 Zoo lang de Nyt, vol gals, geen schot ooit schoot
 Voor 't hoofbelang der wederzydsche stranden.

Britanjes licht, Europes grootste wonder,
 De schoonste roos, in Neêrlants bloemprieel
 Geplant, en Godts onfschatbaer kerkjuweel,
 Gaet voor Euroop te ras, te droevigh onder.

MARYE, op 't gout van 's vaders troon geklommen
 Ter goeder uur, verdiende, als d' uchtendstar,
 d' Eerbiedenis des aerdryks dicht en ver,
 En 't levens licht zoo lang, als d' engelsdommen.

MARYE was 't, die voor de vryheit waekte
 Des Okeaens, waer zich een koopvloot spreidt
 Of koppelt, waer maetroos de schepen preit,
 Dat geen geweld de zeevaerdy genackte.

Haer kloek bedryf, in Englants krytestranden
 Al t' eng bepaelt, daer 't wrok en wrevel temt,
 En buigt, wie trots haer kroonrecht tegenstemt,
 Neemt, vol van moet, den zeevloek op zyn tanden.

Dit

Dit bleek, zoo dik haer groote wedergade,
 Haer Kastor met zyn straelen onderging
 Voor maenden tyts. in storm en barrening
 Verbleef MARY zyn Pollux vroeg en spade.

Zelfs Faëton, op zyn gebroke raders
 Aenhortende, om 't ondankbaer waterlant,
 Toen 't zich vergat, met wapenroof en brant
 Te tuchtigen, jaegt elk een' schrik door d' aders,

En zyne toorts in Tingmouts laege hutten:
 Maer 's Lants Vorstin, een hemelkoningin,
 Haer onderzaets ontzag, vermaek en min,
 Kan met haer' wenk den fellen viervloet stutten.

Zy rukt by een en monstert keurbenden
 En ruiters, en zet ze in slaghorde, graeg
 En vierigh, om de lant- en waterplaeg
 Het aenzicht braef te taistren en de lenden.

Dees wenk verbluft den tweeden Alexander,
 Zoo snoot verwyft, als d' eerste in Babylon,
 En dreigt met kracht zyn nagebootste zon
 En 't klatergout van een' geleenden stander.

Ook voert zy haer verbolge dreigementen
 Manhaftigh uit, wanneer haer ryksbevel,
 Gehoorzaemt voor out Diepe, stout en fel,
 Grootvorsten leert rechtvaerdigheid inprenten;

Grootvorsten leert onnooslen te verschoonen,
 Die, in een twist berokkent buiten schult,
 Den hemel vrê afbidden met gedult,
 Nooit t' offren aen 't vermetel recht der kroonen.

Vermetel recht, te reukeloos verdedigt
 Door 't grof geschut en zyn' metaelen mont,
 Die zich op u te los verliet, bevond
 Zich zelf doorgaens bedrogen of beledigt.

Dit zagh Euroop in Luidewyk den Grooten,
 Den aertstiran met blydschap te gemoet,
 Gereet zyn vlag te stryken voor den vloet
 Der zege van twee triomfante vlooten;

Tot dat hy, voor 's Aertsrechters stoel gedaghvaerdt,
 Hoe vinnigh, hoe verwaent hy muit en wrokt,
 Weêr uitbraekt, dat zyn balg heeft ingeslokt,
 En neêrlegt aen Godts voet zyn bloedigh slagzwaert;

Nu walgende met al zyn vloekgenooten
 Van menschen vleesch, verzaedt van brein en bloet,
 Dat Christus kruis belydt, in overvloed
 Aen Maes en Ryn, aen Sambre en Schelt vergoten.

Maer och! nu legt de schutsvrou van Britanje,
 De raetsmannin en arm en toeverlaet
 Des konings in beroerte en ryksverraet,
 De zegenstar van Hoogh en Neêr Germanje;

Die zelf het bloet, heure adren afgelaeten,
 Waer 't noot geweest, had voor de kroon gespilt
 En 't heil des volks, Europes zwaert en schilt,
 En rykspilaer van wanklende onderzaeten.

O koningstadt! nooit zoo verheerlykt Londen,
 Dan sint dees star, dees Noortstar u bescheen,
 Het koningslicht van WELHEM, anders geen,
 Hoe legt uw glans benevelt en bewonden!

Zy

Zy is niet meer, die, van Godts hant geheiligt
 Tot redster van zyne aengestormde Kerk,
 Messias bruit (o ongelooftbaer werk!)
 Uit Babels kuil verlost heeft en geveiligt.

Zy is niet meer, die, rustigh opgewassen,
 Ten spiegel strekt der basterteeuwen, om
 Gewetensdwang en ongodistendom,
 De Nyt ten trots, met kracht t'ontharrenassen.

Wy missen 't groot en onnavolgbaer voorbeeld,
 Dat, aen geen hof, geen Jakobs hof geleert,
 (Daer heeft de Vloek, daer d'Afgront geregeert)
 d'Ondeugden op een ry manhaft veroordeelt.

Wy missen u, o minzaamheit van zeden
 En Duitsche tael en Engelsch aengezicht;
 Waer uit een vonk van hooghgeboren licht
 Het hardste hart zoo week, als was, kon kneeden.

De voorgang van uw onbesproken leven
 Wees Staet en Kerk in 't vollegen de maet,
 Gy hoorde naer de wysheit; d'onderzaet
 Naer 't voorschrift, dat u lustte aen elk te geeven.

Gelyk een geest in 't zwacien der faizoenen
 't Heelal doordringt en alles lieflyk mengt,
 De duisternis verkort, het licht verlengt,
 Wacr door men 't jaer verwelken ziet of groenen;

Zoo drong de kracht van uw bezielde straelen
 Gansch Englant, als een aerdsche Godtheit, door
 Met zacht gewelt; een ieder hield het spoor
 Van zynen plicht; geen ampt vergat zyn paelen.

Maer 't is vergeefs om 't ryksverlies gekreten.
 d' Almogendheit gebiedt ons stom en stil
 Te buigen voor haer' onweêrspreekbren wil
 En raetslot, van geen aerdsch vernuft te meeten.

Gy , groote Stadt, schep uw Vorstin uit marmer,
 Daer hemelsblaeu slangswyze los door speelt;
 Giet uit metael op uwe beurs haer beelt
 Ter zyde van uw' grooten kroonbeschermer.'

Dan pronkt ze, als voor een' koning opgewassen,
 Zoo heerlyk, zoo van top tot teen volmaekt,
 Dat d' afgunst zelf dees' juistest leeft nooit wraekt;
 Een schoonheit, die een koningskroon most passen.

Dan zien uitheemsch en inheemsch kleenen, grooten,
 Op wat een vorm Natuur, van hooger hant
 Bestiert, dit hooftschenkaedje en onderpant
 Des hemels hebb' gevormt en afgegoten.

Dan gloeit het oog, dat WELHEM kon bekooren,
 Die, nooit in 't net van wulpsche min verstrikt,
 Zyn Rachel, hem van 's hemels gunst beschikt,
 Ten dienste alleen zich d' ooren door liet booren.

Maer wie meldt ons de nimmerfaelbre orakels,
 Godtspraken van haer' koninglyken mont,
 Waer aen zy 't oor van volk en koning bond
 En hield geboeit, gelyk aen goude schakels?

Die schryft zy zelf in d' ongerepte harten
 Van 't joffrenhof, dat, door haer deugt gewekt,
 Godtsdienstigh, schuw van al wat vuil bevlekt,
 Een Esthers of Abigels hof kan tarten.

Daer

Daer leeft, daer zweeft de glori der prinsessen,
 Die, onderdaen aen 's hemels hoogste wet,
 Een nieuwe wyze op hooffsche zeden zet,
 En leeraert meer dan duizentduizent lessen.

Ook zit ze, omringt van loffelyke daeden,
 De daeden van Elizabetgelyk,
 Of grooter, in een' vollen glans te pryk,
 En vult met lof de rykshistoribladen.

De luister ook en onverwelbre glori,
 Die helder uit de kerkverlossing straelt,
 Als 't hoofwerk van MARYE in top gehaelt,
 Versiert de Fransche en Britsche kerkhistori.

Dees meldt al 't ront, hoe zy, spierwitte leli
 Of roos, omheint van dorens, 't kruisgeloof
 Beschiermt, en 't volk, dat zyne ziel ten roof
 Uit Vrankryk bergt om Christus Euangeli:

Hoe haere lip met Konstantyn den Grooten
 Pafnutiën de holle winkels kust,
 Dien 't lieve licht van krygsliën is gebluft
 Door woortsen, of door priemen uitgestooten:

Hoe haere hant de voeten heeft gewassen,
 En, wie om 't kruis 's Gekruisten wonden draegt,
 Van ettrigh bloet gezuivert, afgevaegt,
 En milt gezalft, ten spyt van 's helhonts bassen:

Hoe Dagon, die Godts kist berriomfeerde,
 Terwyl vol vreugts al 't onbesnedendom
 Triomfe zong op luit, simbael, en bom,
 Zich plotsling voor 't aertsheilighdom verneêrde;

Neêr-

Neêrftortende op zyn' verſch gewyden drempel,
 Van geenen voet des Filiftyns betreên,
 Met hals en hoofd en borſt en arm en been,
 Gevolgt van 't hooftgebou, den zwaeren tempel.

Vaer hier op heen, o kroon der koninginnen,
 Vaer in een vlucht van engelen om hoog,
 En triomfeer wyt boven regenboog
 En zon en maen en al 't bereik der zinnen,

In 't erf bezit der hoogſte heerſchappyen,
 Die Jefus aen zyn kruisheldinnen ſchenkt;
 Tot zynen troon geroepen en gewenkt,
 Verheerlykt na ſtantvaſt en moedigh ſtryen.

Wy ſchryven op uw graf: *Europes wonder,*
De Debora van 't Chriſten Iſraël,
's Ryks Eſther in haer zuivre Godſkapel,
d' Aertskoningin M A R I A legt hier onder.

's Ryks Gideon, uwe eensgezinde gade,
 Getrooſt, gezalft, gemoedigt van Godts hant;
 Volgt zyn Vorſtin, zyn hemelſch liefdepant,
 Op zynen dagh naer 't hemelſch hof, maer ſpade;

Wanneer hy, met triomfen overlaeden,
 De zwaerden heeft gegyzelt in hun ſchê,
 Al 't Chriſtenryk gezaligt met den vrê,
 En aen d' olyf gehuwt zyn lauerbladen.

1695.

TER

T E R L Y K S T A E T S I E

V A N M E V R O U W E

M A C H T E L T H E N R Y N E W O L T E R E M E R T H E N S ,

T O T D E N B O R G E L ,

G E M A E L I N N E V A N D E N H E E R E

J O A N J U L I U S V A N H A E R S O L T E ,

T O T D E N K R A N E N B E R G H .

WAt magh de menscheit zich belooven
 In d' aerdſche wiffelvalligheit,
 Nu bly gewelkoomt, dan beſchreit,
Gemengt, getempert dus van boven,
 En in Godts onbegrepen raet
 Op deezen vaſten voet geregelt
 En van d' ervarenheit bezegelt?
 't Is ydel, dat men hoop en ſtaet
 Op eenen leemen grontſlagh bouwe.
 De werelt wiffelt ebbe en vloet
 By beurte; 't nootlot, zuur en zoet,
 Betaelt de hoop met bittren rouwe.
 Hoe wenschte Zallant met een zucht,
Toen korts twee zielen ſaemgeſmolten
 De MERTHENS huwden aen HAERSOLTEN
 Die bruiloft jaer op jaer een vrucht

F f

Een

Een gansch geslacht van erfgenaemen,
 Rechtschape zoonen op een ry,
 En brave dochters, wier waerdy
 De schoonste moeder zou beschaemen!
 Maer och! 't is uit met al die hoop,
 In eenen oogenblik verdwenen.
HAERSOLTES zielzon heeft volschenen,
 Te vroeg gestuit in haeren loop.
 Daer elk dat huwlyk ziet gezegent,
 Daer elk begeerigh is met smart,
 Al wat Mevrouw draegt onder 't hart,
 't Aenschouwen, daer het blyfchap regent,
 En elk de jonge spruit verwacht
 Met wenschen en geboortedichten,
 Vernielt de doot door felle schichten
 De hoop van 't bloetverwant geslacht.
 Zoo slaet somtyts by zomeweder
 De hagel in een storremlucht
 De korenaer met halm en vrucht,
 De lantmans winst en rykdom, neder.
 Zoo^swerpt de zuider regenstar
 Den roozelaer en rooze knoppen,
 Nu pas aen 't zwellen, met haer toppen
 En diepgeschote stam om ver.
O kraembed! o tooneel van rampen,
 O bittere drank, vol angst en pyn,
 't Gevolg van Evaes ooftvenyn!
 Hoe had Mevrouw met u te kampen!
 Wat viel die dootstryt bang en zwaer,
 Ten langen leste doorgestreden
 Na duizent traenen en gebeden,
 Geoffert op Godts hoogh altaer! -

Daer

Daer nu volmaekte hemelgeesten
 De moeder met haer edel kint,
 Zoo vroeg van Godt den Zoon bemint,
 Onthaelen op gewyde feesten;
 En zy in 't sneeuwit bruilofkleet,
 Het kleet, in grondelooze plassen
 Van Jesus dierbaer bloet gewassen,
 Aen 's Bruigoms rechte zyde treedt.
 Maer gy, HAERSOLTE, die in traenen
 Verzinkt en wechsmilt van verdriet,
 Gelyk uw Vechtstroom met zyn vliet
 Langs schaduwryke lindelaenen,
 Ai matig uw benaeut geweest,
 Mevrouw, zoo deugtzaam, zoo goetaerdigh,
 Zoo wys, is duizent traenen waerdigh,
 Maer traenen niet van uw alleen,
 Wie haer verheve deugden kende,
 Beklaegt meêdogend uwen druk,
 Getroffen in uw ongeluk,
 En deelt zeer mild in uwe ellende.
 Hoe pryft elk een haer kloek vernuft
 En d' onbezwalkte zonnestraelen,
 Waer by geen aerdsche zon magh haelen,
 Van haeren geest, die nergens suft,
 En nergens mist! hoe opgetogen
 Staet elk om haere minzaamheit,
 De vyandin van 't onbescheit,
 Zoo lieflyk, als haer gloeiende oogen!
 Quam 't uitgelaeten lykgedruis
 Te vroeg ter kraemzaele ingeschoten,
 Rammeiende op de deur en sloten
 En muurwerk van 't gezegent huis;

Fff 2

Zaegt

Zaegt ge uw HENRYNE droef verdwynen,
 Uit uwe omhelzingen gerukt;
 (Een jammer, dat u eeuwich drukt.
 En treft met onverzetbre pynen)
 Is u niet eene spruit gegunt,
 Waer in de lieve moeder ipeele
 Met geeft en deugt in allen deele,
 En gy u vrolyk spieglen kunt,
 Als 't onderpant der kuifche liefde
 En al te vroeg gesteurde min,
 Die vyf paer zinnen, eens van zin,
 Met onuitbluscbre vlammen griede;
 Maer quam de Doot, t' afgryfelyk wreet,
 Na d' eerste druif met smart te plukken,
 Den wynstok zelf ten gronde uitrukken,
 Braveerende in uw harteleet;
 Uw wysheit, die zich nooit verzaedde,
 Maer steeds te wei ging in 't gebloemt,
 Waer op Athene en Rome roemt,
 Die wysheit koome u nu te stade;
 Die wysheit, elks vermaek en lust,
 Blyf nu stantvastigh zonder muiten
 Op 't geen Godts wysheit wou besluiten:
 't Is noodeloos de zachte rust
 Van uw HENRYNE in 's hemels akker
 Te steuren, daer de ziel nu weidt
 In eindelooze heerlykheit.
 Wat roept ge uw' rou alle uuren wakker
 En queekt uw bitter zielverdriet?
 Wie durft zich, o HAERSOLTE, mengen
 In 't geen Godts oordeel wil gehengen,
 En uitvoert door zyn ryksgebiet?

Hy

Hy is, hy blyft een heer van d' aerde
 En al wat op den aertboôm dwaelt:
 Hy is 't, die u HENRYNE onthaelt
 En boven huisvest naer heur waerde:
 Terwyl beneên 't godtvruchtigh werk
 Haer' naem bewaert voor 't eeuwigh sterven
 En bleek verschieten en misverven.
 Zoo zweeft men eeuwigh boven 't zwerk.

1670.

D I E P E N H E M I N R O U ,
 O F
 L Y K K L A G H T
 OVER DE DOOT VAN MEVROUWE
 ANNA VAN DEN BLOEMENDAEL,
 WEDUWE BENTINK TE DIEPENHEM.

Aen de Heeren Zoons en Schoonzons der Overledene.

Gestrenge Heeren, die in eenen ring van adel
 In Neer-en Oversticht, of in den trotsen zadel
 Gezeten, 't heil bezorgt van 't algemeene lant,
 Hoe droef is u te moê, u allen, nu Godts hant
 Uw moeder daghvaert voor zyn' starrelichten zetel
 Door zyn' herout, die, op zyn out gezagh vermetel,
 Met lust den last volvoert, die hem de Hooghste geeft,
 Sint Edens luthof voor zyn grimmen heeft gebeeft?
 Ook hebt gy reden, om met bleek bestorve wangen
 Dit lyk te volgen, dat myn schorre treurgezangen
 Niet minder vordert, dan de lykklaght van gansch Twent,
 Dat, aen haer deugt met vreugt gedenkende, over ent

E ff 3

Ge-

Gerezen, luidskeels kermt om 's Lants gemeene moeder.
 Nooit trof ons feller slag, roept ieder, nooit verwoeder,
 Dan in Vrou ANNAES doot; een doot, voor 't algemeen
 Te schichtig, niet voor haer geslacht en huis alleen.
 De boer en burger vrees in dit ontydigh sterven
 Een milde voorspraek van deeze uur te zullen derven
 By haer' gestrengen zoon, die, moê van wreet gevecht
 En orelogh, in pais het Twentenlant berecht,
 Elk rekent deel aen dit benaeut verlies; meest d'armen
 En kranken, die zy plagh te koesteren, te warmen,
 Te kleên, te balsamen. Hier wordt een Tabitha
 Ter rustplaetse ingezet, die, vol van Godts genâ,
 En door zyn' eigen Geest uit hemelsch bloet herboren,
 Haere afkomst nooit beloog, maer als een uitverkoren,
 Een wakkre kruisheldin, het heiligh kruisgeloof
 Door liefdemerken sterkte, op 's Meesters les nooit doof,
 Maer altyt vaerdigh zyn geheiligt spoor te volgen.
 Hy, nederigh van geest, gesprackzaem, onverbolgen,
 Troost met geen woorden slechts, maer raekt met eige hant
 Het oog der blinden, dat, met speeksel en fyn zant
 Bestreken, 't werk verheft van deezen ziektedwinger,
 Die, gloeiende van brant tot 's menschedoms heil, zyn' vinger
 In 't oor des dooven steekt; die geene lykbaer schuwte,
 Van droeve weduwen gevolgt, en dicht bestuwt
 Met bloetverwanten, aen te raeken; die de kranken
 Van alle qualen heelt, en geene vuile stanken
 Noch bedemet ontziet, noch haev'looze arremoê.
 't Meêdoogend hart sluit hy geen hulpeloozen toe.
 Vrou ANNA, door zyn' Geest en yvergloet aen 't blaeken,
 Vrou ANNA volgt dit spoor, die met haer eigen laken
 En linnen naekten kleedt, met sappen, kruiden, zalf
 Dootkranken sterkt en laeft, die, troosteloos en half

Aen

Aen 't quynen slaende, zich met haer geschenk verquik ken
En ANNA pryzen tot hunne uiterste oogenblikken.
Gansch Diepenhem toont noch met blyde en dankbre vreugt
En traenen op de wang de rokken, die de deugt
Van deeze Dorkas door alle eeuwen zullen roemen,
Zoo lang men weldoen, deugt, en medely zal noemen,
Zoo lang 't eene eer zal zyn voor vrouwen, groot van staet,
Zich zelf te speenen van geoorloofde overdaet,
Om met een milder hant uit tydelyke goeden
Verlaete weduwen te troosten en te voeden.
d' Alkoeferende zon toont dus haer aengezicht,
En begenadigt elk met warmte en heilzaam licht,
Wanneer zy dagh by dagh haer renperk houdt, met wenschen
En bly gejuich onthaelt van planten, dieren, menschen,
Al waer zy straelt en praelt uit haeren gloënden troon,
Elk schepfel even na, elk schepfel even schoon.
Maer och! dees milde zon, die zich gewende aen veelen
Genadigh te bestcên (gelyk een bron in deelen
Haer ader splitst, landouw en beemd en oevers troost)
Te vroeg beneên de kim gezonken, zal in 't Oost
Nooit weêr verryzen, om de werelt te verquikken,
En met haer' opgang kruit noch zaet te laeten stikken.
Dat heeft zyn' tyt gehadt: nu volgt het heiligh werk
De vroome werkbaezin, die altyt Christus kerk,
't Zy in of buiten 't lant, gesticht heeft met haer voorbeelt,
En hooffsche wulpsheit, weelde en hoogmoet braef veroordeelt,
Waer ooit haer godsvrucht blonk, gelyk een heldre star,
En ieder in de zee der werelt, dicht of ver,
Een vierbaek was. 't manhaft en haringryk Enkhuizen,
Daer d' Yffelstroom met zout gemengt, in zee kooft bruizen,
Roemt noch zyn vluchteling, die, toen uitheemsch gewelt
Ons Overyffel had in vier en vlam gestelt,

Noort-

Noorthollant leerde voor de bontgenooten bidden,
 Wanneer zy met een reeks van dochteren, in 't midden
 Der kruisgemeente, voor Godts rykstroon haer gebeên,
 Als wierook, offerde ten dienste van 't gemeen.
 Hoe sticht haer voorbeeld ook te Diepenhem Godts tempel
 Op 't spoor van haer genan, die Salems hoogen drempel
 Bewaekte dagh by dagh, ruim rachtigh jaeren out,
 En in dien ouderdom omtrent Godts min nooit kout!
 Elk kan, elk wil, elk moet van deezen yver spreken,
 Die, van Godts Geest door een altaerkool aengesteeken,
 Haer' geest en al verteert ten dienste van Godts huis
 En heiligdom, ten prys van Christus dierbaer kruis.
 Maer wie gevoelt zich niet geroopt, met keur van wyzen
 Uw godtgelaetenheit en stillen geest te pryzen,
 O hooghverheve ziel? niets voerde u boven 't peil
 Van Christe nedrigheit, al blies 't geluk in 't zeil
 Van uw geslacht. al ziet ge, als hofraet van Oranje,
 Uw' jongsten zoon, aen 't hof van 't overzeesch Britanje
 Ter goeder uur gehuwt door 's ryksprinsessen hant,
 Die hem haer staetvrou schenkt, haer dierste liefdepant;
 Al ziet ge uw ISABEL voor uw gewenscht verscheiden
 Met offerplachtigheên op 't hooge koor geleiden,
 Als Vrou Abdissé van 't aelout eerwaerdigh sticht,
 Dat, aen den Hunnepstroom gelegen, en noch dicht
 Met eikenloof beschaéwt, in 't overschot niet duister
 De ruwe schets vertoont van zynen eersten luister;
 Al ziet ge uw ander kroost, op 't kussen van den Leeu
 In Neêr- en Oversticht gezeten, wees en weeu
 Beschermen, 't heiligh recht hanthaeven, elk ten beste,
 Met Drostelyk ontzagh, of als een hoofd der veste;
 Dit al blaest u niet op. gy, steeds uw zelf gelyk
 In voor- en tegenspoet, bestiert een koningryk

In

In uwen boezem, en betriomfeert u zelve.
 Dees glori kan geen zerk met u in d' aerde delven,
 Geen nyt u weigren. uw gemeenzaeme aert, verneêrt
 Zich zelf by groot en klein, geëert en ongeëert.
 U straelt lieftralligheid en vrientschap uit twee oogen;
 By uwe stem staet elk verrukt en opgetogen;
 De woestheit ziet zich zelf door uw geweit veraert,
 Gelyk na 't buldren van een' storm de zee bedaert.
 Beleeftheit legt aldus den beer aen bant en leeuwen.
 Maer och! ware ons dees deugt, zoo zeldzaam in onze eeuwen,
 Noch bygebleven; doch uw welgebore ziel,
 Die niet meer lyden kon, dat haer het lichaem hiel
 Geboeit in leem en klai, al walgende van d' aerde
 En al het aerdſch genot, te laeg beneên heur waerde,
 Ontſlaet zich zelve uit dit benaeut en loom en grof
 Gevangenhuis, en, ſtraks om hoogh dit brooze ſtof
 Ontvliênde, vlamt alleen om d' eeuwigheit van dagen,
 Van zon- noch maenlicht daer getekent, te bejaegen.
 Zoo hebt ge dan, Mevrouw, de dootſchult afgeleit?
 Ja, tot dat Godts gerecht het licht en duifter ſcheidt,
 En alle lichaemen vereenigt met hun zielen.
 De grafworm kan wel 't lyf, geenszins den geest vernielen.
 Geen Chriſtbelyder ſterft, maer gaet geruſt te bed,
 Van Godt herdaghvaerd't met d' aertsengelsche trompet,
 Om jeugdigh vreugdigh op te ſtaen in 't ander leven,
 En bly te tuigen, van wat Geest hy zy gedreven.
 Vrouw ANNA ſterft ook niet, maer haere ziel, op Godt
 Al vroeg verlieft, als op haer luſt en hope en lot,
 Vaert vry en vlug om hoogh op nimmermoede wicken
 Van 't dierbaer kruisgeloof en trooſt en hulp, den zieken,
 Den armen milt gegunt in 't alleruiterſte end,
 Beërft den dierbren prys, heldinnen toegekent,

G g g

Ziet

Ziet Godt in 't aengezicht , waer voor alle engelsdommen
 Met drie paer vlerken bleek besterven en verstormen ,
 En neemt zoo 't rykshof in , waer uit haer adel sproot !
 O ziel , Godts meesterstuk , hoe zaligh zyt ge en groot !
 Gy blinkt , een nieuwe star , bestraelt van duizent lichten
 Der vrouwelyke sex , die Christus kerk verplichten
 Aen haere deugden , van weldoende Tabithaes ,
 Getrouwe Febees , en gewyde Monikaes ,
 Welbore Eustochiums , ootmoedige Maryen ,
 En yvrige ANNAES , die Godts bovenhof verblyen ,
 Als eerst zyn nederhof , en treedt daer , hant aen hant ,
 In 't eeuwigh BLOEMENDAEL van 't hemelsch vaderlant :
 Zweef daer , volmaekte ziel , op Cherubynvlerken ,
 In uwe onsterfelykheit , gekroont van uwe werken ,
 Geloof , godtsdienstigheid en godtgelaetenheit
 In bly en droef geval , en , 't geen de weëu beschreit
 En ouderlooze wees , gediensstigh medelyden .
 Wy zullen op uw graf met staele stiften snyden :
Hier rust vrou ANNA by haer' heer , en deeze steen
Bedekt een zuil der kerke , een noothulp van 't gemeen .

1685.

 L Y K P L I C H T

BY DE UITVAERT VAN MEJOFFER

JOANNA VAN DER BEEK.

Wie volgt nu niet , hoewel onopgelezen ,
 Dit zaligh lyk en d'opgeheve baer ,
 Die 't overschot van oude vroomheit naer
 Het erfgraf draegt , tot rou van weëu en weezen ?

Is

Is d' adeldom gelegen in de deugt,
 In 't onderzoek der godgewyde bladen,
 Een honigstroom, die ieder kan verzaeden,
 In 't heiligh Lam te volgen van der jeugt,
 Te wandlen naer zyn onbesproken voorbeeld,
 Zy was gewis te vinden in dees ziel,
 Die minst iet aerdsch, iet wereltsch minst geviel,
 Die 't wereltsdom van kintsbeên heeft veroordeelt;
 De werelt, die, behangen met veel schyns,
 t' Ellendigh loont, die haer t' uitzinnigh minden,
 Haer boelen blindt, en poogt altoos te blinden
 Door 't klatergout van een' vermomden gryns.
 Deeze eedle ziel, uit hemelsch bloet herboren,
 Zuigt graeg en vroeg Godts liefde in, als een by,
 Kiest, aen Godts voet gezeten met Mary,
 Het beste deel, dat vroomen kan bekooren.
 Dit 's d' oorzaak, dat geen wereltlyke min
 Ooit haer gemoet en zinnen houdt betovert,
 Dat Jesus trou alleen haer hart veroverd
 En met zyn hart vereenigt, bly van zin.
 Dit 's d' oorzaak, dat zy, dagh en nacht Godts drempel
 Betreênde, zoekt den schoonsten bruidegom,
 Verhevener dan 't heiligh engelsdom,
 In 't heiligdom van zynen nieuwen Tempel,
 En zich verlust in 't preeken van zyn kruis
 En kruistriomf en onwaerdeerbare wonden,
 Waer door de vloek en afgront legt verslonden,
 En 't nieuwe padt gebaent is tot Godts huis;
 Godts huis, dat, van geen' mensch in een geklonken,
 Geheiligt is door d' intrê van zyn' Zoon,
 Die, heerschende op een' onvergangbren troon,
 JOANNA wenkt, met zyn genâ beschonken,

G g g 2

Om

Om aen zyn zy te heerschen, in den gloet
 En glans der ruime en hoogstverlichte zaelen,
 En in zyn min onendigh aëm te haelen.
 Zy vat dien wenk, en vliegt hem in 't gemoet.

1687.

TER UITVAERT
 VAN MEVROU
IZABELLE BENTINK,
 VROU VAN ENGELBURGH.

Z A N G.

Alles is dan onbestendigh.
 In de wisselvalligheit
 Van ons aerdryk, steeds ellendigh,
 Rykdom, troonen, majesteit
 En op een gehoopte gaven.
 Der alzeegnende natuur
 Worden op een' sprong begraven
 Met haer' luister, kort van duur.
 Al wat leven heeft, is sterfelyk;
 Al wat prykt en praelt, bederfelyk.

T E G E N Z A N G.

Dit bevindt uw erfbezitter,
 ENGELBURGH, en wakkre heer.
 Wat valt hem zyn nootlot bitter!
 Niet verzoet door glans en eer

Van

Van de hertoglyke vierschaer
 En den hooghsten staetheerstoel,
 Nu zyn Lief, noch korts zoo dierbaer,
 Die na 't barnen van 't gewoel
 Zynen boezem plagh te warmen,
 Wordt geblikfemt uit zyne armen.

T O E Z A N G.

Och! nootschikkelyk bezoeken.
 Wat staet gy den Hoogfchout dier!
 Hy zoekt och! in alle hoeken
 Naer zyn IZABELLE en 't vier,
 Dat zyn geesten plagh t' ontsteeken
 Tot een' kuifchen minnetoght,
 Om twee stammen aen te queeken.
 Nimmer waer' hy uitgezocht,
 Waer' niet op 's Thisbyters wagen
 IZABELLE om hoogh gedraegen.

1687.

 T E R L Y K S T A E T S I Ë

VAN MEVROU

M A R I A T O R K,

 BARONNESSE WEDUWE VAN HEKEREN, VROU
 VAN NETTELHORST, ENGHUIZEN,
 EN BARLHAM.

N Eêrduitsche poëzy,
 Myn lust, nu droef, dan bly,
 G g g 3

Hoe

Hoe quyt ge hier uw plichten?

De braeve Lantdrostin
Begeeft ons, Godts vriendin,
Die elk plagh voor te lichten.

Haer deugt, alom bekend,
Waer deugt en wysheit wendrt,
Eifcht meer, dan Zutfens traenen.
Godts kruiskerk, waer zy bloeit
En ter volmaektheit groeit,
Kan zich van rou niet fpaenen.

Vang aen dan, wys Atheen
Van Rynlant, met geweën
Haer grafzerk te besproeien;
En wensch met my, dat ras
Een fenix uit haere as
En kout gebeent magh groeien.

Dat licht, der vrouwen lof,
Een fenix, legt in 't stof,
Ontydigh uitgeblonken,
Of tydigh. mits haer glans
Niet wekken kon, die thans
Hartnekkigh blyven ronken.

Wat dierbaer kerkjuweel
Valt nu het graf ten deel!
Wat fchat! hoe groot van waerde!
Een' fchat, als Salomon
Naer eifch ontvouwen kon,
Bestelpt men hier met aerde.

Hoe fcherft de wyze vorft,
Die Judaes rykskroon torft,

In

In zyn alwyze spreuken,
 De Vryvrouw af, wiens deugt,
 Der hemelgeesten vreugt,
 Van rimpel weet noch kreuken!
 MARYE is 't, die, zoo kuisch,
 Als kloek van geest, haer huis
 Bout, op die zorg geslepen.
 Zy brengt voor haer geslacht
 Godts zegen in, als vracht
 Van ryke koopvaertſchepen.

MARYE kroont met lof
 In Zutſens graeflyk hof
 Den Lantdroſt al zyn dagen,
 Waer hy, als voogt van 't lant,
 De ſtrengſte vierſchaer ſpant,
 Nu van zyn' zoon beſlagen.

MARYE tart robyn
 En perle, ſchoon van ſchyn,
 Een perle zelf der vrouwen,
 Zoo lang haer wyze mont
 Van 't out en nieu verbont
 De ſchatten weet t'ontvouwen.

Dan hoort zich ieder doof,
 Verrukt om 't kruisgeloof
 En om Godts heilgenade,
 Die dees TORKIN naer 't beelt
 Van Chriſtus heeft herteelt
 Uit onvergangbren zaede.

Dus heeft zy, ſint dien tyt,
 Haer' tyt acn Godt gewydt,

Het

Het beste deel verkoren
 Met haere naemgenoot,
 En aen haer Heilants schoot
 Hem 't hart geleent en ooren.

Dus juicht zy met Godts bruit
 In Godt jaer in jaer uit,
 Op Goëls lof beluster,
 Terwyl zy, voor den haert
 Bezorgt, van Lazar paert
 De jongste aen d' oudste zuster.

Haer drift, die oirsprong nam
 Uir Gode, queekt de vlam
 Van Zutsens dienstgenooten.
 O zoogvrou van Godts Kerk,
 Hoe moedigt gy ze in 't werk,
 Getrou en onverdroten!

Nu mist deeze yzere eeu,
 Zoo vol van lantgeschreeu,
 Dit onwaerdeerlyk voorbeelt,
 Dat, wys, aenminnigh, vroet,
 Verliest op hemelsch goet,
 Lang d'aerde heeft veroordeelt:

Dat Zutsen vrolyk zagh,
 En met een' blyden lach
 Eerbiedigh plagh te groeten,
 Waer adelyk beleit
 En Christe nedrigheit
 In haer den volke ontmoetten.

Hoe treurt u 't weeskint na,
 O vroomme Tabitha,

Met

Met raedelooze weeuwen,
 Die, van uw' voet bezocht,
 En van uw hant bedocht,
 Om uws gelyke schreeuwen.

Dees werpt den rok op graf
 En grafzerk, die den staf;
 Alle ongevalschte merken,
 Waer door zich uw geloof,
 Doot buiten liefde en doof,
 Quam zeeglen en versterken.

Elk roept om uws gelyk,
 O Moeder, arm en ryk;
 Elk zagh die ook voor oogen,
 Tot laefnis in 't verdriet,
 Waere uwe WALBURG niet
 Ten Graeffschappe uitgetogen.

Die is 't, die 't staetpaert ment
 In 't Biffchoplyke Drent
 Met d' eer van 's lants Baronnen,
 Wiens deugt, den Nyt te groot,
 Al d' afgunft, vuil en snoot,
 Geboeit heeft of verwonnen.

Staetwyze Debora,
 Gansch Zutfen volgt u na
 Op Godts gewyden drempel,
 Van uwen voet betreên,
 Toen 't reukwerk der gebeên
 U noodigde in zyn' tempel,
 Vaer wel, Mevrouw, vaer wel,
 In 't Neêrlantsch Israël

Hhh

Een

Een wytberoemde moeder;
 Vaer op; gy zyt om hoog
 Al langen tyt in 't oog
 Van uwen Staetbehoeder.

Uw Vryheer milt gekroont
 In Sion, daer hy woont,
 Met goddelykke glansfen;
 Onthaelt op 't englespoor
 De Bruit, die hy verkoor,
 In 's hemels heldre tranffen.

Gy leeft ook hier beneên,
 Daer godtsvrucht en gebeên:
 U in uw vesten kroonen.
 Gy leeft in 't edel bloet
 En ongekreukt gemoet
 Van vier rechtschape zoonen.

In zoons, op wier beleit
 En oorlogsdapperheit
 De Staet geruft magh slaepen,
 Zulke afkomst, vrucht van d' echt,
 Verfiert uw graffté recht,
 En meer dan kroon of wapen.

Zulke afkomst, die den voet
 Van 't nooit verbastert bloet
 En dappren stam van H E K E R E N
 Geduurigh houdt, zal 't lant
 In vrede of oorlogsbrant
 Voor ondergang verzekeren.

1690.

TROOST

D I C H T E N .
T R O O S T

427

A E N M E J O F F E R

ELZABE GEERTRUIT VAN RENSEN,

OP DE DOOT VAN WYLEN HAERE VROU MOEDER,

M E V R O U

ANNA GEERTRUIT

VAN DEN KLOOSTER,
VROU WEDUWE VAN RENSEN.

WElbore ziel, van Godt herboren
En naer zyn beelt, die door geloof
En liefde, nooit verflaeut, nooit doof,
Der zielen bruigom kunt bekooren,

Volg vry uw nooit volpreze moeder
En haere roukoets treurigh na,
Sla vry haer rustplaets naerftigh gā,
Daer zy in slaep legt by haer' hoeder.

Stort vry uw dochterlyke traenen
Op 't Oldenzaelsche tempelgraf:
(Dit eifcht u bloet en bloetplicht af,
Hier helpt Godts bladt u toe vermaenen)

Maer blyf niet vast aen leem en aerde
Noch aerdsche tegenwoordigheit,
Terwyl uw moeder vrolyk scheidt.
Men schat fyn gout ook boven waerde.

Vlieg liever op met arentsvlerken,
Om boven zonneriem en boog
Des hemels met een leevend oog
Uw moeders heil naer eifch te merken.

H h h 2

Zy,

Zy, haer quellaedje doorgestreden,
 Betriomfeert nu ziekte en doot,
 En wat uit Adams ooftbeet sproot,
 Beschiet het wit van haer gebeden.

Ons laeg geweest met lust ontvaeren,
 Op Jesus ingewyde spoor,
 Wordt zy om hoog ontfangen door
 Ontelbre hemellegerfcharen;

En, aen haer Heilants zy gezeten,
 Gelyk hy op zyn Vaders troon,
 Geniet nu bly genadeloon
 Voor al haer lyden, zwoegen, zweeten.

Gekroont met levendige straelen,
 Den weêrglans van 't onsterfelyk licht,
 Messias heilryk aengezicht,
 Leert zy een' vryen adem haelen;

En groeit en bloeit in zuivre liefde
 Van haer' volschoonen bruidegom,
 Door maegt en weduwvrou alom
 Gezocht, waer hy ooit harten griefde.

Dit 's eerst de rechte en echte glori,
 Der zielen onvergangaer heil,
 Gemeldt, als boven 's aerdryks peil,
 In geen geschichtboek of histori.

Dit 's eeuwigh heil, van niemants ooggen
 t' Aenschouwen, die met heerlykheit
 En staet en bloet en majesteit
 Niet legt voor 't kruislam neêrgebogen.

Dit

Dit was 't bedryf van uw Vrou moeder,
Mejoffer, al de jaeren door,
Die zy op ANNAES heilzaam spoor
Volendt heeft zonder hoeft en hoeder.

Dit is het onwaerdeerbaer voorbeelt,
Dat zy uw' geeft ten erve laet,
Waer door al 's werelts eer en staet
Met vrucht en blydschap wordt veroordeelt.

Dees deugt, zoo ryk door Godts vermogen
Met Abrams grooten loon beloont,
Van 's werelts rechter zelf gekroont,
Moet billyk uwe traenen droogen.

Ook eifcht uw moeder nu geen klaegen,
Noch ongeregelt lykmisbaer,
Uw godtsvrucht, fix geregelt naer
Haer voorschrift, kan haer best behaegen.

Ook zal u steeds haer lot bejegenen,
Behaegt het Gode, aen wien ze u schonk.
Van kintsbeen af, u, out of jongk,
Voortaan met zyn gelei te zegenen.

Dit roept ze, als een' onfaelbren regel,
U toe uit d' ongestoorde rust.
Hier aen hechte ik, Godts knecht, met lust
En op Godts eigen last, myn zegel,

1694.

U I T V A E R T
 V A N M E V R O U
A D R I A N E S O F Y E,
 G E B O R E N E
V A N R A E S F E L T,
 V R Y V R O U V A N W A S S E N A E R, O B D A M, L A G E,
 T W I K K E L O, &c. &c.

Wie helpt myn' traegen geest een lykgezang stoffeeren,
 Dat **W**ASSENAER, de kroon, het hooftsieraet der heeren
 Van Hollants Ridderfchap, den mateloozen rou
 Help' matigen, en, als de bron des lichts, in 't oosten
 Gerezen, door zyn klank 't benaeude hart vertroosten
 In 't onverhoopt verlies der onwaerdeerbare vrou?

Zyt gy, zyt gy het niet, grootachtbre zangheldinnen,
 Die Fokis en Parnas en Pindus tempeltinnen
 Verlaet om Leiden, die den Brittenburgfchen Ryn,
 Wanneer ge u, van Gronouw en Voorbroek naer de kooren
 Van Febus opgeleidt, in Roomsche en Grieksche laet hooren,
 Wekt uit de killen van zyn smoorend kristallyn?

Gy zyt den Baenderheer' voor d' opperschoolvoogdye
 Dien lykdienst schuldigh; gy betreurt met recht **S**OFYE,
 Een nooit ontaerde telg uit **R**AESFELTS ouden ftam,
 Wiens wapendapperheit Westfalen overkraeide,
 Die Munsters Biffchopsftaf tot 's volks genoeggen zwaeide,
 Maer vyant van geweld en blaekende oorlogsvlam.

Ook

Ook zult gy niet alleen ter droevige uitvaert koomen,
Bataeffche zangberg. d' eer der Munsterlantsche stroomen,

De bruine Dinkel volgt van verre, stil en stom,
De zwarte lykbaer, die dees Baendervrou, van dagen
Zoo jong, zoo bloeiend, al t'ontydigh uit zal draegen,
En dryft nu nergens meer gezwinde molens om.

't Vryheerlyk Lage, een kring, vol weelige landouwen,
Van haer Vrou moeder door verheve kerkgebouwen
Der volken Heilant en zyn kruisleer toegewydt,
Beroert, als voor twee jaer, zyn halfgespronge vesten,
En mengt met Veluwsche, met Rynlantsche gewesten,
Met Ede en Waffenaer zyn traenen en gekryt.

't Westvriesch Obdam, gevolgt van 't Overyffelsch Delden,
Geboortewieg en graf der staetgeleerde helden,
Die 't recht hanthaefden in ons Twentelant met lust,
Zal ook met uw gedicht gezocht en snikken mengen,
En nevens Twikkelo des Zeevoogts graf besprengen,
Die zyn schoondochter in den heldenhemel kust.

Wie volgt dees lykbaer niet van Nederlantsche grooten
En kleenen, eël uit aerdsch of hemelsch bloet gesproten?

Elk is vermacgfschapt aen dees hooggebore ziel:
Mevrouwen, heeren door eene aedlyke geboorte,
Herbore vroomen door een zaet, dat uit de poorte
Des hemels, om Godts Zoone een krooft te teelen, viel.

Elk volg' dees treurkoets dan uit dubble bloetverwantschap,
Gelyk d' onzichtbre stoet van 's hemels ryksgezantschap,

Die, vlug van drift, schoon niet genoemt in d'uitvaertseël,
Niet in den langen sleep des lykrous ongeroepen,
Vrou ADRIANES baer geleidt by gansche troepen,
Het grafliet zingende met haer vergoode keel.

Ge-

Geloof en Liefde en Hoop, een trits van hofgespeelen,
Van hemelzusters, die 't genot der Godtheit deelen

In vrede en minzaamheit, treên hant aen hant vooruit,
Daer heur Godts hant geleidt, in hemelschen sieraede,
Getuigen alle drie der godlyke genade,

Die Vrou SOFYE kroont, gelyk een hemelbruit.

Haer lykkoets volgt een reeks van ongeveerinsde werken,
Bekent en onbekent by menschen, slechts te merken,

Te tekenen by Godt in 't onuitwischbaer bladt
Des levens, mits haer geest, van 's hemels Geest bezeten,
Den hemel slechts behaegt, en in 't oprecht geweten
Al haer genoeg en allerrykten schat.

Nochtans zal 's Gravenhaeg met Twikkelo en Delden
En 't gansche kerspel haere oprechte deugden melden,

Zoo lang Godtsdienstigheid, die zonder schynverniss
Of Farizeuschen gryns, in rein gemoet en zeden
Eenstemmigheid bewaert, schoon niet alom geleden,
By deugtbeimmers in rechtvaerdige achtinge is.

Ons Twente dankt heur' naem voor Christelyk meêdoogen
En milde goedigheid, die d' Arremoê ten oogen

De traenen uitperst op het Haegsche heldengraf.
Dit is de rok, zegt zy, daer my Mevrouw meê kleepte,
Berooit en naekt; en dit het schepel, dat zy, reede
In zwaeren honger, my onafgestreken graf.

Haer deugt, geleeraert door haer moeders schoonste voorbeeld,
Die blinde wereltscheit en trotsheit braef veroordeelt,

Zoo lang zy licht en kroon is van den adeldom,
Geleidt SOFYE naer het hoogste feest der feesten,
De wellust van gekleepte en ongekleepte geesten;
En AMADEË heet haer dochter wellekome;

SOFYE

SOFYE, vroeg gezint heur' naem in kracht te zetten,
 Haer jonge jaeren fix te stieren naer de wetten,
 Die boven 't starrendak de groote Godtheit leeft;
 Haer wysheit vroeg gezint aen d' ongeschape wysheit
 Te huwen; een bedryf, waer in de hoogste prys leit,
 Als 't heerlykst proefftuk van der stervelingen geest.

Dit is gelukt: hier van kan d' Amstelstroom getuigen;
 En 't wereltruchtigh Y verhaelt ons, hoe in 't buigen
 Haer godgelaetenheit zich voegde naer Godts wil;
 Hoe 't Christelyk gedult, bestreên van ramp op rampen,
 Die ziel en lyf aen boort in 't lest op 't felste klampen,
 Zich droeg in 't uiterste gevaer, geruist en stil.

SOFYE, in dit gedult stantvast en onbezweken,
 Terwyl ze alle uuren haer' ervvyant door ziet breeken
 Met winste, treedt den Doot kloekhartigh onder 't oog,
 Bevecht, betriomfeert het hoofd der nachtgedrochten,
 Door haer' Verlosser en haer zelf al afgevochten,
 Als overwinneres, gelauwert van om hoog.

Dit is 't genâloon van rechtschape kruisheldinnen,
 Gemoedigt om Godts ryk met vroom geweld te winnen,
 Door 't sterkste zielgeweer, Messias kruisgeloof.
 Dit is de prys, van uw SOFYE vroeg ontfangen,
 O WASSENAER, op 't endt der renbaene opgehangen.
 By deeze kroon staen gout en diamanten doof.

Dees zege, dees triomf moet uw gemoet vertroosten,
 En vaegen met een vaert, als 't uchtendbaerend Oosten,
 De dikke nevels wech, Godts raetbesluit ten prys.
 Hoe vlug, hoe vrolyk koomt uw Schoone om hoogh gevaeren
 Uit 's werelts woesteny, als steile rookpilaeren!
 Hoe rickt haer tabbert naer den geur van 't Paradys!

Hoe blaest ze een vryen aëm in Edens ope luchten!
 Hoe plukt ze, bly van geest, van 's levens hout de vruchten,
 En reikt ze met haer blaën den Baenderheere toe!
 Dien bidt ze zyn verdriet in 's levens stroom te blussen,
 d' Ontschape moeder in haer bloeiend krooft te kussen,
 En (wie kan 't weigren?) ook Godts balssemryke roë.
 1694.

DE UITVAERT

VAN MEJOFFER

HENRIKA MARIA VAN DEN KLOOSTER,
 DOCHTER TER GROOTE WEEDE.

OWeerselo, van outs gesticht
 Om Gode in ootmoet te behaegen,
 Vol onkunde eerst, met ryker licht
 Van kennis in dees leste dagen
 Bestraelt, ruim op uw kloosterkerk
 Voor KLOOSTERS afgeleest gebeente.
 d' Aertspriester, die, nu boven 't zwerk
 Gezeten, in zyn borstgesteente
 Haer'naem voor zynen Vader draegt,
 Van wien zy haer herboorte rekent,
 En, eer 't in 't Oosten heeft gedaegt,
 In 's levens blaën is aengetekent,
 Slaet trou dit overblyffel gâ
 In Twentes afgeheinde plekken,
 En houdt haere afch in 't stof te rà,
 Op 's werelts jongsten dagh te wekken.
 Dit loofde haer de bruidegom
 Der uitgekore maegdezielen,

Voor

Voor wien om laeg 't geschapendom,
 Om hoog ontelbre geesten knielen,
 Toen zy, van Godt gesierde bruit,
 Hem d'eerst ontloke jongkheit wydde,
 En, met zyn beeltnis schoonst vertuit,
 Haer zeden naer de zyne vlydde.

Ook sterkte hy, die d'edelste is
 Van duizent minners, met zyn zegel
 Deeze overgroote loftenis,
 Naer ouder tyden wet en regel.

Hier plagh zich haer herbore ziel
 In Jesus onuitspreekbre liefde,
 Die met de Slange, door zyn hiel
 Vertrapt, hem aen het moorthout griede,
 Geleeraert van haer vroomme moei,
 Stichts waerde moeder, te vermaeken,

Terwyl uw takken in hun groei,
 Belaên met puik van vruchten, kraeken.

Hoe zoet (gy weet het, o geboomt,
 Zoo zwaer van toppen opgeschoten,
 Waer langs het zilvren beeknat stroomt,
 O lieflyk lustvertrek der Grooten)

Plagh deeze welgebore maegt
 Langs uw waerande en wei te wandelen,

En, daer geen hoffpie haer belaegt,
 Met haeren bruidegom te handelen!

Van 't ruiſſchend nat in slaep gesuft,
 Van eike - en beukeblaên belommert

Slaept zy in Jesus arm geruft,
 In d'ope lucht gansch onbekommert.

Een heuvel, een verschoven plek,
 Is 's uchtens haer gebedekamer

En 's avonts haer geheim vertrek.
 Waer valt de Godtsdienst aengenaemer,
 Dan daer van 's hemels majesteit,
 Waer voor zich alle schepsels buigen,
 En van zyn mededeelzaamheit
 De groote en kleene weereit tuigen?
 Het kleene ront, HENRIKA zelf,
 Draegt van Godts goet volkooome kennis,
 Haer toegevloeit van 't blaeu gewelf.
 Wat waer 't een snoode hoogheitschennis
 Den ongemeeten overvloet
 Van overaerdsche hemelgaven,
 Die Godts gezin op rente doet,
 In d' aerde ondankbaer te begraven!
 Neen; Joffer KLOOSTER, een MARY,
 Een naemgenoot van Godts Moeder
 En noch twee zielen, van na by
 Behoënde 't lyk van haer' Behoeder;
 Een naemgenoot van MARY,
 Die 't eenigh noodigh heeft verkoren,
 En 't beste deel, dat van haer zy
 Nooit wechgerukt wordt, nooit verloren,
 Verheerlykt haeren Godt, wiens gunst
 Haer kruisgeloof door smart kooft toetsen,
 Door zelf geneesbaer noch door kunst,
 Op haer benaede legerkoetsen.
 Hierop hygt haer stantvaste ziel,
 Noch vroeg aen 't wankelen noch spade,
 Maer blyde en stil, hoe 't hem geviel,
 Naer 's Heilants liefde en kruisgenade,
 En valt, van wederliefde warm,
 Den bruidegom, die zich kooft neigen

Toe

Tot haere omhelzing, in den arm,
 Als hem, haer' grooten kruishelt, eigen.
 Ontfang nu, Weerselo, gesticht
 Om Gode in ootmoet te behaegen,
 Vol onkunde eerst, met ryker licht
 Bestraelt in deeze leste dagen,
 Mejoffer KLOOSTERS kout gebeent,
 Ge-eert by Christus borstgesteent.
 1696.

L Y K B E D D E

VAN MEVROU

IDA LUKRETIA VANDER BEEK,

GEMAELIN VAN DEN HEERE,

ERNST BARON VAN REEDE,

'HEERE VAN DEN PARKELAER.

HOe vinnigh, hoe afgryfelyk, met wat slag
 Treft d' allerjongste dagh
 Van Wintermaent in 't afgeronnen jaer
 Uw hofftê, vol misbaer,
 O REEDE, bloem der Ridderen!
 De Parkler raekt aen 't sidderen.

Uwe IDA; UW LUKRETIA, zoo kuifch,
 Als schoon, de zuil van 't huis,
 De hooftpilaer, bezwykt, hoe vast en pal.
 Gy yvert om haer' val
 Door schraegen en door stutten,
 Maer och! vergeefs, te schutten.

Zy stort. vergeefs om menschen hulp gedraeft,
 Als Godt den akker graeft,
 Die zyn geslacht met lykstof en gebeent
 Een zachte rust verleent,
 Tot dat de zonnestraelen
 Haer glanssen binnen haelen.

d' Alweerende heeft al van langer hant
 In Twelloos tempelzant
 Een wooning haer geheiligt lyf bereidt,
 Daer 't Godts bazuin verbeidt,
 Gelyk zyn Spruit hier boven
 Haer ziele in 't hof der hoven.

Daer woont de ziel, die, 't leven wars, te groot
 Voor d'aerde, d'aerde ontvlood
 Op's hemels weenk, de lieve wedergâ
 Verliet, doch zonder schâ,
 En al't gewoel der menschen,
 Steets ydel in hun wenschen.

Deeze eedle ziel, in d'eerstopgaende jeugt
 Verliest op wyze deugt,
 Verhaefste zich al vroeg, om't vol genot
 In haeren goeden Godt,
 In Godt alleen te vinden,
 Het goet van zyn beminden.

't Geracnte, nu aen spier noch zenuw vast,
 Dankt zyn' welboren gast;
 De geest zyn' waert, die hem een poos beleeft
 Gehooft, gehuisvest heeft,
 En vliegt met slaenden vlogel
 Naer't stamhuis, als een kogel.

Gy,

Gy, REEDE, volgt dien geest, bedrukt van oog,

Terwyl hy vaert om hoog,
Als d' adelaer de zonne in 't aengezicht,

Naer 't ongeschapen licht
Der hoogste hemeltranssen,
Een eenigh vier, drie glanssen.

Haer kruisgeloof en nedrigh liefdewerk,

Het ongetwyffelt merk
Der weêrgeboort, volgt ook haer snelle vlucht,

En tekent al de lucht
En negen starreboogen
Met Israelen voor elks oogen.

Zy strykt in 't licht. der zielen bruidegom

Heet I DA wellekom
Door eenen kus, en zet d' alschoone bruit,

Met Ofirs gout vertuit
En opgehuldt, zeer blyde
Aen zyne rechte zyde.

Dees rechte zyde, een bron, een milde vloed

Van water en van bloet,
Godts vredeftadt ten dienste en Davids huis

Ontsprongen aen zyn kruis,
Heeft haer met gansche plassen
Dan top tot teen gewassen.

Zy, van jongs af 's bloetbruigoms lust en vreugt,

Heeft in de zuivre jeugt
Hem 't moedigh hart ten boezem uit gelicht

Op 't punt van haer gezicht,
En Michaël verwonnen
Door eene van haer zonnen.

Lu-

LUKRETI, nu verheerlykt van Godts Zoon,
 Verheven op zyn' troon,
 Belacht, bespot al 't overdwaelsch gebrom
 Op gryzen adeldom
 En ras verbeurde tittelen,
 Daer dwaezen zich mê kittelen.

Zy kent geen stam, geen overout geflacht,
 Dan dat, bevrydt van pracht,
 Als slyk, vertrapt, wat wereltlingen streelt,
 Herboren naer Godts beelt
 Uit onvergangbren zaede
 Der hemelsche genade;

Dan dat, gedekt door Jesus kruisbanier,
 Gewapent met zyn vier,
 In zynen kryg de hel en doot braveert,
 Zich zelf betriomfeert.
 Dit adelt eerst rechtschapien:
 Dit siert eerst kroon en wapen.

Dus zegepraelt dees dappre Ifralyтин,
 Godts en der Englen min,
 En voert met al 't gekluifert wereltsdom
 In zegestaetsi om
 Den helhont, afgebeten,
 Aen zyn driedubble keten.

Zy, moedige en zeeghafte kruisheldin,
 Van 't hemelsch hofgezin
 Onthaelt, smaekt in Aertsvader Abrams schoot,
 Wat Abrams zaet genoot,
 De hemellekkernyen,
 Daer Englen by bedyen.

Godts

Godts lofzang is haere onverteerbare spys

In't eeuwigh paradys;

En zy, haer werk verpoozende door rust,

Verlaet den dorst met lust

Aen kristallyne beeken,

Die uit Godts rykstroom leeken,

Dit's heil, O REEDE; uw I DAES duurzaam heil.

Dit zette uw traenen peil.

Doch, viert ge liefst uw droeffenis den toom,

Schrei uit, en zonder schroom;

Vereeuwig haer waerdye

Door kunst van poëzye.

Zing op uw luit, hoe haer volmaekte geest

U wondt en u geneest;

Hoe d' eedle telg van Amerongen zit

Door 't levenwekkend git

Van haer bezielde lonken

In bant en boei geklonken.

Zing haer vernuft en yvrigh kruisgeloof,

Haere aendacht, flaeu noch doof,

Die met Godts spys het hart door d' ooren voedt:

Zing, hoe haer d' yver gloet

Van Godts gewyden tempel

Verteert op zynen drempel.

Dan vult de reuk van I DAES goet gerucht,

Als wierookgeur, de lucht

Ten wederzy des lantitrooms; en de tyt,

Die rou en rampen flyt,

Kan haer gedachtenissen

Nooit uit uw herffens wiffen,

K k k

Dan

Dan houdt uw krooft, geprikkelt door de faem
 Van moeders heldren naem,
 Haer' voet, en gy uwe uren best te rā,
 Tot dat de heilgenā
 U by haer zet, o REEDE,
 In 't ryk van rust en vrede.

1697.

OP DE ZALIGE DOOT
 VAN MEVROU
CHRISTYNE DAPPER,
 WEDUWE VAN DEN HEERE
JOAN VAN MARKEL,
 BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER.

Wie volgt nu niet, hoewel onopgeroepen
 En ongenoodt, deeze opgeheve baer?
 Vloeit, burgers, toe met ongetelde troepen.
 De vroomme Vrou van MARKEL, leest in 't jaer
 Verscheiden, wordt ontydigh uitgedraegen,
 En leeraert elk, die graeg goê lesfen hoort,
 Op deeze wys: *Betrou geen zomervlaegen,*
Licht door een herfst verdronken en gesmoort.
Myn jongkheit, vroeg gehuwet en blyde moeder
En weduw, treurt eu quynt straks van verdriet,
Tot 's hemels gunst haer schenkt een' tweeden hoeder,
In wien myn hart het hart des eersten ziet.
Wat is my heils, wat onheils sint bejegend!
Wat smaekte ik roets! wat vleide my al schoons!
 De

De vruchtbaerheit, van Godt my toegeregent,
 Brak weeligh uit in dochters en in zoons,
 Door huwlyk al en door gezagh verheven.
 Ik zagh myn lust aen zulk een zevental,
 My zegenryk door kinders en door neven.
 Myn stam, riep elk, stond tegens onheil pal.
 Maer och! TERBORGH, 't sierael der Hanzestede,
 De trap, waer langs myn huis tot hoogheit steeg,
 TERBORGH, de bant van broederlyken vrede,
 Ontviel de Stadt en vryen Staet, en zeeg
 Zyn droeve weeu, nu onderloos, uit d' armen.
 Met hem zeeg ook de zon van myn geluk,
 De zon, die my quam koestren en verwarmen.
 Wat trof my na dien ondergang een druk!
 Een schoonzoon en een zoon, beide aen hun ende,
 d' Een op een sprong, en d' ander traeg geraekt,
 Verzwaeren door hun nootlot myne ellende.
 Dit krenkt me, aen lyf en ziel geledebraekt.
 Het lyf, te zwak, om zoo veel ramps te draegen,
 Bezwykt, geplaegt met ongeneesbre ween.
 De ziel, vol hoops op ongesteurde dagen,
 Zoekt troost by Godt, haer toeverlaet alleen.
 Die sterkt haer ook door zyn getuigenissen.
 Myn krankbed is zyn beste predikstoel.
 Daer leeraert hy door spreuken, die nooit missen,
 De werelt, vol benaeut of bly gewoel,
 Vol valschen schyn groothartigh te versmaeden.
 Myn lydzaemheit leert, yverigh en stil,
 Door 's hemels Geest, den tolk van 's hemels bladen,
 De lessen van Godts onbesproken wil.
 Al 't wereltsdom is lang by my veroordeelt.
 Daer toe behoeft, o Godt, geen nieuwe roel.

*Myn nedrigheit, uw gaef, naer Jefus voorbeeld,
Toont, u ten prys, hoe my ooit was te moe
In 't vleien van 't geluk, dat elk betovert.*

*Ik hield, gesterkt door d' opperste genâ,
Uw heirbaen steeds, myn' boezem onverovert
Door ydelheit, en 's hemels gunst te râ.
Nu kan beneên my geen vermaek behaegen.*

*Gy, Godt, gy zyt myn glori, vreugt en fchat.
Gy hebt myn' geest van 't aerdsche pak ontslagen,
Die nu door 't oog uw majesteit bevat;*

*Uw majesteit, waer voor de vlag moet ftryken,
Wat, op gezagh en hoofche titels trots,
Om laeg braveert; die nimmer aen 't bezwyken,
Geschapene eer verduurt, gelyk een rots.*

*Bou dan, o mensch, geen hoop op zomervlaegen,
Licht door een herfst verdronken en gefmoort,
Gevolgt, gemengt met droeve en donkere dagen.*

*En gy, myn vleesch en bloet door uw geboort,
Draegt, dochters, draegt, o zoons, uw lot geduldigh.
Dit zyt ge Gode en ook uw Moeder fchuldigh.*

1689.

T R I O M F K R A N S

V A N M E V R O U

B A R T H A K R A N S,

HUISVROU VAN DEN HEERE

J O A N N E S B U I S,

SEKRETARIS DER STADT ZWOLLE.

O Ntzagh de Doot oprechte deugt en zeden,
Vrou Buis, het licht der vrouwen, leefde weêr
In

In onze lucht; men zagh die vroomen heden
 Veel jeugdiger, dan toen haer hant wel eer
 Met hart en mont den Sekretaris troude,
 Die, diepst geraekt door deezen fellen slagh,
 Zyn BARTHA, die helaes! te vroeg verkoudde,
 Begeerigh volgt en naooft nacht en dagh:
 Ook spreidde noch dees KRANS een reeks van jaeren
 Den zoeten geur van haer godtsdienftigheid,
 Die, als een wolk van wierook opgevaeren,
 Den reuk behaegt der hemelmajesteit,
 En d' englen kan tot vrolykheit ontvonken,
 Die, zweevende voor Godts verheven troon,
 Haer ziel om stryft beminnen en belonken,
 Als 't wit der min, der kruismin van Godts Zoon:
 Zy stichtte noch door 't voorbeeld van haer leven.
 Het huisgezin, dat, maghteloos en teêr,
 De kracht niet is van 't kruisgeloof gegeven:
 Zy oeffende door Jesus woort en leer
 d' Onweetendheit van onbedreve zinnen,
 Op dat ze door Godts kennis, d' een'ge bron
 Der liefde, Godt trouhartigh leerden minnen
 En volgen, als de zonnebloem haer zon:
 Haer yver trök noch godtverliefde zielen,
 Wanneer ze, met gezin en krooft verzelt,
 Ten koore quam, om voor Godts Lam te knielen;
 Het eenigst, daer zy haer geluk in stelt.
 Maer och! nu wordt die zalige uitgedraegen,
 Naer heur verdienst van wees en weeu beschreit
 En armen, die luitskeels hun lot beklaegen,
 Zoo dik geredt in hun verlegenheit,
 Al roemende, hoe zy, met aerdsche goeden
 Verrykt, de weelde en wellust van haer' staet

Geruft verſmaedt om d' armoë milt te voeden,
 Befnoeiende geoorloofde overdaet.
 Om ryklyker behoeftigen t' onthaelen,
 Terwyl Godts Zoon, haer pracht en onderhout,
 De ziel verſiert met gloriryker ſtraelen
 En glans, dan van geſteente en zyde en gout:
 Te vrolyker daerom en onbeſlommert,
 En aen geen aerde en aerdsche zorgen vaſt,
 Daer zich de zucht tot ſchatten mê bekommert,
 Die deeze ziel verdrukken, als een laſt.
 Godtvruchtigheit geleidt dit lyk ten grave
 In 't heiligh huis, daer zy Godts outer plagh
 Met offerande en onbekrompe gave
 Geruft en bly te nadren, dagh by dagh;
 Bazuinende, hoe BARTHA, vroeg gebogen
 Aen Chriſtus voet, het beſte deel verkieſt,
 Dat haer geen vloek ontweldigt, noch vermogen
 Des afgronts, hoe verwoedt en fel die briefcht;
 Bazuinende, hoe zy 't gemoet kan ſpeenen
 Van wereltscheit, hem, dien haer ziel bemint,
 Alleen ter liefde, en van haer kintsche beenen
 Den bruidegom der zielen zoekt en vindt;
 Hoe zy altyt Godt volgt op zynen drempel,
 Zoo lang haer zwak gebeente volgen kan,
 En nergens ruſt, dan in zyn' aerdschen tempel,
 Het voorhof in Godts hemelſch Kanaän.
 Wel hem, die zoo van onbeſproken wandel,
 Voorzichtigh en eenvoudigh zonder erg,
 Als Chriſtus duif, zoo zuiver in zyn' handel,
 Her burgerrecht verkrygt op 's Heeren berg,
 Daer niemant woont, dan die 't geveinfſt bedriegen
 Vervloekt, als zy, en met een oprecht hart

De

De waerheit spreekt, en van verboden liegen
 Zyn lippen speent, al dreigt hem ramp en smart.
 Maer gy, Godtvruchtige, legt nu ontschappen,
 En hebt uw schult, de dootschult afgelegd,
 Niet doot nochrans, maer voor een' tyt ontslaepen,
 Tot dat Godts Zoon in 't uiterste gerecht
 De lyken weêr zal huwen aen de zielen,
 En gy, gewekt door 't engelsche geluit,
 Den Rechter volgt, daer duizent englen knielen,
 Trompettende zyn' lof eeu in eeu uit.
 Die lof kan haer op 't sterrefbed vermaeken,
 Dien zy, zoo lang haer godgewyde tong
 Zich roeren kon, en 't hart een blydschap smaeken
 En zekerheit, naer Davids wyzen zong.
 Zy zong, hoe hy met toegenegene ooren
 Haer sterfgebeên in deeze leste smart
 Gehoort had, en noch uit zyn' troon quam hooren,
 Hoe haer gesmeek hem had gegaen aen 't hart.
 Zy zong, hoe zy in naere en donkre daelen
 Omzwerfende, en beschaduwde van de doot
 En dootschen schrik, noch ongeluk noch quaelen
 Ontzaggh, om dat Godts staf haer troofste in noot,
 En zy zich moght verlaeten op zyn hoede;
 Hoe zy, den nyt van 't vyantlyk gespuis
 Ten spyt, verrykt met onvergambren goede,
 Hem zonder end zal dienen in zyn huis;
 Tot dat haer ziel, gezetelt op de vlerken
 Van haer geloof, het kruisgeloof, elks oog
 Begeeft, en, door haer deugdelyke werken
 Gevollegt, den triomfkrans strykt om hoog.
 Zyn andre nu om titels op hun zerken
 Begaen, Vrou Buis schiet nooit aen lof te kort:

Zy

Zy vlecht zich zelf een' lofkrans van goê werken,
Een' krans, die, als heur stamschildt, nooit verdort.

1672.

A E N D E N H E E R E
J O A N R E E L A N D T,
LEERAER VAN CHRISTUS KERKE TE AMSTERDAM,

OP DE DOOT ZYNER HUISVROUWE, JOFFROUWE

A E G J E P R I N S.

GETrouwe REELANDT, die aen d' Amstellantsche stroomen
De kudden weidt, die u d' Aertsherder heeft betrouwt,
Terwyl my d' Yffelviet met haer begraefde zoomen
En 't Hunneper geboomt alle uren wakker houdt;
Hoe magh het u van 't hart myn treurgezang te vergen?
Of dient de poëzy by een benaeut gemoet?
En myne poëzy, die uit geen Griekische bergen
Haer' oirsprong trekt, noch stroomt met eenen milden vloed.
Gy echter, gy gebiedt my 't lykstof te beroeren
Van uw PRINSES, te vroeg in 't vaderlyke graf
Gedompelt: een bedryf, nooit veilig uit te voeren,
Nooit ongewroken van cene ysselyke straf.
Petrarcha, in zyn rust na zesmael vyftigh jaeren
Besprongen, wordt het bloet door al zyne aders warm;
Om dien vermetelen getrooft in 't schilt te vaeren,
En vordert wraek om hoogh van zynen rechten arm.
Zyn lieve Laura zelf, uit haer geheiligde assen
Ontwaekend, vliegt met moet den roover in 't gezicht.

Geen

De graeuwe munnixkap is roê noch strop ontwassen;
 En Martinel schrikt noch voor Zuilichems gedicht.
 Op uwen wenk nochtans ryft uit haer donkre kamer
 Uw lief door myn gezang, dat doode geesten wekt.
 Gy ziet ze grooter, dan voorheen, niet aengenaemer,
 Terwyl een droeve wolk haer tweelingzonnen dekt.
 Gy hoort ze: luister toch naer d' uitgeleze woorden
 (Zoo dik uw tovervaers) van haer' bestorven mont:
O ziel van myne ziel, wiens deugden my bekoorden,
Zoo lang myn geest zich in den leemen kerker wond,
Wat wroet gy dagh op dagh in d' aerde van Godts akker,
En gunt uw klaghten en gepeinzen nimmer rust?
Wat roept uw heesche stem myn dor gebeente wakker?
't Was aerdsch en sterfelyk, dat gy dikmael hebt gekust.
't Was aerdsch en sterfelyk, en u slechts te leen geschonken.
 Nu heeft u d' Eigenaer 't gebruik vroegh opgezegd,
 Die Eigenaer, wiens gloet en leevendige lonken
 De ziel bekooren, die in minnezwymen legt.
 Myn geest, om hoogh gevoert op Serafyne wieken,
 En van al d' aerdscheit vry, ziet hem in 't aengezigt,
 Die, blank en root, gelyk het bloozend uchtendkrieken,
 Herbore zielen kroont en zegent met zyn licht.
 O licht! o glans, o gloet! o onuitbluscbbre straelen!
 Gy zyt de spiegel van het zuiver engelsdom,
 Gy zyt de lucht, waer in de zielen adem haelen,
 Die Jesus ryken troon bestuwen om en om.
 Wat vreugt, wat glori magh toch haelen by uw waerde?
 De flaeuste flikkering van d' ongeschape Zon,
 Die 't hemelsch hof beschynt, verdooft al wat op aerde
 Den naem van blydschap of van licht ontving en won.
 Een enkel oogenblik te leeven by die glanssen
 Vereeuwigt straks de ziel, die, heel van top op teen

Gezaligt, eenen dagh in 's hemels voorhofstrassen
 Op hooger prys zet, dan tienduizenden beneên.
 Gun dan uwe oogen vré, uw rootbekretene oogen,
 Waer in myn aerdsch gezicht zich steeds te spieglen quam,
 Noch met een dunne wolk van sterfelykheit betogen.
 Nu spiegelt zich myn geest in levendiger vlam.
 Gy weet, hoe lief myn hart in uw gezelschap woonde,
 Eer 't hemelsch raetbesluit, met diamant gesneên
 In 's levens eeuwig bladt, dat in den hemel troonde.
 Nu leeft en zweeft het daer, en kent geen ding beneên.
 Ai laet dan uw PRINSES in vrede en vryheit rusten,
 En wachten in haer graf op 's werelts jongsten dagh,
 Die u en my verzaedt met weêrgalooze lusten,
 Waer van de ziel alré den voorstvaek proeven magh.
 Of moet uw lyk misbaer uw' eigen mont beschaemen,
 En al die lessen, die de Ryper kruisgemeent
 In haer verlegenheit ontving met Ja en Amen,
 Terwyl'er huis op huis om zyne vlammen steent?
 Herdenk, heeft myn verlies uw zinnen niet geplondert,
 Hoe vast een' troost uw tong den weezen dikwyls gaf
 En droeve weduwen. de doot stond zelf verwondert,
 Dat haer gewelt en moort geen winst deên met het graf.
 Wat wint ook doot en graf, wanneer zy juiste leden
 En prille goelykheit braveeren door hun schicht?
 Ons beste, ons godlyk deel, geberbergt slechts beneden,
 Vaert met eene englevlucht terstont in 't hemelsch licht.
 Het loome lichaem zelf is haer gewelt ontwassen,
 Dat, in den ouderdom der werelt weêr verjongt,
 Gelyk een arent, en gezuivert in de plassen
 Van Jesus kruisbloet, met een' nieuwen luister pronkt.
 Zal uw welspreekendheit, zoo ryk, als Kedrons aders,
 Dan voor een' ruimen tyt verdorren? neen, o neen.

Het

Het dient geen uurwerk, dat het stil legg' met zyn raders.
 Ook dient dit minst, weet gy, de moeder aller stein.
 Die groote moederstadt, de schouburg uwer gaven.
 Is met den overdaet van traenen niet gedient,
 Zoo weinigh, als myn ziel, die haer gewenschte haven
 Bezeilt heeft, hou dan op, niet egā meer, maer orient.
 Of wilt gy dankbaer de gedachtenis bewaeren
 Van uw PRINSES, bezorg de panden van haer trou.
 Die vordren bei den lust en yver uwer jaeren,
 En vaders hart, maer vry van maeteloozen rou.
 Ontfelde droefheit kooft geen dooden ooit te stade,
 En voedt elk oogenblik des levenden verdriet.
 Ga dan met Godt, myn vriend, en 't heiligh blad te rade,
 En stop den traenenvloet, die uit twee oogen schiet.
 De tyt kooft, dat ons krooft het stil gemoet verblye,
 Wanneer die elk beschout, als printen van ons beelt,
 Daer vaders ryp vernuft en vlugge dienstvaerdye
 Met moeders vriendschap en geloof en deugt in speelt.
 Ai steur dan nimmer myne in rust gelegene assen.
 Al moet uw roozelaer, te schielyk uitgebloeit,
 In Ryper gront vergaen, uit Ryper gront gewassen,
 d' Afzetsels troosten u, wier geur aen 't T herbloeit.
 Zoo spreekt uw zalige, uw PRINSES, met bleeke lippen,
 En steekt het minvier aen op nieu, terwyl gy zucht.
 Maer wacht u, REELANDT: zy zal uwen mont ontglippen,
 En smelten in uw' arm, gelyk een dunne lucht.
 Gy ziet het ook; want zy, uw lief, om hoogh gestoven,
 Trekt met die hemelvaert een vierstreek door de lucht,
 Verdwynt, gelyk Kreuze, in Trojes barrenoven;
 Gy wenscht uw' hemelling goê reis met eene zucht.

1679.

L I I 2

T E R

T E R L Y K S T A E T S I E
V A N J O F F R O U W E
M A R G A R I T E V A N B E N T H E I M ,
H U I S V R O U W E V A N D E N H E E R E
H E R M A N L A N G E .

O Kostle PAREL aen de kroon van uw geslachte,
 En PAREL van uw sex, hoe bleek is nu uw glans,
 Of neen, hoe schittert gy wyt boven elks gedachte
 Met leevendiger gloet in 's hemels hof en trans!
 Dit was de wensch der ziele en haer gestadigh maelen,
 Wanneer die vrolyk liep haer' Bruigom te gemoet.
 Die kroonde zyn vriendin met zegenryke straelen,
 Den weêrschyn van zyn licht, in eenen geestenstoet.
 De mantel van het heil en zyn rechtvaerdigheden,
 Een kostlyk staetsikleedt, en ryklyk geborduurt,
 Bedekt de blanke ziel en volgeschape leden,
 Terwyl de lange sleep de goude straeten schuurt,
 Gy hebt, o dochter, die uit bovenaerdschen bloede
 Van Godt herboren zyt, de stem van uwen Godt
 Gehoorzaemt, en vergeet met rustigen gemoede
 Uw volk en maegschap en gezegent huwlykslot.
 Uw sterflust weigerde ook uw' zuigeling te hooren,
 Uw sterreflust, die, van een' hemelgeest bezielt,
 Op 't kraembed uur op uur reikhalsde naer Godts kooren,
 Daer uwe nedrigheit nu voor zyn rykstroon knielt.
 Dies moet de Schoonste, dien ooit menschen oog aenschoude,
 Uw Bruigom, met vermaek omhelzen uwe jeugt,

Die

Die hem geviel, sint hy met u zich ondertroude,
 En uwe min zyn min beantwoordde met vreugt.
 De geesten, die om hoogh den troon van vier en vonken
 Bewaeken, en Godts zaet behoên voor ramp en leet,
 Zyn dapper in hun schik, en koomen ze belonken,
 Die 's Bruigoms rechte zyde in zy en gout bekleet.
 O schoone keur! roept zy, die nu de wisselingen
 Der aerde ontvloôn is en van 't ongetrou geval,
 Ik zie de leevens bron met kringkelende springen
 Voortvloeien uit Godts troon, gelyk een bergkristal;
 Ik zie den zilvren stroom Jerusalem bewateren;
 Ik zie den schoonen boom, die elk het leven schenkt;
 Ik hoore 't goutryk blad aen beide d' oevers klateren,
 En proeve 't ooft, waer mê Godts vriendlykheit my wenkt.
 Dit moet, o Trougenoot, dit moet, o droeve Moeder
 Van uwe MARGARIET, uw' overbittren rou.
 Verzoeten, nu zy rust in d' armen van haer' Hoeder,
 En smaekt de vruchten van de goddelyke trou.
 Zoo blyf haer deugt in 't hart der burgery geschreven,
 Zoo blyf zy langen tyt in haere dochter leeven.
 1680.

T R O O S T

A E N D E N H E E R

E W O U T R U I L,

OP HET OVERLYDEN ZYNER HUISVROUWE

J O F F R O U W E

KATHARYNE HARING.

IS dan een schot voor uw volmaekte vreugt geschoten
 Op aerde, o trouwe RUIL, o zuil van uw geslacht,
 L I I 3 Van

Van uw geboortestad en dappre lantgenooten
 En myne poëzy, die, eertyts in haer kracht,
 Vol hope, uw bruiloftzael met blyde klanken zegende,
 Toen 't hemelsch raetbesluit, in eeuwigh gout gesnêen,
 Uw KATHARYNE en u den schoot vol blydschaps regende,
 En door het echtverbont twee zielen smolt in een?
 En moet uw boezemvriend uw liefs gedachtenissen
 Vereeuwigen voor 't oog van u en uw geslacht;
 Uw vriend, die lieft de faem, hoe duurzaam, wilde missen
 Der Duitsche dichtkunste, al te hoogh by u geacht?
 't Waer beter, nimmer uit de Helikonische stroomen
 Den dorst te lesschen met het nat der paerdehoef,
 En nimmer, op Parnas in slaep gewiegt, te droomen
 Van Zangheldinnen en Apolloos, dan zoo droef
 De zwarte lykbaer van uw KATHARYN te volgen,
 Die, uit de klem van uwe omhelzingen gerukt,
 En door de vyandin der schoonheit ingezwolgen,
 U leeraert, hoe't verlies der gâ de weêrgâ drukt.
 Myn poëzy, ook straks met uw versterf aen 't quynen
 En treuren slaende, zat lang zonder dichtens lust
 En zangvermack, en zagh in 't scheiden en verdwynen
 Van uwe Eurydike haer' yver uitgebluscht.
 Myn lief, haer naemgenoot, staet noch voor 't hooft geslagen,
 Met vreugt herdenkende aen dat ongeveinst gemoet,
 Die gulle vrientschap, die in tyt van weinigh dagen
 Zich bakerde, of zy was van kintsbeen af gevoedr.
 Wel aen, dewyl uw pen tot droeve lykgedachten
 En treurdicht reis op reis myn slaeuwe geesten noopt,
 Wel aen: onze Yffel hoore en kondige myn klachten,
 Daer hy door Zuiderzee uw' lantstroom tegenloopt,
 Gelyk myn vreugt: want wie kan u dees bede ontzeggen,
 Die elk betovert door gewelt van wyze reên,

Al valt Parnas te vol van kreupelbosch en heggen,
 Om op te stygen voor verstyfde en stramme leên?
 Hoe blyde was myn geest, toen ik uw licht beschoude,
 En uit de straelen van haer' lieven zonnescbyn
 't Geluk van uwe ziel, die haere ziel betroude,
 Waerdeerde, en wenschte, dat het eindeloos moght zyn!
 Men kent den norffen leeu van Libyë aen zyn klauwen,
 Den Orfeus van het Hout aen zyn' verheven zang,
 Wanneer de westerzon allengs begint te slaauwen,
 En 't afgodinnendom aen't dryven van den gang.
 UW KATHARYNE, met een reeks bekoorlykheden
 Beschonken van om hoogh aen't volgeschapen lyf,
 Een schoone kas der ziele en uitgeleeze zeden,
 Geeft proeven van haer' geest door 't leevend albedryf.
 Maer och! hoe weinigh kan de sterfling zich belooven
 In d' ommewenteling der wisselvalligheên,
 Door 't hemelsch Albeleit zoo wonderlyk hier boven
 Gedeelt, geëvenaert, gemengelt onder een!
 Terwyl ik my verheuge in d' Opperste genade,
 Die dagh op dagh myn lief op 't kraembed sterkt en troost,
 Zit gy gedompelt in den rou om uwe gade,
 Die, als een morgenzon, gerezen in het Ooft,
 Uw' moeden geest verquikt met levendige straelen,
 Wanneer die, afgeslooft in d' Outheên en in 't Recht
 Van Vorst Justiniaen, met lust kan adem haelen,
 Terwyl uw hoofd op haer' albaften boezem legt:
 Albaften boezem, die eertlang uit volle bronnen
 De vrucht zal laeven, die haer onder 't harte rust,
 Als negen maenden zyn met blydschap afgeronnen,
 En zy haer eigen beelt met liefde omhelst en kust;
 Haer beelt, dat telkens schrikt met sidderende leden,
 Wanneer het nachtgespuis de kraemzael oprammeit,

En

En rukt uw kraemvrou wech, in spyt van uw gebeden,
 Van 't spruitje, dat haest volgt, erbarmlyk nageschreit.
 Zoo wordt die heldre zon uw bly gezicht ontrogen,

O RUIL, uw halve ziel, de welftant van uw huis;
 Zoo mist ge uwe echtgenoot, den welluft uwer oogen,
 Te droef benevelt in dit vinnigh lykgedruis.

O vrient, o broeder van myn' halsvrient, alle takken
 Van uw' geslachtlaurier, met lykkypres bedekt,
 Betreuren uw verlies, een lot vol ongemakken,
 Vol leets, vol weêrspoets, die den rou alle uchtents wekt,
 Als zelf de tyt dien zoekt in vasten slaep te wiegen.

En wie treurt niet met uw laurieren? 't eerlyk hart,
 Dat zich eenvoudigh, zonder veinzen en bedriegen,
 Hier open legt, gevoelt de weêrpyn uwer smart.

Wierd ook myn vlugge wil gesteven door 't vermogen,
 Het Sparen hoorde nu een rustigh troostgedicht,

Om door gewicht van reên uw traenen op te droogen,
 Te stuiten: maer hier valt myn geest en kunst te licht.

Doch wie meldt naer den eisch, hoe u het hart van pyne
 'En bittren lykrou scheure? uw hant, uw vlugge hant
 Beschryft ons 't sterflot best der zalige KATRYNE,

Die nu in 't licht om hoogh de kroon der lichten spant.
 Uw dichtkunst, het vermaek van duizent kiesche tongen,
 Verheft zich, als ze in 't velt van haere deugden weidt,
 Van 't eerste morgenlicht haer' lof nooit moê gezongen,

Tot dat de naere nacht heur kleedt op 't aerdryk spreidt.
 Dan ziet Graef Wilhems hof, dan ziet zyn lustboschaedje,

De vruchtbre moeder van helt Kosters braeve kunst,
 Met volle blydschap uw doorluchtigste schenkaedje

En dierbaerste onderpant van 's Allerhoogsten gunst.
 Dan wordt uw wedergâ naer 't leven afgeschildert,

('t Is waterverf slechts, wat uit andre pennen vloeit)

Die

Die d' onbescheidenheit, en al wat woest verwildert,
 In vaste ketens klinkt door haer ontzagh en boeit.
 Dan moet voor uwe luit de lier van Orfeus zwichten,
 En zyne Euridike voor uwe KATHARYN,
 Doch van geen Stixrivier door sterflyke gedichten
 Om hoogh te speelen in een' nieuwen zonneshyn.
 Dat meesterstuk verduurt Protogenes penseelen,
 En wie met Zeuxis en Apel natuur braveert
 In ouden tyt, en Hals en Heemskerks tafereelen,
 Noch van uw vaderstadt op 't Prinsenhof geëert.
 Elk ziet de kunsten dan, waer mede uw liefste tovert,
 Uw minnewraekend hart, dat aen de Seine en Teems
 Den vrouwelust vergeet en uitlacht, trots verover
 En in triomfe sleept voor inheemsch en uitheemsch.
 Dan spiegelt zich elk een in 't git van haere lonken,
 Een vochtigh vier, dat u met mergh en ingewant
 Verteert, en bliksemt door ontelbre onleschbre vonken,
 Wanneer het hart, vol mins, in koolen staet en brant.
 Hoe praelt die liefde dan, die u verheft en boven
 Haer leven zelf waerdeert met al den overdaet
 Van kuische vlammen, in historiën te looven,
 Zo lang'er liefde is, die de maet te buiten gaet!
 Hoe dient de jofferschap aen 't Sparen 't heerlyk voorbeelt
 Van jonge godtsvrucht in haer levens frisschen Mei,
 Zoo braef, zoo koninglyk van Salomon geoordeelt,
 Zoo milt verkregen van Godts Geest en zyn gelei!
 Godts Geest, die met haer' geeft het lichaem, schoon van leden,
 Bewoont en inwydt tot een hemelsch heiligdom,
 Waer in de Godtheit met gezangen en gebeden,
 Kuische offerdiensten, wordt bewierookt, stil en stom:
 Godts Geest, die haeren geest van Jesus hant en trouwe
 Beneën verzeeglende, als een dierbaer huwlyksgoet,

M m m

Dien

Dien geeft ter bruilofte van 't kruislam, die van rouwe
 Noch scheiden weet, om hoogh verwelkoomt en begroet.
 Dan sticht zy best in 't lest Messias kruisgemeente,
 Die nu, vol droeffenis, verdiende traenen stort,
 En warmt de lykbus van KATRYNE en haer gebeente,
 Dat u, dat elk te vroeg naer 't graf gedraegen wordt.
 Dan onderwyft haer eind, haer onbekommert sterven,
 Zoo vol van kruisgeloof, 't omstaende zusterdom,
 Hoe 't hart, in Godt geruft, met dankbaerheit kan derven,
 Al wat met man en kint lief is en wellekom.
 MARY (wie kan den gloet der zusterliefde dooven?)
 Bezwynt en zygt styf neêr by 't kraembed, bleek van smart
 En vrees, nu zusters door den bloetknoop door zal klooven,
 En scheuren van KATRYN MARYES teder hart.
 Dat ziet, hoe d'eedle ziel, uit bovenaerdschen bloede
 Geboren, en hervormt naer heur Verlossers beelt,
 In godgelaetenheit haer Vaders strenge roede,
 Gelyk een' vredetak, omhelst en kust en streelt,
 En nooit Godts wyzen wil met wrevel tegenspartelt,
 Terwyl 't vergangbaer lyf, ons grootmoeders ooft
 En ooftvloek smaekend, dagh op dagh wordt afgemartelt,
 En 't eindlyk opgeeft, door zyn smarten afgeslooft.
 Dan loopt haer dapperheit, van doot noch hel te kreuken,
 Den Doot, Godts ryksherout, kloekmoedigh in den mont.
 Dan stort ze uit voller keele een' vloet van bybelspreuken,
 Een' onvergangbren schat van 't eeuwigh heilverbont.
 Wat tael is dat, roept elk, in d'allerjongste pynen!
 Elks leerzaam voorbeelt, elks verwondering en wensch,
 Godts harp en loftrompet, maer die de Serafynen
 Om hoogh gebruiken, en beneden zelden mensch.
 Hoorde ooit het Sparen de rivierzwaen aen zyn' oever
 Haere uitvaert vieren met bekoorelyker toon?

Och.

Och neen: uw KATHARYN (al flacut de galm wat droever)
 Verscheidt met een gezang, zoo lieflyk ruim en schoon.
 Dan volgen wy KATRYN, gezuivert in de plassen
 Van 't onwaerdeerbaer bloet van 't eeuwich offerlam,
 Dat Godt bevredigt, en met haer gewaet gewassen,
 Als zy ten hemel vaert, waer uit zy oirsprong nam:
 Daer zy het hoofd verguldt met gloënde zonnestraelen,
 En in het geestendom van 't nieu Jerusaleem
 Dat Lam triomfe zingt in onnavolgbre taelen,
 En bly bewierookt met het reukwerk van haer stem.
 Doch lydt uw droefheit niet, dat gy uw trouwe gade
 Moogt roeren, met haere asch noode in de ruft gesteurd,
 Ai verg het ook geen'vriend, die deel neemt in uw schade,
 En door 't gevoelen van uw droefheit bitter treurt.
 Ook kan 't aen troostren nooit of nergens u ontbreken,
 Die al de werelt door, zoo wyt ik wysheit ken,
 Elk letterfenix groet van verre, en elk hoort spreken,
 Die met eerbiednis kust de trekken van uw pen.
 Huët, van Luidewyk beloont met zyne Abdye,
 De groote leeraer van den grootsten erfgenaem
 Der Fransche Monarchy, zal u geene artsenye
 Ontzeggen; (wie is meer tot deezen dienst bequaem?)
 Noch Fell, op wiens ontzagh en bischoplyken myter
 Nieu Oxfort Hippon, out Karthage en Room braveert;
 Noch andre uit Groot Britanje, op myne Duitsche cyter
 Te pryzen, die met u die letterheiden eert.
 Ik zie den helt, die aen de kroon van dertien ryken
 Op 's Spaenschen Karels kruin de schoonste parel is,
 Waer voor d' onweetendheit de trofse vlag moet stryken
 En zich verschuilen in haere oude duisternis;
 Ik zie de boekwacht van het wereltdwingend Romen
 En heiligh Vatikaen, die alle Grieken tart,

Van 't uiterst Hesperye in 't koude Noorden koomen,
 Gereet tot laeffenis van uw wanhoopend hart.
 Le Moyne zelf, het schilt der Leidsche Zangheldinnen,
 Die godtgeleertheit aen historikennis huwt
 En poezyë, zal een troostgezag beginnen,
 Waer voor de Doot met haer' bewintheer schrikt en gruwet.
 Doch valt die wegh te wyt, gy vindt uw' lyktroost nader
 By godtgeleerden, u verwant van verre of na,
 By vader Hellius, den halsvriend van uw' vader,
 En by zyn' amptgenoot, Apollos Huizinga.
 Zy, fix geleeraert in d' Apostolyke schriften,
 Getrouwe tolken van het Out en Nieu Verbont,
 Berechten u, hoe gy de matelooze driften
 Der rouwe matigt, met den vinger op den mont.
 Godt gaf, Godt nam uw lief, maer t' haeren, t' uwen beste,
 (Is u 't vernuft niet met de lykschroef toegeschroeft,
 Zoo weet gy 't) die 't gemoet op Godt geduurigh vestte,
 En, nu met Godt vereent, uw zucht noch traen behoeft.
 Spaer alle uw traenen dan, spaer uwe lykmisbaeren,
 O RUIL; zy scheldt u graeg die huwlyksplichten quyt.
 Bewaer (geviel ze u ooit) haer liefde dagh en jaeren,
 Haer liefde, die u schonk den bloessem van haer' tyt.
 Uw' goelyke Alvriendin, ter goeder uure ontboren,
 Ruste in uw hart, haer graf, met haer beproefde deugt,
 Te spâ helaes! van elk gekent, te vroeg verloren,
 Der boozen laster en verwyf, der besten vreugt.
 Zy leef daer onverrot en gaef met lust, met pyne.
 Zoo viert gy d' uitvaert best van uwe KATHARYNE.

D I C H T E N. 461
L Y K P L I C H T
O V E R M E V R O U
M A C H T E L T H O L T ,
W E D U W E V A N D E N H E E R E
R U T G E R V A N L O E N E N ,
D O C T O R E N P R O F E S S O R D E R M E D E C Y N E , G E L Y K
D E R F I L O S O F Y E , I N D E H O O G E S C H O O L E
V A N D E V E N T E R .

N U myn'gedoofden geeft herwekt
Door lauwerblaën, die eeuwig groenen,
De braeve weduwvrou V A N L O E N E N .

Die uit Godts bloet haer' oirsprong trekt.
V R O U M A C H T E L T heeft het opgegeven,
En triomfeert in 't hemelsch leven.

Wie pryft naer waerde om laeg heur deugt,
Haer vroom en onbesproken voorbeeld,
Zelfs van Godts vierschaer goet geoordeelt,

's Verlossers en der englen vreugt;
Een voorbeeld, daer ontelbre menschen,
Doch reukloos en vergeefs, om wenschen?

Dit voorbeeld siert d' aeloude stad
Van heure aenzienlyke geboorte;
Een jonge zon, uit d' oosterpoorte

Eerst ryzend, die van 't starrepadt
En d' ongemeete hemeltranssen
Al 't ront verguldt met gloënde glanssen.

Dit voorbeeld siert mé d' Yffelvest,
Minerves en Apolloos wooning,
De stad ook van een grooter koning,
Toen Markellyn in dit gewest,

M m m 3

En

En Lebuwyn aen beide kanten
 Des strooms de kruisstandaerden plantten.
 Een blyde geur vervult al 't lant,
 Een zegen volgt haer vlugge voeten,
 Al zy 's lants hoofstads eerst kooft groeten,
 Na dat haer kuische rechte hant
 's Professors hart en vingers troude
 Met eenen bant, die nooit beroude.
 d' Alzeegnende Yffel, ruim van stroom
 En boezem, berst uit zynen oever,
 (Wat vloeit die lantstroom nu niet droever?)
 En heet die schoone wellekoom,
 Waer zy, 't gespan van deugt en zeden,
 Zyn' hoogen dyk kooft langs gereden.
 Haer geest wekt LOENENS geesten op
 In 't volgen van Hippokrateffen
 En Averroës goude lessen.
 De wilde woestheit krygt de schop,
 Als hy ter hooge school kooft lichten
 En die met zuivre wysheit stichten.
 Godts kruiskerk ziet ook haeren lust,
 Als zy, ten godtshuize in getreden
 Met offeranden en gebeden,
 De Godtheit eert, in Godt geruft,
 Altyt met Anna in den tempel,
 Een trouwe waekster voor Godts drempel.
 Haer nedrige gelaetenheit,
 't Sieraet van godgewyde zielen,
 Blykt in 't eerbiedigh nederknielen
 Voor d' allerhoogste majesteit,
 En 't luistren van aendachtige ooren
 Naer 't woort, dat englen kan bekooren.

Nu

Nu legt die vroomc, och arm! ter neêr,
 Die, doorgeoeffent in haer rampen,
 Elk Christus lessên in kon stampen,
 Om, op het voetspoor van zyn' Heer,
 Stantvast, in jonge en oude dagen,
 Zyn' last ten kruisberge op te draegen.

Hoe jongst haer godgelaeten wil
 Zich voor Godts raetslot wist te buigen,
 Kan van haer bloet en maegschap tuigen,

Wie in den treurzael, droef en stil,
 d' Oprechte weduw zagli verscheiden
 En juichen, daer alle oogen schreiden.

Haer bed is haer Gethsemane,
 Daer ze in 's Verlossers voetspoor wandelt,
 En met zyn' Godt en Vader handelt.

Dat tuigt, hoe zy, als Jakob, strê,
 Nooit afgestreden, eer hy zegent,
 Die Israël met heil beregent.

Dat tuigt van haer stantvast geloof,
 Geruſt in Jesus bloet en wonden,
 En van een' minnegloet verflonden

Naer hem, die haere ziele, een' roof
 Der helle, in ketens vast geklonken,
 De gulde vryheit heeft geschonken.

Aertsmoeder Sara, moeder van
 Hebreuwen en van Onhebreuwen,
 Ontelbaer zaet van vyftigh eeuwen,

Ziet met vermaek uit Kanaän,
 En welkoomt met heldinnescharen
 Dees kruisheldin, om hoogh gevaeren.

Wat zegt nu elk VROU MACHTELT na?
 Hoe wordt haer godtsvrucht lof gezongen!

Haer

Haer wysheit leeft op alle tongen.

Men wenscht die beide een wedergâ
In twee paer dochtren, welker zeden
Het padt der moeder innetreeden.

Verplicht de kunst van haer gemael,
De kunst, die 't leven weet te rekken,
Het krankbed in de stad en vlekken,

Zy was 't, zegt ieder, wiens onthael
Behoeftige verplicht; niet minder
Gezwint in 't weldoen, of gezwinder.

Onze arremoê, haer Tabitha,
De raedeloosheit, haere Abigel
Ontbeerende in dees' vrouwenspiegel,

Dees proef der hemelsche genâ,
Wenscht onder 't angstigh steenen, nokken,
Het lyf met haer in 't graf te brokken.

De Kerk, haer mans getrouwe zorg,
Zoo lang hy 't waerdigh amptgenootschap
Der tolken van Godts vredeboodschap

Een raet verstrekt en wisse borg
In twist en droevige ergernissen,
Met yver en beleit te slissen;

De Kerk treurt by dit deerlyk graf
Met traenende en bekretene oogen,
In weinig tyts niet af te droogen,

En wenscht, om Godts gestreng straf,
Al lang verdient, met kracht t'ontwyken,
Vrou **MACHTELTS** deugt aen haers gelyken.

Waerom den lykrou dan herwekt?

Uw. moeders naem blyft eeuwich groenen,
O viertal jofferen van **LOENEN**,

Die uit haer bloet uw' oirsprong trekt;

En heeft zy 't aerdryk opgegeeven,
 Zy triomfeert in 't hemelich leven.
 1687.

T R O O S T B A L S E M
 A E N D E N E.

HERMAN BROUWER,
 OVER HET VERLIES VAN ZYNE HUISVROU,
 JOFFROU
 JOANNA BRANDENBURGH.

IS dan dat pant van Godts genâ
 En voorzorg over u, uw gâ
 Gerukt, gellingert uit uwe armen,
 O BROUWER, en moet ieder een,
 Die geen boezem draegt van steen,
 Zich over 't zwaer verlies erbarmen?

Och! ja: zy is, zy is niet meer;
 Verhuït, verscheiden, die weleer
 Door kuische liefde u plagh te blaeken.
 Te ras is 't uit met gloeiend git
 Van vlug gezicht, met leliwit
 En roozekleur van zachte kaeken.

De bleeke teering, kort van aêm,
 Alom met haer' gehaeten naem
 Bekent, op menschenmoort geslepen,
 Waer ze ooit in plaets van lyf en leên
 Niets ommesleept, dan vel en been,
 Heeft uw JOANNA fors gegrepen.

N n n

Maer

Maer niet zoo fors, of zy, geruft
 In Godt, haer toeverlaet en lust,
 Treedt haer kloekhartig onder d' oogen.
 Al lust haer 't lieve leven lang,
 Als 's hemels gaef, haer wil, nooit bang.
 Blyft onder 's hemels wil gebogen.

Hier van getuigt haer kruisgeloof,
 't Geloof in hem, die 's afgronts roof
 Heeft in zyn kruisperk vry gevochten.
 Haer geest braveert, terwyl de Doot
 Een leeme hut in stukken stoor,
 De Doot en Hel en nachtgedrochten.

Zoo vaert de glori van uw huis,
 Om hoogh; uw huishulp, trou en kuifsch,
 En van een' zachten geest bezeten,
 O Lantsman, van haer droevigh krooft,
 Drie kinders, uw vermaek en troost,
 Met bittere traenen nagekreten.

Elk deert uw nootlot, die, berooft
 Van zoo veel deugts en vreugts, met hoofd
 Met al verdronken legt in rouwe,
 Maer aerdsch genoeg en breekt, als glas,
 En 's hemels stem roept, Vleesch is gras,
 Op dat geen mensch hier heil op bouwe.

Valt dan de grootste lykrou stom,
 Gy weet, hoe 't vroomme Christendom
 Geleeraert wordt voor Godt te zwichten.
 Gy kent het recht der hoogste hant.
 Die gaf, die nam dit liefdepant;
 Die troost vry meer, dan myn gedichten.

G E D A C H T E N I S

VAN MEVROU

REINERE LOSSCHER,

WEDUWE VAN WYLEN DEN HEERE

JOOST HAGEDOREN,

RENTMEESTER DES KAPITTELS

VAN DEVENTER;

GEBOREN
OVERLEDEN} DEN 1. VAN SLACHTMAENT } 1606.
} 1694.

V Erwoedt gewelt van eene uitheemsche dwinglandy,
 Voor tweewerf ellef jaer den leeustuin doorgeborsten,
 Gewelt der Fransche nooit verzaedbre moortharpy,
 Als d' oosterzon, geviert van koningen en vorsten,
 Beroerde in 't najaer der beroerten, vol van schrik,
 VROU HAGEDORENS in een' snellen oogenblik.

Maer hoe 's Lants Vryheit zit geknevelt en geboeit,
 Hoe wreet Stadts Adelaer geplukt wordt en geplondert
 Van zyne veëren, pas na twintigh jaer hergroeit
 Tot nieuwe vlucht, hoe elk verbaest staet en bedondert,
 Als d' onbekende Godt ten koore wordt gevoert,
 VROU HAGEDORENS geest blyft echter onberoert.

Dees eedle huisheer van des lichaems kloek gebou,
 Dat, nooit noch onderschraegt, na festigh jaer en zeven
 Geschokt, den meester, die zoo vriendelyk, zoo trou
 Zyn woonstê koesterde, dreigt plotsling te begeeven,
 Blyft met de frisheit van een ongekreukt vernuft
 Zich zelve stets glyk, daer 't nergens faelt, nooit suft.

Nnn 2

Hoe

Hoe leeft dees vlugge geest, die, van Godts Geest hervormt
Naer 't beelt des Scheppers, en met d'opperste genade.

Door Christus bloet verzoent, hoe vinnigh 't onweêr stormt,
In zachte kalmte rust, en houdt den tyt te rade,
Den diebren tyt, met Godts alwys besluit vernoegt,
Geruft en stil, hoe hy 't in voor-en weêrspoet voegt!

Godts Geest dauwt op haer' geest, door 's lichaems ongebruik
Van 's werelts ydelheit en haer gebruik gescheiden,
Steets man'en honigh neêr, en d'afgeleefde struik
Van **LOSSCHER**, wel gezint haer lossing te verbeiden,
Groeit, wyl de Loffer toeft, by hemelspys zoo milt,
Als aen een' zilvren stroom de boom, haer wapenschild.

Dit zyn de vruchten, die zy van de Wysheit plukt,
Die haeren voedsterling een heilryk hout des levens
Verstrekt, die 't Heidendom, lang quynende en gedrukt
Van pyn, geneest en heelt met bloem en blaeden tevens,
Daer alle maenden 't ooft van 't welgelaên geboomt
In 's levens water druipt, dat door Godts Vreêstadr stroomt.

O Wysheit, godlyk zaet, hoe volgde u van jongs aen
REINERE, rein van hart en ongeveinft van zeden,
Daer gy de lessen leeft op 's hemels wisse baen!
Hoe gingt gy haere jeugt aen 's Kentheers min besteeden,
O huwlyksvoogt, die met uw'eersten wondervont
De bruiloft eerde van een Kanaesch echtverbont!

O zalige echtknoop, van Godts vingren zelfs gestrikt,
Uw koets wordt van om hoog met vruchtbaerheit gezegent,
Terwyl de Hoogste den **RECHTVAERDIGEN** verquikt
En met onsterfelyk heil van tyt tot tyt beregent,
Die 't Euangeliwerk met zyn soldy beloont,
Tot dat hy zynen knecht met hemelglanssen kroont.

Ver-

Vergoode ziel, die, hier in 't klein getrou, om hoog
Uw meesters vreugt geniet, oprechte HAGEDOREN,
Zoo onberisplyk in uw rentampt voor elks oog,
Geen graf, geen blaauwe zerk zal uw verdiensten smooren,
Zoo lang ons Domkerk en haer out kapittel blyft,
En Ottoos Arent op zyn taeie vlerken dryft.

U ook, o leste tak van uwen gryzen stam,
Stokoude weeu, zal nooit ons Deventer vergeeten,
Schoon met de KOSTERS, daer uw moeders naem van quam,
Vergaen, verstorven. elk zal uwe godtsvruchr weeten,
Gebéurt het, dat myn dicht na my in 't leeven blyft,
Dat haer met gouden inkt op marmre pylers schryft.

Dan zal de weerelt, dan zal Davoos burgery
Uw godgelaetenheit beschouwen en verheffen.
Dan ziet elk, al verbaest, dat geene dwinglandy,
Hoe wreet, hoe plonderziek, uw' wakkren geest kon treffen,
Uw' zachtgeaerden geest, die dierbaer is voor Godt,
Noch scheidn van zyn wit, zyn hoogste goet, zyn lot.

Elk ziet dan, dat uw ramp, na tien paer jaeren tyts,
Uw roering in den stroom des levens zacht zal smooren,
Gy triomfeeren na zoo veel doorstreden stryts,
En ieder tuigen, hoe de weduw HAGEDOREN
Na 't elfmael achtste jaer heur langverstorve jeugt
Vernieuwe, als d'arent, schoonst herboren, vol van vreugt.

T R O O S T

AEN MYNEN AMPTGENOOT,

DEN HEER

HIERONYMUS GUILMUS SNABELIUS,

LEERAER VAN GODTS KERKE TE DEVENTER,

OVER HET VERLIES ZYNER HUISVROUWE

JOFFROUWE

SIBILLE TENNUIL.

Wie kan u, Amptgenoot, in deeze droefheit troosten?
 Geen mensch; Godts Geest alleen. dees, als het mor-
 Met eene frissche koelte, aenwaeiende uit den Oosten, (genroot,
 Verjaegt in eenen aëm den damp van druk en doot.
 Godts bladt, zyn tolk, bestelt voor d' onverwachte wonden
 Van u en van uw teër en ongevoeligh krooft
 Den balssem, die alleen t' Engaddi wordt gevonden
 En Jericho; in geen woestynen, heet gerooft.
 Gy mist ('t is waer) SIBIL, den wellust uwer oogen,
 En haeren stillen geest, een kostlyker sieraet,
 Dan gout of ryk gewaet, den lichaeme aengetogen,
 Of kroon van vlechten, die volschoon op 't hulsel staet.
 Gy zyt haer quyt: of neen; zy is vooruit gezonden,
 Daer heur vernoegde geest den trougenoot verwacht,
 En met tien duizenden van Serafynemonden
 Haer' Heilant eere zingt en majesteit en kracht.
 Ook leeft zy noch op d' aerde in twee rechtschape zusjes
 En WILHEM broër, waer door ze uw stamhuis heeft gebout;
 Een trits, die u vermaekt met haere onnoosle lusjes,
 Terwyl gy 't moeders hart in ieder kint beschout.

Of

Of sust dit geen verdriet, naerdien uw lief, ontschapen
 Na 't lossen eener vracht, door arbeit afgeslaeft,
 Haere ongebore vrucht, met haer, by haer ontslaepen,
 In haer gesloten lyf en ingewant begraeft?
 Schep moet, begaefde man, schep moet, o Stoelgebroeder.
 Uw liefste, op ieder arm belaeiden met een jongk
 Verkoreling, vertoont zich dus den Albehoeder;
 Zie my, en 't zaligh krooft, dat uw genâ my schonk.
 Zoo triomfeert SIBIL, de sterflykheit ontvaeren,
 Stantvast in 't kruisgeloof, gezaligt onder 't baeren.

1695.

A E N D E N H E E R
JOANNES AKRONIUS
 V A N B U M A,
 L E E R A E R T E B E E K B E R G E N,
 O V E R D E D O O T Z Y N E R E G A,
GEERTRUIT VERLOO.

O Geldersche Orfeus, op wiens netgespanne snaeren
 Het borstlige everzwyn en hooghgekroonde hart
 En ander schichtigh wilt in 't ronde zich vergaëren
 Rontom uw beekgeberg, ik treure om uwe smart,
 Die ook de Veluw smart met vogelen, met beesten.
 Uw lieve Euridike, de ziel van uwe ziel,
 De levenwekster van uwe afgesloofde geesten
 Begeeft u; en gy volgt haer rontgedraeide hiel,
 Door d'adderstong gequetst, met rootbekretene oogen,
 Of zoekt, geschreden op een vyverzwaen, en vlug,

De

De halfverengelde door negen starreboogen.

Maer och! van 't geestenvelt keert **GEERTRUIT** niet te rug.
 De gront, dien zy betreedt, zyn paradyswaeranden,
 Bezacit met bloem en kruit en ooft, staeg versch engroen,
 Waer naer zelfs engelen met blydschap watertanden,
 Dat hemelgeesten kan door endlooze eeuwen voên.
 De lucht, waer in zy aëmt, slacht d' onze niet; dees dondert
 En bliksemt en ontsteekt, wanneer eene onweêrsvlaeg
 Hoogh Zoeren van zyn bosch, het bosch van ekels plondert;
 Die blyft gematigt, stil by nacht, gelyk by daeg.
 Ook wint by 't hemelsch hof de groote kunst der kunsten,
 Die aerdsche harten door haer lieflykheên verrast
 En steelt, de poëzy, geene onverwachte gunsten.
 Zy murwt het nootlot niet: dat is en blyft stantvast.
 Arion, Hooft van 't Gooi, die van het slot te Muiden
 Zich schrylings zetelde op een' blaeuwen zeedolfyn,
 En streelde met zyn harp de waterstoet van 't zuiden,
 Zocht dus, doch ook vergeefs, zyn jeugdige Christyn.
 De Haegsche hooffsche luit, die vorsten kon behaegen,
 Wanneer zy voor Breda of Hulst zich hooren liet,
 Treurde om haer meesteres, door Huigens hant geslaegen;
 Doch al heur toverklank bekoort Zuzanne niet.
 Ook kreunt zich **GEERTRUIT** niet aen **AKRONS** lier en snaeren,
 Hoe droef van klank, nu zy, door liever min bekoort,
 Aen hooger hant geboeit, den wereltkloot ontvaeren,
 In een vergetelbeek alle aerdscheit vrolyk smoort;
 Maer nooit zyn kuische trouwe en liefde, vol verlangen,
 Dat hy, als zy, hervormt, haer eeuwig aen blyf hangen.

1697.

GE-

D I C H T E N. 473
G E D A C H T E N I S

V A N M E V R O U

M A R T H A B R O U W E R,

W E D U W E V A N W Y L E N D E N H E E R E

J O A N R O U Z E,

O U D S T E N S E K R E T A R I S D E R S T A D T
D E V E N T E R.

Volgt gy dan dus, getrouwe en vroomer moeder,
Uw' achtbren zoon, te vroeg helaes! gekist,
En uwen heer, den wakkeren behoeder
En tolk van Stadts geheim, eer burgertwist
Den vredebant der Ysselsteden scheurde?
Men zagh u lang, gelyk een tortelduif,
Die haere gâ in eenzaamheit betreurde,
Van 's haviks klauw verscheurt met pluim en kuif,
Tot dat zy, flaeu en moê gezucht, quellaedje
En weduwfchap en leven flyt en sluit,
En, uit een' tak van 't donkere boschaedje
Neêrschietende, den gieren valt ten buit.
Gy volgt ze bei ten grave, en ook ten hemel,
Geopent voor hun dierbaer kruisgeloof,
En laet ons d' aerde en 't onbesuift gewemel
Des stervelings. een englerei, nooit doof
Op 's hemels wenk, koomt u op wegh ontmoeten,
En draegt uw' geest, door Jesus bloet en Geest
Gewasschen, op hun handen, voor zyn voeten,
Daer hy met Godt geëert wordt en gevreeft.
De Bruigom neemt zyn schoone bruit in d' armen,
Die M A R T H A in een' boezem met Mary

O o o

Ver-

Vereende, om haer onendigh te verwarmen
Den loon van haer gereede dienstvaerdy,
Sint haere jeugt zyn hemelleffen hoorde,
Ontslagen in Godts huis van dwaes gewoel
En ydle zorg, en hy haer ziel bekoorde
Tot zyne min van zyn' genadestoel.
Dit heil, de prys der uitgekore zielen,
Verquikk' haer krooft in dit vernieut verdriet,
Al harten, die de Godtheit vroeg bevielen,
Tot dat zy ze ook in haer gezelschap ziet.

1699.

A. MOO-

**A. M O O N E N S
G R A F D I C H T E N .**

A. M O O N E N S G R A F D I C H T E N .

G R A F S C H R I F T E N

OVER DEN GROOTEN EN DOORLUCHTIGEN

Z E E H E L T ,

M I C H I E L D E R U I T E R ,
H E R T O G H , R I D D E R , L^T. A M I -
R A E L G E N E R A E L D E R V E R -
E E N D E N E D E R L A N D E N .

I.

DE groote RUITER, oog in 't zeil van Staet op zee,
Ruft hier, doch doof van licht, in dit verheven marmere,
De dappre rechte hant, die waterrecht en vrê
Alom verdadigt, 's Lants getrouwe zeebeschermer.
Wat wonder dat de vloot in koolen raekte en brant?
Zy miste met zyn doot haer oog en rechte hant.

O o o 3

II. Hier

I I.

Hier rust het lyf, het hart op Syrakuzes strant
 Des dappren RUITERS, die door alle zeen en kusten,
 Van daer de Noortstar blinkt tot daer de Kreeftzon brant,
 Met zyne daeden leeft. Magh hy in vrede rusten,
 Zyn faem en eergraf leert twee werelden haer plicht,
 En d' Amsteler ontsteekt zyn' krygsmoet aen dit licht.

I I I.

Dit marmer dekt het hoofd van Hollants Amiraelen,
 De zeeftar van den Staet, zoo lang zy helder gloeit.
 't Is zyn verdienste, dat we een' vryen adem haelen,
 En Nereus met geen' dwang van ketens zit geboeit.
 Dit licht, de trooit des lants, Europes grootste wonder,
 Rees uit de golven, en ging in de golven onder.

I V.

Stond van dit beelt des schets by Herkules pilaeren,
 En aen den mont der Straet, die Brit en Vlaming scheidt,
 En aen de goede Hoop, men zagh op geene baeren
 Gewelt of roof, zoo wyt matroos de schepen preit.
 Dit aenzicht, 's roovers schrik, beveiligt alle stroomen,
 Of dreigt den dwingelant op zynen hals te koomen.

V.

Koomt ooit lafhartigheit het Vaderlant bekruipen,
 Wanneer het ongeval ons dwers dryft voor den boeg.
 Men laet' geen bleeke schrik ten boezem innessluipen,
 Zoek ook geen hulp uitheemsch; een man is hulps genoeg.
 Dit marmer, dat elk ziet met heldren misten pronken,
 Is d' eëlste viersteen, om elk Hollantsch hart t' ontvonken.

VI, De

VI.

De waterleeu, van jongs ter zeevoogdy geschapen,
 Heeft zich gekromt, gequetst aen zynen rechten voet,
 Die 't onweêr stilde op zee. Aenschouwer, laet hem slaepen;
 Want, wordt hy wakker, hy, ontvonkende zyn' moet
 Door 't slingerstaerten en het krullen van zyn haeren,
 Koomt ieder waterplaeg op 't nieu in 't schilt gevaeren.

OP HET GEHEELE WAPEN VAN DEN AMIRAEEL.

BEproefde dapperheit by eene trits van kroonen
 En onzen Staet verdient dees' Helt den adeldom
 En viervout wapenschilt, het loon van Mavors zoonen.
 Vorst Luidewyk hangt hem de riddersketen om.
 Gy schenkt aen deeze kroon de leste en beste parel,
 Uw' leeu, den woutvorst zelf, o Katholyke Karel.

H E T K R U I S.

Kruisridders, belgt u niet om deezen edelman,
 Om Helt DE RUITER, al heeft hem uw eetgespan
 Te Malte of Rodes 't zwaert niet op de zy gebonden,
 Men vraeg' het out Algier: dat spreekt met duizent monden:
 Nooit kromp de halve maen, de hoop van Otmans huis,
 Met grooter schrik, dan voor de RUITERS vierkant kruis.

DE

DE RUITER TE PAERDE.

Zoo blank in 't harnas stond DE RUITER op 't kampanje,
 Wanneer hy, Perſeus van ons aengevochten lant,
 De trotſe zeebanier van 't heldemryk Oranje
 Liet zwaeien, en om 't hoofd de dappre rechte hant.
 Hy vryde Andromeda noch voor Britoen en Gallen,
 Waer hy met zyn' Pegaes den lande niet ontvallen.

HET OORLOGSCHIP.

Dit is het vliegend paert, dat onze Helt beklom,
 Wanneer een waterdrack, te ſchichtigh opgedondert,
 De vrye maegt begrimde en dreigde van rontom.
 Op 't briefchen van zyn ſtem ſtond lucht en zee verwondert.
 Men hang' dit zeepaert met zyn wieken in 't geſtarnt,
 Der vlooten toevlucht, als de zee afgryſlyk barnt.

HET GROF GESCHUT.

Dit ſtuk dwong Funen tot de ryks gehoorzaamheit,
 Toen 't zich voor Nieuburg liet, gelyk een donder, hooren.
 Guſtaef, miſtrooſtigh om zyn' ydlen arrebeit,
 Klonk dit geluit, vol ſchrik, te Gottenburgh in d' ooren.
 Men eer', ſprak Vrederyk, dit zegenryk metael,
 En ſchonk het aen den ſchilt van 's Lants Aertsamirael.

DE LEEU.

Wien paſt de Spaenſche leeu, om op den ſchilt te praelen?
 De vorſt der dieren voegt den vorſt der Amiraelen,
 De boſſchenheerſchappy het regiment der zee.
 Draegt hy de pylen en het ſlaghzwært zonder ſché,
 Al drukt geen goude kroon zyn kringkelende haeren,
 Hy vecht alom getrou voor Neêrlants vrye baren.

DE

DE RIDDERLYKE ORDE VAN SINT MICHEL.

Wien fiert de keten best van Vrankryks Sint Michiel,
 Dan MICHAËL, die, met Godts schilden breukvry slaghzwaert
 Te vast gezeten in den zadel van zyn kiel,
 Den voorhuitloozen voor Europes Heilant daghvaert,
 En klinkt elk' zeedraek op de lenden, dat het kraek',
 En 't ondier gal en bloet en ingewanden brack' ?

OP DE GRAFTEKENS VAN DEN GROOTEN AMIRAE L.

DE GEPLUIMDE HELM.

De stormende oorlogshoet met zwaienden pluimaedje
 Siert niemant met meer glans, dan 't Lants Aertsamirael,
 Die zynen toppershoet, zyn eerste hooftsieraedje,
 Dus heeft herfschapen door de kracht van zyn metael.

DE RUSTING.

De Ruwaert aller zeen, uit zeerots opgewassen,
 En tegens stael en loot van kintsbeen af gehardt,
 Behoeft geen pantser, geen geschubbe harrenassen.
 Zyn hart is schootvry, dat een bui van kogels tart.

P P P

D E

DE WAPENROK.

Wien voegt dees wapenrok? den Amirael der riddersen,
 Die zonder dit gewaet den zeevloek heeft getemt.
 Hoe zou 't geweld, verscheen hy dus gefiert, weêr sidderen!
 Dit deinsde, als hy de Doot betriomfeerde in 't hemt.

DE YZERE HANTSCHOENEN.

Met ongeschocide vuist en klem van sterke vingeren
 Kan Hollants Jupiter van zyn' zeeadelaer
 Den gloênden bliksem in de Britsche vlooten slingerén.
 Hy hoeft geen hantschoen, die geen vier vreesst noch gevaer:

DE SPOOREN.

Dit zyn de spooeren niet, waer mê de Zeeusche RUITER.
 Zyn moedigh zeepaert noopt op 't ongemeeten ruim.
 Dat stuift van zellefs in op zeeplaeg en vrybuitér,
 En hoeft noch roê noch spoor, als hy 't berydt door 't schuim:

DE AMIRAEELS STAF.

Neptunus watervork stilde op een' sprong het blaezen
 Der dollé orkaenen, eens door Junoos wrok gesticht.
 Zoo keert, als d'oorlogstorm op zee begint te raezen,
 Op 't wenken van dees' staf, alle onraet tot zyn' plicht.

DE SABEL.

Dit slaghzwaert, fyn van stael, kloofde ongediert en reuzen
 Op alle zeen den kop in Perseus volle hant,
 Sint hy de schaerden, die de snê verstoppen, kneuzen,
 Voorzichtig uitsleep op de rots van 't Engelsch strant.

DE

D E S T A N D A E R T.

De zeehelt, die, op 't spoor van grooten Alexander,
 Europe en Afrika bestookte, en daer het licht
 Eerft opgaet, plantte alom dees' zegenryken stander,
 Waer voor noch Kormantyn, Charneffe en Chattam zwicht.

D E A M I R A E L S V L A G.

Grootvorsten, zwicht, voor wie, wat golven kruift, moet wyken,
 En 't leen verheffen van uw waterheerschappy;
 Men ziet voor deeze vlag al 't ront zyn vlaggen stryken.
 De R U I T E R voert alleen de vlag der zeevaerdy.
 1681.

E E R G R A F

V A N D E N D O O R L U C H T I G E N H E L T

V R E D E R Y K,

H E R T O G H V A N S C H O M B E R G , M A E R S C H A L K V A N
 V R A N K R Y K , E N O P P E R V E L T H E E R V A N Z Y N E
 M A J E S T E I T V A N G R O O T B R I T A N J E .

R U S T , S C H O M B E R G , die, zoo lang 't altaerdwang niet belette,
 Bleeft Luidewyks, als Godts en Christus kroon getrou;
 Die, toen zyn hoogmoet elks gemoet in schroeven zette,
 U van de vrees ontsloeg, hem plaegde met brou.
 G y r u s t , o H e l t , zoo braef gesnevelt in het vechten
 Voor Kerk en Vryheit, dat uw doot uw leven tart,
 In 't heerlykste eergraf, dat de kunst u op kan rechten,
 Natures proef; gy rust in Koning Wilhems hart.
 1690.

G R A F S C H R I F T

V A N D E N H E E R E

DITMAR VAN WYNBERGEN,

HEERE VAN HORSEN EN DEN POL, ALGEMEEN
 WACHTMEESTER VAN HET LEGER DER VER-
 EENDE NEDERLANDEN, EN STADTVOOGT
 VAN BERGEN OP DEN ZOOM.

Wiens mannelijk verlies de schoonste winst verschaft
 Aen Grooten WILHEM en eene onverwelkbare glori,
 Waer op d' Aertsdwingelant te grimmigh mort en blaft,
 WYNBERGEN, 's konings vrient, die Gelres krygshistori
 Met dappre daeden vult, en 't weérzydsch Yffellant
 Met Christe deugden, die in helden slechts vergaderen,
 En kostler fieren, dan te Voorst den tempelwant
 De gryze schilden der voorouderlyke vaderen,
 Slaept hier. men wensche zyn gebeente en affchen rust,
 Tot dat de Godtsbazuin den helt zal wakker schreeuwen,
 Op wiens getrouwe wacht de Zoomstadt en haer kust
 Gerust te bed ging met al 't waterlant der Zeeuwen.

1696.

O P

O P H E T G R A F
 V A N D E N H E E R E
WILHEM VAN BERCHEM,
 O N D E R A M I R A E L V A N H O L L A N T E N
 W E S T V R I E S L A N T .

Hier rust de helt, die, trou voor 't lant,
 Door twee Duinkerkers overmant,
 Om als een Amirael te sneeven,
 Zich tusschen 's vyants kielen in
 Besloot, om met Alkides zin
 Door 't vier ten starren in te streeven.
 't Gelukt hem ook: zyn kruit verrast,
 In vlam gezet op zynen last,
 Met eenen sprong drie vlugge kielen.
 De Doot gevoelde deezen slagh,
 Die lucht en aerde, nacht en dagh
 Vermengde en Duitsche en Spaensche zielen.
 Zy vliegt den Zeehelt te gemoet.
 Die haer dus uittart, met een groet,
 Hem schenkende een langdurigh leven,
 Tot hy, der rust en onrust zar,
 Zyn lichaem hier aen Drusus stadt,
 Zyn' geest den hemel heeft gegeven.

1686.

D E G R A F Z E R K

VAN DEN HEERE

R A B O H E R M A N S C H E L E ,

T E W E L B E R G H , E N V E N E B R U G G E ,

D R O S T V A N Y S S E L M U I D E N .

Hier sluimert SCHELE; buig eerbiedigh voor dees' naem,
 O reizer: die braveert den arbeit van de Faem.

1682.

G R A F S C H R I F T

VAN DEN HEERE

P E T E R B A T T I E R ,

T O T D E N P E K K E D A M , E X T R A O R D I N A R I S G E Z A N T

V A N D E N S T A E T A E N H E T H O F V A N S P A N J E .

BATTIER, der Staeten tong in Spanje, zon en wonder
 Van Zwitserlant, die vroeg gansch Lunenburgh met licht
 Bestraelende. aen zyn' glans Kastilië ook verplicht,
 Rees boven aen den Ryn, en ging beneden onder.
 Kust Bazel zyne wieg, Madrid zyn' vrede staf,
 Ons Deventer, sieraet der steden, eert zyn graf.

1690.

G R A F -

G R A F S C H R I F T

V A N D E N H E E R E

HENRIK TER BORGH,

BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER, EN

GEMAGHTIGDE VAN OVERYSSEL TER VER-

GADERINGE VAN DE HOOGHMOGENDE HEE-

REN ALGEMEENE STAETEN DER VER-

EENDE NEDERLANDEN.

Hier rust TER BORGH. wat naem? die, uit en t' huis bekend
 Door yver, trou en drift, te vroeg wordt uitgedraegen.
 Gelyk zyn wapenleeu het dierenregement
 Verdient en waerdigh is, was hy 't, die in zyn dagen
 Den Schoolraet, het Stadthuis, en Neêrlants Staetenhof
 Een hooftzuil strekte, pal om 't ongekreukt geweeten.
 Eene uur ontrukkt de School, de Stadt, den Staet dit lof,
 Die jaeren vordren, eer dees lykrou wordt vergeeten.

1680.

GRAF-

G R A F N A E L T

VAN DEN HEERE

PETER EEKHOUT,KAMENER EN OUDSTEN BURGEMEESTER DER
STADT KAMPEN.

Hier slaept het overfchot van EEKHOUT, oudsten Vader
Der Kamper burglary, besloten met dees zerk.
's Mans yver voedde en queekte uit open borst en ader
Zyn vroomme kinders, was hun voorbeelt in de Kerk,
Hun steun en toevlucht in benaede of blyde dagen,
Hun borge en gyzelaer, toen Vrankryks oorlogskruis
Ter vesten, maer gescheurt, met vreugt wierd uitgedraegen.
De Zeeraet aen de Maes, 's Lants Klaering, en 't Stadthuis
Bazuinen zyn verdienste, en Kampens goê Gemeente,
In diepen rou, besproeit met traenen 't kout gebeente.
1697.

G R A F S C H R I F T

VAN DEN HEERE

HENRIK WOLFSEN,GEHEIMSCHRYVER VAN 'S LANTS
REKENKAMER.

DE blaeuwe grafzerk dekt hier 't levenloos gebeente
Van WOLFSEN, rechte hant van Neêrlants Rekenhof,
Beklaegt van Vaderlant, van vrienden en gemeente,
Hier boven leeft zyn ziel, beneên zyn deugt en lof.
1684.

OP

G R A F S C H R I F T

O P D E Z E R K V A N D E N

H E E R E

JOANNES HEESSELIUS.

LEERAER VAN GODTS KERKE TE ZWOLLE.

Eerwaardigheit vlocht vroeg een kroon van gryze haeren
 Den kruisgezant om 't hooft, die hier begraven legt,
 En hoopte, dat de Doot HEESSELIUS zou spaeren,
 Of langzaam daegen voor het uiterste gerecht.
 Maer och! die wreede ontzagh dit vroom en achtbaer wezen
 Zoo luttel, als 't geluit van zyn begaefde tong,
 Die listige adders kon bezweeren en belezen,
 En 't woedende geweld der helle temde en dwong,
 Wanneer hy, vol van kracht en yver, 't woort des levens
 Uitboezemde, de Doot ten spyte op 't hoogh gestoelt.
 Zy, nydigh om haer schâ, schiet toe, en rukt hem tevens
 Na weinigh dagen tyts, terwyl de Kruisstadt woelt,
 Uit d' armen van zyn trouwe en treurige gemeente.
 Deeze, aen zyn' dienst verplicht, en nimmer schreiens moê,
 Stort traenen niet alleen, maer 't hart op zyn gebeente,
 En wenscht van zynen geest den nazaet dubbelt toe.

1675.

Q q q

OP

OP DEN GRAFSTEEN
 VAN DEN HEERE
 THOMAS BURGHART VOLTELEN,
 LEERAER TE ZWOLLE.

Hier sluimert VOLTELEN, in yver trou en milt.
 Zyn naem groent eeuwigh, als zyn lauwrn wapenschild.
 1678.

G R A F S C H R I F T
 VAN DEN HEERE
 ERNST FILIPS OSICIUS,
 LEERAER IN CHRISTUS GEMEENTE
 TE HELLENDOREN.

Hier sluimert hy, dien d'yver voor Godts huis
 Met vleesch en bloet ontydigh heeft verflonden,
 De Wrevel, Haet en Afgunst, als een fluis,
 Met vollen stroome uit drie ontsfote monden
 • Besprongen; tot Godts albewaekend oog
 OSICIUS naer zynen berg en tempel,
 Op 's volks gebeên, geleidde van om hoog,
 En zegende. pas raekt hy aen den drempel
 Van 't heiligdom, of 't hart, te lang geperst,
 Gegeeffelt, als een rots, door onweêrs vlaegen,
 Krygt schichtigh ruimte en ademtogt, en berst
 Van vreugt, te zwak, om zoo veel heils te draegen.

Godts

Godts knecht bezwykt, geruft en wel te vrê
 Na 't bly gezicht van 's hemels ope kooren
 En Jesus zelf, zyn' Heilant in de zee
 Van weêrspoet. Treur, godtvruchtigh Hellendoren,
 Om uwen tolk, u weinigh tyts gegunt
 En niet gegunt; (van 't lichaem bergt Northoren
 Het overschot) doch blyft, indien ge kunt,
 Geduldigh steeds in 't nootlot, u beschoren.
 De Vechtstroom wenscht zyn kout gebeente rust
 In 't Benthemsch graf. leer ook uw droefheit spaenen.
 Godts Lam sterft nooit; en uw profect, gekuft,
 Onthaelt nu van zyn' Meester, eischt geen traenen.
 1688.

G E D E N K T E K E N

V A N D E N H E E R E

W I L H E M N A G G E ,

LEERAER IN TWELLO, EN SCHRYVER DER, NOCH
 ONGEDRUKTE, HISTORIË VAN OVERYSSEL.

DE nooitvermoeide lantbeschryver
 Van Overyffel, heet van yver,
 Wiens kloeke en arbeidzaeme jeugt
 De vroomme dapperheit en deugt
 Van Vranken, Brukters en Tubanten
 Met onuitwischbren inkt ging planten
 Op blank en onbesmet papier,
 Zagh eens al 't vaderlant door 't vier
 Des oorlogs plotsling overrompelt
 En in een zee van bloet gedompelt
 En traenen, uit den aêm geschreit,
 En liet zyn' wakkren arrebeit,

Q q q 2.

Zyn

Zyn fapryke en volwrochte bladren,
 Om dat de kinders van hun vaderen
 Ontaerdden, willigh van der hant.
 Dus smoort de glori van ons lant
 Met dit gefchrift in 't naere duifter,
 Mideelt van zonneglans en luifter;
 Gelyk de fchryver zelf, die 't hooft,
 Aen Godt en zynen dienst verlooft,
 Gewilligh neêrlei, toen zyne ooren,
 Steets vryheitlievend, moften hooren,
 Dat vryheit en gerechtigheên
 Van Overyffels moedersteên,
 Zoo milt gegunt, zoo braef bevochten,
 In eenen broedertwift gerochten.
 Waer toe heeft myn befneede fchacht
 Der oudren deugt aen 't licht gebraght,
 Riep hy, ten dienst van laeter neven?
 Sny af, kort af, o Godt, dit leven,
 Op dat ik leve zonder moeit,
 Daer vrede en vryheit eeuwich bloeit,
 En niemant voorrechten en keuren
 Van 't hemelfch erfryk zal verbeuren.
 Zyn goede meester hoorde hem,
 En voerde in 't hoogft Jerufalem,
 De vrye ftadt, door d' engletroepen,
 Zyn' ouden dienstknecht, laet geroepen.
 Dus rust hier, na voleindigt werk,
 De gryze Leeraer deezer Kerk;
 Terwyl de Zallantsche histori,
 Waer in der vaedren deugt en glori,
 Door zynen vlyt in top gehaelt,
 Op een' verheven fchouburg praelt,

Door

Door onkunde eeuwig dreigt te smooren.
 Maer wordt dit proefftuk eens herboren,
 Verryft dees fenix uit zyne as,
 Dan ziet elk een, wie NAGGE was.

1690.

G E D E N K S T E E N

VAN DEN HEERE

HENRIKUS BRUMANUS,

RECTOR DER LATYNSCHE SCHOOLE
 TE ZWOLLE.

Aen de Stadt Zwolle.

BRUMANUS, d' eedle roem van uwe voedsterlingen,
 Geboortestadt, rust hier in dit eerwaardigh graf,
 Met d' elpenbeene lier, waer op hy plagh te zingen,
 Wanneer zyn arbeit zich verpoofde, moê en las.
 Hier hangt de veder, die den Saliër zou volgen
 En Vrank en Batavier, en wie meer binnens wals
 Of in het open velt grootmoedigh en verbolgen
 Het Roomsche dienstjuk schudt van zynen vryen hals.
 Nu legt helaes! nu legt de Zallantsche histori,
 Door zestien eeuwen na veel arbeids uitgevoert,
 En met haer al 't bedryf der oudren en hun glori,
 Die in den nazaet noch het bloet ontsteekt en roert.
 De gryze kennis van alle afgeronne tyden
 Vliegt troosteloos zich zelve in 't goelyk aengezicht,
 En strooit haer vlechten uit eerbiedigheit bezyden
 Het lyk des grooten mans, die haer zoo dier verplicht.
 Geneeskunst, buiten spoor, en als voor 't hoofd geslagen,
 Bezwymt elk oogenblik mistroostigh op 't gebeent

Q q q 3

Van

Van haeren voesterling, ons tegens hoop ontdraegen,
 En van gezonden en van kranken droef beweent.
 Maer zy weent allermeeft, (mocht maer het weenen helpen!)
 Die nu gewaer wordt, dat geen heilzaem vocht of kruut
 Het nootlot ftuiten kan, of ook de droefheit ftelpen.
 Dees milde traenenbron droogt in geen jaeren uit.
 Ween, wyze noothulp in de lyfs verlegentheden,
 Ween vry gulhartigh; gy zyt uwen leerling quyt,
 Die zonder snorkery, in ftuil beleit van reden,
 Uw leffen vollegde, de Doot en Nyt te fpyt.
 En gy, o fchooljeugt, die op Flakkus voet en wyze
 Uit zyne lippen, als een graege honighby,
 Het oorbaer met het zoet gemengt hebt, hem ten pryze.
 Historikennis met Latynfche poëzy,
 Stort geene traenen, maer een reeks volmaekte dichten
 Op deeze grafzerk. hy, hy vordert deezen plicht,
 Die u, die elk in kracht van dichtkunft voor zal lichten.
 Uw lykdienst maekt ook d'aerde op zyn gebeente licht;
 Hoewel hy eeuwigh leeft, ook zonder uw beklaegen,
 Dien oude en nieuwe tyt ontydigh uit zien draegen.

1679.

G R A F S C H R I F T E N

O P M Y N E N V A D E R

I Z A A K M O O N E N .

I.

ONTZAGH de Doot een jeugt, doorkneedt in 't Euangeli,
 Een' zwakken ouderdom, gesterkt door 't kruisgeloof,
 Een deugt, zich zelf gelyk, en zuiver, als de leli,
 Een taei gedult in druk, eene aendacht, nimmer doof,
 Noch

Noch leefde MOONEN, die na vyfentachtigh jaeren
Zyn rustbed hier bequam, zyn vreugt by 's hemels scharen.

I I.

EEN ronde oprechtigheit, sneeuwit, gelyk 's mans haeren,
Een heilige yver, trek van 't godlyk aengezicht,
Een graege weetlust uit de nimmerfaelbre blaêren,
Een stille wandel, trou in kerk- en burgerplicht,
Verzelden MOONEN, die, in 't grafftof hier gevaeren
Naer 't lyf, ('t was stof) zyn ziel gezaligt vond in 't licht.

1685.

G R A F S C H R I F T

V A N D E N H E E R E

H E N R Y K H O L T,

S E K R E T A R I S D E R S T A D T Z W O L L E.

HET oog der Rykstadt Zwolle in halfgeheeten schrift
En duistere letters, en haer rechte hant, vol drift,
Vol trouwen arbeit, om op nieuwe perkementen
Stads oude keuren en hantvesten vast te prenten,
Heer H O L T rust hier. al wie zyn goude schryfpen kust,
Die zich vereeuwigt, wenscht zyn vroom gebeente rust.

1691.

GE-

G E D E N K T E K E N

VAN DEN HEERE

JOAN VAN BOEKHOLT,

LANTRENTMEESTER VAN ZALLANT.

Hier rust grootmoedigheid, aertsvyant van verkeertheit
 En flinkfiche treken, lust en liefde tot geleertheit
 En weetenschap, en 't onberispelykste schoon,
 Manhafte godtsvrucht, met de zeldzaemste aller gaven,
 Oprechte trouwe aen 't Lant. Heer BOEKHOLT, vroeg begraeven
 En afgeleest, braveert met deeze heldenkroon
 In 't hart der burgery, naer 't voorbeelt zyner vaderen,
 Die een volslagene eeu op ons Stadthuis vergaderen,
 Nu' neêrgebogen voor een' onvergangbren troon.
 Hier wacht hy 't jongste licht, het slot van tyt en jaeren,
 Om met zyn' vluggen geest ter eeuwigheit te paeren.
 Godt schenk' dit erfgoet aen 's Mans een' en andren zoon.

1697.

GRAF-

G R A F S C H R I F T

V A N D E N E.

ARCHIBALD DUMBAR.

Eene afkomst zonder smet, een godtsdienst met der daet,
 Een vroomte oprechtigheit, een onbesproken voorbeeld,
 Verzellen DUMBAR in zyn rustplaets, die 't gelaet
 Der valsche werelt steeds beschaemt heeft en veroordeelt.

A N D E R.

Vr. Wie is 't, die aen dees' stoel zoo dichr begraven legt?
A. Hier sluimert DUMBAR, vriend van godtsdienst en van recht.

A N D E R.

Die van dees' preekstoel, daer hy onder zat, met lust
 Het woort ontving, slaept nu aen zynen voet gerust.

1685.

 D E R U S T P L A E T S V A N
 JOAN VANDER VEEN.

Hier sluimert VANDER VEEN, door zyne poëzy
 't Vermaak des Yffelstrooms, vol ernst, vol boertery.
 Schiep ooit de lezer smaak in 't werk van deezen dichter,
 Dat maekt zyne afschen bly in 't graf, zyn' grafsteenlichter.

1685.

R r r

G R A F.

G R A F S C H R I F T
 O P H A E R E G E N A D E ,
 M E V R O U
G E E R T R U I T,
 G E B O R E N E V A N Z E L S T , G R A -
 V I N N E V A N B E N T H E M .

Haere Genade spreekt.

G Evleit, geëert, gekroont door Graeffelyke min
 En 's Keizers gunst, geschokt, geslingert op de golven
 Van weêrspoet, legge ik hier, een Benthemsche Gravin,
 In 't Haegsche kloostergraf, doch balling 's lants, gedolven.

Hoe zwaer en wightigh valt het Graeflyk kroonegout
 Voor d' ongewoonen! ik most door gepreze listen
 't Verraet ontvlieden, dat my Munster had gebrouet,
 Ontschuilende in den Haag vervloekte godtsdiensttwisten.

De trouwe Vaders van den Vrygevochten Staet,
 Die eertyts koningen heeft in zyn' schoot geborgen.

Ontzeiden geen Gravin en haer rampzaligh zaet;
 En ik sliep op hun zorg gerust en zonder zorgen.

Vraegt iemant naer myn doot? myn ongeval, te zwaer,
 Om voor een vrouwenhart, hoe vast gesmeedt, te draegen,
 Brogt myne ballingen, myn weezen, in gevaer,
 En leide reis op reis hun vryen godtsdienst lagen.

Myn Heer, den Huwlyksgodt zoo min getrou, als my,
 Verzwoer zyn wettigh krooft, ging aen eene andre huwen,
 Die, Gode en my te spyt, bekleedt zyn groene zy.

Hoe was my 't hart te moê, dat yzen most en gruwen,

Wan-

Wanneer 't aen Benthem en zyn Gravenhof herdacht!
 Maer, sint de Staet myn zoons met vaderlyk erbarmen
 Heeft aengenomen, valt myn geest, te lang verkracht
 Op aerde, een' Bruidegom, die trouwer is, in d' armen.

1679.

D E G R A F S T E E N

VAN MEVROU

AMELYE VAN WASSENAER,

BARONNESSE VAN MERODE,

aen een uitgewas en afzetten van haer been overleden.

Hier rust Vrou AMELY, der armen troost, en hoeft
 Der weezen. zy begaf, ons aerdryk och! te vroeg.
 Is elk verlegen, die van een been zit berooft;
 Een eenigh been is haer op 't hemelpadt genoeg.

ANDERS.

Hier rust eene eedle telg der oude Wassenaren.
 Haer godtsvrucht, hooger dan heur standertmaen gevaeren,
 Versmaedt, vertrappelt d' aerde en 't aerdschgenot, als slyk.
 Leert, grooten, deeze les van 't vroom en deugtzaam lyk.

1667.

R r r 2

GRAF-

ANNA KATHARYNE OP DEN BERGE,
DOCHTER TE HERTZEVILT.

De Overlede spreekt.

MYn lyf, gezaligt door myn Bruigoms bitter kruis,
Die, uit zyn Vaders huis
Gedaelt, den vloekkelk, hem ten boorde vol gefchonken,
Heeft op myn heil gedronken,
Ruft onder deeze zerk, en wacht, in 's Heeren gront,
Uit zyn genâverbont
's Aertsengels vrêbazuin, om, naer 's Verloffers wezen
Vergoten en verzezen
Met nieuwen adel, te herhuwen aen den geest,
Op Goëls bruiloftsfeest.
Myn ziel, de strikken der bedriegelyke werelt,
Met valschen schyn beperelt,
Ter goeder ure ontvloôn op 't bange ledekant,
En van Godts eige hant
Door quynend lyden ter onsterfelykheit geheiligt
En voor 't bederf geveiligt,
Plukt onverslensbaer ooft van 's levens groenen boom.
Aen 's levens milden stroom.
Zy, voor een donker oog en zyn gedoofde vonken.
Met nieu gezicht beschonken,
Ziet haer' verzoenden Godt, het ongeschapen licht,
In 't aenschyn, verre of dicht,
En spiegelt zich met lust, in 't eenigh vier, drie glanssen,
Dien boven 's hemels tranffen

D.

De schelle lofgalm wordt, als wierook, toegezwaeit.
 Hoort, Joffers, licht gepaeit,
 Gestreelt en opgehult door wisselbaere dingen,
 Door ydle beuzelingen,
 Al wat ge aenminnigs en bekoorlyks t' uwent ziet,
 Is stof en rach en niet;
 En in Godts Zoone alleen, zyn Vaders hooghbeminden,
 Bestendigh heil te vinden.
 By deeze heilzon staet gestarnte en maenlicht doof.
 Omhelst hem door 't geloof.
 Zyn kruisgeloof, gemerkt met myden, lyden, stryden
 In heldre of donkre tyden,
 Was myne leidsvrouw tot den schoonsten Bruidegom.
 Hy heet me wellekom;
 En ik, in schaduw van myn' Liefste neêrgezeten
 Met zuiveren geweeten,
 Gewasschen in zyn bloet, verteere door zyn min,
 En leeeve in hem alleen alle eeuwen uit en in.
 1698.

 G R A F T E K E N

VAN JOFFROU

JAKOBA VAN BOMMEL.
 HUISVROU VAN DEN HEERE
A D A M A R E N T Z E N .

R Echtschape godtsvrucht, en gelaetenheit van zeden,
 Een stille en zachte geest, het dierst juweel der leden,
 R r r 3 Dat

Dat gout en perlen tart, wordt hier met deezen steen
Bedekt, of niet bedekt; maer leeft in 't algemeen
In 't harte en op de tong van vroomen lantgenooten,
Met Vrouw JAKOBAES lof en heugnisse overgoten.
Zy streed; zy bad, zy won, zy droeg zich vorstelyk
Door 't kruisgeloof met Godt, die uit zyn hemelsch ryk
Zyn dochter kroonde met een reeks van zegeningen,
Den invloet zyner gunste, en voorfmack van de springen
Van 's levens milden stroom, die 't Paradys besproeit.
Zy, wel geruyst in Gode, en in haer hoofd volgroeit,
Verlaet de werelt, en wordt straks om hoogh gedraegen
Op englehanden, om den Eeuwigen van dagen
Te dienen, niet, als hier, in eene leeme hut,
Die, zwak en broos van aert, met arbeit wordt gestut,
Maer met een' vryen geest, die, van Godts Geest bezeten,
In aller zielen rei niet meer begeert te weeten,
Dan 't kruislam en zyn' doot. Godt troost' den weeuwenaer,
Die nu zyn huiszorg mist, en 't derdehalve paer
Van zoete kindren, die haer moeders beelt en zeden
Naer 't leven draegen, met zyne algenoegzaamheden.
Hy geeve ook, dat haer sexe, op zyn gebodt nooit doof,
JAKOBAES voetspoor houde in liefde en in geloof.

1685.

GRAF.

G R A F S C H R I F T

VAN MEVROU

V R E D A K R A N S,

WEDUWE VAN DEN HEERE

J O A N H O L T,

BURGEMEESTER EN KAMENER DER
STADT ZWOLLE.

Dees grafzerk dekt Vrou HOLTS, een nooit volpreze vrou,
Haer vroomer moeder en schoonmoeders wedergade.

Zy laet, vol hemelvreugts, haer out geslacht in rou
En traenen. en benaet om 's hemels ongenade;

En rackt, hoe hoogh bejaert, te haestigh aen heur ent.

Haer zoon, die trouwe styl van 't Raethuis, stortte neder,

En trof haer' boezem, nu al ramp op ramp gewent,

En mannelyk gehardt, als tegen 't winterweder

Een godgeheiligde eik, met al te zwaer een' slag.

Zy slaet, onzacht gewekt, aen 't mymren, en loopt zoeken

Met haer gepeinzen, dien haer oog nooit weder zag.

Sint hy van huis trok, by de stadts geheime boeken;

Maer vruchteloos. dies sterft ze om deezen dierbren zoon,

En zoekt hem, d' aerde moê, met aengeschte vlerken

Om hoogh, en vindt zyn' geest voor Godts verheven troon.

Volgt, wie haer hulp verliet, volgt haer geloof en werken.

1691.

GRAF-

G R A F S C H R I F T
 VAN MEVROU
K L A R A J E L L E N.
 WEDUWE VAN DEN HEERE
J O A N V A N H A R N,
 BURGEMEESTER EN MUNTMEESTER
 DER STADT KAMPEN.

Elk eer' dit graf. hier rust in 's aerdryks donkren nacht
 Mevrouw van HARN, juweel en glans van haer geslacht.
 Haer geest, door Christus Geest en 't vruchtbaer Euangeli
 Hersoren naer zyn beelt, in Godts geheimen wys,
 Godtsdienstigh, needrigh, mild, bloeit steeds in 't Paradys.
 Spierwit en geurigh, als haer blanke wapenleli.

1692.

GRAF-

G R A F S C H R I F T

VAN JOFFROU

GEERTRUIT JORDENS.

HUISVROU VAN DEN HEERE

JOAN VAN BOEKHOLT,

RECHTSGELEERDE.

EEn jonge vrou, van man en moeder en Godts kooren
 Geëert, gelieft, rust hier: haer eerstling, ongeboren,
 Erft, na kort leven, ook zyn graf in moeders buik.
 Zoo sterft een roosje, pas aen 't knoppen, met zyn struik.
 Haer geest, gebliksemt uit ons aerdryk, vloog naer boven,
 Verplant in 't Parady, den schoonsten hof der hoven.

1694.

G R A F S C H R I F T

VAN JOFFROU

MARIA HARING.

Hier slaapt MARIA, die om 's levens woort te hooren,
 Aen Jesus voeten zat, en als haer naemgenoot
 Het beste en noodige een had voor haer deel gekoren.

Haer geest, van vleesch en bloet geplondert voor de Doot
 En reeds vergoodt, ontvloog, om 't kruislam vol te looven
 En zonder steurnis, d'aerde en 't aerdsch gewoel naer boven.

1692.

S f f

D E

D E R U S T P L A E T S

V A N J O F F R O U

KUNERE VAN DUREN.

EEn bloem verwelkt hier, die Godts Zon,
 Godts Zoon, haer' Heilant, toen zy kon,
 In 't aenschyn zagh, de jongkheit voor
 Hem volgende op het wisse spoor.
 De storm heeft, daer ze geestigh stont,
 Haer' steel getroffen aen den gront,
 Nu wacht ze weêr een' milden daeu,
 Die al haer leden, mat en flaeu,
 Bevochtige, dat ze, overent
 Gerezen, 't licht in blyder lent
 Nawandele, onbeschroomt voor weêr
 Of buien. Ieder volg' KUNEER.

1666.

A. MOO-

A. M O O N E N S
Z E D E - E N K E R K -
D I C H T E N .

THE
LIBRARY OF THE
MUSEUM OF MODERN ART
1900
1901
1902
1903
1904
1905
1906
1907
1908
1909
1910
1911
1912
1913
1914
1915
1916
1917
1918
1919
1920
1921
1922
1923
1924
1925
1926
1927
1928
1929
1930
1931
1932
1933
1934
1935
1936
1937
1938
1939
1940
1941
1942
1943
1944
1945
1946
1947
1948
1949
1950
1951
1952
1953
1954
1955
1956
1957
1958
1959
1960
1961
1962
1963
1964
1965
1966
1967
1968
1969
1970
1971
1972
1973
1974
1975
1976
1977
1978
1979
1980
1981
1982
1983
1984
1985
1986
1987
1988
1989
1990
1991
1992
1993
1994
1995
1996
1997
1998
1999
2000
2001
2002
2003
2004
2005
2006
2007
2008
2009
2010
2011
2012
2013
2014
2015
2016
2017
2018
2019
2020
2021
2022
2023
2024
2025

A. M O O N E N S
 Z E D E - E N K E R K -
 D I C H T E N .

VERBASTERT NEDERLANT,
 O F
 K L A G H T E
 O V E R D E B E D O R V E Z E D E N
 D E S
 V A D E R L A N T S .

I. Z A N G .

Doorluchtige afkomst, Batavier
 En zes gebroeders, bontgenooten,
 Uit eenen Duitschen stam gesproten,
 Voor Cezars adelaersbanier,
 Befaeamt in zyne en Zwygers boeken,
 Door heldendaên, die elk verkloeken,
 Hoe wordt uwe onderdaen geplaeht
 Van Britsche lant en zeeharpyen,
 Die uwen vetten disch benyen,
 Daer 't zonlicht neêrzinkt en weêr daeght?

S f f 3

Hoe-

Z E E D E - E N K E R K-

Hoe ryft de zeedraek, opgedondert
 Uit zyn moeras, dat elk verwondert,
 En krult en wringt zyn achterlyf
 En slingerstaert de golven over,
 En slaet zyn klaeu, gelyk een rover,
 In 't Hollantsch koopzeil, vol en styf
 Gelaên, om met den fchat van westen
 En oosten zynen balg te mesten.
 Hy, nooit van burgerbloet verzaedt,
 (Waer in de paertshoef draefde aen d' enkels,
 En verfde met de roode sprengkels
 Vorst Karels kroon en vrêgwaet)
 En hondertduizent ingewanden,
 Verslonden door zyn muil en tanden,
 (Toent' woest geweld, zoo bits, zoo valsch,
 En van zyn keten los geborsten,
 Graef Straffort, d' eere der ryksvorsten,
 De byl dorst klinken door den hals;
 De byl, die konings hoeft noch kroonen,
 Noch bisschops graeuheit kan verschoonen)
 Verzaedt zich nu met 's koopmans zweet,
 En knaegt zich zat aen vleesch en spieren
 Der overvalle Batavieren,
 En lacht in 's onderdrukten leet.
 Op wat een rots, o Vrye Landen,
 Koomt nu de hulk des Staets te stranden?

I. T E G E N Z A N G.

DIt wyt' Batavië zich zelf,
 Dat, in zyn' hoogmoet uitgelaeten
 En trots, langs ope markt en straeten,
 Door weelde en staetzucht 't stargewelf

Be-

Beoorloogt, en Godts troon durft tarten
 Door wapens, die zyn hoogheit smarten.

Waer op Godts bliksemvüüft zyn toorts
 Schiet in 't gewas van weit en koren,
 (Terwyl 's lants burgeryen smooren
 Door vlammen van een heete koorts)
 En houdt Ooftzee en Zont gesloten,
 Nu onbezeilt van korenvlooten.

Die schaersheit van nootdruftigh broot
 Plaegt d'armoê, om den oogft van Pomerén
 Begaen, en d'inkomft zyner zomeren,

Met eenen bittren hongersnoot,
 Nu ook de Wyffel uit zyn kaenen
 Haer niet verzorgt met Poolsche graenen.

Doch 't wreveligh en trots gewest,
 Schoon doorgegeeffelt van Godts roede,
 Noch root en rookend van den bloede,
 Ontziet geen Godtheit, eer Godts pest,
 Zyn hooftplaeg, met ontelbre lyken
 Al tevens naer het graf gaet ftryken.

Dat ging den fchuldigen aen 't hart,
 Die om zyn bloetschult fcheen te fchreien,
 En Godt om ziels genâ te vleien

En lyfs, in deeze onheelbre smart,
 Schoon 't onrein hart en vuile handen
 Hem van zyn heerlykheit verbanden.

Leer nu dan, leer, geplaeft gewest,
 Terwyl geen quynende elementen
 Rechtvaerdigheit den volke inprenten,

Door deeze waterplaeg op 't lef,
 Door oorlogh, deugden te betrachten,
 En fpâ geen Godtheit te verachten.

II. ZANG

I I. Z A N G.

HOe heerlyk praelde 't Vrye Lant,
 Toen elk, oprecht in zynen wandel,
 En trou en zuiver in den handel,

De Godtheit aenbad met zyn hant
 En hart, ten hemel opgeheven,
 En hoopende op een ander leven!

Hoe blonk 's Lants vrye heerschappy,
 Toen vroomste en edelste regeerden,
 In vrê en oorlogh triomfeerden,

En d' onderdaene burgery,
 s' Lants vryheit en haere opperheeren
 Getrou, help twist en onraet weeren!

Hoe geurigh bloeide 't weeligh lant,
 Gelyk een puikroos, versch ontloken,
 Toen ieder, met zyn gâ gedoken

Aen stroomen, dicht met els beplant,
 Moght leppen room voor Rynsche wynen,
 Beschaduwte van die veltgordynen!

Toen ieder op zyn eigen erf,
 By vaër en grootvaër lang bezeten,
 Wrok voedde noch vernieuwde veeten,

Om grâft of haeg van 's buurmans werf,
 Maer leefde in vrede en met genoegten,
 Steets bezigh met zyn vee en ploegen!

Wanneer geen dertel wiltgebraet
 De ronde tafel piagh te dekken,
 En graege maegen op te wekken,

Met vry geringer kost verzaedt;
 Wanneer geen zy, maer vachten kleedden
 Het ongekoestert lyf en leden.

Geen

Geen' huis praelt met ivoir of gout
 Of zilverwerk; daer leeme hutten
 Den huisheer dekken beschutten
 Voor wint en regen, nat en kout;
 Daer geen vertrek is van ter zyen
 Bekleedt met wulpsche schilderyen.

I I. T E G E N Z A N G.

Die goude tyt is over lang
 Verkeert, 's lants telgen snoot verbaftert
 Van haeren stamme, nooit gelastert.

Geveinsde deugden gaen in zwang,
 En Godt en godtsvrucht strekt by veelen
 Een gryns, om hunne rol te speelen.

De tempelyver wordt bespot;
 De godtsdienst, in den slaep der zonden
 Gewiegt, belaegt, beloert, geschonden
 Van ketteryen, tegens Godt
 En zyn' Gezalfden ingespannen,
 Om hunnen zetel aen te rannen.

De helsche kroonzucht van Socyn
 Durft Jesus Godtheit (snoode tyen!)
 En 't eeuwigh kroonrecht fel bestryen,

Daer d'Englenburregsche Jupyn
 Van paepen, naer de Roomsche zeden,
 Bewierrookt wordt en aengebden;
 Godts bontkiste al ten schimp en spyt,
 Die deeze smaetheit kan verdraegen
 Van Dagon, zonder hem te plaegen,

Terwyl zyn outer wordt ontwydt
 Door priesters, die met vreemde vonken
 En reukwerk voor zyn aenzicht pronken.

T t t

Uw

Z E D E - E N K E R K-

Uw hantveft, o Vereenigt Lant,
 Van Godt te dienen, rein van zeden,
 Naer Chriftus regel, wordt vertreeden
 Door misdæên, buiten boei en bant,
 Verhole lant-en kerkgebreken,
 Die Godt en 't Lant naer 't harte steeken.
 Nieuwgierigheit schroomt nier te treên
 In 't hol van Godts geheimeniffen,
 Voor geene fchepfels uit te viffen,
 En heilige verborgentheên.
 Hier hebt ge uw' godtsdienft afgefchildert,
 O Neêrlant, maer geheel verwildert.

I I I. Z A N G.

Gelukkig leefden wy voorheen,
 Eer kroonzucht met haer kuiperyen
 Den Nederduitschman quam bestryen;
 Toen ieder, met zyn lot te vreên,
 Op 't lant, hem toelegt van boven,
 Geruster leefde, als in rykshoven:
 Toen predikstoel en rechtertroon
 Elkanderen in vrê geleidden,
 Als broeders, door geen' twift gefcheiden,
 En 't lantgezagh aen d' aerdsche Goôn,
 Godts stedehouders, bleef bevolen,
 De kerkwacht aen de priesterschoolen.
 Nu treedt men in een ruimer fchoen.
 s' Lants overdaet, te hoogh geftegen,
 Vlamt fteets door alle lift en wegen
 Op rykdom, om dien lust te voên.
 De geltzucht kruift de zoute golven
 Om 't gout, in Moorsch gebergt bedolven,

En

En vreesf, door gierigheid geprest,
Geen regenstar, noch 't dollé Zuien,
Noch opgesteke Noortsche buien,

Terwyl een overzeesch gewest
Die uitgestaene scheepsgevaeren
Vergoedt met porseleine waeren.

Men bout paleizen tot de lucht,
Die Benthem plondren van zyn steenen,
(Daer alle bergen luitskeels weenen

Om hun verlies met zucht op zucht)
Wier vloer en wanden altyt groenen
Van bloemtapytwerk en festoenen,

En naekte beeldenschildery.
De jongkvrou leert haer voeten slingeren,
Op zyn Iöonsch, naer veél en vingeren,
Terwyl Chineesche lekkerny
En Indisch ooft den disch belaaeden,
En zy de gasten magh verzaeden.

I I I. T E G E N Z A N G.

's **L**Ants weelde past op recht noch straf;
Gesteente, paerlen, feestgewaeden,
Zyn uit op minnen en verraeden.

De joffer leert van kintsbeen af
Met kunst op wellust toe te leggen,
En nooit onkuische min 't ontzeggen:

Zy weet heur lokken, wit gepoêrt,
Om hals en schouders heen te zwaeien
En zoo de dertelheit te paeien,

Terwyl de tabbert, ongesnoert,
Den boezem opent, met gordynen
Bedeckt van luchtige kantynen.

Z E D E - E N K E R K.

De hovaerdy houdt streek noch maet :
 Gesteepte en zyde en gout bekleeden

Die prachtige en onkuifche leden,
 Daer dronkenschap en overdaet

Verquist geheele zilveraderen,
 Al 't erfgoet van geslachte en vaderen.

De woekeraer, vol menschenbloets,
 Trapt zynen naesten styf op 't harte,
 En dreigt hem, afgestreên door smarte

En wreede pyn, een hantvol goers,
 Zyn overschot te zullen venten

Voor wanbetaeling in zyn renten.

Geveinsde schyndeugt, uit haer' toom
 Geborsten, durft met lasterstormen

En logen 's naestens naem misvormen,

En dondren, buiten schrik en schroom,
 Met valsche en opgedichte schulden.

Terwyl de vroomen smaetheên dulden,

En volgen Jesus, hunnen heer,
 Die alle rampen heeft geleden,

En voor zyn kruisvolk doorgestreden,

Al treurende om Godts naem en eer,

Die van verwaete lastermonden,

Als zyn gedenkdagh, wordt geschonden.

T O E Z A N G.

HAd zich 't hoogmoedigh Vaderlant,
 By tyts met Godt verzoent, bevredigt,
 En zyn verbont op nieus beëedigt,
 Het bloeide in zynen ouden stant,
 En schroomde voor geene oorlogsplaegen,
 Die zelden overgaende vlaegen.

Dies

Dies Godt, gequetst aen eer en kroon,
 't Lant, van ondankbaerheit verwonnen,
 Dees plaeg heeft op den hals geschonnen,

Op dat het knielde voor zyn' troon.
 Laet ons die majesteit dan smeeken;
 Het bidden kan Godts harte breeken:

Genade, o groote majesteit,
 Gedoog niet, dat gansch Neerland sneeve,
 Eer uw genâ zyn schult vergeeve;

Verschoon zyn wederspannigheit
 Alleen om 't overschot der vroomen,
 Tot een gering getal gekoomen.

Gy ziet, hoe 't Britisch gedrocht, vervoert
 Door goutzucht, op zyn' oorlogswagen
 Gestegen, ons in 't velt durft daegen,

Daer 't zynen staert en vinnen roert,
 Om door 't gedonder zyner vlooten
 Den Staetleu uit zyn' tuin te stooten.

Keer, groote Godtheit, 't ongeluk
 Van hondertduizent Christgenooten,
 Alrede in dit verderf geschoten:

Ontferm u over 't lasterstuk,
 Dat Rome zich niet onder 't sryen
 Of Konstanrynstadt magh verblyen;

Of tem en keten 't zeegewelt,
 Dat al den aerdboom wil begaepen,
 En geenen nagebuur laet slaepen.

Zoo wordt de vrye vaert herstelt,
 Tot heil van die op u betrouwen,
 Geleert op geene maght te bouwen.

Zoo dan uw Godtheit onrecht haet,
 Almaghtige, zie uit de wolken,

Z E D E - E N K E R K -
 En hanthaef 't recht der zeven volken
 En hunnen vrygevochten Staet.
 Zoo zal de zeeleeu , scherp van klauwen,
 Zyn' vyant in zyn' poel benaewen,
 Terwyl de koopman adem schept,
 Die zich uit vreze nu niet rept.

1665.

P E S T D R A N K
 A E N
 A M S T E R D A M .

Doorluchte Stadt, op beide stroomen,
 Gescheiden door uw' Dam en fluis,
 Gezeten, trots op uw Stadthuis,
 Dat twee paer winden kan betoomen,
 Ontzie geen kosten, om Godts pest
 Door raet van goê Hippokrateffen,
 Die Eskulaeps en Chirons lessen
 Hanthaeven, uit uw ryk geweest
 Te vaegen naer 't vervloekt Turkyen,
 Of daer Algiers, de waterplaeg,
 Met zyne roofvloot alle daeg
 De Middelizee bestaet t' ontvryen;
 Om uw gequetste burgery,
 Ten uiterste bykans verlegen,
 Te redden door ontelbre wegen,
 Of door een beter artseny

Een

Een avontoffer van twee uren,
 Eene avontbede, met den mont
 Gesproken, 's hemels plaeg terstont
 Te sluiten buiten wal en muuren.
 Neem vry naer't heilzaem Sticht de vlucht,
 Daer Vecht en Nederrynsche stroomen
 De beemden lekken en bezoomen
 En zegenen met frisscher lucht.
 't Is ydel, dat ge u loopt versteeken
 In 't lanthuis, als onze eerste vaer
 In boschspelonken, dicht en naer,
 Zich schaduwde, Godts ooge ontweken,
 En schuw van 't aldoordringend licht.
 Geen boschloof kon dien naekten kleeden,
 Ontaerdt van boven tot beneden,
 En dekken voor Godts klaer gezicht.
 Of denkt ge uw wroegende geweten,
 Een' worm, te diep in 't hart geplant,
 Uw misdryf, en Godts gramme hant
 r' Ontvliên, zoo wyt van huis gezeten?
 Geen boerestulp, hoe eng bepaelt,
 Geen Maersser hofstê, pas vyf mylen
 Van stê, beschut u voor Godts pylen
 En pestboog, die nooit mist, nooit faelt.
 Een middel kan den pestgloet stelpen,
 Oprechte boete, een middelaer,
 Die ons met Godt zoent in 't gevaer,
 Wanneer geene artsnyen helpen,
 Maer kunst en voorzorg is om niet
 Met teerton en geneversmooen,
 Die hemelhoogh by avont rooken,
 Zoo broos, zoo maghteloos, als riet,

Om

Z E D E - E N K E R K-

Om Godts rechtvaerdigh vier te dooven,
 Alrede in heldre vlam geraekt,
 Die onverzaedlyk gloeit en blaekt
 Om uwe straffchult, als een oven.
 Leg dan, o Stadt, der steden kroon,
 Uw' hoogmoet af, schrei gansche beeken
 Van traenen, die Godts gramfchap breeken,
 En smeek, geknielt voor 's hemels troon,
 De bron der opperste genade,
 Die wees en weduw, zonder hoofd,
 Haer door de doot en pest ontroofst,
 Gedompelt in den rougewaede,
 Verhooren zal, en, als een Godt,
 't Gekerm, zyn Godtheit roefgemeeten,
 Als offerwierook, nooit vergeten,
 Maer zegnen met gewenschter lot.

1665.

O P H E T B E R O E P
 VAN DEN HEERE
ARNOLDUS VAN BERKUM.
 TOT EERSTEN LEERAER DER GEMEENTE
 VAN OOSTERVEEN.

NU de maen der Ottomannen,
 Tegens 't Christen kruis gekant,
 Haere horens heeft gespannen,
 Om Godts volk, haest overmant,

Te

Te verbassen, en te stooten
Uit zyn sober errefgoet,
Ziet Godts kruiskerk elk vergrooten,
Groeiende onder tegenspoet,
Als een palmboom, in de paelen
Van 't Vereende Nederlant,
Dat een' vryen aëm kan haelen,
Nu geloofsdwang is van kant,
En Godts kandlaer opgericht staet
In de dikke duisternis,
Die veel duizenden tot licht staet
Na 't verdryven van de Mis.
Christus leere en kruisgezinhheit
Blinkt in 't Christensche Oosterveen,
Dat d' onchristelyke blintheit
En de bygelovigheën
Van de woesteny laet vaeren,
Vol van yver en geloof;
Zaligh, zoo geen ry van jaeren
Dit geluk den volke ontroof.
Gy dan, dien de zorg der Kerke
Van Godts Zoone is toebetrou,
Sla uw hant ten metselwerke,
Dat gy hem een vesting bout,
Die met diamante muuren
Al den storm van 't ketterdom
Eeu en jaeren magh verduuren,
Dat de bitse Nyt verstormm'?
Stry met moet aen alle zyen
Voor den luister van uw' Heer,
Ondermynt door ketteryen;
Schop den afgodt uit zyne eer.

V v v

Volg

Z E D E - E N K E R K -

Volg uw' Meesters kruisbanieren,
 Onder zyne kruislievrei,
 Naer het hof, daer d' englen zwieren;
 Om met Godts gewyden rei
 't Eenigh vier, drie vlammetongen
 Toe te juichen met uw stem,
 't Heiligh liet nooit moê gezongen
 In Godts nieu Jerufalem.

1662.

T E R I N W Y D I N G E

V A N D E N H E E R E

HERMANNUS DE LESPIERRE,

TOT LEERAER DER KERKE TE ALMELO.

LESPIERRE, bloem der jongelingen,
 Die, vander jeugt aen Godt gewydt,
 Uw lantsliên voordraeft, nyt ten spyt,
 Op 't spoor, daer braeve mannen gingen,
 Om met een' onvergangbren naem
 Veel werk te schaffen aen de Faem,

Hoe koome ik best uw hoogtyt vieren,
 Een feest, dat d' Almeloofsche kerk,
 Zoo laeg van dak, heft boven 't zwerk!
 Vrywilligh zingen wil best tieren;
 Maer 'k voel me door veel ongemak
 Tot zulk een' dienstplicht al te zwak.

Stel

Stel zelf een' toon op deeze snaeren
 Met puik van Roomsche poëzy,
 Die gy, gelyk een honigby,
 Verzamelt uit geleerde blaëren.
 Gy kent, gy zingt al 's hemels werk
 En Godts beroep tot Christus kerk.

Of lust het u hier van te zwygen,
 Met uw geweeten best vernoegt;
 Ik weet, wat my, uw' hartvriend, voegt.
 Al zou myn kunst ter aerde zygen,
 'k Prys Godts en ook zyn dieners keur,
 Zyn volk ten dienste, alle eeuwen deur.

Uw groote Vryheer, lang doorluchtigh,
 Erkent in u Godts milde gaef,
 Geleertheit, godtsvrucht, even braef,
 En, door geen flinksche treken zuchtigh,
 Beroept u met zyn vreedzaam volk
 Tot hunnen Euangelitolk.

Wel aen dan, yvrige LESPIERRE,
 Bazuin met uw' begaefden mont
 Het heil van Godts genaverbont,
 Een vrederyk naby en verre,
 En zet het bygelovigh Twent
 Door uw bazuinen overent.

Vermaek u in die blyde boodschap,
 Den plicht van Godts gezantendom;
 Volg Paulus yver, die alom
 Tot 's hemels zaelge bontgenootschap
 Besneên en onbesneên, hoe diep
 In onverstant gedompelt, riep.

V v v 2

Bou

Z E D E - E N K E R K-

Bou met uw stem, gelyk Amfion
 Thebaensche muuren lang voorheen,
 Uit vasten levendigen steen
 Godts stadt op 't bovenaerdsche Sion;
 Die van gesteente en perlen blinkt,
 En nooit in stof en puin verzinkt.

Bewerk, beploeg, bezaei woestynen:
 En heiden, dat ze, vet gemest,
 Geen beemt of zaeilant wyken, best
 Bestraelt van 's hemels zonneshynen,
 Maer groenen, als het paradys
 In Eden, 's hemels naem ten prys:

Zoo bloeit, zoo groeit Godts weelige akker:
 In d' Almeloosche vrye lucht,
 Jaer in jaer uit met vrucht op vrucht.
 Zoo vult, zoo propt ge, trou en wakker,
 Gelyk uw dienstgenoot, Godts schuur
 Met koren, eeuwich in zyn duur.

Zoo draegt Godts wynstok vruchtbre loten
 En druiven, vol van heiligh bloet,
 Dat Godt op zyne altaeren voedt,
 In d' offervlammen uitgegoten;
 En 't flaeuwe menschedom door zyn vreugt
 Verquikt en endeloos verheugt.

Gebruik met lust de dierbre schatten
 Van Zonestadt, ten bou en nut
 Van Godts gewyde orakelhut.
 Onjoodsche wysheit, ook te vatten
 Van uw gemeente, blind noch stom,
 Versiert, als beeldwerk, 't heiligdom.

Be-

Bemin, LESPIERRE, en leer beminnen
 Messias, aller vorsten vorst,
 Die Sions goude rykskroon torft;
 Verfier de bruit, die, schoon van binnen,
 Zich aen der zielen voegt en hoeft
 Op zyn vryaedje heeft verlooft.

Volg in benaeude kerkgevaeren,
 Terwyl de nachtvorst onraet brout
 En ondermynt, al wat gy bout,
 Den vorst van Ifrels legerfcharen;
 Verstrek de Kerke een zwaert en schilt,
 Waer op de hel haer pylen spilt.

Beteugel blinde ketteryen
 En inô geveinstheit, met een gryns
 Omhangen van veel schoons en schyns;
 Bestorm de woefte heerschappyen
 En 't ongemeeten ryksgezagh
 Van vleesch en werelt, nacht en dagh.

Zoo zetelt u de groote Aertsherder,
 Godt zelf en Godts gekruiste Zoon,
 Van zynen Vader met een kroon
 Gefiert, (wie eifcht wat meer of verder?)
 Op zyn verheven ryksgestoelt,
 Waer voor de rei der englen woelt.

Zoo trapt ge uw' vyant, afgevochten
 En flaeu zieltoogende, onder voet,
 Gelyk uw Veltheer, root van bloet:
 Om d' afgestrede helgedrochten,
 En spiegelt u altoos in 't licht
 Van zyn volfchappen aengezicht.

Z E D E - E N K E R K -
 Zoo volgt ge met uw teedre kudden,
 Uw wakkre voorzorg toebetrouwt,
 Daer 't enkel man en honigh dout,
 Zoo vet en weeligh, dat ze schudden,
 't Verrezen kruisflam, waer het gaet.
 O zalige, o gewenschte staet!

1692.

W E N S C H
 A E N D E N H E E R
GOSVINUS LUKASSEN,
 O P Z Y N E I N W Y D I N G T O T L E E R A E R
 D E R K E R K E V A N O L S T .

GOSWYN, in Duitsch Godts Vrient, nu wordt gy ingehuldigt
 Tot 's hemels tolk, en wensch op wensch vermenigvuldigt
 In 't Olfter kerspel, ten weêrzyde van den stroom,
 Die by den winter, beemt en boogaert wellekoom,
 Met slijb en vruchtbaer klai de buitenwaerden zegent,
 Gelyk de Nyl, daer 't melk en boter 's zomers regent,
 En 't overlaên geboomt gloeit met bekoorlyk ooft.
 Wat heil, wat zegen wordt uw schaepskooi nu beloofd,
 Als zich met volle maght uw stem in d' ope kooren,
 Gelyk een kerkbazuin, voor jongk en out laet hooren!
 Een onwaerdeerbare schat van Godts genaverbont
 Ontvout zich aen 't geloof door uw' begaefden mont,
 En elk boetvaardigh hart ontfangt met lust de boodschap,
 Van 's hemels erigoet en stantvaste bontgenootschap,

Door

Door 't heiligh offerbloet des kruislams uitgewerkt,
 Door dierbre zegels van zyne eige hant gesterkt.
 Straks ziet men zielen, droog en dor, als woestenyen,
 By Godts genabelofte, een' hemeldau, gedyen,
 En frisch' opluiken, als een oostersche paradys,
 Godts Euangeli en Messias Geest ten prys.
 Wel aen, Goswyn, wel aen, Godts bouknecht, val nu wakker
 Aen 't bouwen, zuivren en bezacien van Godts akker
 Met hemelsch koren. vul met onbederslyk graen
 Zyn ruime korenschuur. hou met Godts wervloek aen
 En met zyn' zegen. leer de steegste harten buigen
 Voor Jesus rykstaf; sla te mortel en in duigen
 't Gevaerte, dat de hel en snoode werelt bout
 Tot nadeel van zyn' troon. versier met zyde en gout
 En perle en diamant Emmanuëls gemeente,
 Gezaligt door zyn doot; zyn vleesch en lief gebeente,
 Zyn kuifche en schoone bruit, die, aen zyn rechte hant
 Verhoogt, in 's Bruigoms harte alleen de rykskroon spant.
 Leer haer, van zyne min tot quynens toe bezeten
 En half verflaect, haer volk en vaders huis vergeeten
 Om hem, die duizenden met vaen en kroon braveert,
 Van al de jofferschap geliefkooft en geëert.
 Straf wereltlingen en vrygeesten, vol verkeertheit
 En valsche wysheit, met ootmoedige geleertheit
 En Christus needrigheit, die, zedigh by zich zelf,
 Te hooger stygt by Godt in 't bovenaerdsch gewelf.
 Uw hemelsche omgang zy de kudde een leerzaam voorbeeld,
 Dat al het aerdsch bedryf beschaemt maekt en veroordeelt.
 Wei schaep en lammers ('t is Godts volk) met lieslykheit,
 En breng ter kooie in, die verdwaelt zyn of verspreidt.
 Herbou met lust de zwakke en halfgesloopte muuren
 Van Godts Jerufalem, dat d'euwen zal verduuren,

En

En keer den afgodist, den vyant, helsch van aert,
 Terwyl uw troffel bout, met uw onquetsbaer zwaert.
 Hoe dan d' Aertsherder, ons Grootmeester, u zal kroonen,
 En uwen arbeit, o getrouwe dienstknecht, loonen,
 Dien hy zyn' vrient ook noemt, op zynen rekendagh,
 Weet ge uit uw lastgeschrift, (wel hem, die't voelde en zagh)
 En toont u myn verwant, d' eer van ons dienstgenooten,
 SNETHLAGEN, door Godt zelf met zynen Geest begoten.
 Een heilige oli, in 't gepropte kerkgedrang.
 Zyn schelle kerktrompet vervang' myn flacu gezang,
 Of hechte 'er 't zegel aen. verflonden door den yver
 Van 's Hoogsten heiligdom. myn cyter wordt niet styver
 Te deezer uur gesnaert; maer 'k wensche, oprecht en bly.
 Dat elk aen d' Olster kerk uw ryzend licht beny.

1698.

A. MOO-

A. M O O N E N S
HELDENDICHTEN.

X x x

A. M O O N E N S
 HELDENDICHTEN.

R Y N - E N Y S S E L V R E U G T

OVER DE WEDERKOMSTE ZYNER

K O N I N G L Y K E
 M A J E S T E I T
 VAN G R O O T B R I T A N J E
 UIT Z Y N E K O N I N G R Y K E N

O P H E T

L O O .

Elkom, welkom, Welhems zoon,
 Groote WELHEM, met uw kroon,
 Door uw' nooit verftopten degen,
 Door uw krygsbeleit en raet,
 Naest Godt zelf 's Lants toeverlaet,
 Op 't gemeen gejuich verkregen.

X x x 2

Wel-

H E L D E N-

Welkom op uw Konings Loo,
 Dat voór dertigh maenden nô
 Van zyn' dappren meester scheidde,
 Toen het afgefoolde Euroop,
 En uw erfryk, buiten hoop
 In zyn-boeien, u verbeidde;

Toen uw hulpgereet gemoet,
 Afkomst van ons Nassausch bloet,
 (Dit getuig' 't Westfaelsche Minden)
 't Hoog - aen 't Nederduitsche lant
 Met een zachte Oranje bant
 In een huwlyk kon verbinden;

Toen het vorstlyk eetverbont,
 Van uw' afgerechten mont
 In een nette vorm gegoten,
 Vrankryk dreigde met een' slagh,
 Wiens gelyk nooit d'aerde zagh,
 Had niet Godt een schot gefchoten;

Mits 't hoogmogend krygsgezagh,
 Dat, met uwe Oranje vlag
 Steets verwinner, triomfeerde,
 Van uw hooft, zyn hart, ontbloomt,
 Of verbystert, buiten noot
 Lutzenburg den nek toekeerde.

Gy nochtans, grootmaghtigh Vorst,
 Die den Britschen aerdkloot torst,
 In een zee van bloet verdronken,
 Of te jammerlyk gesplift
 Door geweld en burgertwift,
 Nu weér vast in een geklonken;

Gy

Gy verzet de dierbre schâ
 Aen uw vaderlant, zoo dra,
 O Batavifche Alexander,
 Groot Britanje op 't Yrfche ftrant
 Mer triomfe ziet geplant
 Uwe Oranje vaen en flander.

't Zuchtend Proteftantendom
 Zagh met traenende oogen om
 Naer een' langverwachten heilant.
 Die verfchynt, als Konftantyn,
 Met een' heldren zonnefchyn
 Uit het naeftgelegen eilant.

Die jaegt met een roozelucht,
 Verfch van geur, ftraks op de vlucht,
 d' Over zee gewaeide dampen,
 Dreigt den zeedraek in 't gewest,
 Dat vergiften kent noch peft,
 In zyn poelen aen te klampen.

Zeedolfynen, bly te moê,
 Zwemmen naer den Veltheer toe
 Met zyn volgelaede kielen.
 Thetis kufft met open arm
 Yrlants beukelaer en fcherm,
 Daer de Nimfen om haer krielen.

Stroomgoôn, al 't onzacht ontftelt
 Door 't aennaderend gewelt,
 Domplen zich in hunne kolken,
 Braeken ftoomen uit hun keel,
 En verdrinken, half of heel,
 Aen den vloet gelege volken.

X x x 3

Dit

H E L D E N-

Dit verbaest 's Lants Herkles niet,
 Die van ver dees kunsten ziet,
 Voor geen Achelöus streeken,
 En gezwollen stroomgety,
 Voor geen Proteus veinzery,
 Hoe doorslepen, ooit bezweken.

Die, van edel stof begruift,
 Met den fabel in de vuift,
 Stuift de Boine op lyf en lenden,
 En slaet door haer' gladden rug
 Zyn outgrootvaërs legerbrug
 Voor de dichtgeschaerde benden.

Jakobs schrik en achterdocht
 Ziet dees' dappren watertoght
 Van zyn hooge legerdyken,
 En, gebliksem uit den trans
 Van Dublin, ruimt schans op schans,
 Om na Sint Germain te wyken.

Ryksweërspannigheid, berooft
 Van haer opgeworpen hoofd,
 Xerxes, over zee gestoken
 Met een slechtbemande sloep,
 En de dwaeze hulleptroep,
 Wordt de trotse nek gebroken.

Dus belandt, dus ziet en wint,
 Van zyn krygsfortuin bezint,
 WELHEM Yrlants heerschappye,
 En zet 's Lants verlies, gehaelt
 By Fleury, met winst betaelt
 Aen de Fransche roofharpye.

Dit

Dit krenkt geen verziert gerucht
 Van uw doot (Europe zucht,
 Zoo die koomt, zy koom' doch spade)
 In uw vyants oorlogsjeugt
 Moeder van veel dwaenze vreugt
 En ontydige brayade.

's Vyants moortloot, dat wel mikt
 Op uw hoofd en hart, verschrikt,
 Treft slechts uw' gezalfden schouder
 En de nooitgerepte vlok
 Van uw' veltheerlyken rok,
 Onversaegde ryksbehouder.

Dus leeft noch d' Oranjeboom,
 Onder wien nu zonder schroom
 Duizent duizent volken schuilen;
 Hy herleeft ter goeder tyt
 't Nachtgevogelte ten spyt,
 Vleermuizen ten spyt en uilen.

Welkom dan, grootmaghtigh Vorst,
 Die den Christen aerdboom torst,
 Uit uw vrye waterlanden;
 Welkom, na zoo veel gevaers,
 In 't onstuimigste des jaers
 Doorgestreên op onze stranden.

Welkom uit uw raetzalet,
 's Gravenhage, en krygsraet, met
 Duifchlants Vorsten stil gehouden;
 Welkom op uw lustprieel,
 't Loo, zoo beekryk in 't geheel,
 Als gekroonde hoofden bouden.

Schiet

H E L D E N

Schiet hier, schiet eens in den aëm
 Van uw' arbeit, die de Faem
 Jaeren, eeuwen zal vermoeien,
 Zie uw groene Oranjeplant
 Aen den stroom in Veluwfch zant
 Met vermaeck voorspoedigh groeien.

En terwyl uw bloetverwant,
 Kloek van hart, gewint ter hant,
 Om 's ryks vyant te verduuren
 Naer zyn Keurhof reift, verpoos
 Onder schaduw van de roos
 Stil uw oppervorstlyke uren.

Oeffen, als Gradivus plagh,
 In een' blyden lentedagh
 Op het spoor der wilde zwynen
 't Voorfpiel van eene oorlogfjaght,
 Die uw' heldenmoet verwacht,
 's Lants geneesheer in zyn pynen.

's Keizers fchoonzoon, zuil van 't ryk,
 Houde uw zyde, tot een blyk,
 Dat Keur Baiere en Britanje
 Stryden voor dit staetgeloof,
 Dat ons Neêrlant Vrankryks roof
 Nooit magh worden noch Germanje.

Daegt het vyantlyk gewelt
 Al uw oorlogsvier in 't velt,
 Leer, ai leer dit zedigh dooven,
 En bewaer u zelf voor 't Lant,
 Voor MARYE, uw koningsplant,
 d' Eer der Christenlantfche hoven.

Hant-

Hanthaef dan uit uwen troon,
 Groote Godtheit, Welhems Zoon,
 Koning WELHEM; kroon zyn degen;
 Kroon zyn krygsbeleit en raet,
 Gansch Europes toeverlaet,
 Met uw' weêrgaloozen zegen.
 1691.

G E L U K O P R E I S

A E N Z Y N E E X C E L L E N T I

JAKOB VAN WASSENAER,

BARON VAN WASSENAER, HEER VAN OBDAM, &c.
 Lt. AMIRAEEL DER VEREENDE NEDERLANDEN.

TOen 't oorlogsvier, te fel ontsteken
 In Engelant op Londens ree,
 Door klip en krytstrant over zee
 Naer onze duinen door quam breeken,
 Reet Neêrlants vrye Nimf, verwoedt
 Ten Hage in op haer' zegewagen,
 Met leeuwen, in 't gareel geslagen,
 En noopte dus haer Zeevoogts moet;
 Doorluchtigh oir der Wassenaeren,
 Door stam en burghgraeffschap berucht,
 Gestrenge Watervoogt, geducht
 Op Noort-en Orizontsche baren,
 Zwaei nu den drietant van Neptuin,
 En tem den overmoet der Britten,
 Zoo heet, om my in 't haer te zitten,
 En scheer die monstren baert en kruin:

Y y y

Waek

Waek voor de vrygevochte stranden,
 Bescherm het zeerecht van den Straet,
 Zoo wyt myn goude leeusvlag gaet,
 En 't ront geëest wordt uit myn handen.
 Uw krygsmoet wist van geen verhael,
 Toen die voor rykstadt Koppenhagen
 (Daer Zweeden, Deenen van gewaegen)
 Den Gotschen zeedraek klonk met stael
 Den kop in, dat hy, fel genepen
 In hals en schouder, mat en moê
 Gekrompen, naer zyn haven toe
 Den staert en 't schubbigh lyf most sleeten.
 Sla voort op dat roemruchtigh spoor,
 En leer de wettelooze Britten,
 Op zulk een voorbeelt, stil te zitten,
 Of streef door want en steven door.
 O heldenaert van dappere ouderen,
 Die ook myn lant-en zeeroer trou
 Bestierden, en dit staetgebou
 Lang onderschraegden met hun schouderen,
 Gelei naer Tessels vrye ree
 Den rykdom van zoo veel gewesten,
 Die Neêrlants vryen tuinleeu mesten,
 Bevrydt voor watervloet op zee,
 En 't Engelsch wolvenest uit Dover;
 Dat, op die strecken afgerecht,
 Terwyl de herderbende vecht,
 Magh licht d' onnoosle schaepen over.
 Verhoê dit, strenge watervoogt,
 Herstel myn haringvisscheryen,
 De lantschâ van twee maetschappyen,
 Waer op d'aertsvyant altyt oogt.

Be-

Bescherm myne ongemeete stranden
 En alle havens, West en Oost,
 Tot daer de Zuiderkreeftzon rooft
 Den onderdaen der zeven landen.
 De schutsheer, die myn vrye vaen
 By Makassaeren en Javaenen
 Wyt over zee, by Afrikaenen,
 Geplant heeft, opene u een baen
 Ter zege, en laet geen Noordewinden,
 Met winterbuien overlaên,
 Uw hindren noch een' zee-orkaen,
 Gewoon myn vlooten te verslinden.
 Hy helpe u 't zeerecht, elk gemeen,
 Niet eigen aen de trotse Britten,
 Schoon ze op twee elementen zitten,
 Verdadigen in 't oog der steên.
 Zoo zie ik Veromeer herleeven
 Na zestien en meer eeuwen tyts,
 Ontworstelt zoo veel schimps en nyts,
 In u, o roem der braeffte neven.
 Zoo zult ge na uw heldendaên
 Der amiraelen scheepskroon erven,
 Die om uw haeren nooit zal sterven,
 Noch met haer' heer ten grave gaen,
 Maer eeu en nyt ten spyt verduuren,
 Gezeten by uw standertmaen,
 En met haer op en onder gaen,
 Zoo lang uw burg blyft met zyn muuren,
 Zoo lang 's Lants moederstadt aen 't Y,
 Vast op twee onvaste elementen,
 De werelt inkoop en gaet venten,
 Gestyft door Beurs en Maetschappy.

1665.

Y y y 2

ZEGE-

Z E G E Z A N G

OP DE VEROVERING VAN KOEVERDEN.

A E N D E N H E E R

JOANNES VOLLENHOVE,

LEERAER VAN CHRISTUS GEMEENTE
IN 'S GRAVENHAGE.

Wie leert me nu een'heldenzang trompetten,
 O VOLLENHOVE, o eer van myn gedicht
 En dichtkunst, die, ontsteken aen uw licht,
 Zich oeffent naer uw' braeven styl en wetten?
 Och of ze die rechtschappen volgen kon,
 O VOLLENHOVE, o eer der' Hengstebron!

Out Koeverden, van outs in 's Lants histori
 Door zyn fortuin berucht, verschaft my stof
 Om zonder perk te weiden in den lof
 Der dapperheit en onverwelkbre glori,
 Zoo braef verdient op zyn kasteel en wal,
 Die 't heldenstuk alle eeuwen heugen zal.

O Rabenhaupt, o hooft der oorlogsbenden
 Van Stadt en Lant, wat schaft uw groote naem
 Al arbeids aen de nooit vermoeide Faem?
 Zy leeft en draeft aen 's werelts uiterste enden,
 En klinkt en treft in eenen oogenblik
 Het Keulsche Sticht en Munsterlant met schrik.

Geen

Geen Groeningen kan bedryf uw bepaelen,
 O dappere en in noot beproefde helt,
 Die nimmer zwicht of wykt in 't open velt
 Of binnens wals; o lantschrik van Westfalen
 En zynen kreits, die, van Godt zelf geloont,
 Het gryze haer met lauwren draegt gekroont.

Hoe kan ik u, o Eiberg, ook vergeeten,
 En Wyler, en manhafte Sikkinga,
 En wie met u, gesterkt door Godts genâ,
 Te voet of braef in 't harnas opgezeten,
 Van Godt door mist, als in een wolk, geleidt,
 Den vyant eer vertrappelt, dan ontzeit?

Gy helden, gy, niet afgerecht op wyken
 En vluchten, als een eervergeeten schelm,
 Dien beter voegt de strop, dan zwaert of helm,
 Leeft eeuwigh in geschriften en kronyken,
 Zoo lang men van stêvesting en stêpoort
 En bieze brug en stormgevaerten hoort.

De snelle Faem, dwers op Sint Lambrechts toren
 Gezeten, bromt te Munster met uw deugt
 En lof, o bloem der Neêrlantsche oorlogsjeugt,
 En wringt dit woort uit haer' gekringden horen:
 Out Koeverden, te noode in slaverny,
 Verwerpt het juk der myterheerschappy.

De Vechtstroom, ryk van hout en eikevloten,
 En op zyn rug gelaên met Bentmer steen,
 Vloeit zonder schroom in vryheit naer beneên,
 En schoon zyn kruik om laeg noch blyft gesloten,
 Hy floopt door zyn gezwollen waterval
 Het zwaer geweld van paelwerk, dyk en wal.

Y y y 3

De

De Biffchopftadt , door dit gerucht verflagen ,
 Verwacht eerlang d' oranje leeusbanier ;
 En 't gansche Sticht , gedreigt met vlam en vier ,
 Beloofd gereet den brantschat op zyn dagen ,
 Terwyl Christof , op Lutgersburg gevloôn ,
 Een' vryburg zoekt voor zyne myterkroon.

Daer treft de maer den dwingelant in d' ooren ,
 Gelyk de dreun en grove donderslagh
 Van zyn kortou , naerdien op eenen dagh
 Al d' arbeit van veel jaeren wordt verloren ,
 En voor de vuift hereifcht en achterhaelt ,
 Wat door den dwang van 't lontrecht is betaelt.

Vaer wel , zucht hy , vaer wel , myn bliksemkoker
 En magazyn en volle korenschuur ,
 Zes dagen werks verover't in eene uur.
 Hy vloekt en scheldt op legerbrug en moker ,
 Die 't pooftflot oprammet ter goeder ty
 Voor Sikkinga en zyne ruitery.

Den slotvoogt zelf , ten vesten uitgestreden ,
 Verwenscht hy in zyn booze razerny ,
 Die , zinloos door een nieuwe profesy ,
 't Verlies hem spelt der zuchtende Yffelsteden ;
 Terwyl van vrees den krygsman 't harte krimpt ,
 Die trots voorheen den tuinleeu heeft beschimpt.

O Staetleu , lang te diep in slaep betovert
 En zacht gewiegt , ontwaek en rep uw klaeu ,
 (Dit eifcht uw tuin , berooft , al t' eng en naeu ,
 Van veertigh steên , op eenen sprong verover't)
 En dryf ze het Westfaelsche zwyn in 't hart ,
 Dat uwen moet met muil en tanden tart.

Uw

Uw dapperheit, gesterkt met d' adelaeren
 Van 't Keizerryk, een goddelyk geslacht,
 En met Godt zelf en zyne hemelwacht,
 Die's Gravenhaeg, 's Lants rechthof, trou bewaeren,
 Gedoog' niet, dat een uitheemsch tygerdier
 Uw' tuin braveere en dreig' met stael en vier.

Een Python kan by uw geweer niet duuren,
 Een ondier, dat het Graeffelyke Drent
 En Vrieslant door zyn' adem smet en schendt
 Met al den kring der bange nagebuuren,
 Als gy het, zat met burgerbloet gemest,
 Bespringt en treft in zyn moortdaedigh nest.

Die poeldraek, door de leusklaeu aengevlogen,
 Wringt, dol van smart, de groene en blaue weleên
 En achterlyf en staert met kracht in een,
 En schiet een' gloet van blikfems uit zyne oogen,
 Tot dat hy slacu, zich heffende in de lucht,
 Zyn' plonderschat verlaet met eene zucht.

Het vliesgout van den leustuin te herwinnen,
 O Batavier, die, door dees deugt gewekt,
 's Lants Jafon volgt, waer hy te veldé trekt,
 Eifcht moet alleen en onverfaegt beginnen:
 De Drentsche draek, de schiltwacht aen de poort,
 Legt op zyn post en in zyn bloet gesmoort.

Veel heils, veel heils, roept ieder Nederlander,
 Gescheurt en nier gescheurt van 't Algemeen,
 Op deeze hoop; trek, fiere leeu, trek heen,
 En vrees met Godt geen' Franschen salamander
 Noch zeedraek van Britanje met zyn vloot.
 Geen vyant is uw dapperheit te groot.

E U R O P E.

EUroop, te lang gefoolt, geblinthokt en bedrogen
 Door Vrankryks valschen schyn, ziet endlyk uit zyne oogen,
 Uit andere oogen, als 't voor achtiën jaeren zagh.
 De groote Batavier, de vryvorst van Oranje,
 De ryksverlosser van 't geknevelt Groot Britanje,
 Verlicht al 't Christenryk op zynen hoogen dagh.

Hy rukt de gryns, die elk te koestren plagh en blaeken,
 Van Grootvorst Luidwyk en zyne ingevalle kaeken,
 In spyt van wien het spyt, door braeve kunsten af;
 En toont dien trotzen, van de hemelwraek genepen,
 In levende gedaent, dien lyf en lenden sleepen
 Naer 't vraetigh ryksgraf, zyn verwoedtheit tot een straf.

Elk ziet Antiochus den tweeden fel geplondert
 Van geest en krachten, hoc verstoort hy vloekt en dondert
 En blikfemt tegens Godt, bereden van een koorts,
 Een heete rykskoorts, die, alle uren aen 't verheffen,
 Aen 't steigeren, hem dreigt met Faroos val te treffen,
 Terwyl zyn fakkel druipet van vlammen viers en moorts.

Dat weet de vruchtbre Palts, noch zwart van pek en zwavel,
 Noch rookende van 't vier, gebracket uit 's aerdryks navel,
 Terwyl 't onnozel bloet in stroom en beeken kookt.
 Maer deeze pekstok waeit met zynen helschen waessem
 Gezwint naer Sint Germain, om 's dwinglants geest en aessem
 Te smooren, by zyn beelt, als Babels beelt, berookt.

Dan

Dan ziet men 't werkloon van den blinden tempelyver,
 Die, naer Lojolaes wenk, de wrackboog daeglyks styver
 Spant op elk onderdaen van 't onderdrukt geloof.

Dit is de zegen van 't vervloekte kerkhervormen
 Met fabel en pistool; een ryk, door duizent stormen
 Geslingert, en gestrandt, elk nagebuur ten roof.

Elk nabuur vliegt ook toe, mishandelt en verbolgen,
 En grypt naer 't zyn, dat hy, ontydigh ingezwolgen,
 Door WELHEMS dranken uit den ruimen vreetbalg brackt.
 Dit steeuwigt Brabant en 't hooghvorstlyk Lotharingen,
 Dit scherpt den arentsklaeu van Habsburg en de klingen
 Van Sax en Brandenburgh, die Elve en Ryn bewaekt.

De Ryn, bykans herstelt in zyne aeloude vryheit,
 Schuurt Keulens breede kaei, en vloeit met gulle blyheit
 Door drie vier monden in den Nederlantschen tuin.
 's Lants wachter, toegejuicht van ope zee en stroomen,
 Schudt endlyk mane en staert om Vrankryk op te koomen,
 En scheert straks met zyn zwaert Bourbon den baert en kruin.

Verfcheur, vertrap dan vry uw trotsse zonnestanders,
 O Luidwyk, in Siam, op 't spoor van Alexanders
 En Bakchussen, geplant, het zonneperk voor by.
 Dan stinkt, benaeut van lucht, uw liesbloem of de leli
 Van Waermont; dan vloekt elk 't dragonders Euangeli;
 En dan verdwynt in rook de vyfde Monarchy.

1690.

Z z z

T O O.

T O O N E E L V A N
OORLOGH EN VREDE,

GEOPENT VOOR FILIPSBURG IN DEN JAERE 1688.

GESLOTEN TE RYSWYK IN DEN JAERE 1697.

BRitanje was verloft van zieltirannen,
 En Yrlant uit het flaeffche juk gespannen,
 En Jakob, vroeg te fcheepe en op de reë
 Van Waterfort, geweken over zee;
 Savoje, lang stékint, nu opgewaffen,
 Quam in Ambrun zyn' voogt zoo fel verraffen,
 Dat dit gerucht Grenoble in d' ooren klonk,
 En zelf de Loire in haere killeñ zonk;
 Kazal, gekocht voor goude Luidewyken,
 Stont reede, om voor 's ryks adelaer te ftryken,
 En Modena en Parme en Montferrat
 Betaelden heirgewaet en legerschat;
 En Rynfelts, door geene ongefchoeide handen
 Te polffen, beet met al zyne yfre tanden
 Zoo vinnigh van zich, dat de Fransche haen,
 Hoe luid van keel, druipstaertend door moest gaen;
 En Namen met zyn grof kasteelgevaerte,
 Zoo hoog volbout, bezweek, als voor de zwaerte
 Van Herkles knods een Hydra, voor 't geweld
 Van WILHEMS zwaert; en 't Fransche legervelt
 Getuigde zulks met hondert duizent oogen.
 Louys, toen van zyn krygsfortuin bedrogen,
 Kocht eerft Savoje en zyn gehuurde trom.
 Voor leligout en huwlyksfeesten om,

Te

Te vieren by Parysche bruiloftblaekers.
 Hy zoekt hier op getrouwe vredemaekers
 In 't Zweedsche hof. Dit stemt zyn bede toe,
 En magtigt met Merkuurs gevloekte roe.
 En slangestaf de Haegsche hofgezanten.
 Straks koemt, die hier en gins, aen alle kanten
 Den Bontgenoot om vrê getroetelt had,
 In Hollant en de Groot's orakelstadt,
 En vleit elk met de blyde vredeboodschap,
 Zyn meesters wensch, den wensch van 't Bontgenootschap,
 't Hof Nieuburg wordt Europes vredehof,
 Terwyl de schets van 't vrêbesluit in 't stof
 Van Brabant wordt gedootverft of geschildert
 Van helden, door geen' bloetdorft zoo verwildert,
 Dat elk niet graeg den kryg ontharrenaff,
 Of blikseme uit zyn gloênde wagenas.
 Al 't ront verschynt op Hollants vrêtooneelen,
 Om elk zyn rol, oprecht of valsch, te speelen;
 En Vrankryk, kloek en snoot in vleiery,
 Past ieder op met vlugge dienstvaerdy;
 Terwyl de Twist, gedient van Mammelukken,
 Den Vrienden quaet vermoên poogt in te drukken.
 Het biedt, goet schiks, den Bontgenooten aen
 Een evenwicht voor Straetsburg af te staen,
 Of Straetsburg zelf, ontkleedt van nieuwe vesten;
 Verheerde steen, bemagtigde gewesten,
 Hereent gebiet, te slaeken aen den Ryn,
 Dees zoude, als eerst, der ryken scheidstroom zyn.
 Men wettigt zelfs de rykskroon van Britanje
 Op WILHEMS kruin; en 't heldenryk Oranje,
 Zyn' meester by slotvonnis afgekeurt,
 (Slotvonnis, nu van Luidwyks hant gescheurt)

Z z z 2

Her-

Herlevert men den onbepaelden heere,
Het schilt en scherm der Euangelileere
In 't vinnigh woën van 't Roomsche Aertspriesterdom,
En wat Chalon ooit in Borgonje alom
Bezat; men biedt de Katalaensche steden
En Vlaemsche winst groothartigh af te treden,
En voor dien schat, een' plonderschat, den vrê
Op 't aerdryk te bedingen en ter zee.
De Staetleu magh een vryen handel dryven,
Niet dier gekocht met afgeperste schyven,
Waer Vrankryks zon, uit d' oostergolven 't hoofd
Opbeurende, haer' glans in 't westen dooft.
Dit wordt gezift van alle Bontgenooten,
Gegoten in zyn vormen, en hergoten,
Beaemt en toegestemt; en ieder, moê
Van krygen, slaet op Luidwyks aanbodt toe;
En ziet een nacht, maer vry van sluimrigh ronken,
Op 't Konings hof Europes vrê geklonken.
Elk kiest de vrêbazuin, en wraekt de trom.
Germanje alleen, in driften driest en dom,
En langzaem tot nootschikkelyk besluiten,
Verdeelt in zyn belang, kan zich niet uiten;
Tot dat het, loos door 't paependom verkloekt,
Terwyl de list van ieder wordt vervloekt,
Vol naberous en hachlyk misgerekent,
Het vrêpapier met traege handen tekent.
Aen 't krygstoneel schenkt Ryswyk dus een ent,
d' Alweetendheit alleen hoe lang bekent.

1698.

A. MOO-

A. M O O N E N S
L O F D I C H T E N.

A. M O O N E N S L O F D I C H T E N.

O P D E W E E G S C H A E L

V A N D E

ONVOLMAEKTHEDEN DER HEILIGEN

V A N D E N H E E R E

JODOKUS VAN LODENSTEIN.

A E N U T R E C H T.

Godts volk sprak, als 't in misdryf viel:
 Wy zyn geen engelen, maer menschen,
 Wy hebben Christus, al ons wenschen;
 En poogde zyne onzuivre ziel
 Door zulke een onschult te bevryen:
 Maer LODENSTEIN, Godts knecht en tolk,
 Sprak in zyn' yver tot dit volk:
 O snoode en wytontaerde tyden!

't Is

't Is ydel, dat ge uw schult bepleit :
 Geen zuiverheit van 's hemels zoonen
 Noch Adams beet zal u verschoonen,
 Daer hemelsche erfrechtvaerdigheid
 Hem klee'dde in zuiveren gewaede,
 Toch eeuwig van dit goet berooft
 Door snoeplust tot verboden ooft.
 Deeze onschult koomt, helaes! te spade.
 't Is ydel, dat ge uw misdryf vleit
 Met Davids of zyn nazaets voorbeelt,
 Zoo streng van Godts gerecht veroordeelt,
 Zoo yverigh van hun beschreit,
 Dat Kedron, die zyn' stroom en beeken
 Van 't Palestynsch gebergte schier,
 En langs den oliheuvel vliet,
 Van zoon- en vaderklaght kan spreken,
 Dat bontkift, heiligdom en kerk
 En Sions rotsen wedergalmen
 Op Davids boetgezag en psalmen,
 Die Godt bekoorden boven 't zwerk,
 Om hem zyn schennis te vergeeven,
 Aleen om zynen Middelaer,
 Godts Zoon, den zoenverzekeraer
 In dootshult, om door hem te leeven;
 Niet, als het heilloos ketterdom
 Bessaet te lastren, ongebonden
 En 'ts om d' uitgedelgde zonden,
 Maer heiligh, keurigh en alom
 Voorzichtig by Godts heldreklarheit,
 Die, daer hy 't ongenaekbaer licht
 Bewoont, ons toegang gunt zoo dicht
 By zynen troon, die al de naerheit

Van

Van helle en afgront heeft verjaegt,
 Maer op dat zyn doorzichtige oogen
 Niet quaets, niet onreins ooit gedoogen
 In kindren, daer hy moet op draegt.
 Zoo sprak uw leeraer, zaligh Utrecht,
 Ruim zes paer jaeren in uw kerk:
 Zoo leert hy in dit bondigh werk.
 Zie, dat ge dan iet heilighs uitrecht.

1664.

L I E R D I C H T

OP DE SMAEKELYKE SPYZE

VAN DEN HEERE

FRANCISKUS DE WAEL,

LEERAER TE 'S HERTOGENBOSCH.

's **H**ertogenbosch, dat, voor vyf eeuwen tyt
 Naer Roomsche zede aen heiligen gewydt,
 Hunne offerdiensten gadeslaet met vlyt
 En dommen yver,

En viert met ommegang en heiligdom
 En wierookofferande en beelt alom
 Uw' opperheilig, levenloos en stom,
 Den lieven schryver

Van 't Euangeli, Jesus kruisverbont,
 Hoe heerlyk is uw lot verkeert, terstont
 Na dat ge Gode uw' echt met hart en mont
 Op nieu bezegelt!

A a a a

Uw'

Uw' ziel, nu moê van dwaetze afgodery,
 Vermaekt zich met haer' bruingom, kuifsch en bly,
 Dat zy, verloft van Spanjes dwinglandy
 En 't ongeregelt

Romeinsch geweld, dat Christnen knelt en boeit
 In hun gewiffe, in moort en blaeken groeit,
 Zich koefstre, daer een ryke troostbrôn vloeit
 Met weelige aders;

En hulpe zoeke aen Godts belofte en woort,
 't Volmaekste goet, dat iemants geeft bekoort,
 Het Testament, dat ieder kint behoort
 Des grooten Vaders.

Nu moogt ge, o Godtstadt, buiten schroom en twift
 (DE WAEL tteedt voor, uwe oude Euangelift)
 Voor Godt verschynen en zyn heilige kift
 Met wierookgeuren

Van uw gebeên, een vierige offervlam,
 Hem aengenaemer, dan een bok of ram
 Of stieren, of zoo schoon een spierwit lam
 Als 't oog magh keuren.

Zyn veder, door een hemeldrift en Geest
 Ontstoken op des Allerhoogsten feest,
 Leert, hoe gy Godts orakel onbevreesft
 Om raet zult vraegen;

Wat mont, w at hart elk passê, die gehoor
 By Godt verzoekt en zyn genegen oor,
 Dat willigh neêrdaelt uit het hemelkoor
 Op onze plaegen;

Hoe ieder klimme op Godts gewyden berg
 Met beenen, zwanger van godtvruchtigh merg,
 Eenvoudigh, zonder valscheit, zonder erg;
 Wat offeranden

Godt best gevallen op zyn offerfeest,
 Rechtvaardigheit en nedrigheit, doch meest
 Oprecht gelove en een verflagen geest;
 De dierste panden.

Dat leert die helt, wiens zangkunst, aen Godts lof
 Gewydt, geen stadt bout, die veroudert, of
 Verzinkt in bloet en smook en puin en stof
 Met vest en muuren,

Maer Sion, al den aerdboom door bekend,
 Wiens grontslag, vast op Christus en 't ciment
 Van zyne liefde, 's werelts uiterste ent
 Ook zal verduuren.

Nu schaft die helt, veroudert al en grys
 Op zyne wacht en ronde, naer zyn wys,
 Een heilzaam woort, een zoete letterispys
 Voor graege maegen.

Dit bladt, de vrucht van zyn geleerden mont,
 Behelst den schat van 't gansche heilverbont,
 En onderwyft en leert en bidt en wondt
 En beeft by vlaegen.

Luft iemant Godt te zien, hoe hy ontfarm'
 En 't heiligh zaet, van zyne vlammen warm,
 Omhelze, als Vader, met een' open' arm,
 Die lees' dees bladen.

Dit zielbanket, zoo smaekelyk, zoo waert
 Als balsengeuren in 's aertspriesters baert,
 En droppen daus, op Hermons top vergaert,
 Kan hem verzaeden.

Dees letterveêr verthoont Godts heerlykheit
 En 't wonder der verheve majesteit
 In 't leven, dat geen brakke traenen schreit
 Noch weet van kermen.

Hier straelt, hier straelt 't ondraeglyk aengezicht
 Met zynen glans in 't ongenaekbre licht,
 Daer englereien passên op hun plicht,
 Als byezwermen.

Hier schildert hy tot troost van wees en weer
 Godts vierfchaer, en den rechter, als een leeu,
 Onzacht gewekt door 't endeloos geschreeu
 Van duizent zonden;

Die hy beloont, betaelt met haer soldy,
 De Doot, de klau der vraetigste harpy,
 Een bitter vrucht van 's afgronts vleiry
 En 's menichen vonden.

Zyn kerkbazuin geleidt hier Godt den Zoon,
 Messias, uit zyn Vaders errefroon
 Neêrdaelende, om zyn grootvaêr Davids kroon
 In 't ent te draegen.

Zy volgt Emmanuël, met vleesch en been,
 Mariaes vleesch, 't afzetfel van haer leên,
 Naer Bethlehem, het kleinste van 's lants steên;
 Om straks te daegen

Met

Met hem , en langs ten heirbaen van geweld
 Ten kruisberge op te streeven , daer hy velt
 Wat tegens Godt en Godts geslacht zich stelt ,
 Door bitter lyen ,

En endlyk ryft met heerlyker licht ,
 Dat over al den aerdkloot straelt en sticht ,
 En duizent aen zyn kruisgeboën verplicht
 En heerschappyen .

Hoe lieflyk gaet hier Godts geslacht gepaert
 Met hunnen Geest , die hunnen voet bewaert
 Op effe paën , daer hen geen steen bezwaert ,
 En onbezwekent

Hoe bly verkeert de vroomme met zyn' Godt ,
 En juicht en springt om 't allerzaligst lot ,
 En dryft alreë met d' ydelheit de spot
 In deeze strecken!

Hoe onbekommert leeft het rein gemoet ,
 En proeft in 's werelts bittre gal en roet
 Den voorfmaek van het allerzoetste zoet ,
 Dat elk magh wenschen ,

't Genot der onbepaelde Majesteit ,
 (Toen 't koorkleet scheurde met de heerlykheit
 Des Joodschen tempels) Godts gezin bereidt ,
 Verkore menschen!

Dit leert uw' leeraer , o bekeerde Stadt ,
 En noch vry meer in zyn geheiligt bladt ,
 Dan myn geringe zangheldin bevat
 In haer gedichten .

A a a a 3

Zyne

Zyne yver poogt (o onvermoeide tolk
 Van Godts gemeente en uitverkoren volk!)
 Godts schoone stadt, elks toevlucht, tot de wolk
 Om hoog te stichten.

Hy leert u hier gelove en rechte boer,
 Waer door ge Godt voor zyn altaer te voet
 Gevallen, wafcht 't bezoedelde gemoet
 In angstigh zuchten.

Wist MASIUS, geschildert in het glas,
 En tusschen Jesus en Mary van pas
 Gezeten, niet wie zyne noothulp was,
 Waer hy zou vluchten;

DE WAEL wyft u naer Jesus, uw' behoeder.
 Volg hem, o Stadt, en smaek zyn heilzaam voeder.
 1668.

OP DEN CX. PSALM
 VAN DEN HEERE
ANTONIUS BYNEUS,
 LEERAER DER KERKE TE DEVENTER.

WIe meldt, wie zingt naer eifch t' aertsheilig priesterdom
 En vreedzaam koningryk van Zions grooten Heilant,
 Wiens ruime heerschappy van 't verft gelegen eilant,
 Van Okeaan en al ontzien wordt, wen alom
 Zyn rykswet wordt gepreekt door trouwe ryksgezanten,
 Die 't heiligh kruismerk op des aerdbooms grenzen planten?
 Dit,

Dit, dit is 't werk alleen van Jesfes jongsten zoon,
 Die, van de schaepskooie en zyne Efrataefche weiden
 Geroepen, om Godts volk, out Israël, te leiden,
 Na jaeren arbeids klom op Judaes leeuwentroon,
 En in zyn ryksgebiet Messias voorbeeld strekte,
 Dien d' Alvermogende uit het koningszaet verwekte.

Dees helt, dees lieveling der hoogste majesteit,
 Die, al den rykdom der oneindige genade
 Aen David spillende, zyn kroonrecht vroeg en spade
 Met Isrels dwingelant, den zoon van Kis, bepleit,
 Zingt, vol van geest en vier der heilge profesye,
 Zyn' Heer, den erfgenaem van zyne heerschappye.

Hoe ryft d' onfaelbre toon van zyn gewydt gedicht,
 Zyn' zegezang, die voor Jeruzalemmen ooren
 Op Zions burgt of langs Siloë zich laet hooren!
 't Is Davids harp, die noch de Godtstadt bout en sticht,
 Een stad, die nooit in 't puin der omgeworpe muuren
 Met glans en al verzinkt, maer eindeloos blyft duuren.

Zyn dichtpen meldt, hoe Godt Messias aen koom' treên
 Tot troost en eeuwigh heil van ouders en van neven,
 Door eigen vryen wil en 's Vaders last gedreven;
 En Godts verkoren volk, besneên en onbesneên,
 Vermaekt zich in 't geluit der wellekomstgezangen
 Van 's konings lier, al lang in 't Godtshuis opgehangen.

Myn amptgenoot, ook vol van Davids geest, vindt smaek
 En heil in 't zingen van den dichtvorst der Hebreuwen.
 Hy volgt op 't veiligh spoor der afgeloopene eeuwen
 Den koning, die zyn' Heer en nazaet met vermack
 En laege cerbiedenis in 't vrêryk koomt begroeten,
 En kroon en skeepster legt, als leenman, aen zyn voeten.

B y.

BYNEUS volgt om hoog den triomfanten helt,
 Die al zyn vyanden, in 't strydpark afgevochten,
 Wacht tot zyn voetschabel, mits duizent nachtgedroghen.
 Ten afgronde uitgestormt, voor zyn manhaft geweld
 Vol angst aen 't sidderen geraeken en aen 't zweeten,
 Daer hy ter rechte hant der Godtheit blyft gezeten.

Hy kust den rykstaaf met zyn eerewaerdigh spits,
 Die, eerst uit Zion op Godts ryksbevel aen 't zwaaien
 Geraekt, met kracht volhardt den aerdboom t' overkraeien,
 Terwyl zyn wisse boog met haer geslepe flits
 's Ryks vyanden doorschiet door d' onverzoenbre harten,
 Dat hun de nederlaeg alle eeuwen door zal smerten.

Hy monstert, scherp van oog, 't vrywilligh oorlogsvolk.
 Dit volgt Messias en zyn zegeryke standers
 In zynen legertoght, streeft op zyn Alexanders
 Het zonnepark voorby met beukelaer en dolk,
 En blinkt in 't harrenas met heilige sieraeden,
 Gelyk de Veltheer, met triomfen overlaeden.

Hoe baert het Oosten, dat den dagh en dageraet
 Ter werelt brengt, met kracht Messias oorlogskoppen,
 Gelyk een nachtdau, by ontelbre onnoembre droppen,
 Gesproten en gegroeit uit onbederslyk zaet!
 Elk staet verwondert om dees weêrgalooze menigt,
 Tot eene kruisbanier door eenen geest vereenigt.

Hoe bloeit hier 't priesterdom, op Godts onfaelbren eet
 Gegrondt, eer 't aerdryk ooit van 't zonlicht was beschenen,
 En duurzaam na de zon door duizent eeuwen henen!

BYNEUS hant omhangt het spierwit staetskleet
 Den opperofferaer naer Melchizedeks orden
 En dienstwet, ouder dan 't aeloudste wereltworden.

Dus

Dus blinkt de vorst van vrede en van rechtvaardigheid
 In 't opperpriesterdom, tot niemand overgangbaer,
 En offerdiensten, van geen sterfelyk mensch ontfangbaer;
 Die vorst en veltheer, die, van 's hemels majesteit
 Ter rechte hant gesterkt, ten tyde van zyn toren
 Vermeete koningen dreigt in hun bloet te smooren.

Dus zit d'aertsrechter ook van 't ongemeeten ront
 In d'ope vierfchaer, daer hy d'onbesnedelingen
 Het recht naer waerheit wyft, ontelbre kooft bespringen
 Der tegenwryteren, op 's aerdryks ruimen gront,
 Met lyk by lyk bezaeit, 'sgrootvorsten hoeft durft pletten,
 Die, trots op zyn gewest, Godts kroon bestrydt en wetten.

Men ziet in 't lef op wegh den zegeryken vorst,
 Het lichaem buigende naer omgeroerde beeken,
 Een lessching zoeken in benaeude en bange streeken
 Aen onklaer water voor zyn' laveloozen dorst,
 Tot dat hy 't heerlyk hoeft, verlost van angstigh zuchten,
 Met eere om hoog verheffe in vrygevochte luchten.

Wie eert den vlyt dan niet van mynen amptgenoot,
 Eer van ons leeraers, en sieraet der leeraerstoelen,
 Waer om met stryft geleerde en ongeleerde woelen,
 Wanneer hy Deventer verzaedt met hemelsch broot?
 De Godtheit spaer' hem lang voor onze kruisgemeente,
 Zyn meesters kuische bruit en vleesch en lief gebeente.

1690.

JOANNES BIERMAN,

OP HET UITGEEVEN VAN ZYNEN MOSES EN CHRISTUS.

Z Oo geeft men rekenschap van zynen dierbren tyt,
Geleerde BIERMAN, die zoo trou en onverdroten
Godts gaven opwekt, daer een hoop van tytgenooten
In slechter bezigheid de ledige uren slyt.

't Heel al, Godts hof, Godts hut, Godts huis, elk in zyn' tyt,
Strekt u een Okean van Godtgeheimenissen,
Een parelvisschery, van niemant leêg te vissen,
Hoe lang hy 't leven in dit parelvangen slyt.

Gy schetst ons Edens hof, in Middelvliet gebout
Aen twee paer stroomen, door een vlamdend zwaert gefloten,
Toen die ontwydt wiert en vergiftigt door den grooten
En rooden draek, met zyn geheimryk levens hout.

Gy monstert op een ry, fix stellende in gelidt
En orden 't vroom geslacht der godgewyde aertsvaderen,
Om uit de deugden, die stukswyze in elk vergaderen,
Het beelt te schildren van Godts Zoon, die ze al bezit.

De tweede werelt ziet zich gansch hervormt in 't ront,
Wanneer gy Noach voert van d' Araratsche bergen,
Die met hun stouten kruin de luchtboog durven tergen,
Het duurzaam zegelmerk van Godts vernieut verbont.

Wat

Wat melde ik Abraham, op 's hemels stem nooit doof,
 Die zich een keten smeedt van eindeloze schakels
 Der neven, hem belooft door nimmerfaelbre orakels,
 Te zegnen in zyn zaet, den Heilant, door 't geloof?

Zyn nazaet, deerlyk in de grafsteenhouwery
 En Memfis metselwerk twee eeuwen lang gekluistert,
 Wordt in dit rasphuis, door Godts plaeg op plaeg verduistert,
 In 't en verlost, met have en huisraet vranc en vry.

De vier-en wolkzuil leidt getrou het talryk heir,
 Zes hondertduizenden, die 't dienstjuk van Egipten
 Ter middernacht, zoo lang voorheen bestemt, ontslippen,
 Met drooge voeten door hun outooms bloetroot meir.

Ik zwyg van Amrams zoon en Sins woestynverbont,
 Een ryke schatkist van godtvruchtigheên en zeden
 En willekeuren, door geen' moetwil t' overtreden,
 By hemelstraf, op zyn outgrootvaêrs errefgront?

Gy bout naer zyn taefreel met onvermoeiden vlyt
 Het tilbaer heiligdom, smeedt vaeten en altaeren
 En ruimen toondisch, om de godtspys te bewaeren,
 En gouden kandelaer, van pypen groot en wyt.

Al wat hier blinkt en straelt en glinstert, draegt alom
 In zynen glans den trek en levendige merken
 Des wysten bouheers, 't zwak geloof gezint te sterken
 Doot al de beelden van 't alwaerdigh heiligdom.

Wat leert ons hier 't geblaet van al het offervee,
 Ontelbre duizenden van runderen en rammen,
 Verteert of niet verteert door onverzaedbre vlammen?
 Wat al verborgentheên der priestren koopre zee!

Verbloemde wetenschap en wysheit zonder ent
 Schuilt in genadetroon en bontkift, der verkoornen
 Orakel, waer voor eens met ingekrompe hoornen
 De lantstroom rugwaert week, dien godtstoel ongewent.

Hier herbergt Arons roê, de voorspraek van zyn lot,
 Die rype amandels droeg en levendige looten,
 Het broot der Englen, in een kruik van gout gesloten,
 En van Godts eige schrift het deerlyk overschot,

Hoe leeft, hoe zweeft in 't ruim de trouwe tempelwacht
 Rontom haer hoofd, die, met zyn gloeiend borstgesteent
 En riem en tulbant ryk gesiert, de goê gemeente
 Door offer en gebeên trou voorstaet dagh en nacht.

d' Aertspriester, die voor 't koor de wierookgeuren zwaeit,
 Van wiens gezalfde kroon gewyde letters straelen,
 Verbeeldt in zyn gewaet, gezoomt als met simbaelen,
 Den Priester, die om hoog Godt door zyn voorbê paeit:

Een' Priester, van Godt zelf gezalft in zynen raet
 Ontelbaere eeuwen voor 't aeloude wereltworden,
 Die 't priesterdom bedient naer Melchizedeks orden,
 En door geen sterflykheit een' andren overlaet.

Dit is de voorspraek van den hulpeloozen mensch,
 Alleen gemaghticht een' verstoorden Godt te naderen,
 De Paradysbelofte en hoop der oude vaderen,
 Het zaet van Abraham, en aller volken wensch.

Dit 's d' offeraer, die langs een' nieuwen wegh te voet
 Door zyn mishandelt vleesch, als door de hutgordynen,
 Ten hoogen koore opstapt, die bontkift, Cherubynen
 En zelf Godts zetel wydt met zyn gesprengkelt bloet.

Dit

Dit 's 't heiligh offerlam, geslacht voor eeu en tyt,
 Dat eens voor al ons ziel en lichaem schoon kooft wassen
 Door bloet en water, aen zyn kruis gevloet met plassen,
 Dit scheldt Aäron dus zyne offerkudden quyt.

Zoo wykt in 't lest de nacht voor Jesus zonnelycht,
 En Moses tempeldienst en bloedige offerstaetfi
 Voor 't Euangeli en zyn vredepredikaetfi;
 Zoo stort het heiligdom met zyn' herhaelden plicht.

Preek steets, o BIEMAN, preek dees waerheit, ryk van glans,
 Roept Godt u in zyn' dienst; verkondig der Hebreuuen
 Messias, en verhef het heil der Christensche eeuwen,
 Als middaghstraelen by een' donkren starrestans.

De Godtheit, die gy dus met uwen arbeit dient,
 Zal met het rykste loon, zich zelf, dien arbeit loonen;
 Gy eeuwigh by haer' troon en leevend aenschyn wonen,
 U spieglende in den Zoone, uw licht, uw heil, uw' vriend.

1693.

O P P A U L U S L E V E N

OF HET VOORNAEMSTE VAN ZYN APOSTELSCHAP,

BESCHREVEN EN UITGEGEEVEN

VAN DEN HEERE

JOANNES BRANDT,LEERAER DER REMOMSTRANTSCH
 GEMEENTE IN 'S GRAVENHAGE.

DE RUITER, vorst en hooft der Duitsche waterhelden,
 Die, waer hun dapperheit gedaghvaerdt wert ter zee,

B b b b 3

Zich

Zich voor het vaderlant en vrye zeevaert stelden,
 's Lants dier Palladium in oorlogh en in vrê,
 Om hoog te voeren op een koets van zegevieren,
 Vergoedt in Etnaes oog op Syrakuzes ree,
 Zyn lyk te balzemen in duurzaeme papieren

Is 't werk van Vader BRANDT. Zyn veder, juist van snê
 En glat, vereeuwigt ons der golven trousten vader,
 En dommelt in een' helt al 't heldenbloet te gader.

DE GROOT, den fenix der Bataeffche letterhelden,
 Het Delfsch orakel, en orakel van al 't ront,
 Van geen geleerden, dan met diep ontzagh te melden,
 Eer Neêrlants kerkorkaen Godts lusthof sloopte en schont
 In onzen leestuyn, tot vermaek van 't listigh Rome,
 Veel levendiger, dan met Mierevelts penfeel,
 Te treffen, dat geen print den Staetman nader koome,
 Is 't edel rytverdryf uws broeders onder veel
 Kerkzorgen, 's naemgenoots van uwen grootvaer Baerle,
 Aen Amstels wapenkroon een kostelyke paerle.

Wat spaert men dan voor u, o zoonen broêr der BRANDEN?

Den grootsten Paulus, die, met Judaes leeusbanier
 Van Judaes hoofstادت door onnoembre zeen en landen
 Getogen, vol van geest en hemelsch altaervier,
 Op 's Heilants heldenspoor ontelbre nachtgedrochten
 En Kerberuffen door zyn kruisleer legt aen bant,
 Of in triomfe sleept, grootmoedigh afgevochten,
 En by Barbaer en Griek de kruisstandaeden plant.
 Dees kruishelt zal 't bedryf der RUITREN door alle eeuwen
 En 't lof der GROOTEN met zyn kruisvaert overschreeuwen.

1694.

O P

O P E E N I G E

GESCHREVE PREDIKAETSIEN

VAN DEN HEERE

JUSTUS VAN DEN BOGAERT,

LEERAER DER KERKE T'UTRECHT.

Z Oo klonk Heer BOGAERTS stem door Utrechts kerkgewelf,
 En leerde op 't juichen der gemeente en englereien,
 Die hem belonken, hoe een Christe ziel zich zelf
 Moet doón om uit het vleesch met al zyn' lust te scheien;
 Hoe ieder Christen naer zyn meesters eerste last
 Zich moet verzaeken om 's Verlossers spoor te volgen
 Ten hemel, aen geene aerde of aerdsch vermaek meer vast,
 In 's Vaders wil gerust, gehoorzaam, onverbolgen,
 Schoon hem de werelt en 't geweld van vleesch en bloet
 Begrimme en tegenwryte in zyn verkore wegen;
 Hoe ieder Christen, op Godts noothulp welgemoedt,
 Die hem de hant biedt, en geen' kruishelt laet verlegen
 In 't heiligh worstelperk, de zonde en 't vleesch getrooft,
 Moet onder d'oogen zien en hunnen aenval keeren,
 Terwyl Godts Zoon en Zon hem bly bestraect uit Oost
 En toelacht met de hoop van vrolyk triomfeeren.
 Och! help Godts Geest my zoo door Christus kruisbanier
 En schilt, ik zag myn' stryt, een' kruisstryt, pas begonnen,
 Haest uitgestreden, en den heldraek, root van vier,
 En schult en werelt, al myn vyanden, verwonnen.

1664.

AEN

A E N D E N

H E E R

P E T E R R A B U S ,

O P Z Y N G R O O T N A E M B O E K .

Wat drift wekt my, myn vriend, die in een' stillen hoek
 Van Neêrlant met Godts boek,
 Myn werk, met poëzy, myn bywerk, d'uuren slyt,
 Vernoeft en onbenydt;
 Wat wekt me toch, dat ook myn nederige naem,
 Om d'eerelyke faem
 By Godts gemeenten aen uw boekzael sterk verplicht,
 Braveere in Hollantsch dicht?
 Uw Naemboek, een tooneel van helden, op een ry
 Naer waerheit en waerdy,
 Waer van uw juiste schael 't gewichte weegt en wikt,
 Gemonstert en geschikt,
 Uw noestige arbeit (geen tweemaendelyk geschrift,
 Dat kaf en koren schift)
 Die met den meester ryt en eeuwen overleeft,
 En door de werelt zweeft,
 Verdient het brommen van een sterker lofbazuin;
 En uw geleerde kruin,
 Dat haer de lauwerkroon door afgerechter hant
 Worde op het haer geplant.
 Gebruik Herodiaen, gebruik Anakreon
 Hier toe, gebruikt de zon
 Der letterkundigen, uw' grooten Desideer,
 Uw stadts onsterslyke eer.

My

My zal 't genoeg, dat myn vollegzieke geest
Hun hoefbeslag opleest.

1696.

A E N D E N H E E R
L U K A S R O T G A N S,
OP ZYN NEDERDUITSCH HELDENDICHT
W I L H E M D E N D E R D E N.

B Eleefde ROTGANS, die 't Aertsbischoplyke Sticht
Verheerlykt met de bloem der Duitsche poëzye,
Wanneer uw vlugge geest, bestraelt van hemelsch licht,
Te spelen vaert, en 't hantgeklap der burgerye
Door heldenzangen wekt, ik volge uw Kallioop,
Die over zee, vol moets, met 's Prinssen vloot getogen,
Den grooten WILHEM, gansch Europes steun en hoop,
Ter rykstedede invoert door ontelbre zegeboogen.
Britanje, een werelt op zich zelf, door Okeaan
En ruime stranden van al 't Christenryk gescheiden,
Schreide, als een krygsslavin, den hoogen hemel aen,
En schein een' heilant uit den hemel te yerbeiden.
Dees daegde ook op, toen zy, aen d' Albionsche rots
Met boei en ketens om den blanken arm geklonken,
Een' draek tendoelwit stond, die, Roomsch of bastert Gotfch
Van afkomst, rook en vlam en gloet van felle vonken
Ter snuite niet waessemde, uit zyne golven vaert
Met spitse hoornen, of de zee by gansche stroomen
Ter keele uitbraekt, en met den scherpen slingerstaert
De baren geesselt om dees treurige op te koomen.

C c c c

Dit

Dit staet 's lants Perseus niet (of heet hy Herkules?)
 Te lyden: van den noot, den hoogsten noot gedaghvaerd
 Redt hy, gezetelt op zyn zeepaert, de Prinsses,
 En taistert reis op reis met zyn onquetsbaer slaghzwaert
 Het ondiert op de huid, vol plaeten, dat het kraek',
 En, uit de barning hem met gloeiende oogeblikken
 Aenspuwend, bloet en gal en ingewanden braek'.
 De Britsche Andromeda, dus vry van doortlyk schrikken,
 En van haere yzre boei ontkluistert, eert den helt
 Op vrye voeten, en gezint zyn deugt te loonen,
 Een deugt, naer heur verdienste op geenen prys gestelt,
 Biedt hem heur' haerbant aen en 't recht van twee paer kroonen.
 Uw zangeres geleidt 's ryks heilant, toegejuicht
 En bly gewellekoomt van duizent duizent monden,
 Waer hy, den Godt gelyk, voor wien zich Oostlant buigt,
 Verschynt in 't vrye ryk, naer 't zegevierend Londen.
 De ryksraet, meester, toen gekroonde dwinglandy
 Haer hof ter middernacht had met een' flank verlaeten,
 Kroont op Westmunsters koor met WILHEM zyn MARY,
 Zyne aertsvorstin, den bant van Britsche en Duitsche Staeten,
 't Schenkaedje en onderpant des hemels, hem van Godt
 Geschonken, op 't gejuich van Londens burgerye,
 Toen Neêrlants Herkules de wieken had geknot,
 Den haviksklaeu gekort van Vrankryks staetharpye;
 En, van den oorlogslast te torssen half vermoeit,
 In d'eerst ontloke beemt van leliën en roozen,
 Die op MARYES wang, vol dau, vol geuren, bloeit
 En blooit, zyn' arbeit met genoeg en quam verpoozen.
 Maer och! wat is de vreugt van 't menschedom kort en klein!
 Wat heeft de luister der onsterffelyke vonken,
 Die uit twee oogen al den aerdkloot over schein,
 Met licht en leven, och! te haestigh uitgeblonken!

Gy

Gy sterft, MARY, of leeft onendig door de doot;
 En 't hof zit stom, of smelt in ongeveinsde traenen,
 Terwyl uw Vorst, des Doots grimmassen staeg te groot,
 Waer zy met vier en stael door dichte ruitervaenen
 En regementen spookt, bezwymt op 't ledckant.
 Nu ziet ook Londen met zyn opgeproppte straeten
 Uit andere oogen, dan, toen zy, door WILHEMS brant
 In vlam gestoken, en in blyschap uitgelaeten,
 Met Karel, Karels zoon, de jeugdige erfvorstin
 Der Britsche sluierkroone, op 't spoor der Godtsvrucht leidden
 Naer 't kuische bruitsbed, dat de deugden, eens van zin,
 Den trougenooten in de ruime hofzael spreidden.
 Uw dappre dichtheldin, o ROTGANS, die de streek
 Der Mantuaensche zwaen geleeraert is te houden
 In haer verheve vlucht, die nergens ooit bezweek,
 Geleidt ons door den helt, den aertshelt, dien d'aelouden,
 Waer hun het zaligh lot van onzen tyt te beurt
 Gevallen, kransten met onsterslyke laurieren,
 Van zyne wieg, die vroeg in vorstlyk lamper treurt.
 Gy meldt ons WILHEMS jeugt, en staetstaf, en banieren
 En kruisstandaerden, die, voor 't Keulsche keurhof Bon
 Na Naerdens winst geplant, of uit zyn torentranssen
 Afwaciende, den ren van Luidwyks oorlogszon
 Dwarsboomden en haer licht verduisterden en glanssen.
 Gy voert den veltheer, die 't geweld ten lande uit preft
 (Terwyl hy, ver van huis, met zyne benden tovert)
 En zonder slag of stoot al 't overheert geweest
 Met steên en vestingen op eenen sprong veroverd,
 In 't bloedigh oorlogsveld van 't Henegousch Senef,
 Dat met Kondé getuigt, hoe hy zy opgewassen,
 (Gunt d'Almagt, dat dit hoeft nooit loot noch kogel tref')
 Om slagh op slagh Bourbon met kracht t'ontharrenassen.

Gy zingt ons, hoe de Graef, het rykste plonderneft
Van omgekocht gefchut, den vyant zy ontwongen.

Hoe by d' aeloude Abdy en Bergens hooge veft
De Lutsenburger van Oranje braef besprongen.

Hier deift nu d' overmoet, die dertel aen den difch
Den Helt beschimpte; hier verftuift, hoe juist geregelt,
Hoe dapper. 's vyants maght in ruigte en wildernis,
En laet het vréverbont met heldenbloet bezegelt.

Vaervoort, o ROTGANS; voer met uwen heldentrant
Deu tweeden Konftantyn, den Britfchen Alexander,

Gestreekt van weêr en wint, naer d'Ierfche zeekuft; plant
Op d' oevers van de Boine Oranjes leeuweflander,

En triomfeer met hem, van edel ftof begruift,
Die, naer zyn grootvaêrs wys, de ftoomen door durft waeden,
Den vyant ftort op 't lyf en afmaekt voor de vuift,
En kroon hem te Dublin met groenende eikebladen.

Verzel zyn rykstriomf met uwen Stichtfchen Graef,
Met Lymerek, het hoofd der Ierfche nachtgedrochten,
Door Godarts kling en tong, in ieder even braef,
Tot WILHEMS hulde en trou manhaftigh afgevochten.

Ook zinge uw Kallioop, hoe Namens blaeu arduin
Als wafch fmelt' voor zyn vier en kogels en kortouwen;

Hoe d' onherwinbre rots met neêrgeboge kruin
't Verwaten poortschrift stae wilvaerdigh uit te houwen.

Zy zinge, hoe de helt, van 't gruwzaam vloekgeftan
Geveiligt door Godt zelf en d' engelyfwachtbende,

Den kryg zyne afscheit geeve in Christenryk, en van
Verwoede menschenmoort maeke een gezegent ende,

En gunn' twee werelden te fchryven in haer ruft:
Door WILHEMS arm herbloeit de heileeu van August.

1698.

OP DE ZANGKUNST
VAN JONGKVROU
MAGDALENEKNOOP.

W At is 't, o schoone MAGDALEEN,
Ai zeg 't my, dat gy met uw' gorgel,
Gelyk een vleiende Sireen,

De cyter doof zingt en het orgel,
Wanneer ge, op allen toon geleert,
Uw fyn aen grof geluit schakeert?

My dunkt, ik hoore in uwe keel
Een Abtstébosch, vol nachtegaelen,
Die met haer stemmen, even eél,
Gemengelt door elkandre dwaelen,
Terwyl uw broeders stryfstok springt,
Op maet en noten, die gy zingt.

Men repp' van Griekschen Orfeus niet,
Wiens treurzang Hebrus, daer hy stroomde,
Kon stuiten in een' snellen vliet,
En wilt en vogelvlucht betoomde,
En Kerber zelf by d' ooren leidt,
Als hy Eurydike beschreit.

Men repp' van geen Thebaensche lier,
Noch sterken bouzang van Amfion,
Noch buigzaam oor van 't minzaam dier,
Den zeedolfyn, die helt Arion
Quam redden uit het zeegevaer,
Verlokt door zyne luitesnaer.

C c c c 3

Die

Die zangers konden met hun wys
 Alleen het domme vee betoveren,
 Uw tongmuzyk behaelt den prys
 In menschen harten te veroveren,
 Terwyl ge elks oor met klanken streelt,
 Met dubble en enkle toonen speelt.

't Gebergte luistert naer uw' zang
 Met al wat huden draegt en veêren;
 De nachtegael in dat gedrang
 Poogt al zyn' wiltzang te verleeren,
 Die telkens meer en meer verflaeut,
 Wanneer hy u om stryt nabaeut.

Uw keel, vol orglen, is genoegh
 Om prins Ulysses te belcezen,
 Die, vastgebonden voor den boegh,
 Van u geen schipbreuk heeft te vreezen;
 Maer geeft zich willigh naer u toe,
 Van scherp te luistren nimmer moê.

Zoo zanglust ooit en goelykheit,
 Twee gaven, u zoo mildt geschonken,
 Barbaeren en hun onbescheit
 Besnocien konden en ontvonken;
 Gy kunt; o braeve MAGDALEEN,
 Achilleffen en Alexanders
 En Herkuleffen buigen, kneên
 Zoo week als was, of niemant anders.

1665.

D E Z A N G K U N S T.

A E N D E Z E L V E.

BEgaefde Nimf, wiens maetgezangen:
 Elks ziel bemaghtigen en vangen,
 Verwonnen door een zoete vreugt,
 Terwyl uw' zangkunst, braef en edel,
 Op 't handlen van uw' broeders vedel
 Zich naerstigh oeffent en verheugt,
 Om d' aengenaemste maegdekeelen
 Der Stichtsche joffren, uw gespeelen,
 Gelyk een Abtsténachtegael,
 Voorby te streeven, te verwinnen,
 O hooft der Stichtsche zangheldinnen,
 O puiksireeu in zang en tael;
 Leer af van herdren op te zingen,
 Van boereminneprikkelingen,
 Van Vénus en Kupidoos lof,
 Verzierde droomen van poëeten,
 Al etlyke eeuwen lang versleten.
 De Zangkunst eischt een hooger stof.
 De Zangkunst, d' outste van Godts gaven:
 En d' eëlste, moet volmondigh draeven
 In 't lof van Godt Emmanuël,
 Zyn hoogste majesteit ten pryze,
 En volgt der Serafynen wyze,
 Die, tongmuzyk met snarenspeel
 Schakeerende, in Godts schaduw veiligh,
 Hem 't nieu gezang van driemacl heiligh.

Toe-

Toezwacien als een wierookgeur,
 Dien lofgalm nimmer moê gezongen
 Met duizent uitverkore tongen
 En duizent geesten 't rykshof deur;
 Terwyl herbore Magdalenen,
 Uw naemgenooten, moê van weenen,
 En in 's Verbidfers gunsten bly,
 Een' rei van maegdelyke keelen
 Geleiden, om dien helt te streelen
 Door keur van hemelpoëzy.
 Ai poog dan, als uw jeugt en leden,
 Zyn gaef, uw zangkunst te besteeden,
 Om in een' godgelaeten geest
 Hem hart- en tongmuzyk te schenken,
 Daer mensch en engelen u wenken
 Naer Godt en zyn geboortefeeft;
 Om met die hemelsche koraelen,
 Godts zangren, daer ze luchtigh daelen
 En tuimlen onder Davids vee,
 Party en bovenstem te zingen
 Op 't nieuwe boufeest aller dingen,
 Den hemel eer, den aerdkloot vrê:
 Een' bouzang, rollende op zyn wyzen,
 Daer toon en noten daelen, ryzen
 En langzaem uitgaen naer de maet;
 Dat d'akkers, op uw lieflyk zingen
 Verslingert, vrolyk juichen, springen,
 Terwyl uw galm ten hemel slaet.
 Of kunt ge 't Kerstlicht niet verdraegen,
 Dat nachtlicht, schooner dan de dagen,
 Dat nachtlicht, ieder wellekom,
 Die zang, o puik der zangheldinnen,

Be-

Beschaemt met englen te beginnen?

Zy roepen: vrees niet, zuivre blom,
Met geesten veiligh te verkeerem
En met ons Godt den Schepper t' eeren
Door feestgezangen voor zyn' troon.
Hef aen dan, schoone Nimf, een wyze
Den hoogsten Dondergodt ten pryze
En zyn' genaderyken Zoon.

Doch blyft ge noch volstandigh schuwen
Uw stem aen englezang te huwen

En hunnen hemelhoogen trant,
Hier gaen ook simple herderinnen,
Onnozel in vryaedje en minnen,
Met herdersknaepen, hant aen hant,
Die, door geen hoovaerdy verbolgen,
Uw' voorzang leerzaam zullen volgen,
En naer een' maegdelyken toon

Op nieugesnede boersfluiten,
Om klavesimbels noch om luiten

Te wisselen, Maryes zoon,
Hun langverwachten heer en hoeder,
En met hem zyn geringe moeder,

De maegt en moeder even kuisch,
Inkribbe en kraembed bly begroeten
(Terwyl ze vallen aen Godts voeten)

Met een geboortliet, dat de kluis
Hun toonen onder 't langzaam flaeuwen
En zinken vrolyk na magh bacuwen.

Sla, brave Maegt, ai sla geluit,
En schroom voor geene herdersknaepen,
Oprecht en simpel, als hun schaepen.

Hier schuilt geen slang in gras of kruit.

D d d d

Hier

Hier wordt geen eerbaerheit gelastert
 Van bitse tongen, snoot verbastert,
 Veraert van d' oude en goude tyt,
 Toen jongelingen, heusch van zeden,
 Der joffren flinke zy bekleedden,
 Besproken nimmer, nooit benydt.
 Ai offer dan, o Maegt, uw galmen,
 Uwe altyt groene maegdepalmen,
 Dit kint, dees teedre maegdevrucht,
 Gelyk uw naemgenootte in 't gieten
 Op zynen kruin met gansche vlieten
 Van balssem, zoet en eël van lucht.
 Geen zalf van dierbre speceryen
 Kan flaeuwe harten meer verblyen,
 Dan Godt vermaek scheidt in den geur
 Van maegdelyke lofgezangen,
 Door geeft en lippen aengevangen.
 Die lucht riekt al zyn zaelen deur.
 Volg, braeve MAGDALEEN, den Heilant,
 Dien lucht en aerde en Bethlemsch weilant
 Onthaelen onder 't schamel dak,
 Als uw genan hem na ging treden,
 (Toen hy zyne afgepynde leden
 Ten kruisberge onder 't wightigh pak
 Van onze schulden op most sleepen)
 Van bitter hartewee benepen,
 Met droevige oogen, root beschreit,
 Van hope (och arme!) haer' beminden
 Ten derden dage in 't graf te vinden,
 Of daer hem Jozef had geleit.
 Volg gy hem niet naer graf en kerker,
 Of daer hem 't worstelperk een sterker

Zagh

Zagh overwinnen. 't is geen tyt
 Met Magdaleen by 't kruis te schreien.
 Godts jaerdagh eifcht gezang en reien
 En vrolyke uuren, hem gewydt.
 Geen bang gefchrei, geen droevigh treuren
 Magh d'algemeene blyfchap fteuren,
 Nu aerde en lucht, om ftryt verheugt,
 Den vorft, die 't lant alom zal trooften,
 Gelyk een morgenzon uit ooften,
 Verwelkoomt met gejuich en vreugt.
 Wel aen, o Nimf, met vlugge fchreden
 Dit heilzaem voetspoor nagetreden;
 Wel aen op Nederduitschen toon
 Door Nederduitschen geest en tongen
 Een' lofzang Gode toegezongen
 En zynen langverwachten zoon.
 Myn zwangre geest, beluft op dichten,
 Zal u met dichtkunst voor gaen lichten,
 En, zoo ik 't waerdigh ben, dat gy
 Myn' heilgen yver wilt vereeren,
 Om uw muzykkunst te fhakeeren
 Aen woorden myner poëzy,
 Met maegdepalmen en laurieren
 Uw blonde maegdevlechten fieren.

1666.

O P D E D I C H T K U N S T
 V A N J O F F R O U
MACHTELT BOSSIER.

Veroudert vlek of stad, die aen uw' stroom,
 Dat kristallyn, alle akkren wellekoom,
 De spiegelbron van wilge - en popelboom,
 Gebout, te brommen

Plaght op stadts voorrecht, nu helaes! veroudt,
 Gescheurde brieven, en vergaen, als hout,
 Waer van gy niet dan 't overschot aenschout,
 O nedrigh Ommen;

Gy ryft zoo hoogh in uw' verloren naem,
 Dat zich uw luister voor geen steden schaem',
 Door jongkvrou **MACHTELT** en de heldre faem
 Van haer gedichten.

Die godgewyde geest, niet van 't gemeen,
 Gevoelt, gekoestert door geleerde reën
 En lettren, die gansch Ommen valt te klein,
 Kan ieder stichten

Door haere pen, met Febus nat bedout,
 Die weiden gaet, gedoopt in louter gout,
 En weeligh haer meestreffen geest ontvout
 Op schoone bladeren,

Haer poëzy, geborsten buiten toom
 En boeien, volgt den godtgeleerden Oom,
 En vloeit, gelyk een onbedwongen stroom,
 Zeer ryk van aderen.

Het

Het Griekfche Lesbos houde 't my te goê,
 Ons Zallant geeft dien eilantgront niet toe
 En MACHTELT volgt zyn Saffo, nimmer moê
 Van rustigh draeven

Maer zanggebergt en hoefbron, wyt berucht,
 En zweeft, gelyk een fenix op zyn vlucht,
 Door puik van geuren boven aerde en lucht,
 Op 't spoor der braeven.

Zy kan, gemoedigt van een' grooter geest,
 Niet schoeiende op een' jongkvroulyken leeft,
 Als Febus priesterin, zyn hoogste feest
 En jaerdagh vieren;

Zyn outer voeden met eene offervlam,
 Die uit zyn toorts haer' eersten oirsprong nam,
 Hem aengenaemer, dan een spierwit lam,
 Of bok of stieren.

Dees zuivre Vechtzwæen, blank van hals en plium,
 Bruist vol van vier, een heiligh vier, door 't schuim,
 En laet zich hooren op het luchtigh ruim
 Van stroom en beeken.

De Stroomgôdt zelf, uit zynen slaep gewekt
 Door haer gezang, dat ieders ooren trekt,
 Vloeit traeger, daer hy zyne zoomen lekt
 In deeze streeken;

En wenscht te rusten in dien schoonen arm,
 En boezem. die, van eedler vlammen warm,
 Niet luistren wil op zyn verliest gekarm
 En angstigh klaegen.

Maer vliedt, o nimf, o puiknimf, vliedt ge niet
 Ten stroome uit, hy, vermeestert van verdriet
 En minnepyn, verbergt zich achter 't riet
 En legt uw laegen.

O zaligh leven! o gewenschte lust!
 O eenzaamheit, zoo vrolyk en geruft!
 Daer gy van byen in den slaep gesuft,
 In koelen lommer

Met negen zangheldinnen houdt gesprek,
 Of zingt, hoe 't velt u tot een boekvertrek,
 En bloem en kruit voor ryke dichtstof strekk',
 Bevrydt van kommer.

O grasryk klaverlant, zoo milt bedout!
 O vruchtbaere akkers! o gezegent hout
 Door MACHTELTS geest, die woesteny en wout
 En lucht kan dwingen,

Hoe zwelt ge, zacht betovert door 't geweld
 Van haer vernuft, dat zich in 't eenzaam velt
 Verlustigt, met gepeinzen best verzelt,
 En vry magh zingen,

Daer geen Sileen of Sater haer belaegt!
 O dichteres, o uitgeleeze maegt,
 Daer Ommen niet, maer Zallant moet op draegt
 En trots magh roemen,

Al 't lant verheft zich onder uwen schoen:
 't Gevogelt zingt uw klanken na in 't groen;
 De blyde Maimaent vlecht nu rozenhoên
 En keur van bloemen.

Maer

Maer gun, o Vechtnimf, dat uw veltgedicht,
 Dat Mantua durft natreên, ieder sticht,
 Dat gy te wreet, verfteken van het licht,
 Begraeft in 't duifter.

Uw glori toch, o eer van Febus koor,
 Die gy verbergen wilt, breekt alszins door,
 En volgt geduurigh 't zonnewagenspoor
 In glans en luifter.

Zing dan vrymoedigh op in onze ftadt,
 (Gebeurde u 't lot, o Zwol, o bakermat!)
 Gezegent door Apolloos tempelschat
 En heiligdommen.

Zoo leeft ge noch veel jaeren wel gemoedt,
 O echte spruit van hemelfch zaet en bloet;
 Zoo worde altyt van uw' geleerden voet
 Parnas beklommen.

1668.

O P H E T Z I N G E N
 VAN JOFFROU
ANNA VOLLENHOVE.

Aen de Nachtegael.

O Nachtegael, die in de haegen
 Of in een hemelhooge abeel
 Al 't pluimgedierte met uw keel
 En zang kloekhartigh uit durft daegen,
 Ik gae naer ANNA, die geleert
 In maet - en zangveranderingen,

U le-

U levendigh en doot zal zingen,
 Zoo haer geen schraele heefcheit deert.
 Behaegen haer dees tydeloozen,
 Dees tulpen, een befaemt gebloemt,
 Dat op een' Turkschen stamboom roemt,
 En d' eersteling van duizent roozen,
 Gemengelt met verscheide verf
 Van ander bloemgewas en kruiden,
 De vrucht van 't Westen en van 't Zuiden,
 Gegroeit op ons gezegent erf,
 Zy zal zich lichtlyk laeten hooren
 Op 't orgel van haer heldre keel,
 Bekoorlyker, dan luit of veël,
 Die zielen ophangt by haere ooren.
 Gy kunt dat lieffelyk geluit,
 Waer naer myne ooren al verlangen,
 In 't groene lindeboomloof vangen,
 Dat Febus middaghstraelen stuit.
 Gy voelt u met vermaeck betovert,
 Zoo u geen eige min beheert,
 Terwyl de jongkvrou quinkcleert,
 En hart en zinnen zacht veroveret:
 En al bezit u deeze pest,
 Om trots een' zangstryt te beginnen,
 O boschorstin, de maegt zal 't winnen,
 De maegt, een bloem van dit gewest.
 Hou op, vermeetle en trotse vogel,
 (Zoo roept de graftnimf uit haer kil)
 Hou op, alle eeuwen stom en stil;
 Rep liever uw' gezwinden vlogel,
 Om in eene overzeesche lucht,
 Daer u geen Hagenaeer zal hooren,

Uw

Uw maizang niemant meer bekooren,
 Te treuren met een naer gezucht:
 Of wilt ge uw kunst voor 't leste eens toonen,
 Span alle uw krachten wakker in,
 Om d' aerdige overwinnerin.
 Met een triomfgezag te kroonen.
 Zoo zal ik eeuwich deeze gunst
 In u, o boschvorstin, waerdeeren,
 En eene lauwerkroon schakeeren,
 Uw deugt ter eere en uwe kunst.
 1673.

O P G E L O V E , H O P E ,
 L I E F D E E N V R E D E ,
 D O O R J O F F R O U

ALEIDE WOLFSEN

IN EEN TAFREEL GESCHILDERT.

Hoe vast rust hier 't Geloof op Godts onfaelbaer bladt
 En Christus bloetkelk, elk tot laeffenis geschonken,
 't Aertsheiligdome der Kerke, een' onwaerdeerbren schat!
 Men ziet het vlug gezicht, vol hemelsch vier en vonken,
 Het heil bespieglen, dat de zuivre ziel verwacht,
 Alrede in 't heiligste der heiligheên gevaeren.
 Daer *hoopt* zy 't anker, na het end van 's levens nacht
 In 's werelts Okean en rustelooze baren,
 Te werpen, als in een' gewenschten havengront.
 Haer Liefde, op Godt om hoogh gevest, en onbekommert,
 In al den ommezwaei der werelt, schopt dit ront
 Groothartigh met den voet, door angst noch zorg beslommert.
 E e e De

De blyde Vrede, een duif, zoo blank van pluim, als hart,
Met haere olyftrak uit Gods kooren aengevlogen,

Verquikt de flaeuwe ziel in bangen ramp en smart
En wanhoopstorrembui, en droogt de traenende oogen.

O Schilderkunst, u kunstgeheimnis, elk te kloek,
Kan Koptos naelden en haer beeldespraek braveeren.

Gy leert godtvruchtigen vry meer dan eenigh boek,
Gy kunt godloozen door penseel en verf bekeeren.

Elk dank' de jongkvrou, die haer' geest zoo ryk ontvout,
En wensch' haer dit geloof, als een juweel van gout.

1674.

A. MOO-

A. M O O N E N S
KLINKDICHTEN.

589

A. M O O N E N S
K L I N K D I C H T E N .

D E T R O U D A G H

VAN DEN WELGESOREN, GESTRENGEN HEERE,

H E E R

BURGHART JOOST
VAN WELVELDE,

TE BOKHORST, HEER VAN ZALLIK EN VEEK-
TEN, DROST VAN YSSELMUIDEN, EN WEGENS
OVERYSSSEL RAET VAN STAETE DER VER-
EENDE NEDERLANDEN,

EN DE WELGEBORE VRGUWE,

V R O U

ANNA CECILIË VAN KEPPEL,
VROU VAN MOLEKATE.

Wien kooft dees hooge dagh, die 't bronryk Molekate,
Langs wiens waerande en grift WELVELDEVROLYK mint,
En zyn CECILIË belonkt, aen Bokhorst bindt,
Wien kooft dees hooge dagh, dees troudagh meest te baete?

Is 't Yffelmuiden, of het raetsalet van Staete,
Den Haag, de wieg des helts, die, van Godt zelf bezint
En van zyn troonwacht, waer hy kooft en ziet, verwint?
Of is 't de Veluwfche en Zallantfche havezaete?

Gewis ons Bovenfticht, den Haag, het Hertogryk
Van Gelre en Munfterlant verwachten te gelyk
Uit dit gezegent paer (wil Godt hun troukoets helpen)

E e e e 3

Ge-

Lantdroften voor 't gerecht, raetsmannen in den staet,
 En ridders, waer 's lants heir ter zee, te velde gaet,
 Of Afrodyten, schoon hergroeit uit zilvre schelpen.
 1690.

O P H E T H U W E L Y K
 V A N D E N H E E R E
ARNOLD VOLLENHOVE,
 K L E R K D E R P R O V I N C I Ë V A N O V E R Y S S E L ,
 E N J O F F R O U
 R E N S I Ë E E K H O U T.

WAt doet ge prysfelyk en wyslyk, **VOLLENHOVE,**
 Myn vriend en naemgenoot, nu 't voorjaer groent
 en groeit,

Dat ge uwen gront, die straks, zoo ryk van kleuren, bloeit,
 Met **EKENHOUT** beplant, **HOUT**, dat nooit herfst beroove

Of plondere van haer, geen zon of hontstar doove

Met vrucht en sap, hoe fel de hemel 's zomers gloeit!

Ai queek uw jonge telg, van hemeldau besproeit,
 Met teedre zorg; ik wed, haer warmte koefte en stoove

Tot op den ouden dagh uwe arbeidzaeme leên,

Na dat haer vruchtbre schoot met spruiten, ongemeen
 Van aert, uw tuinen ruim zoo weeligh heeft gezegent,

Als al de laenen van het loofryk Oldebroek.

Hier op bestraele u 't licht steeds uit een' warmen hoek.

Hier op zy **RENSJES** erf met heil van Godt beregent.

1695.

TER

T E R B R U I L O F T E
 V A N D E N · E.
RUDOLF BLEISWYK,
 E N J O F F R O U
JOANNA VERBESSEL.

Aen de Bruit.

JOANNA, schoone spruit van uw volschoone moeder,
 't Aenminnich voorwerp van uw vaders eerste min,
 Hoe wys zyt gy beraên! hoe pryze ik best uw' zin,
 Verkiezende uwø jeugt een' uitgeleezen hoeder!

De Kryg, een ondier, dat nooit feller, nooit verwoeder,
 Dan nu, Europe plaegt, berooft, tot groot gewin
 Van 't ryk des afgronts, jaer op jaer elk huisgezin,
 En rukt uit d'armen der gezustren menigh broeder.

Gy boet dees wereltschâ op uwe bruiloftskoets
 Door 't queeken van Godts zaet. Ga hene en stry, goets moets,
 In 't eerbaer worstelperk van twee vereende harten.

De hemel knikt u toe in 't lachen van den Mei,
 En BLEISWYK wacht al op 't gewoonlyk velgeschrei,
 Om met zyn mintriomf elks krygstriomf te tarten.

1696.

GE-

G E B O O R T E D A G H
 V A N D E N H E E R E
RUDOLF STEENBERGEN,
 BURGEMEESTER EN KAMENER DER STADT
 DEVENTER, EN GEMAGHTIGDE VAN DE
 STAETEN VAN OVERYSSEL.

STEENBERGEN, hoeft der Stede en trouwe Burgervader,
 Uw jaerdagh, die een' ring van festigh jaeren sluit,
 Noodt Kerk en Raethuis tot gulhartigh wenschen uit
 Met alle uw kindren; want wien raekt dees blydschap nader?

Leef lang, roept elk, leef lang, die met eene opene ader
 De Rykstadt zegent, als de vruchtbaere Yffelstroom.
 Uw jaerzon, lang voorhene in Kampen wellekoom,
 Keer' telkens blyder weêr, dat u de hemel spader.

Ontfange, en steeds te vroeg voor uwe burgery.
 Zoo moet gy jaeren noch, maer zonder hoovaerdy
 En baetzucht, zonder slinkfche en averchtsche strecken,

Den Raet- en Staetenstoel bekleeden, en uw jeugt,
 Gelyk een arent, zich vernieuwen met uw deugt,
 En ieder na uw doot lof van uw leven spreken.

1679.

KLINK-

T E R V E R J A E R I N G E

VAN DEN HEERE

JOANNES VOLLENHOVE,

PREDIKANT IN 'S GRAVENHAGE.

B Egaefde Guldemont van 't eedle 's Gravenhaeg,
 En Wonderwerker met Godts uitgeleeze gaven,
 Die elk, gelyk een stroom van zuivren nektar, laeven;
 Hoe ryft uw jaerzon met zoo aengenaeme een vlaeg!

Wy zien ter goeder ure uw godtsvrucht (d' afgront knaeg'
 Zyn hart vry) op den voet der kruisgezanten draeven
 In Christus ryk, den dienst en heerschapy der braeven,
 Met mont en veder, waer't zyne eer geldt, even graeg.

Elk wenscht (och! waer de wenscch door woorden uit te drukken!)
 Dit licht eene eeuwigheit, bevrydt voor ongelukken;
 EN VOLLENHOVE, dat hy 't hoeft nooit onder hael;

Of zoo dees kerkzoneens het aerdryk moet begeeven,
 Zoo laet een affcheit, dat noch duizent zielen leeven
 En groeien by den gloet van zyn doorluchte strael.

1673.

Ten dienste van Joffrou K. P. van A.

F f f f

VER-

V E R J A E R D A G H

V A N D E N H E E R E

MICHIEL TENHOVE,

PENSIONARIS VAN HAERLEM,

*Op den genaemden Matthysdagh in Sprokkel-
maent verjaerende.*

W At eischt de vrientschap op uw nieu geboortelicht,
Zoo onbeschadwt uit het aerdryk en zyn kimmen
Gerezen, Heer en Neef, en met uw' glans aen 't klimmen,
Wat eischt de maegschap van uw bloetverwante nicht?

Zy wenscht den Loonraet met een ongeschaeft gedicht,
Dat hy, de zon gelyk, na't vliên van nacht en schimmen
En nevels, onbeschroomt voor d'afgunst en haer grimmen,
Out Haerlem lang beschyne en 't koninglyk gesticht;

Het zy hy, kloek van geest, een' burgertwist bevredig',
Of op's Lants daghvaert den Bataeffchen leeu verdedig',
De Staetzael sierende, als zyn wester maetschappy,

En Vrankryk muilprange, in zyn trouwe altoos meinedigh.
Zoo laet' Godts milde gunst zyn huis noch H O V E N ledigh;
Zoo blyf Matthys MICHIEL noch vyftigh jaeren by.

1673.

Ten dienste van Joffrou M. F.

GE-

G E B O O R T E G R O E T

A E N D E N H E E R

A D A M A R E N T Z E N ,

*Met het uitgaen van zyn 49. jaer ten derden maele tot
Ouderling der Kerke van Deventer ingewydt.*

Geluk, myn Heer, geluk met d'afgeloopde dagen
Van 't zeventst rustjaer, dat u nieuwen arbeit schafft
Voor Christus kruiskerk, die, van Godt met muur en graft
Omringt, hier veiligh schuilt voor algemeene plaegen.

Uw yver, voor Godts huis gebleken op 't behagen
Der vroomme burgery (schoon d'afgunst tegenblaft,
Die hevigt door haer boos geweeten wordt bestraft)
Verdient, dat elk u wensche een leven zonder klaegen.

Godts heil kroon' dan uw huis; zyn geest regeere uw krooft;
Zyn raet stiere uw bedryf; zyn wetboek zy uw troost,
Om in uwe eenzaamheit niet eenzaam ooit te woonen;

Tot dat ge uw rustjaer viert in 't hemelsch kerkgewelf.
Dit wenscht uw zuster, dit myne egâ, en ik zelf,
En 't jeugdigh viertal van uw dochtren en uw zoonen.

1691.

F f f f 2

GE-

G E B O O R T E K R A N S

VOOR DE WELGEBORE JOFFER,

M E J O F F E R

JAKOBA ELIZABET
VAN ECHTEN,

DOCHTER VAN ECHTEN EN HET HOOGEVEEN.

O ECHE en rechte telg van 't welgeboren ECHTEN,
 O zuivre parel aen de kroon van 't graeflyk Drent,
 Hoe ryft al 't lantschap op uw' jaerdagh over ent,
 Gereet een lauwerkrans om uwe kruin te vlechten!

Maer 't is bestendigh, dat op uw gemoet zal hechten.

JAKOBA, tooifel en blanketsfel ongewent,
 Eifcht geen sieract, van tulp of maibloem in de lent,
 Van jongs geleert het hart naer d' eeuwigheid te rechten.

Uw deugt, o welgebore en schoonst herbore maegt,
 Haer eigen rykste loon, de kroon, die elk behaegt,
 Staet vol, om met haer' glans dees basterteeu te sieren.

Dit haegt den adel, die met uitgelaeten geeft
 Zich zelf geluk wenscht op uw bly geboortefeest,
 Vol hoops, om door den ECHT uw huwlyksfeest te vieren.

1695.

Ten dienste van den Heere P. B.

GE-

G E B O O R T E S T R I K

VAN J O N G K V R O U

ANNA VOLLENHOVE.

A I zie dees' dageraet op haeren roozewagen
 Eens vrolyk ryzen met uw zaligh jaergety,
 O ANNA, ANNA, die uw naemgenooten bly
 En rustigh volgt, en Godt kunt op zyn' troon behaegen.

Al d' englen, die u liefst aen hunne reien zagen,
 Verheerlyken dit licht eenstemmigh op een ry,
 En gaen den dichter voor, wiens Duitsche poëzy
 Ook aenhief, kon 't verschil der klanken zich verdraegen.

Nu offert hy alleen zyn hartewensch en plicht
 In d' enge paelen van een nederigh gedicht,
 Doch, als een diamant in vierkant gout, besloten.

Uw ziel, o *VOLLE HOF* van kruisgelove en deugt,
 Groeie, als Godts lufthof, in eene onverwelkbre jeugt,
 Ter duurzaeme eeuwigheit met balssem milt begoten.

1673.

F f f f 3

WENSCH

W E N S C H
 OP DEN VIER EN ZESTIGSTEN JAERDAGH
 VAN MEVROU

HENRIKA NUIS,

WEDUWE VAN WYLEN DEN HEERE

HENRIK HOLT,
 SCHOUT VAN HARDENBERGH.

GOdvruchtige Mevrouw, wat eischt uw jaergetyde
 Van MOONEN, aen uw deugt en vrientschap sterk
 verplicht?

Hem voegt voor andren, dat hy door een Duitschgedicht
 En dankbren vredewensch dit daghlicht innewyde.

O vyf en twintigste van Grasmaent, schoon en blyde
 In 't ryzen, hoe wordt Heemse op uw bekoorlyk licht
 Verheerlykt met Vrou HOLT's geboortedagh! wat sticht,
 Wat baert gy vreugt alomme en lust ter goeder tyde!

De wees, vroeg ouderloos, de weduw, zonder hoeft,
 En ieder arme, van zyn hoop en troost berooft,
 Wenscht met al 't kerfpel, dat haer godtsvrucht nooit bezwyke,

Haer licht nooit ondergae, als 't wapen van den stam
 Der HOLTEN, en van dien, waer uit zy oirsprong nam.
 Godt gunne ons deezen wensch, of andre haers gelyke.

1678.

DE

DE Z E S E N Z E V E N T I G S T E
 V E R J A E R D A G H M Y N E R M O E I E ,
 J O F F R O Û W E
 K A T H A R Y N E V A N G O O R ,
 W E D U W E P E L S .

HOe groet myn geest, o Moei, o zuster myner moeder,
 Best uw geboortuur, na drie deelen eens verjaert?
 Ik wensch, dat Godt, die u van jongs af trou bewaert,
 Uw Vader zij en blyf, Godts Zoon uw oudste Broeder

En Heilant, en Godts Geest uw reisgenoot en hoeder
 Op 's levens engen wegh, zoo lang gy wordt gespaert
 In 's werelts ommezwaai, te wisselbaer van aert.
 Dit wenscht ook wees en weeu voor al 't genoten voeder.

Zoo reikt uw gang, als 't padt der vroomen, naer om hoog;
 Zoo ziet uw kruisgeloof met zyn herboren oog
 Den overvloet, waer mê u 's hemels miltheit zegent,

Voor schyngoet aen, en krygt in Abrams schilt en loon
 Zyn onvergangbaer goet by Godts genadetroon,
 Daer't eeuwigh daegt, nooit waeit, nooit buldert, en nooit regent.

1697.

A E N

HET XXXI. VERJAERFEEST
 MYNER LIEFSTE,
 KATHARYNE ADELHEIT
 O S I C I A.

't **Z**yn vyf paer jaeren, dat ik eerst uw zoet gezicht,
 Zo ziel van myne ziel, op 't bruiloftsmael aenschoude,
 En negen, dat myn hant uw hant te Brantlicht troude:
 Acht jaeren hebr ge my door kindervoên verplicht.

Hoe eer ik dan uw liefde op uw geboortelicht?
 Waer op zich in myn' dienst myn huiszorg veilig boude
 Met zulk een' zegen, dat het melk en honigh doude
 Op onzen echtbant, die de Stadt door vrede sticht?

Groei, Liefste, die myn hart in boeien hebr geslagen
 Door uw bekoorlyk oog en nederige zeên
 En stillen geest, een schoon gespan Bevalligheên;

Beleef noch dertigh jaer na 't moortjaer, buiten plaegen,
 En leer uw dochtertjes uw eigen padt betreên,
 Erfbeelden van uw deugt, als van uw vleesch en been.

1685.

L A U.

L A U W E R T A K J E

O P H E T V E R J A E R E N)

V A N J O N G K V R O U

S A R A L E N S E N.

B Evalligh spruitje, dat in 't eerste van uw jaeren
 Een flonkerstar belooft aen 't gout- en scheepryk Y,
 Vergeef me, zoo ik op uw heiligh jaergery
 Van verre u groete, en door de zuiderzeesche baren.

Uwe opgeschote deugt (die Godts gewyde blaëren
 Zoo vroeg hanteert, en zyn boekhouders op een ry,
 In 't Euangeli of verhole profesy)
 Vereischt een' hooger toon, dan van ontspanne snaeren.

Groei, LENSENS eenigh krooft, groei, bloem van Amsterdam,
 Groei, o nakomeling van P A T E R S huis en stam,
 Geschapen om den last van 't vrye Lant te draegen:

Volg grootmoër SARA na, den roem van WIERENS bloet;
 Draeg op 't verwantschap van den zangberg billyk moet.
 Oom ABBAES poëzy kan 't keurigh oor behaegen,

1669.

G g g g

TROOST

K L I N K-
T R O O S T
AEN DE WELGEBORE VROU,
MEVROU
HELENA VAN HEERDT,
VROU WEDUWE VAN HUNDEREN,
Over de doot van haere Egá,
Den Welgeboren HEERE
GYSBRECHT SCHIMMELPENNING
VAN DER OJE,
HEERE VAN HUNDEREN.

Gedult, Mevrouw, gedult in dezen zwaeren slagh,
Die u, die Hunderen ontydigh heeft getroffen.
Gy ziet uw' Heer, gelyk een hoogen keder, ploffen
In cene storrembui of gueren herrestdagh.

Geen quynend euvel brengt de maer met droef gewagh
Van 't naderen des doots, die langzaem aen kooft slossen.
Neen; Godts herout, by wien noch smeckengeldt noch stoffen,
Noodt in een' oogenblik, gelyk goê kennis plagh,

Uw' Heer ten twalef uur voor zynen troon te gaste.
't Was op de klokslagh, toen die gastbô hem verraste;
En geenszins oorbaer Godt die zaligende bê

't Ontzeggen, schoon voorheen geen' langen tyt geroepen.
Men plaetsf en welkooft hem by Godts gezwinde troepen,
Schutsenglen, die Godts last zoo bly ontfangt en ré.

1691.

OP

O P D E D O O T

V A N D E N H E E R E

J O A N R Y K E N,
BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER.

OP 't arentskuffen van ons out Stadthuis te pryken
 In 't heerlyk staetsfikleet, en 't Burgemeesterschap
 Door 't keurlot der gemeente, op 't vrolyk hantgeklap
 Der burgren, te bekleén; wat is 't? men vraege 't R Y K E N.

't Is ydelheit; al weet van wankelen noch wyken
 Het ongekreukt gemoet, dat, tegens ondeugt schrap;
 Ten eeretempel spoedt door deugt van stap tot stap.
 Men ziet de deugtzaamste ook voor 's doots geweld bezwyken.

Die nooit vermurwde ontziet noch eere trap, noch staet,
 Noch reedre burgermin, noch staetzorg, niemand quaet,
 Dan zelf den Staetheer, die zich voor de goê Gemeente

Vast afflooft. R Y K E N, trou voor zyne burgery,
 Sterft dus in eere jong, en out in dienstvaerdy.
 Men zegne steeds zyn graf en afgeleest gebeente.

1690.

G g g g 2

TROOST

T R O O S T

A EN MEVROU

MARTHA BROUWER,**WEDUWE ROUZE,****OVER DEN DOOT VAN HAEREN ZOONE,****DEN HEERE****EVERHART ROUZE,****BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER.**

MOst dan uw EVERHART ZOO vroeg zyne oogen luiken,
 Godtvruchtige Mevrouw, uw eerstgeboren zoon,
 Die, als zyn-naemgenoot, zyn grootvaër, op den troon
 Der burgery gezet, den Doot niet kon ontduiken?

Die vyant, die zyn maght eerst oeffende in de struiken
 Van 't Oosterfch Eden, als een wightigh arbeidsloon
 Der heillooze ooftbeet, spaert geen goude koningskroon,
 Noch schippers toppershoet, noch staetige paruiken.

Noch leeft hy, schoon hy sterft, die, leevende in 't geloof,
 Dit zaligh leven toont in aendacht, nimmer doof
 Aen Godts geboën, in liefde en dienst aen vrient en vreemden,

Dus leefde uw zoon tot steun en troost der burgery;
 Maer och! te kort, die, nu van burgerzorgen vry,
 't Genadeloon geniet in bovenaerdsche beemden.

1699.

GRAF:

G R A F S C H R I F T

VAN DEN WELGEBOREN, GESTRENGEN HEERE,

P E T E R B A T T I E R
T O T D E N P E K D A M ,EXTRAORDINARIS GEZANT VAN DEN STAET AEN
HET HOF VAN SPANJE.

Dien deugt en weetenschap met wysheit en beleid
Om Staetgeheimen recht te weegen, t'evenaeren
In 's oordeels juiste schael, by vrede en krygsgevaeren
Inheemsch uitheemsch beproeft, verheft ter achtbaerheit

Van Neêrlants hofgezant, om by de Majesteit
Der Kastiljaensche kroon 't verbontsrecht te bewaeren;
B A T T I E R , 's Lants Tullius, die, staetwys voor zyn jaeren,
By Koning Karel voor 's Lants vrede en vryheit pleit,

Zoo lang de Doot, te fel op zynen geest gebeten,
Haers ondanks hem ontziet, slaept hier (na al zyn zweeten,
Na 't ommezwerfen van veel landen en veel zeen,

Den Vryen Staet ten dienst) met zyn gekruidd gebeente,
Terwyl zyn ziel om hoog, op 't juichen der gemeente,
Een kroon ontfangt, die gout verduurt en marmarsteen.

1690.

G g g g 3

G R A F .

G R A F N A E L T

VAN DEN WELEDELEN EN GESTRENGEN

H E E R E

RUTGER VAN BREDA,

GRIFFIER VAN OVERYSEL, EN SEKRETARIS

VAN EERE IN DE STADT KAMPEN.

Hier rust de trouwe tolk der staetgeheimenissen
 En raetbesluiten, al zyn rampen doorgestreên,
 BREDA, de rechte hant van Ridderfchap en Steên,
 Die zyn besnede pen te vroeg, t'ontydigh missen.

De Kamper kerk, te droef, te zwaer geschokt door spliffen
 Voor tweemaal veertigh jaer, nu smeltende in geweën
 En traenen, slaeut, zygt neêr mer Raethuis en Gemeen,
 Nu haer dees zuil begeeft, den twist gewoon te sliffen.

't Vernieude Raethuis der aeloude burregstadt
 Treurt met twee torens, die, voor 't spatten ondervat,
 Den tyt braveeren, al de boukunst tot een wonder.

Wat baet nu godtsvrucht, wat geslepen staetbewint,
 En zangkunst, en de gunst, die deugt ten hove vindt?
 In 's lants Griffier gaen dees gestarnten tevens onder.

1693.

GRAF-

G R A F Z E R K

V A N D E N H E E R E

HERMANNUS RIBBIUS,

L E E R A E R T E D E V E N T E R .

GOdts dienstknecht RIBBIUS, in 's hemels werk kloekmoedigh,

Op 's vroomen vaders en grootvaders heiligh spoor,
Slaept onder deeze zerk, al zyn quellaedje door-
Gestreên, en 't worstelperk des Doots, zoo fel, zoo bloedigh.

Zyn tempeldienst, in vier gemeenten overvloedigh
Beproeft, daer hy elks geeft, verhangen aen zyn oor
Door aendacht, voerde om hoogh in 't zaligh englekoor,
Is ons al t' onverwacht ontweldigt, al te spoedigh.

De Doot, de quelgeest van al 't menschelyk geslacht,
Zagh zynen yver en getrouwe tempelwacht
Met zyn genooten, het vermaek der kruisgemeente;

En trof zyn dyen door een zinking, dat hy, neêr-
Gezegen, flaeu bezweek in d' armen van zyn' Heer.
Rust, zaligh lykstof, rust; rust, afgeslooft gebeente.

1693.

TROOST

T R O O S T

A E N D E N H E E R E

SIMON SIMONIDES,

OVER 'T VERLIES VAN ZYNEN OUDSTEN ZOONE.

Wat treurt ge diep in't zwart, o hooghbedroefde Vader,
 En front het voorhoofd, bleek van traenen en verdriet?
 Misgun uw' naemgenoot, uw' zoon den hemel niet.
 Die trekt: ai offer hem; want niemant raekt hy nader.

De Godtheit houdt haer recht, en daghvaert vroeg of spader.
 Al't menschdom voor haer'troon, die noit van glans verschiet.
 Zy eischt de doorschult, die 't geboortlot elk gebiedt,
 En lacht met hope en waen van dwinglant of verrader.

Uw zoon, van kintsbeen af een hemelling, noch jong
 Zyn' Heilant volgende, is, gelyk de Ridder zong
 In Roomfchen letterkeer, zyn' Godt ten lieven zoone.

Hy leeft, en trapt nu d'aerde, altoos van hem betreurt,
 (Gelukkigh, dien zoo vroeg dees hemelzucht gebeurt)
 Met voeten, steets vermackt met Godts gezicht en kroone.

1673.

TER

T E R U I T V A E R T

DER WELGEBORE VROUWE,

M E V R O U W E

HELENE VAN HEERDT,

VROUWE WEDUWE VAN

SCHIMMELPENNING VAN DER OJE

T E H U N D E R E N.

H Et Veluwſch Twello zag de godtsvrucht op haer'dagh,
 Wanneer Mevrouw HELEEN de godgewyde kooren
 Bezocht, om 's hemels wet uit 's hemels tolk te hooren,
 Of, laegh geknielt, voor zyn altaer gebogen lagh.

Ganſch Twello, dus geſticht, gevoelt een' zwaeren ſlagh
 En duifternis, nu vrou HELEEN, van Godt herboren,
 Om 't hemelſch rykshof haer gebaende tempelſpooren
 Verlaet, zoo vlug, nu out, als elk haer jongkheit zagh.

Wat magh al 't kerſpel om dees wiſſeling toch rouwen,
 Dat nu ook 't arbeidsloon der godtsvrucht kan beſchouwen
 Op zynen dagh in VROU HELENES hemelvaert?

Zy zocht den hemel, dien ze op 't aerdryk al bewoonde,
 En erfde hem, toen Godt heur naer zyn' rykshof troonde,
 Om zyn waerdy een vlught van d'aerde en alles waert,

1699.

H h h h

TROOST

T R O O S T P L I C H T
A E N D E N H E E R
EVERHART JORDENS,
SCHOUT VAN BATHMEN EN HOLTEN,
OVER HET VERLIES VAN ZYNE EGA,
J O F F R O U
GODYNE WESTERHUIS.

BEdrukte Vader van drie moederlooze spruiten,
Wien deert uw nootlot niet, zoo zwaer, zoo onverwacht
Een slag, die uw GODYN te vinnigh en onzacht
Uit beide uwe armen smakt? maer och! wie kan het stuiten?

Geen mensch. Godt zelf, die zyn verborge raetbesluiten
Rechtvaerdigh uitvoert, die uw huis in lyden braght,
Zoo weinigh op de doot van uw Schoutin bedacht,
Behoê uw hart en tong voor wederspannigh muiten.

Hy schonk u voor vyf jaer met eige rechte hant,
Op 't zeeqnen van zyn' tolk, dit dierbaer liefdepant,
En rukt het nu tot zich, uwe echte koets ontvaeren.

Hy stelpt ook 't bloeden van dees huiswonde, of zyn Geest.
Wel u, die, sel gequetst, hem raet vraegt: hy geneest
Onfaelbaer, en gy volgt GODYNE na veel jaeren.

1690.

TROOST:

T R O O S T B A L S E M
 A E N D E N H E E R
HENRIK VAN ZUCHELEN,
 SEKRETARIS DER STADT DEVENTER,
 OVER HET VERLIES ZYNER HUISVROUWE,
 J O F F R O U W E
MARGARITE WILLEMYNE
V A N B R I E N E N.

Heer ZUCHELEN, op wiens getrouwe rechte hant
 Onze oude Hanzestadt zich veilig magh verlaeten,
 Wat treft uw huis een slag, die over Brink en straeten
 En vesten klinkt! Godts bô, des aerdryks dwingelant,

Sint Adams ooftbeet in den hof, van Godt geplant,
 Ontrukt u uw MARGRIET, uwe echtvreugt boven maten,
 En d' ongebore vrucht. Wat noothulp kan hier baeten,
 Inheemsch uitheemsch gezocht van doorgekneedt verstant?

Dus mist gy op een' sprong uw rustige VAN BRIENEN,
 Het jeugdigh voorwerp van uwe eerst ontloke min,
 De schoonste PAREL aen de kroon van uw gezin.

Wie kan in dit verlies van rechten troost uw dienen?
 Godt zelf alleen, Godts bladt, Godts willekeur, Godts Geest.
 Hy gaf, hy nam uw lief; hy wondt, en hy geneest.

1695.

H h h h 2

TROOST

T R O O S T

A E N D E N E.

A R E N T K E T J E S,

DIAKEN DER KERKE TE DEVENTER,

OVER DE DOOT ZYNER HUISVROUWE

B E R N A R D Y N E T E N R H Y N E.

VRient KETJES, gy verliest een ziel, die u veruoegde,
 Uw halve ziel, die, steets den kostelyken tyt
 Naer eisch waerdeerende, met onvermoeiden vlyt
 Marye en Martha in een' boezem samen voegde.

Zy zweette voor uw huis by nacht en dagh, en zwoegde
 Niet min voor 't hemelsch hof; dees dubbele arbeit slyt
 Haer jaeren, tot de Doot u dit vermaek benydt
 En wechrukt, die zoo trou voor u, voor Christus ploegde.

Het blank geweeten, dat zyn zielschult ront beleed,
 Maer kloek door 't kruisgeloof op zynen Loffer smeet,
 Onthaelt de, Doot, Godts bô, met vreugt, en BERNARDYNE.

Schenkt hem haer vleesch en been, terwyl de vlugge geest
 Van englen wordt gevoert in 't eeuwich vreugdefeest.
 Zoo rust in Gode nu uw werkzaeme T E N R H Y N E.

1695.

T R O O S T.

T R O O S T B A L S E M
 A E N D E N H E E R
EGBERT TER WELBERG,
 B U R G E M E E S T E R E N K A M E N E R
 D E R S T A D T D E V E N T E R ,
 O V E R H E T O N T Y D I G H V E R L I E S Z Y N E R E G A ,
 M E V R O U
A L E I D E W Y C H M A N .

WOrdt dan uw tweede ziel, de wellust van uwe oogen,
 O zuil van ons Stadthuis, staetwyze burgerheer
 Of burgervader, u en ook uw krooft, noch teêr
 En maghteloos, dus ras, dus onverhoopt ontogen?

Helaes! uw lief beklimt, van 's hemels Geest bewogen,
 Door uw geleidt, niet meer den godtsberg, keer op keer,
 Noch zuigt de wysheit, aen 's Aertsleeraers voeten neêr-
 Gezeten, als een by, om honigh uitgevlogen.

Maer Godt(dit trooste u)vindt zyn dienstmaegt in zyn werk,
 Hoe zwak en uitgeteert, en roept ze als uit de kerk
 Ten hemel; en haer keel, door geen verstopte longen

En naeuwe borst belet, zingt nu den ruimen lof
 Van Godt, Godts Zoon en Geest, op toonen, fyn en grof,
 Doch naer den maetzang van onsterflyke engletongen.

1699.

H h h h 3

GE-

G E S T A L T W I S S E L I N G

V A N

E U R O P E.

ZOo keert eens d' oorlogskans: en Herkules pilaeren,
 Europes ryksgrens, zyn getuigen van 't geluk
 Der Bontgenooten, daer twee kusten, vol van druk,
 Brantfichter Faëton verwachten in de baren.

d' Almogendheit, om hoog ten rechterstoel gevaeren,
 Begint den dwingelant zyn' wrevel, stuk by stuk,
 Betaelt te zetten, op dat zelfs zyn hoogmoet plukk'
 Van zyne geesselroë de bittere vrucht en blaëren.

Genadehaven, met zyn zeeflot gerammeit
 Door 't brantvlot, daer Louys zyn zeerecht mé bepleit,
 En Diepe, uit zynen gront ontwortelt en gesprongen,

Bejammeren 't verlies der waterheerschappy,
 En schreeuwen elk: Schiet by, o Grootvorst, schiet ras by.
 't Goëmanschap van Euroop wordt u met kracht ontworpen.

1695.

NA.

N A M E N,

OVERWELDIGT DOOR ZYNE MAJESTEIT

V A N

GROOT BRITANJE.

ZOo zwicht in 't leste voor Europes Alexander
 Het moedigh Namen met zyne onherwinbre rots,
 Bebolwerkt, ondermynt, elks dapperheit ten trots.
 Wat baet nu 't Brusselsch vier den Franschen salamander,

Nabootsende 't geweld van eenen helschen brander,
 Noch menschen wooningen verschoonende, noch Godts?
 Hy wykt, hy aerzelt, uitgestreken met veel spots;
 En Namen geeft het op met toegevouwen stander.

Zink nu, o bastertzon, eer u een taening treff',
 Of 's hemels bliksem tor uw nêerlaeg zich verheff',
 En doove uw vier in 't lies van stinkende moerassen.

D' Oranjer, van zyn' Godt en trouwe krygsfortuin
 Geholpen, getrompet van Villerois bazuin,
 Is reets ten geëssel van uw lastren opgewassen.

1696.

VRE-

D E H O P E

V A N

CHRISTENRYK.

HOe ryft de middagzon van 't heldenryk Oranje
 By wintertyt, en straelt het moedeloos Euroop
 Nieu licht en leven toe, en vaegt, gezwint van loop,
 Den nacht en helfchen damp van rykstwist uit Britanje!

Schep moet nu, Oostenryk, grenswachter van Germanje,
 Met Trier en schoonen Palts, zoo snoot met stroop op stroop
 Door Vrankryks grooten Turk, des Furstenbergers hoop,
 Op nieu geplaegt: schep moet; gefoolt, geknevelt Spanje.

D' Aertsheilant van den Staet, die ieders vryburg strekt,
 Waer oorlogs onraet 's Lants geruften tuinleeu wekt,
 Geharnast van Godt zelf, gewapent met zyn slagzwaert,

Dreigt straks den dwinglant, die langs Maes en Ryn zoo wilt
 En zoo onmenschyk huist, te vaeren in zyn' schilt.
 Sta vast dan, Attila: Godts wrack heeft u gedaghvaerd.

1689.

VRE.

V R E D E W E N S C H

V O O R H E T J A E R 1697.

NIeu Jaer, wat spelt ge Europe algoets in uw begin!
Gy pronkt op't voorhoofd met de hoop van rust en vrede,
Om 't zwaert, noch root van moort, te boeien in zyn schede.
Trê, trê, Nieu Jaer, hier op met spoet en zegen in.

De nooitverzaedbre Kryg, des aerdryks dwinglandin,
Geblikfemt door dien glans, en door geen schaemle bedde
Van wees of weeu vermurwt, verhuift, haers ondanks, rede
Uit haer bemint geweste, en vlucht naer Lap en Fin.

Almaghtige, die 't roer bestiert van alle harten,
Ook van uwe ondergoôn, erbarm u onzer smarten,
Enknê die week, als wasch, schoon nu, als marmer, styf:

Gun, dat uw erfgebiet alomme triomfeere,
En Groote WILHEM, zyn beschermheer, nimmer keere
Tot u, dan zwaer belaên met lauwre en olyf.

V R E D E ,

T U S S C H E N

SPANJE, VRANKRYK, GROOT BRITANJE EN DE
VEREENDE NEDERLANDEN,*Te Ryswyk in Hollant gesloten, op den Herffstzonneftant
des jaers 1697.*

AI zie de gulde Vrede op haer triomfkoets bloozen.
Haer spierwit kleet gloeit van granaetooft, deur en deur
Gemengt met appels van oranje, ryk van geur.
Het padt, dat zy berydt, draegt leliën en roozen.

Elk juicht de Schoone toe; de stêjeugt heft by poozen,
By poozen d'akkerjeugt op nieuwe wyzen keur
Van vredezingen aen; alleen volgt met getreur
Haer Staetkar d'Oorlogh, vuil van bloet, van kruit bekrozen.

Ry in, roept ieder, ry, volschoone, spoedigh in,
Betriomfeer dus uw geboeide vyandin,
Vertrê voor eeuwich haer geschut en bus en degen;

En gy, o WILHEM, die Euroop herstelt in rust,
Door wien ons lant herleeft de heileeu van August,
Beleef zelf jaeren lang uw gave en 's hemels zegen.

1697.

OP

O P D E H I S T O R I

V A N

S A B E T H A I Z E V I ,

O P G E W O R P E N J O O D S C H E N M E S S I A S ,

U I T G E G E E V E N D O O R

T H O M A S K O E N E N ,

L E E R A E R T E S M I R N A .

Aen de Joden.

H Ebreeuwen, heiligh zaet, uit Abraham gesproten,
 Om eenen Heilant acht paer eeuwen lang begaen,
 Ziet hier uw' Z E V I , in een' kleenen bondel blaên
 Met al zyn staetzucht en bedriegery besloten.

Schynheiligheit bekleedt de zyde van dien grooten
 En braeven ryksvorst, die, met zyn' profect verzelt,
 Thessalonika en gansch Grieken wetten stelt,
 En Mahomet vol moets dreigt uit zyn' troon te stooten.

Ellendigh Smirna, eer met bedevaerden 't graf
 Van 's konings moeder, en den dagh, die 't leven gaf
 Aen Z E V I , eerlang zal uw opgeworpen heiligh

In Adriaenstadt, bang voor 's Keizers boog en pyl,
 Uw wet verlochene en Arons offerstyl.
 Vermaekt u in die zon, o volk, gerust en veiligh.

1669.

I i i i 2

O P

O P

D E H E E R L Y K H E I T

D E R

R E C H T V A E R D I G E N ,

U I T G E G E E V E N D O O R D E N H E E R

J O A N N E S V O L L E N H O V E .

Wil iemant midden in de weelde en hofgenuchten
 Rechtvaerdigh wandlen in zyn' handel en bedryf,
 Die leer' wat V O L L E N H O V E in deeze bladen schryf,
 Dees *volle hof*, gepropt met uitgeleeze vruchten,

(Om wien myn Zwol helaes! beklaegelyk moet zuchten,
 Met vreugt herdenkende aen zyn tempeldiensten vyf
 Paer jaeren) schenkt elk doft tot heil van ziel en lyf,
 Gegroeit in Haegschezonne en Hollants vrye luchten.

Zyn veder schildert elk den vroomen met zyn lot
 En heerlykheit en gunst by menschen en by Godr.
 't Oprecht geweeten en die hemelsche gedachten,

Zoo leevend afgemaelt in 't ongekreukt gemoet,
 Ontsteeken ieders geeft mer hemelsch vier en gloet.
 Leer dan rechtvaerdigheit, o Hage, in 't hof betrachten.

1669.

O P

OP ABRAHAMS WANDEL MET GODT

VAN DEN HEERE

SIMON SIMONIDES.

SIMONIDES, hoe gaet uw godgehuwde geest
 In arbeit daeglyks, en stoffeert de boekeryen
 Met wyze schriften, die de Christe kerk verblyen
 Om d' eêlste vruchten, die ze uit zulke bloemen leeft?

Nu schenkt ge ons Abraham, een' helt, in't minst en meest
 Stantvast, en Godt getrou in ballingschap en lyen,
 In zelfverlocheninge, in schraele en bange tyen,
 Manhaftigh steets, en door Godts vrientschap onbevreesft.

O Godtstolk, lang moet u Godts kruisgemeente hooren,
 Noch langer Abraham, die, prêkende in elks ooren
 In Oost en West, waer ooit een Hollantsch leeraer quam,

De Christenheit bekeert door zyn' doorluchten schryver,
 En roept, aenschouwende uwe oprechtigheit en yver:
 SIMONIDES houdt best den voet van Abraham.

1673.

A E N D E N

H E E R E

J O A N N E S V L A K ,

L E E R A E R T E Z U T F E N ,

T O E N H Y D E N

Z E G E N E N V L O E KI N M O S E S G O E D E E N N I E T G O E D E I N Z E T T I N G E N ,
E N H E T V E R B O N T I N M O A B S V E L D E N U I T G A F .

D At 's recht, eerwaerde VLAK, dat 's meesterlyk geschreven,
Wanneer men vry van geeft, en zonder slaeffsch ontzagh
Voor aerdsche leeraers, als 't verblinde Pausdom plagh,
De naekte waerheit slechts poogt rustigh na te streven.

Zoo zweet, zoo ploegt men best voor tytgenoot, voor neven;
Zoo strydt men in een reeks van helden om de vlag.
Wetgeever Moses zelf, weêr van een' heldren dagh
Beschenen, staet verbaest om zyn verjeugdigt leven.

En, schouwende uit zyn graf zyne oude glanssen aen,
Wenscht u Methuzals eeu, om, langs dees heldenbaen,
Noch meer te werken in den oogst van 't Euangeli,

Dat, eeuwigh, en van Godt beloofd in Edens laen,
Herhaelt op Sina, en op Zion aen 't bestaen
Geraekt, nu groeit en bloeit, gelyk een zuivre leli.

1684.

OP

OP DE OVERWINNING DER ONGODISTEREY

DOOR DE HEEREN

BAILE EN JAQUELOT,

VERTAELT EN UITGEGEEVEN

D O O R

F. H A L M A.

Triomf, triomf! men kroon' met lauwer JAQUELOT
 En BAILE, een edel paer van godgewyde helden,
 Die 't ongodistendom, een' poeldraek, nedervelden
 Op 't vrolyk hantgeklap van engel, mensch en Godt.

Waenwysheit, geblanket door schyn van reden, spor
 Met pennen, die 't verschil van Godt en schepsel stelden,
 Den eersten oorsprong van 't geschapendom vertelden,
 En eert den baiert, nu gesmaldeelt, dom en zot.

Dit kan de bouheer van den baiert niet gedoogen
 Hy sterkt twee geesten door zyn' Geest en alvermogen,
 Twee overwinners van dees godtvergeete pest.

En HALMA, ook door 't vier van 's hemels huis verslonden,
 Bazuint dees dappre zege aen Nederduitsche monden
 En ooren, en bant fluks den vloek uit ons gewest.

1698.

OP

O P D E O U T H E D E N

VAN KATWYK, RYNSBURG EN LEEUWENHORST,

UITGEGEEVEN DOOR DEN HEER

A D R I A E N P A R S,

KERKLEERAER TE KATWYK.

Veroudert Katwyk, wieg der vroomen Batavieren
 En Katten, die, uit hun geboortelant verhuist,
 In 't waterlant, waer langs de Wael en Rynstroom bruist,
 Zich zetelden, gy leeft altoos in dees papieren.

De buldrende Okean en zyn onmenschlyk tieren
 Bestorme uw duinen, en verslindt 't onbesuift
 Severus wapenhuis, tot op den gront vergruift,
 Men ziet uw' naem, de zee te sterk, onsterfelyk zwieren.

Ook leeft na Petronel haer graeflyk kerkgesticht
 Te Rynsburg, schoon d' Abdy en haer gebou te licht
 Voor 's krygsmans moerwil valt, verwoest in weinigh uren.

Haer recht, haer luister, haer wyduitgebreidt gezagh
 Verryft, als Leeuwenhorst, in eenen nieuwen dagh,
 Om met Heer PARS kronyk alle eeuwen door te duuren.

1699.

O P

OP DE HOLLANTSCH E
RYMKRONYK VAN
MELISSTOKE,
OP NIEUW UITGEGEEVEN DOOR DEN HEER
KORNELIS VAN ALKEMADE.

O Trouwe hoveling, o staethistorischryver,
Die door geen gunst verlokt, door geen haet geprest,
't Manhaftige bedryf van Hollants Leeuwennest
Van d'eerste graeffschaps wieg te boek brengt, trou in yver,

Hoe zuiver is uw pen, schoon naer den tyt vry styver,
Dan in onze eeu, besneên! wat is uw ryk geweest
Verplicht aen haeren inkt, uw ryk gemeene best,
Ter goeder ure ontlast van dwingelant en dryver!

Waere ooit uw goude les van Oostenryk gehoort,
En niet door d'eeuwen in 't vergetelnat gesmoort,
Het schoonste voorschrift van 's lants ingebore graven,

Nooit waer de vryheit, als eene eedle maegt, verkracht,
Nooit eene en andre Flips om hun gebied gebraght,
En noch zou groot en klein met vryen halze slaeven.

1699.

Kkkk

OP

OP DE HEILIGE POEZY
 VAN DEN HEERE EN MEESTER
LAURENS BAKE,
 HEERE VAN WULVERHORST.

Aen de wereltsche Dichters.

POeëten, Godts geslacht, en van Godts geest bezeten,
 Bedriegt uw waen u niet, die Godt ten schimp en spot
 Godts gaven reukloos spilt, hoe zaligh waere uw lot,
 Quaemt ge alle uw domheit, voor't verslyten, eens te weeten!

Dit weet Heer BAKE, die, door hemelsch vier aen 't zweeten,
 Godts stadt met dichten bout, en levendst zweemt naer Godt,
 Der geesten vader, op geen wereltsch vleesch verzot,
 Als gy, o wereltsche en krankzinnige poëten.

Wat haelt toch uwe onreine en geile boertery
 By hemelval van dees gewyde poëzy,
 Die zielen opwaert voert en met Godt zelf vereenigt?

Zoo weinigh, als Parnas by Sion, Kyrrhe by
 Siloë, Nazoos dicht by Salomons gevry,
 En by een' BAKE alleen van uw gespuis een menigt.

1685.

O P

OP HET MUNT K A B I N E T
 DER ROOMSCHE KEIZEREN EN KEIZERINNEN
 V A N
SIMON SCHYNVOET,

Berymt door

A B R A H A M B O G A E R T.

HOe dwaele ik in een' ring van Romes Mogentheden,
 En leere elks hartstoght uit elks kenbaer aengezicht;
 Of leeze braef en snood bedryf in 't heldendicht
 Van B O G A E R T, rype vrucht van zyn beschaefde reden!

Godts kruisgemeente, door tien keizers fel bestreden,
 Schept onder Konstantyn den Grooten aêm en licht,
 Die van Godts Geest bestraelt, en aen Godts Zoon verplicht,
 De tempels heeft verwoest, d'altaeren plat getreden.

Hier zie ik helden met hunne onnavolgbre daên;
 Gins monsters, pesten, die d' onwinbre Stadt verraên.
 Historikennis kan zich naeulyks hier verzaeden.

T'oont S C H Y N V O E T S muntkas de tirannen van den Staet
 Op orde, B O G A E R T S dicht, dat als geen munt vergaet,
 Besluit hunne Ilias, vol ramps, in weinigh bladen.

1694.

K k k k 2

OP

O P D E P O È Z Y

VAN DEN HEERE

DAVID VAN HOOGSTRATEN.

Hoe eere ik naer den eisch HOOGSTRATENS poëzy,
 Die vol engeestryk vloeit, als d'Amstellantsche stroomen,
 Daer zy by 't Muider slot de nimfen wellekoomen,
 De speelgenooten der Hoofdrofityke Thaly?

Onze Yffel, Drufus grift, die loom en traeg voorby
 Aeloude vesten schiet en langs begraesde zoomen,
 Het spiegelglas van wilge-en hooge popelboomen
 Spoeit haer door 't Zuider zout t'ontmoeren aen het Y.

Dit luifert kiesch en scherp, hoe DAVIDS harrepnaeren,
 Nu droef, dan bly gestemt, de toonen evenaeren
 Van Vader VONDEL en zyn' een' en andren zoon.

Dit roept volmondigh, daer het alle Tritons hooren,
 Terwyl zyn poëzy elks harten streelt en ooren,
 Een Rotterdammer steekt weêr 't aerdryk naer de kroon.

1696.

GE

G E L U K W E N S C H I N G

A E N J O F F R O U

A N N A M O R I A N ,

O P D E E E R S T E L I N G E N H A E R E R P O Ë Z Y E .

Doorluchtige ANNA, die door hemelsche gezangen,
 Volmaekte beelden van uw zedemajesteit
 En letterwysheit, die in alle stoffen weidt,
 Rechtschape zielen by haere ooren op kunt hangen,

Voldoet ge dus op 't lest ons onverwacht verlangen,
 Naerdien uwe uchtentzon zoo heldre straelen spreidt
 Ons lantschap over, dat in deeze onweetendheit
 Der yzere eeuwen schynt een' nieuwen glans t' ontfangen?

Zyn d' eerstelingen van uwe eedle poëzy
 Zoo dierbaer, bloem en kroon der joffren, wat spaert gy
 Een' ryken oogst noch, die elks arbeit zal verdooven?

Ik schiete al ver te kort, (zoo zich uw geest niet rept
 Noch myn bezwaert vernuft met eenen zet verschept)
 Te vadzig, om uw kunst naer myn begryp te looven.

K k k k 3

O P

OP DE SCHRYFKUNST
VAN DEN E.

A D O L F B R A N T,
SCHRYFMEESTER DER LATYNSCHE SCHOOLE
TE ZWOLLE.

W At kunstbeminner voelt, o schriftgeleerde BRANT,
O fenixschryver, zyn gemoet niet heet ontfteeken,
Als uw geslepe pen met ongebonde streeken
Hem noodt ter maeltyt op banketten van uw hant?

De Zon bezaeide nooit den Vecht - en Yffelkant
Zoo ryk met schoon gebloemte in Kastors hemelteken,
Als uwe vuist, die elk durft naer den lauwer steeken,
Op sneeuwit Fransch papier met zwarten schryfinkt plant.

Schryfhelden, groet dees pen, die, ryklyk begenadigt
Van Febus gunsten, uw nieuwsgierigh oog verzadigt
Of niet verzadigt door eene uitgeleeze keur

Van letterlekkerny; zy, by de hemelvieren
In 't stargewelf geplant, zal 't gansch heelal versieren,
Als eerst de vuist van BRANT, en leeft alle eeuwen deur.

1672.

OP

D E S C H R Y F V E D E R
VAN DEN BEGAEFDEN JONGELING
HERMAN VAN ZUCHELEN.

K Unstryke jongeling, hoe volgt met braeven zwier,
Met vlugge trekken en een' nooit bezweken yver
Uw schryfsen, net besneën, den allergrootsten schryver
Op maegdeperkament of hagelwit papier!

't Heelal, de letterkonst van 't eeuwich albestier,
Is 't proeffstuk, waer op Godt, hier luchtiger, daer styver,
Gemengde letters trekt, dat reiziger en blyver
Den opperbouheer spelle en leere, gins en hier.

Elk schepsel toont de hant en 't onberisplyk schrift
Des grootsten konstenaers. Volg gy, vol geeft en drift,
De regels, die zyn duim heeft in saffyr geschreven,

Of u in 't hart gedrukt. Zoo zweeft, zoo leeft uw naem,
O ZUCHELEN, zoo deugt-als geestryk, door de Faem,
En pronkt, met gouden inkt geprent in 't boek van 't leven.

1693.

DANK-

D A N K O F F E R

A E N J O N G K V R O U

A N N A M O R I A N ,

O V E R H E T S C H E N K A E D J E V A N E E N
A P P E L V A N S I N A .

Uitheimfch gewas, gegroeyt in Sinaes ope luiften
Aen zynengeelen ftroom, wat draegt uw heilzaam goud
Een' fchoonen glans, die zich zoo rykelyk ontvout
In uwe fchil? gy zyn de kroon en bloem der vruchten.

Uw maegfchap is het (wech met Nazoos droom en kluchten)
Dit Skyrus ryksprinfes in haeren renftryt houdt
En ftuit, Hippomenes aen Atalante trout,
En 't oorlogsvier ontsteekt, daer Azië om moet zuchten.

Maer, o volmaekte vrucht, hoe danke ik ANNAES gunft
En miltheit beft, die u door een verhole kunft
Met levendiger root en ftraelen heeft befchonken?

Beft danke ik haer, wanneer myn geest de weetenfchap,
Die in uw fchillen fchuilt, zoo mild van edel fap,
Heeft ingezogen, en dees' boezem vol gedronken.

1671.

N I E U-

NIEUJAERSGROETE
AEN JONGKVROU
MARIA SIMONIDES,
MET EEN KLEEN ALMANAKJE.

't **G**ewenscht nieujaer breckt aen, bevallige MARY,
Met helder licht, en 't out, zoo spoedigh afgeloopen,
Leert elk den dierbren tyt voorzichtig uit te koopen.
Dees vloeit gelyk een droom, een schaduw droom, voorby.

Uw jongkheit, levendigh in haeren bloei en bly
En godgewydt, waer op uw bloetverwanten hoopen,
Besteedt, daer 's Gravenhaeg in wellust legt verzopen,
Haer' speelyt in 't vermaek der eedle poëzy.

Hou, zoete jongkvrou, zoo voortaan uw jeugt te rade,
('t Glydt ras voorby, dat lang herwenscht wordt, maer te spade)
En tel uw daegjes nu met wysheit en gemak.

Zie hier een voorbeelt om uw telkunst juist te schikken,
Al 't jaer gesmaldeelt in zyn dagen, uuren, snikken;
Zie hier (en neem het aen) een Zaegmans Almanak,

1674.

NIEUJAERSBEDDE

VOOR DE BURGERY VAN DEVENTER.

HEt afgeloopen jaer, in rust voorby gegleden,
 En 'duizent vrezen van geweld en staetgevaer
 Met kracht ontworstelt, noodt al 't lant, om naer 't altaer
 Der Godtheit met gebeên en wierook toe te treden.

Gy dan, o Hoogste, die van uwen troon beneden
 De werelt gade slaet, en van uw goetheit jaer
 Op jaer de merken trekt, ontfang elk offeraer
 In uwe gunst met zyn verplichte dienstigheden.

Ai neem ons meel en zout in 't goê, niet naer waerdy;
 Bescherm dees stadt voortaan met kerk en burgery,
 En draeg ze, als eertyts, op de vlucht van adelaeren,

Vernieu, verquik haer jeugt, nu jaeren lang voorby.
 Zoo keert de welvaert weêr; zoo groet met voller ty
 Onze Yffel, dagh op dagh, de Zuiderzeesche baren.

1685.

OP

O P F O P.

King James staetgalei stoot zich bykans aen slenderen
 En spaenders op een klip der Brittenlantsche zee,
 En Luidwyks krygsloot volgt die zelve gangen mê;
 En **F O P** roept onbesuift en luide: *Es wird sich enderen.*

F O P ziet Savooiers en Dalluiden yvrigh slenderen
 Op koning Wilhems trom en Guines, in de stê
 Van Vrankryks zilvre munt, te licht in kryg en vrê;
 En **F O P** schreeut even styf en sterk: *Es wird sich enderen.*

F O P ziet, hoe Peter op geen haenekraeien past,
 Hoe Polens rykshof zich van Fransche spien ontlast,
 En Konstantynstadt schrikt voor 's Keizers arentstandert;

Es wird sich enderen, schreeut echter bitse **F O P**,
 Al scheurt hem gorgel en gedarmte en maegre krop.
Es endert zich ook, **F O P**, dat als scherp bier verandert.

1690.

LIII 2

A. MOO-

K L A G H T E .

G Ewyde moederftadt, hoe wordt ge een modderftadt,
G Snt u een grove knaep van d' uitgemoerde veenen,
 Noch zwart van veenebrant, waer by hy beide fcheenen
 Vast warmde of fchrookte, heeft met veenigh vocht bekladt!

Hy maekt lootgieters en leidekkers turf, die, plat
 Geflagen, en gevormt, en met twee ftyve beenen
 Getrappelt en gekneedt, de roodenbrugfche fteenen
 In zwaerte en lucht gelyk, geen zwavelvier bevat.

Lydty dit, mannen van de buurt, die by de ftraelen
 Der zonne u warmt, en by geen' dooven veenegloet,
 Met vreugt gezeten aen uw leeraers ouden voet,

Men zal in 't Sticht eerlang geen' aêm meer kunnen haelen,
 Geen' vryen aêm; en blyft de lucht zoo zwart en bits
 En veenigh, zoo behoudt de gansche ftadt niet wits.

1690.

A. MOO;

A. M O O N E N S
MENGELDICHTEN
E N B R I E V E N.

A. M O O N E N S
M E N G E L D I C H T E N
E N B R I E V E N .

A E N D E N H E E R
F I L I P S R U I L .

RUIL, oprecht van hart en eël,
O lieffte voedsterzoon van 't Sparen,
Den moederstroom der kunstenaeren,
Helt Koster, Schryver en Schreveel,
Dien't ront alle eeuwen zal bedanken
Voor 't licht der boekdrukkunst en 't sap
Van onwaerdeerbare weetenschap,
Zoo lang de Damiaetsche klanken
Door 't schel en aengenaem geluit
Ontsteeken in de burgeraderen
d' Aeloude krygsdeugt hunner vaderen,
Bevestigt door stéschilt en buit,
In Haerlems torenkruin gehangen;
Getrouwe hartvriend, braeve RUIL,
Uw vaders eerste hoop en zuil,
Schept gy vermaeck in myn gezangen?

Of

M E N G E L-

Of veinst ge smaek in kinderwerk,
 In vruchten van myne eerste jaeren,
 Te jong noch, om iets goets te baeren?
 In kinderspel van slechter merk,
 Dan van helt Heins, die, zestien zonnen
 Pas out, in Hollants heldenbaen
 Elk daegde om met hem aen te gaen,
 En elk den prys heeft afgewonnen.
 Gy roemt ze met een vlugge pen,
 En dreigt myn jeugt in haere dichten
 Te planten by de starrelichten,
 Die ik my nimmer waerdigh ken.
 Myn dichtkunst streeft niet naer de starren,
 Maer volgt de Vecht, elk wellekoom,
 In 't bruizen binnen haeren stroom
 Gerust, en blyft op d'aerde marren.
 Uw Zangheldin, zoo ryk van stof,
 Bromt, als uw grove torenklokken,
 Gansch Haerlem over, stom getrokken,
 Terwyl ze in Ambrozynes lof
 Gaet weiden, en dat puik van 't Sparen,
 (Daer ze, als een stroomnimf, achter 't riet
 Met haers gelyke RUIL bespiedt)
 Begroet met bly gezang en snaeren,
 Op dat die kuische lantmeermin
 Op uwen treurzang uit het water
 Zoet wedergalme, en met gefchater
 Betovere uwen geest en zin.
 'k Zal dan uw dichtkunst altyt kroonen,
 Indien my slechts die eer gebeur',
 Dat zich geen Spaerzwaenbelge of steur'
 Der vrientschap van een Vechtgans MOONEN.

1665.

AEN

A E N D E N H E E R
AELBRECHT MUNNING,
 DER RECHTEN VRYER,
 MET DE BRUNES BANKETWERK.

OPrechte en heufche MUNNING, die
 Uw' boezem, als een honighbie,
 Nu zwanger van het Neêrduitsch rym,
 Verzadigt met Latynschen rym,
 En door uw dichtkunst, buiten toom,
 Uit Fokis naer den Lauwerstroom
 Apollo en zyn zusters trekt,
 En al de waternimfen wekt
 Op 't albetoverend geluit
 Van uw verliefde herdersfluit;
O MUNNING, die my aen uw gunst
 Zoo naeu geboeit hebt, dat de kunst
 Nooit uitwrocht vaster schakelwerk,
 De doot en nyt en tyt te sterk,
 Hoe zette ik al de deugt betaelt,
 Die uit uw' braeven boezem straelt?
 Geen klein en schaemroot maetgedicht,
 Noch neêrgeflaegen aengezicht
 Dankt u, begaefde kunstgezel,
 Dankt u ten vollen voor Bunel
 Den meester, met zyn hooftscholier
 Manutius, zoo ryk van zwier
 En taelkunde, een doorluchtigh paer
 Van zendbrieffschryvers, even zwaer
 M m m m

En

En rustigh voortreênde op het spoor
 Van Roomschen Cicero , die door
 Zyn voorschrift ieder schryven leert,
 Als hy zyn vlugge stift hanteert,
 En nu nieuwsgierigh ommeziet,
 En belgt zich om dees volgers niet.
 Ontfang dan van een vlugge hant
 En hart, daer gy de kroon in spant,
 De Brune met zyn hofbanket,
 Voor uwe lusten opgezet.
 Uw geeft, in honigraet gedoopt,
 Uw wysheit, daer 't geflacht op hoopt,
 't Zy dat ze lustigh weiden gaet
 In Poëzy, of stof van Staet,
 Of Recht, en zuigt uit ieder blad
 Een' onwaerdeerbren letterschat,
 Vindt hier een werkstuk, vol van glans.
 De Brunen geeft schakeert een krans
 Van bloemwerk, leli, roos en tulp.
 Zoo toont Natuur haer kunst in schulp
 En zeegewassen en in all's.
 Zoo blinkt de schoone duivenhals,
 Als gout en gloeiende robyn
 En purperverf, by zonnenschyn.
 Wat dan te kort schiet aen dees gift,
 Vergoedt de Raetsheer door zyn schrift.
 Elk woort, dat ons ten borste insluipt,
 Vervat een les; elk regel druipt
 Van honigh en bevalligheên.
 De Staetgeheimen, vast aen een
 Geschakelt, vindt ge ry op ry,
 Met Godtgeleertheit, lekkerny

Van

Van wyze spreuken uit het hof
 En akkers, dierbre mengelstof.
 Verlustigt zich uw geest zomtyts
 Na zoo veel arbeids, zoo veel vlyts,
 Besteedt aen Vorst Justiniaen,
 In deeze onsterfelyke blaên,
 En vindt ge smaack, zeg, als ge leeft:
 Ik ben de Brunen gast geweest.

1667.

A E N D E N H E E R
 A N T O N I U S H O P P E N B R O U W E R ,

TOEN HY ONDER DEN HEER

SAMUËL MARESIUS VAN DEN EUANGE-
 LIST MATTHEUS REDENKAVELDE.

HOe kan ik, braeve vriend, hoe kan myn zangplicht zwygen,
 Nu gy myn' traegen geest tot deeze dichten vergt,
 Al valt Parnas te zwaer om rustigh op te stygen,
 En wrikt myn losse voet op 't godgewydt gebergt?
 Myn Zangheldin, beluft om uw vernuft te kroonen
 En schoonen yver, koomt (vergeef, vergeef het my,
 Schiet ze in haer maght te kort) koomt u met laege toonen
 Begroeten na den stryt, in Duitsche poëzy.
 Zy volgt u moedigh, doeh met ongelyke schreden,
 En uw triomfkoets op 't manhaftigh heldenspoor,
 Trompettende al uw deugt en letterkunde en reden
 En godtgeleert verstant al d' Akademi door.

M m m m 2

Hoe

Hoe helder, zingt ze, klonk de zael van gulde orakelen,
 Terwyl de jongeling, elks doelwit, rustigh stond
 Op 't godgewydt gestoelt, en door metaele schakelen:
 Ontelbaere ooren wist te snoeren aen zyn' mont!
 Hoe dapper strê die helt voor Jesus kruisgezanten
 En d' eer des Tollenaers, die onbenevelt blinkt,
 Waer zyn verlichte tong Messias kerk helpt planten,
 En zy noch dagelyks gelaeft wordt door zyn inkt!
 't Apostelschap, sprak hy, o onbegryplyk oordeel!
 Wordt visschers, tenteniens en pachters, ieders haet
 En smaet, berrouwt, dat zy Godts doot met winst, met voordeel
 Bazuinen, daer de galm al 't aerdryk over slaet.
 Hoe wist hy in dien strydt, rechtschapen opgewassen,
 Als Jesus leerling, onder 't luistren van 't gemeen,
 't Vervloekte ketterdom met kracht t' ontharrenassen,
 Of Godts geheimenis van lit tot lit t' ontleên!
 De Godtgeleertheit, die, eerwaardigh in haer wezen,
 Uit haeren zetel daelt, roept zelf, daer 't ieder ziet
 En hoort en zege zingt: wat zon is hier gerezen,
 Die in den morgenstont zoo blyde glanssen schiet?
 Begint dit ryzend licht zoo vrolyk met zyn straelen,
 Hoe helder schynt het, als 't in 't Zuiden eens magh praelen?
 1668.

A E N J O F F R O U
A N N A M O R I A N.

't **G** Evalt u naer uw recht my, na verlopene uur
 Van scheiden, of ik ook myn maelyt magh verzuimen,
 t' Erinren, wyze maegt: de tyt, te kort van duur,
 Elk oogenblik voorby gestoven, als de pluimen,

Raedt

Raedt wel, dat ik terstont behoorlyk afscheit kuff,
 Doch niet uit vreze van een etmael doer te vasten.
 Hoe kan ik hongeren, daer ik myn' eetlust bluff,
 Daer ik te gast gae, spyt Assuerus disch en gasten,
 Op lekkernyen en banketten van uw' geest
 En letterwyze tong? magh ik somtyts verwerven,
 Dat ik ter maelyt gae op dit gezegent feest,
 Myn ziel, al eete ik nooit, zal nooit van honger sterven.

1671.

A E N D E N H E E R
H E N R I K F A G E L,

GRIFFIER VAN HUNNE HO. MO. DE AMI-
 RAELEN DE RUITER, TROMPEN VAN
 NESCH, NEVENS DEN RAETPENSIONARIS
 FAGEL, OP SINT MICHIELS DAGH 1674.
 TEN MIDDAGHMAELE ONTHAELENDE.

UW huis, myn Heer, voorhene aen Roomsche afgoderyen
 Geheiligt, vierde nooit zoo blyden Sint Michiel,
 Ook toen 't dien Engel smeekte om vrydom van de ziel,
 En zich in d' ydle hoop der voorbê kon verblyen,
 Als nu den Atlas van den wankelenden Staet,
 Oranjes Nestor in zyn wightige oorlogslasten,
 Die 's Prinssen eerste jeugt in haeren bloei verrasten,
 't Hart open gaet van vreugt, zich schildrende op 't gelaet:

M m m m 3

Nu

Nu Ridder Michaël. hier als een zon gerezen,
 Met Tromp, den fenix, uit zyn vaders afch voor 't Lant
 Herboren, en van Nefch, 's Lants dappre rechte hant,
 De zorg affpoelen met een onbekommert wezen;
 Drie waterblikfems, op wier diamanten fhilt
 Sint Joris van Britanje, een droom van oude ryen,
 Geholpen door de klaeu der Fransche zeeharpyen,
 Vergeefs zyn razerny en donkerklooten fpilt.
 Godt gunn' Myn' Heer' dit feest jaer uit jaer in te vieren
 Zeeridder Michaël ter eere, en help' den Staer
 Door zynen ftrydbren arm en uw Heer Broeders raet
 Aen vrede, of kroon' dien lang met groene zeclaurieren.

1673.

A E N J O N G K V R O U
 M A R I A S I M O N I D E S.

GY zegt, Menimf, ik zou myn haeren licht verbranden,
 Wanneer ik by uw kaers myn avontaffcheit kus.
 Ik zegge 't ook: myn vlam, de vraet der ingewanden,
 Vliegt ieder uur in 't haer, zoo die uw mont niet blufs'.
 Dan spreidt ze zich van zelfs op twee bestorve kaeken,
 En berft ter zyden uit, met kracht gestuit om hoog.
 Maer zoekt ge d' oirzaak van dit fel en vierigh blaeken?
 Het is uw kaerslicht niet, maer uw bekoorlyk oog.

A N D E R.

Kon niemant ooit het vier dan tot zyn schâ genaeken,
 Wat wonder, dat myn haer gevaer liep van de vlam,
 Ter-

Terwyl myn lip zich vlydde op uw gebloosde kaeken,
 En ik te dicht by uw vergulde straelen quam.
 Ai doof, bezielde zon, dees schitterende straelen,
 Behaegt u, dat ik leef kloekhartigh en gezont;
 Of liever, koom met een'geheelen viervloet daelen,
 (Want wat vermagh ik meer te wenschen in dit ront?)
 Op dat myn offer, door een hemelsch vier ontstoken',
 Met huilt met haer verteere op 't outer van uw deugt,
 En my verzeekre, dat die vlammen, doorgebroken,
 Behaegen scheppen in d' eerbiednis myner jeugt.

1674.

IN HET STAMBOEK
 VAN

WILHEM STOLTE.

En Engel in het vleesch, een aardsche Serafyn,
 Vol viers, vol hemelgloets, aen Godts altaer ontfsteeken,
 Een Dokter van de ziel, wiens hemelmedecyn
 Het kranke menschedom heelt van zondige gebreken,
 Godts Afgezant tot ons, der Kerken tolk by Godt
 En Christus kruisgetuige aen 's werelts uiterste enden,
 Zyn schoone titels; maer vervolging, smaet en spot,
 Een duurzaeme Ilias van ysselyke ellenden
 De nasleep deezer eer, zoo lieflyk elk in 't oog,
 Behalve zoo veel ramps, als Godt ons quam te dreigen,
 Zoo ooit ons leven de genadeleer beloog.
 Ook geldt geen omzien hier, of achterwaert te neigen.

Hebt

Hebt gy 'er lust toe, Vrient? Godt sterke u in dien lust,
En Christus onderschoore uw schouders onder 't draegen.

Wel hem, die stout van moet, en in zyn' Godt gerust,
Godt en Godts Kerken dient stantvastigh, zonder klaegen.

1674.

O P T W E E

BEVALLIGE OOGEN.

Bestaet het heil, dat elk betracht,
In vol genoegen met geweten,
Hoe zaligh waert ge, wist ge uw kracht,
O tweelingzonnen, die, gezeten
In 't voorhoofd van myne afgodin,
Als in een' onbetrokken hemel,
Elks boezem noopt tot eedle min
Door zielbetoverend geyemel;
Door wier bewegenis, zoo vlug,
Myn geesten huppelen en danssen,
Als zeedolfsynen op den rug
Van 't meer by zomerzonneglanssen!
Maer och! gy zweemt naer 't groote licht,
Dat alles koestert met zyn straelen,
De bron en springaer van 't gezicht,
Waer by wat leeft moet adem haelen;
Dat met zyn aldoorluchtigh oog
Alle op- en nedergaende volken
Beschout en toestraelt van om hoog
En warmt en zegent uit de wolken.

Gy

Gy tweelinglichten, schets van't licht,
 Den pronk der hemelsche gewelven,
 Ziet alles buiten uw gezicht;
 Die alles kent, kent minst u zelve.
 Of, zoo de zon zich zelf beschout,
 Wanneer zy met haer straelen slikkert,
 Of met een' glans van leevend gout
 Op gladgestreke baren blikkert,
 Zoo ziet ge in 't zuiver kristallyn
 Van mynē in blyfchap zwemmende oogen
 Den weêrglans van uw' heldren schyn,
 De krachten van uw alvermogen;
 Of in myn eerebiedigh hart,
 Dat, door uw' gloet in vlam gestoken,
 Op uw altaer met vreugt en smart
 Als reukwerk eindeloos blyft smooken.

1676.

T E R E E R E

VAN DEN HEERE

JOAN VAN BOMMEL,

TOEN HY, NA HET VERDEDIGEN VAN
 HET VELLEJAENSCH RAETBESLUIT
 DOKTOR IN BEIDE RECHTEN
 VERKLAERT WIERT.

Aen de Vrouwen.

Zwakke vaten, maer vermetel
 Op een toverend gezicht,
 N n n n

Daer

Daer de Min uit haeren zetel
 Loffe stoppелvlammen flicht,
 Treedt wat nader, magh 't u beuren,
 Want gy moeit u toch met all's,
 En die dit bedryf wou steuren,
 Kreeg uw gramschap op den hals.
 Treedt wat nader, myn vriendinnen,
 Hoort een merkelyk gefchil.
 B O M M E L noodt al 't vrouvolk binnen,
 Nu hy voor u pleiten wil.
 B O M M E L, bloem van Themis zoonen,
 In haer wysheit opgevoedt,
 Zal aen de werelt toonen,
 Hoe uw zwakheit wordt ontmoet.
 Hoort hem pleiten, hoort de wet aen:
 En 't eerwaerdigh raetbesluit,
 Dat u leert een' wiffer tret gaen,
 Dat ge u niet verydeltuit.
 Roomsche Burgemeesters waeken
 Voor uw' onbezonnen drift,
 Dat ge u niet moogt bankvast maeken,
 Noch met woorden noch met schrift;
 Dat geen' fielt met looze treken,
 U tot onderschryven dring',
 Dat geen' mensch u aen magh spreken
 Over borgtogttekening;
 Dat geen' Schepens 't vonnis ftryken
 Tot uw nadeel, zoet geflacht;
 Want men ziet uw' moet bezwyken
 Tegens mannenlift en kracht.
 Fix betaelen, schenken, geeven,
 Af te laeten uit der hant,

Of na 't sluiten van uw leven
 Staet u vry aen allen kant.
 Ook moogt ge uw nalaetenschappen
 Deelen op het sterresbedt,
 Als uw perk, niet t' overstappen,
 Van den hemel is gezet.
 Borgtogt wordt u slechts verboden,
 Borgtogt, vol bekommering;
 Want men ziet uw broosheit nooden
 Tot alle ondertekening.
 Voor die nabekommeringen
 En het dreigende gevaer,
 Dat uw losheit kooft bespringen,
 Zorgt het Burgemeesterpaer,
 En het raetslot, u ten voordeel,
 U ter liefde vast gezet,
 Raetslot, vol vernuft en oordeel,
 Als de beste burgerwet.
 Looft Velleius en zyn' makker,
 Vrouwemannen alle bei,
 Beide in uw belang zoo wakker,
 Looft ze met triomfgeschrei.
 Looft ook, Joffers, onzen B O M M E L,
 Die by dagh - en nachtgerij,
 Niet gelyk een traeye hommél,
 Maer eené arbeidzaeme by,
 Uit den bloessém van zyn boeken
 Zoeten honigh famen stort,
 Om te pleiten voor de doeken,
 Waer uwé eer bestreden wordt.
 Schenkt, indien hy u gevallè
 In dit edel pleitgeding,
 N n n n 2

Schenkt

Schenkt hem eene van u alle
 Met den gouden huwlyksring.
 Deeze zal hem voeglyk passen
 Als een braeve wedergâ,
 Hy zich voortraen harrenassen
 Voor uw ongemak en schâ.
 Vlecht hem, atkomst van de goeden
 Om weêr goeden aen te voên,
 Altytgroene lauwerhoeden,
 Kan uw wysheit dit bevroên.
 Lauwerloof blyft altyt kleurigh,
 En Heer BOMMELS yver geurigh.
 1682.

A E N D E N H E E R
 ERNST BARON VAN REEDE.

O Prechte REEDE, die om vrienden te behaegen
 U zelf licht ondiensst doet, met uw belcefde Bruit,
 En uw gezelschap vergt de zomerlange dagen
 Te rekken, daer 't onthael elks vryheit stout vrybuit,
 Gehengt uw heuscheit, dat uw vrient een' juijsten regel
 Aen uwe onthaeling zette, ons tytverdryf zy, spâ
 Of vroeg, kortstondigh, en bevestigt met het zegel
 En lief gezelschap van uw godgewyde gâ.
 Mevrouw, van kintsbeen af geleeraert in de blâeren
 En heiligdommen van de godtgeheimenis,
 Zal mengling in de reên, ontzagh in 't harte baeren,
 En teeknen 't oogenblik, wanneer te scheiden is.

De

De wyn, een stookebrant van toomelooze driften,
Siere ook met spaerzaamheit uw' adelyken disch;
Onderhout zy meest de kunst van wel te schiften,
Of Duitsche poëzy, of kruisgeheimenis.
Gaen we ook een of twee uur langs onze stroomen wandelen
Om in 't gezelschap van 't geschapene heelal
's Algrooten Scheppers lof en majesteit te handelen,
Of 't ommezwaeien van 't nootschikkelyk geval,
Of wisselvalligheên van aerdsche koningryken,
Of hoe de kerk, alom gefoltert en gefolt,
In 't ent den lauwerprys van 't kruisgeloof zal stryken,
Hoe zeer de razerny van 't Roomsche Egipte holt.
Hier zien we 't lustigh velt, waer in de geest kan weiden,
Gelyk in 't vruchtbaer Gooi eene arbeidzaam by,
Wanneer ons koomen slechts van aengenaemer scheiden
Gevolgt wordt buiten schroom van zachte dwinglandy.
Gevalt u dit bedryf, ik wensche nooit aengenamer
Gezelschap dan uw' geest. Heer REEDE, en schiep geen' lust
In ryker boekvertrek, dan uw besfote kamer,
Daer 's daegs uw ziel, en 's nachts uw lichaem vrolyk rust.
Zoo houdt ons eel verstant zyn vastgeregelde orden;
Wy klimmen zoo de baen der deugt op, hant aen hant;
Zoo kan ons goet gerucht niet nagesproken worden,
Hoe fel het onbescheit van nyt en afgunst brandt;
Zoo kreunen we ons geen' last der schaedlyke ergernisse;
Ous jok wordt dus met ernst, ons zuur met zoet gemengt.
Zoo koopt men voor vermaak geen knabbelend gewisse,
Wel aen dan, onze rede aldus met zout besprengt.

1682.

O P D E N
 V R O E T S C H A P S P E N N I N G
 D R R S T A D T
 H A E R L E M.

d' **A** Ertsvader schonk aen Haerlems burgery
 In 't roode schilt het Christen kruismerk by
 Vier starren en Vorst Fredriks zilvren zwaert,
 Toen voor haer deugt en krygsbeleit 't vervaert
 Gewelt bezweek, en op Graef Wilhems raet
 De ketting van 't gefloten Damiaet;
 Met yzren tant wierd door den boeg doorzaegt,
 Daer 't Christensch heir te scheep van blyfchap waegt.
 De drukkerij, 's eerwaerden Koflers vont
 In 't Haerlemsch hout, bazuint in 't groote ront
 Dees heldengift op ongekreukt papier.
 d' Aeloude Stadt, in 't schubbig harnas fier
 Geklonken, die het doorbeproeft stael
 Op zyde gordt, verzekert door een' strael
 Van 's hemels hulp, die met weergaloes licht
 Haer hoofd beschynt en zedigh aengezicht,
 Gehuift, gelyk een kuifche priesterin,
 Getabbert en om dappere oorlogsmin
 Gelauwert, door haer Burgemeesters druk
 Vereeuwigt, eert het oude heldenstuk
 En heldenzaet met dees geschroefde munt,
 En blaest dien 't roede - en byrecht wordt gegunt.
 Door dit metael rechtschape lust en min
 Tot oorlogsdeugt en kunst en godtsdienst in.

1686.

A N T.

A N T W O O R T

A E N D E N H E E R

P E T E R R A B U S,

M E T S T E F A N U S D E N D I A K E N .

Hier hebt gy eindelyk myn' Steven,
 Geleerde R A B U S , die het leven
 Aen duizent duizent bladen schenkt,
 Die, door het vier of vocht bederslyk,
 Geduurigh blyven en onsterfelyk,
 In uwen schryfinkt doorgedrenkt.

Hy ryft ten kerkhove uit; maer spade,
 Die mooglyk in den lykgewaede
 De kiesche werelt niet behaegt.
 De vlam der levendige vonken,
 Die op zyn engelsch aenschyn blonken,
 Heeft al het graffstofafgevaegt.

Maer zyn schriftuurlyk redeneeren
 Voor tempelvoogden en raetsheeren
 Blyft krachtigh na veele eeuwen tyts.
 Dat zal de vastgeklonke muuren
 Der steene raetzael zelfs verduuren,
 Al licht het ongeloof, vol spyts;

Al raekt de woede aen 't tandeknerffen,
 Om zyne wysheit t' overdwerssen,
 Geen' kans beschouwende noch raet.
 't Aertsheilighdom, fors overrompelt,
 Legt, als myn helt, in 't stof gedompelt,
 Daer nu geen steen op steen meer staet.

d' Israëly-

d' Israëlyt, gewoon te roemen
 Helaes! op ras verwelkte bloemen,
 Beleeft Sint Stevens profesy,
 Door 's Nazareners kracht bewaerheidt
 Toen hy, verschenen met zyn klaerheit,
 Het krygs-en wrackzwaert gordde op zy.

Het reukaltaer legt met zyn gaven
 En vier in Zions puin begraeven,
 Dat geen verryzenis verwacht;
 Doch om het Jodendom te buigen
 Leeft noch de stem des bloetgetuigen,
 En spreekt uit 'saerdryks donkren nacht.

O onnavolgelyke klanken,
 Wat hebt ge Lukas niet te danken,
 Boekhouder van Godts eigen Geest!
 Zynschryfsen, door Godts hant besneden,
 Gaet zich met recht aen u besteeden,
 O klanken, weërgaloos van leest.

Ik volg 's geneesheers spoor van achter
 Nu met een' harder draf, nu zachter
 Naer dat myn arbeidzaeme vlyt,
 Genoopt wordt om geheimenissen
 Uit deeze volle zee te vissen
 Van ouden of van nieuwen tyt.

Magh die, o RABUS, u behaegen,
 En uw naeukeurigh oog verdragen,
 Myn pen schelde ik haer vlakken quyt,
 En steeke aen uw geschryf myn zegel,
 En passe op geen en lettervlegel,
 Den tyt ontwassen en den nyt.

A E N

J O A N N O R E L.

'k **O**ntfing onlangs uw' brief, doch twee slechts der gedichten,
 Voor drie, my toegedacht, dies houde ik iets te goê
 Van dit bankerwerk, vrient. gy ziet ook, hoe ik spoê
 Om u, uw' halsvriend en zyne éga te verplichten
 Door 't overgieten van 's Professors poëzy.
 Maer wie raekt met zyn vlucht den adelaer naby?

1698.

D A N K O F F E R
 I N H E T S T A M B O E K
 V A N D E N H E E R E

J A K O B D E W I L D E.

MYn oog, de WILDE, ziet, door uw beleefde gunst,
 Aen beelt- en snywerk van out Memphis en de kunst
 Van Grieksche en Roomsche munt zich blint bykans en duister.
 Maer wat vergaet of niet, al vreet de scherpe roest
 Den penning, al vergruist de tyr, die 't al verwoest,
 Den steen, uw deugt behoudt ook na uw doot haer' luister.

1699.

O o o o

B R I E F

B R I E F

A E N D E N H E E R

A D R I A E N P A R S ,

L E E R A E R T E K A T W Y K O P R Y N ,

*zyn naemregister der Batavische Schryverens
uitgeevende.*

E Erwaerde PARS, die langs den Nederduitschen Ryn
's Aertsherders kudden hoedt in zuivelryke weiden,
En drenkt aen d' oevers van 't onfaelbaer kristallyn,
Dat echte en bastertvrucht van outs plagh t' onderscheiden,
Hoe groet u myn gedicht, verre over Zuiderzee,
Uit Deventer, langs wiens vermaerde aeloude muuren
De tweeling van uw' Ryn, in 's lants gemeenen vrê,
Behaegen scheidt de kaei met traegen stroom te schuuren?
Hoe eert myn dichtkunst, vol eerbiedigheits, uw' vlyt,
Uw' trouwen arbeit en nooit afgesloofden yver,
Aen Godt, aen Godts Gemeente en Vaderlant gewydt,
O godgetrouwe tolk en lantgetrouwe schryver?
Uw tong, die zielen vangt en ophangt by het oor,
Verheft den ryksvorst, die, op Sions troon gezeten
Aen 's Vaders rechte zy, den yzren rykstaf door
Al 't aerdryk zwaeit; verheft den hertog der profeten,
Door zynen Geest bezielt, daer hy de vredeftadt
Van d' olirots beschout, omringt van kruisgezanten,
En haer het nootlot met twee duivenoogen, nat
Van traenen, spelt, als zy 's ryks arenden ziet planten

Ront-

Rontom haer vesten door den Roomfchen soudenier.
 Uw schelle luit, gestelt, gestemt op Davids snaeren,
 Verheft het kruislam, dat door hemelsch outervier
 Ontvonkt, op 't strafgebergt van 't hooft der offeraeren,
 Terwyl het zonlicht op den middagh uit ontzagh
 Teschuilgaet, wordt verbrandt, om 's lantsgemeene schulden
 Met heugenis met al op eenen zelven dagh
 Schoon uit te wiffen, en te geener tyt te dulden,
 Dat ze ooit de schuldnaers daghvaerden voor 't gerecht
 Der hemelmajesteit, of, als van nieus getekent,
 Vervaeren. neen; hy heeft de borgtogt afgelegt,
 En by zyn Vaders boek ten vollen afgerekent,
 Maer wat is Katwyk, wat zyn welgeboren heer,
 De heer van 't stamhuis der aeloude Batavieren
 Aen uwen vlyt verplicht? uw zangnimf vlocht wel eer
 Den mirten bruiloftskrans om 't hooft der eedle Lieren
 En Wassenaeren, en bestrooide ook, traeg van hant,
 Met lykkipressen 't graf, dat d' eer der Zeeusche vrouwen
 Haer' dierbren bruigom, als een duurzaem onderpant
 Der huwlyksliefde, liet uit sneeuwit marmer houwen.
 Uw vlugge veder, glat en naer de kunst besneên,
 Schonk ons voor weinigh tyts de bakermat der helden,
 Der Duitsche Katten, die, uit hun gewest gestreên,
 Eene afkomst teelden in 't Rynecilant en de velden,
 Van d' oude Wael gezoomt, die 't dienstjuk ongewent
 Te torffen op den hals en vrygebore schouders,
 't Hofhoorigh Kolen en Outleger over ent
 Dorst zetten reis op reis, Romainsche stedchouders
 Manhaft beteuglen en de volle erkentenis
 Der Duitsche vryheit hun ten slaeffchen halze uitperffen,
 Tot dat quanfuis de Stadt, waer voor wat winbaer is
 Moet zwichten, om haer krygsgeuk niet t' overdwerffen,

O o o o 2

Baet-

Baethouwers met haer vrient - en bontgenootſchap eert.
 Wat ſchenkt ons nu uw ſchacht? geen Brittenburgſche ſteenen,
 Geen puin van Rynsburg en zyn ryke Abdy, verteert
 Door 't vinnigh oorlogsvier, dat hulp en hant moſt leenen!
 Aen 't godlyk raetbeſluit, om 't nieuwe bygeloof
 Op zyn' beſtemden tyt gansch Rynlant uit te bannen;
 Geen Sticht van Leeuwenhorſt, een halfverſlonden roof
 Van ouderdom en tyt, in een garcel geſpannen
 Met Vrouwendael, dat, aen den Hunnepvliet gebout
 By onze veſten, in een boſch van reizige eiken
 En 't weinigh overſchots van muuren elk ontvout,
 Dat menſchenwerken nooit d' onſterfelykheit bereiken.
 Wat ſchrandre kunſt voltrekt, wat d' aerdige natuur
 Baert uit haer' vruchtbre ſchoot, bezwykt, geraekt aen 't ſpatten,
 Vergaet; met d' aerde is al, wat aerdſch is, kort van duur.
 Beſtendigh zyn alleen de deugt en letterschatten.
 Uw pen vereeuwigt dus en monſtert op een ry
 Het regement van oude en nieuwe letterhelden,
 Die hunnen vlyt en tyt, zoo dierbaer in waerdy,
 Batavië ter eere alom te werke ſtelden.
 Dees keurebende wordt van Kaizar aengevoert,
 Die Batoos waterlant, van verre slechts beroken,
 Nooit heeft vermeestert, maer, door ſtaetzucht fel beroert,
 Zyn moeders ſchoot verkracht, de vryheit 't oog geloken.
 Hem volgen Grieken en Latynen, zy aen zy,
 En d' eëlſte Tacitus, die dappere, die vroomer,
 Die ſtaetgeleerde, die Waſch Neerlants lantvoogdy
 En 't burgemeesterſchap van 't albeheerſchend Rome
 Niet min verheerlykt door zyn' zenuwryken ſtyl
 En 't onbezwalkt geſtarnt van wereltwyze ſpreuken,
 Als door zyn bondelroë en ſchitterende byl
 En ſtaetſitabbert, niet te ſmetten noch te kreuken.

Wat

Wat melde ik Plinius en Strabo, Ptolemeeu
 En Mela? Ammiaen, de lofbazuin van Vranken
 En Saliërs, die 't ryk aenvloogen met geschreeu,
 Verdient, dat wy hem noch te deezer uur bedanken.
 Geneesheer Junius pronkt op dees monsterrol,
 Als een der hopliën, met den blintgeleerden Schryver,
 Den keldermeester der historiwaerheit, vol
 Van reden, outheën en gewoonten, heet van yver
 En fel gebeten op verzierfels, door den nacht
 En duistre onweetendheit der afgeloopene ceuwen
 In kloosterkeviën gebroedt en voortgebraght.
 Ik zie hier Reigersberg, boekhouder van der Zeeuwen
 Manhaft bedryf, en dien hy voor zyn' nazaet kent,
 Getrouwen Bokshorn! 'k zie de pen der vrye Vriezen,
 Grootmeester Emmius, voor wien, wat moedigh rent
 In ons historiperk. moet zwichten en verliezen.
 En gy, o Revius, o eerkroon van 't gewest,
 Dat Druzus oude grift, uit haer begraesde zoomen
 Geborsten, in den herfft met klai en slibbe mest,
 Gy ook wordt in 't gedrang der letterliën vernomen;
 Gy, die den zangberg door uw Roomschen Onroomschen dicht,
 d' Aertsvaderlyke kerk van out Konstantinopelen
 Door Duitschen geloof, in Grieksch vergoten, eeuwigh sticht,
 Terwyl de Turksche maen voor't kruismerk rackt aen't popelen.
 Deeze alle, eerwaerde PARS, en andren, die de steën
 Des Bataviërs, 't bestier naer onbesproke wetten
 En willekeuren met gewyde tempelzeën
 En zee- en lantbedryf in marmre tafels zetten,
 Die d' oude lantspraek, zoo manhaft, zoo ryk, zoo schoon,
 Als Kekrops ronde tael, van bastertwoorden schiften,
 En munten, schier vergaen, door Kofsters vont ten toon
 Te pryke zetten in onsterflyke geschriften;

O o o o 3

Deeze

Deeze alle zyn 't, die gy, als Kolchos ryksprinfes
Haer' gryzen schoonvaêr, frisch herschept, met nieuwe leden
En jeugdigh vleesch bekleedt, of uit uw balsenfles
Vereeuwigt voor 't vergaen, schoon van den worm bestreden,
Wat schenkt nu 't vaderlant aen Vader PARS ten loon?
Die zoo veel burgers bergt, verdient de burgerktoon.

1699.

A. MOO-

A. M O O N E N S
AFBEELDINGEN.

A. M O O N E N S
A F B E E L D I N G E N .

LEOPOLDUS,
R O O M S C H K E I Z E R ,
G E W R O C H T D O O R D E S N Y S C H A E R
V A N
J O A N N A K O E R T E N ,
H U I S V R O U V A N D E N E .
A D R I A E N B L O K .

D It 's Keizer Leopold. zyn flinke vuist bewaert
Den wereltkloot, dien hy bestiert, zyn rechte 't zwaert.
Wyk, Mentors koper, wyk, al 't marmer der Lyzippen,
Apelles arbeit en Parrhaezen, braef van zwier.
Eene afgerechte hant en kunstschaer, fix in 't knippen,
Werkt grooter wondren voor 't gezicht op dun papier.

1696.

Vit Francius Latyn.

P P P P .

P E -

P E T E R,

GROOTVORST VAN MOSKOVË,

Door de zelve gefneden.

Z Ichier, wiens kroon ten dienft de wyde Wolga, zwaer
 Van water, zeewaert fchiet, der Ruffen Kaizar PETER.
 Nooit trof Lyfippus, nooit Protogenes hem beter
 Met beitel of penfeel, dan KOERTEN met de fchaer.
 1698.

Vit Francius Latyn.

WILHEM DE DERDE,

KONING VAN

GROOT BRITANJE.

D It's groote WILHEM, die, uit Britfchen en Hollantsch bloet
 Geteelt, zyn' Duitschen ftam, en onbezweken moet
 Van Nassau overwint, Laet d' afgunft vloeken, haeten,
 En grimmen, wien het lust, gy hebt, o vrye Staeten,
 In dit gezicht uw' trooft, geweld en roof hun fchrik,
 Zyn zuchtend Prinsdom een' herboren Frederik.
 De Fransche Kakus met zyn stookebrandige oogen
 Krimpt voor dees' Herkles, die, door 't godlyk Alvermogen
 Gekroont, gelauwert met grootvorstlyke achtbaerheit,
 Zyn kroonrecht en geloof uit Londens Tour bepleit. (leeven.
 Gemoetsdwang, 't Roomsche gedrocht, kan by zyn' troon niet
 Zy raekt gansch Englant uit, en in Parys aen 't beeven.
 1691.

De

D E Z E L V E,

VERBEELDT DOOR DE SNYSCHAER

VAN JOFFROU

JOANNA KOERTEN.

DEn Britschen Koning, en Bataeffchen Staetbeschermer,
Den grooten WILHEM zien de volken in dees print.

Dus levendigh den helt te treffen onderwint

Zich beter 't fyn papier, dan grof metael of marmer.

De Grieksche Pallas, door Arachne eens uitgedaegt,

Zwicht met haer naelden voor de schaer der Amstelmaegt.

1697.

Vit Francius Latyn.

D E Z E L V E,

DOOR JOFFROU

ALEIDE WOLFSEN

GESCHILDERT, NA HET INNEEMEN

DER STADT GRAVE.

DUs schonk een maegdehant den Vorst op doek het leven.

Een braeve minzaemheit straelt hem ten oogen uit.

Die schoone deugt wist hem geen manspensel te geeven.

Zagh hem in dit gelaet de Vorstelyke Bruit,

Hy won haer hart, gelyk zyn Graeffelyke veste,

En sleepte 't in triomf, al 't Vaderlant ten beste.

1674.

P p p p 2

LUI-

L U I D E W Y K
 D E V E E R T I E N D E,
 K O N I N G V A N V R A N K R Y K E N
 N A V A R R E.

DE werelt wet en maet te zerten schynt het werk
 Des grooten LUIDEWYKS; die helpt het flaeu Europe
 Aen vrê, maer och! tot schâ der godgetrouwe Kerk.
 Dees, zwemmende in haer bloet, vindt naulyks troost noch hope.
 Hoe vorstlyk stont dit hoof, dat elk ontziet en groet,
 Waer zyne olyfkroon niet bespat mer burgerbloet!
 1686.

J O A N N E S D E D E R D E,
 K O N I N G V A N P O L E N.

DIt is de Heilant, die, in 't stael geharrenaft,
 Kamillen, Fabiën en Skipioos kan tarten.
 Hy maekt dat ieder zegg': de Roomsche rykskroon past
 Den witten Arent ruim zoo heerlyk, als den zwarten.

A N D E R.

Dees Konings fabel schaft het flaeu Europe ruff,
 Den Keizer Weenen, hem den toenaem van AUGUST.
 1699.

JOAN WILHEM FRISO,
VORST VAN NASSAU, GRAVE
TE KATZENELLEBOGE, &c. ERFSTADTHOUDER
VAN VRIESLANT, EN STADT HOUDER VAN
GRONINGEN EN OMMELANDEN.

UIt dit gezichte straelt met levendige blikken
 De moet en 't oorlogsvier der dappre Frederikken
 En Kazimieren uit den onverwonnen stam
 Van Nassau en Oranje: aen deeze oprechte vlam
 Kent elk de morgenzon der vrygevochte Vriezen,
 Waer by zich Vlie en Eems in 't Noorder zout verliezen.
 Hoe wordt zyn wysheit en bedryf in top gehaelt,
 Wanneer zyn middaglicht gansch Neêrlant eens bestraelt!
 1699.

KAREL RABENHAUPT,
BARON VAN SUCHA,
ALGEMEEN VELTHEER OVER DE KRYGSMAGHT
VAN STADT EN LANDEN, SLOTVOOGT VAN
KOEVERDEN, EN DROSSAERT VAN
DRENTE.

F.

DUs treft de kunst in 't kleen den lantschrik van Westfalen
 Den schilt van Stadt en Laar, doch niet, gelyk zyn moet
 Ten ooge uitblonk met heldre en leevendige straelen:
 By 't sissen van een bombe en haeren helschen gloer.
 O Munster, wacht uw kroon: staet hem noch weinigh jaeren
 Zyn krygsfortuin ten dienst, hy plant ze op deeze haeren.

P P P P 3

Had.

2.

Had Koeverden voorheen dees' Kastelein, zoo fier,
 Gekent, het stond bewaert, als 't hoofd der Vriescbe steden;
 Geene oorlogsbombe had de stadt verrast met vier,
 En 't vier gedooft in 't hart van handlooze overheden.
 Maer toch, hoe had de helt, zoo dapper en verstaelt
 Van moet en boezem, dan dees' burgerkroon bekoomen
 En groene lauwrén, daer de gryze kruin mé praelt?
 Die plukt hy aen den Ryn en Munsterlantsche stroomen.

3.

Verwaende schilder, leg penseel en verwen neêr:
 Die zyn te krachteloos om RABENHAUPT te maelen
 Met al den rykdom van zyne oorlogskunde en eer:
 Ook zengt het doek by 't licht van deeze bliksemstraelen.
 Best schildert hy zich zelf door 't punt van zyn rapier
 In 't hart van Munster, die te na quam aen dit vier.

4.

Hebt ge uwen Emmius, dien letterfenix, braef
 Vereert, o Groeningen, met eene schilderye,
 Op dat uwe afkomst zich alle eeuwen door verblye
 In 's mans gedachtenis, en op zyn voetspoor draef;
 Zet deezen Manlius, uit dicht metael of marmer
 Van Amstels Fidias geklonken, op het velt
 Der breede markt, zoo kent, zoo eert elke eeu den helt,
 Den oorlogsfenix en getrouwen stadtbeschermer.

5.

Wat eertroon voegt u best, o dappre stadtbeschermer,
 Schutsengel van gantsch Drent? geen Heere-of Oosterpoort;
 Maer Maertens torenkruin, die door de wolken boort?
 Op dat, wanneer de zon zich spiegelt in uw marmer,
 Het Munstersch opperhoofd, in aentogt, schichtig vliê,
 En nooit dan siddrend naer uw beeltnis ommezie.

1673.

G O D.

G O D A R T,

GRAVE VAN ATHLONE, BARON VAN REE-
DE, VRYHEER VAN AMERONGEN EN
GINKEL, ONLANGS VELTHEER DER
KRYGSMAGHTEN VAN HAERE BRI-
TANNISCHE MAJESTEITEN
IN YRLANT.

Aen de vrye Heerlykheit Amerongen.

Zie hier uw' Heer en Helt, Vryheerlyk Amerongen,
Wiens krygsdeugt eeuwig leeft op Britsche en Duitsche
Het muitend Yrlant legt zyn afgestreeën geweer, (tongen.
Voor dit gezicht, zoo vol van vrede, als oorlogh, neêr.
Hier voor gaet Faëton in Lymryks haven onder.
Elk kust den vredeftaf van Utrechts oorlogswonder.
Die wint den Koning 't ryk, het ryk een' vryen staet,
Hem zelf een burgerkroon, die nooit of traeg vergaet.

1694.

R A B O H E R M A N S C H E L E,

HEER TE WELBERG EN VENEBRUGGE,
DROST VAN YSSELMUIDEN.

Dit is Droft SCHELE, een bly en onbenevelt licht
Van Overyffel, die 's Lants Vryheit heeft verplicht
Door zyn geschriften, die de Roomsche regementen
't Veltleger leerde slaen, en hun gevreesde tenten
Naer krygskunst spannen op den Afrikaenschen gront.
Zie hier, o Vaderlant, uw' trouwen voogt en mont.

Zie

2.

Zie, Overyffel, zie aen SCHELES wyzen mont,
Hoe voor ruim dertigh jaer uw' vader 't wezen stont.

3.

De Wysheit, die aen 't roer van Staet gezeten is,
Liet in onze yzere eeu in menschenbeeltenis
Zich klaer beschouwen met haer' geest in allen deele,
En koos hier toe 't gelaet van overwyzen SCHELE.

4.

Dit hoofd, geschäpen om, als Grootvorst, lant en luiden
Te stieren naer de wet, is 't ampt van Yffelmuiden
Maer och! te spä betrou: dies leide hy 't spoedigh neêr,
Met eenen hemeldienst vergolden door zyn' heer.

ADRIAEN STIKKE, HEER VAN BRESKENS,

door den Ridder TER BORGH geschildert.

DE groote burger van onze oude Hanzevesten
Die, met zich zelf vernoegt, de staet en eerezucht, pesten
En vloeken van 't gemeen, grootmoedigh heeft veracht,
Vertrapt, en met vermaek de werelt uitgelacht,
Als zyn Erasmus, van Erasmus geest bezeten,
Uw vryheer, Breskens, en uw luister, o poëten,
Leeft dus naer 't lichaem op het ridderlyk pannel.
Zyn geest ontdekt zich zelf door 't aerdigh dichtpenfeel.

1699.

S A.

SABETHAI ZEVI,

Jongst opgeworpen Messias der Joden.

DIt 's ZEVI SABETHAI, de valsche hoop en vorst
 Van Judaes afkomst, nu zoo jammerlyk bedrogen,
 Die godtverloochnaer, die den Turkschen tulbant torst
 In plaets van 't kroonegout in Godts en 's menschen oogē.
 Maer vrees, o deurwacht, vloek van 't keizerlyk gezin.
 Een gruwzaam einde volgt dat goddeloos begin.

1669.

NATHAN VAN GAZA,

Profeet van den Joodschen Messias.

DUs toont zich NATHAN; die elk vryen vrē beloofde,
 Messias SABETHAI verkondigende aen 't volk.
 Voorlooper van de zon, die zich zoo plotsling doofde
 In Thrakes Bosporus, u dreigt een dieper kolk
 En naere duisternis van Godts gevreesden toren,
 Aen valsche zienders al voor eeuwen toegezworen.

1669.

Q q q q

ERAS-

ERASMUS VAN ROTTERDAM,

Door ALBERT D'URER met waterverwe geschildert, en in de Boekzaele der Stadt Deventer hangende.

Wiens vierigh oog, waer mé hy al dit ront doorzagh,
 De schilderfenix met zyn waterverven dekte,
 De Rotterdammer, die na 't zinken van den dagh
 Der onkunde eene zon ter letterkennis strekte
 En wandlend boekvertrek voor zynen tytgenoot,
 Leeft in de boekzael van zyn voedster na zyn sterven
 Aldus naer 't lyf, en maelt zyn' geest, 't penfeel te groot,
 In zyn geschriften zelf met duurzaeme oliverven.

1699.

HULRIK ZWINGEL.

STerft iemant braef voor Godt en 't vrye vaderlant,
 De domheer ZWINGEL, dien noch 't vier in d' oogen brandt
 Voor beide. is in den dienst van beide braef gestorven.
 Hy leefde heerlyk tot herbouwing van Godts kerk,
 En mengde met zyn bloet de kalk van 't metselwerk.
 Wie heeft dan beter kroon by Godt en 't volk verworven?

1699.

M A R-

MARTEN LUTHER.

Elias vier bezit den kerkhelt, wiens gezicht
 Elk toestraelt, na zyn doot dus levendigh van oogen.
 Hy maekt al d' offeraers van Baäl af, bewogen,
 Ontvonkt door d' yvervlam. zelf Leo, hem te licht,
 Bezwykt, hoe zeer geraekt aen 't blikfemen, aen 't stormen.
 Men hoeft Eliassen, zal Godt de kerk hervormen.
 1699.

PETER VIRET.

VIRET, wat is Geneve aen uwen dienst verplicht?
 Wat ook Lausanne? gy ontsteekt daer 't eerste licht
 Van 't Euangeli in Egiptes duisternissen.
 Een honigstroom vloeyde uit den rykbegaefden mont
 Van deezen Nestor, als hy op 't gestoelte stond.
 Hield elk dien voet, men zou nooit Guldemonden missen.
 1699.

JOAN KALVYN.

Wien straelt de zedigheit zoo klaer ten oogen uit,
 Wien ook de godtsvrucht, wien de schranderheit van
 oordeel,
 Dan hem, die op de wacht, Godts hemelstadt ten voordeel,
 Gezet, de vossen uit zyn meesters wyngaert sluit?
 KALVYN, die Rome van zyn' styl berooft en plondert,
 Heeft Englenburgs Jupyn dus van zyn' stoel gedondert.
 1699.

Q q q q 2

ABRA-

ABRAHAMUS HEIDANUS.

DUS was HEIDANUS, toen de Leidſche tempelkooren
En Akademi hem in vryheit moghten hooren.
1680.

JOANNES KOCCEJUS.

KOCCEJUS, Okeacn van braeve godtgeleertheit
In Kanans eige tael, aertsvyant van verkeertheit
En ſchoolbedriegery, ſtond dus op 't hoog geſtoelt.
Hoe menigh heeft de vlam van zynen geeſt gevoelt !
1680.

FRANCISKUS BURMANNUS.

DIT is BURMANNUS, d'eer van Utrechts ſchoolgeſtoelt,
Een kort begryp van al wat Onhebreuu gevoelt
Of ook Hebreuu. Waer hy ons langer tydt geſchonken,
Zyn vrêzucht had gewis de ſchadelyke vonken
Van ſchool- en tempeltwiſt gebluſcht, den vrê herſtelt.
Maer Godt ontrukte hem 't ſtiefbroederlyk geweld.
1680.

JAKOBUS REVIUS.

HEbreeusche letterkunst en Duitsche poëzy
 En godtgeleertheit, hoogst in aenzien en waerdy,
 Versieren REVIUS; daer is hy kenbaer aen,
 Die Grieken 't kruisgeloof van Neêrlant leert verstaen.
 Hoe dier is Deventer aen zynen dienst verplicht!
 Hy brengt zyn bakermat en eerste wieg aen 't licht.
 1685.

LUDOVIKUS DE DIEU.

Aen hem zelven.

MAN GODTS, in u vergaêrt de godtsvrucht aller Zeeuwen.
 Uw letterkennis van Hebreên en Onhebreuwen
 In Oostlant leeft door uw geschriften, dier gekocht.
 Alleen de geltzucht heeft uw schatten nooit gezocht.
 Neen; sprak zy, ongewent een' penning uit te geeven,
 Hy heeft van alles wel, van my te veel geschreven.
 1695.

WILHELMUS MOMMA.

VRêminner MOMMAES beelt beschaemt in deeze print
 Den broederhaet en met vergift gemengden int,
 Die zyne onnozelheit en waerheit schendigh lastert.
 Wierd noch zyn schrift gehoort, men zagghem nooit verbastert,
 Nooit averrechtsch van geest, maer elk riep onbezwaert:
 't Ondankbaer aerdryk was dit kerkjuweel niet waert.
 1680.

Q q q q 3

K. Y.

KYPRIAEN VAN OOSTERGA,

PROFESSOR IN DE RECHTEN T'UTRECHT,

Door LAMSWEERDE geschildert.

Lamsweerde, hadt gy 't beelt de stem ook kunnen geeven,
Out Rome zagh herleeven
Zyn' Godtgaf en Godtsvrient en raetsheer Tribonjaen
In een KYPRIAEN.

1663.

JOANNES FREDERIKUS GRONOVIVS.

Deez' burger van Bataevje en Twente teelt Hamborg.
Minerve en Themis zyn 's mans eerste en teerste zorg.

Vit het Latyn vertaelt.

1680.

JOANNES GEORGIUS GRAEVIUS.

d' **E**Er van den Griekschen, d'eer van den Romainfchen gromt,
Geleerde GRAEVIUS, leeft dus met oog en mont.

Vit Francius Latyn.

1690.

P E.

PETRUS FRANCIUS,

Door BAKHUIZEN geschildert.

DIt 's FRANCIUS, gelyk Bakhuizen's kunst hem toont,
Niet, als hy Ruiters kruin met zealaurieren kroont.
Blonk hier zyn groot vernuft, als daer, met heldre straelen,
Men zagh 't pannel in vlam, en elk in twyffeling,
Of zyn begaefde tong zou stryken voor de kling,
Of voor der dichtren zon het licht der amiraelen.

1695.

KASPAR SIBELIUS.

GY waert: SIBELIUS, die in geschreve boeken
Geene Augustynen wykt, eene eer der letterkloeken,
Een zedemeester door uw lessen en bedryf.
Keurmeester waert gy ook der Nederduitsche tolken
Van 't Euangeli, licht der Oost- en Wester volken.
't Is recht dan, dat uw print altoos in waerde blyf.

1699.

JOANNES RUIL,

Door FRANS HALS geschildert.

DIt is de beeltenis van uw' getrouwen RUIL,
DO Haerlem, uwen helt, uw kerkpilaer, en zuil

Der

Der tempelvrede, zoo natuurlyk of hy leefde.

Men dank' dit Hals, wiens kunstpenfeel dus geestigh zweefde
 Met hoogh en diep. doch heeft 's Mans geest u ooit bekoort,
 Bewaar de lessen, uit zyn' gulden mont gehoort.

1680.

SIMON SIMONIDES.

1.

Bestaet ge, o schildergeest, SIMONIDES te maelen,
 Meng yver, godtsvrucht en geleertheit onder een,
 Omhang den Man met wit van boven tot beneên,
 En kroon het wyze brein met Serafyne straelen:
 Dan koomt de beeltenis den leeraer eerst naby.
 Een reeks van deugden is zyn beste schildery.

2.

Dit licht der kerken, aen de Noorder kim gerezen,
 Streefde elks verwachting door een snelle vlucht voorby,
 Al vroeg in 't Zuiden, daer zyn glans, van elk geprezen,
 Den Haag bekoorde tot een tempelroovery.
 Die leeft vast by den gloet dier zegenryke straelen,
 En wenscht steeds, dat ze nooit of langzaam nederdaelen.

3.

Streed eens een halfdozyn van Griekenlantsche steên
 Om d' eerste wieg van 't hooft der Grieksche poëzye;
 Zes plaetsen deelen aen SIMONIDES, het klein
 Oosthuizen, Wormer, Ryp, zyn medeburgerye,
 Zaerdam, Erasmus Stadt en 't Raethuis van den Staet,
 Behalve Salems Hof, dat nooit in puin vergaet.

Dit

4.

Dit is de Man, die zoo veel kerken heeft gesticht,
 Waer aen gansch Christendom voor eeuwigh is verbond en,
 Zoo wyt men Duitfch verstaet; de mont van zoo veel monden,
 De lamp, die 't heiligdom aen ieder kant verlicht.
 Bidt, Hagenaeers, dat Godt hem jaeren lang wil laeten.
 Hy draegt een' dierbren fchat; maer och! in aerde vaten.

5.

Wat fchynt SIMONIDES in 't zwarte kerkgewaet?
 Eene uitgedoofde kool; maer 't gadeloos verstant,
 Een hemelfch vierflagh, steekt een marmren hart aen brant,
 Wanneer het vonken op den Haegfchen preekftoel flaet.
 Leeft, aenzichtkenners, leeft dit vroom en hemelfch wezen.
 Gy zult 'er Christenheit en werkzaamheit in leezen.

6.

't Graefzyzer fchenkt ons dus Godts tolk SIMONIDES
 Naer 't lyf: de geest, verrukt op Jesus goude les,
 Dat SIMON, nu bekeert, zyn broederschap moet fterken,
 Volbrengh Messias woort door leer, geloof, en werken
 En fchriften, daer hy Godts gemeenten mê stoffeert.
 't Schynt hem ten oogen uit, wat stoffen hy hanteert.

7.

Ziet hier SIMONIDES, zoo kleen in ommekring,
 Alleen naer 't aenzicht, dat al vry wel fchynt te lyken.
 Noch leeft hy krachtiger in zynen hemelling,
 Verheven boven aerde en aerdfch gezagh en ryken.
 Maer wilt ge een beeltenis, die zelf Natuur uittart?
 Die vindt men op 't pannel van een boetvaardigh hart.

R r r r

J O A N.

JOANNES VAN DUREN,

door den Ridder TER BORGH geschildert.

Hier ziet ge, o Deventer, uw' dappren boetgezant,
 Uw' Guldemont. gy hoort zyn yver en verstant
 En kracht en oordeel in beschaeft schriftuurlyk preeken.
 Die tempelleffen kunnen steene harten breeken.
 Dank hebb' de Ridder, wiens penseel, zoo ryk van eer,
 In DURENS wezen toont, wat stoffen hy hanteer' ?
 1681.

ADRIAEN PARS.

Dit 's PARS, die Christus kudde aen Katwyks Rynstroom
 hoedt,
 En neerstigh gadeslaet voor 't Roomsche wolfsgebroet.
 Zyn oog draegt merken van een' godgewyden yver
 En stillen geest, die door zyn Duitschen Onduitsch dicht,
 Door zyn histori Kat en Batavier verplicht.
 Hunne afkomst loone, met de Kerk den trouwen schryver.
 1699.

MYNE AFBEELDING.

Dus leefde ik, na dat ik met Roomsche en Duitsche tongen
 Den grooten koning had zyn' kroonzang toegezongen,
 Wanneer ik reedschap maekte om 't Christen jubiljaer,
 Godts naem ter eere, na veelvouwigh kerkgevaer
 Te heiligen. Besproei myn werk by uw gemeente,
 O Godt, en na myn doot myn dor en kout gebeente.
 1699.

GE

GEERAERT BRANT.

WAt man verbeeldt dees print? den kerkhistorischryver
 Met zyn geslepen brein en zedigheid en yver,
 Den vrededichter, die ten dienst van 't Vrye lant
 De vlugge veder voert; den arbeidzaemen BRANT.

1684.

JOOST ROLDANUS,
ZWOLSCH SCHRIFMEESTER,

Door den Ridder TER BORGH geschildert.

Natuur, onlangs gezint ROLDAEN in beelt te sieren,
 Op dat die vlugge hant, die boeken en papieren
 Vervult, mogt leeven na zyn graf, trok een penseel
 Apelles uit de vuist, en schonk het boven veel
 Een' meesterschilder, met dees woorden, heet van yver:
 Hou vast, o Ridder, en beschut een' meesterschryver
 Op 't koper voor den nyt en tyt en eeuwich woên.
 Een meesterschilder is tot zulk een werk van doen.
 Dus schynt ROLDANUS hier naer 't leven afgetekent.
 Maer 's Ridders kunst, zegt elk, heeft byster mis gerekent.
 Het lichaam staet 'er slechts: de geest is wyt te zoek.
 Die maelt zich zelf op 't velt van perkement en boek.

1663.

BARTOLOMEUS ABBA.

DUs schenkt van Keulens hant ons ABBA naer het leven.
 Zyn geest beloofte eerlang een beter schildery
 Van Duitsche dichtkunst, om de werelt door te zweeven,
 Zoo wyt het kogschip van den Amstel zeilt en 't Y.

1665.

R r r r 2

-J O-

J O A N N O R E L.

NOREL, wiens reislust al den aerdkloot heeft bezocht,
 En andre starren, dan zyn oog hier zagh, gemeeten,
 Wiens dichtkunst Godt, die't groot gevaerte heeft gewrocht,
 Zyn' schilt en leidsman, eert, van hooger geest bezeten,
 Leeft dus, reisvaerdigh tot den lesten hemeltoght
 En starrekusten, daer nooit jaer, nooit eeuwen sleeten.

1694.

A B R A H A M B O G A E R T.

DIt's B O G A E R T S omtrek met zyn levenwekkende ooghen.
 's Mans braeve reislust, veel gewesten doorgetogen,
 Ontstak een yvervier, vol gloers, aen oostersc licht.
 Zyn lier, Amfions lier, en Hollantsc heldendicht
 Vereeuwigt de eeuwge stadt met schooner glans en leven,
 Dan toen haer mogendheit Eufraet en Ryn deé beeven;
 En zy, verryzende op dees klanken uit het puin,
 Aen haer' geboortstroom, vlecht een muurkroon om zyn kruin.

1696.

P H I L I P P U S , J O A N N E S , T H O M A S , E N
S A M U E L M U N K E R U S .

Schoolvoogden te Haerlem, Deventer, Delfen Dordrecht.

MU N K E R U S S E N , van Godt tot schoolbestier geschapen,
 Daer Haerlem, Deventer en Dordrecht van getuigt
 Met Goverts ryke stadt, voor wiens orakel buigt,
 Wat letters kent, staen hier in 't aengeboren wapen,
 Den kamertabbert, als hooftleeraers van de deugt.
 Hun beste beelt is een geleerde en vroomme jeugt.

1699.

M A-

M A R I A,

KONINGIN VAN GROOT BRITANJE.

DIt is MARIA, dit zyn d' aldoorzichtige oogen,
Maer door den schilder met een dunne wolk betogen,
Die koning Wilhems hart ontvonkten door haer licht,
Haer geest, waer aen Britanje en Neêrlant zyn verplicht
Wordt niet gezien, als 't puik van 's hemels meesterwerken.
Die leeft op geen panneel, maer in het hart der kerken.
1697.

ANNA VAN TWIKKELO,

WEDUW VAN DEN HEERE

MARTEN BODEKER,

BURGEMEESTER DER STADT DEVENTER,

Stichtersche der Doorluchtige Schole.

AEn Hollantsche Annaes en aen Stichtsche is elk ver-
plicht,
Die kunsten hoogh waerdeert en Roomschen Grieksch gedicht,
En letterwetenschap, die Staet in Kerk kan bouwen.
Onze Overysselsche, naer lyf en geest hier stom,
Bout in haer vaderlant deeze alle een heiligdom,
Van 't heiligdom geëert, als 't puikjuweel der vrouwen.
1699.

R r r r 3

M Y:

M Y N E E G A.

DUs staet mynliefste op doek naer't lichaem hier ten toon,
 Niet haere godtsvrucht. die verfiert den geest inwendigh,
 Gelyk Messias bruit. wel haer, die, eerst ellendigh
 En onrein, met zyn bloet gewasschen is en schoon.
 Schept geen kunstkenner ooit in dees kopy behaegen,
 Myn hart zal moet steers op 't oirsprongkelyke draegen.
 1699.

KATHARYNE HARING,

HUISVROU VAN DEN HEERE

E W O U T R U I L,

Door DANIEL MYTENS geschildert.

HOe trest hier Mytens kunst de kuifche KATHARYN?
 Zy dreigt met luchtigh doek haer' heldren zónneschyn
 t' Ontluisteren, die, met dees dunne wolk betogen,
 Het flaeuwe wereltlicht volgt in zyn alvermogen.
 Haer stil en zacht gemoet, door 't oog zoo kenbaer hier,
 Strykt woeste golven vlak, en bluscht het vinnigh vier
 Van felle oploopentheên. moght elk dit recht aenschouwen,
 Men zagh in KATHARYN 't juweel der braeffte vrouwen.

1689.

M A-

M A R I A H A R I N G,

Door den zelven in schyn van Diane geschildert.

MARIAES vrye geest zweeft in Dianes beelt,
 Geen aerdsche min ten dienst, die los door d' aders speelt,
 Maer Godt, die d'aerde vormt met lucht en ope velden.
 Zoo Mytens kloek penseel de Nimf haer sprack eens geeft,
 Den tolk der ziele, die alleen in Christus leeft,
 Men eert hem billyk, als de kroon der schilderhelden.

A N D E R S.

Bedrieg u niet, o Min, met u geslepe flits.
 Gy treft geen leenigh vleesch, maer marmer, blauw doortogen
 Met bloet, onquetsbaer voor een scherpe punt en spits,
 Als Pallas slangeschilt en Febus wisse boogen,

A N D E R S.

Dit 's slechts MARIAES leeft. de geest, een hemelstrael,
 Laet zich door wysheit zien en door geleerde tael.

A N D E R S.

Dit 's buitenst van MARY. het binnenst, dat nooit suft,
 Ontvout zich in haer deugt en godgewydt vernuft.

1689.

A L E I.

ALEIDE WOLFSEN,

Door zich zelve geschildert.

Hoe tart de kunst Natuur in deeze schildery!
 Geen ei gelykt een ei zoo naeu, geen water water,
 Als naer 't oirsprongklyk zweemt dees levende kopy.
 De Nimsjes van 't Voorhout beschimpten met geschater
 Onlangs een dwaenze by, die, door de kunst en verf
 Bedrogen, honigh zocht uit leliën en roozen,
 Die levendiger, dan op iemants vruchtbaer erf,
 Of in een' vollen tuin, op WOLFSENS wangen bloozen.
 Beschaemt was 't bytje, en zocht ter schuil een lindeboom,
 Zich laetende uit haer groen op zyne spraek dus hooren:
 Men ziet de waarheit nu, die eertyts ging voor droom:
 De fenixvogel teelt zich zelve, schoontf herboren.

1680.

LUKRETIË ROUZE,

HUISVROU VAN DEN HEERE

JOANNES VAN DUREN,

Door den Ridder TERBORGH geschildert.

Wat maelt LUKRETIË, myn amptgenoots gemael,
 Naer 't leven helderst af? is 't zedigheit van tael,
 Of kloekheit van vernuft, of staetigh git van oogen?
 Gewis dit driespan is van ongemeen vermogen.
 Maer 's Ridders geest treft hier meest d' aendacht van haer ziel,
 Die Gode en haeren man vroeg in de jeugt beviel.

1681,

A. M. O. O.

**A. M O O N E N S
BYSCHRIFTEN.**

sfff.

3711
J18

A. M O O N E N S
B Y S C H R I F T E N .

O P H E T Z I E N
V A N Z Y N E
M A J E S T E I T
V A N G R O O T B R I T A N J E .

Aen de Vreemdelingen op het Loo.

Vie, Vreemdeling, met lust den onverwonen helt,
Den grooten WILHEM, die Europe in rust herstelt,
En Groot Britanje redt uit Romes slavernye,
Uit Vrankryks roeifchip en gewetensdwinglandye.
Doorreist ge, om grooten te beschouwen, Christenryk,
Gy vindt wel koningen, maer geenen, hem gelyk.

1698.

S f f f 2

O P

OP EENE REIGERJAGHT
VAN ZYNE
H O O G H E I T
BY LOOSDUINEN.

VOrst WILHEM reed onlangs uit hofstadt's Gravenhagen,
Om met een' valk door duin en klingen heen te jaegen.
Zyn paertshoef draefde in 't zant, en brak den heuvelgront.
Loosduinen zag de jaght, en sprak met vollen mont:
Zie, hoe Oranje op 't paert ten hoogen hemel steiger',
Al vlammende, om, gelyk zyn snelle valk den reiger,
Den vyant van den Staet te dryven uit het velt.
Zoo wordt de fiere moet van jongs af voorgespeldt.

1661.

OP HET OVERWELDIGEN
DER
S T A D T M E N T S,
DOOR DE WAPENEN VAN HET ROOMSCHE RYK,
ONDER HET VELTHEERSCHAP VAN DEN HEE-
RE HERTOGH VAN LOTHARINGEN.

DUs zwicht in 't leste MENTS voor Lotryks krygsgewelt,
Waer van Grieksch Wittenburg en Hongersch Budatuigen,
En boodschapt, dat de Stadt, die minder letters spelt,
Het hoofd van Westenryk, in minder tyts moet buigen,
Zoo 't krysgeluk haer' Heer, die 't aerdryk wetten stelt,
Aen onzen Ryn, als aen den Donau, trou verzelt.

1689.

O P

B Y S C H R I F T E N. 693
O P D E V E R O V E R I N G
D E R

S T A D T B O N,
D O O R D E S A E M G E V O E G D E W A P E N E N
D E R H O O G E B O N T G E N O O T E N.

B O N, al te lang goet Fransch, wordt eindelyk goet Duitfch,
Goet Lotharingfch, goet Staetfch, goet Brandenburgfch,
goet Keizerfch

En Munfterfch. hoe behaegt u, taelervare reizers.

Die fterken handel dryft langs Keulen en langs Duits,

Dees taelverwiffeling? fchryft diemet andre helden

Den dappren fchoolvoogt toe, die Mets in Ments durft fpelden,

En Luidwyk nootzaekt tot dees' overdwaelfchen vloek:

Vervloekt zy B O N, quaet Fransch, en K A R E L, my te kloek.

1689.

O P E E N E E R E B O O G,
Z Y N E M A J E S T E I T V A N G R O O T B R I T A N -
J E T E R E E R E B I N N E N A R N H E M
O P G E R E C H T.

Aen de eene zyde.

D U S eert het Hof, de Stadt en vrye Staet
Van Gelderlant Europes toeverlaet,
Hun' Lantvoogt, die met Godt al 't krygsgewelt
Van Vrankryk boeit, zyn ryk de wetten ftelt,
En 't Christendom, geplaegt te lande en zee,
Kroont met de rust en langverwachten vrê.

S f f f 3

A E N

A E N D E A N D E R E Z Y D E.

OWILHEM, neem dees' dankbren wil in 't goê
 Die, als de zon, van weldoen nimmer moê,
 't Geheiligt hoeft met lauwren overlaedt,
 Uw' onderdaen tot vreugt, tot eer den Staet.
 Een zegeboog, die gout en marmer tart.
 Wordt u gebout in ieder Gelderfch hart.

1691.

O F D E P A U S D E A N T I C H R I S T Z Y ?

Verlochent d' Antichrist 's Gezalfden komst in 't vleis,
 Hoe magh de Roomsche Paus dan deezen toenaem drae-
 Die scheidt, om dit gebrek te beetren, reis op reis, (gen?
 Een' nieuwen Christus in de Miffen alle dagen.
 Hy hoeft dit wonderwerk niet dagelyks op d'aerd,
 Gelooft by 't hooftpunt, Godt in 't vleesch geopenbaert.

1684.

O P D E K A R D I N A E L E N .

DE Kardinaelen zyn de Prinffen van den bloede
 Aen 't Roomsche hof; maer van't onnozel martelbloet,
 Wanneer Godts strenge wraek met geffelsweep en roede
 De flaeuwe kerken straft om haer verwaerlooft goet.
 Het heiligh ryksgewaet kan ons den zin verklaeren.
 Dat gloeit van 't purper noch der vroomen martelaeren.

1684.

O P

O P D E D O O T
 V A N D E N H E E R E
V A N Z U I L I C H E M,
en de Lykdichten daer over.

IK quam, ik zagh, ik las een stapel lykgezangen
 Op grooten KONSTANTYN, den raet van Febus hof,
 Als van Oranjes; 'k zagh dichtpennen, fyn en grof,
 Alle in 't aertsheilgdom van Pindus opgehangen,
 En schreef, na kort beraet, eenvouwich en oprecht:
 Wat is 't, dat ook myn geest der dichten grootvorst loove?
 Van ZUILICHEM moet niets of alles zyn gezegt;
 En dat 's Broekhuizens werk, of 't werk van Vollenhove.
 1687.

O P D E N V R O E T S C H A P S P E N N I N G
 D E R S T A D T

H A E R L E M.

DE Wet, die 't bondelrecht te Haerlem trou bewaert,
 Eert dus de krygsdeugt, die d' Onchrisste dwinglandye
 Te Damiaet verwint, gekroont met kruis en zwaert,
 Gelauwert, gebazuint door Kosters drukkerye,
 En blaest door dit metael elk raetlidt lust en min
 Tot dapperheit en kunst en wetenschappen in.
 1689.

O P

OP DEN GENADEPENNING
VAN HUNNE
MAJESTEITEN
VAN GROOT BRITANJE.

GEnadegout, wat straelt uw glans my vrolyk toe!
Gekroonde miltheit aen geleerden, bly te moê
Om d'onverdiende gunst, blaest myn vernuft nieu leven,
Nieu dichtvier in. ik voel me, o koning, sterk gedreven.
Door uwen geest, een door den uwen, aertsvorstin.
Of neemt een eenge alleen uw beider boezem in,
Gelyk dees muntflagh beide uw wezens kan vertoonen,
Bezitters door verdienste en recht van twee paer kroonen?

1691.

OP DEN VREDE, DE RECHTVAERDIG-
HEIT, DEN OORLOGH,

*Rontom eenen beker der Regeeringe van Zwarte-
sluis gesneden.*

I.

Keer, lieve Vredè, keer, en zet uw witten voet,
Twee jaeren balling, aen den Zwarten watervloet.

2.

Ziet, burgervaders, ziet. Godts beelt, Rechtvaardigheid,
Uw schoolvrou, leeraert, hoe gy recht van onrecht scheidt.

3.

By tyde dan verhuift, o vinnigh helgedrocht.
Rechtvaardigheid en Vré heeft ons aen Godt verknocht.

1674.

OF

OP DUINKERK.

DUs doet zich DUINKERK, 't flot en roofnest van gansch
Vlanderen,

Door Kromwels zwaert getemt, voor ieders oogen op.

Maer Karel gaf zyn stadt voor 't Fransche gout de schop,
En zag door geltzucht zyn zeeheerschappy veranderen.

1663.

OP OMMEN.

Uw heuvels gins en weêr verbeelden een Parnas.

Veroudert OMMEN, en uw Vechtstroom, klaer als glas,

Een zilvre hengstebron; de negen Zangheldinnen

Hebt ge in uw MACHELTS hoofd en haer verlichte zinnen.

1668.

OP HET INNEEMEN EN VERLAETEN DER STADT,
EN VERBRANDEN EN HERBOUWEN

DER KERKE VAN

W O E R D E N.

Der Franschen krijsgeVVeLt, Dat boer en bUrgers DrUkte, }
Stak VVoerDens bêhUis en haer' kLokkenspel In VLAM, } 1672.

En sChelDe Met een' stank, toen 's prInssen VVIskUnst LUkte. 1673.

Zoo rIift VVeêr 't kerkgelU; Dat sChleLilk Voortgang naM. 1675.

1684.

T t t t

D E

D E V E N T E R.

AEN u, O DEVENTER, ontfak Erasmus 't licht,
 Waer mé hy 't ront befcheen: dit is hy u verplicht,
 En uw doorluchte school. Gy leeft noch by die glanffen,
 En zweeft 'er hooger op, dan op uw torentanffen.
 Godt gunne u steeds dit licht op 't Raethuis, in de Kerk.
 Zoo blyft uw Stadt, na vyf paer eeuwen, eeuwigh werk.

1699.

A N D E R.

DIT 's DEVENTER, dat van Tubanters zynen naem
 Of van helt Davoos burg ontleent. d' aeloude faem
 Plant hier den Saelfrank, die 't Ryneilant overrompelt,
 Die Romes dwinglandy op d' yzre lenden stort
 En afmaekt. blyft dees moet zyne afkomst by, nooit wordt
 Der Franken krygsdeugt in 't vergetelnat gedompelt.

1699.

K A M P E N.

UW zeevaert, KAMPEN, is gelyk uw diep vergaen;
 Uw torens spatten: maer Plutarchus wyze blaên,
 Door Kruzers hant vertaelt, die gout van koper schiften,
 Of ook zyn heldenboek, en Pigges jaergeschriften
 Van Rome hoeden u voor uwen ondergangk.
 Zoo weet ge uw duurzaamheit uw groote burgren dank.

1699.

A N

A N D E R.

HEt zy Chamaver of aelouder oorlogsvelt,
 Een baender Roomfche jeugt, my hebb' den naem beftelt,
 Ik ben noch KAMPEN, en heb fteets vol moets gekampt,
 Waer 't myne vryheid gold. Godts leer, my ingeftampt
 Na kerkberoerten, wordt ftantvaft van my belcën.
 Blyf dit myn heil altoos, ik blyf de bloem der fteên.
 1699.

Z W O L L E.

't **G**ezwollen uier in uw vette landeryen,
 Geboortewieg, gaf u den fchoonen naem van ZWOL,
 Het ftadtrecht Willebrant: en door verloop van tyen
 Rees uw gezagh en maght. nu ftact uw glori vol.
 Geen booswicht durft uw jeugt, hoe vroeg verkracht, ontecren.
 Blyft Michaël uw fcherm en kruisfchilt, hy zal 't keeren.

A N D E R.

VErgeeten Middelwyk, gekrompen in uw' naem,
 Nu ZWOLLE, maer gegroeit, gezwollen in uw faem
 By inheemfch en uitheemfch, al spat en ftort uw toren
 Met metselwerk met al, uw glans blyft even groot.
 De Hanze, 't Ryk, de Staet groet u voor bontgenoot.
 De hemel gunn', dat Tyt noch Nyt dien vrede ftoreen.
 1699.

T t t t 2

HAR-

H A R D E N B E R G.

EEn Roomfche burg, indien men d' outheit magh gelooven,
 En 't Godtshuis van Pipyn zyn hier in rook verftoven
 Met Arkels biffchopshuis en ruimen paerdeftal.
 Wat spaert de tyt van al wat groots is? niet met al.
 Godts Kerk alleen, van hem ook zonder veft en muuren
 Befchermt, ruft op 't gebergt, en zal 't gebergt verduuren.

1699.

O P E E N G L A S,

DOOR DEN HEER

J O A N R E E L A N T

EN ZYNE HUISVROU

ELIZABET VAN HEUSDEN

IN DE KERKE VAN WAERDER GEGEEVEN.

REELANT, die d'eerfte melk en vafte fpys hier proefde,
 Waer mê hy t' Amfterdam Godts lieve kinders voedt,
 Schonk Waerder, daer zyn jeugt in vrolykheit vertoefde,
 Met zyne ELIZABET dit blyk van zyn gemoer.

1684.

OP

O P E E N A N D E R,
 D O O R J O F F R O U
KATHARYNE VAN HEUSDEN.
 A E N D I E Z E L V E K E R K G E S C H O V E N.

DE liefde en godtsdienst van eenjongkvrou, heusch en
 kuisch
 Van naem en zeden, schonk dit glas de kerk van Waerder.
 Zy draegt de lasten ook ten opbou van Godts huis,
 Maer lasten van fyn glas. een jongkvrou tilt niet zwaerder.
 1684.

O P E E N A N D E R,
 D O O R
JOAN VOGELAER,
 K O O P M A N T ' A M S T E R D A M , G E G E E V E N.

UIt VOOGLAERS gunst verfiert dit glas de Waerder kerk,
 Ten dienst van leeraer en van hondert leerzaeme ooren.
 Godt loon' zyn miltheit in dit helder liefdemerk,
 En kroon' zyn deugt om hoogh in Salems tempelkooren.
 1684.

B Y S C H R I F T E N.
 G L A S S C H R I F T E N
 V O O R D E N H E E R E
A D A M A R E N T Z E N,
 E N Z Y N E K I N D E R E N M E T H U N N E W A P E N E N,
 O P Z Y N L A N T G O E T T E E P S E.

1.

A D A M A R E N T Z E N.

DE scherpe dootspyl heeft myn lieve helft verslonden,
 Dies siert myn wapenschilt dit middelperk alleen,
 Noch volgt myn geest haer'geest, al is onze echt ontbonden.
 Zoo blijft myne eenzaamheit geduurigh met zich tweën.

2.

J O A N N A A L E I D E A R E N T Z E N.

ONtfang dees pyl, een punt van myn eerbiedigh oog,
 In 't hart, o Bruidegom der zielen, dien de liefde
 Tot 's menschedoms eeuwich heil, voor zon, voor regenboog
 En 's werelts grontbou, als een felle schicht; doorgriefde.

3.

A R N O L D A R E N T Z E N.

REchtschape zoonen, die een wankelend geslacht
 Manhaftigh stutten en voor 't storten onderschraegen,
 Zyn pylen in de vuist des schutters, om met kracht
 Boschleeuwen, beeren en ondieren na te jaegen.

A D R I-

4.

ADRIAEN ARENTZEN.

Drie pylen, uit den boog van Jonathan geschoten,
 Waerschuwden David voor den lossen rykstiran.
 Hoe valsch, hoe ongewis is al de gunst der grooten!
 Wel hem, die 't hof, op 't lant vernoeget, ontbeeren kan.

5.

LUCYE ARENTZEN.

Hang op, Almachtige, den krygsboog, pyl en koker
 Met spies en werpschicht in uw zaligh vrêgewelf,
 Dat die tot 's menschdoms plaeg noch legerbyl noch moker
 Ooit losse, noch de gloet van uwe gramschap zelf.
 1695.

O P D E N

GEDENKPENNING

VAN HET GESTILDE OPROER BINNEN
 AMSTELDAM.

Dus houdt Heer Gysbrechts stadt het muitend graeu in
 tucht,
 En 't vier der burgren bluscht den brant der plonderzucht.
 1696.

O P

OP DEN ALGEMEENEN VREDE
TE RYSWYK OP DEN ZONNESTANT DES
JAERS 1697. GESLOTEN.

DE zonnestant schenkt vré ; men rust van roof en buit ;
En gy wordt in uw' loop, o Fransche zon, gestuit.
1697.

OP DEN WEGH TEN HEMEL.

GEen wonder, dat de wegh ten hemel moeilyk vall'.
Zy loopt door Golgotha langs Tofets yslyk dal.
1684.

OP DEN WEGH TER HELLE.

Hier baedt de weelde zich in roozen voor elks ooggen ;
Maer om het natte lyf met dorens af te droogen.
1684.

OP HET ARME KINDERHUIS
TE DEVENTER.

STerf, arme Vreemdeling, gerust en zonder zucht.
Stadts Arent draegt en dekt uw weeskint met zyn vlucht.
1681.

A E N

A E N D E J O N G K H E I T.

by den Haen in een ABC boek.

Hoor, traëge jongkheit, eer uw tyt wordt afgemaeit,
 Voldoe uw' plicht: de haen, de morgenwekker kraeit.
 1686.

O P J O O S T V A N D E N V O N D E L,
 F E N I X D E R N E D E R L A N T S C H E D I C H T E R E N.

Dien 't lust naer regels in de poëzy te hooren,
 Houdt VAN DEN VONDEL voor bewintheer in de kunst,
 En eengen fenix; maer (behouderis aller gunst)
 Wordt uit zyne aschen nooit een fenixjong herboren.
 1681.

O P Q U I R Y N.

QUIRYN kreeg voor een slecht en kreupel bedeldicht
 Wat vorstlyk gouts, en tradt hier op in elks gezicht
 Te hooger. zacht, QUIRYN; spaer d'ydele bravade.
 't Zyn penningen niet van verdienste, maer genade.
 1690.

O P K L A E S.

KLAES Vrekhart, zick en rot zyn uiterste bereidt,
 Kon zonder lesten wil met geen gerustheit sterven.
 Maer 't zegel was te dier: dies liet hy 't goet zyne erven,
 En storf tot schâ van 't Lant uit loutre gierigheid.

V V V V

O P

O P L O U.

Lou liet op 't krankbed een vermaert geneesheer haelen,
 En vraegde , of zyne kunst hem 't leven bergen zou.
 Met Godt, zei d'ander: neen, best gae ik u betaelen,
 Lou weêr, en schonk hem 't loon. dus storf, maer godloos, Lou.

O P V R O L Y K H A R T.

DE vraeg , uit wat geslacht is VROLYKHART? schynt zo
 Of noodeloos; men kan 't aen zyne woorden hooren,
 Wie dient den Prins getrou? is hy dan niet geboren
 Uit d' edele afkomst van den Jode Iskariot?

O P E E N E N Z I L V E R E N B E K E R,
 M Y N E O U D S T E D O C H T E R V A N H A E R E
 O U T M O E I E G E S C H O N K E N.

KA T R Y N schonk aen KATRYN dees gift,
 d' Outmoei aen 't Nichje. 's Vaders schrift.
 Erkent hier met zyn kint de gunst,
 Zoo lang de stof volduurt en kunst.

1685.

I N H O U T

DER GEMENGELDE

HERDERSZANGEN.

E L I Z E.

DE veltzangdichter zingt vryaedje en huwlykslot
 Van zynen lantschout, aen ELIZES zy gezeten,
 En troost hem met haer lief en onbespiet genot,
 Waerom hy pen, penseel en vierfchaer had vergeeten.

V R E D E G O N D.

De blonde Vredepond wordt uit haer Amstellant
 En Sticht gewellekoomt na 't smartelyk verlangen
 Der speelgenooten, die haer ongemeen verstant
 Met Eerryk pryzen door besnede herderszangen.

M A C H T E L T.

Twee herders zingen een' geboortzang, beurt om beurt,
 Ten prys van Machtelt, aen de bruine Vecht geboren,
 En spellen haer een' geest, die, bly en ongesteurt,
 Door dicht- en zangkunst Godt en menschen zal bekooren.

W A L B U R G.

In 't Haegsche lustbosch laet zich herder Zegemont
 Op Walburgs jaerdagh door een' heldren veltzang hooren.
 Hy meldt haer' stam, verheft haer dichtkunst, 's hemels vont,
 Maer die het oorlogsvier, aen 't smeulen, niet kan smooren.

V V V V 2.

H E L-

H E L D E W Y N.

Twee Haegsche herders, op gezang en schelle fluit
Bedreven, hoort men hier een Haegsche bruiloft vieren,
Elk spelt den bruigom en zyne overschoone bruit
Veel spruiten, om Voorhout en Vyverberg te sieren.

A L W A E R D Y.

Alwaerde, Waermonts kint, wordt door een rustigh paer
Van knaepen met haer deugt, vernuft en geestigheden
Verheerlykt, en voorzegt, hoe zy 's Lants beukelaer
Na zyne zege zal op zyn triomfskoets kleeden.

W A E R M O N T.

Om herder Waermont, al t'ontydigh uit den tyt
Geraekt, treurt Adelaert aen zyn gezwinde stroomen.
Hy zingt zyn leven en bedryf, zyn zorg en vlyt
Voor 't vee, en zal om 't jaer zyn' sterfdagh wellekoomen.

G O D T S C H A L K.

De jonge Godtschalk en zyne onverhoopte doot
Wordt van zyn' boezemvriend, beklaegt met herderstoonen.
Hy zingt, hoe hunne jeugt zich oeffende, en hoe groot
Der grooten droefheit zy, die langs de scheibeek wonen.

R E I N H A R T.

De gryze Reinhart, die aen Druzus Yffelvliet
Zyn kudden legerde, en de jonge herdersknaepen
In 't veewerk onderwees, wordt hier met hartverdriet
Van Adelaert beweent, wanneer hy legt ontschapen.

H E R-

H E R M A N.

Hier hoort men Herman, een Neêrveluwfch herdersknaep,
Den jongen Heidenryk door zyn gezangen leeren,
Hoe hy, nu met den staf voorzien, zyn lam en fchaep
In 't voor - in 't najaer, t' huis en buiten moet hanteeren.

R E N I H E L D I N.

Twee jonge herders, eens van ouderdom en zin,
Verheffen op hun wys het overzaligh paeren
Van herder Ewout en de kuische Reinheldin,
En wenschen 't vruchtbaerheit aen Haerlems Hout en Sparen.

W O U T E R.

De jonge Wouter wordt van zynen Burgerhart
En Walraef droef beklaegt om zyn ontydigh fcheien.
Hun beurtgezang ontlaft hun' boezem van zyn smart,
Terwyl Nimf Adelgond zyn graf beftrooit met meien.

Z E E S T A R.

De herder Eerryk klaegt, als 't Bréroofch jongvroudom,
Om d'eedle Zeeftar, die, door geene min berovert,
Haer' boezem offerde aen der zielen bruidegom,
Terwyl haer hemelvaert Godts ryk met kracht veroverd.

E E R L A N T.

De herder Reinout treurt om Eerlants droeve doot.
Deeze Amftelherderin, de min van haer gefpelen
En bruigom Goël, vaert met Vredepond, te groot
Voor ons gewefte, om hoog naer 's hemels hofpricelen.

V V V V 3

A. MOO-

A. M O O N E N S
B Y B E L P O Ë Z Y
E N G E Z A N G E N .

A. MOONENS
 BYBELPOËZY
 EN GEZANGEN.

U I T B R E I D I N G
 V A N
 M O Z E S G E Z A N G
 O V E R D E N
 O N D E R G A N G
 VAN FARAO IN DE ROODE ZEE.

MYn boezem, van Godts weldaên zwanger
 En zyne heldendriften, poogt
 Hem, daer hy altyt wordt beoogt
 Van Serafyn en hemelzanger,
 (Die, van zyn' eigen glans bezielt,
 En zweevende op hun fenixveêren,
 Zyn majesteit eenstemmigh eeren)
 Aen zyne voetschabel geknielt;
 X x x

Te

Te volgen met gewenschte klanken,
 Gehuwt aen myn triomfgedicht,
 En in de schaduw van zyn licht
 In top te heffen en te danken.
 Hy heeft onze yverige bê
 Verhoort; de ruitery en adel
 Met kracht geklonken uit den zadel,
 En overstroomt met bare zee.
 Ick zal myn lantsliên met gezangen **C**
 Vooruit treên: elk magh, ryk van lof,
 Myn' voortogt volgen: hier is stof
 Om 't heiligh godtsliet aen te vangen.
 Begin, o Israël, een wys
 De milde bronaër aller dingen,
 (De zeegalm poogt u na te zingen)
 Den grootsten zegenaer ten prys;
 Hy is de Godt van myne vaderen,
 Hun wisse toeverlaet in noot:
 Zyne almaght is zoo ryk, zoo groot,
 Als d'Okean met al zyne aderen.
 Hy is myn bontgenoot, myn heer,
 Myn Godt: ick zal altaer en tempels
 En kooren en verheve drempels
 Inwyden, hem alleen ter eer.
 Zyn arm verdedigt ons rechtschapen
 Met eenen koopren beukelaer,
 In angst en barning van 't gevaer;
 En sluit ons in een scheutvry wapen.
 Hy schroomt geen legers, mylen groot,
 Hy raekt zyn' vyant braef te boven,
 Gelyk een krygsman, waert te looven;
 Zyn naem is **HEER**, ons hulp in noot.

Zyn

Zyn arm heeft Faroos oorlogswagen,
 En trotse waterruiterij,
 Verbonden door een maetschappy
 En vloekverwantschap, braef verflagen;
 De bloem, de jeugt van Memfis volk,
 Met keurebenden en kornellen,
 Gezwooren om ons neêr te vellen,
 Gesmoort in deezen waterkolk.
 Hy heeft ze uit haere koets geklonken:
 En d'afgront, die hun graf verstrekt
 En dootkist, houdt dien vloek bedekt.
 Uw vyant, Isrel, legt gezonken.
 Zoo ploffen strantgebergte en duin,
 Op 't hevigh bulderen en borsen
 Des storremwints, zoo steile rofsen,
 Zomtyts te gronde met hun kruin,
 d'Aertsrechter, die met vier en donder
 De vierschaer spant in majesteit,
 Verdedigt zyn rechtvaerdigheid,
 Door 't godlyk heldenstuk en wonder
 Aen Faroos opgeblaezen hoest;
 Die, vierigh om ons uit te rooien,
 En in den wint, als kaf, te strooien,
 Zyn vier met water ziet gedooft.
 Egiptes krygsboog legt verbroken,
 Godts vyant, die vol schimp en hoon
 Hem steeken dorst naer hart en kroon,
 Betrapt, en 't ongelyk gewroken,
 Hun toegezworen, zwaer en dier,
 Die Isrel poogen te vernielen:
 Zyn gramfchap zat hem op de hielen,
 En blaekte hem in 't vocht met vier.

X x x x 2

Egip-

De worstelende buien jagen,
 Als Gode, ontsteeken en vergramt;
 Een vier, zynaêm, ten neuze uitvlamt,
 Het schuim met ongelyke vlagen
 Ten zeestrande op, gelyk een wolk,
 Dat wedergalmt op storm en donder;
 En d'afgront opent zich van onder,
 In Ezaus rooden waterkolk;
 Gegeeffelt van Godts taeie roeder,
 Gelyk een steeuwigh koopren beet,
 Van Tubalkains hant gereelt;
 Zoo stokstyf midden in de vloedden.
 De stranden dreunen slaggh op slaggh,
 Met duin en heuvel, tot een teken,
 Dat d'opperste Almaght, fel ontsteeken,
 Den strydt voert voor haer zeegezagh.
 Godts vyant, raezende en bezeten
 Van dollen gramschap, zwoer by kroon,
 En erfgebiet; ik zal dien hoon,
 Dien snooden diefstal niet vergeeten:
 Ik zal dat vorstvergeeten volk,
 Dat heilloos bloet wel achterhaelen,
 En hun die ryksvlucht dier betaelen,
 Geregen aen myn speer en dolk.
 Ik zal hen op de hielen volgen,
 Ik zie ze al wortling uitgerooit,
 En d'afsch voor wint voor stroom gestroot,
 (Zoo zwoer hy, hevigh en verbolgen,
 Den ondergang van Jakobs zaet)
 Op dat zich d'aerde niet magh belgen
 Dien brok, dat ongediert te zwelgen,
 Dat koningen braveert, en haet.

Hoe wil myn fabel daer gaen weien,
 En zich met godloos brein en bloet,
 In 't zant verplettert met den voet,
 Verzaeden! zuchten, kermen, schreien.
 Wint by myn grimmigheid geen velt,
 Die sex noch jaeren zal verschoonen;
 Maer offrenze alle aen 't recht der kroonen,
 Dat boven recht en onrecht gelt.
 Zoo raekt men dit geweld te boven,
 Zoo zie ik jong en out, geknielt
 Aen myne voeten, al ontzielt.
 Een vlam, door vocht niet uit te dooven,
 Raekt met den val van 't huis aen 't ent.
 Vergeefs is tegenweer, of loopen;
 Hy zal 't met goet en bloet bekoopen,
 Die myn gezagh en kroonrecht schendt.
 Hoe deerlyk vondt hy zich bedrogen,
 Die goddelooze rykstiran!
 Toen Godt, van 't Cherubyngespan
 Ten hoogen hemel afgetogen,
 Zyn' bliksem uitschoot, fel vergramt,
 Gevolgt van duizent donderklooten,
 Dat aerde en lucht daer voor verschooten,
 En trapte, daer 't al gloeit en vlamt,
 Verstoort de dichtgeslote wolken,
 En perste'er wint en buien uit,
 Op Faroos erfryk opgeruit,
 Een' overvloet van zestigh volken.
 De woeste en uitgelaeten wint
 Valt fluks aen 't stormen, opgesteeken
 Uit alle hoeken, alle strecken,
 En mengelt zee en lucht ontzint,

X x x x 3

En

En buldert midden in de golven
 Op Faro, die, ter menschejaght
 Gereden met zyn' sleep en pracht,
 Ten afgront wert gedrukt, gedolven.
 Hy zonk, als 't overwichtigh loot,
 Het peilloot, in de diepte en baren,
 Na uren zwemmens in gevaeren,
 Na uren wachters op de doot.
 d' Afgodendienaer eer' zyn vonden,
 En val voor eige maeksels neêr;
 Wy dienen Jakobs Godt en heer;
 Wy dienen hem met hart en monden.
 Geen maght van zelfverdichte goôn
 Magh iet by onze Godtheit haelen,
 Of by den glans en gloet der straelen,
 Geschoten uit haer' hoogen troon.
 Egipte plante op zyne altaeren,
 Halfgoôn, halfhonden, naer den styl
 En offerzedden van den Nyl,
 Daer kaelgeschore priesterscharen
 Uwe uitvaert vierden, van osier,
 Gezocht, gevonden met verlangen,
 Met sifterklank en lykgezangen,
 Bestuwt van rein en onrein dier;
 Ontelbre duizenden van goden,
 Gegroeit in velden, stroom en lucht,
 Roofvogels, visschen, vee en vrucht:
 Wy volgen Israels Godts geboden,
 En binden ons aen eene wet,
 Die d'afgoôn wetten stelt en paelen,
 En dwingt ze naer den gront te daelen,
 Die Zonnestadt op 't outer zet.

Laet

Laet Ammonyt en Assyriëren
 Hun' Moloch, daer hy brandt en gloeit,
 (Terwyl het maegschap yslyk loeit)
 En vlamt op teëre kinderspiëren,
 Den zegen van hun huwlyksbedt
 Opoftren in die helsche vlammen,
 Die door geene uitgepikte rammen
 Te paeien zyn, geen offervet:
 De Filistyn dien' zyne Astarte,
 De Maen, in 't gruwzaam mirtewout,
 Daer heur de boelschap onderhoudt
 En vleit en mint uit al zyn harte:
 Hy buige zich voor Zon Adoon,
 Een' aterling en koningsbastert,
 (O gruweldienst, met recht gelastert!)
 Braveerende met staf en kroon:
 Fenikië, noch meer bezeten
 Van blindheit, eere een simple duif,
 Eene afgodin met pluim en kuif,
 En kniel voor Dagon, of Derketen,
 Halfoffrebeelden, hallefvis,
 En poog' die monstergoôn te paeien
 Met offerwierook toe te zwacien,
 Daer Moabs afkomst bezigh is
 Met Ammons zaet, haer bloetverwanten,
 En broedren uit een' zelven stam,
 Die uit een bloetschande oirsprong nam,
 Hun' Kamos op 't altaer te planten;
 Die godtheên zyn by u als rook,
 Met zonnebeelden en Baälen,
 Van alle volken, alle taelen
 Gedient met zang en offermook.

Wacr

B Y B E L

Waer is (zwygt afgodisten, blinden)
 Een Godt, zoo groot en onbepaelt,
 Zoo wyt het helder zonlicht straelt,
 Als gy, o Jakobs Godt, te vinden?
 Wie is, o hoogste majesteit,
 Zoo diep in hovaerdy gezeten,
 Die zich uw godtheit durft vermeeten,
 Die uwe mogendheit bepleit?
 Gy zyt alleen in 't licht gezeten
 Der hoogstverheve majesteit,
 Waer in een englelofzang weidt,
 Door geen gepeinzen af te meeten.
 Uw rechte hant is 't, die gesterkt
 Door 't vier van uw' gestrengen toren,
 In geen en Okean te smooren,
 Ontelbre groote wondren werkt.
 Gy liet uw kracht manhaftigh blyken,
 Toen Ezaus zeekolk, opgeruit
 Ter-wrake, met dien ryken buit
 In eenen oogenblik ging stryken.
 Hoe staet uw liefde ook in haer' glans!
 Uw volk, uw Isrel, uitgekoren
 Uit al dit ront, uw eerstgeboren,
 Vry van de hachlyke oorlogskans,
 Van geen en mensch vergeefs te tergen,
 Die vry wil blyven van zyn straf,
 Leidt gy met uwen stok en staf,
 Ter wooninge, op gewyde bergen.
 Den zetel der aertsheiligheit,
 Daer zich uw aenzicht steeds laet vinden,
 En troost den noot van uw' beminden,
 Met een genaderyk bescheit.

De zon, het licht der oosterpoorte,
 Verkondigt eeuwich deezen slag
 Al 't aerdryk over, waer de dagh
 Haer sterfuur ziet, of haer geboorte.
 d' Araber, die zich hier onthoudt,
 Zal eeuwich sidderen en yzen,
 En 't haer hem gansch te berge ryzen,
 Wanneer hy ooit dit strant aenschout.
 Het overmoedigh Palestyne,
 Met schrik getroffen door 't gerucht,
 En aengevochten, kermt en zucht
 En krimpt en wringt van bittere pyne:
 En Edoms vorstelyke kroon
 En kroonegout wordt doof en bleeker;
 De wreede Kanaänner wecker.
 En Moabs huis zingt zoeter toon.
 De moet begint elk een' te krimpen,
 En smelt, als sneeujaght voor de zon.
 Uw arm, die wondren werken kon,
 Van niemant veilig te beschimpen,
 Uw arm verleert den nagebuur
 Het groots en opgeblaezen stoffen:
 Hy heeft den wrevel zoo getroffen,
 Dat die verftomt, gelyk een muur.
 Zoo zult ge een' vryen wegh bereiden,
 O Heer, voor uw verkregen volk,
 Verlost uit deezen waterkolk
 En Faroos juk; gy zult het leiden
 Op uwen berg, een heiligh lant,
 Zyn erf, van niemant meer beklommen,
 Uw vier en haert en heiligdommen,
 Gegrontvest van uwe eige hant.

Y y y

O Heer,

O Heer, o heerschap aller heeren,
 Hoe zal uw groote majesteit,
 Zoo ryk van kracht, als heiligheit,
 Onendigh en altoos regeeren?
 Want Faroos trotsé ruitery
 En zyn beslagen oorlogswagen
 Zyn door uw strenge vuist verflagen,
 En dryven gins voor stroom, voor ty;
 Met duizent lyken overrompelt,
 In eenen rassen oogenblik,
 (Och oogenblik, vol angst en schrik!
 En tevens in een graf gedompelt;
 En Israël, uw kint en knecht,
 Ontelbre rampen doorgestreden,
 Geniet, uit zee droogsvuets getreden,
 Het goet, voor lang hem toegezeit,
 1689.

DAVIDS II. HARPZANG.

W At woelt, wat woedt het raezend Heidendom?
 Wat wordt 'er wints gebroken by de volken?
 In rep en roer en raetflagh zyn alom
 De koningen en vorsten, die, ter wolken
 Inberstende, en in eenen eedt gespannen,
 Godt zelf en Godts Gezalfde 't voorhoofd biên,
 Gereet zyn kroon en zetel aen te rannen.
 Ai hoor dat bloet, vol overmoets, eens zien:
 't Is lang genoëg hun onverdraeglyk juk
 Getorst; genoeg in dees benaede zeelen

Gedraeft; verlost en redt u uit den druk;
 Verscheurt, smyt wech die banden en gareelen.
 Maer Godt, die, op d' onzichtbre hemelstoelen
 Gezeten is in volle majesteit,
 Bespot, beschimpt al dit vermetel woelen,
 Belacht om hoog dit reukloos onbescheit.

Eerlang, eerlang berst hy, met recht vergrimt,
 In toren uit; en die zal, doorgebroken,
 Dus dondren, dat het moedigh hart hun krimpt,
 Als door een vlam, te lichter laci ontstoken:
 Ik heb, ik zelf, myn' uitgekoren koning
 Gezalf, den vloek ten trots, tot oppervorst
 Van Zions berg, die myn gewyde wooning
 En heiligdom op zyne toppen torst.

Ik zal van hem en zyn stantvast besluit
 Vertellen; leent aendachtigh hart en ooren.
 d' Almogendheit liet zich tot my dus uit,
 Gy zyt myn Zoon, uit my van daeg geboren.
 Eisch onbeschroomt van my; ik heb besloten
 Al 't Heidendom u tot een erfgebit
 Te maeken, en zal ook dat ryk vergrooten
 Met 's aerdryks leen, zoo wyt men stranden ziet.

Hovaerdigen zult gy, hoe trots te moê,
 Verpletten, en (wien zou het hart niet yzen?)
 Als aerdewerk, met uwe staele roê
 Aen scherven slaen. Dus houdt den voet der wyzen,
 O koningen, zal uw bedryf van waerde
 En heerlyk zyn; en luistert naer goên raet,
 Die 't wereltsdom berechten moet op aerde,
 Waer uw gestoelt voor Godt gespannen staet.

Y y y y 2

Dient

Dient Godt met vreeze, en juicht, vol schrik en schroom,
 Omhelst den Zoon, zyn Vaders welbehaegen,
 Dat niemant van u haestigh ommekoom',
 Wanneer zyn wraek afgryslyk op zal daegen;
 Zyn wraek, die, slechts een weinigh aen 't ontsteeken,
 Een volle vlam dreigt aen vergangbaer hout
 En stoppels, als zyn stormwint door kooft breeken.
 Wel hem, die, steeds onkreukbaer, hem betrouwt.
 1688.

DAVIDS XXIII. HARPZANG.

Godt is myn herder: wat zal my ontbreeken?
 Hy legert my in groene en vette strecken,
 En drenkt my uit een stille bron ten leven.
 Hy brengt myn ziel, wanneer ze is afgedreven,
 Uit gunst te rechte, op 't voetspoor van zyn wegen,
 En laet daer aen zyne eere zyne gelegen.

Al zwerve ik om in duisternisse en daelen,
 Vol schrik en dootschrik, 'k vreeze quaet noch qualen,
 'k Verlaete my op uwen staf en roede;
 Gy dekt myn zyde, en troost me in bangen moede.
 Uw hant bereidt me, in 't oog van die 't bestryen,
 Een' vollen disch, gelaên met lekkernyen.

Gy kooft myn hoest met balssem milt besproeien,
 En vult myn' kelk met drank tot overvloeien;
 Uw milde gunst zal nimmer my begeeven:
 Ick, yvrigh en godtvruchtigh, al myn leven
 Verslyten in den dienst van uwen tempel,
 Tot dat ik flau bezwyke op zynen drempel.

1664.

D A:

DAVIDS XXIV. HARPZANG.

A L d'aerde, en wat haer kringalom
 Besluit, is 's Heeren eigendom,
 En die daer woonen, mensch en dieren;
 Hy heeft dit wonderbaer gewicht
 Op meir en Okean gesticht,
 Gebout aen beekjes en rivieren.

Wie zal Godts heiligh huis en berg
 Bewoonen? al wie zonder erg
 Zyn hant door misdaen schuwt te vlekken;
 Van harten rein en onvernist,
 Noch poogt zyne ydelheên en list
 Met eet en logen te bedekken:

Die man, die man zal van zyn' Heer
 En milden heilant recht en eer
 En duizent zegenen ontfangen.
 't Is Jakobs vroom en braef geslacht,
 Die helden, die by dagh en nacht
 Naer Godt en zyn gezicht verlangen.

Verheft u, poorten, tot den boog,
 Ryft, eeuwge deuren, ryft om hoog,
 Op dat de vorst van eere inryde.
 Wie is, wie is de vorst van eer?
 De Heer, vol kracht en maght, de Heer,
 Die onverwinlyke in den stryde.

Verheft u, poorten, tot den boog,
 Ryft, eeuwge deuren, ryft om hoog,

Y y y y 3

De

De vorst van eer komt binnen treden.

Wie is toch deeze vorst van eer?

De bouheer van 't heelal, de Heer;
Dees is de vorst der heerlykheden.

1664.

DAVIDS XLII. HARPZANG.

ALs eene afgejaegde hinde
Draeft door 't dorre velt en hei,
Dat ze versche stroomen vinde,
Hygt myn ziel met bang geschrei,
En verlangt naer Godts gezicht,
Bron van leven en van licht.
Och! wanneer zal ick eens mogen
Bly verschynen voor Godts oogen?

Al myn spys is enkel klaegen,
Traenen, traenen, dagh en nacht;
Die my daeglyks schimpigh vraegen:
Waer is nu uw Godt, vol maght?
Dit bedroeft my, als ik denk,
Hoe ik 't volk, dat op myn wenk
Uitborst in uw' lof met reien,
Plagh naer 't godtshuis te geleien.

Waerom zyt ge neêrgebogen,
Myne ziel? ai hoop op Godt,

Dien

Dien ik, als hy van zyn' hoogen
 Rykstroon u met beter lot
 Begeadicht, op myn luit
 Pryzen zal jaer in jaer uit.
 Myne ziel is voor uwe oogen,
 Grootte godtheit, neêrgebogen.

Ik gedenke aen uwe goetheit,
 Daer de ryksstroom d' akkers trooft,
 Met al 't lant, dat aen-zyn vloet leit,
 En 't gebergte ryft in 't Oost.
 d' Afgront raesde met geschal,
 Als een sluis en waterval;
 Daer ik onder duizent golven
 Lagh begraeven en bedolven.

Godt zal 's daegs zyn gunst beveelen,
 Dat ze stae voor my ter wacht,
 Ik zyn' naem een' lofzang speelen,
 Op myn harrepsnaer, by nacht,
 En hem, die my 't licht byzet,
 Groeten met dit treurgebedt,
 Om myn noothulp te beweegen:
 Waerom laet ge my verlegen?

Waetom gae ik droevigh bukken,
 Treurigh in den rou gekleedt?
 Daer partyen my verdrukken,
 En beschimpen onder 't leet,
 Met een dootsteek, die my 't hart
 Raekt, en in 't gebeente smart,
 En met deeze vraeg bedroeven:
 Waer magh toch uw Godt vertoeven?

Waer-

Waerom zyt ge neêrgebogen,
 Myne ziel, en vol gewoel?
 Hoop op Godt, die uit den hoogen
 Hemel, zyn' verheven stoel,
 U verlost, en als myn Godt
 Zegent met een beter lot:
 Dies myn hart hem zal bedanken,
 En verheffen door myn klanken.

1664.

DAVIDS XLV. HARPZANG.

MYn hart en geest, bezwangert van goê dingen,
 Berst uit, en poogt een' lofzang op te zingen,
 Een lofgedicht den grootsten vorst ter eer.
 Myn tong verstrekt me een goude en vlugge veêr.
 Een dau, o schoonste uit menschen ooit gesproten,
 Van gunst is op uw lippen uitgegoten.
 De godtheit in haer eeuwich raetbesluit
 Stortte over u een' milden regen uit.

Op, dapper helt, op, wapen u ten stryde,
 En gord vol moets het slagzwaert op uw zyde,
 Het oorlogszwaert, uw glans en majesteit;
 Ry met geluk, ry in uw heerlykheit;
 En keer weêrom zeeghaftigh en voorspoedigh;
 Terwyl uw hart, rechtvaerdigh en zachtmoedigh,
 Elk woort houdt en nooit wankelt in besluit;
 Uw rechte hant voert wonderwerken uit.

Uw scherpe pyl kan met een vaert vernielen
 De volken, die verwonnen voor u knielen,
 En treft het hart, het opgeblaezen hart
 Des reukeloozen, die den koning tart.
 Uw troon, o Godt, bepaelt van tyt noch uren,
 Staet vast, en kan ook d'eeuwigheid verduuren.
 De staf van uw vermaert en vreedzaam ryk,
 Een staf van recht, beslecht al 't ongelyk.

Gerechtigheit kan u alleen behaegen,
 En uw gezicht geen onrecht ooit verdraegen:
 Dies Godt, o Godt, uw haeren meer begoot
 Met vreugdezalf, dan uwen lotgenoot.
 Uw tabbert strooit uit d'elpe galeryen
 Een lucht van mirre en aloë ter zyen,
 Van kassie ook, die geenen mensch verveelt,
 Daer ieder bly uw hart en ooren streelt.

Prinfessen zyn alle uw staetjoffrouwen,
 En zwieren steeds om uwen glans t' aenschouwen:
 Zy, die de kroon in uwen boezem spant,
 Bekleedt, in gout, fyn gout, uw rechte hant.
 O dochter, zie, en neig uw buigzaeme ooren,
 Om naer uw lief en zyn verzoek te hooren.
 Vergeet uw volk en vaderlyk gezin
 En stamhuis uit oprechte en kuische min.

Dan zal de helt naer uwe min verlangen,
 En zoo volmaekte een bedgenootte ontfangen:
 Want hy is doch uw heer en Godt alleen;
 Dies kniel voor hem met lofzang en gebeên.
 De jofferschap van Tyrus met de heeren
 Zal u om stryt door offergiften eeren.

Z z z z

De

730 B Y B E L
De ryksprinfes is heerlyk in haer' staet
Met zyde en gout en innerlyk fieract,

Zy zal reisvaerdigh haer gemael ontmoeten,
Om in haer' glans de majesteit te groeten.
De speelnoot, die haer op de hielen treedt,
Verzelt de bruit, en draegt den zoom van 't kleet.
Men leidt dien sleep van bruit en joffren binnen.
Ter hofzaele in, al juichende van zinnen,
Daer elk om stryde de koninginne ontmoet
In blyfchap, en de bruit beleeft begroet.

Uwe afkomst zal de plaetsen weêr vergoeden.
Der oudren, en zy buigzaeme gemoeden
Berechten naer heur vaders effen spoor
Op zynen rykstroon al de werelt door.
Ik zal, ik zal uw' grooten naem verbreiden
Van spruit tot spruit, en uwen lof de Heiden,
En al wat d' aerde in haeren kring besluit,
Verkondigen alle eeuwen in en uit.

1664.

D E X L V I. H A R P Z A N G.

GOd is ons vryburg t' allen tyde
Een sterkte en toevlucht in den stryde,
Een noothulp in den bangsten noot,
Zoo vaerdigh tot ontzet, als groot.
Dies kan ons 't harte nooit begeeven
Van vreze, al raekt al d'aerde aen 't beeven,
Al plompt in zee het steil gebergt,
Dat met zyn' kruin de starren tergt.

Lact

Laet vry de waterstroomen ruifchen,
 Die met gezwolle vloedén druifchen,
 Laet wankelen, gelyk een riet,
 't Gebergt, dat al dit onweêr ziet.
 De milde lantstroom met zyn beeken,
 Aen 't storten nu, en nu aen 't leeken,
 Verheugt Godts stadt, besproeit alom
 Des Hoogsten hut en heiligdom.

Godt blyft in haer voor ieders oogen
 Huisvesten; en zy onbewogen.
 Godt is het, die haer bystant biedt,
 Eer d' uchtentzon haer straelen schiet.
 De volken rækten aen 't rumoeren,
 De koningryken aen 't beroeren,
 En d'aerde smolt met eenen slag
 Der donderstemme, vol ontzagh.

De Heer, de Godt der legermaghten
 Van aerde en hemel, vol van krachten,
 Is voor en met ons; Jakobs Godt
 Bergt ons in zyn verheven slot.
 Koomt herwaert, leert aendachtigh merken,
 Beschout Godts dappre wonderwerken,
 En hoe hy 't lant, zoo ruim en groot,
 Door zyn verwoesting hebbe ontbloomt.

Hy jaegt gezwint alle ooreloogen
 Ter werelt uit, hy knakt de boogen,
 Hy breekt de spieffen voor den voet,
 En zet de wagens in een' gloet.
 Houdt op, erkent, begint te leeren,
 Dat ik, ik Godt ben, Heer der Heeren;

Z z z z z

Die

Die op des aerdryks kloot alom
Verhoogt worde, en in 't heidendom.

De Heer, de Godt der legermaghten
Van aerde en hemel, vol van krachten,
Is voor en met ons, Jakobs Godt
Bergt ons in zyn verheven slot.

1692.

D E L X X I X. H A R P Z A N G.

DE heiden, die uw erf heeft overrompelt,
Ontteert, o Godt, uw huis, in smaet gedompelt,
En stort in stof en puin de vredeftadt.
't Gevogelte aest op uwer knechten spieren;
Men ziet het wout rontom hun schonken zwieren,
En 't wilt gediert vreet aen hun vleesch zich zat.

Als water vloeit hun bloet rontom de muuren;
Zy leggen naekt alom: wy zyn de buuren
Een guichelspel en bitse hoon en spot,
Hoe lang, o Heer? zal steeds ons onheil groeien?
Als eeuwigh vier uw felle gramschap gloeien?
Heb deernis, heb mélyden, groote Godt.

Den heiden, die uw' naem niet wil erkennen,
Uw' vyant, moogt ge uw vreeslyk oordeel schennen
Op 't wreveligh en godtvergeeten lyf.
Uw erfgenaem is van hem opgegeeten,
Zyn vreedzaam huis ten gronde om ver gesmeten;
En balling 's lants vindt die nu nau verblyf.

Ont.

Ontmoet ons haest (kan 't uwe hoogheit dulden)

Met uw genâ; gedenk geen oude schulden;

Want van verdriet is ieder uitgeteert.

Verlos, verlos, Behouder Godt, ons heden.

En wees verzoent, wees voor altoos verbeden,

Ter liefde van uw' naeme, alom geëert.

Want waerom zou ons 't heidendom toeduwen,

Waer is uw Godt? neen, wreek, dat elk magh gruwen,

Voor ons gezicht, aen hun uw knechten bloet.

't Benaeut gekerm van ieder ryksgevangen

Beweege u; help halfdooden, vol verlangen,

Door uwen arm, die elk met kracht behoedt,

Vergeld, vergeld den nabuur zeven werven

Den smaet, dien hy uwe uitgekorene erven

En u verwaent heeft ingefchonken, Heer.

Zoo klinkt uw lof by ons, uw volk en schaepen,

Onze eeuwen door, en als we zyn ontslaepen,

Vereeuwigt dien ons nageslacht noch meer.

Almaghtige, sta dan van uwe boogen

Uw glinsterende en vlammenbraekende oogen

Op al den trots van uwen vyant neêr.

Zyn gruwlen zyn 't, die u tot wraek vermaenen;

Tot wraek van ons vergoten bloet en traenen.

Gy rept u reets, of zie ik mis? o Heer.

1686.

DE LXXX. HARPZANG.

Aertsherder van uw volk, die Jofefs stam, als schaepen,
Als teere lammers leidt, hoor met een naerstig oor

Z z z z 3

Naer

Naer onze klaghte, die uw godtheit niet laet slaepen ;
 En daeg eens blinkend uit het Cherubynkeoor ,
 Uit d' oude godtshutte op ; laet eens uwe almaght blyken
 Voor Josef's tweelingen en halsbroër Benjamin ,
 Getuigen, hoe uw hant de trotse koningryken
 Verneërde in Kanaän en Chams vervloekt gezin.
 Verschyn ons dan tot heil, uwe oude bontgenooren,
 O Godt, en breng ons, van uw heirbaen afgedwaelt,
 Op 's levens padt te recht. Want wat zoudt ge ons verstootten?
 Gun ons uw aenschyn, dat met heldre glanssen straelt.
 Zoo licht ons vrolyk toe de vryheit uit uw boogen.
 Hoe lang, hoe lang, o hoeft van aerd'sch en hemel'sch heir,
 Wendt gy van ons verdriet uwe albeschouwende oogen,
 En slaet door uwen rook onze offervlammen neër,
 In heete traenen weekt ge onze uitgegeete korsten,
 En traenen zyn de drank, die onzen drieling vult.
 Wy zyn de schimp, de haet der omgelege vorsten,
 En 't vyantlyk geweld braveert vast ons gedult.
 Verschyn dan ons tot heil; uwe oude bontgenooten,
 O hoeft van 't hemelheir, en breng ons, wyt verdwaelt,
 Op 's levens padt te recht. Want wat zoudt ge ons verstootten?
 Gun ons uw aenschyn, dat met heldre glanssen straelt.
 Zoo licht ons vrolyk toe de vryheit uit uw boogen ;
 Gy voert uw' wyngaert van Egiptes vruchtbren stroom
 Naer dit gewest, dat al zyn volk heeft uitgespogen,
 En plant dien nieulyks aen den wederzyd'schen zoom
 Der ryksriviere, die zyn wortels kooft besproeien,
 Waer mê hy gins en weër den gullen gront doorwoelt.
 Zyn graente ziet men als Godts kederboomen groeien,
 Terwyl het hoogh gebergt zyn schaduw dak gevoelt.
 Hy zoomt de Middelizee, en Edoms rooden oever
 Met rank en looten, en den kringklenden Eufraet.

Waer-

Waerom trekt gy zyn' muur, zyn' tuinmuur (wat staet droever?)

Om ver? waerom plukt elk, die langs zyn heining gaet?

't Ververlyk boschwyn roeit met snuit en bliksemstanden

Den wyngaert uit, en 't wilt weidt op zyn groente in 't ront.

Keer weêr, o Godt, zie neêr, (wat zoudt gelanger branden

In toren?) en bezoek uw' wyngaert op zyn' gront;

Voor al dien wynstok, die uw rechte hant zelf plantte,

En deeze scheut, die ge u ten dienste hebt gequeekt.

Die is gezengt, verbrandt en, toen 't geweld zich kantte,

Snoot omgewroet. 't is tyt, dat gy ons onheut wreekt.

Uw vyant sneuvel dan door uw rechtvaerdig schelden,

Uw bystant kroon' den man van uwe rechte hant,

Des menschen grootsten zoon, het hoofd der hemelhelden,

In zyne heerschappy van u gesterkt, geplant.

Zoo zullen wy niet meer van uwe heirbaen wyken,

Getrouste Godt, u trou en altyt onderdaen.

Behoê ons leven; dus bestreden, voor bezwyken.

Zoo roepen wy uw' naem in stille eerbiednisse aen.

Verschyn ons dan tot heil, uwe oude bontgendooten,

O hoofd van 't hemelheut, en breng ons, gansch verdwaelt,

Op's levenspadt te recht. Want wat zoudt ge ons verstoeten?

Gun ons uw aenschyn, dat met heldre glanssen straelt.

Zoo licht ons vrolyk toe de vryheit uit uw boogen,

Die al de traenen van onze oogen af zal droogen.

1687.

DAVIDS CXVII. HARPZANG.

AL't Heidendom verhef den Heer,
Zingt, alle volken, hem ter eer;

De-

Dewyl zyn goedertierenheit,
 Ten vollen op ons uitgebreidt,
 Met trouwe en waerheit nimmer ent
 In duizent duizent eeuwen kent.

1664.

D E C X X . H A R P Z A N G .

IK riep den Heer aen uit myn lyden,
 Was ik beangstigt in voortyden,
 En 't lustte hem met opene ooren
 Geduurigh myn gesmeek te hooren.
 Van valsche lippen, die steers liegen,
 Van tongen, die met lust bedriegen,
 Verlos my, red my, bidde ik, Heer,
 Dat haer vergift my nooit verteer':

Hoe dus aen 't sidderen, aen 't beeven?
 Wat kan de valsche tong u geeven?
 Wat kan ze u ramps of schâ toevoegen?
 Zy weet, ten hove met genoegten,
 Met lust gehoord, de pyl te scherpen;
 Die vorsten uit hun vuisten werpen;
 En stookt, daer niemant zich voor hoedt,
 Den smeulenden genevergloet.

Och! dat ik uit Godts regementen
 Gejaegt, als vreemdling, met de tenten
 Van Kedar eeuwich om moet zwerven!
 Hoe vreeze ik balling 's lants te sterven!
 Myn ziel, zoo flaeu te moê, zoo bange,
 Heeft och! gehuisvest al te lange

By

By menschen , die den vrê , 's lanfs best ,
En vrientschap haeten , als de pest.

Ik ben een man van enklen vrede ,
De vrede zelf ; maer schetst myn rede
Het nut der eendraght voor hunne oogen ,
Zy vallen straks aen 't ooreloogen .

1694.

DE CXXI. HARPZANG.

IK heffe om hoog myn oogen naer
't Onwankelbaer gebergt ,
Dat al myn krachten tergt.
Van waer verschynt myn hulp ? van waer ?
Die alles heeft geschapen ,
Is myn geweer en wapen.

Hy stiert , hy steeuwigt uwen voet ;
Uw hoeder is 't , genaekt
U slaeplost , die steeds waekt.
De Heer , die Israël behoedr ,
En gadeslaet rechtschapen ,
Zal sluimeren noch slaepen.

De Heer zal uw behoeder zyn ,
Uw schaduw , schilt en scherm
Aen uwen rechten arm ,
Op dat geen felle zonneschyn
By daege u roofte of braede ,
Noch 's nachts het maenlicht schaede.

A a a a a

De

De Heer hoedt u voor quaet op quaet,
 Hy hoedt uw eedle ziel,
 En zal u, hoe 't ook viel,
 Het zy gy in of buiten gaet,
 Voor allerlei gevaeren
 Ter eeuwigheit bewaeren.
 1694.

D E C X X I I . H A R P Z A N G .

IK ben verheugt in myn gemoet
 En in myn schik, nu groot en klein
 Om stryft my toeroept in 't gemeen;
 Wy gaen naer 't godtshuis, ras te voet,
 Jerusaleem, ons voeten staen
 In uwe poorten nu voortaan;
 Jerusaleem, gy vastgeboude
 En juistgevoegde koningstadt
 In alle uw leden, waerdigh, dat
 Uw burgery haer rust behoude.

Daer heen ziet elk de stammen gaen,
 Des Heeren erf, naer zyn bevel,
 't Getuigenis van Israël,
 Om voor zyn aengezicht te staen
 Met lofzang en belydenis:
 Daer staet de rechterstoel gewis,
 't Gestoelt van Davids huis, daer binnen.
 Bidt, wenscht Jerusaleem dan vrê
 En ryken zegen; wel hun mê,
 Die u steeds ongeveinst beminnen.

De vrê , de lieve vrede kroon^t
 Uw buitenvest en hoogen muur.
 De welvaert woone t'aller uur
 In uw palaizen , trots en schoon.
 Om myn verwantschap en geslacht ,
 Myn broêrs en vrienden , hoogh geacht
 En têer gelieft, wensche ik uw hoeken
 En winklen vrê; om 's Heeren hof,
 Weêrgalmende van 's Heeren lof,
 Zal ik altoos uw' zegen zoeken.
 1694.

D E C X X I I I . H A R P Z A N G .

TOt u, die zit, Heer, boven's hemels boog,
 Hef ik 't gezicht om hoog.
 Als knechten, die in weêrspoet en ellenden
 't Oog naer hun heeren wenden,
 Gelyk een maegt 't bedryf van haere vrouwe
 Bespiegelt, vol van rouwe,
 Staroogen wy op 's Heeren hant en arm,
 Tot dat hy zich erbarm'.
 Genade, o Heer, o onze Godt, genâ,
 Uw gunst koome ons te stâ;
 Ons, met den schimp tot braekens toe belaeden
 Van alle die ons smaeden:
 Ons ingewant heeft al te veel gezwolgen
 De smaetheit van 't verbolgen
 En zorgloos schuim, dat, weelderighen wrêer,
 Groeit in ons vinnigh leet.
 1694.

A a a a 2

D E

D E C X X I V . H A R P Z A N G .

NU volg', nu volg' my Isrel op dees' toon:
 Had niet Godt zelf zyn hullepnyke hant,
 Had niet Godt zelf zyn hullepnyke hant
 Ons van om hoog, zyn rykspalais, geboôn,
 Toen ieder mensch was tegen ons gekant;

Zy hadden, toen hun toren, als een gloer,
 Op ons ontstak, ons leevend ingeslikt;
 De woeste zee, waer voor de bootsman schrikt,
 Had over ons gestroomt met vollen vloet,
 En onze geest waere in dien stroom gestikt.

De zeegolf, stout in 't bruizen tegen 't strant,
 Had onze ziel gedompelt in haer nat.
 Lof zy den Heer, die, weldoens nimmer zat,
 Ons, als een roof, aen onzer haetren tant
 Niet overgeeft; wy zyn ontglipt te rat.

Wy zyn ontvloôn, tot 'svooglaers schande en spot,
 Zyn' loozen strik; de strik brak haest in twee;
 Wy, vränk en vry, ontvloogen hem in vrê.
 Alle onze hulp is in den naem van Godt,
 Den bouheer van den hemel, aerde en zee.

1694.

D E C X X V . H A R P Z A N G .

Die op den Heer met vast betrouwen
 Kloekhartigh blyven staen,

Die

Die zullen nooit vergaen ,
 Hun duurzaamheit altoos behouwen ,
 Als Zion, nooit van gront geweken ,
 En nooit bezweken.

Jerufalem , aen alle kanten
 Gesterkt door berg en rots ,
 Volduurt den tyt ten trots :
 Zoo legt zich Godt met zyn trauwanten
 Rontom zyn volk en legerbenden
 Tot aen 't volenden.

De staf, schelmachtigh aengegrepen,
 Rust niet op 's vroomen lot,
 Hem toegedeelt, van Godt,
 Op dat de vroomen, fel genepen,
 Zyn handen niet ten quaede uitstecke,
 Of los zich wreeke.

Wil, Heer, d'oprechte en goede sterken.
 Die wegen, slim en krom,
 Verkiezen, werpt Godt om
 Met alle, die het booze werken.
 Doch Israël, Godts legerstede,
 Volhardt in vrede.

1694.

DE CXXVI. HARPZANG.

T Oen Godt de ryksgevangenis
 Van Zion losbrak, schein gewis
 Die hoogtyt ons een enkle droom.
 De vreugt, de geesten wellekoom,

A a a a 3

En

En 's Heeren lof nooit moé gezongen,
 Vulde onzen mont en gladde tongen.
 Godt heeft, riep 't Heidendom beroert,
 Aen deeze iet zeldzaems uitgevoert.

Godt heeft (wie had het ooit gedacht ?)
 Voorwaer iet groots aen ons volbraght.
 Dies is ons hart na deezen tyt
 Ter goeder trouwe in hem verblydt.
 Maer, Heer, wiens weldaén nimmer missen,
 Wend nu ook onze vangkenissen,
 Gelyk op uwen wenk wel eer
 De Zuiderzeegolf nam haer keer.

De trouwe en vroome lantman, ziet
 Elk een, dat doorgaends met verdriet
 En traenen al zyn koren zaeit,
 Doch eindelyk met blyschap maeit.
 Die 't voedzaem graen met treurigh schreien
 In 't aerdryk werpt, getroost te beien
 Op winste, draegt ter goeder uur
 Zyn volle gerven in de schuur.

1694.

D E C X X V I I . H A R P Z A N G .

Indien de Heer zyn huis niet bout,
 Wordt al der bouliên arrebeit
 Vergeefs daer aen te kost geleit;
 Indien de Heer de stad niet houdt,
 Vergeefs is 't, dat men vroeg en spä
 Langs muur en wal op schiltwacht stae.

Waer

Wat baet, dat gy ten bedde uit ryft
 Voor 't kriecken van den dageraet,
 En waekt en braekt tot 's avonts laet,
 Met traenenbroot uw' honger spyft?
 Godt schenkt zyn vrienden slaep en rust,
 En in de rust al wat hun lust.

De kinders, ziet ai ziet, zyn 't pant,
 Des Heeren erfdeel, dat hy schenkt,
 Waer hem genade en liefde wenkt.
 De dochters aen een' andren kant,
 Des lichaems vruchten, 's moeders kroon,
 Zyn Godts vrywilligh liefdeloon.

De zoons, in friffche jeugt geteelt,
 Gelyken fchichten, die een helt,
 Een fchutter op zyn peezen stelt,
 Of met een arm en vuift, vereelt
 En dapper, uitschiet, dat de lucht
 Door 't vinnigh fnorren luidt en zucht.

Wel hem, die zyne pylbus heeft
 Dier gaeve en gladde pylen vol.
 Taft hem zyn vyant woest en dol
 Op 't lyf, men ziet niet, dat hy beeft,
 Terwyl van hun in 't poortgericht
 Nooit iemant fchaemroot wordt of zwicht.

1694.

DE CXXVIII. HARPZANG.

WEl hem, die godgenegen
 Den Heer ontziet en vreeft,

En

En wandelt in zyn wegen,
 Gerust en bly van geest.
 Het zal gewis gelukken,
 Al wat gy zaeit of ploegt;
 U nimmer weerspoet drukken;
 Gy vindt uw ziel vernoegt.

Uw vrou zal weeligh groeien,
 Uw huisvrou, schoon en kuifsch,
 En als een wynstok bloeien
 Ter zyde van uw huis.
 Uw dochters met uw zoonen,
 Olyvetelgen, frisch
 En jeugdigh, zullen kroonen
 Uw' welgelaeden disch.

Gewis dees milde zegen,
 Dees weldaet en noch meer
 Besproeien, als een regen,
 Elk diener van den Heer.
 Godt zal u, vroomme, zegnen
 Uit Zion zonder druk;
 En gy met vreugt bejeegnen
 Jerufalems geluk.

Gy zult, gelooft me alrede,
 Uw' neef en naneef zien,
 En Isrels vryen vrede,
 Waer voor de kryg moet vliên.

1694.

D E

DE CXXIX. HARPZANG.

M En heeft al vroeg van jongs af my gequelt
 En hart benaeut, klaegt Israël met reden,
 Men heeft myn jeugt, myne eerste jeugt geknelt,
 Onmenschyk wreet; doch kon my nooit vertreden.

De kouter van den vyantlyken ploeg
 Heeft tot op 't been myn' rugge doorgereden,
 En gins en weêr, terwyl ik alles droeg,
 Met voor op voor gekruist en doorgesneden.

De Heer, rechtvaardigh, en te lang getergt
 Ter wrake, heeft al 't touwerk afgehouden
 Van 't godloos rot. Die Zion, uw gebergt,
 Benyden, laet hun vlucht met schaemte aenschouwen.

Men zie ze als gras, dat op de daken groeit,
 En in de zon verdort, eer 't ooit van menschen
 Wordt uitgeplukt, of half is uitgebloeit,
 Voor ieders oog verwelken en verslenssen;

Als gras, waer mē geen maeier ooit zyn hant,
 Zyn grove hant, ten vollen kan stoffeeren,
 Noch zynen arm, die op het korenlant
 De gerven bindt, kan vullen voor zyn heeren:

Die onder 't werk zich nooit, Godt zegene u,
 Van reizigers, met blyfchap toe hoort spreken,
 Nooit wenschen hoort, Godt zegne uw' arbeit nu;
 In 's Heeren naem volduur' die onbezweken.

1694.

B b b b b

D E

D E C X X X. H A R P Z A N G.

UIt diepten, nooit beschenen,
 Betraelt van zon noch maen,
 Roepe ik met angstigh weenen
 U Heer, om noothulp aen.
 Ai koom myn stem verhooren
 En deerlyk hartewee,
 En leen aendachtige ooren;
 O Heer, aen myne bê.

Wilt gy ten oordeel treden,
 O Heer, en gadeslaen
 Myne onrechtvaerdigheden,
 Wie zal, wie kan bestaen?
 Maer gy scheldt uit genade
 Het schendigh misdryf quyt,
 Op dat men vroeg en spade
 U vreeze, wyt en zyt.

Ik stae den Heer te wachten;
 Myn geest verbeidt met lust;
 Zyn woort, zoo groot van krachten,
 Is myne hoope en rust.
 Myn ziel ziet met meer zorgen
 Naer Godt uit, dan de wacht,
 De heirwacht naer den morgen,
 Den morgen na de nacht.

Op Godt bouwe Isrel moedigh,
 En hou zyn gunst te râ.

By

By hem is overvloedigh
 Lyfsberging en genâ.
 Hy is 't, hy zelf, die grooten
 En kleenen uit hun leet
 Verloft, de stamgenooten,
 Van al wat onrecht heet.

1694.

D E C X X I. H A R P Z A N G.

IK draege, o Heer, myn hart niet hoog;
 Niet opgeblaezen is myn oog
 En ik vermeet my, t' onbedacht,
 Geen wondren boven myne maght.

Heb ik myn ziel, vol drifts, geen wet,
 Om Gode stil te zyn, gezet?
 'k Ben als een zuigeling verkleent,
 Een kint van 's moeders borst gespeent.

Gelyk een zuigeling, noch klein,
 Die 's moeders volle borst en speen
 Kan missen, vrolyk leeft en bly,
 Zoo leeft en zweeft myn ziel in my.

Blyf, Isrel, op den Heer voortaan
 Geruft en onverwrikbaer staen;
 Hoop nu op zyne majesteit
 En tot der eeuwen eeuwigheit.

1694.

B b b b 2

D E

DE CXXXII. HARPZANG.

Denk, Heer, aen David, denk aen't leet,
 Waer door hy schier is afgeslooft,
 Dat hem zyn ruste heeft berooft;
 Denk, wat zyn diegezworen eet
 Den Heere, Jakobs helt, belooft.

Koome ik in myn gespanne tent,
 Myn huis ooit op den dorpel trêen,
 Beklimme ik ooit myn legerstêen,
 Schenke ik myn oog, den slaep ontwent,
 De sluimring en myne oogelêen:

Eer myn gezagh een plaets bestelt,
 Daer Godt zyn vier en haertstê hou,
 En ik een hooge wooning bou:
 Voor Jakobs onverwinbren helt
 En zyne altoos stantvaste trou.

Wy hooren 't vrolyke gerucht
 Van haer in 't vruchtbaer Efrata:
 Wy volgen haer in 't boschvelt na,
 En vinden ze eindlyk, vry van vlucht
 En ballingschap, op Moria.

Wy gaen ten godtshuize in met lust,
 En buigen ons, gedweeg en zacht,
 Voor zyne voetbank. Sta met maght;
 Sta op, o Heer, tot uwe rust,
 Gy, en de Bontkist uwer kracht.

Ge

Gerechtigheit bekleede dicht
 En ryk uw heiligh priesterdom;
 Uw gunstling juiche blyde alom.
 Maek, dat om Davids wil 't gezicht
 Van uw' gezalfde nooit verftomm'.

De Heer zwoer David eenen eet,
 Dien hy ook nooit herroepen zal:
 Ik maek, dat na uw sterrefval
 Uw ryksstoel, van uw zaet bekleedt,
 Bezeten, steeuwigh staen en pal.

Bewaert uwe afkomst myn verbont
 En heilgetuignis en geboon
 Van spruit tot spruit, uw koningstroon:
 Blyft eeuwich (dit betuigt myn mont)
 Hun erfbezit van zoon tot zoon.

De Heer is 't, wiens begeerte en lust
 Den Zions heuvel, los noch broos,
 Tot zyn palais van outs verkoos:
 Dit 's myn verblyf, zegt hy, en rust;
 Hier zal ik wonen voor altoos.

Hier zegne ik ryklyk zynen kost,
 Hier spyft myn graen zyne arme alom;
 Myn heil bekleedt al 't priesterdom;
 Men hoort zyn heil'gen, wel gedoft,
 Vol blyschaps juichen, drom by drom.

Hier ryft voor Davids aengezicht,
 Een maghtigh horen, als een spruit,
 Ten afgehouden stamboome uit,
 En myn' gezalfde een lamp, die licht,
 Tot dat de tyt haer renperk sluit.

B b b b b 3

Zyn

Zyn' bittren vyant, hoe verwoedt,
 Hoe vol van opgeblaezen toon,
 Zal ik met onverduwbren hoon
 Bekleên: op hem, steeds wel gemoedt,
 Bloeit eeuwigh zyn onwelkbre kroon.

1694.

DE CXXXIII. HARPZANG.

AI zie, hoe goet, hoe lieflyk is t'aenschouwen,
 Dat broeders in de heilige gebouwen
 Tot een bedryf zyn faem vergaert.
 Dat leven is als d' oli, die, op 't hoofd
 Milt uitgestort, den eêlsten geur verdooft,
 Van 't heiligh hoofd vloeit in den baert;

Aärons baert, waer uit die nedervloeide,
 En, vol van geur, een' balsengeur, besproeide
 Den laegsten zoom van 't priesterkleet.
 Dus daelt de dau, als zilver, drop by drop,
 Alle avonden op Hermons hoogen top
 En Zions heuvels, wyt en breed.

Deeze eendraght is de Heer altoos genegen;
 Hy schenkt aldaer met vollen last den zegen
 En 't licht, dat van geen uitgaen weet.

1694.

DE CXXXIV. HARPZANG.

WEl aen, die 's Heeren knechten zyt,
 En daghen nacht, hem toegewydt,

Staet

Staet in zyn hof, belydt te zaem
Uw meesters, 's Heeren grooten naem.

Heft met een neêrgeflagen oog
Gewyde handen op om hoog
Naer 't allerwaerdigst heiligdom:
Bazuint hem lofzang, nimmer stom.

De Heer, die aerde en hemel schiep,
En wat niet was ten wezen riep,
Schenke u zyn' zegen, als een' schat,
Uit Zion; zyne koningstadt.

1694.

DE CXXXV. HARPZANG.

Looft den Heer, verheft zyn' naem,
Looft den Heer, die al te zaem
Staet in 's Heeren heiligh hof,
Als zyn knechten; hier is stof.
Looft den Heer, die 't voorpoortael
Gâslaet van Godts binnenzael.

Looft den Heer; de Heer is goet.
Zingt zyn naem; zyn naem is zoet
En beminlyk. hy verkoos
Jakob, Isaks telg, altoos.
Israël koos onze Godt
Tot zyn eigendom en lot.

Ik bevond, weet, weet gewis,
Dat de Heer verheven is

Bo-

Bovenal het godendom ;
 Onze huisheer , die alom
 Werkt in hemel , aerde en stil
 In den afgront , wat hy wil :

Die van 's aerdryks uiterste ent
 Dampen voert om hoog , en wendt
 Bliksemstrael en wederlicht
 In een' regen , sterk en dicht ;
 Die uit zyn' trezoor den wint
 Voortbrengt , yvrigh en gezwint :

Die alle eerstgeboorten vroeg
 Der Egiptenaeren sloeg
 Van den mensche tot het vee :
 Die , daer gy 't van stê tot stê
 Zaegt , o Nylstroom , tekens wrocht
 En veel wondren , nooit bedocht ,

Tegens Faro , en zyn hof :
 Die veel strydbre volken trof ,
 Sterke vorsten vlug ter hant ,
 Afmaekte , en versloeg in 't zant
 't Amorytisch hooft , en noch
 Bazans grooten koning Og :

Die ook al de ryken van
 't Milt gezegent Kanaän
 Overweldigde op een' sprongk ,
 Zyn gewest by lot verschonk ,
 En ten erfdeel van toen af
 Isrel zynen volke gaf .

Heer

Heer, uw naem verduurt gewis
 d' Eeuwen; uw gedachtenis,
 Heer, volduurt van stam tot stam.
 Godt, die 't volk ten harte nam,
 Zal 't beschermen door 't gerecht,
 En bedaeren om zyn' knecht.

d' Afgoôn van al 't heidendom,
 Gout en zilver, plomp en stom,
 's Menschen handenwerk en vont,
 Spreken niet met hunnen mont;
 En hun oog ontbeert gezicht;
 't Een en ander oor is dicht.

In hun mont is aêm noch geest,
 Noch geluit in 't minst of meest.
 Die ze giet of ook te pryk
 Zet op 't koor, is hun gelyk,
 En die op hun hôpe bout,
 Of deeze ydelheên betrou.

Heiligh stamhuis, Israël,
 Looft den Heer naer zyn bevel.
 Looft, Aärons out geslacht,
 Looft den Heer met alle maght.
 Levies vroomme afkomeling,
 Looft den Heer voor ieder ding.

Looft den Heer ook minst en meest,
 Die den Heer ontziet en vrees.
 Ifrels Godt, die huis en haert
 Te Jerusaleem bewaert,
 Zy gezegent uit zyn slot
 Zion. Looft den Heer uw' Godt.

D E C X X X V I . H A R P Z A N G .

Doet den Heer' belydenis,
 Dat hy goet en gunstigh is,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Doet den Godt belydenis,
 Die de Godt der goden is,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Doet den Heer belydenis,
 Die de Heer der heeren is,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die alleen en onbeperkt
 Groote ontelbre wondren werkt,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die den hemel met verstant
 Heeft gemaect aen allen kant,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die op 's waters vlakken gront
 't Aerdryk uitspande in zyn ront,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die

Die het een en ander licht,
 Groot en werkzaam, heeft gesticht,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

't Zonnelicht, om met ontzagh
 Te beheerschen al den dagh,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Maen en starren, die by nacht
 Op haer ronde gaen en wacht,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die d' Egiptenaers al vroeg
 In hunne eerstgeboorten floeg,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die ook Isrel, fel beroert,
 Uit hun midden heeft gevoert,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Met een sterke hant, zyn scherm,
 En een' uitgestrekten arm,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die de schelfzee, sterk van drift,
 In gedeelten heeft geschift,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

C c c c c 2

Die

Isrel ook in veiligheid
 Door de droogte heeft geleidt,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die in Edoms roode meir
 Faro neêrstorte en zyn heir,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die zyn volk, gehardt en fris,
 Leidde door de wildernis,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die de vorsten heeft vernielt,
 Sterke koningen ontzielt,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Sihon, 's Amoryten vorst,
 Og, die Bazans rykskroon torst,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die aen andren, hun tot straf,
 Hun gewest ten erve gaf,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Gaf ten erve aen Israël
 Zynen knecht naer 't raetbestel,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die

Die ons van des vyants maght
 Heeft in vrydom uitgebraght,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Die ook zonder onderscheit
 Ieder vleesch zyn broot bereidt,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

Doet den Heer' belydenis,
 Die de Godt der heemlen is,
 Want tot d' eeuwigheit verbreidt
 Zich zyn goedertierenheit.

1699.

DE CXXXVII. HARPZANG.

Wÿ zaten gins by d' afgeleide grachten
 En stroomen van out Babel, en gedachten
 Aen Zion en zyn godtshuis met geweent.
 Ook hebben wy aen wilgen rontom heen
 De harpen, nu ontsnaert, en geen gezangen
 Meer speelende, weemoedigh opgehangen.

Daer vergden zy, die ons gevangens boeiden,
 Ons het gezang, die in ons huilen groeiden,
 De blyfchap af. zing ons het Zions liet,
 Was hunne tael; ons antwoordt in 't verdriet:
 Hoe zouden wy des Heeren lofzang zingen,
 In dit geweste, een lant der vreemdelingen?

C c c c c 3

Zoo

Zoo ik u ooit te reukeloos vergeete,
 Jerufalem, Godts rykspalais, zoo weete
 Myn rechte hant nooit iet meer van zich zelf.
 Myn tonge kleeve ook aen myn montgewelf,
 Zoo ik u niet gedenke (wat me ook treffe)
 En boven 't hoofd van al myn vreugt verheffe.

Gedenk, o Heer, betael aen Edoms zoonen,
 Te vinnigh om uw erfvolk te verfchoonen,
 Jerufalem en zynen dagh; zoo wreet,
 Wanneer elk riep, ontbloot het van zyn kleer,
 Ontbloot het van zyn veften en gebouwen,
 Om met vermaek zyn' bodem aen te fchouwen.

Och, Babel, hoe wil u 't verwoeften krenken!
 Wel hem, die u met woeker in zal fchenken
 Uw godloos en onmenfchelyk bedryf.
 Wel hem ook, die, van harte en voorhoofd ftyf,
 Uw kinders van hun moeders borft durft rukken,
 En 't bekkeneel op rotfen klinkt aen ftrukken.

1699.

DE CXXXVIII. HARPZANG.

IK zal uit al myn harte, o Heer,
 Uw lof en eer
 Stantvast belyden;
 Daer goden tegenwoordigh zyn,
 Met blyfchap myn
 Gezang u wyden.

Ook

Ook buige ik my naer 't heiligdom,
Uw rykshof, om
Uw' naem te roemen,
Om uw genade en waerheit, faem
Elk aengenaem,
Van elk te noemen.

Meer dan uw' naem, tot nu gehoort,
Hebt gy uw woort
Verhoogt, verheven.
Gy quaemt my antwoord, als ik riep,
In angften diep
Gezonken, geeven.
Gy maekt my stout; myn ziel, met maght
Gesterkt, heeft kracht.
U zal vereeren,
Wie ooit uit uwen mōnt uw woort
Heeft aengehoort
Der wereltheeren.

Zy zullen zetten op Godts wegh
Met overlegh
Uitheemsche wyzen.
Want 's Heeren groote heerlykheit
Is wyt verbreidt,
Van elk te pryzen.
De Heer zit boven maten hoog,
En kan door 't oog
Al 't laege ontdekken,
En wat verheven is kent hy,
Als van naby,
Van verre plekken.

Gy,

Gy, gy, verkeere ik in gevaer,
 Benaeut en zwaer,
 Verquikt myn leven.
 Wanneer myn vyants gramschap brandt,
 Zendt gy uw hant,
 Om my t' omgeeven.
 Uw rechte hant, Heer, maekt my vry.
 Godt legt aen my
 Zich gansch te koste.
 Verlaet nooit, Heer, uw handenwerk
 (Uw gunst duurt sterk)
 . Voor uw verlosste.
 1699.

A G U R S G E B E D T.

Laet my van uw genâ twee dingen, Heer, verwerven,
 Die ik van u altyt begeert heb, voor myn sterven.
 Afgodische ydelheit en valsche logentael
 Keer van uw' dienstknecht af: met armoë, bang en schrael,
 Bezoek my niet, noch met geweld van aerdsche goeden.
 Laet my uw milde hant, die 't al verzaedt, slechts voeden
 Met myn bescheiden deel en toegewogen broot,
 Op dat ik, weelderigh en walgend van te groot
 Een' overvloed, u niet verzaeke in eenen deele;
 En vraeg', wie is de Heer? of niemant ook besteele,
 Zoo me ooit benaetheit van een bittere armoë praem',
 Of u onteere, o Godt, en uw' gevreesden naem.

1668.

MA

M A R I A E S L O F Z A N G .

M Yn ziel verheft den Heer,
 En huppelt bly, om d'eer
 Van Godt, myn heil, t'ontvouwen.
 Het heeft hem niet mishaeft
 Den ootmoet van een maegt,
 Zyn dienstmaegt, aen te schouwen.

Hier over zullen my
 Alle eeuwen, even bly,
 Van nu aen zaligh noemen;
 En 't wonderstuk, van Godt
 In my volwrocht, myn lot,
 Verheerlyken en roemen.

Hy (heiligh in zyn' naem,
 Van alle s'chepsels saem,
 Doch nooit genoegh volprezen)
 Breidt zyne gunsten uit,
 Altoos van spruit tot spruit,
 Op alle, die hem vreezen.

Zyn arm, met kracht geroert,
 Heeft wondren uitgevoert,
 De dolle d'wingelanden,
 Met al hun boos geweld,
 Verstrooit en neergevelt,
 Gemaeft tot spot en schanden.

Hy heeft der trotsen pracht
 Verbryzelt, en met maght

D d d d d

Uit

Uit hunnen troon geklonken;
 De needrigen uit flyk
 En stof der aerde in 't ryk
 Verheven, dat ze blonken.

Godt heeft met volle maet
 Zyn hongrigh volk verzaedt,
 De vrekken, ryk, en maghtigh,
 In armoê laeten gaen;
 Hy neemt zyn' erfzoon, (aen
 Zyn gunst op nieus gedachtigh)

Zyn Ifrel in 't verbont,
 Zoo heiligh van zyn' mont,
 Veele eeuwen van te vooren,
 Aen grootvaêr Abraham,
 En zynen vruchtbren ftam,
 Bezegelt en bezworen.

1664.

S I M E O N S L O F Z A N G .

N U zendt ge uw' dienstknecht voort
 In vré, Heer, naer uw woort,
 Dat nooit uw' mont berout heeft,
 Na dat myn krank gezicht,
 Van u in 't ent verlicht,
 Uw zaligheid befchout heeft;

Uw grootfte zaligheid,
 Van uwe hant bereidt

In

In 't aenzicht aller volken,
 Een zon, die Heidnen licht,
 En Ifrels stammen flicht,
 Verheerlykt tot de wolken,
 1664.

H E R D E R S K O U T
 T U S S C H E N

LEVI, RUBEN, REBEKKA, SALOME,

Over de geboorte van Jefus Christus.

Lev. **A** Engenaeme Rebekke,
 Wel aen, met Salome lustigh aen 'r zingen,
 Lieflyk daelen en springen.
 Neef Ruben zal, zoo ik zyn' yver wekke,
 Vrolyk en onverbolgen,
 Uw toonen volgen,
 En aen de fluit schakeeren,
 't Nieugeboren: // : // : Kint ter eeren.

Rebek. Salome, myn gespeeltje,
 O puikje van het velt, laeten we beide
 By den stroom, daer ik weide,
 Ick met myn heesch, gy met uw lieflyk keeltje
 Zingen van deezen Heilant,
 Dat bosch en weilant
 Op dees geboortepfalmen
 Bly en helder: // : // : wedergalmen.

D d d d d 2

Sal.

Sal. Lieve spruitje der vaderen,
 Uit Davids stamme, die d' uiterste tyden
 Zult door uw komst verblyden;
 O hemelsch kint, groei in uw vleesch en aderen,
 Om gansch Juda, geschonnen
 En overwonnen,
 Met zyn gebergt en bosschen
 Van den dwinglant:/// ://: te verlossen.

Rebek. Weidt dan, weidt, lieve lammers,
 En volgt uw moeders tredt onder het graezen,
 Zonder schrik en verbaezen,
 Ik zal aen u niet meer verdriets noch jammers
 Door den krygsman beleeven,
 Noch u, gedreven
 Aen zyn geweer, zien braeden,
 Om zyn' honger:/// ://: te verzaeden.

Rub. Simpler schaep, dan uw schaepen,
 Godts mont belooft geen' vorst, wiens heerschappye
 Juda van dwinglandye
 Zuiveren zal door zyn geweer en wapen:
 Maer de hel, trots te moede,
 Slaen met zyn roede,
 Om van zyn slavernyen
 d' Uitverkoorne:/// ://: te bevryen.

Lev. Deezes prinsfen geboorte,
 Die ons de luchtgezant met zyne reien,
 Onder 't weêrlicht der weien,
 Kondigde, sluit vrederyk d' oorlogspoorte,
 Om tot heil der Hebreuwen,
 Deeze yzere eeuwen,

En wat ons dreigt te plaegen,
Als de schimmen://: ://: te verjaegen.

Rebek. Ryft dan, zalige daegen,
Door Godts profeet, die ons Messias spelde,
En naer 't leven voorstelde,
Klaer toegezeit, als eene maegt zou draegen,
En Emmanuël baeren,
Die in zyn jaeren
Met allerhande zeeqnen
Al het aerdryk ://: ://: zou bejeegnen.

Reb. Weidt dan geitjes in vrede,
Weidt weeligh aen de beek en koele bronnen,
Van den heuvel geronnen,
Terwyl myn geest voor myn verhoorde bede,
Godt geruft, zonder kommer,
En in den lommer
Des beukebooms magh danken,
En verheffen://: ://: op myn klanken.

Rub. Waerlyk, o herderinne,
Godt schonk ons deeze rust en goede tyden,
Die een' ieder verblyden,
Met zynen Zoon, die, nu gedaelt uit minne,
Al de smetten der boosheit,
En goddeloosheit
En wat 'er is misdreven,
Uit zal wiffchen ://: ://: en vergeeven.

Sal. Schoone dagh, zonder wolken!
Al 't aerdryk, uitgeleert in hemelkennis,
Zonder laster of schennis;
Zoekt 's Heeren berg, daer duizent vreemde volken

D d d d d 3

Jes-

Jeſſes ſtam, de baniere,
 Vol van den viere,
 En zyne min bevrægen,

Om hem t' eeren: ://://: al hun dagen.

Lev. Zoekt ook, lantsliên, uw broeder,
 Helaes! een' vreemdeling, of onbekenden
 Van 's werelts uiterſte enden,
 In Bethlehem, het ſtamhuis zyner moeder,
 In een hutte verſchooven,
 Dien 't hof der hoven,
 En alle Serafinnen

Dienen, eeren://: ://: en beminnen.

Rebek. Zoek ook, zoek, Joodsche joffer,
 In deezen donkren ſtal uwen beminden,
 In een kribbe te vinden:
 Trê goetsmoets in met zuiver maegdenoffer,
 Om hem, flæu door het quynen
 In minnepynen,
 Die zynen geest verſtikken,
 Door uw ſchoonheit://: ://: te verquikken.

Rub. Stoor u niet aen zyn wooning,
 O koſtle jofferſchap, daer geene kroonen,
 Geene ſkepters, noch troonen
 Schitteren in eene overdaedige krooning.
 Deezen vorſt, dees ſieraeden
 Melden Gods blaeden
 In zyne profesyen,
 En geene aerdsche://: ://: heerſchappyn.

Sal. Groei, o groote behoeder,
 En langverwachte telg uit Davids ſtamme!

Fakkel van myne vlamme :
 Groei, kleinste zoon der allergrootste moeder,
 Schenk ons, van u verdadigt,
 En begenadigt,
 Daer we luidskeels om schreeuwen,
 De beloofde://: ://: zegeneeuwen.

Reb. 'k Zie het wilt aller wegen
 Zyn' ongetoomden aert willigh uitschudden,
 En den wolf by de kudden
 Rusten, op 't velt tot geen en roof genegen;
 'k Zie de beeren by koeien
 Weiden en loeien,
 Met vreugt elkandre streelen,
 Bly en vredigh://: ://: onder 't speelen.

Lev. O eeuwen, vol van lusten!
 d'Os, met den leeu geweidt van eenen hoeder,
 Eeten eenerlei voeder,
 Luiperden zien we by de geiten rusten,
 Kinders de slangen streelen,
 En loopen speelen,
 Daer in verhole kuilen
 Basilisk en ://: ://: zich verschuilen.

Rub. Groei, o hemelsche koning,
 En trouste herder, die voor uwe schaepen
 't Leven waegt, breng ons knaepen
 Gunstigh op 't spoor, naer uwe kooi en wooning,
 Daer wy met hemelreien
 In uwe weien
 En bronnen ons verlusten,
 En verzaeden://: ://: zonder rusten.

1664.

G E-

G E D A C H T E N
 B T J E S U S K R I B B E .

Kleen kribbeken, gezegent hout,
 Verachte rykstoel; slechte wooning
 Van hem, die 't aerdryk heeft gebout,
 Godts Zoon, en Godts gezalfden koning,

Kleen kribbeken, gezegent hout,
 Kost gy uw' eigen zegen kennen,
 Gy roemde hemelhoogh en stout,
 En zweefde op duizent vlugge pennen.

Doch, kribbeken, gezegent hout,
 Gy ryft op myn gezang en nooten,
 Zoo hoogh, als Libans dennewout,
 Waer uit gy eerstmael zyt gesproten.

Kleen kribbeken, gezegent hout,
 Door 't lot, aen u te beurt gevallen,
 U is de zorge toebetrout
 Van hem, die zorgt voor ons en allen.

U, kribbeken, gezegent hout,
 Is d' allerdierbaerste der schatten,
 Als in een schatkist, ryk volbout,
 Vergunt in uwen schoot te vatten,

Ons, kribbeken, gezegent hout,
 Gy kunt weetgierigen meer leeren,
 Dan hun de zedekunst ontvout,
 Schoon ze onder 's meesters tucht verkeerren.

Klein

Kleen kribbeken, gezegent hout,
 Gy leert my hovaerdy verdoemen,
 En myn gemoet, eerst trots en stout,
 In Godt en zyne kribbe roemen.

Kleen kribbeken, gezegent hout,
 Gy leert my wulpsche wellust staeken,
 (Terwyl myn oog u styf beschout)
 En alle dertelheit verzaeken.

Kleen kribbeken, gezegent hout,
 Gy toont my Jesus slavernyen,
 Om my van 't maghtige gewout
 Van hel en afgront te bevryen.

O kribbeken, gezegent hout,
 Myn ziel verlangt by u te rusten,
 En zich in 't kint, u toebetrouwt,
 En zyne liefde te verlusten.

1664.

HEILIGE BEDENKINGEN

OP DE TRAEKEN VAN

J E S U S A E N Z Y N K R U I S.

OP, op, op, verlore schaepen,
 Naer 't vervloekt en heilzaam kruis,
 Daer de bouheer van dit huis,
 Die de werelt heeft geschapen,
 U herroept door zyne stem
 Naer Godts stadt, Jerusaleem.

Laet, ai laet zyn stem u streelen,
 En, gemengelt onder een,

F f f f f

Met

Met zyn traen uw boezem kneên;
 Laet hem u uw hart ontsteelen,
 Of verwonden door zyn oog,
 Eenen traenebron, nooit droog.

Zie, ai zie, die duivenoogen,
 Om uw eeuwigh heil begaen,
 Dik gezwollen door getraen,
 Met een droeve wolk betogen,
 En, als 't licht van 's hemels trans,
 Bleek ontluifert van hun glans.

Schreit ge dan noch myne oogen,
 Daer uw Heilant, root beschreit,
 Godt om uwen welstant vleit,
 Ongevoeligh, onbewogen,
 En door geenen druk of smart
 Diep getroffen aen het hart?

Stort, myn ziel, stort gantsche plaffen
 Uit den bronaêr van uw oog,
 Nimmer uitgeput noch droog,
 Om de vlekken af te wasschen
 Van dat lieflyk aengezicht,
 Dat al 't aerdryk bly verlicht.

Neen, myn ziel; hou deeze traenen,
 Dierbrê traenen, vry te râ
 Tegen 's hemels ongenâ,
 Die Godt om vergifnis maenen,
 Als ik hem dit schoon kristal
 Aen zyn voeten leggen zal.

Daelt dan, geeften, daelt, o Englen,
 Daelt, en helpt me deezen schat

Van-

Vangen op een roozebladt;
 En den Vader kranffen strenglen
 Uit de traenen van zyn' Zoon,
 Beste perlen aen zyn kroon.
 Eêl gefteente, dierbre traenen,
 Manna, uit de lucht gedour,
 Smeltende, als u 't licht befchout,
 Van dees zonne, nu aen 't taenen,
 Gy zyt geeften van het bloet,
 Daer de Heilant my mê voet.
 Onwaerdeerbare, dierbre traenen,
 Vochtigh vier, dat elk verbrandt,
 En verteert myn ingewant;
 Gy, gy, kunt den wegh beft baenen
 Tot myn vredewenfch en vreugt,
 En oneindige geneugt,
 Traenen, hart, als diamanten,
 Gy kunt diamanten kneên,
 Gy zyt fterker, dan gebeên,
 Gy durft uwen standert planten
 Tegens Godt en zyne kroon,
 En dwingt hem op zynen troon,
 Ik zal u verzamelt brengen,
 Onwaerdeerbare, kostle fchat,
 In een flecht en aerden vat.
 Jesus zal het wel gehengen,
 Dat gy, dochters van zyn fmart,
 Ruft in zyne kerk, myn hart.
 Wees myn ziel, wees dan te veden,
 Als u d' afgront lagen leit

F f f f f 2

In

In uw zeeke zaligheid.
 Jesus heeft voor u gebeden,
 En een kint van zulk getraen
 Kan noch nu noch ooit vergaen.

1664.

M O R G E N Z A N G .

MYn ziel verheft Godts eer,
 Verheerlykt haeren Heer,
 Die 't hemelsch licht, 't onnaekbaer licht, bewoont,
 Van majesteit en heldren glans gekroont.

De zuivre troonwacht knielt

Voor zyne straelen,

Daer een onbezielt

En zichtbaer licht niet by kan haelen,

Zing dan uwen heer,

Myn ziel, met keer op keer.

't Heelal begint een wys,

Een' uchtentzang, ten prys

Des zegenaers, dat d'aerde wedergalm',

Op 't heiligh liet, dien algemeenen psalm.

De vooglezang, aen 't licht

Der zonne ontfteeken,

Die in elks gezicht

Met gloet en vlammen door kooft breeken,

Treedt met haer geluit

Den mensch, Godts beelt, voor uit.

De nachtegael, zoo eel

Van stemme, huwt haer keel

Aen

Aen 't morgenliet van 't zingende geboomt,
 Waer langs een beek met zachte scheutjes stroomt.

De leeuwkerk, vroeg om hoog,
 Speelt op haer gorgel,
 Boven ieders oog,
 Natuurlyk, als een fluit of orgel,
 Gode alleen ter eer,
 En groet hem keer op keer.

Een Oostersche olifant
 Aenbidt den Godt van 't lant,
 d' Alvoënde zon, en valt op 't aengezicht
 Alle uchtrents neêr, voor 't onbegryplyk licht.

Myn geest, noch vast aen 't stof,
 Kan quaelyk ryzen
 Naer het hemelsch hof,
 Om Godt naer eisch en wensch te pryzen,
 En myn hart en toon
 Te vlcchten tot een kroon.

O albezielend licht,
 Ontfang myn morgendicht
 En teêr gemoet, dat naer u gloeit en blaekt;
 O zuiver oog, dat over 't aerdryk waekt,

Ik leg myn offer neêr
 Voor uwe voeten,
 Geenen ram of weer;
 Maer lofgezangen, die u groeten
 Door de wolken heen,
 O oirsprong van 't gemeen.

Ai zegen dan myn flaeu
 En zwak begin, als daeu,

F f f f f 3

Alle

Alle uchtents versich gevallen uit de locht,
 Het gras en kruit besproeit met heilzaam vocht.

Gy schiept me naer uw beelt,
 O heiligh wezen,
 Eer ik wierd misreelt,
 En van de helsche slang beleezen,
 En, en van zin berooft,
 Den doot at met het ooft.

Misdeelt dan van vernuft,
 Dat blind in 't hemelsch suft,
 Volgde ik myn' wil en booze lust met lust,
 En liep de helle in haeren muil gerust
 Tot dat Godts Zoon, de zoon
 Van duizent volken,
 Die myn vlam begon,
 Gezeten boven lucht en wolken,
 Toen ik reukloos liep,
 My op Godts heirbaen riep.

O Jesus, o! wiens glans
 Den hemel en zyn' trans
 Een licht verstrekt, dat eeuwich helder daegt,
 Daer Godts palais en Zion moet op draegt,
 Verheerlyk met uw lamp
 Myn hart, dat duister
 En van helschen damp
 Benevelt zit, en zonder luister,
 Daer steeds nacht op nacht
 My in een' dootslaep braght.

Uw geest bevochtig' my,
 Alle uchtents even bly,

Met

Met dat, die, 's daegs van uwe toorts bestraelt,
Ten hemel vlieg', van waer ze quam gedaelt.

Myn ziel dan, die nu zucht,
Zal, milt gezegent,
Draegen vrucht op vrucht,
Na zonneshyn van pas beregent,
En met overvloet
Jaer in jaer uit gevoedt.

'k Zal endlyk door uw licht,
Dat duizent vlammen sticht,
Gelyk een fenix van 't Arabifch wout
Op 't lykbedde, uit kaneel en mirt volbout,
Met schooner pluim en glans,
Dan ooit verrezen,
Door den starretrans
Triomfe zingen zonder vreezen
Daer de vreugt geen ent
In duizent eeuwen kent.

1664.

A V O N T Z A N G.

GRoote Godtheit, wiens gezicht
Uwen hemel met zyn werken,
Uwen aerdkloot in zyn perken
Al bespiegelde voor 't licht,
Eer het nieu geschapen duifter
Al den baiert had bedekt,
En een ongeziene luifter
Uit den afgront was gewekt;

Sla

Sla uw albewaekend oog,
 Dat myn' ruwen klomp beschoude,
 Eer uw rechte hant my boude,
 Op uw' dienstknecht van om hoog;
 Hy zal zich aen u betrouwen,
 In de naerste nacht vol moers,
 Zoo gy wilt de schiltwacht houwen
 Om zyn stille legerkoets.

Herder van uw Israël,
 Die uw' Josef trou geleidde
 Door een wildernis en weide
 Zonder graen of waterwel,
 Waerom zoudt ge ook nu niet waeken?
 't Lustte uw liefde myne ziel
 U ten eigendom te maeken
 Met het lichaem, daer ze in viel.

Zy behoort ook tot het volk,
 Dat uw gunst heeft uitgekoren,
 Eer 't gebergte was geboren,
 Eer de zwangergaende wolk
 Op den aerdboom had geregent.
 En uw diebre heilgenâ
 Heeft ze door den tyt gezegent
 In den Christus vroeg en spä.

Laet dan uw getrouwe zorg,
 Waer op al wat leeft magh slaepen,
 Zyn my scheutvry schilt en wapen.
 Sluit my in den wagenborg
 Van uw hemelregementen;
 Laet die naerstigh staen ter wacht

Tegens 's afgronts legertenten,
Schrik van duifternisse en nacht.

Stier ook myn' gezwinden geeft,
Die het schepseldom doorwandelt,
En van alle stoffen handelt
Naer zyn kennis, minst of meest,
Dat hy zich niet los bezondig',
Van zich zelve onbewuft,
Maer ook steeds uw' lof verkondig',
Daer hy met het lichaem rust.

En, verquikt hy zich door droom,
Enkle en ydle herffenbeelden,
Die zyn nagedachten teelden,
Hou dees speelevaart in toom.
Droomen zyn getuigenissen,
Dat hy door 'uw goetheit leeft,
Dat zyn wezen niet zal missen,
Schoon het lichaem hem begeeft.

Dek voor uwe majesteit
Deezen nacht myn snoode zonden,
Als nu 't aerdryk legt gewonden
In een naere donkerheit.
Laet ze my ten geenem tyde
Scheiden van uw aengezicht,
Steeds genaderyk, steeds blyde
Voor uw zaet, en vol van licht.

Als ik dan hebbe uitgeruft,
En myn nachtslaep is ten ende,
Laet niet toe, dat ik my wende
Op de pluimen naer myn lust;

G g g g g

Laet

B Y B E L P O È Z Y.

Laet my fris en vrolyk ryzen
 Met den blyden morgenstont,
 En myn' trouwen Schepper pryzen
 Naer den eisch met hart en mont.

Laet me tot myn daeglyksch werk
 Met vernieude krachten keeren,
 En uwe alvolmaektheën eeren
 In uwe uitverkore kerk.
 Laet me leeven in de waerheit
 Van uw aenschyn, 't eeuwigh licht,
 Dat, zoo ryk van heil en waerheit.
 Endloos aerde en hemel sticht.

Gunt me uw goetheit dees genâ,
 Dat ik voor myn doot ontwaeke,
 En van 't bedde in 't graf niet raeke,
 'k Zal myn dierbren tyt te râ
 Houden uwen naem ter eere,
 Tot dat ik hebbe uitgedient,
 En van myn' algoeden heere
 Worde ontfangen, als een vrient.

Hier op legge ik 't lichaem neêr,
 En zette in uw trouwe handen
 Een der allerdierste panden,
 Mynen geest, almaghtigh Heer;
 Hier op zal ik u verbeiden
 En uw komst, o bruidegom,
 Van uw liefde nooit te scheiden,
 Kom, Heer Jesus, kom, ai kom.

1664.

A. MOO-

A. M O O N E N S
VERTAELINGEN.

A. M O O N E N S V E R T A E L I N G E N .

B Y S C H R I F T E N

V A N E E N

J E S U Y T V A N P A R Y S E N V I E R N E D E R - L A N T S C H E D I C H T E R E N O V E R D E N B R I T A N N I S C H E N T O G H T V A N Z Y N E H O O G H E I T .

B Y S C H R I F T .

EEn godloos Schoonzoon taft met kryg zyn Schoonvaër aen,
De Neef flypt op den hals des Ooms zyn trouloos zwaert.
Ontelbre kielen zyn 't, die 't watervlak beslaen ;
De vloot zucht, zwaer belast van krygslîên, in haer vaert,
Hy rooft al by zich zelf den fchat van 't ryk gewest,
En ryksstaf, root geverwt in 't bloet van zyn verwant.
Dwaes is hy, wie hier toe hoop op de godtheit vest,
En dat die 't schelmstuk ooit zal kroonen met haer hant.
Een felle tegenwint verheft zich tot de wrack,
't Rechtvaerdige onweër floopt de godtvergeete vloot.
Dees zinken in den vloet, dees sneuven op de haek,
Of bergen met hun hoofd het lyf ter naeuwer noot.
Ga nu, o trotsfe, en steun op Hollant in uw tochten.
Voor uwen Schoonvaër wordt van wint en zec gevochten.

G g g g 3

I. ANT-

I. A N T W O O R T . .

Wat schendt, verwaten-hoofd, uw vinnig bekeldicht
 De vloot des Bataviërs en 's Prinzen heiligen tocht?
 En droomt van grammè Goôn en tegenwint, te licht
 In uwe profesij, vervloekt poëtsgedrocht?
 De hemel, raezebol, gordt voor Oranje 't zwaert
 En harnas aen, en Godt strydt voor de beste zaek.
 De dappre vloot geraekt naer wensch te lande, waer 't
 Verdrukt Exon den Helt verwelkoomt met vermaek.
 Maer, meent ge, een yzre bui stort na den tromslag neêr
 Op hem een grooter tal van kogels, dan gy wilt.
 De Schoonzoon, moedigh op zyn hulp en zaek en Heer,
 Maekt, dat zyn Schoonvaer dit gewelt te reukloos spilt.
 De Duitschman, weet ge't niet, stuit met een' snellen sprong
 Alle oorlogsfchichten, en ook uwe lasterpyl.
 Maer wat 's, o addersjong, de boosheit van uw tong?
 Wat spuwt ge al uit uw bek, zoo zwart, vergif en quyl?
 Wat poogt ge, o loshoofd? uw Apollo maekt u dwaes,
 En gy verraedt u zelf met zinlykheit met al.
 Maer wat wensche ik u voor uw wenschen toe, o baes,
 Niet van de beste? zie myn' wensch, maer zonder gal.
 Gy schenkt elk schip ter breuke aen winden en getyen:
 Wy levren u u zelf en uwe razernyen.

1688.

II. ANT.

II. *A N T W O O R T.*

DE groote Oranjer, ryk van vloot en manschap, rukt
 Uit zyne slaverny 't geknevelt Albion.
 Een onechte erfzoon had zyn volken onderdrukt,
 En die trouloosheit, die Lojola eerst verzon.
 Maer 'k weet niet wat een uil huilt met een dootsche keel
 In 't midden van Parys een kreupel hekeldicht,
 En, van een godtheit ras bezeten, dompelt heel
 De vloot en zeevoogt, bei godloos, in elks gezicht.
 En wichelt, dat eerlang op Vrankryk grootsheit past,
 Gelyk een gier, die nooit van lyfsverzaeding weet:
 En vreet bereeds door hoop de lichaemen, die vast
 Op rotsen bersten, in dit eenige een poët.
 Maer d' ooste winden, sterk aen 't blaezen, en vol moets,
 Zyn wisse panden van Godts hullepnyke hant.
 En ziot! de Duitsche vloot zweeft op 'het ruim, vol gloets,
 En ieder krygsknaep treedt op vasten gront in 't zant.
 Staek, vuile vogel, nu uw yffelyk gezang,
 Dat nergens beter val, dan by uw grasté, vindt,
 En schaemt ge u niet, die 't met verwenschen Godt te bang
 Durft maeken, door de drift van afgodtsdienst verblindt?
 Rout u niet d' ydelheit van uw gewest? wy bouwen.
 Op winden meer geloofs, dan we u, o Franichman, trouwen.

1688.

III. *ANT-*

I I I. A N T W O O R T.

GEen Schoonzoön taft door kryg zyn Schoonvaer aen,
 en grieft
 (Zwyg eetvergeete tong) geen Neef zyn' eigen Oom.
 Oranjes helt, gebeên van drie Ryksstaeten, klieft
 Met duizent kielen 't ruim, en zeilt voor wint voor stroom.
 Rykswetten, lang gefcheurt, herftellende onderfchraegt
 Hy d'outers, en ftrydt voor Britanjes heiligdom.
 Godt knikt den aenvang toe. maer wint en weder jaegt,
 Als nydigh, door de zee de Stevens om en om.
 Zy keeren veilig t' huis. maer Vrankryk beeft van fchrik,
 Wanneer ze in zyn gezicht laveeren door het zout.
 De Batavier is lang gelandt, en in zyn fchik,
 Daer hy op 's Veltheers laft de legertenten bout.
 Vaer voort, en red, o Vorft, 't verheerde Brittenlant,
 (Meer volken fchreeuwen om uw noothulp, elk gereet)
 En leer de koningen rechtvaerdigheit, de hant
 Te houden aen de wet en eensgestaefden eet.

1688.

I V. A N T.

IV. *A N T W O O R T.*

GEen Schoonzoon tast met kryg zyn' eigen Schoonvaër aen,
 Geen Neef, een brave telg van koningsbloet, zyn' Oom.
 Met kielen zonder tal, door krygsvolk zwaer belaën,
 Verlost hy Albion van zyn gezucht en schroom.
 Kerkheilant by zich zelf, bezorgt hy reets den Staet,
 En dat nooit bastaerts vuist den Britschen skeepster roof.
WEL HEM, die hoopt op Godt, der vroomen toeverlaet,
 Die steeds zyne eige zaek verdadigt, nimmer doof.
 De wint, zyn bontgenoot, blaest ieder schip in 't zeil,
 En geene stormbui sloopt de godgewyde vloot.
 Dees heerschen op de zee, dees klimmen, sterk en steil,
 Ter Britsche vesten in; een werkstuk, ruim zoo groot.
 Ga nu, steun op Lojoole en Ryksvorst van Britanje,
 Onze aerde en hemel treên in 't harnas voor Oranje.
 1688.

KUPIDO HONIGHDIEF,

O F

T H E O K R I T U S X I X. G E Z A N G.

DE Min stal raten uit de korven met gemak,
 Toen 't felle bytje hem in al zyn vingers stak.
 Hy hield zich evel, en liep, blaezende in de hant,
 En stampende van pyn en huppelende in 't zant,
 Zyn moeder klaegen, hoe hem zoo gering en klein
 Een beesje plaegde met schier onverdraegbre ween.
 Hoe? riep ze al lachend, gy, zoo groot pas als een by,
 Slaet dieper wonden, en brengt duizenden in ly.
 1688.

H h h h h

VER-

V E R T A E L I N G E N
U I T
FEDRUS ESOPISCHE FABELEN.

V O O R R E D E .

IK schaeve net en glat in Roomsch zesvoetigh dicht
Esopus eersten vont. Dit werkstuk, kleen en licht,
Heeft tweërlei gebruik; het helpt den geest aen't zweeven,
Aen 't hupplen van vermaek, en stiert het losse leven
Door wyze hulp en raet. Schrolt iemant onderwyl,
Dat geen gedierte alleen, maer boomen tegens styl
En reden spreeken, die gedenk', dat wy nu jokken
Met spreukjes van 't root kousje of besjes spinnerokken.

I. *De Wolf en 't Lam.*

De Wolf en 't Lam, door dorst tot stikkens toe geprest,
Geraekten by geval in een en zelf gewest
Aen eene zelve beek. Het Lam, de hoop der rammen,
Stont wyt beneën den vliet, de roover, door de vlammen
Der bloetdorst aengestookt tot twisten, hoog en droog.
Hy riep: (de wreetheit gloeit den booswicht uit het oog)
Wat roert ge, daer ik noch aen't drinken ben, de stroomen?
De Woldrig, dien de schrik het woort schier had benomen:
Hoe geeve ik, Wolf neef, u toch reden tot dees klaght,
Die slechts de golsjes lek, die ik van u verwacht?
Hy, door de waerheit dus gestuit en afgewezen,
Hervat, terwyl het Lam op 't nieu begint te vreezen:
't Zyn nu zes maenden; dat gy my zoo fel en stout
In 't schilt dorst vaeren. Had ik 't licht toen wel beschour?
Her-

Herhaelde 't staemlend Lam. Zoo was 't gewis uw vader,
De Wolf voor 't lef; en valt gelyk een boos verraeder
Het beest op 't lyf, aenstonts gereten en geplukt.

Wie onder valschen schyn d' onnoozelheit verdukt,
Magh dit versierfel vry op zyne reekning zetten.

I I. *De Vorschen eischen eenen Koning.*

Athene bloeide eertyts door kracht van braeve wetten,
Tot dat de stad, alom in rep en roer, den toom
En lossen teugel aen den moetwil buiten schroom
Der rechtbank viert, gelyk voorhene, aen alle kanten.
Pisistratus, gestyft door muitende eetverwanten,
Verzekert zich by tyts van slot en stadvoogdy.
d' Atheners, fel gedrukt door deeze slaverny,
Hoewel niet wreet, nochtans te zwaer voor ongewoonen,
Betreurdn 't staetlot met erbarmelyke toonen;
Waer op Esophus hun dit fabeldicht vertelt:

De Vorschen, vry van outs in open poel en velt
En biesbosch zweevende, verzochten 't hoofd der goden
Om eenen Koning, die door klem van zyn geboden
Hunne ongebondenheit betemde uit vrees van straf.
Jupyn, om deezen eisch verwondert, lachte, en gaf
Haer echter een stuk houts, dat, in den poel gesmeten,
Door zyn geluit en drift al 't volkje, licht bezeten
Van vreze, een angst afjoeg. Lang had het in 't moeras
Gedreven, toen een vorsch, die d' onversaegfle was,
Het hoofd verhief, maer stil, uit haere waterwooning.
Zy staroogt naerftigh naer den nieuverkregen Koning;
En, ziende wat hy was, roept in der yl al 't volk
En burgery, die, nu geruft uit haeren kolk
Opborlende, onbeschroomt, elk haestiger elk radder,
Als of 't gewedt was, 't hout bespringende, met zwadder

H h h h h 2

Met

Met slym bezoedlen in spyt van zyne kroon.
 Men vaerdigt straks na dees mishandeling en hoon
 Op 't nieu gezanten af om eenen andren Koning
 Naer Jupiter, 't gezagh bei waerdiger en krooning,
 Dan deeze onnoosle, die 't gebiedt onnut bezit.
 Hy schonk ze een waterslang, die vierig van gebit
 En tant, haer alle en een voor een begon te pikken,
 Vergeefs ontliepen zy, die bloets, den doot; want kikken
 Wert door de vrees belet. Ten lesten laeten zy
 Jupyn verzoeken door Merkuur in 't heimlyk, hy
 Wou d' aengevochtene hanthaeven en verweeren.
 De Godtheit antwoordt, om dat, u, hoogachtbre heeren,
 Een goet vorst niet geviel in zyne heerschappy,
 Verdraegt een' boozen en zyn zwaere dwinglandy.
 Zoo, zeide Esopus ook, gedoog, o burgerye,
 Dat u niet ergers treff', dit quaet der dwinglandye

III. *De hovaerdige Kaeu en Paeu.*

Om niet verfiert te zyn met een geleent gewaet,
 Maer met zyn kleentje stil te leeven naer zyn' staet,
 Is ons dit voorbeelt van Esopus nagelaeten.

Een Kaeu, door overmoet gezwollen en verwaten,
 Braveerde, net getooit met veëren van een paeu,
 Maer opgeraepde, en schein zich zelf niet meer een kaeu.
 Dies durft ze, haer geslacht ten schade en spyt zich mengen
 By schoone paeuwen, die dees' hoogmoet niet gehengen,
 Den vogel al 't gepluimt ontplukken met den bek,
 En fel verbyten. Dus gehavent door dees trek,
 En treurigh, keert de Kaeu naer heur verwant geslachte,
 Dat ook de bastertpaeu verdreef en groots verachtte,
 Gebrantmerkt om heur waen. Een uit dien ganschen hoop,
 Voorheen van haer versmaedt, riep: hadt ge beter koop

Van

Van outs gegeven, u met ons verblyf geleden,
 Met alles, wat Natuur u had verschaft, te vreden,
 Nooit waere u elders schimp en smaetheit aengedaen,
 Nooit had gy onder ons een blaeuwe schein ontfaên.

IV. De Hont, een stuk vleesch door 't water draegende.

Wiens albegeerte naer een anders goet durft haeken,
 Die mist met recht het zyne. Een hont droeg in zyn kaeken
 Een lekker paterstuk in 't zwemmen door een beek.
 Hy zag in 't spiegelen der stroomen (want hy keek
 By wylen gins en weêr) zich zelf aen voor een' ander;
 En vlammende op dien buit, gelyk een salamander,
 Schoot graeg en haestigh toe: maer deeze gierigheid
 Vond zich bedrogen, en den hont, te droef misleidt,
 Ontslipte 't hachje, dat hy vast had in zyn kieuwen,
 Gelyk hy 't ander niet met janken kreeg noch gieuwen.

V. De Koe, het Geitje, het Schaep en de Leeu.

Met eenen sterker is nooit trouwe maetschappy.
 Dit fabeldicht getuigt, wat van de waerheit zy.

De Koe, de Geit, het Schaep, het lydzaamste aller dieren,
 Vereenigt met den Leeu, gaen boschwaert met zich vieren
 Ter jaght. Na 't vangen van een hoog en rustigh hert,
 Begon de Leeu, terwyl de vangst gesmaldeelt wert:
 Om dat ik Leeu heet, eische ik 't eerste deezer deelen;
 Het tweede gunt ge my licht zonder fel krakkeelen,
 Naedien ik maghtigh ben; hoe zou het derde my
 Ontstaen, vermogender dan uwer alle dry?
 Die naer het vierde taelt, zal 't, zweere ik, zuur opbreeken.
 Zoo heeft een guit alleen den ganschen buit gestreken.

H h h h h 3

VI. De

VI. *De Vorschen klaegen over de Zon.*

Esofus, ziende by een' gaudief in de buurt
Een groote bruiloft, heeft dit uit zyn brein gepuurt :

De Zon wilde eertyts met de liën een huisvrouw trouwen.
De Vorschen, die dit feest alle eeuwen kon berouwen,
Verhieven een geschrei, dat door de starren drong.
Jupyn, door dit geschreec verzet, vraegt, wat haer dwong
Aldus te baeren ; daer een burger der moerassen
Op antwoordt: nu droogt hy alleen de biesboschplassen,
Ons armen laetende op den blooten gront versmacht.
Wat zal 't dan worden, zoo groet hy aen zyn geslacht ?

VII. *De Vos tegens een Tooneelmomaenzicht.*

De Vos quam by geval een schouspelgryns t' aenschouwen
Met deeze woorden: men moght u voor goelyk houwen,
O troni, waert ge slechts van herffsens niet ontbloot.
Dit past op zulke, dien, door 't lot geacht en groot
Geworden, het vernuft en wysheit blyft benomen.

VIII. *De Wolf en de Kraen.*

Die van godloozen hoopt belooning te bekoomen
Naer zyn verdienste, slaet wel tweewerf deerlyk mis ;
En eerst, om dat hy, dien 't niet past, behulpzaam is,
Daer na, om dat hy nu niet schaéloos los kan raeken.

Een dwersbeen stak den Wolf, te gulzigh, in de kaeken,
En maeke 't hem zoo bang van smart, dat man en maeg
Gebeden wierd, om hem van die vervloekte plaeg
Te redden, kon 't geschiên, voor gelt en voor goë woorden.
De Kraen, die zyn belofte en eet in 't lest bekoorden,
Laet zich gezeggen, en betrouwt haer' langen hals
Den Wolf toe en zyn keel, dien zy, niet ergs, niet vals

Ver-

Vermoênde, heeft van 't quaet met lyfsgevaer genezen.
 Maer toen ze om 't loon sprak, wert ze aldus weêr afgewezen:
 Hoe is 't, ondankbre, dat gy my noch gelt afvergt,
 Daer ge ongequetst het hoofd hebt uit myn keel gebergt?

I X. *De Musch met de Haes.*

Wel aen, nu ook eens in een regel ryms ontvouwen,
 Hoe dwaes het zy, zich zelf niet buitens scheuts te houwen,
 Terwyl men andren weet te dienen met zyn raet.

De Musch bejegende de Haes met schimp en smaet,
 Erbarmlyk kermende, van d'arentsklaeu gegrepen:
 Hoe is 't, sprak zy, dat u de vlugge lenden sleepen,
 O Haes? waerom staen u de loopers nu zoo styf
 En stram? met eenen zat de havik haer op 't lyf
 En in de strot, in spyt van al haer deerlyk pypen.
 Dit dê de Haes noch goet; die, leggende op het gypen,
 Haer' vyant toe zei: nu beschreit ge uw eigen lot,
 Die flus zoo zorgeloos myn rampen hebt bespot,

X. *De Wolf en de Vos voor den Aep te rechte.*

Die eens op logens is betrapt en valsche treken,
 Is zyn gelove quyt zelfs in waerachtigh spreken.
 Esopus fabul geeft dit spreukje zyn waerdy.

De Wolf beschuldigde de Vos van dievery;
 Dees loochende de daet. De Woutaep zou ze scheiden,
 Als rechter. Toen ze nu de pleitzaek voor zich beiden
 Voldongen hadden, streek, gelyk verhaelt wordt, d' Aep
 Het vonnis dus: dat gy hereischt, o fyne knaep,
 (Zoo sprak hy tot den Wolf) gelykt ge niet te missen:
 En tot de Vos: gy hebt gestolen, kan ik giffen,

Het

XI. De Ezel met den Leeu op de jaght.

Die zonder moet veel wints te breeken is gewent,
 Zal dees onnoozele en onkundige licht doeken,
 Maer strekt ten schimpe voor welafgerechte kloeken,
 De Leeu ging eerryts met den Ezel op de jaght,
 Die, dicht bedekt met ruigte en heesters op zyn vacht,
 Dit had in last, dat hy door ongewoon giegaegen
 Al 't wilt verbaezen most, terwyl 't de Leeu zou jaegen
 En vangen in de vlucht. De steiloor steekt een keel
 Gelyk een klok op, en ontzet het wout geheel
 Door zulk een wonder. Al 't gedierte zoekt zyn paden
 En holen, maer vergeefs; dewyl 't och arm! verraeden
 Door dit geschreeu, te droef al in de pekkel raekt
 En om den hals, door Leeu aenstonts ter neêr gemaekt.
 Dees, moê van 't moorden, laet den Ezel 't raezen staeken;
 Die, trots en in zyn schik, hem vraegt, hoe hy zyn zaeken
 Bestelt had, wat hem docht van zulk een' dienst en stem.
 De Leeu daer op, Zy is, dat ik zelf in de klem
 Te lydigh waer, en van de zelve schrik bezeten,
 Had ik niet uwen aert en moet van outs geweeten.

1674.

GRIEK-

GRIEKSCHE BYSCHRIFTEN

U I T D E N

B L O E M H O F .

E E N H A L F V E R T E E R D E

Aen Kaizer Hadriaen. I. IV. 5.

MYne eene helft is doot, myne andere in de klem
Des hongers. och! bewaer, o vorst, myn halve stem.

A N T W O R T .

De Zon en Afgront worden bei van u onteert,
d' Een noch van u beschout, en d' ander niet begeert.

Op eenen Moederslaghtigen. I. IX. 1.

Begraef hem niet, een aes van honden, dor en mager;
Ons grootmoêr d' Aerde ontfangt geen' snooden moederlager.

Alfeus op het Vergenoegen. I. XII. 2.

Makryn, ik heb geen' trek tot vruchtbaere landouwen,
Ik zoek geen' gouden schat, als Gyges, te beschouwen.
My lust een leven met zyn eigendom te vrê.
't Out spreekwoort, niet al te, haegt my voorwaer al te.

I i i i

Theo-

Theognides wensch. I. XII. 8.

Ik wil, ik wensch geen goet, magh 't leven my gøbeuren
Met kleene middlen, en geen onheil dat ooit steuren.

Eene Olyf. I. XX. 8.

'k Ben Pallas boom. wat perst de wynstok my met pyn?
Ai kap dien om. ik drinke, een jongvrou, nimmer wyn.

Eene Lauwer. II. XX. II.

Ik die het huwlyksbed van eenen minner vlood,
Ben nu de legerkoets van menigh lichten schoot.

De Zelve. I. XX. IO.

Waer schulde Febus, (zeg, kan iemand dit bevroên?)
Toen Mavors met zyn lief, zyn Dafne had te doen?

Godts Rechtvaerdigheid. I. XXII, I.

Laërtes zoon verkreeg door d'uitspraek der Argyven
Achilles schilt, gedrenkt met Hektors bloet: de zee
Benam het hem, en worp 't al dryvende op de stê,
Daer Ajax rust. het moght naer Ithaka niet dryven.

Voor-en Tegenspoet. I. XXIII. 8.

Dien 't wel gaet, is altyt hun leven kort; dien 't bang
En zuur valt, eene nacht ontelbaere eeuwen lang.

De Min by eene bron. I. XXVI. 14.

Wien of 't graveeren van de Min by bronnen lust,
Van oordeel, dat zyn vier door water wordt gebluft?

De

De Doot elk Gemeen. I. XXXVII. 4.

Juicht iemant om de doot van Theodoor, zoo bly
Zyn andren weêr om hem. de doot is elks soldy.

Het Zelve. I. XXXVII. 18.

De wegh ten grave is recht, het zy men van Athene
Daer hene spoede, of doot koom' reizen uit Syëne.
En sterft ge buitens lants, het macke u niet beroert,
't Is eene zelve wint, die u ten grave voert.

Haestige Doot. I. XXXVII. 24.

De wyn, de badstoof en Diones fel gebruik
Zendt ons langs korter wegh naer 's aerdryks ruimen buik.

Op Hippokrates. I. XXXIX. 1.

Hippokrates was 't licht der menschen: hy bewaerde
Der volken landaert, en aen doôn ontbrak het d' aerde.

Op Magnon. I. XXXIX. 7.

Toen Magnon na zyn doot ten afgronde in quam trekken,
Riep Plutoos schrik: hy koomt, om dooden op te wekken.

Op eene Bevallige. I. XLVIII. 2.

Bevalligheên zyn drie, en gy uit een van drien
Geboren, om ook haer Bevalligheit te zien.

Op eenen Vleier. I. XLII. 3.

Heer broeder, schryft uw vrient, schenkt uw beleeftheit iet;
Slechts broeder, kan 't hem doen, heeft hy weêr niets ontfangen.

Dees woorden zyn te koop voor ieder, die iets biedt;
Maer my behaegt geen, heer; want 'k meen niet af te langan.

Op de Middelmaet. I. XLVIII. 2.

Naer 't oude spreekwoort, dat de honigs overvloet
In enkle gal verkeert, is al te veel onzoet.

Op Stiefmoeders. I. L. I.

Stiefmoeders quellen steeds de voorzoons. zelfs haer liefde
Doodt hen. zie Hippolyt en Fedra, die hem griefde.

Op de zelve. I. L. 3.

De stiefmoërs gramschap is steeds onverzocht; haer min
Zelfs wreet: van Hippolyt valt my het lyden in.

Kaizer Hadriaen op Pompejus graf. I. LIV. 4.

Hoe klein is 't graf, waer in hy steekt,
Dien 't nergens aen een kerk ontbreekt.

Op eenen Pynboom. I. LVII. 2.

Ik ben een pynboom, door het onweër omgeslagen:
Wie durft my dan ter zee, op 't lant gebroken, waegen?

Op den zelve. I. LVII. 6.

'k Ben een verflagen boom, wat maekt men my een schip?
Ik smaekte 't onweër al aen 't strant en op een klip.

Op den Wyn. I. LIX. 3.

Toen Bakchus, noch een kint, het vier ontsprong voor 't zengen,
Bestoven van zyne asch, wiesch hem de stroomnimf af.
Dies voegt het water by den wyn. maer laet ge 't mengen
Ooit achtloos na, gy krygt een gloeiend vier tot straf.

Op

Op Saffo. I. LXVII. 9.

Mnemofyne wert bang, dat, toen zy Saffo hoorde,
Een tiende zangheldin de menfchen bly bekoorde.

Op de zelve. I. LXVII. 10.

Men fpreekt, maer onbefuift, van negen zangheldinnen:
De tiende is Saffo, 't kint van Lesbos, waert te minnen.

Op eenen Dief. I. LXIX. 3.

De druifdief Hondertnaem liep haeftigh naer zyn graf,
Door een geftole rank gegeeffelt tot zyn straf.

Op eenen Dubbelhartigen. I. LXIX. 4.

Een dubbelhartigh man is niet by my geleden,
Een vrient in zyne taele, een vyant in zyn zeden.

Op het Zwygen. I. LXXV. 2.

Elk ongeleerde fchynt zeer wys te zyn, wanneer
Hy zyne fpraek verbergt, als een befmetlyk zeer.

Op de Fortuin. I. LXXX. 1.

Vaert wel, Fortuin en Hoop: ik ben al op de ree;
Befpot, die na my koomt: 'k heb niets met u, dan vrê.

Op eenen onwaerdigen Vorft. I. LXXX. 10.

Fortuin verhief u, doch haers ondanks, om te merken,
Dat ze alle dingen, zelfs tot u toe, uit kan werken.

Op twee Gierigaerts. I. LXXXIV. 2.

d' Een vond een goutbeurs, en verwierp terftont zyn ftrop;
Hier aen hing d' ander, die zyn gout niet vond, zich op.

Op Empedokles. I. LXXXVI. I.

Ik was eertyts een knaep, een meisje, wel gedaen;
Een struik, een vogel, en een zeevisch, bruin gebrâen.

Op den Tyt. I. XC. 7.

De roos bloeit weinigh tyts, op eenen sprong verloren.
Wend slechts den rug, gy vindt geen roos, maer scherpe doren.

Op eenen Kaelen dwaes. II. III. 6.

Ziet gy dees' kaelen kop, dees borst en schouders aen,
Vraeg niets, maer denk, gy ziet de kaelc Godtheit gaen.

Op eenen Dwerg. II. VII. 2.

Woon veilig in de stad, en berg u voor de kraen,
Die 't op Pygmeeuwen bloet zoo dapper heeft gelaen.

Op de Vrouwen. II. XI. I.

Twee goede luimen heeft een vrou, schoon enkle gal;
Haer eerste op 't bruiloftsbed, d' andre, als zy sterven zal.

Op Antipatra. II. XII. 8.

Gaf men Antipatra naekt aen den Parth te zien,
Hy zou zeer wyt voorby Alkides pylers vliên.

Op Eutyclus. II. XIX. 3.

De schilder Eutyclus telde eertyts twintigh zoonen,
Maer kon, dat hem geleck, in al dit krooft niets toonen.

Op Feidon. II. XXII. 7.

Door Feidons hant en spuit is my niets aengebraght;
Maer ik storf koortfigh, toen ik aen zyn'naem gedacht.

Op

Op een mager Paert. II. XXIII. 2.

Olymp, die my een paert belooft had, braght den staert,
 Waer aen 't geraemte hing van een dootbraekend paert.

Op Demofilus. II. XXIV. 1.

Naer zingt de nachtuil; maer zingt bly en in zyn schik
 Demofilus, zoo sterft de nachtuil zelfs van schrik.

Op den dief Perikles. II. XXV. 5.

Dryf, offedryver, dryf uw troepen wyt van honk,
 Of Perikles steelt u en d'ossen op een' sprongk.

Op Antiochus. II. XXV. 9.

Lyfimachus matras bespiegelde wel eer
 Antiochus, en nooit Lyfimachus die weêr.

Op Markus. II. XXXVII. 2.

De traege Markus liep by nachte eens, als hy fliep:
 Dies fliep hy nimmer weêr, op dat hy nooit weêr liep.

Op Memfis. II. XXXVIII. 3.

Kamuisde Memfis danst zyn Niobe, en met een
 Zyn Dafne, een houtte Dafne, een Niobe van steen.

Op eenen dollen Dichter. II. XL. 1.

De raczerny der zangheldinnen maekt de menschen
 Tot dichters; immers u. uw schryfzucht zonder pit
 Bewyft dit; schryf dies voort, schryf veel; want bovendit
 Raeskallen kan ik u geen grooter dolheit wenschen.

Op

Op Nearchus. II. XLIII. 1.

Rampzalige Nearch, licht zy uw grafstofgront,
Op dat ge lichter wordt ontdolven van den hont.

Op eenen slechten Redenaer. II. XLVI. 17.

Men vindt een witte rave, en vleugelschiltpad lichter,
Dan in een' Kappadox een' braeven rededichter.

Op de Dronkenschap. II. XLVII. 16.

Wy schynen menschen, als wy 's avonts drinken, maer
Ontwaeken 's morgens als ondiere al te gaer.

Op Onrechtvaerdige. II. XLIX. 2.

Gy zwetst veel, mensch, maer zult in d' aerde elk ras begeeven.
Zwyg stil, en overweeg uw doot noch by uw leven.

Op de zelve. II. XLIX. 3.

De zon is elk de Godt van 't licht; maer wou zy deeren
In 't schynen, niemant zou haer sraelen ooit begeeren.

Op de zelve. II. XLIX. 4.

Gy hoont myne arremoë, niet my; quam in deez' staet
Ooit Jupiter op d' aerde, ook leed hy zelf dien smaet.

Op Dinarchus. II. L. 5.

Dinarch, de vreakaert, stond zich giftren op te knoopen,
Maer quam, o Glaukus, om zes duiten noch niet om.
De worgstrop kostte een' blank, en was te dier te koopen.
Dies zocht hy slechter doot te sterven, wys of dom.
Dit is, o Glaukus, 't loon, dat gierigaerts verwerven,
Dat zy rampzaelgen om zes duiten noch niet sterven.

Op

Op Aulus. II. L. 8.

Toen gierige Aulus dacht aen 't opvoën van zyn kint,
Wierp hy 't, benaeut om 't gelt, in zee voor stroom voor wint.

Aen eenen Anderen. II. L. 12.

Armhartigh zyt ge, en gront - en schatryk te gelyk,
O geltzak, arm voor u, en voor uwe erven ryk.

Op Hermon. II. L. 18.

Als gierige Hermon in den droom wat gelts uitgaf,
Verhing hy zich des daegs uit naberou tot straf.

Aen eenen Kreupelen. II. LIII. 1.

Uw geest gaet kreupel, als uw voet en maegre kuiten,
En van uw binnenste draegt gy het beelt naer buiten.

Aen eenen Manken Smit. II. LIII. 2.

Kupido is uw zoon, uw huisvrouw Venus, zoet,
En schoon, en gy met recht, o groffsmit, mank te voet.

Op Saon. III. I. 10.

Hier sluimert Saon van Akanthe in 's aerdryks schoot
Den heilgen slaep. ai noem godtvruchtige nooit doot.

Op Nikodikus. III. I. 18.

Daer elk byzonder om zyn dooden zucht en steent,
Wordt Nikodikus van elk vrient en stadt beweent.

Op Nikolaus. III. I. 22.

Gregorius heeft in Niklaus beelt bereidt
De zuil der rechtkunde en 't geschenk der matigheit.

K k k k k

Op

Op Tweelingen. III. III. 2.

Twee broeders leggen in dit eene graf gezonken,
Dien eene dagh geboort - en sterfuur heeft geschonken.

Op Epikurus en Themistokles. III. v. 4.

Neoklideffen rust, rust tweelingen, die 't lant
Van slaverny verlost en van blind onverstant.

Op Leoos graf. III. v. 46.

Waere ik naer mynen naem geen leeu geweest in moer,
Ik had dees graffte nooit geraekt met mynen voet.

Op het graf eens Armen. III. vi. 21.

Gy ziet, aenschouwer, hier geen Krefus graf, maer van
Een' armen. 't kleene graf voegt my, een artem man.

Nero op zich zelven. III. vi. 28.

Wanneer ik sterf, vermeng' zich aerde, vier en hel.
Dit maekt me niet bezorgt; myn zaeken staen zeer wel.

Op Timokhreon. III. vi. 58.

'k Leg hier Timokreon van Rhodus, die veel vrat,
Veel zoop, en op elk een veel quaets te zeggen had.

Op Niobe. III. vii. 3.

Dit graf verbergt geen lyk, dit lyk bezit geen graf,
Maer is zich zelven lyk en graffte tot een straf.

Op een Kint. III. ix. 4.

Vaer wel, o Aerde en o Lucyn, die my geboren
En my verborgen hebt. ik heb myn loop volendt.

'k Voel

'k Voel niet, van waer ik gae, of wat ik heb verloren;
'k Heb nooit, wie 'k ben geweest, of wiens of waer, gekent.

Op eene Vrouw. III. XII. 14.

Ik, die slechts eenen man myn' riem t' ontbinden gaf,
Ik wytbefaeemde, ruste in dit besloten graf.

Op den Slave Eufrates. III. XIII. 4.

Verbrand Eufrates niet, Filonymus, onteer
Geen vier om my; ik ben een Persiaen geboren
Uit Persiaenen: 't vier t' onteeren valt my, heer,
Gewislyk zwaerder, dan de doot, die my quam smooren.
Maer draeg me in 't ronde vry ter aerde, doch begiet
Myn lyk niet, heer, met vocht; ik eere ook stroom en vliet.

Op eenen Schipbreukigen. III. XXII. 3.

Gins legt een boer in 't graf, in dit die schipbreuk lê.
Hoe is de doot gemeen te lande en ook ter zee!

Op Andere. III. XXII. 8.

Die d' eerstelingen eens uit Sparte aen Febus broghten,
Begroef een schip, een nacht, een diepte na hun toghten.

Op Sofokles. III. XXV. 38.

De gryze Sofokles, de puikbloem der poëeten,
Storf daer hy bezigh was met Bakchus wyndruif t' eeten.

Op Pindarus. III. XXV. 27.

Den vreemdelingen heusch. den burgren vriendlyk, binnen
En buiten, was Pindaer, de vorst der Pierinnen.

K k k k k 2

Op

Op Anakreon. III. XXV. 52.

Ai breng Anakreon, gaet ge ooit dit graf voor by,
O vreemdeling; ik drink den wyn zoo graec, als gy.

Op den Zelfen. III. XXV. 55.

Dit zong ik leevend steeds, dit roepe ik afgeleest
Ten grave uit: drinkt, eer 't stof u om de lenden kleest,

Op Saffo. III. XXV. 65.

'k Heet Saffo: wiens gezang al 't vrouwvolk overtreft,
Als boven 't manvolk zich Homeer alleen verheft,

Op Demokritus. III. XXXIII. 43.

Ontfang toch Demokryt, o Pluto; dan heerscht gy,
Ook over een', die by uw schreiers vrolyk zy.

Op Ariadne. IV. IX. 21.

Dit 's Ariadne: raek haer poezel marmer niet,
Of zy vliegt op, en roept om Theseus, vol verdriet.

Op Vulkanus, Pallas, en Erichthonius. IV. XII. 21

Hier ziet men, dat natuur nooit schiep,
Dat slechts de kunst te zamen paerde;
Een moeder, dien geen' zoon ooit baerde,
Een' bruijom, die nooit bruit besliep.

Op Mercurius. IV. XII. 40.

Beschout ge, vreemdeling, Merkuur, gy ziet niet een'
Uit hondert; neen; ik ben door Skopas kunst gesneên.

Op

Op Juno, Herkules zoogende. IV. XII. 66.

De kunstnaer voltooide cen Stiefmoër; dies bequam
Zy door zyn kunst geen melk in haere bastertmam.

Op de Wraekgodin. IV. XXII. 72.

Door rye en breidel wil de Wraekgodin uitleggen.
Niets mateloos te doen, niets toomeloos te zeggen.

Op eenen koperen Sater. IV. XII. 100.

De Sater is met list het koper ingekropen,
Of 't koper door de kunst den Sater omgeloopen.

Op eenen Kupido. IV. XII. 110.

Ik ben ook Kypris bloet: maer moeder schiep behaegen,
Dat broeder lief, niet ik, zou boog en vleugels draegen.

Op Pan. IV. XII. 121.

d' Atheners stelden hunn' zeeghaften stadtbefchermer,
My Pan, op Pallas slot uit Paros sneeuwit marmet.

Op Kupido op een Beker. IV. XVIII. 10.

De Min op eenen kerk? waerom? de wyn alleen
Kan 't hart verbranden. pak geen vier en vier by een.

Op een kleen Waschbadt. IV. XVIII. 44.

Steur u aen 't kleene niet; 't heeft zyn bevalligheên.
De Min, de lieve zoon van Venus, is ook kleen.

Op de Zege zonder vleugelen. IV. XXIII. 6.

O Rome alkoningin, uw hoogheit en gerucht
Volduurt; de Zege ontvliedt u nimmer zonder vlucht.

K k k k k 3

Op

Op een haveloos Huis. IV. XXIII. 6.

Zoekt andre huizen, vol van overvloet, by nacht,
Struikroovers: d'armoê houdt voor dit getrou de wacht.

Op Christus geboorte op een Schilt. IV. XXIV. I.

O schoone schilder, in uw vinding dom en wilt!
Gy maelt den Vredevorst, geboren, op een' schilt.

Op Heraklea in Pontus. IV. XXVIII. I.

Kent gy eene andre stadt, die Herkles toenaem draegt,
Van my in Pontus wordt zoo loflyk ook gewaegt.

Op Longinus. IV. XXXI. 2.

De stadt zoude aen Longyn een gouden beelt vereeren,
Wou 't heilige gerecht het gout niet van zich weeren.

Opeenen vreesachtigen Redenaer. IV. XXXI. 6.

Wie maelde u spraekeloos in 's rededichters beelt?
Gy zwygt; gy sprcekt noch niet: niets is 'er, dat hier scheelt.

Op eene Burgemeesterbyl. IV. XXXII. 8.

Verloopt gy u, gy ziet alhier een strenge byl.
'k Ben enkel zilver, volgt ge een' vroomen levens styl.

Op eene Braetpan. IV. XXXII. 17.

Een koperfmit, het beelt der Min versmeênde, maekt
Daer van een braetpan. recht; die brandt ook wat zy raekt.

Op Sokrates. IV. XXXIII. 3.

Waerom blies in dit wasch de schildergeest geen leven?
Deeze eer is slechts den geest van Sokrates gegeven.

Op

Op Plato. IV. XXXIII. 5.

Die Plato, die de ziel leert in de hoogte zweeven,
Stort woorden, hooger dan de zielen zelfs verheven.

Op Oidipus. VI. IV. 8.

Een broeder van zyn zoons, zyn moeders man en kint
Was Oidipus, en door zyne eige handen blind.

Op eene Weefster. VI. VIII. 8.

Die, eertyts op 't getal van ryke vryers trots,
De strenge Wraekgodin onthaelde met veel spots
Schiet nu, als meit, de spoel op 't weeftou elk, verwondert,
Zegt, dat Minerve in 't end Dione heeft geplondert.

Op eenen Dronkaert. VI. XVIII. I.

Dit is myn leste goet, zei dronkaert Xenofon,
Ai neem voor 't lief, en schonk aen Bakchus d' ydle ton.

Aen Pan. VI. XXIV. 5.

Meliskus schenkt aen Pan zyn fluit, en zal ze nooit
Weêr eischen: 't fluitspel maekt hem zinloos en berooit.

Aen Minerve. VI. XXV. 8.

De zoon van Membius hing op en liet Minerve
Zyn laerzen, harnas, spiets, helmet en pyl ten erve.

Op Heliodore. VII. I. 2.

'k Zweer by de Min, ik hoor Heliodores gorgel
In 't zingen liever, dan Apolloos harp of orgel.

Op

Aen Timarion. VII. III.

De Min, steeds vliegende in de lucht, is zelf bedrogen;
Verstrikt, Timarion, gevangen door uwe oogen.

Aen eene Schoone. VII. II4.

Veroudert schoonheit, deel die, eer zy wechvliedt, mē;
En blyft ze, schenk vry wech, dat niet verkeert van stē.

Aen eene Andere. VII. I2I.

'k Minne al het uwe: alleen behaegt uw oog my niet,
Dat zyn vermaeck en lust in 's vyants oogen ziet.

Aen de Liefde. VII. I23.

Wisch al 't beminnen uit, of geef bemint te worden,
O Min; vereenig myn begeerte of koom ze ontgorden:

U I T.

A E N.

AENTEKENINGEN.

MYne Poëzy, die, zich het bestek van verstaen te willen zyn gezet hebbende, altyt en alomme gepoogt heeft klaer te spreken, zoude zonder tolk en uitlegger kunnen geleezen en verstaen worden, behelste zy, als op verscheiden gront en in verscheide lucht gegrocit, hier en gins geene stukken, die outheden, gewoonten, gebeurtenissen en byzondere voorvallen melden, die zonder eenige noodige aanmerkinge duister en onverstaenbaer schynen. Dit heeft my bewogen, hoewel niet geheel en al zonder eenigh voorbeeld van doorluchtige mannen, deeze Aentekeningen achter myn eigen dichtwerk te voegen: waer in ik echter niet gezint ben de bekende geschiedenissen van het Oude en Nieuwe Testament wytluchtigh te ontvouwen, noch ook de verzierfelen der aeloude poëeten, hier en daer door het werk gezaeit, als vast stellende, dat deeze beide den liefhebber en leezer van poëzye, als ervaren in de kennis van kerkelyke en wereltlyke geschiedenissen, bekend staen.

Pag. 3.

EERSTE HERDERSKOUT.] Deeze eerste en tweede Herderskout zyn ten grooten deele nagevolgt uit den eersten en tweeden Herderszang van den vermaerden Jeluyt René Rapin, aen wien de geletterde werelt zoo zeer verplicht en gehouden is voor zyn geleert en doorwrocht geschrift van het Herdersdicht, als de godtvruchtige met recht op hem t' onvrede en gestoort, om dat hy zynen doorluchtigen en vernuftigen geest in de herderspoëzye liever de heilige Moedermaegt, die hy *Parthenis* of jongvrou noemt, dan haeren allergroutsten

L I I I I

sten

sten Zoone en Heilant, dien wy *Goël* of *Loffer* noemen, hebbe willen toewyden.

Pag. 7. reg. 3. van onder.

Danffende, doch niet om niet] Dit slaet op de reien, onder de Israëlytinnen van outs gebruiklyk, voornaemelyk wanneer Godts volk over eene doorluchtige zege, op Godts en des Lants vyanden bevochten, vrolyk was. Men zie de voorbeelden na Faraoos ondergang in de Roode zee, na Jestaes overwinning over Arfmon, en na der Filistynen nederlage door David, *Exod. xv. 20. Recht. xi. 34. 1. Sam. xviii. 6, 7.*

Pag. 10. reg. 12. van onder.

Hoofd der gryze Schoolleeraeren.] Simeon, die onzen Heilant, als een eerstgeboren den Heere geheiligt, op de armen ontving ter vervulling der godtspraeke, dat hy den doot voor des Heeren Gezalfde niet zien zoude; dien Galatinus maer te onrechte, tot het Aertspriesterdom verheft, en Saidus, Aertsvader van Alexandrye onder de LXX. Verraelers des Ouden Testaments telt; dees Simeon, zegge ik, in wiens dagen R. David Gans de geboorte van Jesus den Nazarener stelt gevallen te zyn en in het XLII. jaer van Oktavius Augustus, wordt gehouden voor den zoon en nazaet van Hillel, een groot Leeraer in Israël, die voor Christus gestorven is, en voor het hoofd zoo der Jerusalemsche School, als den grooten Raets. Zyn zoon zoude geweest zyn Gamaliël, Paulus leermeester, en zyn zoons zoon een tweede Simeon; in wien de School te gelyk met de Stadt en den Tempel gestorven en onder haere puinhoopen begraven is, na dat zy met zich vieren de School hondert jaeren bestiert hadden. Men zie *Drustus* over *Luk. 11. 25. Seld. de Success. in Pontif. Ebraeor. l. 1. c. 7. Buxtorf. Abbrev. 11. Aitsmg. Sebilo l. iv. c. 21.* en anderen, by hem aengetogen.

Pag. 12. reg. 7. van onder.

In vieren, Gelyk men zegt, gedeelt.] Hoewel de aerdkloot naer de vier hoofdwinden in Oost, West, Zuit en Noort gescheiden wordt, (als

(als inzonderheit uit zommige oude Roomfche penningen blykt) nochtans is zy ook van de ouden naer de drie bekende wereltdelen Asia, Afrika en Europe in drien verdeelt; dewyl de nieuwe werelt, die den naem van Amerika draegt, noch niet ontdekt was, en het Zuider gedeelte van Asia hun alleen bekend onder den naem van het lant der Tegenvoeteren.

Pag. 14. reg. 15.

In 't burgeroorlog voor den jongsten Asmoneeu.] Dat is, voor den lesten, en in wien de doorkluchtige heldenftam der Asmoneeuwen, die in den priester Mattathias, den zoone van Simon, en neve van Joannes begon, is uitgestorven. Dees is geweest Hyrkanus, oudste zoon van den koning Alexander Janneus, dien, na zyn vaders afsterven eerst Aertspriester, en na zyne moeders doot drie maenden koning, het ryk door zynen broeder Aristobulus ontweldigt wert; hoewel Pompejus de Groote hem zes jaeren na deezen ryt, na het inneemen van Jerufalem in beide waerdigheden herftelde; doch met verbodt om den koninglyken titel te voeren. Naderhant eerst van Alexander, zyn broeders zoone, die zyne gevangenis te Rome, waer hene hy met zynen vader en broeder Antigonus in triomfe gevoert was, ontquam, en vervolgens van Antigonus met hulpe der Parthen beoorloogt en van koningryk en priesterdom, waer toe hy door het afnyden zyner ooren onbequaem gemackt was, berooft, en eindelyk naer Parthië vervoert, is hy door Herodes, eenen Idumeu of Edomyt en zoone van den lantvoogt Antipater, die in plaetse van den koning Antigonus na zyne onthoofding het ryk van den Roomfchen Raet ontfangen had, met list uit Parthië naer Judea getroot, en, hoewel eerst in aenzien gehouden, namaels in den ouderdom van tachtigh jaeren, veerrigh jaeren na den eerften dagh zyner regeeringe, fchelmachtigh vermoort. Zie *Jofefus Joodf. Outh. xiv. xv.*

Pag. 15. reg. 14. van onder.

Geene plaets In 't karavaenhuis kon verkrygen.] Onzes oordeels is te Bethlehem maer eene eenige gemeene herberg geweest, getimmert naer de gelegenheit van die huizen, waer in noch hedensdaegs de karavaenen

nen der Oosterlander en op hunne tochten pleegen te huisvesten; waer van de doorluchtige Reiziger Peter del la Valle in zyne *Reisbrieven* wytluchtigh spreekt, 11. 11, 18, 30.

Pag. 16. reg. 9.

't Is Mariamne, 't kint van Eljakim.] Deezen naeme geeft Jofefus in zyne *Foodfche Ombeden* I V. 4. aen de zufter van Aäron en Moses, en met hun de hertogin van Israëel uit Egipte, (*Mich. vi. 4.*) de eerste der vrouwen *Miriam* geheeten, en in de gemeene Roomsche overzettinge *Maria*. Met deezen zelve benoeme ik hier de verhevenste onder de zwakke sexe, de moeder des Heeren; en stelle haer met de meeste godtgeleerden te zyn de dochter van Eli, wiens zoon, dat is, naeef de gemeente zoon van Jofef, *Luk. 111. 23.* haer en Godts eigen en eengeboren zoon Jesus genoemt wordt; dien hier de naem van Eljakim gegeven wordt; een naem, die, naer Filoos oordeel, by de Syriens van eene zelve betekenis is met Eli en Jofef, als de ouden doorgaends Mariaes vader noemen. Zie *Spanb. Dub. Euang.* p. 1. p. 125.

Reg. 12.

Aen den eigen neef en bloesorient.] Volgens de Wet, *Num. xxxvi. 8.* dat erfdochteren, waer onder Maria van de ouden getelt wordt, in haere stammen en geslachten uitgehuwlykt wierden. Zie *Casaub. Exer. l. 30.*

Pag. 21. reg. 7. van onder.

Toen by in Middelvljet.] Middelvljet, in het Grieksch *Μεσοποταμία*, in het Latynsch *Interamma*, by *Lamprid. in Sev. c. 56.* is het lantschap, dat Moses doorgaends *Aram Nabarajim*, dat is, Syrië der twee rivieren, Tigris naemelyk en Eufrates, die het ten wederzyde besluiten, genoemt heeft.

Pag. 26. reg. 1.

Te Migdal Eder.] Migdal Eder, door *torren der kudde* verduitscht, daer Jakob zyne tenten spande en eenen tytlang met zyn gezin en veer woon-

woonde, niet verre van Efrata of Bethlehem gelegen, *Gen.* xxxv. 19, 21. is, magh men den Outvader Hieronymus gelooven, het zelve geweest, dat hier de herders beslaen. Vermaerde lantbeschryvers, eenpaerigh gewaegende, dat het noch hedensdaegs den naem van *Jakobs velt* of *toeren* draegt, getuigen ook, dat het eene breede vlakke is, van overvloedige weiden en beemden wel voorzien, en met olyfboomen hier en gins beplant. Zie *Adrich. Toon. van het H. Lant*, p. 49. n. 144. *Catorv. Itin.* II. 8. *Della Val les Reiz.* I. 38. Immers Jonathan, de Chaldeeusche Uitbreider, wil dat, Migdal Eder de plaets zal zyn, daer de Messias in de leste dagen zal geopenbaert worden. Zie *Lichtf. Dec. Chorogr. in Marc.* IV. 5.

Pag. 27. reg. 2.

Keert dan, Arabers, keert.] De oudste der Grieksche en Latynsche Kerkenleeraeren, waer by zich in onze dagen gevoegt hebben de geleerde Vossius en de Groot, zyn van oordeel geweest, dat de Oostersche wyzen uit het gelukkigh Arabië gekoomen zyn. Andere oude en nieuwe uitleggers, mannen van grooten naeme, gevoelen in het tegendeel, dat hunne komst uit Persië geweest zy. Wy, die dit verschil het onze niet maeken, volgen, naer onze vryheit, om dat de Heilige Geest geene bepaeling maekt, en genoeg acht door eene ruime spreekwyze hier van te gewaegen, de eerste meening.

Pag. 31. reg. 6.

Van Zonnestadt.] Gelykerwys *Sozomenus Hist. Ecc.* v. 21. uit het verhael der Egiptenaeren, het verblyf van onzen Heilant schynt te stellen te Hermopolis, eene stadt in het lantschap van Thebe, hoewel Del ia Valle hier van het hedensdaegsch Matarea maekt, niet wyt van nieu Kair gelegen, *Reiz.* I. 22. zoo hebben wy de vryheit genomen zyne herberg over te brengen tot Zonnestadt, eene stadt, die van de Hebreuwen *On*, van de Grieken (als blykt uit de LXX. Grieksche Overzetteren, *Genes.* xli. 45. en *Josefus* in de *Joodsche Ontheden* II. 3.) gelyk ook van de Latynen *Heliopolis* genoemt, den naem aen een van

L I I I I 3

de

de lantschappen of lantvoogdyen van Egipte gegeven heeft; daer de Joden in dien tyt eene vrye wooning en openbaeren godtsdienst hadden. Zie *Plin.* v. 9. *Ptolem. Tab.* III. *Afr. Josef. J. O.* XIII. 6. en VII. der *J. Oorlog.* 35.

Pag. 32. reg. 18.

Hem door Abram ingeplant.] Josefus schryft van zynen stamvader Abraham, naer Egipte getogen, niet alleen om in den hongersnoot te bestaen, maer ook om het gevoelen der Egiptische priesteren in te nemen, en, zoo het beter dan het zyne was, te volgen, dat hy hunne verschillende meeningen, die de Egiptenaers onder elkandere van den godtsdienst hadden, krachtigh en welspreekend wederlegt hebbe, en daer door eene groote achting alomme by het volk verkregen; dat hy hun ook de Reken-en sterrekunst hebbe ontdekt. Zie hem *J. Outb.* 1. 9.

reg. 7. van onder.

De begraefnis van Osier.] Van Osiris, eenen der grootste en vermaerdste afgoden der Egiptenaeren, getuigt Plutarchus, dat hy, eerst in eene kist door Tyfon en zyne vrienden gesmoort en in den Nyl gezet, en door den mont van Tanis tot Byblos in Fenikië aangedreven zy. Na dat hem Isis zyne huisvrouw daer weder gevonden had en in Egipte te rugge gebraght, zoude Tyfon het lyk op nieu aen getroffen, in veertien stukken gescheurt, en alomme ook in de waterleidingen van den Nyl verstroot hebben, doch Isis die eindelyk na lang zoeken wedergevonden. Zie hem in zyn boek *de Iside & Osiride*; en wat hier door gemeent worde, by Bochart *Hieroz.* l. 1. 34.

Pag. 33. reg. 5.

Als hy zyn sluierkroon vertrappelt.] Dit verhaelt Josefus, dat naemelyk Thermutis (zoo noemt hy Faraos dochter, de ryksprinse van Egipte, die Moses, van haer geborgen, voor haeren zoone en haer vaders erfgenaem opvoedde) hem aen haeren vader voorgesteld en op de handen gegeven hebbende, hy deezen zynen neve zyne kroon opzette, en Moses die niet alleen naer de wyze der kinderen van het hoofd nam, ach-

achteloos liet vallen of op den vloer wierp, maer ook met voeten trapte. Dat, voor een quaet en den ryke doodelyk teken opgenomen, den heiligen schryver, die Egiptes ondergang uit zyne geboortuure gespelt had, gelegenheit gaf, om den koning zyne moort aen te raeden, hoewel Thermutis hem haeren vader, doch niet tegens zynen dank, ontrukte, en voortaan naeukeurigh opvoedde. Zie hem *Food. Oub.* 11. 5.

Pag. 35. reg. 8.

Zyn nalaetenschap geplondert.] Dit ziet op zyn gebiet, dat, alleen van hem bestiert, naderhant by uitersten wil onder zyne drie zoons zoo verdeelt is, dat Archelaus koning van Judea, Antipas Viervorst van Galileë, Filippus over Trachonitis en eenige aengrenzende gewesten opperhoofd verklaert wierd. Zie hem *Foodf. Oort.* 1. 21.

Pag. 39. reg. 8. van onder.

De kederwinkels.] De Talmudisten stellen op den Olyfberg twee overgroote kederboomen; en onder eenen van die vier winkels, waer in alles verkocht plagh te worden, wat tot de reiniging noodigh was. Zie *Lichtf. Dec. Chorogr. Marc. praef. c.* 11.

Pag. 41. reg. 7.

Is gewrocht wel veertigh jaeren.] Ja zes en veertigh, omtrent dien tyt, als onze Heilant in zyn eenendertigste jaer ging; als blykt uit *Joan.* 11. 20. daer van de Joden gezegt wordt, *zes en veertigh jaeren is over deezem tempel gebout.* Dat wy van Herodes gebouwen en timmeraedjen verstaen, die hy van tyt tot tyt timmerde, om zoo Zorobabels tempel geheel en al, maer stukswyze, te vernieuwen; na welker aenvang in het achtende jaer zyns koningryks ten tyde deezes woorden 46. jaeren alrede verloopen waren, zonder dat alle de gebouwen voltimmert zyn voor Agrippaes regeering, 60. jaeren na dit gesprek. Men zie *Josefus Foodf. Oub.* xv. 14. xx. 8. en *Kapellus* en *Lichtfoot* over *Joan.* 11. 20.

reg. 12.

reg. 12. van onder.

In 't jongste kerkgeſticht heel luttel.] De Joden getuigen eenpaerigh dat de Tempel van Salomo vyf hoogwaardige heiligdommen by voorrecht heeft bezeten, die in het herboude godtshuis van Zorobabel na de wederkeëring uit Babel nooit geſpeurt zyn of gevonden, te weten, de Bontkift met haer Verzoendekfel en de Cherubynen, de Urim en Thummim, de Geest der Profefye, de Godtspraek, en het hemelſch vier, dat van outh op den altaer nederdoelde. Zie *Drus. in Hagg. 1. 8. L' Emper. in Cod. Midd. p. 103, 104, 154. Cocc. Sanbed. c. 8. 4. Lichtf. in Joan. 21. Burm. over Exra 6. Buxtorf. Exerc. p. 181.*

Pag. 42. reg. 17.

De ſtedelingen uit hun hofſteën.] Gelyk de Heilant zyn lyden in eenen hof over de beek Kedron begon, *Joan xviii. 2.* zoo verhaelt uit de Joden Lichtfoot, dat de Jeruſalemsche grooten, die geene hoven in de ſtadt moghten hebben, hier hunne luſthoven en hofſteden gehad hebben. Zie hem *Centur. Chorogr. Matth. præf. c. 21.*

Pag. 43. reg. 2.

Door de Susanspoort Ter galery in.] Deeze tempelpoort, dus genoemd, om dat zy op haere deuren (gelyk de Joden willen) de gegraveerde afbeelding droeg van Suſan, de hoofſtadt van het koningryk Perſië, onder wiens alleenheerſchappy de tempel herbout is, was in den Ooſterſchen muur van den tempel, tegens over den Olyfberg, en, op dat de Aertsprieſter niet belet wierd in zyn gezichte naer het heiligdom, wanneer hy het bloet der geſlachte roode veerze van daer ſprengde, niet zoo verheven in de hoogte, als de andere. Ten wederzyde van haeren ingang was eene galery, die, in het midden op eene ryge pylaeren ruſtende, eene dubbele wandelplaets verſchaft; waer in of omtrent de winkels waren, die oli, zout, wierook, wyn en andere dingen, ten altaere nootzaakelyk, verkoften. Zie het boek *Midd. 1. 3. en 11. 3.* en over beide plaetsen *L' Empereur, en Lichtf. Diſquis. Chorogr. Joan. præf. §. 3.*

Pag. 47.

Pag. 47. reg. 7.

Gewyde berg , die Goël van de tranffen.] Deezen berg noemen wy niet, gelyk gemeenlyk van de uitleggers, doch, uit eene oude en onzekere overleveringe geschiedt, Thabor; maer houden ons te vrede met de uitdrukkinge der Euangelisten; die deezen *enen hoogen berg* zonder wyder beschryvinge heeten, *Matth. xvii. 1. Mark. ix. 2.* Men zie de redenen wydloopigh by *Lichtfoot* over *Mark. ix. 2.*

Pag. 50. reg. 2.

En 't koninglyk gebergt.] Dit wordt in de Joodsche schriften gheeten *het gebergt van Juda*, gelegen in het Zuiden van het lant Kanaän, en loopende voor by Hebron; het hoogste wel gehouden van het geheele lant; -en draegt waerschyndlyk deezen naem, om dat ook de koninglyke bergen, Sion, Moria, Akra en de Olyfberg en meer andere, in welker midden de rykshoofdstadt Jerusalem gelegen heeft, hier toe behoort hebben. Zie *Lichtf. Cent. Geogr. Matth. præf. c. xi.* en *Vringa* van *Ezech. Temp. p. 1. p. 93, 94.*

Pag. 55. reg. 2. van onder.

Daer de lantstroom springt en spruit Uit haere bron.] De Jordaen, de grootste der rivieren van geheel Kanaän, en die het lant dwers doorloopt, tot dat zy zich in de Roode zee uitstort, heeft haeren oorsprong aen den voet van den Libanon, uit eene bron, die van *Josefus Paneas* of *Panion* genoemt wordt, of liever uit een staende water, dat om zyne rontte den naem van *φύλη*, dat is, reukschael, draegt: waer uit zy, door den gront vloeiende, in *Paneas* opborrelt. Hieronymus en andere lantbeschryvers maeken misschien uit deeze oirzaeke de bronnen der Jordaene twee, waer van de eene *For*, en de andere *Dan* zoude heeten. Zie *Joseph. de Bell. Jud. III. 18. Ravan. Biblioth. in Jordanes.*

Pag. 57. reg. 17.

In de zantzee aen den dorenberg.] In de woestyne van Arabië, gemeenlyk

M m m m m

Iyk *de zantzee* door de reizigers geheeten, is de berg Horeb gelegen, die, om de menigte van braemdorenboffchen, in het Hebreeufch den naem van סֵּנַי *Seneb* voerende, ook *Sinai* geheeten is; en niet, gelyk de Rabbynen willen, om het vinden van eenen steen, dien de gedaente van eenen braembosch ingedrukt was; hoewel Efodeus getuigt, dat hy die in eenige brokken van dien steen gezien hebbe. Zie *Schmidt. Lex. Russ. Lex. Hebr. Voff. Etymol. in Sentis. Della Valle Reiz.* 1. 29. die van deezen berg getuigt, dat hy zekere zwarte aderen heeft, die by na eenen boom vertoonen.

Pag. 65. reg. 3.

Uit de doode zwavelzee] Dit is het befaemde meer, dat de vlakke der vier steden Sodoma, Gomorra, Adama en Seboim, die door eenen vier-en-zwavelregen verteert zyn, beslaende, by de historischryvers *de doode zee* geheeten wordt, om dat zy, door geene winden bewogen, geene vischen, geene watervogels, geene beesten voedt, niets voortbrengende, dan een zwavelachtigh pek van eene zwaere lucht en waessem. Zie *Joseph. Bell. Jud. v. 5. Tacit. Hist. v. 6. Plin. N. H. v. c. 6. Just. xxxvi. 3. Solin. Polyb. 38.*

Pag. 74. reg. 8. van onder.

Meccnas Sloot.] De Heer Henrik Sloot te Kannevelt, Ridder der Duitsche Orden, ten Duitschen huize binnen Utrecht ter proeve ingelaeten in den jaere 1626. en Kommandeur van Schelluinen, 1634. als ook, naer de aentekening van den Heere *Pars*, in de byvoegfelen tot zyne *Katwyksche Outbeden*, p. 424. in den jaere 1637. Kommandeur te Leiden en Katwyk, in den jaere 1657. Kommandeur van Mazelaar, en van Dieren in zyn sterfsjaer 1673. Zie *Vollenb. Poëzy*, p. 223, en 275. *Muttb. de Nobil. l. iv. c. 15. p. 1006, 1009.*

Pag. 76.

's Gelukkigh Leeuwendaek.] Dit speelt op de Abdy van Leeuwenhorst, niet wyt van Rynsburg eertyts gelegen, waer van de Heer *Pars* iets aantekent in de *Katwyksche Outbeden*, p. 454. 455.

Pag. 76.

Pag. 76. reg. 6. van onder.

Van een' tichlers zoon.] P. Virgilius Maro, van Mantua, wiens vader van den fchryver, die ons zyn leven nagelaten heeft, tot eenen potte- of steenbakker gemaekt wordt.

Pag. 76. reg. 8.

d' Eedle Petronel, Graef Floris kniſche bruit] Petronelle van Saxen, Weduw van Floris den Vetten, xi. Grave van Hollant, heeft in het jaer 1133. by de Kerk van Rynsburg, die Grave Dietryk de 11. gebout had, eene Abdy van Benedikryner Nonnen geſicht, en de eerſte inwoonſchen uit Saxen gehaelt, en legt ook daer, na dat zy in het jaer 1144. overleden was, begraven. Zie hier van de Hollanſche hiſtorifchryvers, en wat uit de zelve heeft de Heer *Pars* in zyne *Rynsburgſche Outbeden*, p. 323, 325.

ibid. reg. 1. van onder.

In Maſtebroek.] Een groote lantſtreek in Overyſſel, tuſſchen den Yſſel, het Zwartewater en de Zuiderzee, en tuſſchen de ſteden Kampen, Zwolle, Haſſelt en Genemuiden gelegen, in grasryke weiden beſtaande, en allereerſt door Joan van Arkel, XLVII. Biſſchop van Utrecht, in het jaer 1362. of (als het aenhangſel aen Bekaes hiſtori wil) 1364. bedykt. Zie *Heda* in het leven van deezen Biſſchop, *Pontanus*, *Slichtenborſt* in de *Geldersche geſchiedeniſſen*, *Revinus Daventr.* *Illuſt.* op het jaer 1362. Maer het is in alle deeze ſchryveren een grove, doch oude, miſſlagh, dat dit bedykte lant maer zoude bedraegen wat meer dan xxx. *jugera*, dertigh bunders, gelyk de Latynſche ſchryvers ſpreeken, daer *Slichtenborſt* dertigh mergen veens van maekt; gelyk ook *Buchelinus* over *Heſla* al heeft aengemerkt: hoewel hy dien niet genoeg verbeterd, met te zeggen, dat Maſtebroek eene lantſtreek zy, die uit 33. hroeven beſtaet. My blykt uit een out geſchreven boek, certys den Munniken van het Klooſter der Regulieren van Auguſtyn te Albergen toebehoorende, waer in de Maſtebroeker weiden

M m m m m 2

den in 43. blokken of kavelingen gedeelt worden , dat Mastebroek met de maden binnen dyks en binnen Mastebroek gelegen , zoo die door Frederyk Stoyver , gezworen lantmeeter des Bisschops van Utrecht en Hertogen van Gelre in dien tyt gemeeten zyn , samen uitbrengen 6977. mergen , 2. hont , en 59. roeden lants.

Pag. 78. reg.

De Brittenburgsche steenen.] De grontvesten van een zwaerlyvigh slot of wapenhuis der Romainen , tegens over Britanje gelegen , en uit deezen hoofde *Arx Britannica* , *Brittenburg* of *het huis te Britten* geheeren , en in den jaere 1665. van my buiten den Katwyker duinen door het afloopen der zee gezien en betreden. Van dit huis iets aen te tekenen belet my de arbeidzaeme naerftigheid van den Heere Pars , die in zyne *Katwyksche Outheden* , waer van dit gebou het doorluchtigste gedeelte wel magh heeten , uit alle schryveren heeft by een gezamelt wat gedenkwaerdigh is , of gezegt kan worden. Zie dien Heer p. 86-128.

Pag. 79. reg. 10. van onder.

In Kofsters stadt Te Haerlem praelden.] Haerlem , de geboorteplaats van Laurens Koster , eersten vinder der loffelyke drukkunst , heeft de aeloude schilderyen der Hollantsche Graven gehadt in het klooster der Karmelyten , en noch hedensdaegs op het Stadthuis. Welker printen zeer onlangs wederom uitgegeeven zyn door Kornelis van Alkemade by den nieuwen druk der oude Rymkronyke van Melis Stoke.

Pag. 82. reg. 2.

Out Absteé , discht beplant , Of't graemryk Outwyk.] Abstede , eene vermaekelyke streek door het geboomte , en Outwyk zyn plaetsen , niet verre van Utrecht , en aen de eene en andere zyde der stadt gelegen. Abstede wordt ook hier *out* genoemd , als al bekend in het jaer 1137. toen Floris , Broeder van Holland , uit Utrecht ter jaght rydende , daer ter plaetse met zyn paert struikelde , en van de Heeren van Kuik en Arensberg , die hem lagen gelegd hadden , doot geslagen

werd.

wert. Men zie de *Rymkronyk van Stoke in Diederyk den vi. en Heda en Beka in den Biffchop Andries*. Gelyk deeze plaets van eenen Abt den naem heeft, zoo was 'er eertyts een klooster van Benediktyner nonnen, die, door eene priorin beftiert, van B. Willebrant, die maer acht jaeren gezeten heeft, en in het jaer 1236. gestorven is, in het klooster van den heiligen Servaes, waer van hy de gtonstfeenen gelegd had, binnen Utrecht overgebraght zyn. Zie *Buchel. ad Hed. in Willebr. p. 75*. En Outwyk, op wiens velt, noch bekend met den naeme van *het Outwyker velt*, Marten van Rossum, Veltheer van Gelre, zyn manhafte rede voerde tot die krygsknechten, die hy tot de plondering van den Hage mede nam, is eertyts eene Abdy geweest van Adelyke nonnen, die door de Hollanders in het jaer 1527. geplondert en, ten aenzien van veele gebouwen, verbrandt is; waer van de inkomsten noch door adelyke jongkvrouwen worden genoten. Zie de *jaerboeken van Henrika van Erp*, in de *Analecta* van den naerftigen onderzoeker der vaderlantfche Outheden *Mattheus. p. 1. p. 260*.

Pag. 93. reg. 16.

Daer Karels oude slot.] Genemuiden, eene der kleene en onbemuurde fteden van Overyffel, in Zallant aen den mont van de Vecht of het Zwartewater en niet wyt van de Zuiderzee gelegen, met Stadtsvoorrechten door Joan van Naffau, xxxix. Biffchop van Utrecht in het jaer 1272. befchonnen, en in het jaer 1698. ter grooten deele verbrandt, heeft van outs een kasteel op eene hoogte gehadt, dat de inwooners *het blokhuys* gewoon zyn te noemen, tegens de Stichtfchen door Hertogh Karel van Gelre in het jaer 1527. (zoo het fchynt) getimmert, en na het jaer 1572. in de Nederlantfche oorlogen weder geflecht. De afbeelding daer van hangt noch op het Raethuis der Stadt.

Pag. 85. reg. 9.

't Aelout Gramsberg.] Gramsberg is een der kleene ftedekens van Zallant, waer by gelegen is een out adelyk huis, dat in het jaer 1674. na dat het door de Munsterfchen veriaeten was, door de Staerfche bezetting van Koeverden, op het bevel van den Heere Rabenhaupt, door

M m m m m 3

bus-

buskruit verbrandt en verwoest is; eertyts de bezitting van een geslacht van deezen zelve naeme, en nu eindelyk door de van der Ezen en Assewyns of Arewyns het eigendom van den Welgeboren Heere Stadius Reiner van Haefren.

Pag. 90. reg. 8.

Dat aen Wevelikhoven uw stadtsrecht dank weet.] Florens van Wevelikhoven, L. Billichop van Utrecht, heeft het stadtrecht, dat een zynet voorzaeten, Otto van Holland, aen deeze plaets geschonken had, verheerlykt, door het bemuuren en sterk maeken in het jaer 1382. gelyk Lindeborn wil; hoewel zy nevens Ootmarfen, Goor, Delden en Hardenberg in het jaer 1518. volgens eenige geschreve aentekeningen onveftigt is. De kerk is alleen van een nevensstaende klokhuys, zonder toren of spits, voorzien. Zie *Lindeb. Notit. Ep Dav. c. VII. §. 3.*

Pag. 93. reg. 4.

Vrou Jakobha plagh baer' Ridder Vrank.] Deeze is geweest Vrou Jakobha van Baiere, xxiv. ste Gravin van Holland en Zeelant, die, door haeren neef, Hertogh Filips van Borgonje en Brabant, gedwongen haere erflanden zyne voorgdye haer leven lang over telaeten, met belofte van, na de doot haerer drie mannen, niet te zullen hertrouwen, echter op Filips Stedehouder in Holland, Vrank van Borffele, Ridder, Heer van Zuilen, St. Martensdyk, &c. in het heimelyk verliefde; dien zy, toen hy, hier over van Filips verrast en te Rupelmonde in gevangenis gelegd was, echter los kreeg, maer met overdragte van alle haere graeffchappen, en namaels in het openbaer troude. In het Haegsche bosch zyn my noch voor weinigh jaeren eenige beukeboomen getoont, die onder den naem van *Vrou Jakobhaes preeel* bekend staen by den Raetsheer *Heemskerk* in zyne geeftryke *Batavische Arkadha*, p. 3.

Pag. 94. reg. 12. van onder.

Als wven naemgenoot, twee naemgenoots.] Hier hebbe ik het oog op twee,

twee, den naem van ANNA in ons vaderlant met lof draegende, en voor al uitmuntende in de poëzye, wylen *Anna Roemer Visffchers*, en *Anna Maria van Schuurman*. Waer by de Heer Beverwyk in zyne *Uitneemendheit der Vrouwen*; oordeelende, dat de naem van *Anna* wat nootzakelykheit aen het nootlot brengt tot de geleertheit in haer, die hem voeren, noch andere voegt, als *Anna van Borffele*, Vrou van der Veere en Vlifflingen, zonderling geleert, en zelve zoogvrou van geleerde verftanden, *Anna Suis*, geestelyke Maegt, en bekent door haere Latynfche gedichten, *Anna van Pallant*, genoemt by Posthius, Meliffus en Smetius, lichten der Keurpaltzifche Akademië, waer onder de lefte ook van wege haerer geleertheit *Anna van Ustenhove* hoog waerdeert. Zie dien Heer, p. 159.

Pag. 95. reg. 12. van onder.

Leeuwendael bedreigt.] Het Vry Vereende Nederlant, wiens zeven Lantschappen (de Stadt Groningen en Ommelanden alleen uitgezondert) eenen of twee leeuwen in hunne wapenen draegen.

Pag. 96. reg. 3.

Terwyl Nimf Machtelt.] Joffrou Machtelt Boffier, die van Joffrouwe Anna Morian begroet is met den heerlyken lofzang, die in haer Mengeldicht geleezen wordt, p. 59. en dus begint,

Begaefde Machtelt, die den lauwerkrans
Van uwe speelnoots wint door wyze dichten;

van wiens geboorte, dichtkunft en andere gaven ook myne gedichten gewaegen *pagg. 96, 298, 580.*

Pag. 96. reg. 8. van ond.

En Heidenryk.] De Heer Henryk Fiffcher, wylen ervaren Geneesbeer der Stadt Zwolle en braef poët, die ook Joffrou Anna Morians dichtgeest naer verdienfte heeft aengenoopt. Men zie van hem in myne geboortedichten. *pag. 293.*

Pag. 97.

Pag. 97. reg. 3.

Welbem , offeraer van 't Zuiderveen.] Wilhelm Sluiter, toen Leer- aet te Eibergen, en naderhant te Rouveen, alom bekend door zyne godtvruchtige en stichtelyke poëzy, in die dagen met meer leeraeren uit het Graeffschap Zutfen of Zuidveen en Twente binnen Zwolle gevluht.

Pag. 98. reg. 8.

Myne sluit, ons Godtsbuis] Het was de gewoonte, wanneer men uit zyn beroep scheidde, de werktuigen daer van in de godtshuizen op te hangen. Dit toont *Horatius Odar.* III. 26. die, uit zyne minneryen scheidende, zyne lier en fakkels en koevoeten en boomen, waer mede de toegeflote deuren zyner boelen plaghten opengeloopen te worden, aen den want des tempels van Venus, die uit zee geboren is, ophangt.

Pag. 99. reg. 8.

DIERTKS, die altoos ons Holland.] De Heer en Meeſter Dirk Graswinkel, Heer van Holy, Ridder van St. Markus, Geheimschryver der gedeelde Kamer over de grensſcheidingen der Nederlanden, heeft zich doorluchtigh gemaakt door zyne alom bekende gefchriften van de Jaght en Wildernisse, van de Leeftocht, van de Overfte Maght. Hy heeft ook den gemeenen Staet van Venetië aen zich verbonden door zyn boek van haeren voorrang boven de Hertogen van Savoie, en is eindelyk in zyne bediening in het jaer 1666. 12. van Wynmaent gestorven.

Pag. 103. reg. 12.

Sinte Goeles akker.] Goeilant, anders *Gooilant*, en gemeenlyk *be Gooi*, berekent eigentlyk niet anders, dan Goeles of Gudules lant, en draegt deezen naem, om dat het, van Wichman Grave van Zutfen aen zyne dochter Lutgaert, als Abdiſſe van het Sticht Elten, geſchonken onder Keizer Otto den 1. naderhant van Gudula of Goele, ook Abdiſſe van het zelve Sticht, uit volle maght, de Abdiſſen in der

der tyt door Kaizer Otto den tweeden in het jaer 964. gefchonken, aen Grave Floris van Hollant verkoft is in het jaer 1280. gelyk de Heer *Simon van Leenwen* in zyne *Batavia Illustrata*. 1. 5. §. 83. zeer duidelyk aentekent uit *Slichtenborst*, *Toon. van Gelre*, 1. 118. hoewel hy, zich zelve ongelyk, en door *Boxhorn Theat. Holl. c. 1111. p. 526.* misleidt, ter zelve plaetse, §. 113. Gooilant zegt zynen naem te hebben van Goedelant, Abdisse van Altena, (als hy spreekt) waer aen Kaizer Otto de 1. omtrent het jaer 950. het bezit van het geestelyk inkoomen deezzer lantsfreete zoude hebben gegeven, en het lantschap naer haeren naem *Goedelant*, nu Gooilant doen noemen. Een gevoelen, dat hy naderhant weder tegenspreekt, den eigenen koopbrief bybrengende, waer in Grave Floris, ten overstaen van, Joan Elect of verkoren Bisschop van Utrecht, *Neerdinklant* (dus wert het toen geheeten) voor 22. Stichtsche ponden van Goedelende, Abdisse der Kerke van Elten, overneemt. Zie hem I. 12. §. 226. Ook dwaelt *Bucelmus*, *Germ. Sacr. p. 111. p. 29.* die Wychman tot Grave van Kleve maekt, Lutgart tot eerste Abdisse, en de stichting van het klooster Elten op het jaer 990. brengt; gelyk hy mede zegt dat dit jongkvrouwensticht in een *Collegium Clericorum*, eene Vergadering van geestelyken, verandert is.

Pag. 103. reg. 5. van onder.

Oosthuizen en noch nader.] Oosthuizen, waer aen Hobrede gevoegt is, twee plaetsjes onder de Classis van Elam, is de eerste plaets der bedieninge van den Heere Simon Simonides geweest, die naderhant het Euangeli te Westzaenerdam, te Rotterdam, en eindelyk in den Hage verkondigt heeft. Hier op zien in den volgenden herderszang deeze regels, p. 110.

Zyn jeugt, met helder licht gerezen uit het Oosten,
Hield trou voorheen de wacht in Zaenlant over 't vee.

Pag. 104. reg. 5. van onder.

Uw geboortivier, de Zaen.] De jongkvrou is te Westzaenerdam aen de Zaen geboren, eenen stroom in Kennemerlant, die van outs, gelyk men meent, *de Kinbeim* geheeten, en eertyts voorby Alkmaar en het verwoeste Verone of Vroonen by Putten of Petten in zee vloeiende,

N n n n n

ende,

ende , naderhant by verloop van tyt in zyne uitwateringe verftopt en vervolgens afgedamt is. Van welken froom de wederzydfche lantfreetk en haere twee hoofdorpen niet alleen Ooft- en Westzaenen , maer ook de plaets , daer hy afgeftopt is , *Zaterdam* genoemt worden. Zie *S. van Leeuwen Batav. Ill.* 1. 2. §. 19, 25, 33.

Pag. 106. reg. 11. van ond.

De Keulſche priesterin.] Joffrou Anna Maria van Schuurman , die , van Keulen afkomstigh en daer geboren , Utrecht met haere wooninge , de Kerk met haere godsvrucht , en de werelt met haere onvergelyke en in vrouwen zeldzaeme geleertheit gefiert heeft ; tot dat zy , door de ſcheurzieke driften van Jean de Labadie en zynen aenhang verleidt , hoewel met de inbeeldinge van het beste uitgekoren te hebben , in zyn gezelschap te Hervorden , te Altena aen de Elve in Holstein , en eindelyk te Wieuwert in Vrieflant geleest hebbende , eindelyk in de leste plaets ſtorf.

Pag. 115. reg. 5.

Aen d' oude Vecht , die dwars door 't Overſicht.] De Vecht , die , uit Munſterlant oirſprongkelyk , by Nyenhuis of Dinkelrode door de Dinkel , by Ommen door de Regge verrykt , en tuſſchen Haſſeit en Zwolle zich met het Zwartewater vermengende , eindelyk by Genemuïden in Zuiderzee ſtort , loopt door Overyſſel . dat het *Overſicht* geheeten wordt in tegenſtellinge van het *Nederſicht* van Utrecht , langs Gramsberg , Hardenberg , Ommen en Dalſſen , en ſcheidt niet alleen het lant van Vollenhove van Zallant , maer ook de eene van de andere gedeelten van dit Droſtamp.

Pag. 115. reg. 5.

En Wiltenburg] Wiltenburg is het , dat , van de Wilten gebout , naer alle waerſchynlykheit hedensdaegs Utrecht genoemt wordt , hoewel noch niet verre van Utrecht by het dorp Vechten Wiltenburg in zyne overblyfzelen , maer te onrecht , getoont wordt. Men zie *Buchel in Bekam* , p. 7. *Matth. de Nobil. l. 11. c. 1.*

ibid

ibid.

Vrank en Furriaen.] De Heerén Franciskus Burmannus en Joannes Georgius Graevius, twee doorluchtige Professors in de Utrechtsche Akademie, onze geliefde leermeesters; van welke beter gezwegen wordt, dan weinigh gezegt; te meer, dewyl zy zich zelve alrede vereeuwigt hebben door onsterflyke geschriften.

Pag. 116. reg. 1. van onder.

Der Hunnebedden, nu een' langen tyt.] *Hunnebedden* worden in Drenthe, te Rolde, Havelte en elders, daer zy gevonden worden, (gelyk ook in het Bisdom Munster en Graeffschap Tekelenburg) geheeten zekere opstapelingen van overzwaere en overgrootte keizelfteenen, dus op elkanderen gelegd, dat twee overent gestelde steenen eenen derden draegen, zoo dat men onder dien niet alleen al bukkende kan doorgaen, maer ook in regen en onweder eene menigte van schaepen bergen. Waer toe deeze steenen, die van de *Hunnen*, dat is, reuzen, naer het gemeene gerucht, samengevoegt zyn, gedient hebben, is onzeker. Maer zie hier van *Pikard* in zyne *Outbeden en jaerboeken van Drenthe*, cap. v. en den Heer Professor *Hennin* over den eersten der *Reisbrieven* van zynen voorzaet *Jakobus Tollius*, p. 38. die ook uit den mont van wylen den Heere Keurvorst van Brandenburg Vrederyk Willem verhaelt, dat hy die steenen had laeten ondergraeven, in hoope van eenige Reuzengebeenten te vinden; maer dat hy niets dan zommige penningen had bekoomen. Zie *Toll. Epist. ltm.* 11. p. 43.

Pag. 117. reg. 16.

By het graf van Engelmont.] Van Engelmont of Ingelmont schryft *Miræus Fast. Belg. & Burgund.* p. 331. op den XXI.sten van Zomermaent, dat hy een Engelsche Vries, ten tyde van Willebrord, (onder wiens metgezellen hy nochtans niet wordt getelt) den Baethouweren en Kennemaeren het Euangeli verkondigt heeft, en, na veel arbeids zyne ziel Gode overgegeeven hebbende, en te Velzen, een dorp onder het

N n n n n 2

Bis-

Bisdrom van Haerlem , begraeven , door Biffchop Balderyk van Utrecht in den jaere 977. uit de aerde verheven is. Filippus Rovenius , uit ons Deventer geboortigh. , en Aertsbiffchop van Filippen en Utrecht , gelyk hy zich plagh te fchryven , en Apostolifche Stedehouder in de Nederlanden , die de Roomsche Kerkdienften der heiligen , onder het Aertsbisdrom van Utrecht en de Bisdrommen van Haerlem , Deventer , Leeuwaarden , Groningen en Middelburg geviert , in het jaer 1640. uitgegeeven heeft , getuigt dit zelve op den vierdagh van Engelmont , maer met eenigh verfchil en niet zoo veel zekerheits. Hy noemt hem eenen Engelfchman van Vriefche afkomfte , die , vroeg geleert , en de orde van Benediktus ingegaen , en van de broederen tot Abt gekoren , door Godts ingeeven den Kennemerlander , een woest en ongetemt volk , het Euangeli verkondigt heeft , en na eene groote zielenwinft in eenen hoogen ouderdom aen de koorts overleden is , en te Velzen , in eene der vyf moederkerken , die Willebrord tuffchen de Maes en het Tefsel zoude gebout hebben , begraeven ; namaels doorluchtigh door wonderwerken , en meeft door een water , dat , op zyn gebedt verkregen , toen noch heilzaam zoude zyn tegens de tantpyn , vloeiende , naer de gemeene overlevering , voorby de vervalle overblyffels zyner wooninge. Van Biffchop Balderyk geloofst hy , dat hy dit heiligh lichaam door godlyke openbaering gevonden hebbe met veele lyken van andere heiligen , waer mede hy zyn Sticht vereert en verfiert heeft. Maer van deezen wordt by de gefchiedenisfchryvers der Utrechtsche Biffchoppen niet gewaegt ; in het tegendeel bepaelen zy het getal deezer heiligen tot Lebuinus , Werenfridus , Plechelmus , Wiro , Otgerus , Odulfus en Radbodus , zonder eenen eenigen hier by te voegen. Alleen verhaelt Heda , dat ook in zynen tyt het lichaam van den heiligen priester en martelaer Jeroen te Noortwyk gevonden zy. Van welke gefchiedeniffe de Gemeene , doch van Gouthoeven verbeterde , Hollantsche Kronyk de omftandigheden wytluchtigh verhaelt *p. m.* 247, 248. Het hooft van Engelmont , (vervolgt Rovenius wyder) in gout beflagen , is voor weinigh jaeren gestolen ; en andere overblyffels , door de Geuzen over de kerkvloer gestroot , maer door den Kofter trouwe-lyk vergadert zouden in de hoofstfadt Haerlem op eene veilige plaets bewaert worden. Zie de *Offic. SS. Archiep. Ultraj. p.* 48, 49.

ibid.

ibid. reg. 11. van onder.

En Nederlantsche knaepen.] Dit ziet op den Heer Jakobus Gronovius, die, uit het Nederlantsch Gezantenhof in Spanje naer Italië gereist, door den Groothertogh van Toskaenen, Kosmus den derden, tot Professor der Historiën en Grieksche en Latynsche Welsprekendheit in zyne Akademië te Piza beroepen wert.

Pag. 118. reg. 4.

Tweeling van den onbedwongen Ryn.] Ik noeme dus den Yffel, die, uit Westfalen tusschen Veelen en Lembeek oirsprongkelyk, en daer den naem draegende van *de A*, voor by Yffelburg, Aenholt, Burg en Dotinchem onder den naem van den *ouden Yffel* vlocit, tot dat hy, by Doesburg het water van den Ryn door Drusus grift, die van Yffeloort boven Arnhem begint, ontfangende, beide wateren onder deneenigen naem van *den Yffel* langs Zutfen, Deventer en Kampen in Zuiderzee voert; even gelyk de Ryn, van Arnhem voorby Wageningen en Rhenen vloeiende, en by Wyk te Duurstede zynen naem in dien van *de Lek* veranderende, langs Vianen, Nieupoort, Schoonhoven, by Krimpen in de Maes, en langs Rotterdam en den Briel met eenen zwaerder stroom in de Noortzee valt.

Pag. 119. reg. 7.

Uit Saxenlantsche beiden Afkomstigh.] Luderus Vogelzang, vader van onzen Reinerus Vogelzang, en tot het jaer 1605. Predikant te Oldenzael, en naderhant te Ameide en Vianen, was van geboorte uit Bremen, eene aeloude Hanzestadt, en in den Nederfaxischen rykskring aen de Wezer gelegen.

Pag. 121. reg. 2.

In Edorns rooden kolk.] De Roode zee draegt den naem niet van den rooden gront, (want het zant is gelyk het zant van andere zeen, en witter, dan het onze) niet om het roode water (want het water is hel-

N n n n n 3 der

der en doorschynende tot op den gront toe, en van verre, als ander zeewater, (blau) noch ook om de roode gebergten, daer omtrent gelegen, die met hunnen weêrslag de wateren zouden root maeken; (want dat geschiedt niet) maer om dat het gewest is de zee van Edom of Ezau, den zoone van den geslachtvader Izaak, die aen deeze zee met zyne nakomelingen, volgens het getuigenis der Schriften, 1. *Kon.* IX. 26. 2. *Kon.* VIII. 17. gewoon heeft. Immers Strabo verhaelt uit anderen, dat zeker koning Erythras (dat in het Griekisch, gelyk Edom in het Hebreeusch eenen *rooden* betekent) in de gewesten, van deeze zee bespoelt, geheerscht hebbe, en zynen naem aen den ganschen Okeaan van Perzië en Indië medegedeelt; begraven op een eiland, dat hy *Γυρίν*, en Mela *Gyris* noemt, voor de vaste kust leggende, en met dadelbosschen alom beplant, noch hedendaegs *Gerum* geheeten, en befaemt door de vermaerdste koopstad der werelt Ormuz. Zie *Della Valles Reiz.* I. 30. *Full. Misc. Sacr.* IV. 20. *Strab. Geogr.* XVI. *Voss. ad Mel.* III. 8.

Pag. 125. reg. 13. van onder.

Daer 't water van den Teems het Frankentlant bespoelt.] De Teems, eene rivier van Britanje, bespoelt eigentlyk het Hoogduitsche Frankentlant niet, noch ook de gewesten, daer de Rynvraken gewoon hebben, Gelderlant en Overyssel. Maer hier wordt een herder ingevoert, die, der wereltbeschryvinge onkundigh, stroomen en landen onder elkandere verwarrende, eene tael gebruikt, als in Maroos eersten herderszang *Melibœus*; die door eene gemaekte onkunde *Oaxes*, eenen stroom van Skythië in Krete plaetst; naer de aentekening van *Servius*, en van *Rapin* in zyn *geschrift van het Herdersdicht*, p. m. 113.

Pag. 126. reg. 4.

Surjaen en Vrederyk en Gysbrecht, nuter stad.] Dit ziet op drie hoogleeraers der Geschiedenissen en Wespreekendheit in de doorluchtige Schoole te Deventer, Joannes Frederikus Gronovius en Joannes Georgius Graevius, van hier naer Leiden en Utrecht beroepen, en den Heer Gysbrecht Cuper, die, na wylen den Heer Gooswyn Hogers Professor gekozen, en ook tot het Burgemeesterchap en de Vergadering der Alge-

gemeene Staeten der Vereende Nederlanden, gelyk zyn voorzaet, verheven, zynen leeraerstoel ledigh liet: om wien wederom te bekleeden den Heere Ewout Ruil, die de Yffelnimf van den onverlaet, dat is, Deventer van de woeftheit verlossen zoude, te vergeefs de pols getaft is.

Pag. 127. reg. 11. van onder.

Als de klok van Damiate.] De Haerlemers, verwinners van Damiate in Egipte, als naderhant getoont zal worden, roemen ook, hoewel niet op zoo vasten gront, dat zy uit die zege twee klokken medebraght hebben, die, van fyne halfzilvere spyze gegoren, en op de groote Kerk in den toren gehangen, *de klokjes van Damiate* genoemd plaghten te worden, en haeren naem aen andere, die noch alle avonden luiden, overgelaeten hebben. Zie *Junius* in zyne *Batavië*, cap. xvii. en *Schryvers aentekeningen op Willem*, xvi. *Grave van Hollant*, p. 180.

Pag. 128. reg. 7. van onder.

Die in 't gezichte van dit lustbosch en zyn blaëren De beuke letters snē.] Laurens Janszoon Koster, van wiens vont, de drukletteren, uit de beukeboomen gemaekt, *Junius* in zyne *Batavië* gezien kan worden, cap. xvii. en onze *Aentekeningen op p. 255.*

Pag. 129. reg. 7. van onder.

Liet Herman op zyn wyze.] Herman Ribbius, zoon van Gerlach, en naneef van Herman Ribbius, Leeraeren te Arnhem en Utrecht, toenmaels Leeraer te Apeldoren, en naderhant te Doesburg en Deventer, die den Heer Dapper in zynen kerkdienst naer gewoonte inwydde.

Pag. 133. reg. 7. van onder.

Dien berder, die in Morgenlant.] Den geslachtvader Jakob, die, in Oostlant zynen Oom Laban het vee hoedende, zeven jaeren om zyne jongste Nicht Rachel diende, en zich zelve door het vermeerderen van veelverwige en gespikkelde schaepen veeryk maekte. Zie *Gen. xxix, xxx.*

Pag. 139.

Pag. 139. reg. 13.

Der hooge Blink een vloot Algiersche roofgaleien.] Het was weinigh voor deezen tyt in het jaer 1687. dat men niet alleen in de Noortzee, maer ook voor de Hollantsche kusten de Barbarische roofschepen ontdekte; te beschouwen van de Blink, eene bekende hoogte in de duinen tusschen Haerlem en Zantvoort; van welke ook Vondel gewaegt in zyn gedicht op de Zangkunst van Joan Albrecht Ban,

Is nu de Blink in Thabors schyn,
En Godts Jordaen te zien in 't Sparen?

Pag. 142. reg. 3. van onder.

In den oven van het Oostlandsch Middelvoliet.] Het eene lantschap wordt hier voor het andere, *Middelvoliet* of Mesopotamië voor Chaldee genomen, in wiens gedeelte, het dal Dura, drie Hebreusche mannen, om eene geweigerde afgodery aen Nebukadnezars gouden beelt, dat hy daer had opgerecht, tot eenen brandenden oven gedoemt, in dien geworpen, maer ook zonder eenigh letsel uit dien verlost, hunnen beschermheere dien lofzang hebben gezongen, die noch in de Apokryfe boeken gevonden wordt. Zie *Dan. 111. en zyn 11. Aenhangsel, vers 51-90.*

Pag. 146. reg. 8. van onder.

In 't Amelander velt.] Amelant is geweest eene lantstreek, ten wederzyde van den Yssel, omtrent en meest boven Deventer, gelegen, en onder den naem van een *Graeffschap* door Kaizer Henryk den 111. aen Bernold of Bernulf, xx. Bisschop van Utrecht, in het jaer 1046 geschonken. Men zie *Heda* in deezen Bisschop, p. 123. die den giftbrief zelve bybrengt, p. 123, 124. waer in de naemen der grenscheidingen, ten deele bekend, ten deele onbekent, te vinden zyn. Immers hoe verkeert het op de hooge Veluw tot aen Garder en Nykerk geplaest worde, als Buchelius doet in zyne lantkaerte van het oude Sticht van Utrecht,
blykt

blykt, om dat nu noch *Rambon* of *Randen*, *Hunne*, *Westerfle* of *Wester-
vliet*, *Weggestapelen*, *Lovenen* of *Loenen*, *Erbeke* of *Eerdbeke*, *Zuitempe*,
gestelt regens het hedensdaegsch *Noortempe*, en *Ascate* of *Escbede*, woonin-
gen, gehuchten en dorpen omtrent *Deventer* en *Zutfen* gevonden worden.

ibid. reg. 9.

By Arkels steenen.] Dit ziet op den burg, door *Joan*, den *iv.* van
dien naeme, en *xlviij.* Bisschop van *Utrecht*, om de trouloosheit der
Zallanderen te beteugelen, en den wegh te veiligen, in den jaere *1360.* ge-
bout tusschen *Wegestapel* (dat de oude benaeming van een boerenhuis is, al
in den giftbrief van *Amelant* te vinden) en *Bathmen*. Want *Bathman* moet
men in *Hedaes Latyn* leezen, niet *Batuam*; dat den mislagh van *Pontanus* en
zynen leerling en vertaeler *Slichtenborst* veroirzaekt heeft. Welker eer-
ste, hier van getuigende, en met *Batuam* geenen wegh weetende, daer-
om dus schryft. *Histor. Getr. l. vii. ad ann. c. i. ccc. clx.* *In Saliis praes-*
idium collocavit, haud procul loco cui Wegestapel nomen erat, è regione
propemodum insulae Batarorum; dat de andere op deeze wyze ver-
tolkt, *Geld. geschied. vii. 32.* *Bisschop Arkel liet omtrent deesen tyt*
in Overijssel by Wegestapel schuins tegen over de Betou de schans Arkelstein
oprechten. Gelyk dit eene grove dwaeling is, dewyl dit Bisschops stot
en de *Betuw* door de geheele *Veluw*, van den *Ryn* en *Yssel* besloten,
gescheiden worden, zoo is het waerheit, dat de Bisschop, als uit den
huize van *Arkel* geboortigh, het gebou naer zich *Arkel- of Arkelstein*
geheeten hebbe, hoewel in de kaerten van *Overijssel*, die *Nikolaes*
Visscher op den naem van wylen den *Conrector Ten Have*, dien naeu-
keurigen lantbeschryver, uitgegeeven heeft, ten hoogste quaelyk *Ak-*
kerstem geleezen word. Deeze burg, waer op geen *Voogt* of *Kastelein*
mocht gezet worden van den Bisschop, dan met wille der *Steden De-*
venter, *Kampen* en *Zwolle*, uit kracht des voorrechts van Bisschop
Florens van Wevelichoven in den jaere *1381.* des *Maend. na Remigius*
dagh, is in de voorledene eeuwe en *Nederlantsche oorlogen* verwoeft
en in *korenakkers* verandert, die noch eenigszins de oude gelegenheit
vertoonen, en den naem geeven aen eene *Arkelsteinsche brugge*, daer
over de *Schipbeek* geslagen. Men zie *Heda* in deezen Bisschop, en
daer ook *Buschel*.

O o o o o

ibid.

ibid.

De Schipbeek jaerlyks zwelt.] Deze stroom, uit Munsterlant boven Ahuis oorsprongkelyk, en door eene grift van Deventer tot Diepenhem, en door sluizen, vaerbaer gemaekr, zwelt gemeenlyk alle jaeren door den herfstregen, en ontlast zich, na het afbrengen van houtschuiten en omdryven van watermolens, by de Bergpoort der Stadt Deventer door de haven in den Yffel.

Pag. 147. reg. 3.

In 't Hunneper geboomt.] Dit slaet op het bosschaedje, dat nu noch gezien wordt omtrent de overblyffels van een klooster van adelyke nonnen uit de ordeninge der Cisterciëzen, dat, ter eere der H. Maegt, op de *Hunnepe*, eenen vliet, dus geheeten, gebout, en naet zyne gelegenheit *Mariendael* of *Vrouwendael* of *ter Horst* geheeten, nu noch den naem draegt van het klooster *ter Hunnepe*, hoewel het heden niet mēer vertoont, dan de muuren eener afgebroke Kerke en eenige andere gebouwen, eene halve uur van Deventer gelegen. Het gezelschap der Jofferen, nu wereltlyk, houdt zyn gewoonlyk verblyf binnen Deventer, en wordt door het gezagh der Abdisse of hoogwaardige Vrouwe, Vrouwe Adelgonde Judith van den Klooster, bestiert. Geduurende het Pausdom stond dit Klooster onder het opzicht en de bezoeking van den Abt van Kamp of *Vetus Campus*, in het Aertssticht Kolen, by Rynberk, en op de grenzen van het Graeffschap Meurs gelegen.

Pag. 148. reg. 4.

Gelyk uw Oom, alom bereijst.] De Heer Henrik Morian, Conrektor der Latynsche Schole te Zwolle, liefhebber van allerlei geleertheit, en en in veele konsten en wetenschappen ervaren: wiens overlyden in eenen Lykzang aen zyne Nichten Elizabeth en Anna Morian beklaegt wordt. Zie myne Lykdichten p. 394.

ibid. reg. 9. van onder.

Een lieve moeder, en een Weduw.] Twee Annaes, waer van de eerste

ste moeder van Samuël geweest is, die haeren zoon volgens belofte Gode toewydende, eenen doorluchtigen lofzang zong in het heiligdom te Silo, noch te leezen 1. *Sam.* 11. 1-10. De andere eene profetesse, Fa- nuëls dochter uit den stamme Azer, die, zeven jaeren in het huwlyk, en omtrent LXXXIV. in haer weduwfchap gesleten hebbende, den Tempel te Jerusaleem dagh en nacht bezocht, en zich hooren liet aen alle, die de verlossing in die stadt te gemoete zagen, by gelegenheit der reinig- inge van Maria en der opofferinge van haeren zoone in den Tempel, wanneer hy zes weeken out was: gelyk te zien is *Luk.* 11. 36, 37, 38.

Pag. 149. *reg.* 3.

Naer 't zooden akaer.] Dit ziet op de geboden, door Moses, Godts Stedehouder in zyne godtheerschappys over Israëel, van Godts wege aen deeze onderzaeten gegeven, en te leezen. *Exod.* xx. 24. *Levit.* 11. 4. VII. 12. *Nam.* xv. 20, 21.

Pag. 153.

WEDERBRUILOFT TE ALMELO.] Almelo is eene der kleene steden van Twente, dat met een huis, daer aen gelegen, den naem geeft aen een aelout, doch nu al langen tyt uitgestorven geslacht. Uit deezen stamboom zyn my in gedrukte en ongedrukte gedenktekenen voorgekoomen Everaert van Almelo, getuigende in eenen brief van Bisschop Godefried van Utrecht, in het jaer 1170. Arnold van Almelo, getuigende in brieven der Bisschoppen Thiedryk en Otto, in de jaeren 1207, 1213, 1216. Henrik van Almelo, die van Otto Eleft van Utrecht, de vryheit verkreeg om eene kapelle te Almelo te mogen bouwen, in den jaere 1236. Henrik van Almelo (ten zy hy de zelve geweest is) die in eenen brief van Wolter van Amersfoort in het jaer 1259. van Bisschop Henrik in het jaer 1260. getuigt heeft, Bartholt van Almelo, die de Stadtsvoorrechten van Genemuiden onderteekent heeft, 1272. Henrik van Almelo, Kanonyk te Deventer, in den jaere 1313. Egbert van Almelo *miles* of Ridder, getuigende voor Rolof van Bevervoerde, in den jaere 1335. in den ver-

O o o o o 2

pant-

pantbrief van B. Joan van Dieft in den jaere 1336. Joan van Almelo, getrouwt met Sofia de Gouda, en leevende in het jaer 1398. Katharyne, jongkvrou van Almelo, gehuwt aen Evert van Hekeren van der Eze, met welke beide Biffchop Vrederyk van Blankenheim het verdragh over de heerlykheit Almelo gefloten heeft in den jaere 1394. na dat hy met andere heeren een verbont ter gemeene befcherminge gemaect had in het jaer 1387.

Pag. 155. reg. 16.

† *Hooge en laege Frankenlant.*] Frankenlant, dat hier het *hooge* en van outs *Ooftfrankenlant* heet, en, tuffchen Zwaben en Baieren ten Zuiden, den Ryn ten Weften, Bohemen ten Ooften, Hefsen en Duringen ten Noorden gelegen, den eerften kreits in het Duitfche ryk uitmaect, begrypt onder zyne wereltlyke Heeren ook de Graven van Kafel. Tot het *laege Frankenlant*, dat nu den naem niet meer draegt, fchoon wel eer de zetel der aeloude Franken, behoort in het byzonder het lantfchap van Overyffel, dat met de nabuurige geweften van Zutfen, Drente, Kleve, Munfter, Bentheim, Linge, Bremen en Osnabrug, alle tuffchen den Ryn, de Lippe, en de Elve gelegen, die ftrydbaere helden heeft uitgelevert, die onder den naem van *Franken* alle de Galliën door hunne wapenen gewonnen en meer lantftricken van Europe met geweld overheert hebben; gedeelt in Saliers, aen de *Sala* of Yffel, den uiterften arm des Ryns, gezeten, en hunnen naem ualaetende aen Zallant, een groot deel van Overyffel, Oldenzael, eene oude Overyffelfche ftadt, en Zallik, eene Overyffelfche heerlykheit, en in Anfuariërs, of Anfibariërs, die Hadriaen Junius meent dat ook Davonturiers of Deventerfchen of hunne gebuuren geweest zyn. Na dat hy dit en andere dingen met veele redenen gefterkt heeft, fpreekt hy eindelyk Overyffel dus aen: *Maer gy, Overyffel, roem op het licht, dat ik, tot bewys van wven aelouden lof, eerst hebbe ontfloken, en verbef u op deeze verkondiging van onfterfelyke glorië, dat de bronaders van het overmaghtige en vermaerde Frankfche volk by u gevonden zyn, dat uw lant het geboortelant is der grootfte keizeren en koningen, zoo dat Krete, op Jupiters wieg roemende, en Thebe, trots op Herkules oirfprong, u met recht moeten wyken, en dat de fchool der wetten, die voor u en de godisvrucht geftek zyn, u toebehoort.* Zie hem *Bataro. c. IX.*

Pag. 156.

Pag. 156. reg. 7.

Hoe SOFY, op Welfoos stam, Waer uit zy haer' oirspng nam.] Bucelinus schryft in zyne Geslachtregisteren, dat de Graven van Kastel, die van oude tyden altoos vry geweest zyn, en zich door Godts genade graven schreeven, hunne afkomst trekken uit eenen zelveu stamme met Guelfo of Welfo den eersten Vorst der Allemannen, zoon van Isenbart, Veltheere en zwager van Karel den Grooten, en van Irmentrud, volle zufter der kaizerinne Hildegard. Hun Aertsvader zoude zyn Godtsbald, Hertogh der Franken, in den jaere 686. van den H. Kiliaen gedoopt, van wien Megingand, eerste Grave van Rotenburg en Kastel, die 810. storf, de vierde zoude geweest zyn. Men zie hem *Germ. Topo-chrono-stem. matograph.*

Pag. 157. reg. 13.

RECHIREN was 't, die Wilborts stoel.] Uit dit geslachte, dat van een huis en gehucht van dien zelveu naeme, in het kerspel van Dalfzen gelegen, genoemt wordt, dat ook anders den naem van Hekeren draegt, en het zelve wapen, een root kruis op een gouden velt, zyn geweest Vrederyk van Hekeren, Scholte, of Droft van Zallant, in den jaere 1351. Zweder van Hekeren anders Rechteren, Schiltknaep, Amptman van Koeverden en Drenthe, ten tyde als Reinolt van Koeverden afftant doet van zyn huis en heerlykheit Koeverden, 1402. Dieryk van Hekeren geheeten van Rechteren, Prooft van Oldenzael, 1423. Zeiger van Rechteren of Voorst, Amptman van Zallant, 1490. Adolf van Rechteren, Droft van Drenthe en Koeverden onder B. Vrederyk van Baden, 1501, 1502. Om van anderen te zwygen, die Heeren van Voorst, Keppel, Asperen, Almelo (gelyk noch hedensdaegs) geweest zyn en Borgmannen van Goor; dewyl ons voorneemen niet is eenigen geslachtboom te planten, maer enkelyk aen te tekenen, wie ten tyde der Utrechtsche Biffchoppen de aenzienlykste Staetampten uit dit geslachte bekleedt hebben.

Pag. 158. reg. 1.

Da Fransche Main, En de Twentsche Regge.] De Main, een stroom,
 O O O O O 3 uit

uit het gebergte, dat Bohemen en Frankenlant scheidt, oirsprongke-lyk, doortroomt geheel Frankenlant, tot dat hy, zynen naem aen de stad Frankfurt tot onderscheit van eene andere, die aen de Oder legt, medegedeelt hebbende, zyne wateren by Ments in den Ryn stort. De Regge, ten deele uit het Sticht Munster boven Ahuis, ten deele uit de Twentische wateringten haeren oirsprong trekkende, vloeit onder den naem van *de A*, eenen naem, meer wateren in Nederlant eigen, door Twenthe, en, aldaer boven Ryssen haere spruiten vereenigt hebbende, giet zich zelve in Zallant, daer zy den naem van *de Regge* ontfangt, in het kerfspel van Ommen, beneden het aeloude en vervallen, doch nu wederom verryzende huis Laer, in de Vecht uit.

Pag. 166. reg. 10. van onder.

Met out Bokhorst.] Bokhorst of *Bukhorst*, het stamhuis van een aelout adelyk geslachte, dat in Overyffel voor lang al uitgestorven is, is de geboorteplaats geweest van des Bruidegoms Moeder, Dochter van Bokhorst en Zallik. Dit huis, gelyk ook Zallik en Kampen, door het verloop van den stroom, aen de Geldersche zyde, en niet verre van den Yffel gelegen, en tegenwoordigh de bezitting van den Welgeboren Heere Burghart Joost van Welvelde, Heere van Zallik en Vekaten, Raet van Staete, en Lantdrost van Yffelmuiden, heeft eertyts die Heeren uitgelevert, die de Advokaeten of Voogden van het Bisdom van Utrecht in Zallant geweest zyn; tot dat Geeraert van Bokhorst dit recht aen Geeraert, Grave van Gelre verkocht heeft. Welkekoop, te gelyk met den opstant van des Bisschops dienstmannen in Zallant, oirzaek tot den oorlogh tusschen den Grave en Bisschop Otto den tweeden gegeven hebbende, door den Keizer Henrik den vi. dus vernietigt is, dat de Voogdy met goetwinden van den Grave van Gelre en Heere van Bokhorst den Bisschop en het Sticht zelf wierd overgedraegen; waer na die overdracht door den Pauzelyken gezant van wege des Roomschen stoels is bekrachtigt. Men zie *Heda* in Bisschop Otto II. p. 197. en *Matthæus ad Anonym.* p. 144. en den zelve Professor van het recht en het gezagh der Advokaeten, *de Nobil.* l. II. c. 29, 30, 31.

Pag. 167.

Pag. 167. reg. 1. van onder.

's Bréwoortſche ſlot verpleete, en onder Dien pinboop al uw naefte bloet.] Bredevoort, wien timmering Slichtenhorſt den Utrechtschen Biſſchop Godefroi van Reenen verkeerdelyk toefchryft, van den jaere 1246. door overdracht van den Grave van Loen aen de Graven van Gelre en Zutfen eigen, hoewel niet zonder ſtribbelinge van den Biſſchopen het Sticht van Munſter, is ſedert het jaer 1580. eene pantheerlykheit der Prinſen van Oranje geweest, die nu in den jaere 1699. in eene eige heerlykheit zyner Majesteit van Groot Britanje verkeert is, en begrypt behalve de ſtadt en het ſlot de aenzienlyke ampten, Aelten, Wenterſwyk en Dinkſperloo; waer over in den jaers 1646. van's Prinſen wege Lantdroſt was de Heer Bruidegoms Vader, die op den xi. van Zomermaent, wanneer de blikſem, onverwacht in den burg en de kruittoren ſlaende, alles om verre wierp, met zyne huisvrouw en alle kinderen en huisgezin deerlyk om quam, terwyl de jongkheer Antoni van Haerſolte, by zyne bloetverwanten buiten het lantschap zyn verblyf hebbende, door Godts voorzienigheit geborgen wierd.

Pag. 175. reg. 1. van onder.

De zaets hunner ſtamme.] Beide de geſlachten van Reede en van der Beek, wier eerſte nu ook in het Benedenſticht van Utrecht door huwelyk en voortplanting veele aenzienlyke heerlykheden bezit, zyn van Overyſſelſche afkomſte, het leſt oirſprongkelyk, hebbende zyn ſtamhuis in het karſpel Wyhe, het eerſte ſedert de overkomſte uit Weſſafalen, daer het huis en dorp Rede by Bokholt gelegen is; want de rakken van deezen ſtam zyn alrede meer dan twee eeuwen bezitters geweest van het huis Zaetsvelt in Twente, dat van outs *Satersloo* plagh te heeten, en den naem aen een lang uitgeſtorven adelyk geſlachte gegeven heeft; gelyk noch in den jaere 1561. Goort van Reede te gelyk Heer van Zaetsvelt en Amerongen en Schout van Utrecht geweest is. Zie *Matth. de J. G. p. 217, 221.*

Pag. 177.

Pag. 177. reg. 8. van onder.

Als Thalestris, die beer lanc En den rykuloet kon verlaeten.] Hoewel Plutarchus dit in het leven van Alexander de Grootte ontkent uit verscheide oude historischryveren en uit eenen brief van dien Grootvorst zelve aen Antipater, wel meldende, dat een Skythiër hem zyne dochter aengeboden hebbe, maer nooit en nergens gewaegende van eene Amazone, nochtans verhaelen Justinus en Kurtius eenpaerigh, dat deeze leste koningin der Amazonen, dat is, borstelooze heldinnen, die ook de naem van *Minnbya* of *Minniboëa* door den eersten gegeven wordt, haer geweste aen de Euxynsche zee en den Tanais, die Europe van Asië scheidt, met eenen over grooten sleep haerer onderzaetinnen verlaetende, na eene langduurige reis tot Alexander in zyn leger, dat toen in Hyrkanie lagh, gekoomen zy uit enkelen lust om van dien dapperen en naemhaften koning eene lysvrucht te hebben, en ook, van hem bezwangert, na eenige weeken vertoevens te rugge gekeert. Zie *Justin. Hist. l. II. c. 4. XII. 3. XLII. 3.* en *Curt. Hist. l. VI. c. 5.*

Pag. 182. reg. 8. van onder.

Hollants Aertspoet, den voedsterling van Leiden.] Dit ziet op den Heer Nikolaes Heins, Daniëls zoon, te Leiden geboren, en het hoofd der Latynsche dichteren zyner eeuwe, die na het afleggen zyner gezantschappen, wegens den Staet in Zweden bekleedt, te Vianen, daer hy zyne oude dagen in ruste sleet, omtrent deezen tyt overleden is, en om wien naer zyne verdienste na zynen doot te eeren de Heer Joannes Georgius Graevius alle uit - en inheemsche dichters noodigde en aenmoedigde.

Pag. 183. reg. 1.

Stevin de grootvaër zelf.] Simon Stevin van Brugge, onderwyzer van Prins Maurits van Oranje in alle wiskonstige oeffeningen, groot stichter en boumeester der Nederduitsche raele; als uit zyne menighvouwige werken blykt.

Pag. 185.

Pag. 185. reg. 10.

Toen 't Zwolfsche kerkgevaert , Nu ingestort.] De toren der groote kerke , getimmert uit de steenen van het verdelgde kasteel te Voorst , gemeenlyk *de Stein* genoemd , dié B. Joan van Arkel , na dat hy het met hulpe der drie Steden en van zynen broeder Otto in denjaere 1362. verwoest had , aen de Stadt Zwolle schonk , stortte in Wintermaent 1682. na dat zyne hemelhooge spits in den jaere 1669. door den bliksem aangesteken en afgebrandt was , by stukken neder , en een gedeelte van dien door het kerkdak en gewelf , beschadigende eenigzins den kostelyken en alom vermaerden predikstoel , by Adam Straes van Weilburg uit het Graeffschap Nassau voorhene , geduurende die jaeren , die noch op de trappen aengetekent staen , gemaekt.

Pag. 187. reg. 1.

De Schager Roosemont verslingerde.] Deeze en eenige volgende regels zien op de verzoeken en aanbiedingen , die aen den Heer Reelant door de gemeenten van Schagen , Woerden , en Amisfoort geschiedt zyn. De eerste wordt hier *Roosemont* genoemd . om dat de heerlykheit Schagen van outs eene roos in eenen ring , met vier leliën bezet , by *Boxborn Theat. Holland. p. 369.* tot haer wapen voert. De tweede heere ik zyne *lantgenoot* , om dat de Heer Reelant niet wyt van Woerden geboren is ; eene stad met een slot , dat , door B. Godefroi van Rhenen eerst tegens de Hollanders getimmert , naderhant vermaerder geworden is door het nootlot van Herman , Vader van Machtelt van Woerden , huisvrouw van Geeraert van Velzen. De derde is , die den naem draegt van het *Nimsje van der Eem* , eenen stroom , die , niet alleen door Amisfoort in Zuiderzee vloeit , maer ook aen die stad , aen het huis ter Eem , Eembrugge , Eemenes en geheel Eemlant , een der viendeelen des Stichts van Utrecht , de benaeming mededeelt.

Pag. 190. reg. 5.

In 't lichtsgh kerkgewelf van *Lebuwyn.*] De hooftkerk der Stadt De-
 P p p p p ven-

venter, eerst eene Collegiate (om met de Roomschegezinden te spreken) of van eene Kanonyken vergaderinge, sedert Bernold of Bernolf, of, gelyk Lindeborn wil, Radbold, Bisschop van Utrecht, eenige kanonyken uit Sint Salvator of Out Munster van Utrecht, naer men zegt, herwaert overgebraght heeft, en naderhant eene Kathedrale, of waer in een Bisschop sedert het oprechten der Nieuwe Bisdommen in Nederlandt zynen zetel, hoewel maer voor eenen korten tyt, gehadt heeft, deeze kerk, tot de eere der Heilige Maegt en van Sint Lebuwyn, naer de gewoonte der voorgaende eeuwen, gewydt, is een ruim en luchtigh gebou; van Lebuwyn, niet den metgezel van Willebrordus, maer eenen anderen, ruim 60. jaeren laeter (als wy achter onzen Paulus te Athene bewyzen, p 355, 356, 357.) gebout; immers eerst aengelegt, hoewel naderhant in verscheide hertimmeringen tot deeze en evenwel niet de afgebaekte ruimte uitgezet. Zy heeft ook nevens de overblyfsels van Marcellinus, eenen metgezel van Willebrordus (als mede ter aengetoge plaetse te zien is) die allereerst het Euangeli hier en in het aangrenzende Twente en Drente gepredikt heeft, ook zyne gebeenten langen tyt bewaert: tot dat de zilvere kasse, waer in zy gelegd werden sedert den 6. van Hooimaent 1483. van de Spaensche krygsknechten in vierkant gelt uit dringenden noot in den jaere 1578. den 18. van Hooimaent verandert is. Waer na ook zyn hoofd nevens dat van Marcellinus aen de hooge Overheit door den Deken Bernard Hering den 8. van Zomermaent 1593. tot groote droefheit der Roomschegezinden is overgelevert; als my uit de aentekeningen van eenen priester en Vikaris in deeze Kerke gebleken is. Zie *Lindeborn. Notis. Episcop. Daventr.* c. 11. §. 1. p. 52-59.

Pag. 193. reg. 8.

Van grooten KONSTANTYN, voor weinigh tyts vergoedt.] Dit ziet op den Heer van Zuilichem, Konstantyn Huigens, niet lang voor deezen tyt overleden, en door een groot getal van dichteren ten hemel gevoert. Deeze noemt zyne huisvrouw Susanne van Baerle met den naeme van *Stella*, als blykt uit zyn lyklicht *Otiar. l. 1. five Farrag. p. 36.*

Pag. 211.

Pag. 211. reg. 5. van onder.

Zoo omfange u Oudewater Met zyn' miouwen Yffel.] Deeze Yffel, die, tot onderscheid van den ouden en boven Yffel de *Hollantsche* of *beneden Yffel* geheeten wordt, den naem gegeven hebbende aen Yffelstein, by welke stadt hy nu toegedamt is, vloeit van daer langs Montfoort, langs en ook door Oudewater, (eene sleutel en grensstadt van Hollant tegens de Franschen in den oorlogh van de jaeren 1672. en 1673.) voorby Gouda, daerom van my pag. 159. *Hollants Yffelstade* genoemt, en ontlast zich tegens over het aeloude dorp Yffelmonde boven Rotterdam in de Maes.

Pag. 221. 12. van onder

Zallants diepe veenen, Puin en steenen Van een' ruimen kloostergront.] In Zallant en het ampt Kolmschate, eene pantheerlykheit der Stadt Deventer, omtrent eene uur gaens van haere vesten, legt een gehucht, *Diepenveen* geheeten, waer in noch nevens veele puinhoopen het muurwerk eener oude Kerke en weinigh andere gebouwen gezien worden, in welke een van den jaere 1668. af de Gereformeerde Godtsdienst in het openbaer geoeffent, en door den leeraer van Kolmschate gepredikt wordt. In dit Diepenveen, om zynen moerachtigen gront dus genoemt, maer door den arbeit en vlyt der eerste bouzusteren tot een mans lengte opgehoogt, stond eertyts een vrouwenklooster, ter eere der gezegende Moedermaegt en der heilige jongkvrouwe Agnes gesticht, dat zyn begin ontving in den jaere 1401. door den yver van Heer Joan Brinkerink, Bestierder van Mr. Geerts zusteren binnen Deventer, (een gezelschap van jongkvrouwen naer den regel van Gerardus Magnus, maer zonder verbinteniſſe, leevende) en door het milddaedigh verschor der Welgebore Weduwe van Ruinen, behalve eenige andere zusters. De inwoonerschen, van den eersten grontbou Mr. Geerts zusters, zyn van den jaere 1407. Kanonissen geweest van Anguſtyn, allereerst ingekleedt door den Prior van Windefem in den jaere 1408. leevende onder eene Priorin, en het bestier van eenen

P p p p p 2

Rektor.

Rektor. Zie *Rev. Hist. Daventr. l. 1. p. 90 Kemp. vit. J. Brinkerink, c. 4. Lindeb. Notit. Episc. Daventr. c. 11. §. 1. p. 162-165.*

Pag. 231. reg. 1. van onder.

't Graeflyk Dorth.] Dorth, een aelout Stamhuis, onder wiens leste heeren van deezen naeme een der Stadtvoogden van het belegerde Oostende geweest is, met zynen kring op de grenzen van Zutfen en Zallant gelegen, noeme ik *graeflyk*, om dat het tegenwoordigh bezeten wordt van den Welgeboren Heere Adriaen Gustaef, tweeden Grave van Flodrof en Baron van Leuth, op wien het van de Dorthen door zyne Vrou moeder verstorven is.

Pag. 236. reg. 4. van onder.

Groeit in 't onwaerdeerlyk Eiden Van den Nederduitschen Ryn.] Kleve, de aeloude hoofstادت des hertogdoms van den zelven naeme, niet verre van den Rynstroom gelegen, magh den naem van *Eden*, daer is, wellust en vermaek, met recht en zonder tegenspraeke voeren. Van zyne lustige gelegenheit, vermaekelyke wandelingen en voor al bekoorlyke en aengenaeme gezichten, geruigen eenpaerigh alle, die'er ooit geweest zyn, zelfs die aen den mont der Rhoene in Vrankryk, of te Konstantinopelen, of te Prage in Boheme hunne oogen hebben laeten te speelen vaeren. Waerom ook de Heer *Hennin* met recht zyne vrolyke en onvergelykelyke uitzichten nevens de voorgenoemde optelt in zyne *Aemtekeningen op den eersten Reisbrief* van zynen voorzaet *Tollus p. m. 85.*

Pag. 237. reg. 10.

't Burgerflagbtigh ryk van WAERMONT.] Vrankryk, dus genoemd van de Vranken, die, de Galliën overmeesterende, en eerst door vorsten en hertogen bestiert, voor hunnen allereersten koning Waermont, of, gelyk de Franschen schryven, *Pharamond*, den zoon van Marcomirus of Markmeier erkennen; wiens ryk in de oorlogenen bloedige vervolgingen der xvi en xvii. de eeuwetoont heeft burgerflagbtigh te zyn, Zie wyder *Amoin. Hist. Franc. l. 1. c. 4.*

Pag. 242.

Pag. 242. reg. 6.

Hefus woutaltaer.] Onder de goden der oude Germaenen of Duitſchen wordt ook Hefus getelt met zyne wreede altaeren en menſchenofferanden; door wien geen ander gemeent wordt, dan der Romeinen krygsgodt Mars, die van de Duitſchen, naer Julius Kaizars verhael, door de offeranden der oorlogsgevangenen plagh verzoent te worden; met wien ook Jornandes in zyne Gothiſche geſchiedeniſſen overeenſtemt. Zie *Caef. de B. G. l. vi. c. 17. Jorn. de reb. Getic. c. 5.* Van Hefus of *Eſus*, gelyk zyne afſchriften leezen, getuigt dit Laktantius, dat hy zoo wel, als Teutatus, ook een Godt der Duitſchen en Galen, die met hun eenerlei tael en godtsdienſt gehadt hebben, met gelyk bloet, menſchenbloet, gepaait zy; en voor hen Lukanus. Zie *Lucan. Pharf. 1. 445. Laët. Inſt. Divin. 1. 21.* en voor al *Kluyver. Germ. Ant. 1. 38. Pontanus* echter maekt hem in zyn *Gloſſar. Priſcogall. p. 270.* met anderen tot Merkurius, of Anubis, die met een hontshoofd plagh uitgebeeldt te worden.

Pag. 244. reg. 10. van onder.

De Zotheit, jongſt op Zallantiſche tooneelen.] Het lof der Zotheit, van Eraſmus in het Latyn beſchreven, en van den Heere Adriaen Stikke, Heere van Breskens, in Nederduiſch rym vertaelt, is door de drukpers van Kurtenius in den jaere 1689. in het licht gekoomen; te gelyk met den Ledenſtryt, eene vrucht zyner vindinge, hoewel hem ontvreemt en op eigenen naem uitgegeeven door den Vrieſchen Geneesheer Peter Baert, na dat hy ze in ſchrift ontfangen en in eene andere vorm gebraght had; als Stikke in een byſchrift aen den leezer achter het werk te kennen geeft.

Pag. 245. reg. 3. van onder.

Aen de Echo te Diepenveen.] Te Diepenveen, waer van op p. 221. geſproken is, wordt van uitheemſchen en inheemſchen noch hedendaegs de vermaekelyke Echo of wedergalm hoogh gewaerdert, die met

P P P P P 3 eenen

eenen zes- of zevendubbelen klank de stem des roependen op den kerkhof beantwoordt, en buiten twyffel voor het afhouden van het zwaer en luchtigh geboomte zwaerder geweest is.

Pag. 255. reg. 2.

Om twee broeders.] De Heeren Filips en Ewout Ruil, zoons van den Heere Joannes Ruil, Leeraer te Haerlem, die beide, in allen slag van geleertheit uitgeleert, ook de liefde van alle geleerden in Nederlandt en elders, het voorwerp myner dichtkunst meer dan eens geweest zyn. Zie *paeg.* 114, 124, 134, 639.

Pag. 255. reg. 5. van onder.

Eerste wieg en bakemat Van bek Kosters drukkerij.] Dat tusschen de jaeren 1420. en 1430. of laeter, volgens andere, de drukkerij in Haerlem eerst gevonden is, is geen bloot voorgeven van Hadrianus Junius, gelyk de Hoogduitschen willen, hoewel hy de eerste is, die den vinder met naeme en toenaeme noemt, eenen man van burgermeesterlyke waardigheit en aenzienlyken geslachte. Maer Dieryk Volkaertsz Koornhart, Sekretaris van Haerlem in voortyden en der Staeten van Hollandt, heeft al veertien jaeren, eer Junius zyne Batavia den voornoemde Staeten opdroeg, naemelyk in het jaer 1561. deeze eere aen Haerlem toegeschreven in de Opdraght van Cicero van de burgerplichten aen de Wethouderen deezer stede. Dus begint hy die : *Als is menighmael in goeder trouwen gheseydt, Eersame, wyze en doornichtige Heeren, dat de nutte conste van Boecprinten alder eerst alhier binnen Haerlem gevonden is, hoewel nochtans in een seer ruyde maniere, soot liever wel het gevonden te beeren dan niet te vinden: welke conste namaels van een onghetrouwe knecht ghevoert zynde tot Mens alsoo seere aldaer verbeterd is, ende daer door ooc die stadt overmits het eerste verspreyden, in sulcken name van d' eerste vindinge dier consten gebracht heeft, dat onse medeburgberen so luttel gheioofs hebben wanneer sy dese eere den rechten vinder toeschryven, als dit wel door onweder sprekeijcke kennisse alhier van velen gheiooft ende onder de gemeene oude burgberij ontwijfelycken gheuewen werd. Ooc en is my niet verborgen dat dese fame van Mens door onser voorouderen roeckeloose onacht-*
saem-

faemheyt so diep in elck mans opinie gbe wortelt is : dat gheen bewys , hoe blijckelijck , hoe claer , ende hoe onstrafbaer het oock wesen mochte , machts soude hebben om desen verouden wane wt des volcx herten te doen ruymen. Maer want waerheyt te minder gheen waerheyt en is , al ist soo dat die van weynigh volcx geweten werdt , ende ick het voorscreven oock vastelyk gbelove door t ghelooftwaerdighe gbetuyghenisse van seer oude statige ende graeuwe hoofden , die my niet alleenlyck t geslachte van den inrentoor alhier maer oock diens name en toename dicus is gkenoemt , d' eerste grove maniere van drucken vertelt , ende des alder eerste printers wooninghe metten vingheren eertijts gheweesen hebben : en hebbe ick niet connen laten sulcx , niet als een benijder van eens anders eere , maer als een beminmer der waerheyt , tot voorderinghe van de welverdiende eere deser steden int corte maer teroeren ; &c. Welke woorden ik hier in hun geheel en met hunne spellinge hebbe willen byvoegen , om dat zy getrokken zyn uit het boek , dat allereerst gedrukt is in die drukkerie , die na Kofsters tydt op kosten van Koornhart en andere burgeren eerst binnen Haerlem is opgerecht , door Jan van Zuren , gesworen Boecprinter , gelyk het koninglyk Octroy hem noemt , in het jaer 1561.

Pag. 255. reg. 3. van onder.

Davoos ouden borg.] Die de stadt Deventer niet van *Tubantria* (gelyk de Kerkleeraer *Pikart* schynt te doen in zyne *Drentsche Outbeden* , *Dist.* xxiii. p. 99.) noch van *Tarentre* , dat gevonden wordt in oude jaerboeken , by *Lambecius Bibl. Caesar. l. ii. c. v. p. 352.* afleiden , geeven haer den naem van *Davoos toren* , als , naer het verhael van *Braun* en *Hogenberg* , zommige geleerden , uit deeze stadt oirsprongkelyk. En zoude dan *Davo* , een zeer en aenzienlyk en maghtigh Heer onder de *Saxen* , deeze stadt van zynen burg den naem gegeeven hebben , of zyn burg aen haer het begin , en hy den *H. Lebuwyn* , zynen vrient ter eere , een aenzienlyk godtshuis na zynen doot getimmerd , en hem daer in met staetsie begraven ; waer toe veele wooningen samenvloeiende den aenvang eener stadt zouden hebben gemaect. Immers betekent in out Duitsch *thur* of *thor* eenen toren of burg ; en een zeker geleert man , wiens aentekeningen ik hebbe over een klein Hol-

Hollandsch kronykje noemt *Batarodurum*, *Batentoren*, en meent, dat Dordrecht, in de oude tyden *Thurdrecht* geschreven, niet anders in den beginne geweest zy, dat een veer (dat heet *Drecht*) daer een toren stond. Zie *Rev. Hist. Daventr. t. 1. p. 4.*

Pag. 256. reg. 8.

Mavors kaetsbal.] Dat de stad Grave eene kaetsbal in de oorlogen geweest zy, is onwederispreeklyk. Na dat zy, met den lande van Kuik, wiens hoofdstad zy is, in leenmanschap aen den Hertoge van Brabant in het jaer 1323. door Otto Heer van Kuik is opgedraegen, en van de Hertogen van Brabant voor verschote penningen aen den Grave van Buren in pantschap gegeeven, en by erffenis geraekt aen het huis van Oranje, is zy in de voorgaende eeuw en het jaer 1586. in de maght der Spaenschen, in deeze en het jaer 1602. onder het gebied der Staeten geraekt en gebleven; tot dat zy, in den Franschen oorlogh en het jaer 1672. door de vyanden verschalkt, na veele verbetering in de sterkte en vestinge, nu een tuighuis van het geroofde geschut en anderen oorlogsvoorraet geworden, na eene langduurige en dappere belegering, die door den Heer Rabenhaupt eerst wert aengevangen, door zyne Majesteit van Groot Britanje in het jaer 1674. weder aen het lichaem van den Staet is gehecht.

Pag. 285. reg. 5.

En Anbaks yverolam voor Godts bestrede Kerk.] Onder de eerste kerkhervormers in Duitschlant wordt ook op eene byzondere wyze geroemt een man van zoo doorluchtige eene godtsvrucht, als geboorte, Georg, Vorst van Anhalt, die, tot de Proosdy van Maegdeburg en het medehulperschap in het Bisdome van Mersburg (als uit de brieven van Melanchthon blykt) verheven, zyne gemeente te Mersburg, uit kracht zynere bedieninge, gelyk hy oordeelde, door zyne leere by monde, en de Algemeene Kerk door zyne geschriften gesticht, en de hervorming niet weinigh gevordeert heeft, tot dat hy in den jaere 1553. te Dessau overleden is. Zie *Buchok. Jnd. Chron. p. 578. Brants Dagbwyx. p. 538.*

Pag. 286.

Pag. 286. reg. 13.

Door oom en grootvaër.] De Heeren Antonius en Balduinus Walaeus, vader en zoon, ook vader en broeder van des Heeren Griffiers moeder, welker eerste voorhene Leeraer te Middelburg, en namaels Professor in de H. Theologie te Leiden, de ander in het Nederlantsch gezantenhof te Parys, te Arnemuïden, en eindelyk te Kampen Predikant geweest is; niet onvermaert door het uitgeeven der uitgeleeze Aente-keningen over de historiboeken des Nieuwen Testaments.

Pag. 289. reg. 9.

En zich zagb uit twee steen verjaegen.] Maestricht en Aken; de eerste gedwongen te verlaeten onder de dwinglandy der Spanjaerden na het inneemen der stadt door den Prins van Parma; de andere na het bemaghtigen door den Spaenschen Veltheer Spinola in het jaer 1614. toen zy, in den jaere 1611. onder eene Onroomsche regeering geraekt, op het onvermoeit aenhouden der Roomschegezinden van den Kaizer Matthias in de Acht gedaen, en de Aertshertogen van Oostenryk in Brabant de uitvoering aenbevolen was.

Pag. 293. reg. 5. van onder.

En zyn verzierden stoel in 't Roomsche Bisschopshof.] Het verschil, of Petrus te Rome geweest zy of niet, dat noch hedensdaegs van de geleerden betwist wordt, voorby gaende, oordeelen wy echter, dat het opziensampt of (gelyk men nu spreekt) het Bisdrom van Rome deezen Apostel op valte en ontwyfelbaere gronden niet kan toegeschreven worden. Immers het feest der Roomsche Kerke, dat ter eere van Peters stoel op den 22. van Sprokkelmaent ingezet is, houdt de gedachtenis van zynen zetel niet te Rome, maer te Antiochye, als te zien is *Breviar. Rom. Feft. Febr. p. m. 662.*

Pag. 312. reg. 16.

Schoon van zee en strant misdeekt.] Dit ziet op de Noortzee of den

Q9999

Oke-

Okeaan , die met zyne golven de stranden van Hollant , Zeelant , Vriesslant en Stadt en Landen , en geene andere der Vereende Lantschappen bespoelt. Anders legt Overyffel , aen Vries- en Gelderland grenzende , ten wederzyde aen de Zuiderzee , eenen binnenlantschen boezem , waer in ook het Overyffelsche eiland Ens gelegen is.

Pag. 313. reg. 12.

Den ruimen Okeaan.] Oude plakkaeten van Kaizer Karel den Vyfden en Filips den Tweeden beide koningen van geheel Spanje , uitzondert Portugael en Algarbe , tot dat Filips deeze twee koningryken door den Hertogh van Alba in twee jaeren overweldigde , maekten hen niet alleen heerschappen in Asia en Afrika , maer ook meesters van den geheelen Okeaan of van de Okeaanische zee.

Pag. 314. reg. 8.

Daer eerst de vrye vaen Met Pasiëkoos doot.] Na het inneemen van den Briel door de Watergeuzen op den 1. van April of Grasmaent 1572. wilden de inwooners van Vlissingen , daer de Hertogh van Alba een kasteel begon te bouwen , en den tienden penning poogde in te voeren , de Spanjaerden , hun toegezonden , om de stad te bewaeren , niet inneemen , weerden die van de vesten af , sloopten het aengevangen kasteel , plonderden den voorraedt en de timmerbehoefden , en hingen den opperboumeester Pietro Pasiëko , dien men van Albaes maegschap hield te zyn , die , met bloedige lastbrieven gekoomen , van den afval onbewust , ter Stadt ingehaelt was , aen eene galg op , hoe zeer hy om lyfs genade en om het zwaert gesmeekt had ; zich voorts wapenende voor den Prins van Oranje . Men zie hier van het eenpaerigh getuigenis der Nederlantsche historischryveren .

Pag. 324. reg. 6.

Maer eenen vesperdans op Syrakuzes wys.] Te Syrakuze en in geheel Sicilië zyn de Francken , die er Karel den Grave van Anjou tegens Konradyn van Zwaben , den wettigen , doch van hem onthoofden koning

ning ingebracht had, door de Siciliaenen, samenheulende met koning Peter van Arragon, volgens bestek op het geluit der vesper- of avontklokke van den tweeden Paeschdag den 3. van Lentemaent in den jaere 1282. tot eenen toe vermoordt en doorgeslagen, terwyl zelfs zwangere vrouwen en haere ongebore kinders niet verschoont wierden, op dat 'er niets van dat bloet overbleef. Peter, hier op in der yl oversteekende, laet zich terstont koning van Sicilië en Apulië kroonen, en gebiedt Karel, toen buiten het ryk, en naderhant wedergekeert tot de belegering van Messina, het eilant op eenen sprong te ruimen. Men zie *Calvis. Chronol.* en *Buchole. Ind. Chronol. in b. a.*

Pag. 329. 5. van onder

Egiptes zegenaar] Alle de oude schryvers zyn overvloedigh in het verhaelen der godlyke eere, die den Nyl, den besaemden rykstroom van Egipte, wordt bewezen, om dat hy, door den jaerlykschen overloop het gebrek van den regen goetmaekende, in Egipte het ampt van den hemel, dien zy Jupiters heerschappye toeschryven, waerneemt. By Atheneus geeft de dichter Parmeno van Byzansien hem den naem van den *Egiptschen Jupiter*, om dat hy met zyn overvloeiend voedsel de tarwe, als zuiver en oprecht gout, afvoert, en in zulk eenen overvloed, dat die, zonder gevaer bearbeidt, allen menschen zoude genoegh zyn, gelyk een Triptolemus (die de Heidenen allereerst in den lantbou onderwezen heeft) de ganfche werelt doorgetogen. En uit deezen hoofde zoude hy by voorrecht boven alle rivieren den naem van *Cbryforrhooas*, dat is, *Goutstroom*, alleen verdienen of waerdigh zyn. Tibullus zingt om deeze reden, dat ter oirzaeke van den Nyl zyn lant om geene slaghregens begaen is, en het dorre kruit den regenachtigen Jupiter niet behoeft te zoeken. Filo de Jode en Heliodorus verhaelen daerom, dat de Egiptenaers den Nyl tot eenen Godt en de wedergade van den hemel maeken, hem niet alleen met feestdagen, speelen, schoutooneelen en offeranden jaerlyks vereerende, maer ook noemende den behouder van het hooge, den vader en schepper van het laege Egipte, dat gemeenlyk *eene gave of geschenk* van den Nyl door het aenvoeren zyner slibbe is geheeten by aelouds schryvers. Zie *Athen.*

Q q q q 2

Deipnos.

*Deipnos. l. v. c. 8. Tibull. l. II. eleg. 7. Phil. l. III. de vit. Mos. He-
liod. Aethiop. l. IX. c. 24. Strab. l. I. p. m. 28. & XI. 531.*

Pag. 337. reg. 2. van onder.

Op een reeks van burgen.] De Ittersums, hunnen geslachtsnaem ge-
meen hebbende met zeker gehucht voor Zwol, van outs vol van hun-
ne bezittingen, zyn niet alleen bouheeren van de huizen Werkerenen
Voorst in Westenholte, buiten, en van het Hof met St. Laurens Ka-
pelle en het Gasthuis binnen Zwolle, maer ook bezitters geweest van
outs en nu van de huizen Garner, Nyenhuis, Oosterhof, Bevervor-
de, &c. in Zallant en Twente gelegen. Om van geene oorlogsbedienin-
gen noch Droftampren, by dit geslachte van tyt tot tyt bekleedt,
te spreken, men vindt onder de Edelen van deezzen stamboom Roe-
lof van Ittersum, die den Bisschop Florens van Wevelikhoven tot den
oorlogh tegens Henrik Burghgrave van Montfoort verschoten heeft
3208. ponden, tien schellingen, vyf penningen gelts, daer men in
Zallant den Bisschop zyne pacht mede betaelde; volgens des Bisschops
belydenis in eenen bezegelden brief van den jaere 1388. des anderen
daegs nu Simon en Juden dagh. Zie den Professor *Matth. de Nobil.*
l. II c. 12 p. 267, 268, 269.

Pag. 338. reg. 8.

Met traegslepende raden.] Deeze woorden vloeien niet, gelyk elk
leazer licht zien kan, en zyn alzoo stram en styf, als de paerden, die
hun meesters lykkaros trokken; en hadden ook vloeiender kunnen zyn van
klank, had het den dichter niet behaegt door zoo kreupele dicht- en
rymwoorden willens weetens de droefheit uit te drukken, die zich in
de paerden over hunnen afgestorvenen meester openbaerde. Maer het lust-
te hem hier in den Latynschen hoofddichter te volgen, die, het vier-
voetigh rennen der ruyterye in Eneas leger zullende uitdrukken, zelfs
in zyne poczye op deeze wyze galloppeert, *Aen. l. VIII. c. 12.*

*It clamor, & agmine facto
Quadrupedante patrem sonitu quasit ungula campum;*

dien

dien de doorluchtige Vondel alleen op deezen Duitschen draf van verre volgen kan,

*De kleppende yfse hoef van viervoetige draveren
Vertrappelt in 't gelid den gront, dat velden daveren,
En stuiven, waer men draeft.*

Dus wordt ook hier door schoorvoetende, paerden en langzaam omgaende raden de algemeene droefheit in een sleepend rym uitgedrukt.

Pag. 341. reg. 1.

Van 't edel Twikkelo, Den gryzen stamboom.] Twikkelo, een aelout stamhuis, en door huwelyk eene bezitting eerst der Raesvelden, nu der Waffenaeren geworden, legt in Twente onder de Stadt Delden, gelyk Schuilenburg, van outs *Ter Molen*, in Zallant by Hellendoren. Het heeft in ouder tyt veele aanzienlyke staet- en krygsamptenaers ten dienste van des Lants hooge Overheden voortgebraght. Herman van Twikkelo, vader van Wynand van Twikkelo, Proost van Oldenzael en Zielzorger van Ootmarfen, is in den beginne der vyftiende eeuw Drost van Twente geweest; in het einde heeft het Drostamt bekleedt Joan van Twikkelo de Oude, in den aanvang der xvi. de een ander Joan van Twikkelo. En in de Borgondische en Geldersche oorlogen is zeer vermaert geweest Vrederyk van Twikkelo, voor den Bisschop van Utrecht Slotvoogt van Koeverden.

Pag. 344. reg. 6. van onder.

Ons oude Raethuis, krom gebogen.] De gevel van het Stadthuis, eene aeloude timmeraedje, begon in dien tyt al te bezwyken, tot dat hy na eenige jaeren aen het spatten geraekte en uit vreeze voor ongeval door last der Regeeringe afgebroken wierd, om plaets te maeken voor eenen nieuwen van zulke eene gestalte, als hedensdaegs gezien wordt; wiens grontsteen door de vier Heeren Kameners (dus noemt men hier de jaerlyksche Tresoriers of Scharckistheeren der Stadt) Herman Borgerink, Wilhem Marienburg, Joan van Lennep, en Frans Kuper van Holthuizen den 3. van Grasmaent in het jaer 1693. gelegd zyn.

Q9999 3

Pag. 346.

Pag. 346. reg. 4. van onder.

Draegt Ottoos adelaer op d' uitgespreide vlerken.] De Heer Revius, volgende zeker out Rymdicht, dat het begin en den voortgang der Stadt Deventer beschryft, getuigt, dat Otto de derde Roomsche Keizer, naer Bucholcerus Tytrekening zyne regeering in het jaer 984. beginnende, en in het jaer 1001. eindigende, de Stadt Deventer den Ryksadelaer tot een wapen gegeven heeft, daer zy voorhene eenen burg plagh te voeren; gelyk ook andere steden eenen burg tot haer zegel gebruikt hebben; als te zien is by hem p. 18. *Buchel. ad Bek. p. 89.* en dat die zelve Otto aen Bisschop Balderyk van Utrecht de vryheden van Deventer bevestigt heeft. Maer is die Otto, die onze Stadt den adelaer ten wapen geschonken heeft, de zelve met dien, wiens giftbrief aen Balderyk van het jaer 938. (niet 928) Deventer betreffende overigh is, het is niet Otto de derde, wiens kaizerdom eerst VII. jaeren na Balderyks doot begon, maer Otto de eerste of de Grootte, die in het jaer 936. eerst begon te regeeren, gelyk Balderyk in het 917. de Kerk en het Sticht van Utrecht te bestieren, en in het jaer 977. storf. Doch dit geheel verhael is verdacht, alzoo de wapens van steden en geslachten zelden zoo out gerekent worden.

Pag. 347. reg. 7.

't Was DIETRYK, die ons raetgestoelt.] Onder de Heeren, die na het afzetten der Spaenschegezinden in den jaere 1586. door den Outkeurvorst van Keulen Gebhart Truchses en andere gevolmaghtigden der Algemeene Staeten en des Graven van Leicester tot de regeering der Stadt gekoren zyn, wordt ook getelt *Dietryk Stikke*, de eerste, die uit dit geslachte tot den Schepenstoel verheven is. Zie *Rev. Hist. Davent. 1. v. p. 505.* hoewel zyn geslachtenaem daer quaelyk door *Stikkink* en *Stikker* uitgedrukt wordt; als blykt uit het register der jaerlyksche Schepenen en Raeden, achter dit boek gevoegt. Dees was naderhand in het jaer 1615. een der Gezanten van de Geldersche en Overyssefche Hanzesteden, die het onderling verdragh met de Oostersche Lubek, Brunswyk, Hamburg en Bremen vernieuden.

Pag. 348.

Pag. 348. *reg.* 1.

Met raetsverwant, Met krygs en dichtbelt, en gezant.] Uit dit geslachte zyn niet alleen drie Burgemeesters, twee Dierryken en Joan Stikke gesproten, maer ook een oorlogsman, de Heer Overste Lieut. Hans Stikke, een uitnemend dichter, Adriaen Stikke, de tweede Heer van Breskens uit deezen stamme, en een graeflyk, vorstelyk en keurvorstelyk raetsheer en hofgezant, de Heer Christoffer Stikke, dien deeze heerlykheit allereerst van de verbondene Hertogen van Gulich, Kleve, en Berge is geschonken; een man, die, in Vrankryk met den Dokterlyken tabbaert naer verdienste vereert, naderhant verscheide gezantschappen bekleedt hebbende voor zyne Meesteren by Rudolf den tweeden Roomschen Keizer, by Jakob den 1. koning van Groot Britanje, van den lesten Ridder geslagen, en van den eersten met zyn wapenschilt, door den ryksadelaer verheerlykt, beschonken, en in zyne heerlykheit overleden is.

Pag. 350. *reg.* 10. van onder.

Schier bondertuyfigh jaer.] Van het jaer 1547. heeft dit geslachte den Schepen- en Raetstoel bekleedt in Henrik van Markel, Joan, Henrik, Joan en Jasper, alle in eene nederdaelende geslachtlinie. De eerste Joan heeft na eene jaerige bediening door het verraet der Stadt aen Taxis zyne wooning naer Amsterdam overgebracht. Uit wiens dochteren Heeren geboren zyn, die nu noch deeze aanzienlyke Moederkoopstadt door hun Burgemeesterschap lofelyk en wyslyk bestieren.

Pag. 351. *reg.* 4. van onder.

Hooft en kroon der besten.] De eerste der Schepenen en Raeden, of der OPTIMATES; enen naem, dien de Romeinen hunne regeederen, de voornaemsten der gansche burgerye, en die hunne zyde hielden, om dat zy hun bedryf by de besten meenden goet te maeken, gemeenlyk gaven. Zie *Cic. Orat. pro Sest. c. 45.*

Pag. 354.

Pag. 354. reg. 10. van onder.

Gezwaait in stadt en landen.] Het Bisdom, of namaels en van het jaer 1561. af Aertsbisdom, van Utrecht, dat zyn begin ontfangen heeft in Willebrord, anders *Klemens*, van Paus Sergius tot eersten Bisschop en Aertsbisschop van Utrecht en der Vriezen omtrent het einde der zevende eeuw gewydt, plagh zyn kerkelyk gezagh te voeren over het grootste gedeelte der VII. Vereende Nederlanden, naderhand gebraght onder zyn vyf Suffragaenen of helpers, de Bisschoppen van Haerlem, Deventer, Middelburg, Leeuwaerden en Groningen. Zyne wereltlyke heerschappy, door de giften der Fransche koningen en Duitsche kaizeren by stukken en brokken aengegroeit, begreep niet alleen het Nedersticht en eenige aangrenzende, doch nu afgescheurde plaetsen, maer ook het Sticht Overyssel, de Graeffschappen Oostergo, Westergo, Drente, en Groningen met zyne Omlanden in Vrieslant, Benthem, Nieuwenhuis met zyn gevolg, Bommel, Tiel, en Arkel in het Graeffschap Teisterbant, en noch meer. Waer van in het korte te zien is de Professor *Matthæus de Nobil. l. 11. c. 9.*

Pag. 356. reg. 15. van onder.

Der BREDERODEN, nu al vier paer eeuwen] De Professor Voet heeft na Johannes à Leidis, onlangs door den Professor Mattheus uitgegeeven, en na Peter Korneliszoon Bokkenberg, Historischryver van Hollant, beschreven het leven en bedryf der Heeren uit deezen doorluchtigen stam; die door Sifried of *Zieuwert*, ook *Sikke* geheeten, zoon van Arnulf, derden Grave van Hollant, een tak geweest is van den Hollantschen geslachtboom. Hy, zich in een ongelyk huwelyk begeevende, gelyk zyn grafchrift te Egmont toont, doch met een meisje te Kastrichem, gelyk de Rymkronyk wil, en niet met eene Potestaets dochter uit Vrieslant, als andere schryvers voorgeeven, is uit zyne huisvrouw vader geworden van Dieryk en Simon, de eerste Heeren van Bröderode en Teilingen, waer van de eerste in Wolfaert, den lesten uit deezen huize, in den jaere 1679. te Vianen uitgestorven zyn. Men zie hier van den Heer *Scrivierius* in zyne *Aen-*
tekenin-

A E N T E K E N I N G E N. 857

tekeningen op de Graven van Holland , p. 87 - 91. en uit hem S. van Leeuwen Batav. Illustr. p. 885.

Pag. 358. reg. 5.

Leg af, o Lauwerstadt.] Ik geeve Groningen deezen naem , om dat het de hoofstادت is van het Vrieslant , dat tusschen de Lauwers of *Lavica* in het Latyn , den grenstroom der Vriezen , en de Eems , die Oostvrieslant van de Groninger Omlanden scheidt , gelegen is.

Pag. 367. reg. 9. van onder.

Schiet snelle vlerken aen, om schichtigh wegb te vliegen.] Deeze spreekwys , Godts toezeggingen by den Profeet *Esaï. xxx. 20.* ontleent , ziet op onzen amptgenoot Snabelius , die juist den zelve dagh , als Byneus zyne onpasselykheit gevoelde , die hem in vyf dagen de Gemeente van Deventer ontrukte , in den Kerkenraet verklaerde , dat hy gezint was den dienst der Kerke en Schoole zynere geboortestadt Bremen , waer toe hem de Regeerders der Stadt en de Voorstanders van Ansgarius kerpel geroepen hadden , aen te vaerden.

Pag. 371. reg. 6.

Verbest zyn' boospoëet alleen op Jovis troon.] Hoe Homerus om zyne dichtkunst als een Godt zy ingewydt geworden , blykt uit zekeren ouden steen , een gedenkteken zynere vergoedinge , onlangs in Italië gevonden , en met doorgeleerde aentekeningen uitgegeeven van den Heer Gysbrecht Kuper , Burgemeester der Stadt Deventer , toen wegens Overyffel ter Vergaderinge der Algemeene Staeten gemaghtigt , en nu Gedeputeerde der Staeten van Overyffel.

ibid. reg. 1. van onder.

En Nazo gaat van outs ons dichtren.] Ovidius Nazo heeft zynen tyt - en kunstgenoot Albius Tibullus met een braef lykdicht beklaegt , in het derde boek zynere Minnezangen noch te vinden.

R r r r r

Pag. 374.

Pag. 374. reg. 9.

Van uwe sluierkroon , uw' opgescboten toren , 's Lants Faros.] Deeze toren der Grootte of Michiels Kerke, die de hoogste spits in gansch Nederland droeg, en de schepen, uit en naer Overyssel zeilende, op de Zuiderzee, als eene baek, diende, was den 7. van Junius in het jaer 1669. door den bliksem van deeze spits berooft, na dat zy, weinigh jaeren na haeren bou, te gelyk met de kerke van dat zelve hemelvier getroffen, vervolgens den 5. van Mai. 1548. haere spits verbrandt, en naderhant den 25. van Junius in het jaer 1606. wederom door den bliksem tot merkelyke schade aengesteken was.

Pag. 391. reg. 2.

Daer by den voet van Koning houdt.] Salomon Koning, vermaert en kunstigh schilder te Amsterdam, en wylen zynen meester; als blykt uit het begin van den Echtzang, dien hy ter bruilofte van zynen Broeder, den Heere Joannes Vollenhove en zyn Bruit Gezyne Hake liet hooren:

*Myn zanggodin zat lang gedompelt in den rouwe,
Wanneer de felle Doot of Heer of eedle Vrouwe
Te vroeg rukte uit de tyt; en zuchte aen 't scheepryk Y
Om Koning Salomon, die zelf Natuur braveerde
En tartte met zyn kunst, van wien myn jongkheit leerde
De schildertessen, als een graege schilderby.*

ibid. reg. 1. van onder.

Hem eadler stof verschafft, dan Tranziaen.] Dit ziet op zyn treurspel, de Broedermoort in Tranziane; waer van hem de stoffe en inhoud toegedient is door *Vincent Le Blanc* in zyne Reizen.

Pag. 395. reg. 2.

Eertyts een Zanggodinnen tempel.] Zwolle was in dit en voorige jaeren

ren ryk van geleertheit en poëzye door de Heeren Joannes Vollenhove, in den jaere 1665. naer 's Gravenhage vertrokken, Joannes Kok, toen Rektor der Latynsche Schoole, namaels in den Hage, en Professor der Historiën en Welspreekendheit te Leiden, mynen geliefden meester, Henrik Fiffcher, Geneesheer der Stadt, en Henrikus Brumanus, namaels mede Schoolvoogt aldaer; wiens Latynsche poëzy en historikennis by liefhebbers in hooge achtinge is. Waer by voor het leste gevoegt moet worden de Doorluchtige en in alle wysheit en geleertheit uitmuntende Drost, Heer Rabo Herman Schele, die, gelyk hy te Zwolle dikwyls plagh te verkeerren, ook aldaer in den jaere 1662. overleden is, en den Vaderlande te vroeg ontvallen.

Pag. 401. reg. 1.

De Brutsche Zeeftar onder.] De nieuwe Roomschegezinden, volgende hunnen Outvader Bernardus, Abt van Klaravalle, zeggen, dat MARIJA in het Latyn *stella maris*, dat is, *eene starre der zee*, betekent; hoewel quaelyk; en noemen de moeder des Heeren in eenen hunner lofzangen met deezen naeme; die de zalige koninginne, om het gebied der zee, haere gelukkige eilanden bespoelende, beter toekomt, en uit deezen hoofde hier gegeven wordt.

Pag. 403. reg. 2.

Haer Kastor met zyn straelen onderging.] Om dat de koningin MARIJA boven eene zeeftar is genoemt geworden, draegt koning WELHEM, haer trou- en troongenoot, om in deeze gelykenisse te blyven, hier den naem van *Kastor*, en zy dien van *Pollux*: met hoedanigen naeme de Tweelingen, een hemelsch gestarnte, van de oude dichteren benoemt worden, van hun getuigende, dat zy, toen zy noch twee broeders op aerde waren, altyt eensgezint zyn geweest, en nooit iet, dan met gemeene en eenpaerige overeenstemminge, uitgevoert hebben. Van hun, nu starren geworden, verhaelen de zelve dichters niet alleen dat zy den naem van *Salutares*, dat is, *beslz.aem*, draegen, den zeelieden, en in het gemeen alle menschen met hun helder licht dienen, maer ook, dat, als de eene starre ondergaet, de andere wederom opgaet.

R R R R 2

ibid.

ibid. reg. 5.

Zelf Faëton.] De koning van Vrankryk , hier by den zoon der zonne geleden , die , den zonnewagen niet maghtigh te mennem , wagen en paerden op hol , en zich zelve om den hals hielp , nederstortende in de Po , naer het zeggen der poëten , en al het aerdryk in brandt stak.

ibid. reg. 10. van onder.

En dreigt met kracht zyn nagebootste zon.] De Zon , het zinnebeeld des konings van Vrankryk op zyne munt en elders , diende ook zoo eertyts de Perſiaenſche koningen boven hunne oorlogstenten , als by Kurtius , daer hy Darius veltogt tegens Alexander beſchryft , te zien is. Zie hem *l.* 111. *c.* 3.

Pag. 406. *reg.* 10. van onder

Zyn Rachel , hem van 's hemels gunſt beſchikt.] De koningin , beſtond den koning zoo na in den bloede , als Rachel eertyts aen den Aertsvader Jakob , zyn volle zufterling.

Pag. 407. *reg.* 12. van onder.

Hoe baere lip met Konſtantyn den Grooten.] Deeze eerſte Chriſten Kaizer , een groot voorttander der Kerke , kuſte Pafnutius , een Egyptiſch Biſſchop , dien de Kaizer Maximyn het rechter oog uitgeſteeken , en de flinke knie verlemt , en tot de bergwerken gedoemt had , als Sozomenus zegt , dikwyls op de plaets van het verloren gezicht , naer het verhael van Sokrates. Zie *Socr. l.* 1. *c.* 11. en *Sozom. l.* 1. *c.* 10.

ibid. reg. 4. van onder.

Hoe Dagon , die Godts kiſt betriomfeerde.] By Dagon , wiens hiſtori en nederſtorting voor de heilige verbontſkifte , van den Filiftynen gevangen , uit de geſchiedeniſſe , 1. *Sam.* v. beſchreven , blykt , wordt hier de Roomſche afgodery geleden.

Pag. 408. *reg.* 4.

Gevolgt van 't hooftebou , den zwaeren tempel.] Dagon's Godtshuis is
van

van Simson, den Rechter van Israël, by de Filistynen gegrepen, en als een beest in de rosmolen gedwongen, wanneer hy, op het afgodtsfeest losgelaeten, den afgodt ter eere spelen zoude, om verre gerukt door het instorten der twee hooftzulen. En wordt hier door betekent de algemeene stuiting der afgoderye in Groot Britanje.

ibid. reg. 5. van onder.

Op zynen dagh naer 't hemelsch hof, maer spade.] De Ouden plaghten dus hunne oppervorsten eene laete en langsaeme hemelvaart te wenschen; die ook hier van den koning wordt gelpelt en voorzegt, op dat hy spade, en in eenen hoogen ouderdom zyne afgeleefde koningin volge, na dat hy het groot werk der kerkverlossinge met den algemeenen vrede zal hebben gekroont. Zie *Hor. Carm. 1. Od. 2. Ovid. 11. Trist. v. 57.*

Pag. 415. reg. 3. van onder.

Daer d' Yffelstroom, met zout gemengt, in zee kooft bruizen.] De Yffel, of de derde arm des Ryns, plagh voorby of door het oude graeffschap Kuinre, dat nu al een gedeelte der Zuiderzee geworden is, als een breed en wyt meer, *lacus Flevus* by de ouden geheeten, en verscheide eilanden bevattende, en naderhant met eenen enger stroom tusschen Stavoren en Enkhuizen heen te loopen, tot dat hy zich eindelyk tusschen de hedensdaegsche eilanden Tessel en het Vlie (waer van het een den naem van het *Y Sel* of water *Sala* en het ander van *Flevus* zoude ontleenen) in den Noortschen Okean uitgoot.

Pag. 416. reg. 17.

Als bofraet van Oranje, Uw' jongsten zoon.] Den Heer Wilhem Bentink, toen Heer van Roon en Pendrecht, Kamerheer zyner Hoogheit, Drost van Breda en Linge, en naderhant Grave van Portlant, Ridder van den Kouffebant en zyne Majesteits eersten Gezant aen het hof van Vrankryk, weinigh tyts na het huwelyk hunner Majesteiten getrouwt met Mevrouw Anna Villiers, Dame d' honneur haerer Hoogheit; op wiens huwelyk de Heer Vollenhove zyne Duitsche lier doorduchtiger wyze heeft laeten hooren. Zie zyne *Poëzy p. 438.*

R r r r r 3

ibid.

ibid reg. 6. van onder.

Op 't kussen van den Leeu in Neër- of Overzicht.] De Heeren van Itterfum te Nyenhuis, toen Lantrentmeester, namaels Drost van Twenthe, nu van Zallant, en Borre van Amerongen te Zandenburg, Hoogschout van Utrecht, beide getrouwt met dochteren van Diepenhem; wylen Henrik Bentink te Diepenhem, Lantdrost van Twenthe, en Eusebius Borghart Bentink te Schoonheten, Hoogschout van Hasselt en Hasselerampt, en ook van Maastricht.

Pag. 421. reg. 15.

. Waer niet op 's Thissbyters wagen IZABELLE.] Elias de Thisbyter wordt gezegt, terwyl een vierige wagen met vierige paerden eene scheidung tusschen hem en zynen leerling Elisa maekte, in een onweder ten hemel opgenomen te zyn, 2. Kon. 11. 11. maer door deezen wagen en paerden, verstaen de uitleggers en in het byzonder de Doorluchtige Huig de Groot de Engelen, Godts trauwanten, troonwachten en dienstknechten aen en omtrent de erfgenaemen der zaligheid. En Mevrouw van Engelenburg is dus op eene onverwachte wyze in het Haegsche Voorhout deerlyk omgekoomen door haere eige karos en het hollen haerer paerden; te vergeefs van haeren echtgenoot, gelyk de profet Elias van vyftigh dappere mannen, gezocht.

Pag. 425. reg. 17. van onder.

Die is 't, die 't staetpaert ment In 't Bisschoplyke Drent.] Drente, van outs een Graeffschap, en door den Keizer Henrik den 11. aen de Bisschoppen van Utrecht in den jaere 1024. geschonken, heeft tot zynen Drost den Heer Elbert Antoni Baron van Pallant te Oosterveen en Batinge, Heer van Voorst, gehuwlykt aen Vrou Walburg Baronesse van Hekeren te Nettelhorst.

Pag. 430. reg. 10.

Van Gronovius en Voorbroek.] Jakobus Gronovius, J. Fr. Z. en Jakobus

kobus Perizonius, A. Z. beide Professoren in de Historiën, Welsprekendheit en Grieksche taele.

ibid. reg. 3. van onder.

Wiens wapendapperheit Westfalen overkraaide, Die Munsters.] Joan van Raesfelt, Bitters zoon, beïtond in het jaer 1394. met eenige anderen den Bisschop van Utrecht, Vrederyk van Blankenheim, te ontzeggen, en overviel daer op het Bovensticht Overyssel met moort, roof en brant, hoewel hy de smart zyner reukeloosheit allereerst en terstont gevoelde. Want Vrederyk, met eenen bestandigen hoop Munsterlant ingetogen, overviel Oostendorp, de woonplaets van deezen vader en zoone, gaf den krygsknechten alles ter plonderinge, zette huizen en molens in koolen, en keerde met eenen zwaeren roof rugwaert. En onder de Bisschoppen van Munster is in de voorige eeuwe geweest Bernard van Raesfelt, die, in den jaere 1557. als hy Domkelner was, met den staf en myter beschonken, deeze beide na negen jaeren zittens van zich zelve weder afgestaen heeft in het jaer 1566. in de hooftkerke in den jaere 1574. begraeven; gelyk *Gigas* van hem getuigt in den *Prodromus Geographicus* en het *Register der Munstersche Bisschoppen*.

Pag. 431. *reg.* 2.

De Heer der Munsterlantsche stroomen, De bruine Dinkel.] De Dinkel, die, by Asbeek en Ledden in het sticht Munster oirsprongkelyk, voorby Gronouwe en het huis Singraven in Twenthe loopende, zich beneden Nyenhuis met de Vecht vereenigt, na dat zy de heerlykheit Lage doorstroomt heeft; eene heerlykheit, die door den Bisschop Joan van Arkel Herman van Lage en zyne huisvrouw Elizabeth van Dieft, die hunne dochter Jutte aen den Ridder Elbert van Eil uitgehuwlykt hadden, in het jaer 1346. voor 5000. ponden afgekocht is; waer van het huis door Bisschop Florens van Wevelichoven in het jaer 1380. ingenomen en verwoest, door Bisschop Rudolf van Diepholt tusschen de jaeren 1439. en 1447. herbout is. Naderhant is deeze heerlykheit door Filips koning van Spanje, als heer van Overyssel, verpandt aen den Heer van der Assen, Dietryk Ketteler, wiens nakomelingen hun

hun recht door koop overgedraegen hebben aen den Heer Joan van Raesfelt te Twikkelo, Drost van Twenthe, die ook daer mede van de Staeten van Overijssel in het jaer 1639. beleent is. In deeze heerlykheit, in het kerkelyke eerst onder het kerspel van Ulzen, een Benthemisch dorp, behoorende, heeft de Welgebore en godtvruchtige Weduw van zynen Zoone, Heer Adolf Henrik van Raesfelt, ook Drost van Twente, Vrou Amadea, gebore Gravin van Flodrof, eene Kerk ten dienste der ingezetenen gebout, en den gewoonlyken kerkdienst met genoegzaeme inkomsten begiftigt.

Pag. 434. reg. 7.

[*O Weerselo, van outs gesticht.*] Weerselo, een out adelyk klooster, tot noch toe in het kerspel van Ootmarsen tusschen hooge opgaende eiken en vermakelyke beeken en wateringten gelegen, en eene woonplaets van eenige adelyke jongkvrouwen van den Hervormden godtsdienst, die de inkomsten der oude nonnen of Chanoinessen genieten, heeft zynen oorsprong ontfangen omtrent het jaer 1150. wanneer Hugo van Goer, de Voogt of Advokaet van het Sticht, eene kleene kerk te Weerselo opdroeg aen zynen neve Hugo van Buren, die, met zyne vrouwe en kinderen van beiderlei sexe genegen Gode in afgelege plaetsen in nederigheid te dienen, daerom zyne woning in de Betuwe verlaeten had. In het eerst eene vergadering van Benediktyner monniken ontfing het zynen eersten Abt uit de Abdy van Sint Pauwels te Utrecht in den jaere 1152. Hillebrant; dien noch eenige andere, by Lindeborn te vinden, gevolgt zyn. Naderhant en omtrent het midden der volgende eeuw is het alrede in een klooster van adelyke jongkvrouwen, onder de bestiering eener Priorinne, verandert. En my zyn brieven ter hant gekoomen van het jaer 1252. gegeven zyn by de Priorin Sophia *cum universitate conventus in Werflo*, met het alinge konvent; daer Innocentius de tweede, die van het jaer 1198. tot 1216. op den Roomschen stoel gezeten heeft, in eenen brief van het dertiende jaer zyns Pauschaps deeze vergadering noch noemt *Praepositum & Capitulum Monasterii in Werflo*, den Prooft en het kapittel des kloosters te Werflo. Zie wyder *Lindeb. Notst. Episc. Dav. c. VIII. §. 3.*

Pag. 446

Pag. 446. reg. 6. van onder.

Petrarcha, in zyn rust na zesmael vyftigh jaeren Besprongen.] Francis-
kus Petrarcha in het jaer 1304. geboren, en 1374. overleden, wert
in zyne rust en het graf te Arqua, onder het gebiet van Padua, op
den nacht van den 28. Mai 1630. door Thomas Martinellus, Baptista
Pulitus en Stephanus Faber gestoot, en door den eersten van zynen rechten
arm berooft. Gelyk dit schelmstuk in deeze booswichten niet ongestraft
is gebleven, maer zy door den Raet van Venetië uit den geheelen
Staet den 2. van Loumaent 1632. gebannen zyn, zoo heeft zich
Laura, Petrarchaes eerbaere meesteresse, den 6. van Grasmaent 1327.
eerst van hem gezien, en op den zelveu dagh 1348. overleden,
zich luidruchtigh laeten hooren tegens deeze graffschenders in een ge-
dicht des Heeren van Zuilichem, *Farrag.* p. 18, 19, 20. dat de
Droft Hooft onder de benaeming van het *Loot van den Diamant des*
Heeren van Zuilichem in zyne *Gedichten* p. 310, 311, 312. vertaelt
heeft. Zie wyder *Brants Dagbwyzer* op den 2. *Januar.* 6. *April*, en
28. *Mai*.

Pag. 455. reg. 10.

En 't afgoddinnendom aen 't dryven van haer' gang.] Het is al van
outs aangemerkt, dat de afgoden der Heidenen in hunne verschynin-
gen konden gekent worden, wanneer zy zich in menschen gedaenten
verandert hadden. Hunne kentekens waren hun staroogend gezicht,
onbeweeglyke oogenleden, en wel allermeeft hun staetige gang, die
niet geschiedde door het beweegen der knien en voortzetten der voeten,
die door eene gezwinde kracht en drift de lucht niet zoo zeer door-
wandelen, als doornyden. Dus wordt Neptunus, die onder het gelaet
van Kalchas beide Ajaxen verschenen was, van Oileus zoone gekent
by *Homerus*, *Iliad.* iv. v. 71, 72. en Venus van haeren zoone Eneas
by *Virgilius*, *Aen.* i. v. 409, 410. De Egyptische godtgeleertheit
heeft daerom de afgodtsbeelden zoo toegestelt, als of hun de voeten
en beenen aen elkandere gegroeit waren. Zie *Hesiod. Aethiop.* l. III.
c. 8. p. m. 152, 153.

S f f f f

Pag. 456.

Pag. 456. reg. 6. van onder.

Dan ziet Graef Wilhems hof.] Het is de gemeene overlevering, dat Willem, de tweede Grave van Holland van deezen naeme, en Roomſch Kaizer, die Haerlem met veele voorrechten begunſtigt heeft, ook binnen die ſtadt zyn hof gebout heeft, dat nu hedensdaegs het Stadthuis is, aen het Zant of Marktveld gelegen, waer tegens over noch de Koningſtraet gevonden wordt. Zie *P. Schryvers Aenteekeningen op Willem den tweeden*, p. no. 212.

Pag. 457. reg. 9.

Hals en Heemskerks tafereelen.] Onder de doorluchtige schilders, die Haerlem en Kennemerlant uitgelevert heeft, en de Heer Samuel Ampzing in de beſchryvinge dier ſtadt in een zeer groot getal opgetelt, munten ook uit in de voorgaende en deeze eeuwe Marten Heemskerk, en Frans Hals. Van Heemskerk zyn doorluchtige konſtſtukken noch hedensdaegs op het Prinſſenhof aldaer te zien, en van Hals eene meenigte van afbeeldingen by de liefhebbers.

Pag. 459. reg. 6. van onder.

Die aen de kroon van dertien ryken Op 's Spaenſchen Karelſ kruin.] De Heer *Don Gaspar de Mendoza*, *Ibanes de Segovia* & *Peraka*, Ridder der orde van *Alcantara*, *Marquis van Mondexar*, Grave van *Tendilse*, en uit beiden hoofde Grande van Spanje; ook *Marquis van Valbermoſa* en *Agropols*; (deeze titels draegt hy op het voorhoofd van een zynet boeken, door den Jeſuyt *Papebrochius* uit het Spaens in het Latyn gebraght) van wien en wiens uitſteekende geleertheit, goede gevoelers omtrent den godtsdienſt, en andere hoedanigheden getuigen zyn geweest de Heeren *Filips Ruil* en *Henrik Wolfs*, Hofpredikers der Nederlantsche Gezanten aen het Spaenſche hof. Waer van de eerſte in zekeren brief, den 27. Maert in den jaere 1674. uit Madrid aen my geſchreven, dus getuigt, *Invenitandem hic, quem illi Hispanorum barbaries opponam, unum itidem Hispanicum, at eruditissimum & firmus illu-*

striffimum, Marchionem Agropolitannum, qui me, ignotum licet & a nullo traditum, singulari favore prosecutus est, operibusque suis, doctissimis sane at Hispanica lingua conscriptis, partim quae typis describi, at vix quidem nisi inter amicos vulgari voluit, utpote quae sub tristi hac inquisitionis tyrannide liberrima sunt, donavit; partim eorum, quae parat luculentissima contra vulgares illas, verum a doctissimis etiam viris adscitas, de primis Hispaniae habitatoribus & colonis sententias, non ex Latinis solum & Graecis, sed Hebraicis & Arabicis monumentis, eorum dico lectione beavit, aliique donis literariis. De inhoud deezer woorden kooft hier op uit, dat hy tegens de algemeene onweetendheit der Spanjaerden eenen man, dien hy gevonden heeft, durft zetten; ook wel eenen Spanjaert, maer doorgeleert en van doorluchtigen huize, den Marquis van Agropoli; die hem, schoon onbekent en van niemant aengeprezen, zonderling begunstigt had, en met zyne geleerde werken beschonken, die, in het Spaensche beschreven, wel gedrukt, maer naeulyks wyder dan onder de vrienden uitgegeeven wierden, om dat zy onder de droevige dwinglandy der geloofsonderzoekinge te vry waren; dat hy eindelyk hem het leezen gegunt had van die werken, die hy niet alleen uit het Latynsche en Grieksche, maer ook uit Hebreusche en Arabische gedenkschriften onder handen had tegens de gemeene, maer echter ook van geleerde mannen aengename, gevoelens over de eerste inwooners en bevolkers van Spanje; en hem noch meer lettergiften vereert. De Heer Henrik Wolfs heeft hem, gelyk ook voorhene de Heer Ruil, met eenige werken van den Heere Koccejus, die hy hoogh waerdeerde, beschonken.

ibid. reg. 3. van onder.

De boekwacht van het werkdwingend Romem.] Stephano Gradi, uit Raetsheerlyken geslachte van Ragouza geboren, Abt van St. Kosmas en Damiaen, en na Leo Allatius en Lukas Holstenius Bewaerder en Opziener der Vatikaensche Bibliotheeke, een der zeven doorluchtige dichteren, welker werken voor eenige jaeren te Antwerpen, en te Amsterdam in den jaere 1672. uitgegeeven zyn, een goet vriend van den Heere Philips Ruil, toen hy zich te Rome onthielde, en deeze vriendschap ook overbrengende op zynen eigen broeder en erfgenaem Ewout Ruil.

S f f f f 2

Pag. 468.

Pag. 468. reg. 4. van onder.

Den RECHTVAERDIGEN verquikt.] JOOST, in het Latyn JUSTUS, beteekent eenen Rechtvaardigen.

Pag. 472. reg. 15.

Arion, booft van 't Gooi] de Heer Pieter Korneliszoon Hoof, Droft van Muident en Bailuw van Goeilant, voor de eerste mael getrouwt met Christyne van Erp, het hoofd der Nederlantsche dichteren en historischryveren.

Pag. 485 reg. 2.

Zyn lichaem hier aen Drusus stadt.] Drusus Germanikus, stiefzoon van Kaizer Augustus, en broeder van Tiberius Nero, die den Ryn met den ouden Yssel door zyne grift, *fossa Drusiana* geheeten, vereenigt heeft, wordt ook gehouden voor den bouheere van de stadt Doersburg, immers van den ouden Roomschen burg, aen de westzyde der stadt getimmerd, die naderhant van Hertogh Karel van Gelre in den jaere 1527. afgebroken, en tot een ander blokhuis tegens over het Galfhuis in het oosten der stadt gebruikt is, na dat hy de stadt het wapen van eenen burg met twee torens en twee halve maenten, en den naem van *Droes-* of by verzachting, door het uitlaeten der hontsletter, *Doersburg* gegeven had. Zie *Stichtsb. Geld. Geschied.* I. 124. en XI. 186.

Pag. 493. reg. 3.

De weder, Die den Salsier zou volgen.] De Heer Henrik Brumanus had de histori van Overijssel in het Latyn onder handen, maer is onder het werk gestorven; dat met eenige stukken, daer toe dienende, door de Weduw den Schepenen en Raeden onzer aeloude Stadt in eigendom gegeven is.

Pag. 496. reg. 5. van onder.

Die een volslagene een op ons stadthuis vergaderen.] Dit gestachte, op den

den Raetstoel in het jaer 1582. geraekt in Joan van Boekholt , heeft vervolgens tot het jaer 1700. tot Schepenen en Raeden uitgelevert Jakob, Nikolaes, Adriaen, Sibrecht, Joan, Arnold en Joan van Boekholt.

Pag. 497. reg. 1. van onder.

Zyn' grafsteen lichter.] De steen, die zyne rustplaats bedekte, is een der grootste, die in de groote kerke te Deventer gevonden worden, naderhand door koop het eigendom geworden van iemand, die dien op zyn eigen graf heeft laeren overbrengen, en het grafchrift uithouwen, waer mede wylen Adriaen Stikke zynen vriend vereert had. Op dat het evenwel niet verloren gae, noch de gedachtenis van onzen dichter ten eenen maele versterve, zal ik het hier by voegen, gelyk ik het in myne jonge jaeren zelf hebbe uitgeschreven :

Hier leit de groote Van der Veen
 Begrepen met zoo kleenen steen,
 En is zoo groot noch als hy was.
 Hoewel nu niet als stof en as,
 Zoo gaet hy doch met zyn verstant
 Ver uit zyn graf en vaderlant;
 En dat 'er noch een werelt waer
 Behalven hier, hy was ook daer.

Pag. 509. reg. 5.

Zwygers boeken.] Kajus Kornelius Tacitus (dat *zwygende* betekent) heeft van de Batavieren en hunne oorlogen voor de behoudenis der Vryheit tegens de Romainen gevoert, veel geschreven; en in het byzonder vande zeden der oude Germaenen of Duitschen; hem niet onbekent, toen hy de Lantvoogdy over Walsch Nederlant voor zynen Meester den Kaizer Vespasiaen, naer Plinius getuigenis, waernam. Zie *Plin. N. H. l. VII, c. 16.*

S f f f f 3

Pag. 523.

Pag. 523. reg. 8. van onder.

Het bygelovigh Twent.] Dit derdendeel van Overijssel wordt hier het bygelove in het byzonder toegeschreven , om dat het allerlangst met zyne hoofstادت Oldenzael onder de wereltlyke heerschappy des konings van Spanje , onder de geestelyke bediening der naembisschoppen Sasbout en Roveen , en onder de bewaering van Italiaënsche en Spaensche krygsknechten gebleven is. Het geen veroirzaekt heeft , dat de gezegende kerkhervorming zoo gewenscht eenen voortgang hier niet gehadt hebbe , als wel elders ; hoewel ook anders allenthalve bloeiende Gemeenten in dit geweste gevonden worden.

Pag. 534. reg. 10. van onder.

Xerxes , over zee gestoken Met een slecht bemande sloep.] Hoe Xerxes , de koning der Perlen , met een leger van elf hondert duizent mannen , dat gansche rivieren uitgedronken had , den Grieken op den hals gestort , na eenelant- en wareneroderlage , toen de brug , waer mede hy den Hellepont beslagen had , door storm en onweder onbruikbaar gemaakt was , met een Fenikiaensch schip of visschers schuitje zonder eenigen dienstknecht uit Europe in Asië overstak , verhaelen ons *Herodotus* VIII. 117. en *Justinus* II. 13. En hoe koning Jakob , hier by Xerxes geleken , na het verlies van zyn leger aen de rivier de Boine , van Waterfort met een slecht schip naer Vrankryk zonder behoorlyken sleep oversteekende , en zynen zeeghaftigen schoonzoon te poste ontvluchtende , ganich Ierlant , met de hoope van drie ryken ooit te herwinnen , verlaeten hebbe , is noch in aller geheugenisse.

Pag. 537. reg. 7. van onder.

Door stam en burghgraefschap berucht.] De Waffenaers , uit eenen overouden stamboom gelproten , en volgens het gemeene spreekwoort , dat ook eene eenpaerige toestemming heeft , *de oudste* onder de Hollandische edelen , (die *Funius Batav. c. XIX.* affeidt van Straboos *Veneromerus* , van wien wy ook *p. 539.* spreken) zyn eenige eeuwen lang
Burg-

Burghgraven van Leiden geweest, tot dat de Prins van Ligne, afkomstigh uit Maria van Waffenaer, erfdochter van Waffenaer en het Burghgraeffschap door den doot van haeren Vader Joan van Waffenaer, in den jaere 1523. te Leeuwaarden gestorven, den Burg aende Stadt Leiden in den jaere 1653. verkocht, en de Baenderheerlykheit Waffenaer aen den Heer Jakob van Waffenaer, Heer van Opdam, en Amirael van den Staet.

Pag. 540. reg. 7.

Out Koeverden, van outs in 's lants histori Door zyn fortuin berucht.] Koeverden, het stamhuis van een hoogadelyk en aenzienlyk geslacht, dat ons vaderlant door zyne ranken noch hedensdaegs versiert en verplicht, allereerst genoemt by den schryver van het leven van Marcellinus, die hier omtrent het jaer 700. het Euangeli zoude gepredikt hebben, is van de Bisschoppen van Utrecht uitgegeeven tot een Burghgraeffschap; of voor eenige pantpenningen verzet; en heeft met zyne Burghgraven of pantheeren die Kerkvoogden ongemeen veel werks verschaft; nu gewonnen, dan verloren, maer echter blyvende in het eigendom en de gehoorzaamheit van het Sticht van Utrecht; tot dat eindelyk Hertogh Karel van Gelre dit magtige en sterke slot den Bisschop Filips van Borgonje in den jaere 1522. ontweldigde; hoewel in het jaer 1536. door Georg Schenk Baron van Toutenburg hernomen voor Kaizer Karel den v. Hoedanigh het nootlot deezer Stadt en vestinge gedurende de Spaensche oorlogen geweest zy, is overvloedigh by onze historischryvers te vinden. Van de voorgaende geschiedenissen kan, behalve Heda, Beka, de Hollantsche Chronyk en andere, in het byzonder nagezien worden die ongenoemde schryver, die, eenige Drentsche oorlogen, door verscheide Bisschoppen gevoert, in schrift naelaetende, door den Heer Professor Mattheus voor weinige jaeren in druk uitgegeeven is: uit wiens Aenteekeningen zonder tegenspraeke blykt, dat deeze Burghgraven of beleende Heeren mannen van vermogen en aenzien waren, die den naem van *Heeren van Koeverden* droegen, het hooge Gerecht binnen Groningen en Selwaert voor het Domkapittel van Utrecht, en het Schout- of Drostamp van Twente voor den Bif-

Biffchop bekleedden. Zie hem p. 72, 73. Onder de Heeren van Koe-
 verden zyn de doorluchtigfte geweest *Volkert van Koeverden*, die,
 met zynen broeder Roelof door Biffchop Boudewyn van Utrecht van
 hun slot, dat hy met zynen ftiefvader Florens van Vorenborg te ver-
 geefts wakker verdedigde, berooft, en op het huis Ter Horft gevangen,
 maer daer aen de dochter van eenen zeer ryken ridder Albrecht de
 Leeu gehuwelykt, en door zyne aengehuwde verwanten zyne vryheit
 weder verkregen hebbende, Koeverden geheel onverwacht overweldig-
 de, de Gravinne van Benthem (wiens man van zynen Broeder den
 Biffchop Slotvoogt gemaakt was) met al haer gezin gevangen kreeg,
 en dus veroirzaekte, dat de Slotvoogdy en het Maerschalkampt van
 Drente in den dienft van den Biffchop aen zyn geflacht bleef; *Roe-
 dof van Koeverden*, die eerst Biffchop Otto den tweeden by Ane in
 het kerfpel van Hardenberg verflagen hebbende, naderhant gedwon-
 gen wert zyn slot Koeverden en al zyn recht op Drenthe ten behoe-
 ve van Biffchop Wilbrant af te ftanen; hoewel hy kort na dien tyt het
 slot weder verrafte; maer tot zyne fchade; dewyl hem die oorlogslift
 namaels het leven kostte, door de Hardenbergers, toen hy in hunne
 ftadt quam om zich aldaer met den Biffchop te verzoenen, in het
 jaer 1230. gegrepen en met zynen bloetverwant Henrik van Grave-
 ftorp op een rat gelegd; en *Reinolt van Koeverden*, die de heer-
 lykheit Koeverden in handen van Biffchop Vrederyk van Blankenheim
 in het jaer 1402. den 4. van Grasmaent heeft overgegeeven; gelyk
 ons uit de papieren des kapitfels van Ste Marye te Utrecht berecht
 wordt. *ibid.* 75, 76, 77.

Pag. 545. reg. 3. van onder.

Uw liesbloem of de leli Van Waermont.] Gelykerwys de Franfchen
 het wapen hunner koningen befchryven, als drie goude leliën (gelyk
 zy ze noemen) in een blaau velt, zoo hebbe ik, op het voorbeeld van
 andere geleerden, nooit anders kunnen oordeelen, of deeze bloemen
 zyn liesbloemen, of pinkfterbloemen (gelyk men ze om hunne bloei-
 tyt noemt in ons Overyffel, de geboortewieg der oude Franken) die
 aen de floten of in de moeraffen gewoon zyn te waffen, en door-
 gaends

gaends geelverwigh. De gedaente van opstaende en hangende bladen, geheel verscheiden van de leliën, de benaeming, *fleur de lis*, die enkel Duitsch is en met *liesbloem* over een koomt, en de gront, een blaauwe en met het water ten eenen maele gelyk, waer op zy geplant zyn, bewyzen deeze stelling onwederspreekelyk.

Pag. 647. reg. 8.

De Groots orakelstadt.] Delf, de wieg en het graf van den Doorluchtigen Huig de Groot, Ryksgezant van Zweden in Vrankryk, het orakel van alle menschlyke en voor al Recht- en staetkundige geleertheit; eene stadt, in de uitspraeke des naems overeenkoomende met de stadt Delphi in Fokis, den navel van Griekenlant, befaemt door de verzierde godtspraeken van Apollo Pythius, en dies *orakelstadt* geheeten.

ibid reg. 14.

Van helden, door geen' bloetdorft zoo verwildert] Van den Grave van Portlant, ter Britannische, en van den Maerschalk van Bouflers, ter Franche zyde gemaghtigt.

Pag. 558. reg. 9.

Wist MASIUS, geschildert in het glas, En tusschen Jesus en Mary.] Gisbertus Masius, leste Bisschop van 's Hertogenbosch, heeft in de Katharyne- of Kruisbroederen kerke een glas laeten zetten, waer in hy den Heilant Jესus ter eenre, en zyne Moeder Maria ter andere zyde geplaeft heeft, en zich zelven op gebogene knien tusschen beiden en wat laeger. Uit de zyde van Christus, die aen het kruis met eene doorne kroone hangt, vloeide een strael bloets; uit de borst van Maria, die als in eene zonne met eene kroone op het hoofd staet, straelde melk. By de bloetstrael las men deeze woorden: *Hinc sanguine pascor*; by de melkbron die, *Hinc ubere lactor*; en de Bisschop sprak wyder dus, *Positus in medio, quo me vertam, nescio*. Het Latyn koomt hier op uit, dat de Bisschop, in het midden tusschen het bloet des Zoons en de melk der Moeder geknielt, niet weete, waer hene hy zich wend

T t t t t

den

den zal, of tot het bloet, waer mede hy gevoedt, of tot de mam, waert door hy gezoogt wordt. Godtslasterlyk (hoewel van Karel Seribanus, in zynen tyt Rektor der Jesuyten te Antwerpen, met een gedicht verdedigt) zelfs naer het oordeel van dien Roomschegezinden schryver, die de Vermaeningen der Maegt Maria tegens haere onbescheidene aanbidders in het Latyn in den jaere 1674. te Luik uitgegeeven heeft; want daer wil, §. 3. de gezegende Moeder nooit, nergens, en in geen ding met haeren allergruotsten Zoone vergeleken zyn; schoon haer de Jeluyten, die dit boek wederleggen, om stryt alle godtslasterlyke eere tegens haeren dank bewyzen. Zie wyder *Baudart. Memor.* II. 20. en *Lesdek. Fansen.* III. 15. *Monit. Salut. B.V.* §. 3, 4. & *Monit. Salut. J. C.* §. 8, 9, 10.

Pag. 577. reg. 7.

Den hoogsten Dondergodt ten pryze.] Gelykerwys de gemeene Heidenen deezen titel van Dondergodt aen Jupiter, den hoogsten van hunne Goden gewoon waren te geeven, en hem van andere mindere goden te onderscheiden door den naem van *Βρονεύς* en *Tonans* by de poëten, zoo hebben in het byzonder de wysgeerigen onder hen, die maer eenen Godt plaghten te eeren en erkennen, deezen, dien zy zoo veele benaemingen toeëigenden, als 'er gaven en uitwerkingen uit den hemel van hem afvloeiden, om met *Seneka* van de *Weldaeden* IV. 7. te spreken, dus gheeten. Immers wy noemen onzen Godt, den eenigen waerachtigen Godt, dien de Heilige Schrift het donderen, als een voorrecht, toefchryft, *Job. XXXVII. 4. XL. 4.* en *Pf. XXIX. 4.* den Dondergodt, en den hoogsten Dondergodt, niet om hem van andere goden te onderscheiden, en als of hy de hoogste onder de goden waere; want 'er is maer een Godt, *I. Tim. VI. 6* en hy boven alle diagen de hoogste; en schryven byzonderlyk dit werk met al het ander bedryf der Scheppinge en Onderhoudinge Gode den Vader toe, in tegenstellinge van zynen genadenryken Zoone, als een doorluchtigh vertoog zynere godlyke en onbegryplyke mogendheit en majesteit; gelyk de donder, van *Job de donder zynere mogensbeden* genoemt, *Job XXVI. 14.* daer voor ten allen tyde is erkent.

Pag. 580.

Pag. 580. reg. 3.

Volgt den godtgeleerden Oom.] Den Heer Antonius Grevenstein, Kerkleeraer ter Heino, die in zyne jonge jaeren, en ook noch in dien tyt toonde, wat hy in de Nederduitſche dichtkunſt vermoght.

Pag. 589. reg. 1.

Die 't bronryk Molekate.] Eene ridderhofftede, het erfbezit der Vrouwe Bruit, niet wyt van Hattem, de op eene na jongſte ſtadt in Veluwe, gelegen, en door natuurlyke bronnen en waterleidingen wonderlyk verſiert en aengenaem.

Pag. 590. reg. 3.

Of Afrodyten, ſchoon berggroeit uit zilvere ſchelpen.] Deeze regel wenſcht de echtgenooten vollichtoone dochters, die geene Venus *Ἀφροδιτιμένη*, uit de zee ryzende of opborrelende, zoo beſaemt in den Bloemhof der Griekſche gedichten, in ſchoonheit behoeven toe te geeven; die ook den naem van *Ἀφροδίτη* draegt, om dat zy uit het zeeſchuim geboren is, naer Hefiodus verhael; hoewel Natalis Komes getuigt, dat zy, uit eene paerlemoere ſchelp gegroeit, ook daer in landewaert naer het eiland Kypros gevaeren is; gelyk Papinius Statius mede te kennen geeft, *Epith. Stella & Violant. v. 120.* Waer op hier geſpeelt wordt, terwyl het wapen van Keppel drie zilvere ſchelpen draegt op een root velt. Zie *Hefiod. Theogon. v. 191.*

Pag. 598. reg. 4. van onder.

Als 't wapen van Den ſtam der HOLTEN en van dien, waer uit.] De HOLTEN, een out geſlacht binnen Zwolle, voeren tot hun wapen drie goude ſtarren op een zwart velt; gelyk de NUISSEN twee goude halve maenen, ruggelings tegens elkandere ruſtende, op diergelyk een velt.

T t t t t 2

Pag. 608.

Pag. 608. reg. 5. van onder.

Gelyk de Ridder zong In Roomschen letterkeer.] De Heer Franciskus Ridderus, Leeraer te Rotterdam, vermaert door eene menigte van allerlei geschriften, was doopheffer van den jongen Simon Simonides, en had zyne pillegave met een Latynschen letterheer, SIMON SIMONIDES FILIUS, of, *de Zoom*, op deeze wyze verfiert; waer in het kint deezen wensch doet, *SINON SIM, SIM FILIUS DEO*, dat is, **ZOO IK NIET BEN, LAET IK GODE EEN ZOON ZYN.**

Pag. 654. reg. 1.

d' Aertsvader schonk aen Haerlems burgery.] Dat de stad Haerlem, die voorhene eenen boom in het wapen voerde (die noch doorgaends daer ter stede gezien wordt, hoewel in zommige oude zegelen met bladen) en naderhant, zoo het schynt, vier starren, en het hedendaegsche schild verkregen hebbe om haere dapperheit van Kaizer Vrederyk Barbarosse en den Aertsvader van Jerusalem, die Albertus zoude geweest zyn, eerst Bisschop van Vercelles, is het gemeene gevoelen der Hollantsche historischryveren. Zie den Heer *Schryver. op Willem den 1.*

ibid. reg. 5.

Op Graef Willems raet De ketting.] Dit is Willem, de I. Grave van dien naeme, en xvi. van Holland, zoon van Floris den derden; dien dit van Beka, Heda en de Hollantsche Chronyke wordt toegeschreven, het zy in het jaer 1188. met zynen Vader naer het H. lant getogen, als zy meenen, het zy in het jaer 1219. zelf hooft van een leger. Want de meeste schryvers, hier in, van de Hollantsche verschillende, getuigen, dat Damiate omtrent den lesten tyt zoude ingenomen zyn, niet in 1188. of 1190. als de onze willen. Die, en onder hen Godfried, Monnik van St. Pantaleon, die om dien tyt leefde, en de ongenoemde schryver eener Augsburgsche Chronyke, gewaegen ook van deeze keten, den lesten haere lengte van 55. voeten beschryvende. Waerom het oude erfverhael van de Haerlemers aen hunne nakomelingen van het doorzaegen der zelve niet zoo zeer van onwaerheit behoort

ver-

verdacht gemaekt te worden, als van den Heere Simon van Leeuwen geschiedt in zyne *Batavia Illustrata*, i. v. 45. Immers Hadriaen Junius of de Jonge verhaelt tot bevesting der waerheit, wat de jeugt ten zynen tyde plagh te doen, naemelyk met scheepjcs met gezaegde stevens (die *Boxhorn. Theat. Holl. p. 131. prauwen* noemt) en met beeldekens, tot een gedenkteken van overwinninge, op alle nieujaers dagen om te draegen. Zie *Jun. Batav. c. 17.*

Pag. 674. reg. 6.

Leeft in de boekzael van zyn voedster.] Dat Erasmus Rotterdamer in zyne jongkheit te Deventer van zyne moeder, die naer deeze stadt met der woone ging, opgevoedt, en van Joannes Sinthenius, Onderwyzer der Hieronymiaenen, en Alexander Hegius, Rektor der openbaere Schoole, en leerling van Rudolf Agrikola, onderwezen zy, is wereltkundigh, en door hem zelve, zoo wel als door anderen, in schrift nagelae-ten. Ook verzwylt het de Heer Revius niet; wiens naerstigheit evenwel misgeslagen heeft, *Daventr. Illustr. p. 134.* getuigende, misschien uit Chytraeus, dat Erasmus, xiv. jaeren out, onder Hegius ter schoole ge-legen hebbe, daer de Rotterdamer zelf in zyn eigen leven, dat hy aen Koenraet Goklenius beschreef, en Merula in het jaer 1607. uit-gaf, getuigt, hoe zyne moeder, aen de pest gestorven, hem, noch geen dertien jaeren out, naliet; en in eenen brief, den vyfden in het xxxii. ste boek, dat hy, die in het jaer 1519. drie en vyftigh jaeren out was, in zyn veertiende jaer gaende, Deventer verlaeten hebbe; en noch eer dan de rivier, die de stadt voorby loopt, met eene brugge beslagen was. Het geen geschiedt is in den jaere 1482. Zie *Revius p. 128. Hist. Dav. en myne Chronyk van Dev. p. 42.*

Pag. 685. reg. 1. van onder.

Van 't heilgdome geëert.] Haere schildery, eertyts, nevens die van haeren man en zoone, gehangen hebbende in de genaemde *harnaskamer* van het Raethuis der Stadt Deventer, is sedert om de verande-ring van dat vertrek overgebracht, en versiert nu met groot recht de openbaere Boekzael der Doorluchtige Schoole,

T t t t t 3

Pag. 692.

Pag. 692. reg. 3. van onder.

Het hooft van Westenryk.] Of anders Aufrasië, waer onder al, wat tusschen den Ryn en de Maes legt, wel eer begrepen was, naderhant Lotharingen of Lotryk, van zynen Koning Lotharius geheeten; waer van Mets, door Henryk den 2. Koning van Vrankryk, in de voorledene eeuw ingenomen, de hoofstadt is.

Pag. 695. reg. 8.

En dat 's Broekhuizens werk, of 't werk van Vollenhove.] Beide deeze doorluchtige dichthelden hebben, de eene in zyn Latynsche, alleen van acht regelen, de ander in zyn Hollantsche, het langste der lyk-dichten, naer het oordeel van veelen begrepen, wat van wylen deezen Grooten Konstantyn gezegt kon worden.

Pag. 698. reg. 6.

Nu vyf paer eenwen.] Deventer, weinigh jonger dan Utrecht, wordt voor 1000. jaeren al genoemd. Want die van de Apostelen, dat is, de eerste Christe leeraeren in de Nederlanden, met Willebrord uit Engelant tot XII. in het getal in het jaer 690. overgekoomen, schryven, tellen onder deeze ook Marcellinus, die, het leven van zynen reisgenoot Suibertus, niet Lebuinus, als de Heer Revius wil, beschryvende, (gelyk het noch op zynen naem gaet) van zich zelven getuigt, dat hy, naer de deelen van Overyssel gezonden, Oldenzael, Trenthe en Twenthe, Koeverden en Deventer bestierde. Zie *Heda in Willebr. Holl. Chron. III. Divis. 30. kap. Bert. Rer. Germ. III. in Traj. Offic. SS. Archiep. Trajesc. ad 16. Jul.*

ibid. reg. 9.

Plant hier den Saefrank, die 't Rynelant.] Omtrent Deventer, dat zommige van de Tubanten *Tubantria*, *Davantria*, (gelyk in oude schriftten gevonden wordt) andere *Davonturium*, dat is, Davoos burg noemen, als
voor-

voorhene gezien is, woonden eertys de Franken, die *Sali* plaghten te heeten; gelyk mede elders is aangewezen. Deeze hebben het eiland der Batavieren, dat, door den Ryn en door zyne scheidung in twee stroomen gemaekt, daerom *het Rynelant* van my genoemt wordt, overrompelt; wanneer zy naemelyk door de Saxen en Quaeden uit hunne oude wooningen verdreven wierden, en noch niet door de overwinners in rust gelaeten, ten zy de Keizer Julianus hier een schot voorgeschoten had, hen op den Roomfchen bodem over en onder zyne regementen aennemende; als by Zofimus te zien is.

ibid. reg. i. van onder.

Zoo weet ge uw duurzamebeit uw groote burgren dank.] Onder de burgers van Kampen, die in den jaere 1280. met den koning van Denemark, in den jaere 1286. met den koning van Noorwegen oorlogh gehadt, in het jaer 1350. en vervolgens sterken handel op Lyflant, Pruiffen, Zweeden en Gotlant gedreven, en in het jaer 1403. alleen aen haring 25000. Engelsche nobelen op zee door de Hollanders verloren hebben, zyn aenzienlyk in alle geleertheit geweest Herman Kruzer en Steven Wynant Pigge. De eerste, die Raetsheer der Hertogen Karel van Gelre, en Willem van Kleve was, en in den dienst van den tweeden, toen hy zyne dochter Helionore haeren gemael hertoge Albert Frederyk van Pruiffen toebraecht, in den jaere 1574. te Koningsbergen overleed, heeft om de droefheit over zyne dochter, die van een zinneloos mensch was omgebracht, te verzetten, Plutarchus uit het Grieksch in het Latyn tot genoegen der geleerden overgebracht. De ander, leermeester van den Erfprinse van Kleve, die op zyne reis in Italië overleed, en Kanonyk te Zanten, wiens beeltenis noch naer het leven in de Deventersche Boekzaele hangt, is alomme vermaert door zyne Roomfche jaerboeken; op dat ik van zynen Herkules Prodicius en de Aentekeningen over Valerius Maximus zwyge.

Pag. 699. reg. i.

[Het zy *Chamarver*; of aelouder oorlogsvelt.] Van wien Kampen de naem ontfangen hebbe, is onzeker. De *Chamavi*, een volk onder de Fran-

Franken , en daerom in de lantkaerte van de *Peutingers* aengetogen met den naeme van *CHAMAVI, qui ET FRANCI* (gelyk moet gelezen worden voor *ELPRANCI*) waren gezeten aen den beneden Ryn , hoewel mogelyk noch hooger. Misschien is het een velt der Roomsche oorlogsjeugt geweest aen den eenen arm des Ryns , door wien de Romeinen hunne lant - en zeemaghten op den Okeaan en naer de Eems en Wezer overbraghten.

ibid. reg. 9.

Het stadrecht Willebrant.] Van Willebrant van Oldenburg, xxxv. Bisschop van Utrecht, heeft deeze stad, wiens beginsels op eenen gront, genaemt Middelwyk, gebout zyn, haere voorrechten in het jaer 1233. ontfangen; en is hy in den zelve jaere den 27. van Hooimaent ook alhier overleden. Zie den Professor *Matthens ad Anon. p. 178, 179.*

Pag. 700. reg. 1.

Een Roomsche burg, indien men outheit magh gelooven.] Ten Hardenberge, myne eerste liefde en zorge, eertyts *Nyenstede* geheeten, zyn verscheide outheden geweest; een Godtshuis, buiten de plaets zelve, maet kleen en van een out maekfel, doch nu al lang afgebroken, dat Pikard in zyne *Outheden van Drenthe c. 26.* koning Pipyn toeschryft; een koningshof, gelyk het erfgerucht daer wil, of een Roomsche burg, die, op eenen berg gelegen, afgebroken is, om plaets te maeken voor nieuwe vestingen, die B. Joan van Arkel in den jaere 1350. daer gebout heeft, naer het verhael van Heda in zyn leven, nevens een hof en kasteel of burg, een ander, dan B. Willebrant in het jaer 1220. gebout, met de poorten en planken van den Schulenburg omringt, (zie *Anon. de bell. Covord c. 33.*) en zelf bewoont had; een kasteel, dat ook Bisschop Florens van Wevelikhoven in den jaere 1386. of laeter op nieu versierde met torens, zaelen, en eenen ruimenstal voor twee hondert paerden; gelyk hy mede de steden Ommen en Hardenberg zelve met eenen steenen muur liet omringen. Van Bisschop Joans timeraedje zyn noch deeze ouderwetsche rymen overigh, gelyk ik ze uit de papieren der regeeringe aldaer hebbe uitgeschreven:

In het jaer 1358. soe men magh lesen,
 Doe Joan van Arckel Biffchop t' Utrecht is gewesen,
 Heeft laeten fonderen met torens ende muiren
 Den Hardenbergh ein stedeken in de Overstichtfche frontuiren,
 Liet daer by afbreken einen bergh hoich gedaen,
 Daer op eertyts ein Conings pallas plagh te staen,
 Dat de Heidenen ook hebben verdestruuert.
 Aldus wert noch alle hoicheit verneert.

Byvoegfel tot de Aentekening van p. 425.

reg. 12. van onder:

Deeze is 't, die staetspaert ment In't Biffchoplyke Drent.] De Biffchoppen hebben, sedert den tyt der Keizerlyke gifte, het lantschap Drenthe, dat pag. 157. *het Graeffelyke* genoemd wordt, om dat het onder den naem van Balderyks, Temmoos, en Gozelyns Graeffschap aen de Biffchoppen Ansfrid, Adelbold, en Bernolf gefchonken is, eerst ten aenzien van jaght en jaghtrecht, naderhant van het algemeen eigendom; opkomst en heerchappye, bezeten, als lantsheeren, met alle de merktekenen der hooge Overheit, naer het gewoonlyk lantrecht bestiert, en tegens de vyanden, uitheemsche en inheemsche, beschermt; tot dat het, met alle gedeelten van het Sticht van Utrecht, aen Keizer Karel den V. overgedraegen, na het gelukkig eindigen der oorlogen tegens zyne nazaeten, de koningen van Spanje, om de Vryheit gevoert, met de andere zeven, een Vry lantschap der Vereende Nederlanden is erkent geworden; gelyk het, als zoodaenigh, zyne eigene hooge en laege regeering van Ridderfchap en Eigenerfden, Drost en Gedeputeerden en zyne vierentwintigh Erten of Rechters met eenen eigenen Stadthouder, noch heden ten dage heeft. Uit welken hoofde zy alle dwaelen, die dit lantschap beschryven, als een gedeelte van het hedensdaegfche Overyffel; hoewel het in de lasten van het algemeene Bovensticht het vierde deel mogelyk

V v v v v

gelyk gedraegen heeft , en een stuk daer van nevens de stad Groningen , de zelve hoofdstad van het geheele Stricht , geweest is. Maer al te grove een misstagh is het van den Heere Revius , die ook den Professor Mattheus in dwaeling gebraght heeft , *ad Anonym p. 61.* dat het lantschap Drenze , dat nu niet meer dan 38. kerspelkerken heeft , van outs 340. diergelyke zoude gehadt hebben gehadt. Maer die naerftige Schryver heeft het Tytboek van den Heere Arnold te Boekop , Burgermeester der Stadt Kampen , dat hy gebruikt heeft , niet wel gevolgt ; alzoo die 'er alleen 34. telt ; gelyk my , toen ik deeze Ichriften voor eenige jaeren in handen hadde , ten vollen gebleken is.

U I T.

B L A D T -

B L A D T W Y Z E R

D E R

G E D I C H T E N.

H E I L I G E

HERDERSZANGEN.

D E waerzeggende Herder.	3
Het Zaet der Vrouwe.	7
Bethlehem, of Emmanuëls Geboorte.	13
Gezangen.	20
De Onnozele Kinders.	25
Ismaël, of de vlucht naer Egipte.	30
Amos, of wederkomst uit Egipte.	34
Tempelvaert.	38
Wonderen.	45
De Kruisberg.	49
Manassè, of Goël Verrezen.	55
Benjamin, of Verschyningen.	61
Nathanaël, of Goël Verheerlykt.	65

G E M E N G E L D E

HERDERSZANGEN.

E Lize, Bruiloftzang van Bernhart Vollenhove en Elizabeth Braem.	73
Vredepond, Wellekomstzang aen E- lizabeth Morian.	81
Machtelt, Verjaerzang aen Machtelt Bosfier.	86
Walburg, Verjaerzang aen Anna Morian.	93

Heldewyn, Bruiloftzang op Benjamin Fagel en Jakoba Graswinkel.	98
Alwaerdy, Lofzang op Maria Simo- nides.	102
Waermont, Lykzang op Simon Si- monides.	109
Godtschalk, Lykzang op Philippus Rulacus.	114
Reinhart, Lykzang op Reinerus Vo- gelzang.	118
Reinheldin, Bruiloftzang op Ewout Ruil en Katharyne Haring.	124
Herman, Inwyding van Joan Hen- rik Dapper.	129
Wouter, Lykzang op Ewout Ruil.	134
Zeeftar, Lykzang op Maria Haring.	141
Eerlant, Lykzang op Anna Morian.	146

BRUILOFTDICHTEN.

W Ederbruiloft te Almelo, van A- dolf Henrik, Baron van Rech- teren, en Sofye Juliane, Ryksgra- vinne van Kätel.	153
Ter Bruilofte van Joan Ludolf Mu- lert en Fenne Roelink.	159
Huwlykzang van Gerhart Sloet en Jurriane Machtelt Sloet.	164
De Trouzael van Antoni van Haer- töl- Vvvvv 2	164

B L A D T W I J Z E R.

<p>folte en Joanna van Haerfolte. 167</p> <p>De Ernstige en Redelyke Min van
Ernst van Reede en Ida Lukretia
van der Beek. 170</p> <p>Trouzang van Alexander Schimmel-
penning van der Oje en Isabelle
Benting. 176</p> <p>Welkomit van den Pol aen Wolter
Jesef van Wynbergén en Geertruit
Elzabe van Rensen. 178</p> <p>Trouweest van Joan Krul en Joanna
van der Heul. 180</p> <p>De bruiloft van Joannes Vollenhove
en Katharyne Rozeboom. 182</p> <p>Echtzang van Joannes Reelant en Aeg-
je Prins. 186</p> <p>Mintriomf van Hieronymus Guilelmus
Snabelius en Sibylle Ten Nuil. 190</p> <p>De minnevlammen van Joannes Brant
en Willemyne Klopper. 194</p> <p>Rei van Utrechtsche Maegden op het
Huwelyk van Joannes Verbeffel en
Isabelle Schooneroort. 198</p> <p>Huwelykszang van Glaude Pels en
Katharyne van Goor. 202</p> <p>Trouzang op Arnout Leers en Katha-
ryne Zoetens.</p> <p>Echtparadys ter Bruilofte van Geeraert
Kerlseboom en Anna Vollenhove.
208</p> <p>Huwelykswensch aen Rudolf van
Kalsbeck en Joanna Withoet. 212</p> <p>Groete van den Yffel aen het Haerle-
merhout ter bruilofte van Joan van
Bommel en Aletta van Tefelen.
216</p> <p>Bruilofstkroon voor Joan Mytens en
Elizabeth Haring. 218</p> <p>De Beelthouwery van Wolfart Beelt-
snyder en Jakoba Matroos. 223</p> <p>Huwelykszang voor Joan van Wester-
velt en Hildegond Ryken. 224</p> | <p>De troudagh van Everhart Jordens
en Godyne Weiterhuis. 231</p> <p>Op het huwelyk van Frederyk Wilhem
Bachman en Gezyne de Lespierre,
aen Bernhard de Lespierre. 235</p> <p>Huwelykskroon voor Henrik Jordens
en Elizabeth Machtelt Roelink. 237</p> <p>Bruiloftsrei. 241</p> <p>De drukkery, in maetschappye opge-
zet van Arnoldus Kurtenius en An-
na van Zonsvelt. 244</p> <p>Bruitszang voor Joost Fokking en
Christyne Steenbergén. 245</p> <p>De troudagh van Georg Jordens en
Debora Dapper. 248</p> <p>Bruiloftsrei voor Bitter Dapper en
Bartha Bosch. 251</p> <p>Bruiloftsgroete voor Peter Ruil en
Geertruit Kuper van Holthuizen. 253</p> <p>Ter bruilofte van Leonart-Hoogstadt
en Elizabeth Haring. 259</p> <p>Op het huwelyk van Damiaeni van
Duren en Barbara Strokkel. 262</p> <p>Meizang ter bruilofte van Marten A-
rentzen en Hillegonde Snyder. 266</p> <p>Bruilof van Joan Herman Heilerrieg
en Fenne Henriëtte Dapper. 269</p> <p>Ter bruilofte van Herbert Dapper en
Geertruit Marienburg. 271</p> <p>Trouzang voor Joan van Boekholt
en Geertruit Jordens. 274</p> <p>Huwelykstoorts van Everhart Arent-
zen en Katharyne van Aferen. 277</p> <p>Troudagh van Joannes Verbeffel en
Katharyne Kruiswegh. 280</p> |
|---|---|

G E B O O R T E D I C H T E N.

O Veryffelsche verjaerwensch aen
Joan Wilhem Friso, Vorst te
Nassau, Erftadthouder van Vries-
lant. 284
Geboor-

B L A D T W Y Z E R.

Geboortedagh van Rutger van Breda.	285	Ter uitvaert van Joannes Reming.	363
De verjaerdagh van Barbara Moonen.	387	Lykklaght over Frederikus Kemenerus.	365
Geboortedagh van Anna Rouze.	293	Klaghte der Gemeente van Deventer, over Antonius Byneus.	367
Wensch aen Elizabeth Morian.	296	Lykplicht over de doot van Geeraert Brandt, aen Kaspar en Joannes Brandt.	370
Verjaerzang aen Machtelt Boffier.	298	Gedachtenis van Joan van der Beek.	374
Verjaerdagh van Henrika Nuis.	301	Rouklaght aen Henrik en Willem Kopes, over hunnen vader Otto Kopes.	378
Verjaerzang aen de zelve.	303	Affcheit van Antoni Steenberg.	381
Geboortekrans voor Petronelle Kambier.	305	Lykplicht over de doot van Henrik Haring, aen Maria Haring.	382
Geboortegroet aen Katharyne van Goor.	307	Ter uitvaert van Arnold Fokking.	386
		Ter gedachtenisse van Bernhart Hagedoren.	388
		Lykgedachtenis van Bernhart Vollenhove.	389
		De lykstaetsf van Joan Rouze.	1392
		Gedachtenis van Henrik Morian, aen Elizabeth en Anna Morian.	394
		Ter begraeffenisse van Antoni van Esterwegen.	397
		Trooft aen Peter Souri, over het verlies van zyn zootje.	399
		Lyktraenen, gestort ter gedachtenisse van Maria, koninginne van Groot Britanje.	401
		Ter lykstaetsf van Machtelt Henryne Wolthere Merthens.	409
		Diepenhem in rou over Anna van den Bloemendael.	413
		Lykplicht by de uitvaert van Joanna van der Beek.	418
		Ter uitvaert van Isabelle Bentink.	420
		Ter lykstaetsf van Maria Tork.	421
		Trooft aen Elfabe Geertruit van Rensen, op de doot van haere moeder, Anna Geertruit van den Klooster.	427
		V v v v v 3	Ter

LYKDICHTE N.

G edachtenis van den Amirael Michiel de Ruiter.	311
Ter uitvaert van Arent Jurriaen van Haerfolte.	330
Scheepskroon van Isaak van Uterwyk.	332
Uitvaert van Joachim Adolf van Rechteren.	335
Ter uijvaert van Henrik van Ittersum.	337
Op de doot van Joan Degenhart van Raesfelt.	341
Gedachtenis van Rudolf van Steenberg.	342
De dootbaer van Joan van Twikkelo.	346
Ter gedachtenisse van Dietryk Stikke.	347
Ter uitvaert van Jaspar van Markel.	349
Leeste eere aen Joan Jordens.	351
Eykklaght over Paulus Voet.	354
Lyktraenen over Abdias Widmarius.	357
Ter gedachtenisse van Thomas Burghart Voltelen.	360

B L A D T W Y Z E R.

Ter Uitvaert van Adriane Sofye van Raefscelt. 430 De Uitvaert van Henrika Maria van den Klooster. 434 Lykbedde van Ida Lukretia van der Beek. 437 Op de zalige doot van Christyne Dapper. 442 Triomfkrans van Bartha Krans. 444 Aen Joan Reelandt, op de doot zyner huisvrouw, Aegje Prins. 448 Ter lykstaetsie van Margarite van Benthem. 452 Troost aen Ewout Ruil, op het overlyden zyner huisvrouw, Katharyne Haring. 453 Lykplicht over Machtelt Holt. 461 Troost aen Herman Brouwer, over het verlies zyner huisvrouw, Joanna Brandenburgh. 465 Gedachtenis van Reinera Loffcher. 467 Troost aen Hieronymus Guilelmus Snabelius, over het verlies zyner huisvrouw, Sibilla Ten Nuil. 470 Aen Joannes Akronius van Buma, over de doot zyner Ega, Geertruit Verloo. 471 Gedachtenis van Martha Brouwer. 473	De grafzerk van Rabo Herman Schelle. 486 Graffchrift van Peter Battier. <i>ibid.</i> Graffchrift van Henrik ter Borgh. 487 Grafnaelt van Peter Eekhout. 488 Graffchrift van Henrik Wolfen. <i>ibid.</i> Graffchrift op de zerk van Joannes Heeslelius. 489 Op den Graffteen van Thomas Burghart Voltelen. 490 Graffchrift van Ernst Filips Officius. <i>ibid.</i> Gedenkteken van Wilhem Nagge. 491 Gedenkteken van Henrikus Brumanus. 493 Graffchriften op Izaak Moonen. 494 Graffchrift van Henryk Holt. 495 Gedenkteken van Joan van Boekholt. 496 Graffchrift van Archibald Dumber. 497 De Rustplaets van Joan van der Veen. <i>ibid.</i> Graffchrift op Geertruit, Gravinne van Benthem. 498 De Graffteen van Amelye van Wafsenae. 499 Graffdicht van Anna Katharyne op den Berge. 500 Graffteken van Jakoba van Bommel. 501 Graffchrift van Vreda Krans. 503 Graffchrift van Klara Jellen. 504 Graffchrift van Geertruit Jordens. 505 Graffchrift van Maria Haring. <i>ibid.</i> De Rustplaets van Kunere van Duren. 506
G R A F D I C N T E N.	
Graffchriften over den Amirael Michiel de Ruiter. 477 Eergraf van Vrederyk, Hertogh van Schomberg. 483 Graffchrift van Dithmar van Wynbergen. 484 Op het graf van Wilhem van Berchem. 485	
Z E D E - e n K E R K D I C H T E N.	
Verbastert Nederlant. 509 Pettdrank aen Amsterdam. 518 Op	

B L A D T W Y Z - E R.

Op het Beroep van Arnoldus van Ber-
kum. 520
Ter Inwydinge van Hermannus de
Lespierre. 522
Wensch aen Gosvinus Lukassen. 526

HELDENDICHTEN.

RYn-eu Yffelvrugt over de weder-
komste zyner Majesteit van
Groot Britanje op het Loo. 532
Geluk op Reis aen den Amiraal Ja-
kob van Wassenacr. 537
Zegezang op de verovering van Koe-
verden, aen Joannes Vollenhove. 540
Op het gezegent voorspel der ver-
lossinge van Europe. 544
Tooneel van Oorlogh en Vrede. 546

L O F D I C H T E N.

OP de Weegschael van de Onvol-
maektheden der Heiligen van
Jodokus van Lodentein. 550
Lierdicht op de Smaekelyke spyze
van Franciskus de Wael. 553
Op den CX. Psalm van Antonius
Byneus. 558
Aen Joannes Bierman op zynen Mo-
ses en Christus. 562
Op Paulus leven van Joannes Brandt.
565
Op eenige geschreve Predikaetsien
van Justus van den Bogaert. 567
Aen Peter Rabus, op zyn groot
Naemboek. 568
Aen Lukas Rotgans, op zynen Wilhem
den Derden. 569
Op de Zangkunst van Magdalene

Knoop. 573
De Zangkunst, aen de zelve. 575
Op de Dichtkunst van Machtelt
Boffier. 580
Op het Zingen van Anna Vollen-
hove. 583
Op Gelove, Hope, Liefde en Vre-
de, door Aleide Wolfen geschil-
dert. 585

K L I N K D I C H T E N.

DE Troudagh van Burghart Joost
van Welvelde en Anna Ceci-
lië van Keppel. 589
Op het Huwelyk van Arnold Vol-
lenhove en Rensie Eekhout. 590
Ter Bruilofte van Rudolf Bleiswyk
en Joanna Verbesfël. 591
Geboortedagh van Rudolf Steenber-
gen. 592
Ter Verjaeringe van Joannes Vol-
lenhove. 593
Verjaerdagh van Michiel Ten Hove.
594
Geboortegroet aen Adam Arentzen.
595
Geboortekrans voor Jakoba Elizabet
van Echten. 596
Geboortestrik van Anna Vollenhove.
597
Wensch op den vier en zestigsten
jaerdagh van Henrika Nuis. 598
De zes en zeventigste verjaerdagh
van Katharyne van Goor.
Het XXXI. verjaerfeest van Katha-
ryne Adelheit Oficia. 600
Lauwertakje op het verjaeren van Sa-
ra Lensen. 601
Troost aen Helena van Heerd, over
de doot van haere Ega, Gysbrecht
Schim-

B L A D T W Y Z E R.

<p>Schimmelpenning van der Oje. 602
 Op de doot van Joan Ryken. 603
 Troost aen Martha Brouwer, over
 de doot van haeren zoone Ever-
 hart Rouze. 604
 Graffchrift van Peter Battier. 605
 Graffaelt van Rutger van Breda. 606
 Grafzerk van Hermannus Ribbius. 607
 Troost aen Simon Simonides over het
 verlies van zynen oudsten zoone. 608
 Ter Uitvaert van Helene van Heerdt. 609
 Troost aen Everhart Jordens, over
 het verlies van zyne ega, Godyne
 Wefterhuis. 610
 Troostbalfem aen Henrik van Zuch-
 telen, over het verlies zynere huis-
 vrouwe, Margarite Willemyne van
 Brienen. 611
 Troost aen Arent Ketjes, over de
 doot zynere huisvrouwe, Bernar-
 dyne Ten Rhyne. 612
 Troostbalfem aen Egbert Ter Wel-
 berg, over het verlies zynere Ega,
 Aleide Wychman. 613
 Gestaltwiffeling van Europe. 614
 Namen, overweldigt door zyne Ma-
 jesteit van Groot Britanje. 615
 De hoope van Christenryk. 616
 Vredewensch voor het jaer 1697. 617
 Op den vrede tusfchen Spanje,
 Frankryk, Groot Brittanje en de
 Vereende Nederlanden. 618
 Op de hiftori van Sabethai Zevi,
 uitgegeeven door Thomas Koe-
 nen. 619
 Op de Heerlykheit der Rechtrvaerdig-
 en van Joannes Vollenhove. 620
 Op Abrahams Wandel met Godt
 van Simon Simonides. 621
 Aen Joannes Vlak, toen hy den Ze-</p> | <p>gen en Vloek uitgaf. 622
 Op de Overwinning der Ongodite-
 rye door Baile en Jaquelot, ver-
 taelt en uitgegeeven door F. Hal-
 ma. 623
 Op de Outheden van Katwyk,
 Rynsburg en Leeuwenhorft van
 Adriaen Pars. 624
 Op de Hollantsche Rymkronyk van
 Melis Stoke, op nieu uitgegeeven
 door Kornelis van Alkemade. 625
 Op 'de Heilige Poëzy van Laurens
 Bake. 626
 Op het Muntkabinet van Simon
 Schynvoet, berymt door Abraham
 Bogaert. 627
 Op de Poëzy van David van Hoog-
 straten. 628
 Gelukwensching aen Anna Morian,
 op de eerstelingen haerer poëzye. 629
 Op de fchryfkuift van Adolf Brant. 630
 De fchryfveder van Herman van
 Zuchtelen. 631
 Dankoffer aen Anna Morian. 632
 Nieujaersgroete aen Maria Simoni-
 des. 633
 Nieujaersbede voor de burgery van
 Deventer. 634
 Op Fop. 635
 Klaghte. 636</p> |
|--|--|
-
- ## MENGELDICHTEN

EN BRIEVEN.
<p>A En Filips Ruil. 639
 Aen Aelbrecht Munning. 641
 Aen Antonius Hoppenbrouwer. 643
 Aen Anna Morian. 644
 Aen den Griffier Henrik Fagel, de
Amiraal.</p>	

B L A D T W Y Z E R.

Amiraelen de Ruitcr , Tromp en van Nefch ten middaghmaele ont-haelende.	645	Hulrik Zwingel.	<i>ibid.</i>
Aen Maria Simonides.	646	Marten Luther.	675
In het Stamboek van Wilhem Stolte.	647	Peter Viret.	<i>ibid.</i>
Op twee bevallige oogen.	648	Joan Kalvyn.	<i>ibid.</i>
Ter eere van Joan van Bommel.	649	Abrahamus Heidanus.	676
Aen Ernst Baron van Reede.	652	Joannes Koccejus.	<i>ibid.</i>
Op den Vroetfchapfpenning der Stadt Haerlem.	654	Francifkus Burmannus.	<i>ibid.</i>
Antwoort aen Peter Rabus.	655	Jakobus Revius.	677
Aen Joan Norel.	657	Ludovikus de Dieu.	<i>ibid.</i>
Dankoffcr in het Stamboek van Jakob de Wilde.	<i>ibid.</i>	Wilhelmus Momma.	<i>ibid.</i>
Brief aen Adriaen Pars.	658	Kypriaen van Oofterga.	678
		Joannes Frederikus Gronovius.	<i>ibid.</i>
		Joannes Georgius Grevius.	<i>ibid.</i>
		Petrus Francius.	679
		Kafpar Sibelius.	<i>ibid.</i>
		Joannes Ruil.	<i>ibid.</i>
		Simon Simonides.	680
		Joannes van Duren.	682
		Adriaen Pars.	<i>ibid.</i>
		Arnold Moonen.	<i>ibid.</i>
		Geeraert Brandt.	683
		Jooft Roldanus.	<i>ibid.</i>
		Bartolomeus Abba.	<i>ibid.</i>
		Joan Norel.	684
		Abraham Bogaert.	<i>ibid.</i>
		Philippus, Joannes, Thomas, en Samuël Munkerus.	<i>ibid.</i>
		Maria, Koningin van Groot Britanje.	685
		Anna van Twikkelo.	<i>ibid.</i>
		Katharyne Adelheit Oficia.	686
		Katharyne Haring.	<i>ibid.</i>
		Maria Haring.	687
		Aleide Wolffen.	688
		Lukretie Rouze.	<i>ibid.</i>

AFBEELDINGEN.

L eopoldus, Roomsche Keizer.	665
Peter, Grootvorft van Moskovië.	666
Wilhem de Derde, Koning van Groot Britanje.	<i>ibid.</i>
De zelve, door Joanna Koerten verbeeldt.	667
De zelve, door Aleide Wolffen gefchildert.	<i>ibid.</i>
Luidewyk de veertiende, Koning van Vrankryk en Navarre.	668
Joannes de derde, Koning van Polen.	<i>ibid.</i>
Joan Wilhem Frifo, Vorft van Naf-fau.	669
Karel Rabenhaupt.	<i>ibid.</i>
Godaert, Grave van Athlone.	671
Rabo Herman Schele.	<i>ibid.</i>
Adriaen Stikke.	672
Sabethai Zevi.	673
Nathan van Gaza.	<i>ibid.</i>
Erafmus van Rotterdam.	674

B Y S C H R I F T E N.

O P het zien van zyne Majesteit van Groot Britanje.	691
Op cene Reigerjaght van zyne Hoogheit.	692
X x x x x	Op

B L A D T W Y Z E R.

Op het overweldigen der Stadt Ments.		wyk op den Zonnestant des jaers	
	<i>ibid.</i>	1697. gefloten.	704
Op de verovering der Stadt Bon.	693	Op den wegh ten hemel.	<i>ibid.</i>
Op eene Eereboog, zyne Majesteit van Groot Britanje ter eere opgerecht.	<i>ibid.</i>	Op den wegh ter helle.	<i>ibid.</i>
Op de Paus de Antichrift zy?	694	Op het Arme Kinderhuis te Deventer.	<i>ibid.</i>
Op de Kardinaelen.	<i>ibid.</i>	Aen de Jongkheit, by den Haen in een A B C. boek.	705
Op de Doot van den Heere van Zuilichem, en de Lykdichten daer over.	695	Op Joost van den Vondel.	<i>ibid.</i>
Op den Vroetschapspenning der Stadt Haerlem.	<i>ibid.</i>	Op Quiryn.	<i>ibid.</i>
Op den genadepenning van hunne Majesteiten van Groot Britanje.	696	Op Klaes.	<i>ibid.</i>
Op den Vrede, de Rechtvaerdigheid, den Oorlogh, rontom eenen beker der Regeeringe van Zwarte-luis gesneden.	<i>ibid.</i>	Op Lou.	706
Op Duinkerck.	697	Op Vrolykhart.	<i>ibid.</i>
Op Ommen.	<i>ibid.</i>	Op eenen zilveren beker, myne oudste Dochter van haere Outmoete gefchonken.	<i>ibid.</i>
Op het inneemen en verlaeten der Stadt, en verbranden en herbouwen der Kerke van Woerden.	<i>ibid.</i>	Inhout der Gemengelde Herderszangen.	707
Deventer.	698		
Kampen.	<i>ibid.</i>		
Zwolle.	699		
Hardenberg.	700		
Op een glas, door Joan Reelant en Elizabeth van Heusden in de Kerke van Waerder gegeven.	<i>ibid.</i>		
Op een ander, door Katharyne van Heusden gefchonken.	701		
Op een ander, door Joan Vogelaer gegeven.	<i>ibid.</i>		
Glaschriften voor Adam Arentzen en zyne kinderen.	702		
Op den gedenkpenning van het gestilde oproer te Amsterdam.	703		
Op den Aigemeenen Vrede, te Rys-			

B Y B E L P O E Z Y E N G E Z A N G E N.

Uitbreiding van Moses gezang over den ondergang van Farao in de roode zee.	713
David's II. Harpzang.	722
De XXIII. Harpzang.	724
De XXIV. Harpzang.	725
De XLII. Harpzang.	726
De XLV. Harpzang.	728
De XLVI. Harpzang.	730
De LXXIX. Harpzang.	732
De LXXX. Harpzang.	733
De CXXVII. Harpzang.	735
De CXX. Harpzang.	736
De CXXI. Harpzang.	737
De CXXII. Harpzang.	738
De CXXIII. Harpzang.	739
De CXXIV. Harpzang.	740
De CXXV. Harpzang.	<i>ibid.</i>
De CXXVI. Harpzang.	741
De	

B L A D T W Y Z E R.

De CXXVII. Harpzang.	742	van Jesus aen zijn kruis.	<i>ibid.</i>
De CXXVIII. Harpzang.	743	Morgenzang.	772
De CXXIX. Harpzang.	745	Avontzang.	775
De CXXX. Harpzang.	746		
De CXXXI. Harpzang.	747		
De CXXXII. Harpzang.	748		
De CXXXIII. Harpzang.	750		
De CXXXIV. Harpzang.	<i>ibid.</i>		
De CXXXV. Harpzang.	751	B Yschriften van een Jesuyt van Pa-	
De CXXXVI. Harpzang.	754	rys, en vier Nederlantsche dich-	781
De CXXXVII. Harpzang.	757	Kupido Honigdief, of Theokritus	
De CXXXVIII. Harpzang.	758	XIX. Gezang.	785
Agurs Gebedt.	760	Vertaelingen uit Fedrus Esopische	
Mariaes Lofzang.	761	fabelen.	786
Simeons Lofzang.	762	Grieksche Byschriften uit den Bloem-	
Herderskout over de geboorte van		hof.	793
Jesus Christus.	763		
Gedachten by Jesus kribbe.	768	A ENTEKENINGEN.	
Heilige Bedenkingen op de traenen		Aentekeningen.	809

U I T.

Alr. Bro. 51, 246. enj

1415

2

B.M.

1934

